INSTITUTUL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989

DICȚIONAR GENERAL

al

REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989

editura militară

INSTITUTUL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989

DICȚIONAR GENERAL
AL REVOLUȚIEI ROMÂNE
DIN DECEMBRIE 1989

Gheorghe SBÂRNĂ

Valentin MARIN

DICȚIONAR GENERAL
AL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989

EDITURA MILITARĂ
BUCUREŞTI, 2010

Au mai colaborat:

M.A.	Mihai ANDREESCU
M.B.	Mircea BRENCIU
I.B.	Ion BUCUR
V.D.	Viorel DOMENICO
A.K.	Adrian KALLI
D.O.	Dana OSIAC
A.O.	Alexandru OȘCA
C.R.	Carmen RĂDULESCU
D.R.	Dumitru ROMAN
S.R.	Sebastian RUSU
T.S.S.	Teodora STĂNESCU-STANCIU
M.T.	Mihaela TOADER
T.D.	Dan TOADER
D.T.	Dumitru TOMONI
N.C.Z.	Novak Csaba ZOLTAN

Coperta: Adrian PANDEA
Layout: Marius IORGULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SBÂRNĂ, GHEORGHE
Dicționar general al revoluției române din decembrie 1989 /
Gheorghe Sbârnă, Valentin Marin. - București : Editura Militară, 2010
Bibliogr.
ISBN 978-973-32-0852-5
I. Marin, Valentin
94(498)"1989.12"

ABREVIERI

Antiaeriană = A.A.
Aprilie = apr.
Armament = Arm.
Armată = A.
Artilerie = Art.
August = aug.
Aviație = Av.
Batalion = B.
Baterie = Bt.
Blindat(ă) = Bl.
Brigadă = Bg.
Britanic = brit.
Capitală = cap.
Căi ferate = C.F.
Căpitan = cpt.
Câmpie = c.
Cercetare = Cc.
Colonel = col.
Comandament = Cdm.
Comandă = Cdă.
Comitetul Politic Executiv = CPEx
Companie = Cp.
Comună = com.
Consiliul Frontului Salvării Naționale = CFSN
Consiliul Provizoriu de Uniune Națională = CPUN
Decembrie = dec.
Departamentul Securității Statului = DSS
Depozit = Dp.
Detașament = Dt.
Divizie = D.
Divizion = Dn.
Doctor = dr.
Economie = ec.
Escadrilă (escadră) = Escd.
Est = E.
Februarie = febr.
Frontul Democratic Român = FDR
Gardă = Gd.
General = gl.
Geniu = Ge.
Grăniceri = Gr.
Ianuarie = ian.
Iulie = iul.
Iunie = iun.
Izvor; izvorăște = izv.
Județ = jud.
Locotenent = lt.
Locotenent - colonel = lt. col.
Localitate = loc.
Maior = mr.
Marele Stat Major = MStM

Marină = Ma.
Martie = mart.
Militar = milit.
Ministerul Apărării Naționale = MApN
Ministerul de Interne = MI
Mitraliere = Mtr.
Mort (decedat) = m.
Născut = n.
Noiembrie = nov.
Nord = N
Număr = nr.
Octombrie = oct.
Pază = Pz.
Persoană = pers.
Prim-ministru = prim-min.
Profesor universitar = prof. univ.
Regiment = R.
Rezervă = Rz.
Secol = sec.
Septembrie = sept.
Sfântul, Sfânta = Sf.
Soldat = sold.
Spital = Sp.
Stradă = str.
Sud = S
Sufix = suf.
Școală militară = Șc. mil.
Tancuri = Tc.
Transmisiuni = Trs.
Vezi = v.
Vânători de munte = V.M.
Vest = V

DICȚIONARUL GENERAL AL REVOLUȚIEI ROMÂNE

În istoria recentă a României, Revoluția din Decembrie 1989 a reprezentat ieșirea violentă din anotimpul mult prea lung al dictaturii comuniste. Nicio altă țară europeană nu a plătit mai scump libertatea poporului ei. Peste 1 290 de morți (cărora continuăm să le datorăm nu uitarea ori ingratitudinea, ci recunoștinta noastră. Le datorăm totodată un viitor din care au fost excluși doar pentru ca România să poată merge mai departe!), mii de răniți, arestați, maltratați, un război fratricid; generația românilor de la 1989 are motive să fie conștientă de sacrificiile ei, căci după Decembrie 1989 România nu a mai fost la fel! Astăzi, la aproape 21 ani de atunci, putem măsura dimensiunea uriașă a jertfei sale, care a arătat unei lumi întregi cum trebuie luptat pentru libertate.

Cum însă de-a lungul timpului istoria tinde să devină prada predilectă a intereselor uzurpatoare, este cu atât mai imperios a descrie acest trecut, a-l însuși, a scrie istoria așa cum a fost ea cu adevărat. Este motivul pentru care IRRD cercetează astăzi faptele acestui trecut, încă recent, căruia îi caută dovezile și mărturiile, îi identifică eroii anonimi ale căror curaj și acțiuni nu merită uitate. În aceste circumstanțe, sub egida Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, s-a realizat Dicționarul General al Revoluției Române, monument scris al Revoluției din Decembrie 1989. Oameni, fapte, decizii dramatice, urmări, perspective…

Revoluția Română a zguduit biografii, a întrerupt vieți, a provocat suferințe de nevindecat. România n-a avut parte de o istorie binevoitoare. Fiecare pas a trebuit plătit: 1848, 1859, 1877, 1918, 1989, bornele unei demnități naționale, dar și capitole evocatoare ale eroilor și martirilor ei.

Pentru ce au ieșit românii în stradă în Decembrie 1989? Cine i-a arestat? Cine i-a schingiuit? Cine i-a omorât în spitale? Cine le-a ars trupurile și le-a aruncat cenușa la canal? Cine a tras în piepturile lor goale? Cui i-a folosit? Sunt tot atâtea întrebări fundamentale cărora le suntem datori cu un răspuns.

Dicționarul General al Revoluției Române este unul dintre ele, alături de scrierea, în sfârșit, a Istoriei Revoluției. Generația de la 1989 și-a făcut datoria. Generația care o urmează trebuie să cunoască și cum. Generația lui Decembrie 1989, generația celor care au binemeritat de la patrie, are dreptul legitim la gratitudine, la merit, la adevăr, un drept ce se sprijină pe obligația morală de a nu uita și de a nu lăsa să se mai repete!

CLAUDIU IORDACHE
Director General al
Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989

CUVÂNT ÎNAINTE

Anul 1989 s-a dovedit a fi crucial în istoria universală, cu semnificații majore pentru țările socialiste din Europa Centrală și Răsăriteană. Noile realități economice și politice existente la mijlocul anilor '80 ai secolului trecut au impus o nouă abordare, în special la nivelul celor două mari puteri ale lumii: SUA și Uniunea Sovietică. Reformele și deschiderile inițiate de noul lider de la Moscova erau menite să redreseze situația și să scoată sistemul socialist din criza ce tindea să devină tot mai profundă. Ele au fost preluate și promovate în diverse forme și în statele membre ale Tratatului de la Varșovia și au vizat nu doar reconstrucția sistemului socialist-totalitar, ci a societății înseși, prin desființarea sistemului centralizat de conducere și asigurarea unui curs liber pentru economia de piață, prin așezarea drepturilor omului în prim-plan, deasupra intereselor de partid, iar opțiunile politice, chiar cele anticomuniste, au putut să se manifeste liber. Adoptarea unei asemenea politici reformiste, care urmărea în fapt și înlăturarea conducătorilor „bătrâni" din fruntea partidelor comuniste „frățești" și promovarea unor cadre tinere, era de neconceput pentru conducerea de partid și de stat a României.

Societatea românească se afla într-o accentuată criză, marcată deopotrivă de excesul, fără precedent, al cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu, care refuza orice schimbare majoră în sistem, acuzându-i pe comuniștii reformiști că au trădat idealul socialismului, și de ambiția ca țara să plătească rapid întreaga datorie externă, fapt ce a dus la secătuirea economiei naționale, la deteriorarea gravă a stării materiale a populației și la sporirea nemulțumirii tuturor categoriilor sociale. O deteriorare continuă s-a înregistrat și în relațiile României cu statele occidentale. În primele luni ale anului 1988, SUA au retras clauza națiunii celei mai favorizate pentru România, deoarece regimul de la București încălca drepturile omului, motiv pentru care și R.F. Germania și-a rechemat ambasadorul din capitala României.

Achitarea datoriei externe, făcută cu așa de mari sacrificii la sfârșitul lunii martie 1989, nu a fost urmată, cum sperau toți românii, de o ameliorare a condițiilor de viață. Starea materială a continuat să fie dezastruoasă, ca de altfel și cea spirituală, care se degradase considerabil. Televiziunea națională, bunăoară, transmitea doar două ore pe zi, din care o mare parte era consacrată activității lui Nicolae Ceaușescu și, de aici, interesul multor români de a urmări posturile de televiziune din țările vecine și posturile de radio „Europa Liberă", „Vocea Americii" și „BBC".

Opoziția față de politica promovată de conducătorul partidului și statului român începea să fie tot mai activă. Mass-media din străinătate acorda o atenție tot mai mare prezentării situației grele în care națiunea română era nevoită să trăiască în propria țară. Una din cele mai importante acțiuni de larg ecou a aparținut profesorului Dumitru Mazilu, raportor al ONU pentru drepturile omului. Raportul elaborat conținea o amplă prezentare a numeroaselor încălcări ale drepturilor și libertăților cetățenești, evidențiind că în România nu erau respectate angajamentele asumate prin semnarea de către Nicolae Ceaușescu a Actului final de la Helsinki. Autoritățile române i-au interzis lui Dumitru Mazilu să se deplaseze la Geneva pentru a-și susține Raportul și i-au impus supravegherea la domiciliu. Raportul a fost examinat de Subcomisia pentru prevenirea discriminării și protecția minorităților la 1 septembrie 1989, fiind publicat ca document ONU, astfel că realitățile din România au devenit cunoscute în întreaga lume. Critici dure au fost aduse regimului drepturilor omului în România și de către importante personalități ale vieții politice internaționale, șefi de stat și de guvern, de către diferite organisme internaționale. Un număr tot mai mare de români, de diferite profesii, și-a exprimat opoziția în forme diverse față de Nicolae Ceaușescu și față de regimul patronat de el. În rândul acestora, s-au aflat poeții Ana Blandiana, Dan Deșliu și Mircea Dinescu, profesoara Doina Cornea, inginerul Radu Filipescu, ziariștii Petre-Mihai Băcanu, Anton Uncu, Mihai Creangă ș.a. În martie 1989, un mare ecou în țară și străinătate a avut „scrisoarea celor șase", foști activiști de frunte ai PCR (Gheorghe Apostol, Constantin Pârvulescu, Alexandru Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Silviu Brucan și Grigore Răceanu), difuzată pe posturile de radio „BBC" și „Europa Liberă", adresată lui Nicolae Ceaușescu, prin care i se aduceau critici severe pentru politica promovată, cerându-i să schimbe „cursul actual înainte de a fi prea târziu".

Starea de nemulțumire, de ură, în rândul populației țării, împotriva președintelui Nicolae Ceaușescu și a soției sale, s-a amplificat în toamna anului 1989, când, în timp ce în statele socialiste din Europa liderii comuniști erau schimbați, iar partidele comuniste erau nevoite să împartă puterea cu alte forțe politice ce începuseră să se afirme în România, mass-media proslăvea personalitatea secretarului general al partidului comunist, care rămânea neclintit în fixitatea edificării socialismului totalitar. Realegerea sa în aceeași funcție la Congresul al XIV-lea al PCR, în noiembrie 1989, releva încă o dată faptul că partidul devenise un fel de anexă a dictatorului, funcționând după directivele sale. În același timp, devenea evident că o schimbare venind din rândurile partidului comunist nu se profila, dar tensiunea din țară era atât de încărcată încât o simplă scânteie putea să declanșeze explozia nemulțumirilor populare.

O primă tentativă de destabilizare a regimului Ceaușescu s-a înregistrat la Iași, la 14 decembrie 1989, când un grup de tineri intelectuali, autori ai manifestelor, fluturașilor și ai documentului intitulat *„Chemare către toți românii de bună credință”,* semnat de Frontul Popular Român, au chemat populația orașului la o demonstrație în Piața Unirii, de unde participanții urmau să se deplaseze spre Piața Palatului Culturii pentru a protesta împotriva *„terorii dezlănțuite de dictatura ceaușistă”*. Intervenția autorităților și a forțelor de ordine, care au blocat zona și au arestat liderii, a făcut ca acțiunea să eșueze. Chiar dacă nu a reușit, acțiunea a reliefat atitudinea anticomunistă și anticeaușistă a ieșenilor și ea se încadrează în rândul evenimentelor care au premers revoltei timișorenilor din 16 decembrie 1989.

Așa a început Revoluția Română din Decembrie 1989, pe care o supunem atenției cititorului în maniera specifică unui Dicționar, prefațat de o Cronologie punctuală a desfășurării evenimentelor, menită să faciliteze, în lectura sa, imaginea de ansamblu a procesului revoluționar. Scopul său este de a oferi o metodă și un început de sistematizare a datelor, locurilor, faptelor și oamenilor care, în decembrie 1989, au ieșit în masă, în stradă, să pună capăt unui regim opresiv și neperformant. Prin participarea la evenimentele revoluționare, un mare număr de cetățeni ai României și-a luat soarta în propriile mâini și și-a riscat viața pentru libertate și pentru a face ca țara noastră să redevină o societate democratică, așezată pe coordonatele progresului și civilizației.

Pe tot parcursul redactării lucrării, autorii au fost animați de preocuparea de a furniza informații corecte și documentate asupra desfășurării Revoluției,

în măsură să permită o înțelegere cât mai cuprinzătoare a faptelor cu semnificațiile lor, ceea ce credem că va putea oferi acestei lucrări calitatea de instrument necesar și util, capabil în timp să faciliteze cititorului o memorizare prelungită, întemeiată pe puterea de pătrundere.

În ansamblul său, Dicționarul își concentrează analiza pe reflectarea evenimentelor din zilele și din locurile importante ale desfășurării Revoluției, fără a omite premisele esențiale ale acesteia, acolo unde se impuneau, care și-au avut rolul lor în grăbirea sfârșitului regimului totalitar.

Din punct de vedere practic, prezentarea locurilor de desfășurare a Revoluției s-a făcut prin cuprinderea în primele rânduri ale articolelor a câtorva date esențiale de ordin geografic, istoric, demografic, urmate de mențiuni privind starea economică, socială și culturală existentă în 1989. Adoptarea unei asemenea maniere a permis o mai bună individualizare a localităților și a acțiunilor revoluționare desfășurate pe străzi, în instituții, în întreprinderi, în piețe etc., așa cum sunt consemnate în documentele timpului, în publicistica diversă a acelor zile, în multitudinea de mărturii, de amintiri și de cărți – aparținând, deopotrivă, participanților la Revoluție, precum și publiciștilor sau istoricilor epocii contemporane –, care au văzut lumina tiparului în cele două decenii de la marele eveniment și pe care le cuprindem în partea finală a prezentului volum.

Articolele din Dicționar sunt în strânsă concordanță cu titlul acestuia și cuprind numai acele elemente, informații legate direct de desfășurarea Revoluției din Decembrie ’89. Desigur că și spațiul acordat prezentării faptelor și evenimentelor revoluționare este diferit, în funcție de modalitatea de desfășurare și de amploarea lor, de la o localitate la alta. Centrele principale ale Revoluției, îndeosebi Timișoara și București, au beneficiat de un spațiu sporit.

Prezentarea persoanelor în volum a avut în vedere, în mod firesc, gradul de participare și, mai ales, de implicare și de îndeplinire a unor responsabilități importante în desfășurarea Revoluției, în baza informațiilor documentare existente până în momentul de față. Același criteriu a fost folosit și în prezentarea celor care s-au aflat în slujba puterii dictatoriale a lui Nicolae Ceaușescu.

Un loc important a fost acordat și personalităților politice, șefi de stat, de guverne, de partide și de instituții politice sau diplomați care și-au exprimat,

în modalități și cu ocazii diferite, poziția de solidaritate cu aspirațiile de libertate și democrație ale românilor și au condamnat vehement măsurile represive adoptate de regimul ceaușist.

Un amplu spațiu în cuprinsul acestei cărți îl ocupă prezentarea sutelor de eroi și victime din acele zile însângerate ale Revoluției, cu date sumare asupra locului și datei nașterii lor. De asemenea, acolo unde există informație, aducem detalii asupra jertfei lor, a împrejurărilor în care ea a avut loc, precum și mențiunea Decretului de acordare a titlului de erou martir al Revoluției Române din Decembrie 1989. Prezentarea este însoțită de fotografia persoanei, iar, în lipsa acesteia, am convenit să redăm un simbol funerar (o cruce cu eșarfă tricoloră). Semnele de întrebare au fost folosite pentru a marca lipsa informației exacte. Decizia de cuprindere în prezenta carte a eroilor martiri o dorim a fi înțeleasă ca o împlinire a unei datorii morale și de respect pentru cei care au plătit cu viața aspirația de redobândire a drepturilor și libertăților democratice în România. În acest sens, detalii semnificative sunt prezentate în anexele care sunt inserate la sfârșitul Dicționarului.

Fără îndoială că un asemenea dicționar, inedit în istoriografia noastră, nu poate să nu sufere de incompletitudine, izvorâtă, mai ales, din necunoașterea altor fapte, acțiuni, evenimente din uriașul complex al desfășurării Revoluției Române. Desigur că reconstituirea evenimentelor din 1989 va putea fi mult mai amplă și precisă după deschiderea tuturor arhivelor din România, dar și din Federația Rusă, Ungaria, Serbia, Croația, Polonia, Cehia, Slovacia, Germania, Franța, Marea Britanie etc., care deocamdată sunt inaccesibile. Suntem convinși că cititorii volumului, îndeosebi participanții la evenimentele cuprinse în paginile sale, cu cea mai bună intenție, vor aduce observații și, mai ales, noi informații documentare, care vor contribui la adâncirea cunoașterii și înțelegerii unuia dintre cele mai importante evenimente ale istoriei contemporane a României. Putem spune din acest punct de vedere că demersul nostru nu se constituie decât într-un început și îl invităm pe cititor să creadă alături de noi în mersul neîntrerupt al Istoriei...

Prof. univ. dr. Gheorghe SBÂRNĂ

CRONOLOGIE[1]

14 decembrie 1989:

◆ La Iași, autorii manifestelor/fluturașilor și a documentlui cu titlul „Chemare către toți românii de bună credință", semnat Frontul de Salvare Națională sau Frontul Popular Român, cheamă populația orașului la o demonstrație în Piața Unirii. Intervenția autorităților și a forțelor de ordine, care au blocat zona și au arestat liderii, a făcut ca acțiunea să eșueze.

◆ La Timișoara, aflând că autoritățile intenționează să pună în aplicare hotărârea judecătorească privind evacuarea din locuință a pastorului László Tőkés, 30-40 de enoriași ai Bisericii reformate protestează în fața casei parohiale din strada Timotei Cipariu, nr. 1.

15 decembrie 1989:

◆ *Dimineața.* La Timișoara, în fața parohiei lui László Tőkés, s-au adunat grupuri de enoriași, care au protestat împotriva deciziei judecătorești de evacuare a pastorului în altă locacalitate.

◆ *Ziua.* Numărul prtestatarilor din fața casei parohiale crește.

◆ *După amiază.* În zona parohiei reformate se adună peste 100 de persoane care țin lumânări aprinse în mâini, fără a se manifesta sub nicio formă.

◆ *Seara.* În vederea calmării spiritelor în zona casei parohiale au sosit primarul Timișoarei, Petre Moț, și secretarul cu probleme organizatorice al Comitetului Municipal de Partid, care au dat asigurări pastorului Tőkés că nu va fi evacuat. Seara târziu, după ce pastorul a anunțat că s-a ajuns la o înțelegere, la îndemnul acestuia, majoritatea enoriașilor s-a retras spre casele lor.

---

[1] *Apud* Alesandru Duțu, *Cronologie*, ediția a II-A, Ed. Sitech, Craiova; 2010; Alex. Mihai, Stoenescu, *Cronologia evenimentelor din decembrie 1989*, Ed. Rao International Publishing Company, București, 2009; *** *Revoluția Română din Decembrie 1989. Documente.* Coordonator Ion Calafeteanu, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009.

◆ Radu Bălan, primul secretar al Comitetului Județean de Partid Timiș, îl informează pe Emil Bobu, secretarul cu probleme organizatorice al CC al PCR, despre evenimentele din oraș.

16 decembrie 1989:

◆ *Dimineața.* Radu Bălan informează colaboratorii apropiați despre „cazul Tőkés". Nicolae Ceaușescu îi cere lui Radu Bălan să ia măsuri pentru restabilirea ordinii la Timișoara și pentru evacuarea pastorului László Tőkés. Structurile puterii (de partid, securitate, miliție) trimit în zona casei parohiale cadre și efective, ceea ce agravează situația.

◆ *Prânz.* În zona străzii Timotei Cipariu se adună câteva sute de manifestanți care scandează lozinci cu revendicări sociale și economice, antidictatoriale și împotriva lui Nicolae Ceaușescu. Radu Bălan cere introducerea Gărzilor Patriotice în dispozitivul de apărare al Județenei de Partid.

◆ *După amiază.* Pastorul László Tőkés le cere enoriașilor să se împrăștie, dar revolta timișorenilor se extinde în Piața Maria, unde se blochează circulația, iar mulțimea acuză violent regimul și lansează lozinci antidictatoriale și cu caracter social. Între timp, apar în zonă și trupele de „ordine" echipate cu scuturi și bastoane de cauciuc. Se incendiază steaguri roșii, portrete și cărți ale lui Nicolae Ceaușescu. Timișoara devine „detonatorul Revoluției Române".

◆ *Seara.* În Timișoara situația se complică. Ciocnirile între manifestanți și forțele de „ordine" continuă mai ales în Piața Maria. Alături de manifestanții pașnici acționează și cetățeni violenți, mai ales tineri, care blochează circulația, sparg vitrine, librării (aruncă în stradă cărțile lui Nicolae Ceaușescu și le dau foc), magazine ș.a.

◆ Un grup de manifestanți se îndreaptă spre sediul Comitetului Județean de Partid, resping dialogul cu primarul Petre Moț, care încearcă să-i oprească, și atacă cu pietre, sticle etc. sediul Județenei de Partid, trupele de miliție, precum și echipajele de pompieri încearcă să-i oprească cu jeturi de apă. Alt gup de manifestanți rămâne în zona Bisericii Reformate, unde sunt trimiși lucrători de la Miliție. Alți manifestanți se deplasează spre Piața Operei, unde sunt asaltați de scutieri. Alte grupuri se îndreaptă spre căminele studențești. Peste tot se scandează lozinci: *„Jos dictatura!", „Jos Ceaușescu!", „Vrem libertate!" etc. și se cântă „Deșteaptă-te Române!".*

◆ Concomitent, grupuri de manifestanți devastează magazinele din unele zone ale orașului. Pentru restabilirea ordinii intervin efectivele Miliției, trupelor de Securitate, pompierilor și grănicerilor. Deși nu s-a executat foc, s-au înregistrat numeroase agresiuni fizice de o parte și de alta și au fost făcute numeroase arestări.

◆ În final, manifestanții se regrupează în fața Catedralei. Situația rămâne tensionată în cursul nopții, când o parte dintre manifestanți se deplasează în cartierele orașului pentru a mobiliza populația pentru a doua zi. În seara aceleiași zile, importante decizii au fost luate, la nivel local, la Timișoara și, central, la București. Radu Bălan cere înlocuitorului la comanda D. 18 Mc. să scoată în stradă trupe și tehnică militară pentru a participa, alături de forțele Ministerului de Interne, la restabilirea ordinii în oraș. Informat, comandantul Armatei 3 ordonă să nu se ia nicio măsură fără acordul ministrului Apărării Naționale.

◆ În București, generalul Iulian Vlad convoacă șefii de direcții din Departamentul Securității Statului, în fruntea căruia se afla, și dispune trimiterea la Timișoara a unei grupe operative care să acționeze în problemele specifice Departamentului.

◆ Generalul Vasile Milea, ministrul apărării naționale, aprobă cererea lui Radu Bălan privind scoaterea în municipiul Timișoara a patrulelor militare înarmate, dar fără muniție.

◆ Nicolae Ceaușescu cere generalului Iulian Vlad să îl informeze despre situația de la Timișoara. Ministrul de Interne ordonă punerea în aplicare a Situației nr. 2, care prevedea punerea în stare de alertă a efectivelor și intensificarea activităților specifice pentru prevenirea și descoperirea faptelor antisociale, pentru întărirea pazei și ordinii publice.

◆ Ministerul Apărării Naționale transmite ordinul de constituire a grupelor operative la toate comandamentele, marile unități și unități.

◆ La primărie, Radu Bălan informează activul de partid și directorii de întreprinderi din oraș despre modul în care a fost atacat sediul Comitetului Județean de Partid și prezintă un material referitor la activitatea antistatală a pastorului László Tőkés și despre modul în care s-a pregătit evacuarea acestuia.

◆ Spre miezul nopții, confruntările dintre manifestanți și trupele de „ordine" continuă, deseori luând aspectul luptelor de stradă. Apoi manifestanții

se regrupează în zona Catedralei, unde cântă „Deșteaptă-te Române!" și „Hora Unirii". Mai multe coloane se îndreaptă spre diferite zone ale orașului pentru a mobiliza cetățenii pentru a doua zi.

◆ În București, Nicolae Ceaușescu discută în mai multe rânduri cu ministrul apărării naționale, generalul Vasile Milea, și cu șeful Departamentului Securității Statului, generalul Iulian Vlad, modalitățile de soluționare a crizei. Ordonă generalului Vasile Milea ca a doua zi să demonstreze în centrul Timișoarei cu subunități militare pentru a intimida populația.

◆ Organele de informații militare române fac cunoscut că, în Ungaria, batalioane de cercetare-diversiune execută, în apropierea frontierei cu România, pregătire de luptă specifică ducerii acțiunilor de luptă în spatele trupelor inamice.

◆ *După miezul nopții.* Nicolae Ceaușescu reproșează generalului Iulian Vlad neimplicarea totală a Securității în soluționarea crizei de la Timișoara. Din ordinul său, pastorul László Tőkés este evacuat silit și transportat cu familia în localitatea Mineu din județul Sălaj.

17 decembrie 1989

◆ *Dimineața:* Patrulele militare scoase în stradă în cursul nopții sunt retrase în cazărmi. Nicoale Ceaușescu cere generalului Vasile Milea să scoată armata în stradă la Timișoara pentru intimidarea manifestanților, apoi, la scurt timp, revine și îi cere să organizeze în oraș o paradă militară, reproșându-i că armata nu s-a implicat în soluționarea situației de la Timișoara.

◆ Generalul Iulian Vlad ordonă obținerea de informații privind evenimentele de la Timișoara, implicarea spionajului străin, starea de spirit a populației etc.

◆ La Timișoara sosește trenul special cu grupa operativă a Ministerului de Interne, condusă de generalul Emil Macri, care este informată despre situația din oraș. Colonelul Ion Deheleanu, șeful Miliției Județene, raportează superiorilor: *„Poate să vină tot Inspectoratul General al Miliției, totul e terminat, conturile sunt încheiate!"*.

◆ Radu Bălan solicită telefonic (din ordinul lui Nicolae Ceaușescu) comandantului Armatei 3 de la Craiova, scoaterea în stradă, în Timișoara, a subunităților militare. Generalul Dumitru Roșu răspunde că nu există ordin superior în acest sens. Același răspuns îl va da și generalul Vasile Milea, care

revine după puțin timp cu precizarea că trupele urma să fie scoase în stradă fără armament și muniție.

◆ Generalul Vasile Milea ordonă constituirea unor patrule militare în garnizoanele Cluj-Napoca, Oradea, Bistrița și Zalău.

◆ La Timișoara sosește o grupă operativă a Marelui Stat Major și ofițeri din cadrul Consiliului Politic Superior al Armatei și al Inspectoratului Muzicilor Militare. Cu puțin timp înainte sosise și Gheorghe Diaconescu, adjunctul procurorului general al României.

◆ În București, Nicolae Ceaușescu informează Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv că situația de la Timișoara a fost rezolvată și că pastorul László Tőkés a fost evacuat.

◆ La Timișoara, cu câteva ore înainte de prânz, subunități militare, cu fanfară, drapel de luptă și armament, dar fără muniție, defilează prin oraș. În unele locuri, militarii sunt primiți cu injurii și amenințări, în altele sunt atacați de indivizi violenți, care îi îndeamnă să-și omoare ofițerii.

◆ Acțiunile protestatare iau proporții, numărul manifestanților ajungând la circa 4 000 de persoane.

◆ Forțele de ordine (Securitate și Miliție) reacționează dur, folosind gaze lacrimogene, jeturi de apă din autocisterne etc. Concomitent, grupuri violente, înarmate cu rângi, bâte, sticle incendiare, distrug obiectivele comerciale din zonă.

◆ Manifestanții se îndreaptă spre sediul Comitetului Județean de Partid unde încercările de dialog cu Radu Bălan eșuează. La cererile insistente ale acestuia, generalul Vasile Milea ordonă D. 18 Mc. să intervină cu forțe pentru blocarea căilor de acces spre Județeana de Partid.

◆ În aceeași zi, la Brașov, generalul Ion Florea, comandantul garnizoanei, primește ordin de la Armata 1 ca, începând cu ora 12.00, să ia măsuri de întărire a pazei unităților și obiectivelor militare din subordine.

◆ Ca urmare a anunțării vizitei oficiale a lui Nicolae Ceaușescu în Iran, generalul Vasile Milea ordonă punerea în aplicare a prevederilor cerute de indicativul Tabela ABC „ANA" (întărirea pazei și apărării unităților și obiectivelor militare, precum și constituirea unor grupe operative).

◆ Tot acum, el încearcă să obțină, fără succes, mai multe informații despre situația de la Timișoara, de la generalul Iulian Vlad și de la Tudor Postelnicu, ministrul de interne.

◆ Generalul Ilie Ceaușescu, șeful Consiliului Politic Superior al Armatei, afirmă, în cadrul ședinței Biroului Consiliului de Conducere al Ministerului Apărării Naționale, că evenimentele de la Timișoara *„sunt inițiate și se desfășoară cu sprijin din afară, din Ungaria și din alte țări, inclusiv din URSS"*.

◆ *Prânz:* Nicolae Ceaușescu îl acuză pe generalul Vasile Milea că armata nu a reacționat cum trebuie la Timișoara și îl informează că a declarat *„starea de necesitate"*. Imediat, ministrul apărării naționale face cunoscut comandantului D. 18 Mc. din Timișoara că situația *„s-a agravat"* și că este ordin *„să intervină armata"*, care intră *„în stare de luptă"*, și că în județul Timiș s-a decretat *„starea de necesitate"* (fără să se emită decretul prezidențial legal).

◆ Ministrul apărării naționale ordonă telefonic comandanților marilor unități din Timișoara să scoată în oraș alte efective militare care să apere Comitetul Județean de Partid, hotelul Intercontinental, Poșta, Banca, depozitul de armament al Gărzilor Patriotice etc. Curând, blindatele încep deplasarea spre centrul orașului. Acest lucru îi irită foarte mult pe demonstranți, care atacă blindatele și chiar le blochează; un tanc este incendiat. În scurt timp, manifestanții încearcă să pătrundă prin dispozitivul militar din zona podului Decebal. Subunitatea reacționează cu foc de avertisment. Persoane neidentificate execută foc din Parcul Copiilor și din parcul din fața Miliției.

◆ O parte din manifestanții timișoreni iau cu asalt sediul Comitetului Județean de Partid. Lupta cu forțele de ordine este extrem de dură. Scandând lozincile atât de populare în aceste zile, manifestanții sparg ușa de la intrare și pătrund în sala de Consiliu, unde dau jos steagul și decupează stema, aruncă portretele lui Nicolae Ceaușescu. Se incendiază și se devastează. În final, manifestanții sunt împrăștiați, în urma intervenției forțelor de ordine.

◆ Fostul prim-secretar de partid de la Timiș, Ilie Matei, scapă sărind pe fereastră, iar Radu Bălan, fugit și el din clădire, îl informează pe Nicolae Ceaușescu de cele întâmplate. Adjunctul procurorului general, Gheorghe Diaconescu își informează șeful că la Timișoara *„este altceva... este o chestiune de altă natură... este politic"*.

◆ Unitățile și marile unități militare din județul Timiș primesc indicativul *„Radu cel Frumos"* – alarmă de luptă parțială.

◆ Nicolae Ceaușescu decide să îl trimită la Timișoara pe Ion Coman, secretar al CC al PCR, pentru ca împreună cu conducerea Județenei de Partid să rezolve toate problemele din oraș, astfel încât a doua zi situația *„să reintre în normal"*.

◆ Forțele de ordine restabilesc situația de la sediul Comitetului Județean de Partid Timiș, dar străzile orașului rămân pline de manifestanți.

◆ La librăria „Mihai Eminescu" se dă foc cărților lui Nicolae Ceaușescu, iar inspre orașul Timișoara sunt dirijate efective militare din Buziaș, Lugoj și Arad. Persoane neidentificate rănesc prin împușcare câțiva militari.

◆ Generalul Vasile Milea atrage atenția generalului Iulian Vlad că în Ungaria există forțe care *„pregătesc o agresiune la frontiera de vest a țării"* și îi cere să ia *„măsuri ferme pentru ridicarea capacității de luptă a unităților"*. După ce arată că *„situația s-a agravat la Timișoara"*, Vasile Milea precizează că *„toate cererile de efective"* pentru diferite misiuni le va aproba numai el, primi-secretarii de la județe urmând să-l sune și să-i *„solicite ce doresc"*.

◆ După ce ordonă alarma de luptă parțială pentru toate unitățile din București, ministrul apărării naționale, la scurt timp, ordonă generalului Ștefan Gușă, prim-adjunct al ministrului apărării naționale și șef al Marelui Stat Major, să se deplaseze la Timișoara împreună cu un grup de generali și ofițeri superiori (generalul Victor Atanasie Stănculescu, prim-adjunct al ministrului apărării naționale, generalul Mihai Chițac, comandantul Trupelor Chimice și comandant al garnizoanei București ș.a.).

◆ Cu un avion special, sosesc la Timișoara Ion Coman, generalii Ștefan Gușă, Victor Stănculescu, Mihai Chițac ș.a. din Ministerul Apărării Naționale; generalii Constantin Nuță, Velicu Mihalea, Emil Macri și coloneii Filip Teodorescu și Ion Moraru.

◆ În zona centrală a orașului Timișoara, în special în apropierea sediului D. 18 Mc., un grup violent atacă clădirea marii unități, încercând să pătrundă în incintă. Concomitent, incendiază unele obiective din zonă (Casa Armatei, Restaurantul militar etc.). Informat despre această situație, ministrul apărării naționale ordonă deschiderea focului de către santinele.

◆ La Sibiu, primul secretar al Comitetului Județean de Partid, Nicu Ceaușescu, solicită locotenent-colonelului Aurel Dragomir, comandantul garnizoanei, să pregătească substanțe chimice lacrimogene pentru a fi transportate cu un elicopter la Timișoara.

◆ În după-amiaza acestei zile, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv, Nicolae Ceaușescu minimizează situația de la Timișoara, informând că în oraș au avut loc *„unele evenimente"* în legătură cu evacuarea preotului László Tőkés, apreciind că *„incidentele grave de la Timișoara au fost*

organizate de cercurile revanșarde, revizioniste și de agenții atât din răsărit, cât și din apus", care aveau ca scop *„destabilizarea situației din România, de a acționa în direcția lichidării independenței și integrității teritoriale a României"*. După ce precizează că a fost devastat sediul Comitetului Județean de Partid, îi acuză pe generalul Vasile Milea, ministrul apărării naționale și pe Tudor Postelnicu, ministrul de interne, de *„atitudine defetistă, capitulardă"*, imputându-le faptul că nu au îndeplinit ordinele pe care le-a dat în noaptea de 16 spre 17 decembrie, de a deplasa în oraș trupe mecanizate și chiar tancuri, că au scos în stradă militarii cu cartușe de manevră, în loc să lichideze rapid *„toate aceste lucruri"*. Referindu-se la Miliție, Nicolae Ceaușescu precizează că aceasta *„trebuia să tragă, nu să se lase bătută"*. Apoi îi acuză pe generalii Vasile Milea, Iulian Vlad și pe Tudor Postelnicu de trădare, lașitate și neexecutarea ordinelor, propune destituirea lor din funcții, anunță că va prelua personal comanda și cere să se ia măsuri imediate, să se pună trupele *„în stare de luptă"*. După ce Gheorghe Rădulescu, Constantin Dăscălescu și Gheorghe Oprea propun să se amâne destituirea miniștrilor Apărării, Internelor și a șefului Securității, Nicolae Ceaușescu simulează scena demisiei, spunând: *„Atunci, alegeți-vă alt secretar general"*. Revenind asupra retragerii, Nicolae Ceaușescu informează că a cerut *„să se întrerupă orice activitate de turism"* (acest lucru echivala cu închiderea granițelor), deoarece toți turiștii care veneau în România (inclusiv din țările socialiste) *„s-au transformat în agenți de spionaj"*, face cunoscut că toate structurile militare ale țării „sunt în stare de alarmă" și conchide: *„Toți trebuie să știe că suntem în stare de război..."*. Apoi, Nicolae Ceaușescu ține o teleconferință cu prim-secretarii comitetelor județene de partid, la care participă membrii și membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv, secretari ai CC al PCR și comandanți ai garnizoanelor reședință de județ. În cadrul acesteia, el îi informează despre situația de la Timișoara. Pentru redresarea situației, anunță că a ordonat înarmarea trupelor cu *„muniție de război"*, instituirea *„stării de necesitate"*, precum și punerea tuturor unităților militare în *„stare de alarmă"*. Apoi îi cere lui Radu Bălan să raporteze situația de la Timișoara, care spune: *„Organizăm ce ați spus dumneavoastră... Am ordonat să se tragă foc"*. În partea a doua a teleconferinței, cere să se acorde atenție pregătirii gărzilor patriotice și înarmării lor cu *„armament de luptă"*. În final, precizează din nou că *„cercurile reacționare își concentrează atenția de a*

face totul pentru a submina socialismul în România, independența și integritatea țării" și conchide: *„Este o adevărată lovitură de stat, așa-zis pașnică! Antisocialistă!"*.

◆ La Sibiu, imediat după teleconferință, Nicu Ceaușescu, prim-secretarul Comitetului Județean de Partid atrage atenția: *„Este alarmă! Tragem fără somație! Este stare de război, nu de necesitate!"*.

◆ La Brașov, generalul Gheorghe Zăgoneanu, șeful Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, dă asigurări prim-secretarului că forțele Ministerului de Interne sunt capabile să intervină și să dispersеze grupurile de manifestanți înainte de a ajunge la sediul Comitetului Județean de Partid.

◆ La Timișoara, structurile de forță ale regimului intensifică focul, provocând victime. Tancurile și TAB-urile creează panică pe străzi, iar după lăsarea întunericului focul se intensifică: în Piața Libertății este ucisă Lepa Bărbat, soțul Vasile a fost rănit în abdomen, iar fiica lor – la mână. Se scandează lozinci și se cântă „Deșteaptă-te române!" și „Hora Unirii". Cu toate că militarii din zonă au susținut că au tras numai focuri de avertisment, la Catedrală au fost ucise 7 persoane și 35 au fost rănite. Acțiuni similare, soldate cu morți și răniți, au avut loc și în alte zone ale orașului: la Operă, la intersecția Bulevardului Republicii cu str. Paris, în Piața Timișoara 700, pe Podul Decebal, pe Calea Girocului, pe Calea Lipovei, pe Calea Buziașului, pe str. Budai-Deleanu, str. Transilvaniei, în Complexul Studențesc.

◆ Ca urmare, spitalele municipiului Timișoara s-au umplut de morți și răniți, majoritatea de către un singur glonț. Numărul mare al persoanelor ucise (peste 50, la morga Spitalului Județean Timiș, în dimineața zilei de 18 decembrie 1989) a fost invocat ca pretext pentru medicii legiști să nu se mai efectueze autopsiile, ci doar să întocmească rapoarte de examinare a cadavrelor.

◆ Generalul Ștefan Gușă, ajuns la sediul D. 18 Mc., preia comanda directă a forțelor aflate în municipiul Timișoara și ordonă ca fiecare subunitate să fie dotată cu câte o unitate de foc, muniția fiind distribuită până la soldat. Apoi precizează: *„În caz de atac, se va trage foc de avertisment, în aer și apoi la picioare"*. În acest timp, generalul Constantin Nuță afirmă în fața cadrelor de comandă din sediul Inspectoratului Județean Timiș: *„De acum este treaba armatei. Noi, dacă ieșim în stradă, nu facem altceva decât să-i încurcăm"*.

◆ *Seara.* În Timișoara, manifestațiile continuă, demonstranții scandează lozinci împotriva lui Nicolae Ceaușescu etc. Concomitent, elemente violente atacă obiective militare și provoacă subunitățile scoase în oraș.

◆ Din ordinul ministrului apărării naționale, întreaga armată română trece la îndeplinirea misiunilor prevăzute în planul cu aplicarea indicativului *„Radu cel Frumos"*, fapt care implică dotarea efectivelor cu armament și muniție de război.

◆ Pentru îndeplinirea dispozițiilor lui Nicolae Ceaușescu, forțele de ordine din Timișoara, inclusiv armata, declanșează represiunea asupra manifestanților, deschizând foc cu cartușe de război, chiar și după ce încetaseră acțiunile provocatoare. Au fost ucise 59 de persoane și rănite 185.

◆ În acest timp, în București, se ordonă ca militarii să fie pregătiți să lupte ca infanteriști. Trupele de securitate sunt puse în stare de alarmă de luptă. Cadrele sunt consemnate în sediile comandamentelor și unităților în ținută civilă și cu armamentul ușor din dotare asupra lor. Concomitent, sunt alarmate și efectivele Miliției.

◆ Generalul Vasile Milea ordonă comandamentului Armatei 4 din Cluj-Napoca să asigure *„operativitatea legăturilor cu fir și radio"*, să intensifice *„cercetarea radio și radiolocație"*, să se verifice și să se pregătească în mod deosebit *„tancurile, TAB-urile, autoturismele, hărțile, grupurile electrogene"*, să se întărească paza și autoapărarea „aeroporturilor și a altor obiective". Totodată, el a cerut să se întărească paza cazărmilor și depozitelor de armament și muniție, să se execute foc de avertisment numai în sus, după somațiile legale, eventual la picioare, numai când obiectivele sunt atacate.

◆ La Timișoara, Ion Coman, generalul Ștefan Gușă și cadre ale Comitetului Județean de Partid fac o recunoaștere în oraș, constatând situația dezastruoasă în care se află acesta. Reîntors în cazarmă, Ștefan Gușă îi convoacă pe comandanții de unități și le ordonă să retragă tancurile în cazărmi. Recomandă *„să se evite pe cât posibil contactul cu oamenii violenți"*.

◆ La București, la sediul Ministerului Apărării Naționale, sunt convocați comandanții de arme și șefii direcțiilor centrale, care sunt informați asupra situației din țară, inclusiv din Timișoara, și li se precizează modul de comportare a cadrelor și militarilor în termen.

◆ *Noaptea:* În municipiul Timișoara, violențele continuă. Ploaia torențială spală caldarâmul străzilor de sângele manifestanților.

Reacții externe:

◆ în Ungaria și la Radiodifuziunea austriacă.

18 decembrie 1989:

◆ La Timișoara, un grup de civili, care încercau să-și recupereze morții aflați la morga Spitalului Județean este respins cu violență.

◆ Generalul Ștefan Gușă analizează împreună cu șefii dispozitivelor militare situația din Timișoara și le cere acestora ca trupele să nu execute foc decât în situațiile în care sunt atacate.

◆ Ion Coman îl informează pe Emil Bobu că la Timișoara situația este „sub control". Același lucru îl va raporta apoi lui Nicolae Ceaușescu, spunându-i că poate pleca *„fără nicio grijă"* în Iran – unde era programată o vizită oficială.

◆ La Timișoara, autoritățile dispun ștergerea urmelor dezastrului din seara și noaptea precedente; se face curățenie pe străzi, se montează geamurile sparte; magazinele de pâine și alimentarele încep să funcționeze.

◆ Dispozitivele militare ordonate de către generalul Ștefan Gușă cu puțin timp înainte sunt modificate.

◆ În baza ordinului generalului Constantin Nuță, forțele Ministerului de Interne constituie opt dispozitive mixte conduse de cadre de Miliție, cu misiunea de a acționa în diferite zone ale orașului. Concomitent, mai acționează și cinci patrule mobile constituite din cadre ale Miliției.

◆ *Dimineața*. Pe aeroportul Giarmata sosesc 41 de cercetași specializați în acțiuni de cercetare-diversiune care în perioada următoare sunt folosiți astfel: la Spitalul Județean, pentru a constata starea de spirit a persoanelor care își căutau rudele decedate, și în oraș (în Piața Operei, Piața Maria, Calea Girocului, zona industrială etc.), pentru a obține informații despre acțiunile manifestanților. Unii dintre ei sunt trimiși să se infiltreze în anumite întreprinderi pentru a stabili cauzele revoltei și intențiile muncitorilor.

◆ La Comitetul Municipal de Partid Timișoara are loc instruirea activului de partid (cu participarea directorilor de întreprinderi) în cadrul căreia Radu Bălan, Ilie Matei și Cornel Pacoste informează despre situația din oraș și cer ca salariații să se preocupe de producție și să nu mai iasă în stradă, să înfiereze actele huliganice și să se solidarizeze cu conducerea centrală de partid și de stat.

◆ La București, Nicolae Ceaușescu are o nouă întrevedere cu Vasile Milea, Tudor Postelnicu, Emil Bobu și Iulian Vlad, înaintea plecării în Iran. Emil Bobu îl asigură că la Timișoara situația se află sub control.

◆ Convins că a pacificat Timișoara, Nicolae Ceaușescu pleacă în vizită oficială în Iran, lăsând la conducerea țării pe Elena Ceaușescu și pe Manea Mănescu.

◆ La Timișoara, situația începe să se tensioneze din nou. Chiar dacă orașul se află sub stare de asediu, manifestanții se organizează în grupuri masive și se îndreaptă spre centrul orașului, blocat de trupele de ordine. În unele zone se constituie baricade. La Universitate, Cornel Pacoste se întâlnește cu conducerile facultăților; se acordă, oficial, vacanță studenților.

◆ Generalul Ilie Ceaușescu, secretarul Consiliului Politic Superior al Armatei, analizează la sediul Comitetului Județean de Partid situația din oraș cu Ion Coman și cu generalul Victor Stănculescu, apoi se deplasează la comandamentul D. 18 Mc., unde are o întâlnire cu ofițerii.

◆ La Timișoara, se instituie oficial *„starea de necesitate"*. Concomitent, în cadrul Departamentului Securității Statului, se dispune aplicarea măsurilor prevăzute în planul *„Orient 89"*.

◆ Ion Coman și Ilie Matei se deplasează în diferite întreprinderi din Timișoara pentru a constata și verifica prezența la lucru a muncitorilor.

◆ La ambasada SUA din București, ambasadorii statelor membre NATO discută situația de la Timișoara.

◆ Elena Ceaușescu cere aducerea cadavrelor revoluționarilor timișoreni la București și incinerarea lor (*Operațiunea „Trandafirul"*).

◆ Sfidând cordoanele militare care blochează intersecțiile și circulația, o coloană de tineri purtând steaguri tricolore, fără stema socialistă, reușește să ajungă în fața Catedralei din Timișoara, unde aprind lumânări în memoria victimelor din seara precedentă și scandează lozinci. Dispozitivul de „apărare" era compus din trupe ale armatei, miliției și securității.

◆ *După-amiază*, când în zonă sosește generalul Mihai Chițac, pentru împrăștierea manifestanților se recurge la focuri de armă, trase inclusiv de pe TAB-uri și de către persoane neidentificate; rezultă trei morți și cinci răniți, în condițiile în care nu s-au mai semnalat acte de vandalism.

◆ La Spitalul Județean din Timișoara, un grup de cetățeni sosiți pentru a-și recunoaște rudele ucise este împrăștiat de dispozitivul de pază cu gaze lacrimogene.

◆ *Seara*. În Timișoara, manifestanții încearcă din nou să pătrundă în Comitetul Județean de Partid și în Consiliul Municipal. La Fabrica de ulei sunt provocate incendii. Pe Calea Girocului, în dreptul Liceului de Chimie, un grup de 30-40 de tineri este atacat cu focuri de armă de către militari, care trag rafale de avertizare.

◆ Ministrul apărării naționale ordonă generalului Iulian Topliceanu, comandantul Armatei 4, să ia măsuri pentru *„creșterea capacității de luptă și pentru afluirea eșaloanelor de luptă către frontieră"*. Repetă că aprobarea pentru scoaterea efectivelor o va da numai el.

◆ *Noaptea.* Forțele de ordine continuă să patruleze prin Timișoara și să facă arestări.

Reacții externe:

◆ În Piața Eroilor din Budapesta are loc o demonstrație în care sunt condamnate încălcările drepturilor omului, în general, și ale minorităților naționale în România și cheamă la acțiune împotriva conducerii românești de partid și de stat.

◆ Tot la Budapesta, mii de demonstranți în fața Ambasadei României scandează lozinci împotriva conducerii superioare de partid și de stat din România.

◆ Declarații asupra evenimentelor din România fac: fostul rege Mihai I, Alois Mock, ministrul austriac de externe, Helmut Zilk, primarul Vienei, Margater Tutwiller, purtătoarea de cuvânt a Departamentului de Stat al SUA, posturile de radio „Europa Liberă", agenția „Associated Press", Televiziunea sovietică.

19 decembrie 1989:

◆ La Timișoara, în miez de noapte, generalul Ștefan Gușă convoacă din nou comandanții de unități și stabilește măsurile ce trebuie îndeplinite.

◆ Tot în acele ore din noapte, încercând să șteargă urmele represiunii din seara de 17 decembrie 1989, din ordinul Elenei Ceaușescu, din morga Spitalului Județean Timiș încep să fie încărcate într-o autocisternă trupurile revoluționarilor uciși, în cadrul Operațiunii *„Trandafirul"*.

◆ *Dimineața*. Manifestațiile de protest de la Timișoara încep să capete un caracter de masă și să se extindă la mai multe întreprinderi din oraș. Piața Operei se află sub controlul armatei, miliției și securității.

◆ Generalul Ștefan Gușă ordonă militarilor din detașamentul de cercetare din Buzău să pătrundă, sub acoperire, în întreprinderi pentru a constata starea de spirit și să afle revendicările muncitorilor. Între timp, prim-secretarul Radu Bălan și alți activiști de partid se deplasează în întreprinderi, încercând să calmeze muncitorii ieșiți de la locurile de muncă și care își scandau revendicările.

◆ *Ziua*. Ministerul Afacerilor Externe informează (de fapt, dezinformează) șefii misiunilor diplomatice despre modul în care trebuiau să prezinte situația din România.

◆ La comandamentul D. 18 Mc. din Timișoara, generalul Ilie Ceaușescu, șeful Consiliului Politic Superior al Armatei, informează cadrele militare despre pericolul unei agresiuni externe, care vizează integritatea teritorială a României.

◆ În urma unei discuții avute cu generalul Vasile Milea și a obținerii aprobării acestuia, generalul Ștefan Gușă ordonă retragerea tancurilor, a TAB-urilor și a unei părți din efective din zonele intens circulate din Timișoara, pentru a se permite muncitorilor să demonstreze pașnic; concomitent, ordonă interzicerea totală a folosirii armamentului. Mai târziu, din ordinul lui Ion Coman, el se deplasează la întreprinderea „Elba" unde este întâmpinat cu ostilitate.

◆ La Cluj-Napoca, Ioachim Moga, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid, solicită telefonic generalului Iulian Topliceanu intervenția militară în cazul unei eventuale manifestații a studenților din oraș. Comandantul Armatei 4 nu dă curs acestei cereri.

◆ La Sibiu, Nicu Ceaușescu, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid, declară în fața colaboratorilor apropiați și a șefului Miliției Județene că: *„Dacă la noi se întâmplă ceva, vom trage în ei..."*.

◆ La Buzău se constituie patrule militare, dotate cu armament și muniție de război, care sunt dispuse în centrul orașului, în zona industrială etc.; nu se înregistrează evenimente deosebite.

◆ *Seara*. La Crematoriul „Cenușa" din București începe incinerarea cadavrelor celor 40 de revoluționari uciși la Timișoara.

◆ În baza hotărârii luate de generalul Vasile Milea, generalul Ștefan Gușă ordonă: *„Să fie retrase în unități tancurile și TAB-urile și o parte din efective..."*.

◆ *Noaptea*. Pe străzile Timișoarei continuă să patruleze patrule militare.

◆ În unele orașe din Transilvania (Sibiu, Alba-Iulia, Sebeș, Deva, Târgu-Mureș, Brașov ș.a.) este lansat un manifest cu conținut anticeaușist, semnat Comitetul Național de Eliberare – SLOMR, prin care se cheamă la grevă generală în ziua de 21 decembrie 1989, ora 09.00, pentru a se cere *„predarea puterii aleșilor noștri"*.

Reacții externe:

◆ Comunitatea Economică Europeană adoptă, la Bruxelles, prin cei 12 miniștri de externe, o Delarație de condamnare a atitudinii autorităților române.

◆ Seimul polonez adoptă o hotărâre prin care cere autorităților române să înceteze represiunile.

◆ Roland Dumas, președintele în funcțiune al Reuniunii Miniștrilor de Externe din statele membre ale Comunității Economice Europene, cere publicarea unui protest *„împotriva celor ce se petrec în România"*.

◆ Jacques Blot, directorul Direcției Europa din cadrul Ministerului francez de Externe, declară amabasadorului român la Paris că evenimentele de la Timișoara *„provoacă o mare emoție"*.

◆ Eduard Șevardnadze, ministru de Externe sovietic, declară la Bruxelles că nu dispune de unele date despre evenimentele din România.

◆ Regele Mihai I acordă un interviu postului de televiziune *„Antenne 2"*.

◆ Vladimir Perfiliev, adjunctul șefului Departamentului de Informații al Ministerului de Externe, face cunoscut că Moscova consideră că evenimentele din România și din alte țări socialiste *„privesc doar popoarele, partidele și organizațiile sociale din țările respective"*.

◆ Erich Schmid, director în Ministerul de Externe de la Viena, prezintă îngrijorarea poporului și guvernului austriac.

◆ Colonelul Keleti Gyorgy, purtătorul de cuvânt al Ministerului Apărării al Ungariei, declară la Televiziune: *„Evident că armata ungară urmărește și apreciază în continuare evenimentele din România..."*.

◆ Dramaturgul Eugen Ionesco adresează un mesaj poporului român prin intermediul postului de radio „Europa liberă".

◆ Helmuth Frauendorfer adresează un mesaj în numele său și a altor 10 scriitori germani originari din România.

◆ Judy Dempsey face câteva considerații în „Financial Times".

◆ Dominique Garraud își consemnează impresiile în „Liberation".

◆ Arpad Madarász transmitea informații pentru radio „Budapesta" de la Novisad.

◆ Informații și puncte de vedere asupra evenimentelor din România au fost consemnate în ziarele: „Die Welt", „Financial Times", „Baltimore Sun", „Le Figaro", „Le Quotidien de Paris", „Liberation", „La Croix" etc.

20 decembrie 1989:

◆ Generalul Iulian Topliceanu raportează generalului Vasile Milea că Armata 4 se află în faza de finalizare a măsurilor pentru *„ridicarea capacității de luptă, lucrându-se 24 de ore din 24"*.

◆ *Dimineața:* Timișoara este în grevă generală. Muncitorii din întreprinderile din oraș încep să se îndrepte în mod masiv și organizat spre centrul orașului, scandând lozinci. De pe frontispiciile clădirilor sunt desprinse inscripțiile comuniste.

◆ Militarii se mai află pe străzi, în dispozitive, dar nu mai reacționează.

◆ La Catedrală se scandează: *„Există Dumnezeu!... Există Dumnezeu!... Să se tragă clopotul!..."*, *„Dumnezeu este cu noi!..."*.

◆ Spre clădirea Operei, dinspre piață, se îndreaptă o mare masă de revoluționari. Din mulțime, Claudiu Iordache se desface la piept și se adresează militarilor cu cuvintele: *„Trageți!... Trageți în mine!..."*. Soldații ezită apoi se retrag.

◆ Mulțimea scandează: *„Armata e cu noi!..."*, *„Noi suntem poporul!..."*, *„Voi pe cine apărați?"* ș.a.

◆ Ioan Lorin Fortuna desface pancartele pregătite anterior pe care scrisese: *„Unde ne sunt morții?..."*, *„Jos Ceaușescu!..."*, *„Asta-i Timișoara! – unde este țara?"* și le oferă cetățenilor din jur.

◆ Mulțimea îngenunchează și rostește „Tatăl nostru!"

◆ Un grup de manifestanți, printre care Ioan Lorin Fortuna, Claudiu Iordache, Ioan Chiș, Ștefan Ivan, Sorin Iordăchescu ș.a. se îndreaptă spre intrarea principală a Operei, fără a li se mai opune rezistență. Pătrund în clădire și apar la balcon.

◆ Alte coloane ajung în fața Comitetului Județean de Partid, unde oamenii scandează*: „Armata e cu noi!"* și le oferă militarilor pâine, apă și flori.

◆ Cu aprobarea generalului Vasile Milea, generalul Ștefan Gușă repetă ordinul de interzicere totală a uzului de armă și de a se permite manifestanților de la Timișoara să se deplaseze pe arterele principale ale orașului. Până la prânz, militarii sunt retrași, cu mici excepții, din centrul orașului.

◆ Generalul Ilie Ceaușescu sosește la Arad și prezintă în fața cadrelor militare dintr-o unitate militară situația din Timișoara. El cere directorilor de întreprinderi *„să organizeze adunări de condamnare a huliganilor, iredentiștilor și fasciștilor din Timișoara"*, să sporească vigilența, deoarece era posibil ca și la Arad să se pregătească *„ceva asemănător"*.

◆ La Cluj-Napoca se răspândesc fluturași cu conținut antidictatorial.

◆ *Ziua.* Ion Stoian, ministrul de externe, invită pe ambasadorii statelor participante la Tratatul de la Varșovia și pe ambasadorii țărilor CAER și le cere cu fermitate ca statele pe care le reprezintă *„să nu intervină în desfășurarea evenimentelor din România"*.

◆ Balconul Operei devine centrul Revoluției din Timișoara. La propunerea lui Ioan Lorin Fortuna se constituie un comitet de inițiativă al revoluționarilor și Frontul Democratic Român, ca organizație politică menită *„a realiza un dialog cu guvernul, în scopul democratizării țării"*. După constituirea Biroului Executiv al Frontului Democratic Român, primii lideri ai revoluției timișorene își exprimă opiniile la microfonul din balconul Operei.

◆ Generalul Nicolae Eftimescu, prim-locțiitor al șefului Marelui Stat Major și șef al Direcției Operații, solicită generalului Borcsics L., șef al Marelui Stat Major al armatei ungare să-i explice sensul declarației făcute de președintele interimar al Republicii Ungare, Mátyás Szűrös, la 19 decembrie 1989, conform căreia *„autoritățile maghiare vor sprijini acțiunea ca Ardealul să devină regiune autonomă"*.

◆ La Timișoara, generalul Ștefan Gușă ordonă retragerea efectivelor militare și a tehnicii de luptă în cazărmi, măsura fiind aprobată de ministrul apărării naționale, generalul Vasile Milea.

◆ La Timișoara sosește, cu un avion special, Constantin Dăscălescu, primul ministru, însoțit de Emil Bobu și de trei miniștri. Răspunzând întrebărilor primului ministru despre situația din oraș, Ion Coman spune adevărul: *„Timișoara este în mâna timișorenilor"*.

◆ În fața Comitetului Județean de Partid, manifestanții scandează lozinci și încearcă un dialog cu primul secretar de partid, Radu Bălan. Se constituie

un comitet cetățenesc și se întocmește o listă cu numele lor pentru a fi făcută publică pentru negocieri cu Constantin Dăscălescu. Când acesta este întrebat *„Cine a dat ordin să se tragă în manifestanți? Care e numărul morților și răniților"* ș.a., el încearcă să evite răspunsurile, pretextând că nu cunoaște situația și că nu poate răspunde imediat. Revendicările prezentate de revoluționari au caracter radical.

◆ Între timp, conducătorii revoluționarilor din balconul Operei sunt invitați de conducătorii revoluționarilor de la Județeana de Partid, să participe la tratative cu delegația guvernamentală condusă de Constantin Dăscălescu. Este trimis Nicolae Bădilescu cu o listă minimală de revendicări însoțit de câteva sute de persoane. Seara se constituie o altă delegație (Ioan Lorin Fortuna, Claudiu Iordache, Nicolae Bădilescu ș.a.) care, însoțită de sute de persoane, se deplasează din nou la Comitetul Județean de Partid, fiind primiți cu urale de către manifestanții din zonă. Se scandează lozinci, în schimb, Constantin Dăscălescu este huiduit.

◆ Revoluționarii cer, printr-un document cu valoare de Proclamație, demisia lui Nicolae Ceaușescu și a guvernului, alegeri libere, înființarea unui centru de anchetă pentru lămurirea ordinii de la Timișoara, eliberarea deținuților politici etc.

◆ Dintre toate revendicările, Constantin Dăscălescu informează la telefon pe Nicolae Ceaușescu doar despre restituirea morților și eliberarea celor arestați. În urma aprobării date, sunt eliberați o parte dintre cei arestați care se deplasează în Piața Operei.

◆ Constatând că discuțiile cu reprezentanții puterii nu aduc nimic nou și că ei rămân *„tot la cheremul lui Nicolae Ceaușescu"*, Ioan Lorin Fortuna invită revoluționarii de la Județeana de Partid să meargă la Operă, care *„fiind un locaș de cultură, oferă o protecție mai sigură și se diminuează riscul represiunii"*. Noaptea, târziu, conducătorii revoluționarilor de la Comitetul Județean de Partid sunt evacuați cu forța din clădire, deplasându-se și ei la Operă.

◆ La Cluj-Napoca se răspândesc manifeste antidictatoriale; pe ziduri se înscriu cu cretă și vopsea lozinci cu același conținut.

◆ La Comandamentul Armatei 4, generalul Ilie Ceaușescu face o informare despre evenimentele de la Timișoara, precizând că acolo se desfășoară o acțiune diversionistă și teroristă, organizată din afară, având ca scop declanșarea unui conflict armat și anexarea Transilvaniei de către Ungaria.

Tot el îi cere prim-secretarului Ioachim Moga să organizeze adunări ale oamenilor muncii în cadrul cărora să se ia atitudine față de evenimentele de la Timișoara.

◆ La București, în cadrul unei teleconferințe cu activul de partid din județe, Nicolae Ceaușescu apreciază că evenimentele de la Timișoara au fost organizate și dirijate de cercurile revanșarde, revizioniste și cere să se organizeze în întreprinderi adunări în care *„să se adopte moțiuni de condamnare"* și să se constituie grupe speciale de apărare a ordinii în întreprinderi și instituții, precizând că armata are o mare răspundere în fața poporului *„de a apăra și respinge orice acțiuni care sunt împotriva independenței, suveranității și integrității teritoriale"*.

◆ La scurt timp, Nicolae Ceaușescu rostește, la radio și televiziune, o cuvântare în care continuă să aprecieze evenimentele de la Timișoara ca o consecință a acțiunii grupurilor antinaționale și teroriste puse în slujba agenturilor străine. El a evidențiat că Armata *„și-a îndeplinit pe deplin datoria față de patrie"* și a cerut cetățenilor *„fără deosebire de naționalitate"* să dea *„dovadă de o înțelegere deplină a situației grave care s-a creat prin acțiunile teroriste de la Timișoara"*. În finalul cuvântării s-a angajat să acționeze *„în orice împrejurare în interesul poporului, pentru bunăstarea și fericirea sa..."*.

◆ În aceeași seară l-a chemat pe însărcinatul cu afaceri sovietic în România și a acuzat Uniunea Sovietică și celelalte state membre ale Tratatului de la Varșovia că au coordonat activitățile îndreptate împotriva României.

◆ Tot acum este semnat Decretul prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate pe întreg teritoriul județului Timiș. Apoi ordonă constituirea unor detașamente de luptători ai gărzilor patriotice din județele Dolj, Olt și Vâlcea, care, înarmate cu bâte, să fie trimise la Timișoara în vederea reprimării demonstranților, și cere ca a doua zi să se organizeze un miting în București la care să participe 100 000 de *„oameni ai muncii"*, care să condamne evenimentele de la Timișoara.

◆ La Lugoj, în timp ce o coloană de manifestanți se deplasa spre platforma industrială, au fost împușcate două persoane și alte două rănite. Revenită în centrul orașului, coloana se îndreaptă spre sediul Comitetul Municipal de Partid, unde manifestanții pătrund înăuntru, produc pagube și alungă activiștii de partid. O parte din ei se îndreaptă spre sediul Miliției, unde sunt primiți cu foc.

◆ Din ordinul lui Nicolae Ceaușescu, Ion Coman îl numește pe generalul Victor Stănculescu în funcția de comandant militar al Timișoarei și îi cere să citească, din balconul Comitetului Județean de Partid, decretul de instituire a stării de necesitate. Victor Stănculescu se eschivează și se internează în spital.

◆ *Noaptea.* În Piața Operei din Timișoara rămân doar câteva sute de persoane. Unii membri ai Biroului Executiv al Frontului Democratic Român coboară în Piața Operei și rămân împreună cu tinerii într-o „atmosferă tinerească, plină de optimism". Cu toate că ordinul de capturare a conducătorilor revoluționarilor fusese dat, cei care trebuia să-l execute au „tărăgănat" îndeplinirea misiunii.

Reacții externe:

◆ La Varșovia, în fața Ambasadei României, sute de persoane au scandat lozinci cu caracter anticomunist și au condamnat represiunea de la Timișoara.

◆ Declarații de condamnare a represiunior de la Timișoara și a atitudinii puterii de la București au făcut: François Mitterand, președintele Franței; Laurent Fabius, președintele Adunării Naționale din Franța; Michel Rocard, primul ministru francez; Robert Besson, deputat în Adunarea Națională Franceză; Edouard Balladur, fost ministru al economiei și finanțelor; Wiliam Waldgrave, ministru adjunct de externe al Marii Britanii; Eduard Șevardnadze; I.P. Aboimov, adjunct al ministrului afacerilor externe al URSS; Franz Vranitzky, cancelarul Austriei; Alois Mock, ministrul de externe al Austriei; Toshiki Kaifu, primul ministru al Japoniei; Dennis Decincini și Stan Hoyer, congresmani americani, membri ai Comitetului Helsinki – organism al Congresului SUA; Eugen Ionesco; Patrik Boyer, membru al Parlamentului Federal Canadian și consilier al ministrului de externe al Canadei; Wiliam Armstrong, senator de Colorado; Frank Woolf, deputat de Virginia; Christopher Smidt, congresman de Colorado; Radu Câmpeanu, președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici din România cu sediul la Paris; Eugen Mihăiescu; Adrian Niculescu.

21 decembrie 1989

◆ *Noaptea de 20/21 dec. 1989*. La București sunt alarmate Gărzile Patriotice și personalul întreprinderilor industriale de pe platformele Pipera și Băneasa.

◆ În holul Operei din Timișoara, conducătorii revoluționarilor, în frunte cu Ioan Lorin Fortuna, finalizează Proclamația Frontului Democratic Român pe care a prezentat-o mulțimii a doua zi.

◆ Primul ministru Constantin Dăscălescu părăsește pe ascuns sediul Comitetului Județean de Partid Timiș, deplasându-se cu un avion spre București.

◆ În gara din Timișoara sosesc mai multe garnituri de tren cu detașamente ale Gărzilor Patriotice din județele Olt, Dolj și Vâlcea, cu misiunea de a participa la anihilarea manifestanților. O parte dintre aceștia este preluată de revoluționari și dusă în Piața Operei, unde fraternizează cu timișorenii.

◆ *Dimineața.* La Lugoj, grupuri de manifestanți se prezintă la principalele întreprinderi și cheamă muncitorii să iasă în stradă. Însoțite de organizatori, coloanele pornesc spre centrul orașului scandând lozinci.

◆ La Arad, muncitorii de la Orologia Industrială refuză să înceapă lucrul. Ei părărsesc fabrica și, în frunte cu Dănilă Onofrei se îndreaptă spre centrul orașului. Pe traseu li se alătură muncitori de la alte întreprinderi. Militarii din dispozitiv încearcă să-i oprească fără succes, prin foc de avertisment. La cererea Elenei Pugna, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid, se constituie un dispozitiv de protecție al acestuia din mai multe subunități ale Miliției, Pompierilor, Armatei și USLA.

◆ La Timișoara se lansează apelul la grevă generală în întreaga țară și se trimit emisari spre alte orașe, în special la București, pentru a informa despre ce se întâmplă în acest oraș.

◆ Sosiți de la Timișoara, Constantin Dăscălescu și Emil Bobu îl informează pe Nicolae Ceaușescu despre situația din orașul revoluției.

◆ La Brașov și Sfântu-Gheorghe, muncitorii declanșează mișcări de protest împotriva conducerii de partid și de stat.

◆ La Târgu-Mureș se declanșează mișcări protestatare, mai întâi în unități industriale, apoi și în oraș.

◆ Generalul Vasile Milea cere din nou comandantului Armatei 4 ca militarii să acționeze doar la ordin și numai pentru contracararea elementelor teroriste și menținerea ordinii publice.

◆ La Timișoara, din balconul Operei, în fața a circa 100 000 de manifestanți, Ioan Lorin Fortuna citește textul Proclamației Frontului Democratic Român. Copiat de mână în mai multe exemplare, textul Proclamației

este trimis la Consulatul Iugoslaviei din oraș, iar alte exemplare multiplicate sunt trimise la gară pentru a fi expediate în țară. Proclamația a fost tipărită și sub formă de manifest (*A căzut tirania!*).

◆ La Sibiu, în fața magazinului Dumbrava, un grup de manifestanți în frunte cu Nicolae Fesan și Ioan Oană cântă „Deșteaptă-te române!" și scandează lozinci antidictatoriale. În orele următoare, numărul manifestanților crește cu rapiditate. Primul secretar al Comitetului Județean de Partid, Nicu Ceaușescu, cere trimiterea în stradă a plutonului de intervenție „Scutul". Subunități militare, înarmate cu muniție de război, aparținând școlilor militare îndeosebi, sunt scoase în oraș, fiind primite cu ostilitate de manifestanți. Sunt scoase apoi și alte subunități ale MI, Pompierilor ș.a. Încercând să facă față manifestanților care aruncă asupra lor cu sticle, borcane, lanțuri etc., forțele de ordine execută în Piața Libertății foc de avertisment, aruncă cu apă și cu grenade fumigene. Se înregistrează morți și răniți.

◆ La Arad, manifestația anticeaușistă continuă. Încercarea de realizare a dialogului între manifestanți și primul secretar, inițiată prin intermediul militarilor, eșuează. Pentru evitarea violențelor, comandanții de subunități ordonă scoaterea încărcătoarelor cu muniție și punerea armelor în poziția „la piept".

◆ La Turda, manifestanții se adună în fața sediului Miliției, unde își exprimă solidaritatea cu timișorenii și scandează lozinci antidictatoriale.

◆ La Mediaș, apariția autoturismelor Miliției în piața orașului determină declanșarea unor acțiuni violente.

◆ Nicolae Ceaușescu informează membrii CPEx că a decis să sporească retribuția minimă și alocațiile pentru copii.

◆ Generalul Iulian Topliceanu raportează generalului Vasile Milea că la Arad, în baza cererii primului secretar, au fost scoși în centrul orașului 1 500 de militari, în jurul lor fiind câteva mii de civili. Ministrul apărării naționale cere să ia măsuri *„să nu fie incidente"*, aprobă și scoaterea trupelor în centrul municipiului Cluj-Napoca, nu și în întreprinderi, și atrage atenția asupra apărării *„frontierei de stat"*, deoarece era îngrijorat de informațiile privind *„o posibilă agresiune combinată cu acțiuni teroriste în interior"*.

◆ La Cugir, mulți muncitori din Întreprinderea Mecanică își părăsesc locurile de muncă, ies în stradă și scandează lozinci anticeaușiste. Se îndreaptă spre Comitetul Orășenesc de Partid, unde sparg geamurile și scot însemnele instituțiilor respective.

◆ La ICA Ghimbav, muncitorii încetează lucrul și se adună pe platoul din incinta întreprinderii. La îndemnul lui Demi Ioan decid să pornească spre Brașov pentru a-și manifesta solidaritatea cu populația din Timișoara. Militarii trimiși să-i oprească nu intervin în forță și chiar dacă deschid foc de avertisment în plan vertical, manifestanții își continuă deplasarea spre Brașov.

◆ La Târgu-Mureș, comandamentele militare primesc ordin să scoată subunități în oraș pentru a bloca afluirea coloanelor de manifestanți spre sediul Comitetului Județean de Partid. În după-amiaza zilei, unii manifestanți împiedicați în deplasarea lor de jeturi de apă și de substanțe lacrimogene, devin violenți, spărgând magazine și înarmându-se cu obiecte contondente.

◆ La București, Nicolae Ceaușescu participă la mitingul organizat în speranța obținerii adeziunii populației față de politica sa și a regimului totalitar, la care participă zeci de mii de bucureșteni aduși din întreprinderi. După cuvântarea unor reprezentanți ai *„oamenilor muncii"*, care condamnă *„huliganii"* de la Timișoara și își exprimă adeziunea pentru politica și indicațiile secretarului general, ia cuvântul Nicolae Ceaușescu care exprimă hotărârea de a restabili *„ordinea"* în țară și de a asigura victoria socialismului în România. La scurt timp, se aude un vuiet nemaiîntâlnit în timpul unei asemenea manifestații, urmat de panică și de împrăștierea mulțimii. Uimit, Nicolae Ceaușescu încearcă să restabilească situația, promite și mărirea retribuției cu 200 de lei și alte ajutoare, dar nimeni nu îl mai ascultă, participanții la miting părăsind piața. Din acel moment, devenea clar pentru întreaga țară că Nicolae Ceaușescu nu mai controla situația.

◆ La Brașov, din ordinul generalului Gheorghe Zagoneanu, șeful Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, subunități de securitate sunt dislocate pentru a interzice afluirea muncitorilor spre centrul orașului și, în parcul Tractorul, pentru a interzice deplasarea muncitorilor din această zonă, dar coloanele de manifestanți nu pot fi oprite.

◆ *Prânz.* După spargerea mitingului din București, Nicolae Ceaușescu se retrage din balconul CC al PCR și îi anunță pe generalii Vasile Milea, Iulian Vlad și Tudor Postelnicu că preia direct comanda forțelor de *„ordine"*. În total dezacord cu situația existentă, el declară: *„vom apăra cauza, vom apăra socialismul, cu arma în mână..."*. Rămas, la cererea lui Nicolae Ceaușescu, în sediul CC al PCR, Vasile Milea ordonă trupelor din București să sprijine forțele Ministerului de Interne pentru apărarea obiectivului în care se afla secretarul

general al partidului și pentru asigurarea ordinii publice în capitală. Ca urmare, sunt dispuse numeroase unități militare, inclusiv blindate, în zona centrală a capitalei.

◆ La Arad, unii demonstranți se urcă pe TAB-uri, scandează lozinci, se elaborează și o chemare către Armata țării pe care o îndeamnă să fie alături de manifestanți, să oprească *„vărsarea de sânge frățesc"*. Spre seară, militarii reușesc să asigure controlul asupra unei părți din Piața Centrală a orașului, fără a folosi însă forța.

◆ În București, participanții la miting se regrupează în mai multe locuri din apropiere: Piața Romană, Piața Universității, hotelul „Intercontinental", Sala Dalles, hotelul „București", Cișmigiu, Casa Centrală a Armatei, Piața Unirii etc., scandând lozinci anticeaușiste. Forțe ale MI și ale Securității primesc ordin să blocheze Piața Palatului și să nu permită pătrunderea către sediul CC al PCR în care era depozitată o mare cantitate de armament. Se efectuează arestări și se înregistrează și prima victimă împușcată. Pentru conducerea forțelor de ordine se constituie un Comandament Militar Unic, condus de Vasile Milea.

◆ La Cluj-Napoca, o situație tensionată se manifestă la Combinatul de Utilaj Greu. Aici, peste 300 de muncitori se adună în curtea întreprinderii și revendică condiții mai bune de muncă și viață, manifestându-și nemulțumirea față de denaturarea adevărului despre situația de la Timișoara. Încercările făcute de activiștii de partid pentru a-i determina să nu iasă în stradă eșuează și primul secretar, Ioachim Moga, cere șefului Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne să ia măsuri pentru restabilirea ordinii. Sunt aduse noi efective, dar în stradă ies muncitorii și din alte întreprinderi, care se îndreaptă spre centrul orașului unde un grup de cetățeni, în frunte cu Călin Nemeș, încearcă să organizeze un miting de solidaritate cu bucureștenii și timișorenii. Mai târziu, Ioachim Moga solicită intervenția armatei pentru apărarea unor instituții civile. Ministrul apărării va aproba scoaterea în stradă a subunităților militare în garnizoanele din mai multe orașe mari, reședință a județelor din Transilvania.

◆ În toată *după-amiaza* acestei zile au loc manifestații pașnice, la care s-au alăturat uneori și elemente turbulente.

◆ La Caransebeș, manifestanții cer înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu. După ce pătrund în sediul Consiliului Popular se îndreaptă spre sediul Miliției, cerând eliberarea persoanelor arestate.

◆ La Brașov, sunt aduse noi forțe de securitate. Între demonstranți și scutieri se înregistrează unele incidente. Între timp, coloanele de la unele întreprinderi din oraș ca și cele de la Ghimbav ajung în zona Comitetului Județean de Partid unde comandanții subunităților cer liderilor manifestanților să nu se pătrundă în clădire și să se evite actele de violență. Promit că nu vor deschide focul.

◆ La Cluj-Napoca, manifestația din Piața Libertății ia amploare. În scurt timp, are loc o altercație între actorul Călin Nemeș și comandantul unei subunități din zonă care ordonă foc. Sunt uciși opt manifestanți și răniți trei. Incidentele soldate cu victime continuă în oraș, pe mai multe străzi și piețe.

◆ La Târgu Mureș, trupele Ministerului de Interne intervin în forță pentru dispersarea manifestanților, eliberând zona Comitetului Județean de Partid.

◆ La Sibiu, circa 300 de manifestanți (unii în stare de ebrietate) răstoarnă și incendiază mai multe autoturisme în fața sediului Miliției, apoi atacă cu pietre, sticle, țigle etc., forțează intrarea în sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne și pătrund în clădire, pe care o devastează. Pentru respingerea lor sunt folosite gaze lacrimogene și se execută foc de avertisment. Comandantul Școlii Militare din imediata apropiere, locotenent-colonelul Aurel Dragomir, face apel la calm și ordine.

◆ La Cugir, un grup numeros de manifestanți solicită eliberarea deținuților aflați în sediul Miliției orășenești; unii, cunoscuți cu antecedente penale, atacă sediul cu pietre și sticle incendiare, reușind să-l incendieze. Retrași la etajul I al clădirii, milițienii execută foc de avertisment. Acțiunea se încheie tragic, cu morți, sustrageri de armament și cu clădirea distrusă mai mult de jumătate.

◆ La Reșița, circa 200 de muncitori de la întreprinderile din oraș, precum și alte persoane scandează în fața Comitetului Județean de Partid lozinci antidictatoriale și pro Timișoara. O parte dintre manifestanți rămâne și pe timpul nopții în acest loc.

◆ În București, starea de revoltă a manifestanților ia amploare și ciocnirile cu forțele de ordine se întețesc, soldându-se cu mulți morți și răniți. Un prim episod are loc în zona Pieței Universității spre hotelul „Intercontinental". Aflând despre situația de acolo, generalul Vasile Milea ordonă: *„Să nu se mai execute foc și să nu mai fie băgați militarii în linia întâi..."*. La scurt timp însă,

cere detașamentelor militare din centrul capitalei să împrăștie manifestanții. Arestările continuă, iar TAB-urile circulă cu viteză pe bulevardele principale pentru a-i intimida pe demonstranți.

◆ În zona hotelului „Intercontinental" începe ridicarea baricadei, care devine simbolul luptei împotriva dictaturii lui Nicolae Ceaușescu. Dintre organizatori se remarcă Dan Iosif, Dumitru Dincă, Romeo Raicu, Ionel Pop, Radu Silaghi ș.a., care se adresează celor din zonă în condiții dramatice, de asediu, prin mijloace improvizate.

◆ În cadrul ultimei teleconferințe pe care o ține, Nicolae Ceaușescu repetă că în România *„avem de-a face cu o acțiune organizată și dirijată..."*, fapt care determină decretarea mobilizării generale *„a întregului activ de partid și de stat și a tuturor forțelor noastre interne – Miliție, Securitate – inclusiv a unităților militare"*. Declarând că *„acum se verifică calitatea de membru de partid"*, el precizează că *„nu există decât o singură cale – lupta"*. Criticând lipsa de coordonare dintre forțele Ministerului Apărării Naționale și cele ale Ministerului de Interne, Nicolae Ceaușescu face cunoscut că din acel moment se instituie comanda unică, sub conducerea sa, în calitate de comandant suprem. În final, cere ca, într-o jumătate de oră, membrii Comandamentului unic să-i prezinte *„toate măsurile care s-au luat și care se vor lua"* și să acționeze pentru *„a lichida rapid situația de aici"* din capitală.

◆ La Cluj-Napoca, în Piața Mărăști, se scandează lozinci anticeaușiste, se cere libertate și democrație. Concomitent, manifestanții, dar și cetățenii din zonă aruncă asupra militarilor din dispozitiv cu pietre, sticle, borcane etc. Aceștia execută foc de avertisment, dar atacurile nu încetează. Din nou rezultă morți și răniți.

◆ La Cisnădie, manifestanții recurg la violență, incendiind sediul Primăriei și atacând sediul Miliției. Clădirea este ocupată și devastată. Făcându-se uz de armă, se înregistrează morți și răniți.

◆ La Caransebeș, o parte din manifestanți atacă și incendiază sediile Miliției, Tribunalului și Procuraturii. La Miliție, în încercarea de a calma elementele agresive, se deschide, inițial, foc de avertisment. Ulterior, se înregistrează un mort și mai mulți răniți, iar tulburările în oraș se amplifică, fiind devastate clădiri, magazine și locuințe.

◆ La Târgu Mureș, elemente agresive din rândul manifestanților aruncă cu pietre, sticle, bare de fier în forțele de ordine, rănind grav un militar și de-

teriorând unele TAB-uri. Fără comandă, militarii deschid foc de avertisment. Din cauza unei erori sunt ucise patru persoane și două sunt rănite. În cursul altor trageri mai sunt ucise și alte persoane.

◆ În București, revoluționarii concentrați în fața hotelului „Intercontinental" înfruntă cu eroism forțele de represiune, în special în jurul baricadei, aflată în proces de consolidare. Pe străzile din zonă, acționează alte grupuri de revoluționari care scandează lozinci anticeaușiste. Nemulțumit de modul defectuos în care se acționează pentru reprimarea revoluționarilor de la „Intercontinental", Nicolae Ceaușescu îi apostrofează deopotrivă pe Vasile Milea, Iulian Vlad, Tudor Postelnicu și pe colonelul Corneliu Pârcălăbescu, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice. În scurt timp, Nicolae Ceaușescu cere arestarea liderilor de la baricadă. Zona este inspectată de către generalul Vasile Milea de mai multe ori.

◆ Din ordinul generalului Vasile Milea, două detașamente de cadre și ofițeri-elevi din Academia Militară din București sunt aduse în fața sediului CC al PCR, fiind dispuse înapoia militarilor, scutierilor, miliției și securiștilor în civil din zona „Intercontinental". Târziu, spre miezul nopții, generalul Vasile Milea se află din nou în zona baricadei de la „Intercontinental". Asupra sa și a militarilor din zonă se aruncă cu diferite obiecte de la balcoane.

◆ Manifestanții arestați (bătrâni, femei, copii) de forțele de represiune sunt bătuți, maltratați și dirijați spre „punctele de colectare", de unde sunt urcați în dube și duși spre triere, înregistrare și identificare la Miliția Capitalei, apoi la închisoarea Jilava.

Reacții externe:

◆ Declarații de condamnare a represiunilor din România, a atitudinii puterii de la București față de propriii săi cetățeni, care își reclamă drepturile și libertățile democratice, precum și exprimând poziția pe care înțeleg să se situeze, au făcut: Regele Mihai I; Mihail S. Gorbaciov, secretarul general al PCUS; Helmuth Kohl, cancelarul RF Germania; Gyula Horn, ministrul de externe al Ungariei; Richard Boucher, purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat al SUA; Merlin Fitzwater, purtătorul de cuvânt al Casei Albe; Joe Clark, secretar de stat în Ministerul de Externe al Canadei; Lev Zaikov, membru în Biroul Politic și secretar al CC al PCUS; Guvernul polonez; Seimul polonez; Parlamentul din Republica Sovietică Socialistă Moldoveneas-

că; participanții la Congresul extraordinar al Partidului Comunist din Cehoslovacia; ministrul de externe al Cehoslovaciei; Comisia de Politică Externă a Adunării Populare din Bulgaria; Eugen Ionesco; Emil Cioran și alți 50 de scriitori români aflați în exil.

22 decembrie 1989:

◆ *În noaptea de 21 spre 22 decembrie*. În zona baricadei de la „Intercontinental" încep să apară primele victime împușcate, se aruncă și cu gaze lacrimogene, iar ministrul apărării naționale ordonă unei companii de tancuri să înlăture baricada aflată deja în flăcări. Ea este spulberată de tancurile armatei, apoi în zonă pătrund forțe terestre de represiune care îi împrăștie cu brutalitate pe revoluționari. Mulți dintre aceștia sunt uciși sau răniți. Alții sunt bătuți, maltratați, arestați și duși la sediul central al Miliției, apoi la închisoarea Jilava.

◆ Nicolae Ceaușescu este informat de Vasile Milea și de Iulian Vlad că rezistența revoluționarilor bucureșteni a fost înăbușită. În scurt timp, grupuri de revoluționari se deplasează în cartierele muncitorești ale capitalei, unde relatează despre atrocitățile de la „Intercontinental" și cer populației să vină dimineața devreme în centrul orașului, să protesteze, să ceară și să determine alungarea lui Nicolae Ceaușescu.

◆ În București, mașinile Salubrității încep să spele trotuarele de sângele revoluționarilor uciși sau răniți. La sediul CC al PCR, Ion Dincă îl informează pe generalul Vasile Milea că o coloană formată din circa 500 de muncitori se îndreaptă pe Calea Moșilor spre centrul capitalei și cere să fie oprită.

◆ La Arad, inspectorul-șef al Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne ordonă să se treacă la împrăștierea celor aproape 1 000 de demonstranți din Piața Centrală a orașului. Cei care trebuia să îndeplinească această misiune nu execută ordinul, permițând manifestanților din oraș să-și intensifice acțiunile în cursul zilei.

◆ La Sibiu, din ordinul generalului Ilie Ceaușescu, în oraș sunt aduse subunități militare din Râmnicu-Vâlcea pentru a le întări pe cele existente în oraș.

◆ Revenit de la Timișoara, generalul Victor Stănculescu încearcă să se eschiveze de la îndeplinirea misiunilor ce urmau să-i fie încredințate și își pune un picior în ghips la Spitalul Militar.

◆ *Dimineața*. În București, coloane formate din zeci de mii de muncitori din cartierele Pantelimon, Militari, Grivița, Berceni, Pipera etc. ieșiți în stradă se îndreaptă spre centrul capitalei, scandând lozinci. Forțele de ordine nu mai intervin.

◆ La Cluj-Napoca, muncitorii ies pe stradă și se deplasează spre centrul orașului, grupându-se la Catedrală, unde iau cuvântul unii dintre dizidenți, printre care și Doina Cornea. Generalul Iulian Topliceanu cere ca la apărarea obiectivelor să nu se facă uz de armă.

◆ La Arad, manifestanții umplu din nou Piața Centrală, mulți purtând pancarte cu lozinci anticeaușiste și antidictatoriale.

◆ La Brașov, mii de manifestanți se deplasează în ordine, spre centrul orașului. Primul secretar cere consolidarea dispozitivului de apărare cu precizarea *„să nu se facă uz de armă împotriva demonstranților"*.

◆ Manifestări protestatare de stradă se înregistrează, în mod pașnic, în orașele Craiova, Cugir, Reșița, Turda, Târgu-Mureș.

◆ La sediul CC al PCR din București are loc o scurtă ședință în cursul căreia, extrem de iritat, Nicolae Ceaușescu cere generalului Vasile Milea și lui Tudor Postelnicu să ia toate măsurile pentru a-i împiedica pe manifestanți să pătrundă în Piața Palatului, folosindu-se în acest scop chiar armamentul din dotare. Ca urmare, ministrul apărării naționale ordonă să se aducă trupe blindate de la Târgoviște, Mihai Bravu și Slobozia.

◆ La Sibiu se reiau manifestațiile în fața Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, se cere eliberarea deținuților și se forțează intrarea în clădire, ceea ce sporește agitația atât printre manifestanți, cât și printre forțele de ordine.

◆ La Caransebeș, coloanele de demonstranți, scandând lozinci anticeaușiste și anticomuniste, se îndreaptă spre centrul orașului, unde ocupă sediul Consiliului Popular.

◆ La Cluj-Napoca, coloanele de manifestanți se îndreaptă spre Piața Mihai Viteazul unde se țin cuvântări. Se încearcă elaborarea unei liste de revendicări, liderii se îndreaptă spre Catedrală unde se oficiază o slujbă în memoria morților de la Timișoara și Cluj-Napoca.

◆ După ce fusese apostrofat extrem de dur de către Nicolae Ceaușescu, generalul Vasile Milea, obosit și abătut, se interesează de situația trupelor din provincie și, după ce stă de vorbă cu mai mulți ofițeri, cere să nu se tragă în oa-

meni. După câteva minute se sinucide. Informat despre acest lucru, Nicolae Ceaușescu îl consideră trădător, preia conducerea forțelor armate și decide introducerea stării de necesitate în toată țara. Apoi îl cheamă la sediul CC al PCR pe generalul Victor Stănculescu.

◆ Piața Universității din București este ocupată de zeci de mii de bucureșteni care scandează: *„Jos Ceaușescu!"*. Forțele militare nu mai opun rezistență.

◆ Nicolae Ceaușescu convoacă, într-o ultimă ședință, Comitetul Politic Executiv în care anunță că generalul Vasile Milea *„s-a împușcat"*. Apoi întreabă membrii Comitetului Politic Executiv dacă sunt hotărâți să lupte sau nu și propune să se declare imediat starea de necesitate în întreaga țară.

◆ Nicolae Ceaușescu ordonă generalului Victor Stănculescu ca *„Armata să uzeze de toate mijloacele pentru a repune ordinea"*. Deplasându-se spre locul de comandă, generalul se eschivează, lăsând *„în mod deliberat evenimentele să curgă pentru a câștiga timp... "*. Folosind indicativul *„Rondoul"*, generalul Victor Stănculescu ordonă: *„Nu se trage de către nimeni, nici foc de avertizare – să se parlamenteze"*. Ordinul detensionează imediat relațiile dintre militari și manifestanți, care se urcă pe tancuri și încep să pună flori la butonierele soldaților și ofițerilor.

◆ La Timișoara, unde populația a ieșit din nou pe străzi, autoritățile locale anulează planul de capturare a liderilor revoluționarilor.

◆ Aproape concomitent, conducerile Securității și Miliției adoptă o poziție asemănătoare. Se transmite ordinul că nu se folosește armamentul din dotare și nici alte forme de violență împotriva muncitorilor care demonstrează.

◆ Subunitățile militare din centrul Capitalei încep să se retragă din fața zecilor de mii de manifestanți, permițându-le să pătrundă în Piața Palatului. Concomitent, din același ordin, coloanele unităților mecanizate și de tancuri, care se deplasau spre Capitală, sunt dirijate spre cazărmile unor unități din București.

◆ Radioul și televiziunea prezintă conținutul Decretului prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate pe întreg teritoriul țării.

◆ Informat de generalul Victor Stănculescu că manifestanții au pătruns în Piața Palatului, Nicolae Ceaușescu replică: *„De ce i-ați lăsat? Cine i-a lăsat să intre?"*

◆ La Brașov, comandantul Comandamentului Apărării Antiaeriene a Teritoriului ordonă Școlii Militare de Ofițeri Activi de Artilerie Antiaeriană să-și retragă efectivele aflate în contact cu manifestanții.

◆ În București, revoluționarii, în frunte cu Mihai Voicu, pătrund în curtea Televiziunii și discută cu Petre Constantin, directorul general al instituției, care acceptă instalarea, în incintă, a unei stații de amplificare.

◆ Generalul Victor Stănculescu ordonă tuturor unităților să se retragă în cazărmi. Apoi îl informează pe Nicolae Ceaușescu că *„trupele nu mai pot pătrunde în Piață"*, deoarece aceasta este înconjurată de manifestanți și îi propune să plece cu elicopterul la *„unul din centrele de comandă din țară"*. Șeful statului refuză și declară că, în calitate de comandant al Forțelor Armate, locul său *„de comandă"* era la sediul CC. Între timp, generalul Victor Stănculescu ordonă generalului Iosif Rus, comandantul Aviației, să trimită două elicoptere. După aterizarea elicopterului, Nicolae Ceaușescu încearcă să se adreseze mulțimii din Piața Palatului cu o portavoce, însă este întâmpinat cu huiduieli, fluierături, scandări. După o nouă respingere de către manifestanți, Nicolae și Elena Ceușescu se îndreaptă spre lifturi, cu care se deplasează spre terasa clădirii și se urcă în elicopter. Între timp, Elena Ceaușescu cere: *„Să se tragă, să se tragă!"*, iar Tudor Postelnicu ordonă cadrelor din pază ca, în cazul în care *„huliganii vor pătrunde în sediu, să se deschidă foc cu armamentul din dotare..."*. Generalul Iulian Vlad se departajează de aceștia și anulează ordinele de represiune. Apoi când manifestanții forțează ușile clădirii, ordonă din nou: *„Nu folosiți armamentul!"*.

◆ La Sibiu, manifestanții cer eliberarea persoanelor reținute în ziua precedentă. La sediul Miliției apar noi tensiuni între manifestanți și cei din incinta Inspectoratului Județean, se aruncă grenade lacrimogene și se trag focuri de armă care provoacă victime și panică.

◆ La ora 12.06, Nicolae și Elena Ceaușescu părăsesc sediul CC al PCR, simbolul puterii comuniste timp de mai multe decenii, într-un elicopter, de pe terasa clădirii. Vestea a provocat un entuziasm în întreaga țară.

◆ În Piața Palatului din București, mulțimea jubilează. Prin fuga lui Nicolae Ceaușescu din clădirea-simbol a comunismului românesc, rolul conducător al PCR încetează.

◆ Majoritatea securiștilor din sediu își abandonează armamentul din dotare și părăsesc clădirea; unii dintre ei se amestecă printre revoluționari. O parte din foștii conducători ai partidului sunt reținuți de revoluționari. Din balconul CC încep să se țină discursuri. Dan Iosif face apel la ordine și propune un moment de reculegere pentru *„victimele care au căzut pentru libertatea noastră"*.

◆ La Buzău, manifestanții pătrund în sediul Comitetului Județean de Partid și în incinta sediilor MI. După-amiază se constituie noile organe ale puterii locale.

◆ La Brașov, Miliția primește ordinul de a nu mai folosi armamentul din dotare. Concomitent, militarii sunt retrași în cazărmi. Profitând de situație, manifestanții pătrund în sediul Comitetului Județean de Partid unde încep să discute de noua componență a conducerii politice și administrative a municipiului și a județului.

◆ La Craiova, manifestanții pătrund în sediul Comitetului Județean de Partid, părăsit de bunăvoie de prim-secretarul Ion Traian Ștefănescu.

◆ La Constanța, populația iese pe străzi, îndreptându-se spre sediul politico-administrativ al orașului, într-o atmosferă de bucurie și entuziasm.

◆ În județul Hunedoara, manifestațiile se desfășoară pașnic, grupurile de presiune reușesc să pătrundă în sediile Miliției județene din Deva, ca și în cele ale milițiilor municipale din Hunedoara și Petroșani, punînd în libertate pe cei arestați și deținuți.

◆ La Cluj-Napoca, sediul Comitetului Județean de Partid este luat cu asalt de clujeni. Se constituie un Comitet de conducere și se iau măsuri pentru buna desfășurare a activităților economice, sociale, administrative etc. Între timp, mulțimea ia cu asalt clădirea Securității și eliberează deținuții. La solicitarea actorului Dorel Vișan, generalul Iulian Topliceanu vine la sediul fostului Comitet Județean de Partid și dă asigurări mulțimii că armata nu va mai trage; cere mulțimii să se ducă acasă.

◆ La Sibiu, din cele două clădiri ale Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne (Securitate și Miliție) ies în fugă 25-30 de bărbați echipați în ținută civilă și militară care execută foc cu armamentul din dotare. Surprinși de acest lucru, militarii din dispozitivul de apărare al Școlii Militare de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu", deschid, la rândul lor, foc asupra acestora. Schimburile de focuri au continuat până la ora 24.00, clădirea MI fiind distrusă aproape complet. Tirurile de focuri au provocat morți și răniți și în rândul civililor din zonă.

◆ La Mediaș, manifestanții ocupă sediul Securității municipale fără a se produce incidente.

◆ La Târgu-Mureș, în urma ordinelor date de comandanți pentru scoaterea încărcătoarelor de la arme, populația îi îmbrățișează pe militari și scandează *„Armata e cu noi!"*. O parte dintre manifestanți intră în sediul Comitetului

Județean de Partid , în timp ce alta se îndreaptă spre sediile Miliției județene și Securității, de unde sustrag armament și muniție.

◆ Din balconul CC, Petre Roman declară: *„Compatrioți! Noi, acum, aici, decretăm moartea dictaturii lui Ceaușescu!... Noi, acum, aici, decidem că puterea este a poporului"*.

◆ Nicolae și Elena Ceaușescu părăsesc Palatul de la Snagov și aterizează cu elicopterul la Sălcuța, în apropiere de Boteni, fiind lăsați lângă șoseaua București-Pitești. După multe peripeții ajung în final la Centrul de Protecție a Plantelor, din apropiere de Târgoviște.

◆ La Televiziune, în emisiune apare primul grup de revoluționari, printre care actorul Ion Caramitru, care afirmă că *„mulțumită lui Dumnezeu ne aflăm în studiourile televiziunii"* și îl prezintă pe poetul disident Mircea Dinescu. Acesta face cunoscut întregii țări că *„dictatorul a fugit"*, că peste 10 minute urma să se transmită un apel/proclamație către populație și cere forțelor MI *„să depună armele, să intre în cazărmi"*.

◆ La Radio, vestea este anunțată de Alexandru Mironov.

◆ Televiziunea transmite în direct imagini din curtea instituției plină de manifestanți, care scandează lozinci precum *„Libertate!"*, *„Jos cu dinastia Ceaușescu!"* etc. Mihai Voicu se referă la constituirea unui Comitet Cetățenesc cu o largă reprezentare profesională, alegeri libere și libertăți cetățenești, și propune păstrarea unui moment de reculegere în memoria celor care au fost uciși.

◆ Începând cu ora 12.55, pe ecranele televizoarelor, în transmisiune din Studioul 4, regizorul Sergiu Nicolaescu aduce un elogiu eroismului și sacrificiului timișorenilor, face un apel către Armată și Ministerul de Interne să fie alături de popor, cere muncitorilor să întrerupă lucrul pentru a veni în ajutorul revoluționarilor din stradă și de la Televiziune. Apoi dă cuvântul lui Mircea Dinescu, care prezintă un scurt Comunicat către Țară. El face apel la calm și ordine, cere Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne să fie alături de revoluționari și să-și trimită reprezentanți la Televiziune. În scurt timp, la Televiziune, căpitanul Mihai Lupoi face apel la ordine și dă asigurări că *„armata este alături de popor"*. După mai multe considerații și informații care nu sunt în conformitate cu realitatea, în finalul intervenției sale face apel la securiști *„să nu mai acționeze împotriva populației"*. Între timp, în curtea Televiziunii se difuzează muzică mobilizatoare: „Deșteaptă-te române!", „Hora Unirii!", „Trei culori!" etc. La reluarea emisiunii din Studioul

4, crainicul anunță că lucrătorii Televiziunii sunt *„în slujba poporului"* și apoi declară că *„vrem să ne răscumpărărm greșeala, după 25 de ani, de a vă spune de acum înainte numai adevărul"*. Același lucru este reluat și de Teodor Brateș, care cheamă populația să sprijine Televiziunea. Tot acum, prof. univ. dr. Răzvan Theodorescu face apel la conservarea patrimoniului național.

◆ La Cluj-Napoca manifestanții se grupează la Primărie, pătrund în incinta acesteia și o devastează, apoi o parte dintre ei se îndreaptă spre sediile Securității și Miliției.

◆ La Dej, revoluționarii ocupă sediul Comitetului Municipal de Partid.

◆ La Brașov, un grup de revoluționari ocupă sediul Securității, fără a întâmpina rezistență, o parte dintre manifestanți, îndeosebi adolescenți, sparg depozitul de armament și muniție și se înarmează.

◆ Ion Iliescu, directorul Editurii Tehnice, opozant cunoscut al lui Nicolae Ceaușescu, discută la telefon cu generalul Victor Stănculescu, interesându-se despre situația Armatei, despre ce se întâmplă în țară (inclusiv la Sibiu, unde vărsările de sânge continuau) etc.

◆ În Piața Palatului din București se cere, printre altele, ca fostul ministru de externe, Corneliu Mănescu, să fie numit secretar general al PCR sau prim-ministru, iar în sediul CC se fac și sunt respinse guverne, care urmau să fie conduse de Constantin Dăscălescu, Ilie Verdeț, Corneliu Mănescu etc., se inițiază diferite structuri politice, care nu existaseră până atunci și care nici nu aveau să funcționeze vreodată.

◆ La Arad, în momentul în care Armata își retrage trupele din Piață și din jurul Comitetului Județean de Partid, liderii revoluționarilor pătrund în acest sediu din al cărui balcon Valentin Voicilă declară orașul liber și face apel la calm și ordine. Concomitent, se anunță schimbarea denumirii celor două cotidiane de presă din oraș și se trece la lărgirea Comitetului Frontului Democratic Român, fiind cooptați reprezentanți ai muncitorilor, inclusiv militari.

◆ În după-amiaza zilei încep să se organizeze și muncitorii din principalele întreprinderi din orașul Sfântu-Gheorghe, care formează detașamente care vor participa apoi la numeroase mitinguri și demonstrații în municipiu.

◆ Manifestațiile continuă în mod pașnic și la Reșița, Moldova Nouă, Oravița, Oțelul Roșu, Băile Herculane, Bocșa și în alte localități din județul Caraș-Severin, unde noile organe revoluționare preiau puterea.

◆ La Târgoviște, o parte din manifestanți pătrund în sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne și Miliției municipiului Târgoviște, luând clădirea sub pază.

◆ La Televiziunea din București, în Studioul 5, revoluționarul Petre Roman, conferențiar la Politehnică, prezintă documentul intitulat *„Declarația Poporului"*.

◆ În continuare, pe ecranele televizoarelor apare generalul Voinea, comandantul Armatei 1, care face apel la militari *„să respecte întru totul ordinele comandanților direcți"*, apoi Ion Caramitru, care anunță: *„călăul poporului nostru se află pe aeroportul Titu și încearcă să fugă"*. Mircea Dinescu cere să se facă apel la armată, iar generalul Mihai Chițac se adresează unităților militare din zonă *„să răspundă la chemarea noii orientări politice"*. Crainicul Petre Popescu anunță că la Sibiu se dau lupte grele între forțele de Securitate, cele de Miliție și Armată. Belu Zingher dă citire unui *„Apel al Mișcării Democratice Române"*, prin care cere poporului român să nu întrerupă demonstrațiile până la *„căderea guvernului Ceaușescu"*. Gelu Voican-Voiculescu, viitorul prim-viceprim-ministru își îndreaptă gândul spre *„cei care sunt acum în închisori, disimulați sub infracțiuni de drept comun"*.

◆ Ajuns la sediul Ministerului Apărării Naționale, generalul Victor Stănculescu cere să i se scoată ghipsul de la picior, după care semnează două note telefonice care aveau să aibă o importanță deosebită pentru Armată. Ulterior, ordonă trimiterea unor subunități de infanterie și parașutiști la Televiziune pentru asigurarea pazei.

◆ La Televiziune, generalul în rezervă Nicolae Militaru, îmbrăcat în uniformă militară, declară că nu putea să stea deoparte *„în aceste momente și după această crimă..."*. Face apel la *„tovarășii generali"* care dețineau funcții de răspundere în armată să oprească *„măcelul"*. În final, se adresează și întregului popor român: *„Manifestați, fraților, manifestați-vă bucuria, dar în pace"*. Căpitanul de rangul I Dumitrescu-Cico se adresează tuturor colegilor din Marină cu apelul să fie alături de popor și să ajute țara. Apoi roagă pe *„tovarășul Ion Iliescu"*, cu care a fost coleg, să vină la Televiziune. Printr-o nouă intervenție, Sergiu Nicolaescu cere conducerii Armatei să trimită la Televiziune un delegat oficial, care să comunice *„cine a preluat comanda Ministerului Apărării Naționale"*.

◆ În Studioul 4 al Televiziunii apare Ion Iliescu (perceput în multe cercuri, cu mult timp înainte, ca un posibil înlocuitor al lui Nicolae Ceaușescu),

care condamnă politica dusă de Nicolae Ceaușescu și face o serie de declarații asupra situației în care se află țara, cere întregii populații *„să dea dovadă de luciditate și de disciplină socială necesară pentru a face ordine"* și anunță că în cursul zilei se va constitui un *„Comitet al Salvării Naționale"*, care *„să înceapă să pună ordine"*. În final, face apel ca la ora 17.00 *„toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă"* să vină la CC unde se află *„reprezentanții populației"*.

◆ În continuare, la Televiziune, Mircea Dinescu îl prezintă pe Silviu Brucan, unul dintre autorii *„Scrisorii celor șase"*. Luând cuvântul, el declară că poporul român trăiește *„un moment istoric"*, și că *„s-a terminat o epocă întunecată de dictatură feudală"*.

◆ Răzvan Theodorescu cere să nu se distrugă patrimoniul național care *„a fost spoliat, care trebuie recuperat de noi, pus în muzee, iubit și prețuit"*.

◆ Nicolae și Elena Ceaușescu sunt preluați de la Centrul de Protecție a Plantelor de către un echipaj al Miliției Târgoviște și duși la sediul acesteia.

◆ În studioul 5 al Televiziunii, Ion Iliescu atrage atenția asupra pericolului declanșării anarhiei, precizând că se impunea organizarea și asigurarea pazei bunurilor publice, a magazinelor și a tuturor instituțiilor. În continuare, Teodor Brateș, anunță că la Sibiu *„armata nu mai are muniție și trupele de Securitate continuă să atace unitățile militare"*. Din partea Miliției, colonelul Ruși anunță că *„Miliția este alături de popor"*.

◆ De la Televiziune, o parte din cei care se adresează poporului se îndreaptă spre sediul CC al PCR (Sergiu Nicolaescu, Silviu Brucan ș.a.) iar alții (Ion Iliescu, Petre Roman, Gelu Voican-Voiculescu, generalul Nicolae Militaru ș.a.) se deplasează mai întâi la sediul Ministerului Apărării Naționale.

◆ Întors de la Timișoara, generalul Ștefan Gușă declară la Televiziune că *„s-a făcut o crimă cu generalul Milea"*, că în orașul de pe Bega *„lucrurile s-au liniștit"*, toate unitățile fiind în cazărmi. În finalul intervenției ordonă: *„Toată lumea în cazărmi!"* și asigură că *„nimeni nu va trage un glonț"*.

◆ După alte cîteva intervenții, pe post apare și Alexandru Bârlădeanu, fost militant al Partidului Comunist Român, unul din semnatarii *„Scrisorii celor șase"*, care se opusese politicii economice promovate de Nicolae Ceaușescu, și care apreciază că PCR *„s-a făcut incapabil să guverneze..."*.

◆ Generalul Romeo Câmpeanu, locțiitorul șefului Inspectoratului General al Miliției, aflat la comanda instituției, informează că a dat deja ordin ca

„toate efectivele să se retragă în unități" și dă asigurări că Miliția va participa în continuare la *„menținerea ordinii și disciplinei"*.

◆ Florin Filipoiu, revoluționar de la baricada ridicată la „Intercontinental" în noaptea de 21 spre 22 dec. 1989, anunță că a constituit gruparea *„Dreptatea socială"*, cu un program cuprinzător.

◆ Din nou, generalul Ștefan Gușă ordonă tuturor unităților militare din țară să intre în cazărmi și să nu deschidă foc *„în nici un fel de situații împotriva oamenilor"*.

◆ Nifon Ploieșteanu face cunoscut că *„Biserica ortodoxă strămoșească se află alături de noi, întregul popor, ca întotdeauna în istoria lui bimilenară... la suferințe și la datorii"*.

◆ Teodor Brateș insistă pe evenimentele de la Sibiu, unde *„continuă să se tragă în armată..."*. Un ziarist de la „Scânteia", cotidianul PCR, anunță că din acel moment, ziarul se va numi „Scânteia Poporului" (unii din studio cer să se numească „Adevărul"). Petre Mihai Băcanu informează că a ieșit din închisoare, fiind arestat cu un an în urmă pentru că a scos ziarul „România", organ al alianței pentru restructurare, reconstrucție și redresare. Cazimir Ionescu cere să se organizeze *„în fiecare oraș, în fiecare sat, comitete cetățenești care să mențină ordinea"*. Anunță că *„este în curs organizarea unui guvern provizoriu"*. Colonelul Apostolescu, din DSS, face apel la generalul Iulian Vlad să ordone tuturor cadrelor Securității *„să ia toate măsurile ca să prevină producerea unor catastrofe pentru economia națională și pentru viețile omenești"*.

◆ Televiziunea își reia emisia după mai puțin de o oră, Petru Popescu anunțând că în cursul serii se va întruni *„Comitetul de Salvare Națională pentru a stabili primele măsuri privind menținerea ordinii în perioada de trecere de la dictatură la democrație"*. Teodor Brateș anunță că reprezentanții MApN declară că *„se angajează să slujească interesele poporului și numai interesele poporului..."*.

◆ Poziția Bisericii Ortodoxe Române este prezentată de către Patriarhul Teoctist, care exprimă totala adeziune *„față de acest moment măreț"* și face apel la *„ierarhii, preoții și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române să colaboreze, să dea urmare tuturor îndemnărilor comitetelor locale"*.

◆ Peste puțin timp, legătura se comută în Piața Palatului și în balconul CC, unde vorbește Dumitru Mazilu, care prezintă în sinteză, principalele obiective ale Platformei-program a Forumului Civic, pe care le va relua ceva mai târziu, în același loc.

◆ Sosit la MApN, Ion Iliescu (împreună cu Petre Roman, Gelu Voican-Voiculescu, Constantin Ispas, Mihai Montanu, generalul Nicolae Militaru ș.a.), recunoscut ca lider de către cei prezenți, prezintă o sinteză asupra noii situații politice din țară în condițiile vidului de putere rezultat după fuga lui Nicolae Ceaușescu și propune constituirea unui organism provizoriu, care să-și asume prerogativele puterii de stat și administrative și a unui comandament militar unic.

◆ Generalul Nicolae Eftimescu îl informează pe ministrul ungar al apărării, Karpati, că generalul Victor Stănculescu asigură conducerea Armatei, că evenimentele se află deja sub conducerea Frontului Apărării (Salvării) Naționale, cu sprijinul *„întregii Armate"* și că dacă dorește să acorde ajutor românilor, să facă apel la *„populația maghiară să se abțină de la orice manifestări dușmănoase"* la adresa României.

◆ În București, apare primul număr al ziarului „Libertatea" (fost „Informația Bucureștiului").

◆ La Constanța, în urma înțelegerilor stabilite cu directorii de întreprinderi, Armata instituie paza militară asupra obiectivelor civile (împreună cu Gărzile Patriotice și revoluționarii). Concomitent, se reia acțiunea de patrulare pe străzile orașului.

◆ Acțiunea diversionistă începe să se manifeste în Cluj-Napoca prin lansarea a numeroase informații, știri etc. Zvonuri și informații false încep să circule și la Brăila.

◆ Fapte grave se produc în județul Harghita, în comuna Zetea; șeful postului de Miliție este ucis în propria locuință; în localitatea Căpâlnița șeful postului de Miliție este grav lovit, și el în propriul apartament.

◆ Generalul Karpati, ministrul ungar al apărării, îl asigură pe generalul Nicolae Eftimescu că nu s-au făcut și nu se fac niciun fel de concentrări de trupe la granița cu România, că armata ungară salută acțiunea armatei române.

◆ Nicolae și Elena Ceaușescu sunt aduși la Inspectoratul Județean al MI din Târgoviște și apoi sunt transportați la cazarma UM 01417, comandată de colonelul Andrei Kemenici, care era și comandantul garnizoanei, și sunt puși sub pază severă.

◆ *Seara.* În balconul CC, Ion Iliescu, sosit de la MApN, împreună cu Petre Roman, Gelu Voican-Voiculescu ș.a. se adresează mulțimii din Piața Palatului.

◆ Generalul Ștefan Gușă reconfirmă faptul că *„Armata în întregime, în toată țara, este alături de popor"*. Cere ca populația să-i ajute pe militari *„să se deplaseze unde au misiunile"*.

◆ Ion Iliescu revine în emisie și anunță că: *„Ne vom retrage acum pentru a constitui Consiliul Frontului Eliberării Naționale... Salvării Naționale. Vom lua măsuri de organizare, deocamdată provizorie... Scopul nostru este să construim o nouă structură a puterii politice..."*.

◆ În Piața Palatului din București se deschide foc de diversiune fără să rezulte inițial morți și răniți. La microfonul din balconul CC se perindă numeroși vorbitori. Se face apel la liniște, ordine, la evitarea panicii. Curând se aud împușcături și voci: *„Nu plecăm!", „Armata e cu noi!", „Se trage de pe Palat", „Nu plecați!"* etc.

◆ În continuare, acțiunile teroriste se extind în București și în toată țara, în special în zonele industriale și în cele care se aflau sisteme de apărare antiaeriană, aeroporturi, asupra obiectivelor militare, inclusiv asupra clădirii MApN, Televiziunii și Radiodifuziunii. Ele vor fi însoțite, în special pe timp de noapte, cu războiul electronic și diversiunea psihologică. Tragerile executate de către artileria antiaeriană asupra lor rămân fără nici un rezultat.

◆ În clădirea CC, Ion Iliescu, Silviu Brucan, Petre Roman, Nicolae Militaru, Gelu Voican-Voiculescu ș.a. discută despre constituirea viitorului organism de stat. Ion Iliescu precizează că trebuie să fie constituit un *„Consiliu al Salvării Naționale"*. După propunerea mai multor variante se ajunge la denumirea de Frontul Salvării Naționale.

◆ În ceea ce privește programul noii structuri, după mai multe discuții se decide că, în vederea elaborării *„mesajului către țară"* să se apeleze la *„Proclamația"* în zece puncte elaborată deja de Dumitru Mazilu. Modificată parțial de către Silviu Brucan, Ion Iliescu și alți câțiva, *„varianta"* Mazilu a fost apoi actualizată și completată, devenind Comunicatul nou-constituitului Consiliu al Frontului Salvării Naționale.

◆ După plecarea *„grupului Iliescu"*, din balconul CC se scandează numele lui Corneliu Mănescu, apoi din balcon vorbește Dumitru Mazilu, care propune să se păstreze un minut de reculegere pentru *„toți martirii țării..."*. Apoi face o serie de declarații asupra situației în care se află țara, propune un program politic coerent și radical. În final, conchide: *„Să avem și noi un forum al națiunii... Cetățeanul trebuie să fie în centrul acestui forum, Forumul Cetățenesc Național. Victorie!..."*.

◆ La microfon se perindă mai mulți vorbitori, majoritatea necunoscuți, care își exprimă doleanțele și fac diverse propuneri.

◆ Colonelul Andrei Kemenici raportează generalului Victor Stănculescu despre arestarea lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu. Primul adjunct al ministrului apărării naționale ordonă întărirea măsurilor de pază și luarea de măsuri pentru dezinformare în ceea ce privește locul de reținere.

◆ Comandantul CAAT ordonă deschiderea focului asupra tuturor țintelor aeriene nenotificate care zboară deasupra teritoriului României. După ce se ajunge la concluzia că țintele aeriene erau imitate, se ordonă încetarea lansării de rachete.

◆ Televiziunea continuă să transmită știri și informații despre evenimentele eroice și dramatice care se petrec în țară. Deseori se transmit informații neverificate despre conflicte și lupte între Armată și Securitate, despre acțiuni care în realitate nu aveau loc. Se cheamă populația din zona obiectivelor atacate. Se cere diferitelor unități militare din București să treacă la acțiune.

◆ La etajul 11 al Televiziunii Române, unde se aflau deja Ion Iliescu, Silviu Brucan, Dan Marțian, Petre Roman ș.a., ajunge și Dumitru Mazilu. Se trece la completarea textului Platformei-program și a listei cu persoanele din componența Consiliului Frontului Salvării Naționale, care a fost prezentată mai târziu, la Televiziune, de Ion Iliescu.

◆ La Timișoara, demonstrația din Piața Operei continuă neîntrerupt. Se distribuie manifeste cu Proclamația Frontului Democratic Român, sub titlul *„A căzut tirania!"* în patru limbi. Comandantul garnizoanei Timișoara ordonă deplasarea a cinci tancuri din Piața Operei pentru a participa la acțiunea de neutralizare a diversioniștilor din zonă și a contribui la apărarea noii puteri revoluționare.

◆ La Arad, continuă să se intensifice zvonurile și știrile false (atacarea sediului MI, a Poștei etc.).

◆ La Cluj-Napoca, forțe necunoscute execută atacuri armate asupra obiectivelor importante din municipiu, lansează informații despre acțiuni agresive antiromânești de către unele grupuri de etnici maghiari din Satu-Mare, Carei, Arad, Târgu-Mureș, Miercurea-Ciuc.

◆ La Brăila, comandantul garnizoanei ia măsuri pentru pregătirea unor unități militare din Focșani și Râmnicu-Sărat în vederea deplasării, la ordin, spre București.

◆ La Brașov se constituie Consiliul Județean al Frontului Salvării Naționale, condus de generalul Ion Florea.

◆ În județul Hunedoara este descoperită o țintă care zbura la joasă înălțime. Asupra ei se deschide foc de artilerie antiaeriană, fără a fi nimicită.

◆ Unitățile de AA din zona Târgoviște sunt trecute în *„stare de pregătire de luptă nr. 1"*.

◆ Televiziunea din București îl prezintă pe Nicu Ceaușescu, fiul cel mic a lui Nicolae Ceaușescu, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid Sibiu, care fusese prins, agresat și înjunghiat la unul dintre „filtrele" care controlau pătrunderea în București.

◆ Sirenele din Timișoara anunță alarma aeriană. Pe radiolocatoare apar ținte aeriene neanunțate.

◆ La Reșița se deschide foc real și simulat cu armament individual asupra unităților militare; apărătorii ripostează.

◆ Ion Iliescu prezintă la Televiziune Comunicatul către țară al CFSN – documentul cel mai important de până atunci al Revoluției Române.

◆ După prezentarea Comunicatului către țară al CFSN, în redacția Studioului 4 al Televiziunii Române Libere sosește un text intitulat *Rezoluția finală de la Timișoara* cu privire la instaurarea adevăratei democrații și libertății în România.

◆ Între timp, în contextul în care Televiziunea, la fel ca și alte numeroase instituții fundamentale ale țării erau atacate de teroriști, Victor Stănculescu face apel la populație să intervină pentru a sprijini forțele armate.

◆ La Arad, elemente diversioniste deschid foc de armă automată asupra sediului noii structuri revoluționare și a altor instituții importante din oraș, provocând victime și multă panică.

◆ CAAT reconfirmă ordinul privind trecerea la starea de alarmă a unităților de artilerie antiaeriană.

◆ La Sibiu, până aproape de miezul nopții au fost predate Școlii Militare de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu" circa 120 de persoane aparținând MI.

◆ *Spre miezul nopții.* Televiziunea comută emisia în Piața Palatului, unde se petrec evenimete dramatice. Se trage, inclusiv cu mitralierele de pe tancuri și se scandează lozinci: *„Jos Ceaușescu!"*, *„Jos comunismul!"* etc. Din balconul CC, Ion Caramitru încearcă să facă ordine. Alți vorbitori, mai mult sau mai puțin coerenți fac apel la ordine, la încetarea focului. În final, o parte a Palatului Regal este distrusă; la fel și Biblioteca Centrală Universitară.

◆ *Noaptea.* În București, ziaristul francez, Jean Louis Calderon este strivit de șenilele unui tanc.

◆ La Constanța se intensifică zvonurile despre existența și acțiunea unor grupuri teroriste, contaminarea apei, încercări de distrugere a unor lucrări de artă, obiective economice etc. Ca urmare, artileria antiaeriană deschide foc asupra unor mijloace aeriene, care survolează portul Midia la cca 6 000 de metri altitudine. La rându-le, dragoarele maritime și vânătoarele de submarine trag asupra unor ținte navale nenotificate și necunoscute.

Reacții externe:

◆ Asupra evenimentelor din România au făcut declarații sau și-au exprimat puncte de vedere personalități politice, culturale, guverne, instituții, mijloace mass-media: Marlin Fitzwater, purtător de cuvânt la Casa Albă, Washington; Lawrence Eagleburger din Departamentul de Stat al SUA; Allan Green jr., ambasadorul SUA la București; David Funderburk, fost ambasador al SUA în România; François Mitterand, președintele Franței; Elisabeta a II-a, regina Marii Britanii, Margaret Thatcher, primul ministru al Marii Britanii; Douglas Hurd, ministrul britanic de Externe; Papa Ioan Paul al II-lea; Mario Soares, președintele Portugaliei; Carlos Andres Perez, președintele Venezuelei; M.S. Gorbaciov, secretarul general al PCUS; I.P. Aboimov, adjunctul ministrului de externe al URSS; Vadim Perfilev, purtătorul de cuvânt al Ministerului de Externe sovietic; Comunitatea Economică Europeană; Guvernul RDG; Guvernul Olandei; Guvernul iugoslav; Crucea Roșie din Iugoslavia; Guvernul canadian; Guvernul polonez; Petăr Mladenov, președintele Consiliului de Stat al Bulgariei; Manfred Wörner, secretarul general al Alianței Nord-Atlantice; Enrique Baron Crespo, președintele Parlamentului European; Jacques Delors, președintele Comisiei CEE; Hans-Dietrich Genscher, ministrul de externe al RFG; Rita Sissmuth, președintele Bundestagului vest-german; Otto Lambsdorff, președintele Partidului Liber-Democrat din RFG; Alois Mock, ministrul de externe al Danemarcei; Fernando Ordonez, ministrul de externe al Spaniei; Giani de Michelis, ministrul de externe al Italiei; Pertti Paasio, ministrul de externe al Finlandei; Crucea Roșie din Finlanda; Vaclav Havel, om politic și scriitor ceh; Gyula Horn, ministrul de externe al Ungariei; Lech Walesa, liderul „Solidarității" din Polonia; Prezidiul Partidului Socialist Ungar;

Confederația Internațională a Sindicatelor Libere; Mihai Botez, profesor universitar american de origine română; Dinu C. Giurescu, profesor universitar dr., istoric; Televiziunea din Belgrad; agenții de presă: BTA (Bulgaria), TASS (URSS), Taniug (Iugoslavia), MTI (Ungaria), APA (Austria), MENA (Egipt).

23 decembrie 1989:

◆ *Noaptea de 22 spre 23 dec. 1989.* Comandamentul Armatei 4 din Cluj-Napoca primește mai multe informații referitoare la descoperirea unor ținte aeriene în spațiul Ungariei și în zona orașelor Satu-Mare, Oradea, Dej etc. Subunitățile de art. AA execută foc, țintele dispărând apoi de pe ecranele radiolocatoarelor.

◆ Persoane neidentificate deschid foc asupra UM 01417 Târgoviște, unde se aflau Nicolae și Elena Ceaușescu, rănind patru militari.

◆ La Arad, din hotelul „Parc" se execută foc asupra militarilor din cazarma UM 01380, care răspund cu violență. Aproape concomitent, se execută foc de armă automată din podul Palatului Culturii asupra sediului Comitetului Provizoriu al CFSN.

◆ La Aeroportul din Arad se primește ordinul că *„tot ce zboară în spațiul aerian este inamic"*. Ca urmare, se intensifică activitatea de cercetare aeriană și terestră, în timp ce zona aeroportului este atacată în mod repetat de elemente diversioniste rămase neidentificate.

◆ În București, în fața MApN, se produce un alt accident tragic, soldat cu cinci morți și opt răniți, victime fiind de această dată militari ai Academiei Tehnice Militare, chemați în ajutor.

◆ La Brașov, din diferite zone ale centrului orașului se deschide foc necontrolat spre diferite obiective (blocuri, hoteluri, case etc.), unde se observă foc la gura țevii sau unde se presupune că există teroriști. Rezultă morți și răniți. Pentru apărarea diferitelor obiective din oraș, sunt înarmați din nou luptătorii Gărzilor Patriotice.

◆ În zona Reșița, în apropierea dispozitivelor de rachete antiaeriene, apar ținte aeriene. Aparatele electronice indică faptul că rachetele lansate au lovit țintele, însă nu au fost găsite urme.

◆ La Craiova, pe fondul panicii, lipsei de cooperare între formațiunile militare, trageri executate la întâmplare etc., se produc victime umane.

◆ În București, Petre Roman anunță la Televiziune că au fost arestați Tudor Postelnicu și Ion Dincă și că *„Iulian Vlad este alături de noi, împreună cu generalul Gușă"*. La rândul său, Gelu Voican-Voiculescu apreciază: *„Ion Iliescu, omul care catalizează încrederea națiunii, controlează situația și coordonează rezistența"*. Cu toate că Petre Roman dăduse asigurări că situația se afla sub control atât în țară, cât și în capitală, prin Televiziune se cere cetățenilor din jurul Bucureștilor *„să vină cu orice mijloace... să ni se alăture în această mare luptă..."*.

◆ CFSN comunică prin Televiziune că *„Armata și Securitatea cooperează pe deplin pentru a asigura stabilitatea în țară și liniștea cetățenilor noștri"*.

◆ Televiziunea și Radioul transmit declarațiile generalilor Ștefan Gușă și Iulian Vlad prin care aceștia se adresau unităților din subordine să se alăture Revoluției.

◆ La Aeroportul Internațional Otopeni de lângă București, se produce o adevărată trgedie, fiind uciși, de către forțele MApN care asigurau apărarea aeroportului, 37 de elevi de la subunitatea de securitate Câmpina, trimiși în ajutor.

◆ La Târgoviște, colonelul Andrei Kemenici primește un telefon anonim prin care este anunțat că dacă nu îi predă, într-o jumătate de oră, pe *„trădători"*, cazarma va fi șteasrsă de pe fața pământului.

◆ *Dimineața*. Acasă la Corneliu Coposu, unii membri (Ion Diaconescu, Ion Puiu ș.a.) ai fostului Partid Național Țărănesc, interzis în 1947, elaborează o *„Chemare către țară"*, prin care se fac cunoscute principalele *„crezuri"* ale partidului condus de Iuliu Maniu.

◆ Acțiunile diversionist-teroriste continuă la Timișoara, executându-se foc din zona Complexului studențesc, a Liceului de Muzică, a Spitalului Central etc. Concomitent, persoane înarmate, rămase neidentificate, execută foc din autovehicule aflate în mers.

◆ La Arad, acțiunile diversioniste-teroriste se răresc. Din inițiativă cetățenească, în special a tinerilor, la principalele intersecții stradale, precum și la punctele de intrare în oraș, se formează puncte de control care verifică și controlează pe trecători.

◆ La Buzău, reprezentanți ai Armatei preiau sediul Inspectoratului Județean al MI.

◆ La Marea Neagră, vedete torpiloare și elicoptere execută cercetare și supraveghere navală și aeriană între Mangalia și Neptun. Comandamentul

Marinei Militare ia măsuri speciale pentru apărarea platformelor maritime de foraj. Dezinformarea continuă însă. Pe ecranele de radar apar numeroase ținte asupra cărora se execută trageri intense.

◆ În București, acțiunea diversionist-teroristă ia amploare. Pierderi de vieți omenești se datorează și lipsei de coordonare între militarii diferitelor structuri militare.

◆ *Dimineața*. La Televiziunea Română continuă lupte grele între teroriști și forțele militare care o apără.

◆ O parte a conducerii CFSN, în frunte cu Ion Iliescu se deplasează, cu două blindate trimise de către generalul Victor Stănculescu, la sediul Ministerului Apărării Naționale.

◆ Marele Stat Major sovietic informează că la granița sovieto-română nu se desfășoară niciun fel de acțiuni militare.

◆ La televiziune s-a transmis informația că s-a luat legătura cu ambasada sovietică, iar aceasta a promis ajutor militar. La scurt timp, informația este reluată cu precizarea că: *„s-a cerut ajutor armatei sovietice, întrucât teroriștii au apelat la elicoptere prin intervenționiștii străini"*. Deși nici unul dintre crainici nu a precizat cine a cerut ajutorul sovietic și în ce împrejurare, știrea a produs multă emoție în rândul poporului român, care nu dorea o intervenție străină.

◆ Generalul Nicolae Eftimescu întreabă, la telefon, pe șeful Marelui Stat Major al armatei sovietice, *„dacă s-ar putea conta pe un eventual ajutor militar sovietic împotriva teroriștilor"*. Generalul Moiseev răspunde că o asemenea problemă poate fi discutată numai între cele două guverne, român și sovietic.

◆ La Buzău, persoane neidentificate deschid foc din jurul Poștei centrale și a Palatului Comunal, precum și din diferite mijloace auto asupra militarilor aflați în dispozitiv de pază.

◆ La Televiziune se anunță că la Universitatea București *„s-au format comitete de păstrare a ordinii și de apărare a patrimoniului universitar"*.

◆ La Timișoara, Comitetul Frontului Democratic Român, având în vedere constituirea în capitală a Frontului Salvării Naționale, decide afilierea și integrarea în cadrul acestuia; concomitent, anunță și noua componență a Biroului Executiv al CFSN din Timișoara: Lorin Fortuna – președinte; Claudiu Iordache – vicepreședinte; Mihaela Munteanu – secretară; Ștefan Iovan și Petrișor Morar – membri.

◆ La București se anunță printr-un manifest constituirea Partidului Național Țărănesc, care se declară continuator al principiilor lui Iuliu Maniu.

◆ La Sibiu, din clădirile aflate în jurul comandamentelor și unităților militare, ca și din autoturisme care circulă prin zonă, se execută foc, înregistrându-se victime dintre militari și civili.

◆ La Arad se intensifică din nou atacurile teroriste, deschizându-se foc asupra sediului Consiliului local al FSN.

◆ La Sfântu-Gheorghe, în timpul mitingului organizat, populația scandează lozinci *„Libertate!", „Jos comunismul!"* etc. Concomitent, se organizează noile structuri de conducere ale FSN.

◆ La Constanța, ca urmare a necoordonării dintre formațiunile militare aflate în zona gării și a tragerilor la întâmplare, sunt împușcați mai mulți civili.

◆ Revenit în sediul CC de la sediul MApN, generalul Ștefan Gușă discută și el cu generalul Moiseev, căruia îi comunică faptul că în calitatea sa de șef al MStM al Armatei române nu a solicitat și nu va solicita vreun ajutor militar sovietic. Apoi discută și cu generalul Karpaty, ministrul ungar al apărării și cu șeful Marelui Stat Major al Armatei ungare.

◆ Pe timpul unei stări generale de confuzie, agravată de zvonuri și suspiciune, în stația CFR Blaj, luptători aparținând gărzilor patriotice și civili înarmați împușcă mortal, din eroare, un cetățean.

◆ Colonelul Mircea Dumitru comunică generalului Pănescu, reprezentantul armatei române în Statul Major al Forțelor Armate Unite, că noul ministru al apărării este generalul Nicolae Militaru.

◆ La Buzău, elemente teroriste atacă o unitate militară. Noaptea se deschide foc încrucișat asupra altui dispozitiv militar.

◆ La Brăila, persoane rămase neidentificate deschid foc asupra unor obiective militare și civile. Acțiunile teroriste continuă și noaptea asupra Consiliului Militar Județean și a Consiliului Județean al FSN.

◆ Dumitru Popa, ambasadorul român la Belgrad, informează că în cursul zilei a prezentat oficial Secretariatului Federal pentru Afaceri Externe al RSF Iugoslavia, în baza indicațiilor primite, o declarație prin care colectivul ambasadei *„se solidarizează cu CFSN și sprijină programul acestuia"*.

◆ La Marea Neagră, ca urmare a unor informații diverse, corelate cu datele cercetării radiotehnice, se conturează o operație navală de anvergură. Sunt

scoase din nou nave de luptă care execută foc asupra unor obiective maritime ce s-au dovedit apoi a fi fost false.

◆ În zona centrală a municipiului Brăila, un stupid incident de tragere generează deschiderea necontrolată, spontană, a focului de către militarii din dispozitivul de apărare a Prefecturii, soldată cu uciderea și rănirea mai multor manifestanți.

◆ *Seara.* La Televiziune, Ion Iliescu face mai multe declarații referitoare la teroriști și la acțiunile lor. Apoi face cunoscut că în funcția de ministru al apărării naționale a fost numit Nicolae Militaru și că Nicolae și Elena Ceaușescu au fost arestați și se află sub pază, la fel ca și Ilie și Nicu Ceaușescu, Ion Dincă, Tudor Postelnicu, Emil Bobu ș.a., că s-a acționat pentru buna desfășurare a activităților economice și că au fost eliberați deținuții politici.

◆ Elicopterul decolat de la Deva în care se aflau sub stare de arest generalii Constantin Nuță, adjunct al ministrului de interne și șef al Inspectoratului General al Miliției și Mihalea Velicu, locțiitorul său, este doborât în urma unor focuri executate de la sol.

◆ Gărzile Patriotice, devenite Gărzi Naționale, sunt subordonate Consiliilor Județene ale FSN, primind misiunea să participe la asigurarea pazei întreprinderilor, instituțiilor și obiectivelor, să constituie împreună cu Armata și Miliția patrule mixte pentru prevenirea actelor de vandalism și terorism, pentru asigurarea ordinii publice.

◆ Două ABI-uri aparținând USLA, chemate în sprijin, la ordinul generalului Militaru, sunt distruse de către proiectilele tancurilor care asigurau apărarea sediului MApN, cei mai mulți dintre membrii echipajelor fiind uciși.

◆ *Noaptea.* Pe ecranele radiolocatoarelor unităților militare din zona Timișoarei apar 365 de ținte.

Reacții externe:

◆ Declarații, informații, puncte de vedere, atitudini ale personalităților politice, guverne, ministere de externe: Mihail Gorbaciov, secretarul general al PCUS; Vadim Perfilev, purtătorul de cuvânt al Ministerului de Externe sovietic; Guvernul sovietic; Agenția TASS; Guvernul Cehoslovaciei; Guvernul Ungariei; Guvernul Australiei; Guvernul Turciei; Guvernul Olandei; Guvernul Japoniei; Ingvar Carlsson, ministrul de externe al Suediei; Briand Mulroney, primul ministru al Canadei; Gyula Horn, ministrul de externe al Ungari-

ei; Gareth Evans, ministrul de externe al Australiei; Franz Vranitzky, cancelar federal al Austriei; René Felber, ministrul de externe al Elveției; Ministerul de Externe al Chinei; Ministerul de Externe al Cehoslovaciei; Ministerul de Externe al Tunisiei; Arnaldo Forlani, secretarul național al Partidului Democrat Creștin Italian; Acchille Occhetto, secretarul general al Partidului Comunist Italian; Neil Kinnok, liderul Partidului Laburist din Marea Britanie; Yehudi Menuhin, președintele de onoare al Societății „George Enescu" din Berlinul Occidental; Horst Jager, primarul orașului Gera din RDG; Crucea Roșie din Austria; episcopul românilor greco-catolici din SUA; presa vest-germană; presa franceză; presa engleză; presa suedeză; presa austriacă; presa italiană; „Gazeta", ziarul „Solidarității" din Polonia; presa din Elveția; presa din Kuweit; agențiile de presă: „France Presse", „Taniug".

24 decembrie 1989:

◆ *Noaptea de 23/24 dec. 1989.* Unitățile militare din Caransebeș sunt trimise în sprijinul trupelor din Reșița și Hațeg.

◆ Subunități de rachete și artilerie antiaeriană de la Florești execută trageri pentru combaterea unor ținte aeriene.

◆ Persoane neidentificate incendiază depozitul de carburanți al unei unități militare din Craiova; în urma tirului rezultă morți și răniți.

◆ Un detașament militar care se îndrepta spre București este atacat la intrarea de nord a orașului Buzău.

◆ La Timișoara, situația se menține tensionată datorită acțiunilor diversionist-teroriste asupra obiectivelor militare, cu precădere, chiar dacă numărul acestora a scăzut simțitor.

◆ O situație asemănătoare se constată și la Cluj-Napoca. Aici, generalul Iulian Topliceanu participă la o ședință a Consiliului Județean al FSN, prilej cu care se pun bazele unui sistem unic de pază militară a sediului.

◆ La Brăila, în mod surprinzător, fostul prim-secretar al Consiliului Județean de Partid este instalat în funcția de șef al CJFSN.

◆ La Târgoviște, persoane neidentificate dechid foc asupra cazărmii unde se află soții Nicolae și Elena Ceaușescu, rănind doi militari.

◆ În zona Brăila, pe malul stâng al Dunării se deschide foc asupra unei vedete grănicerești aflată în misiune de patrulare.

◆ Televiziunea Română transmite Comunicatul CFSN prin care se aprecia că, din punct de vedere militar, *„situația din capitală și în județele țării se*

află sub control", că armata și trupele MI *„desfășoară operațiuni de soluționare grabnică a problemelor ce mai există încă pentru neutralizarea cuiburilor de teroriști..."*. În partea finală, se precizează că: *„Revoluția a triumfat definitiv. Să facem tot ce ține de puterile noastre pentru apropierea acelui timp și bucuriei depline. Uniți vom învinge!"*.

◆ Prin decizia CFSN, unitățile MI, inclusiv Securitatea, sunt integrate în cadrul MApN.

◆ În ajunul Crăciunului, reprezentanții Patriarhiei transmit, prin televiziune, un mesaj către credincioși prin care se făcea cunoscut: *„Biserica Ortodoxă Română – care de-a lungul secolelor a împărtășit soarta poporului român atât la dureri, cât și la bucurii – se află alături de el și în aceste momente cruciale"*.

◆ La Sibiu, continuă focurile izolate, în special în zona de dislocare a unităților militare.

◆ La Constanța, persoane neidentificate atacă cu foc de armament individual de pe blocuri și din zone verzi, obiective militare și civile.

◆ Virgil Măgureanu prezintă, la Televiziune, un comunicat prin care se anunță că CFSN decide *„adoptarea unor măsuri excepționale imperios necesare momentului actual"*.

◆ Gelu Voican-Voiculescu aprobă și semnează documentul intitulat *„Măsuri de organizare a acțiunilor de contracarare a activităților grupurilor teroriste"* prin care se dispunea *„trecerea imediată la verificarea și selecționarea individuală a cadrelor USLA"*.

◆ Dispozitivele unităților militare din județul Hunedoara sunt atacate din nou de către teroriști, înregistrându-se pierderi în rândul militarilor.

◆ La Timișoara, un detașament de militari de la Buziaș, întărit cu luptători din gărzile patriotice, organizează filtre pentru anihilarea eventualelor atacuri teroriste.

◆ *Seara.* Ion Iliescu semnează *Hotărârea de constituire a Tribunalului Militar Excepțional*, care avea misiunea de a proceda *„de urgență la judecarea faptelor comise de Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena"*.

◆ La Televiziune, Petre Popescu prezintă noul drapel al României (tricolorul fără stemă).

◆ La Târgoviște, colonelul Andrei Kemenici își informează colaboratorii că, în noaptea care urmează, cazarma va fi atacată și, ca urmare, a decis să îi

ducă la București pe Nicolae și Elena Ceaușescu, cu o coloană blindată. În acest sens, l-a informat și pe generalul Victor Stănculescu, care nu a fost de acord și i-a ordonat să aștepte ordine de la el.

◆ *Noaptea.* Ca urmare a înarmării populației cu armament (pe bază de buletin sau legitimație de serviciu), în municipiul Sfântu-Gheorghe se execută intense trageri cu arme de foc, inclusiv de către militari.

◆ Pentru prima dată sunt atacate și unitățile militare din Caransebeș. Militarii reacționează cu foc, neînregistrându-se victime.

◆ La București, în sediul MApN, membrii noii echipe politico-militare care asigura conducerea țării decid soarta lui Nicolae și Elena Ceaușescu: înființarea unui Tribunal Militar Excepțional, o judecată sumară, condamnarea la moarte și execuția imediată prin împușcare.

Reacții externe:

◆ Declarații, informații, puncte de vedere ale personalităților politice, guverne, ministere de Externe, Agenții de presă: Papa Ioan Paul al II-lea, George Bush, președintele SUA; Departamentul de Stat al SUA; James Baker, secretarul de stat al SUA; Guvernul francez; Roland Dumas, ministrul de Externe al Franței; Jacques Chirac, fost prim-ministru al Franței; Guvernul cehoslovac; Guvernul ungar; Guvernul suedez; Guvernul thailandez; Nicolai Rîjkov, primul ministru sovietic; I.P. Aboimov, adjunctul ministrului de externe al URSS; Biserica română din Paris; Gyula Horn, ministrul de externe al Ungariei; Wilfred Martens, primul ministru al Belgiei; Fidel Castro, șeful statului cubanez; Franz Vranitzky, cancelarul federal al Austriei; Alois Mock, ministrul de externe al Austriei; Ion Baldvin Hannibalsson, ministrul de externe al Islandei; Yaacov Tsur, ministrul israelian al Sănătății și Asigurărilor Sociale; Jan Ornogurski, prim-vicepreședinte al guvernului cehoslovac; Alexander Dubcek, fost lider al Cehoslovaciei; Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al CC al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președinte al Consiliului de Stat al Poloniei; Lech Walessa, președintele „Solidarității" din Polonia; Uffe Ellemann-Jensen, ministrul danez de externe; Ali Akbar Velayati, ministrul iranian de externe; Regele Mihai I; Congresul Mondial Românesc; Biserica Evanghelică din Berlin; Comitetul Internațional de Cruce Roșie; Universitatea Carolină din Praga; Agenția de presă nord-coreană ACTC; presa din Bulgaria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Suedia, Dubai etc.

25 decembrie 1989:

◆ Colonelul Andrei Kemenici este informat că de la București va sosi o comisie care îi va prelua pe Nicolae și Elena Ceaușescu.

◆ La București, generalul Ștefan Gușă este înlocuit de la conducerea MStM cu generalul Vasile Ionel, care este reactivat.

◆ La Târgoviște, Tribunalul Militar Excepțional îi judecă pe Nicolae și Elena Ceaușescu. Ei sunt acuzați de genocid, subminarea puterii de stat, a economiei naționale și acte de diversiune, prin organizarea de acțiuni armate împotriva poporului, infracțiunea de distrugere de bunuri obștești, prin distrugerea și avarierea unor clădiri, explozii în orașe etc. În final, îi condamnă la *„pedeapsa capitală și confiscarea totală a averii"*. Cei doi au fost executați prin împușcare la ora 14.50. Seara, la ora 20.45, populația României este informată despre judecarea, condamnarea și execuția lui Nicolae și Elena Ceaușescu printr-un comunicat prezentat la televiziune.

◆ În apropiere de Craiova, în dreptul pasajului de cale ferată Brădești, unde se constituise un filtru militar, apare o coloană formată din opt autoturisme înmatriculate în URSS, care nesupunându-se somației de a opri, au fost atacate cu foc, fiind blocate șase dintre ele. La scurt timp, o altă coloană, formată tot din autoturisme sovietice, a fost dirijată spre București, pe o rută ocolitoare.

◆ La Sibiu, ca și în alte orașe ale țării, deși focurile executate de trăgătorii izolați scad în intensitate, continuă totuși acțiunile încadrate în războiul psihologic. În direcția normalizării, în oraș se constituie un Comandament Militar Județean, cu misiunea de a contribui, împreună cu FSN la reintroducerea ordinii în județ și în municipiu.

◆ Tragerile continuă și în municipiul Sfântu-Gheorghe.

◆ În județul Hunedoara sunt atacate din nou unitățile militare. Concomitent, se semnalează ținte aeriene luminoase, însă nu se mai deschide foc asupra lor.

Reacții externe:

◆ Declarații, consemnări, recunoașteri ale personalităților politice, guvernelor, presei: Eduard Șevardnadze, ministrul de externe al URSS; I.P. Aboimov, adjunct al ministrului de externe sovietic; Guvernul RFG; Consiliul Federal elvețian; Michael Rocard, prim-ministrul francez; Lech Wale-

sa, președintele „Solidarității"; Alois Mock, ministrul de externe al Austriei; Pertti Paasio, ministrul de externe al Finlandei; Wolfang Meyer, purtător de cuvânt al guvernului est-german; Uniunea Ziariștilor bulgari.

26 decembrie 1989:

◆ *Noaptea de 25/26 dec. 1989.* La scurt timp după miezul nopții, la Televiziunea Română se prezintă un rezumat al casetei cu procesul lui Nicolae Ceaușescu din care lipsea execuția. Ca urmare a reacției populare și a unora dintre redactorii televiziunii, în perioada imediat următoare a fost difuzat un rezumat mai amplu în care apăreau și unele momente ale execuției.

◆ Pierderile de vieți omenești datorate acțiunilor teroriste se reduc. Având în vedere faptul că acțiunile încă mai continuă, CFSN decide măsuri în această direcție.

◆ CFSN emite primele decrete ce vizează abrogarea unor legi și măsuri adoptate de regimul ceaușist.

◆ Ziarul „Le Monde" publică un interviu cu Ion Iliescu.

◆ CFSN adoptă mai multe decrete prin care: Petre Roman este numit în funcția de prim-ministru al guvernului provizoriu; generalul Nicolae Militaru este reactivat și numit în funcția de ministru al apărării naționale, iar Departamentul Securității Statului, Comandamentul Trupelor de Securitate și alte organe din subordinea MI sunt trecute în componența MApN. Concomitent, trupele de grăniceri se reintegrează în cadrul MApN.

◆ În Piața Palatului din București se desfășoară un miting, dezavuat de către CFSN. Din balconul fostului CC al PCR, diverși vorbitori se pronunță împotriva comunismului.

◆ Din inițiativa unui grup de tineri, la București se constituie Frontul Democratic Studențesc, transformat peste câteva zile în Liga Studenților.

◆ La Constanța, numărul atacurilor teroriste se reduce, tensiunea din municipiu atenuându-se în zilele următoare.

◆ La Cluj-Napoca se desfășoară înhumarea eroilor Revoluției căzuți la 21 decembrie 1989.

Reacții externe:

◆ Declarații politice: Yang Shangkun, șeful statului chinez; Jambîn Batmunh, secretarul general al CC al Partidului Revoluționar Mongol, președintele Marelui Hural.

27 decembrie 1989:

◆ La București se desfășoară prima ședință plenară a CFSN. Ion Iliescu prezintă, în sinteză, activitatea Consiliului. Dumitru Mazilu dă citire proiectului de lege privind constituirea, organizarea și funcționarea CFSN. Au loc discuții și dezbateri. Se alege Biroul Executiv al CFSN. Concomitent, se constituie Comisii de lucru ale CFSN.

◆ CFSN decretează: numele țării, forma de guvernământ, drapelul țării. Prin același decret sunt stabilite atribuțiile CFSN și cele ale președintelui acestuia, numărul membrilor CFSN, se precizează că denumirea „Miliție" se schimbă în „Poliție" și se mai precizează încă odată că *„sunt și rămân dizolvate toate structurile de putere ale fostului regim dictatorial"*.

◆ La Brăila, la scurt timp după miezul nopții, se produce, din eroare, un schimb de focuri între militarii din două unități, soldate cu morți și răniți.

◆ La Brașov se ordonă retragerea tuturor forțelor militare în cazărmi.

Reacții externe:

◆ Mesaje de recunoaștere a noilor structuri politice din România: George Bush, președintele SUA; Guvernul spaniol; Iordania; Venezuela; Argentina; RPD Coreeană; San Marino; Indonezia etc.; Franz Vranitzky, cancelarul Austriei; Raul Manglapus, ministrul de externe filipinez.

28 decembrie 1989:

◆ CFSN face, prin intermediul Televiziunii, *„un apel călduros tuturor să se pună capăt actelor de vendetă și să se realizeze o reconciliere națională"*.

◆ Se înființează Partidul Național Țărănesc Creștin-Democrat (președinte: Corneliu Coposu), prin fuziunea Partidului Național-Țărănesc cu Partidul Creștin Național Țărănesc (creat la 22 dec. 1989).

◆ Se constituie Comitetul provizoriu al Uniunii Scriitorilor, precum și Sindicatul Liber al Studenților din Politehnică.

◆ La Sibiu se constituie Frontul Democratic German din România.

◆ La Brăila, unitățile militare încep să fie retrase în cazărmi.

◆ În Cehoslovacia, Alexandru Dubcek este ales președinte al Adunării Federale.

Reacții externe:

◆ Mesaje de recunoaștere a noilor structuri politice din România: Ministerul de Externe din India; Ali Atlas, ministrul de externe al Indoneziei; George Marchais, secretarul general al Partidului Comunist Francez.

29 decembrie 1989:

◆ Prin decret al CFSN, se abrogă actele normative referitoare la asigurarea suprafețelor locative care se află temporar în România, modul în care cetățenii români pot să presteze servicii în favoarea persoanelor juridice străine, apărarea secretului de stat și a modului de stabilire a relațiilor cu străinii etc.

◆ Gelu Voican-Voiculescu elaborează un *„Punctaj de probleme privind modalitățile de depistare și reținere a teroriștilor rămași în libertate"* înaintat primului ministru.

◆ În Cehoslovacia, Václav Havel este ales președinte al republicii, care va lua ulterior denumirea de Republica Federativă Cehă și Slovacă.

Reacții externe:

◆ Declarații de recunoaștere a noilor realități din România: Lech Walesa, președintele „Solidarității" din Polonia; Paul Schlueter, ministrul de externe al Danemarcei; Ministerul de Externe al Japoniei; consemnări în ziare din Italia și RF Germania.

30 decembrie 1989:

◆ Silviu Brucan solicită cu insistență arestarea conducerii Securității. Inițial, Ion Iliescu și Petre Roman se opun.

◆ La București se constituie Sindicatul Liber al Studenților Economiști.

◆ Un grup de inițiativă constituit din membri ai PCR dă publicității prin Televiziunea Română o declarație prin care salută *„victoria Revoluției populare"* care *„a răsturnat dictatura odioasă a clanului Ceaușescu..."*. Face cunoscut că aderă la Platforma-program a CFSN și cheamă pe *„toți membrii cinstiți ai partidului, buni patrioți, să sprijine din toată ființa lor Revoluția populară..."*. Apoi, după ce își reproșează că nu a acționat *„din timp pentru a curma escaladarea dictaturii și samavolniciei"*, grupul face apel la toți membrii de partid să sprijine convocarea *„în termenul cel mai scurt, a unui congres extraordinar al partidului,*

care să hotărască autodizolvarea PCR și să predea în mâinile poporului român, prin CFSN, întregul patrimoniu al partidului".

◆ În Polonia, Parlamentul abolește rolul conducător al Partidului Muncitoresc Unit Polonez și elimină din Constituție clauzele care definesc țara drept „stat socialist și popular".

31 decembrie 1989:

◆ Prin Decret al CFSN se stabilesc criteriile de constituire și funcționare ale Guvernului României ca *„organ suprem al administrației de stat"* și răspunzător *„în fața Consiliului Frontului Salvării Naționale"*.

◆ Decretul-lege nr. 8, privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și a organizațiilor obștești în România prevede că: *„pentru realizarea unei societăți democratice în România, pentru asigurarea și apărarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor și înfăptuirea pluralismului politic"*, CFSN decretează că *„în România este liberă constituirea partidelor politice"*.

◆ La insistența lui Silviu Brucan, generalii Iulian Vlad, Stamatoiu, Bucurescu, care asigurau conducerea Securității, sunt reținuți/arestați la sediul MApN. Cu același prilej, a mai fost reținut și șeful Direcției Contrainformații Militare.

◆ În ajunul Anului Nou, Ion Iliescu aduce *„un profund omagiu tuturor celor ce s-au sacrificat pentru cauza Revoluției, tuturor celor care au participat activ la asaltul și înlăturarea dictaturii"*. Cu acest prilej anunță abolirea pedepsei cu moartea, sistarea exporturilor de alimente și a lucrărilor de investiții costisitoare etc. În final, face cunoscut că CFSN va acționa pentru *„promovarea democrației în toate sferele vieții sociale"*, pentru *„promovarea pluralismului politic"*, pentru *„o largă deschidere în lume, înlăturând toate îngrădirile impuse de vechiul regim"*.

A

„A căzut tirania!”, primul manifest al Revoluției Române, tipărit la Timișoara de Frontul Democratic Român la 21 dec. 1989, în limbile română, germană, sârbă și maghiară, conținând revendicări similare Proclamației acestei organizații.

S .Gh.

A CĂZUT
TIRANIA!
Poporul Român a învins

ABOIMOV, I., P, adjunct al ministrului de externe al Uniunii Sovietice, a invitat, la 20 dec. 1989, în audiență la Ministerul de Externe de la Moscova pe ambasadorul român, căruia i-a declarat că partea sovietică roagă partea română să-i prezinte o situație *„măcar cu caracter închis, despre ceea ce are loc în România”*. El a arătat că oficialitățile sovietice au fost *„surprinse de închiderea parțială”* a graniței româno-sovietice. Ambasadorul român a exprimat nemulțumirea pentru faptul că presa sovietică a preluat știri de la agenții străine, care prezintă *„deformat și dușmănos”* evenimentele din România, că unii corespondenți sovietici la București, au transmis materiale din surse neoficiale, care conțin aprecieri neconforme cu realitatea. A doua zi dimineața, într-o nouă întrevedere cu adjunctul ministrului de externe, ambasadorul român i-a înmânat textul în limba rusă a cuvântării lui Nicolae Ceaușescu, ținută la radio și televiziune pentru informarea conducerii și mass-mediei sovietice asupra evenimentelor din România. Oficialul sovietic, referindu-se la declarațiile lui **N.C.** din seara precedentă, a ținut să sublinieze că asemenea aserțiuni *„nu fac decât să ne mire, nu sunt fondate*

și nu corespund realității". La 22 dec. 1989, cu puțin înaintea înlăturării lui **N.C.**, în cadrul audienței acordate ambasadorului român, ținea să precizeze că guvernul sovietic respinge *„hotărât declarațiile privind campania anti-românească ce s-ar desfășura în URSS, nemaivorbind de informația, potrivit căreia, chipurile, acțiunile împotriva României ar fi planificate în cadrul Tratatului de la Varșovia. Asemena afirmații sunt neîntemeiate și absolut inacceptabile"*. Peste câteva zile, la 25 dec. 1989, el a ținut o conferință de presă, la care a dat citire unei declarații a Ministerului de Externe al URSS din care rezultă că țara sa urmărește cu cea mai mare atenție evoluția evenimentelor din România, că guvernul sovietic are legături permanente de consultanță cu guvernele statelor participante la Tratatul de la Varșovia, precum și cu cele ale altor state, toate sprijinind înnoirile revoluționare din România și activitatea Frontului Salvării Naționale. Se exprima, totodată, convingerea că poporul român va obține victoria în lupta sa pentru libertate și democrație și că *„este de dorit să vie evitată orice formă de acțiune colectivă care ar putea aminti de practica trecutului"*. Răspunzând unei întrebări, el a precizat că: *„URSS a declarat că nu intervine în treburile interne ale altui stat, fie că este vorba de un stat aliat, sau de alt stat. Partea sovietică cunoaște declarația făcută de secretarul de stat al SUA în legătură cu problema amestecului în treburile interne ale altui stat. Este necesar să se dea dovadă de precauție deosebită, nu numai în acțiuni, dar și în declarații"*. La aceeași conferință de presă, el a declarat că US a stabilit legături cu Consiliul Frontului Salvării Naționale, dar că Gorbaciov nu a avut contacte cu reprezentanții acestuia.

Gh. S.

ABRAMOV CONSTANTIN FILIP (n. 07 ian. 1956, Rădăuți, jud. Suceava - m. 23 dec. 1989, Brașov), șofer la Autobaza nr. 6 Brașov.

A fost bătut și apoi împușcat în cap, trunchi și membre, în incinta Intreprinderii Poligrafice din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

ACHIM DUMITRU ŞTEFAN (n. 20 iul. 1946, Făurei, jud. Constanţa - m. 21/22 dec. 1989, Bucureşti.

Împuşcat în Piaţa Universităţii de către forţele de ordine şi intervenţie ale miliţiei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M.O.f. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

ADAM LIVIA (n. 19 ian. 1924, Reşiţa, jud. Caraş-Severin - m. 25 dec. 1989, Reşiţa, jud. Caraş-Severin), pensionară.

Împuşcată în cap în locuinţa sa din Reşiţa, Piaţa 1 Decembrie 1918, cu un glonţ care a pătruns prin fereastra apartamentului. A fost declarată erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Caraş-Severin.*

V.M.

ADAMEC LADISLAV (n. 10 sept. 1926, Frenštát pod Radhoštěm - m. 14 apr. 2007 Praga), prim-ministru al Cehoslovaciei (12 oct. 1988 - 07 dec. 1989). La data de 24 dec. 1989 a dat publicităţii o declaraţie în care se arăta că: „Am luat cunoştinţă cu indignare şi mânie *despre încălcarea idealurilor umanitare socialiste şi despre teroarea declanşată de regimul lui Ceauşescu împotriva poporului român. Exprimăm spărijin deplin faţă de lupta dreaptă a oamenilor muncii şi tineretului român. Ne plecăm în faţa jertfelor poporului român în luptele pentru înnoirea societăţii în care trăiesc. Apelăm la comitetele raionale ale PCC, la toţi comuniştii să acorde ajutor material luptei drepte a poporului român. Este necesar ca, împreună cu toate forţele politice din Cehoslovacia* – se afirma în finalul declaraţiei – *să uşurăm orele şi zilele grele prin care trec cetăţenii României"*.

S. Gh.

ADEVĂRUL, cotidian politic şi social. Apare la Bucureşti în data

de 25 Decembrie 1989 și continuă și astăzi. Colectivul acestei publicații aderă la programul Frontului Salvării Naționale cu privire la statornicirea unui sistem pluralist democratic de guvernământ. În primul număr, publicația prezintă Comunicatul Frontului Salvării Naționale către țară sub sloganul**:** *Amplă conlucrare a tuturor forțelor creatoare ale țării! E timpul adevărului. Trăim zile de înnoiri revoluționare. Prin voința poporului, dictatura a fost înlăturată. România a devenit liberă așa cum și-a dorit-o întregul popor. Ne asumăm înalta răspundere de a fi un ziar al poporului, o tribună a tuturor cetățenilor țării, din toate categoriile sociale***...** se arată în articolul *La început de drum*, semnat de redacția acestei publicații.

S.R.

ADJANIN ANTONIA ANDREEA (n. 06 mai 1968, Afumați, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22 dec. București), asistentă medicală la Spitalul Balotești.

Împușcată în Piața Victoriei din București. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

AFLOAREI MILORD CRISTINA (n. ? 1982, Timișoara, jud. Timiș - m. 18 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș).

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

AGACHE I. SABIN FĂNICĂ (n. 10 aug. 1956, Ștefan cel Mare, jud. Bacău - m. 24 dec. 1989, Zărnești, jud. Brașov), șofer de troleibuz la IJTL Brașov**.**

A fost rănit la data de 23 dec. 1989 la intrarea în Râșnov și a decedat la Spitalul din Zărnești. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

AGACHE IOAN AUREL, (n. 14 aug. 1946, Podu Turcului, jud. Bacău - m. 22 dec. 1989, Tîrgu Secuiesc, jud. Covasna), ofițer MI.

Ucis de elemente infractoare și turbulente. Înaintat, post-mortem, în gradul de colonel (Ordinul nr. 02821 din data de 22 decembrie 1995, al MI). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. 1005/ 18.12.2006

V.M.

Agenții de presă - Agențiile de presă au avut un rol semnificativ în prezentarea pe larg a evenimentelor de la Timișoara în special în Occident, amplificând scânteia izbucnită pe străzile Timișoarei.

S.R.

Agerpres. (Agenția Română de Presă) principala agenție românească de presă care furniza știri interne și externe cetățenilor și instituțiilor statului. a fost creată după model sovietic prin transformarea Radorului (principala agenție de știri între 1928-1944) în Agerpres. Aflată sub controlul politic al conducerii PCR, Agerpres a urmat directivele primite de conducerea comunistă până la mijlocul zilei de 22 decembrie 1989, când în urmă fugii cuplului dictatorial și implicit de abandonare a puterii, știrile nu au mai putut fi cenzurate. Din acest moment, jurnaliștii de la Agerpres s-au delimitat de fostul regim, propunându-și să informeze în mod real, cinstit și civilizat întreaga opinie publică internă și internațională. Un rol deosebit de important l-a avut jurnaliștii Agerpres-ului în prezentarea revoluției române, moment după moment, prin intermediul știrilor furnizate din locurile fierbinți unde sub ploaie de gloanțe tinerii plăteau cu sânge năzuința către libertate. Din 22 dec. 1989, seara, Agerpres a transmis și a monitorizat corect întreg fluxul de știri cu și despre revoluția română din orașele: Moscova, Paris, Washington, Berlin, To-

kio, Vatican, Londra, Viena, Ottawa, Caracas, Berna, Geneva, Lisabona și Bruxelles. Un loc central l-au avut știrile despre luările de poziție ale liderilor politici din diferitele capitale ale lumii cu privire la schimbare bruscă de regim de la București. Represiunea ordonată de cuplul dictatorial a stârnit numeroase luări de poziție la Londra, Paris, Moscova și Washington pe care Agerpres le-a transmis, în mod regulat. În 22 dec. 1989, Agerpres a transmis comunicatul Frontului Salvării Naționale către țară citit de Ion Iliescu la postul public de televiziune, în care anunța crearea FSN alături de principelele obiective ale acestuia organism, în vidul de putere rămas în urma abandonării puterii de către Nicolae și Elena Ceaușescu. De asemenea a informat pe cetățeni despre Consiliile Județene ale FSN care își propuneau să gestioneze din mers desfășurarea normală a vieții economice și să asigure menținerea ordinii publice. În tot acest răstimp, jurnaliștii acestei agenții de presă au acționat profesionist în transmiterea corectă a știrilor interne și externe din acele zile când regimul totalitar se stingea sub ploaia gloanțelor.

S.R.

AILENEI ILIE MIHAI (n. 13 iul. 1954, Răchiți, jud. ? - m. ?, Tulcea), ?.

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

ALBA-IULIA – municipiu în partea central-vestică a țării, pe dreapta Mureșului. Așezare veche, dacică. În evul mediu, este menționată prima dată în 1097; a fost capitala principatului Transilvaniei (1542-1690). La 1 nov. 1599, Mihai Viteazul a intrat în **A.I.**, realizând prima etapă în unirea politică a celor trei țări românești sub cârmuirea sa. Important centru al tipăriturilor românești în sec. XVII. Locuitorii orașului au participat la o serie de evenimente istorice. La 1 dec. 1918 aici a avut loc Adunarea Națională care a proclamat unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

În oraș s-au construit întreprinderi constructoare de mașini pentru industria minieră, industria materialelor de construcții și pentru

cea a lemnului, de piei, blănărie și încălțăminte, alimentare, porțelan, covoare, reparații. Centru turistic; monumente istorice (Catedrala Sf. Mihail, Cetatea, Muzeul Unirii ș.a.).

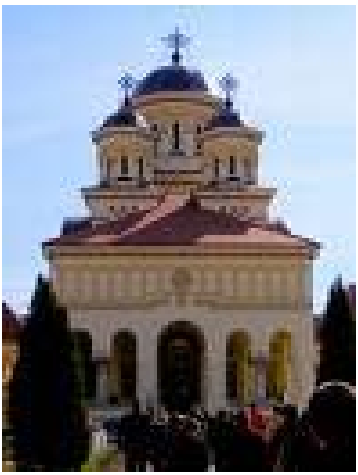

În 1991, **A.I.** avea 73.177 de locuitori. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, (ora 07.00), muncitori de la întreprinderile din oraș s-au îndreptat spre sediile consiliului municipal și județean de partid scandând *„Armata e cu noi!"*, precum și lozinci anticeaușiste: *„Jos Ceaușescu!"*, *„Jos tiranul!"* A fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din Decembrie 1989** (*L. nr. 766/29.12.2001*, publicată în *M.Of. nr. 19/15.01.2002*).

Gh. S.

ALBU ION MARIAN (n. 01 mart. 1966, Furculești, jud. Teleorman - m. 07. ian. 1990, Bucureşti), militar în termen la UM 01447 Craiova.

Rănit prin împușcare în abdomen, în ziua de 27 decembrie 1989, de către un alt militar, în timpul unei misiuni de pază la Termocentrala Işalnița și a decedat la Spitalul Militar Central din București. A fost înaintat, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 212/30.05.1996)

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M.Of. nr. 155/ 22.07.1996; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

ALBUȚIU MIHAI DAN-MIHAIL (n. 10 nov. 1963, Arad), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

ALDEA VIRGIL-SORIN (n. ? - m. ?, București).

Împușcat și înmormântat în Cimitirul Eroilor din București.

ALEXANDROAIA IOAN CRISTIN (n. 12 oct. 1965, Belcești, jud. Iași - m. 05 ian. 1990, București), muncitor în construcții.

Rănit la 23 dec. 1989, în zona sediului MApN și a decedat la spitalul Vitan-Bârzești. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/ 12.12.2006)

Bibliografie: M.Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

ALEXANDRU IOAN CĂLIN (n. 02 iun. 1952, București - m. 21 dec., București).

Împușcat în cap, în zona Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ALEXANDRU DUMITRU (n. 04 nov. 1948, Buzău - m. 25 dec. 1989, Buzău), maistru militar la UM 01671 Buzău.

Împuşcat în incinta UM 01671 Buzău. Înaintat, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

ALEXE ANTON ŞTEFAN (n. 08 nov. 1943, Bogdănești, jud. ? - m. 23 dec. 1989, Braşov), zidar la IACIM Braşov.

Împuşcat în cap în faţa Consiliului Judeţean Braşov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Braşov.*

V.M.

ALMEN WERNER, (n. 12 sept. 1970, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Arad), militar cu termen redus la UM 01380 Cetate Arad, student la Universitatea Cluj.

Împuşcat în cap, în timp ce se afla în dispozitivul de apărare al podului de la Cetate din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. Nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

AMARIEI G. ION NICU (n. 02 oct. 1954, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), fost handbalist la Clubul Sportiv Dinamo, conducător auto la IUT.

Împușcat în regiunea cervicală, în apropierea Gării de Nord, în timp ce încerca să acorde primul ajutor unui rănit; decedat la Spitalul de Urgență din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

AMBRUȘ I. DĂNUȚ VIOREL (n. 22 aug. 1967, Craiova, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, Craiova), mecanic la TC Craiova.

Decedat în cartierul Valea Roșie din Craiova în timp ce transporta răniți, din cauza unei plăgi toracice cu hemopneumotorax. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

ANDRÁS SÜTŐ, (n. 17 iun. 1927, Cămărașu, jud. Cluj - m. 30 sept. 2006, Budapesta), scriitor; redactor al săptămânalului *„Falvak Népe"* (1949) și redactor șef al publicației *„Uj Elel"* din Târgu-Mureș (1955). În 1981 a fost ales în Consiliul de conducere al Uniunii Scriitorilor; membru supleant al CC al PCR (12 aug. 1969 - 23 nov. 1984).

Din anii '80, **A. S.** devine un opozant marcant al regimului Ceaușescu. În iunie 1989 a demisionat din poziția de redactor șef al revistei *„Falvak Dolgozó Népe"*. La 22 decembrie 1989, la Târgu Mureș, este chemat să țină un discurs în fața mulțimii. El a rostit un discurs bilingv de la bal-

conul fostui comitet județean. Este recunoscut ca unul dintre liderii marcanți al comunității maghiare. A fost ales ca membru al Consiliului Județean Provozoriu al FSN dar, după câteva zile, a părăsit organizația. A avut un rol important în înființarea organizației locale a UDMR din orașul Târgu-Mureș și din jud. Mureș, deținând pentru un scurt timp și funcția de președinte de onoare.

N. C. Z.

ANDREI GHEORGHE MARIA (n. 23 aug. 1964, Stroești, jud. Vâlcea - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitoare la UMT.

În ziua de 17 decembrie 1989 a fost rănită pe Calea Lipovei. Transportată la Spitalul Județean Timiș a murit, fiind împușcată în cap. Cadavrul său a făcut parte din lotul de morți transportați în secret la București și incinerați la Crematoriul „Cenușa". A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

ANDREI ȘTEFAN CONSTANTIN (n. 03 nov. 1963, Moșteni, jud. Teleorman - m. 24 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic la IMA-IA Ilioara din București.

Împușcat în cap în Piața Moghioroș din București și a dcedat la Spitalul Giulești. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

ANDREI EUGEN RADU (n. 21 ian. 1969, Stănilești, jud. Vaslui - m. 22 dec. București), muncitor la o intreprindere de construcții.

Rănit la data de 21 dec. 1989, prin împușcare în abdomen, în apropiere de Sala Dalles din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

ANDREI IORDACHE ŞTEFAN (n. 24 iun. 1958, București - m. 23 dec. 1989, București), subofițer MI la UM 0620 București.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

ANDRONE RADU PAVEL (n. 25 sept. 1941, Poșta-Câlnău, jud. Buzău - m. 06 mart. 1990, București), mecanic la Geofizica Buzău.

A fost împușcat în cap în ziua de 25 dec. 1989 și a decedat la Spitalul „Gheorghe Marinescu" din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

ANDRONIC CĂTĂLIN VLADIMIR (n. 23 nov. 1989, București - m. 23 dec. 1989, București).

Împușcat în zona Radiodifuziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

ANDRONIE PETRU CONSTANTIN (n. 17 iul. 1968, Ciosnădie, jud. Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), electrician la Textila Cisnădie din Sibiu.

Împușcat în torace, la un punct de control din zona Hipodrom III, Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ANECULAI S. OVIDIU (n. 01 oct. 1970, Holboca, jud. Iași - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat la Aeroportul Otopeni, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

ANGHEL C. MARIAN (n. 24 ian. 1969, Bilciurești, jud. Dâmbovița - m. 21-22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01829 Băneasa.

Împușcat în abdomen și în umăr, în zona Televiziunii Române. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

ANGHEL CONSTANTIN MARIOARA (n. 04 aug. 1949, Chișcani, jud. Brăila - m. 22 dec. 1989, București), inginer la întreprinderea Republica, București.

Împușcată, în zona cimitirului Ghencea, în timp ce se afla împreună cu fiica sa. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ANGHEL NECULAE CĂTĂLINA (n. 25 aug. 1986, București - m. 22 dec. 1989, București).

Împușcată, în zona cimitirului Ghencea, în timp ce se afla împreună cu mama sa. A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ANGHEL SORIN VIRGIL (n. 07 mai 1970, București - m. 22/23 dec. 1989, București), muncitor la magazinul Unirea, București.

Împușcat în zona Spitalului Colțea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

ANTAL EUGEN (n. 11 iul. 1969, Ghimeș Făget, jud. Bacău - m. 27 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01763 Brăila.

Împușcat în gât de militarii din dispozitivul de apărare al UM 01478 Brăila. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

ANTEMIR ION (n. ? 1968, Marginea, jud. Caraș-Severin - m. 24 dec. 1989, Marginea, jud. Caraș-Severin), cu domiciliul în Fullerton (USA).

A venit în România pentru a contribui la terminarea bisericii din comuna natală, dar a fost împușcat de securiști în apropierea acesteia.

V.M.

ANTEMIR ION VASILE (n. 12 mart. 1967, Mânzălești, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, Buzău), subofițer la UM 01671 Buzău.

Împușcat în cap în incinta unității militare. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir. (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. .Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M..

ANTONESCU ION CONSTANTIN (n. 28 iun. 1953, Bucșani, jud.Giurgiu - m. 23 dec. 1989, București), vopsitor auto la întreprinderea Semănătoarea, București.

Împuşcat în zona Gării de Nord din Bucureşti. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ANTONIU ZENONIE CORNELIA (n. 24 ian. 1938, Ismail, azi în Republica Moldova - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), telefonistă.

Împuşcată în balconul locuinţei sale din Drumul Taberei. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. Nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

APARASCHIVEI VALENTIN (n. 10 iun. 1944, George Enescu, jud. Botoşani - m. 17 dec. 1989; Timişoara, jud. Timiş) şofer la Întreprinderea nr. 7 Construcţii din Timişoara.

Împuşcat pe Calea Girocului din Timişoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

APEL ADRESAT CETĂŢENILOR ORAŞULUI BUCUREŞTI. În după amiaza zilei de 22 dec. 1989 a apărut primul număr al ziarului *„Libertatea"* în care a fost publicat acest Apel adresat cetăţenilor oraşului Bucureşti prin care, sunt îndemnaţi să acţioneze în linişte pentru ca viaţa oraşului să intre în normalitate.

Gh. S.

APEL CĂTRE OSTAŞI. Sub formă de manifest, acest apel din 23 dec. 1989, îndemna ostaşii să acţioneze *„cu tenacitate şi curaj"* pentru zdrobirea *„ultimelor bande de teroriști"*.

Gh. S.

APELUL CĂTRE CLUJENI. La 22 dec. 1989, în primul nr. al ziarului *„Clujul Liber”*, a fost publicat acest apel, citit mai întâi la *„Radio Cluj”*, prin care locuitorii orașului Cluj-Napoca sunt chemați *„să se unească pentru* redobândirea demnității noastre” și să dea o ripostă hotărâtă provocatorilor.

Gh. S.

APELUL: „CETĂȚENI! FRAȚILOR ROMÂNI! AM ÎNVINS! TIRANUL A FOST ÎNVINS!” În același prim număr al ziarului *„Libertatea”* din 22 dec. 1989, a apărut acest apel, care a fost preluat și de unele ziare din provincie, cu mici modificări. *„Ceaușescu și clica lui au fost înlăturați”*, se scrie în primele rânduri ale apelului. Poporul român era chemat să-și unească forțele, să se organizeze, să apere libertatea cucerită.

Gh. S.

APELUL COMITETULUI POPULAR PROVIZORIU PRAHOVA. La 23 dec. 1989, a fost lansat la Ploiești, acest apel prin care cetățenii județului Prahova, erau chemați să mențină activitatea neîntreruptă în întreprinderi, pentru ca populația să fie aprovizionată cu cele necesare. În acest sens, în apel se anunța faptul că s-au stabilit *„sarcini precise care urmează a fi soluționate, trimițând delegați împuterniciți prin documente”* la întreprinderi și instituții din județ.

Gh. S.

APELUL COMITETULUI POPULAR PROVIZORIU PRAHOVA PENTRU RESPECTAREA LEGII. La 23 dec. 1989 a fost lansat la Ploiești acest apel prin care se arată că apărarea democrației și a libertăților cetățenești este o datorie sfântă atât a instituțiilor statului, cât și a cetățenilor, care sunt chemați să nu-și întrerupă activitatea.

Gh. S.

APELUL COMITETULUI PROVIZORIU AL FRONTULUI DEMOCRAT AL STUDENȚILOR DIN ROMÂNIA, manifest lansat la 23 dec. 1989, prin care se exprimă adeziunea la platforma CFSN și se adresează chemarea către toți studenții, ca împreună cu profesorii lor să asigure păstrarea bunurilor universității amenințate de bandele de teroriști. Totodată, se adresează și îndemnul ca studenții să se organizeze.

Gh. S.

APELUL: „FRAȚI PRAHOVENI”. La 23 dec. 1989, a fost lansat la Ploiești acest apel prin care cetățenii sunt chemați să acționeze

cu chibzuință, vigilență și ordine, să nu se gândească încă la pedepse și răzbunare, ci mai întâi, la restabilirea ordinei, *„altfel vom pierde totul"*.

Gh. S.

APELUL FRONTULUI POPULAR DIN MOLDOVA. La 22 dec. 1989, ziarul *„Deșteptarea"*, organ al Frontului Popular din Moldova - Chișinău, publică acest apel în care se arată că: *„Noi, frații voștri dintre Prut și Nistru, am urmărit cu sufletul la gură, evoluția dramatică a evenimentelor din ultimele zile, începând cu demonstrațiile de la Timișoara și până în momentul de față… "*. Subliniind că *„jertfa adusă la Timișoara, București, Sibiu este jertfa din trupul nostru comun și nu va fi uitată"*, conchide că *„visul de aur al românilor încă nu s-a realizat"*.

Gh. S.

APELUL: „OSTAȘI ȘI OFIȚERI AI ARMATEI, SECURITĂȚII POPORULUI ȘI MILIȚIEI". Apelul a fost publicat în ediția specială din 22 dec. 1989 a ziarului *„Scânteia poporului"* (fost *„Scânteia"*). În puține cuvinte, în numele libertății câștigate prin jertfe, li se cere ostașilor și ofițerilor să treacă de partea revoluției, punând capăt vărsării de sânge.

Gh. S.

APOPEI MIHAI (n. ? Piatra-Neamț, jud. Neamț - m. ? 1990, Piatra-Neamț, jud. Neamț), probabil șofer de taxi.

Împușcat în taxiul pe care îl conducea de către o persoană aflată în stare de ebrietate. (Figurează în raportul Parchetului)

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Neamț.*

V.M.

APOSTOIU COSTICĂ CORNELIU (n. 15 mart. 1954, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău - m. 24 dec 1989, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău), ofițer la UM 01422 Râmnicu-Sărat.

Împușcat în abdomen în incinta unității militare. A fost îna-

intat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

APOSTOL NICULAE AURELIAN (n. 17 nov. 1964, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Împușcat în cap. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brăila*

V.M..

APOSTOL GHEORGHE (n. 16 mai 1913, Tudor Vladimirescu, jud. Galați), muncitor la Atelierele CFR din Galați (1931-1936).

În timpul grevelor din 1933 este arestat. În 1934 devine membru al Partidului Comunist din România, fiind închis timp de șapte ani (1937-1944). Colaborator fidel al lui Gheorghiu-Dej, ocupă funcții importante în nomenclatura comunistă: președinte al Confederației Generale a Muncii (1945-1952) și al Consiliului General al Sindicatelor (1955-1961, 1967-1969); vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1952-1954, 1961-1967).

Ales prim-secretar al CC al PMR (1954-1955), a împărțit puterea cu Gheorghiu-Dej. După moartea acestuia, intră treptat în conflict cu Nicolae Ceaușescu. În 1969 este exclus din CC, iar în 1975, sub acuzația de *„abatere de la morală"*, este destituit din funcția de director general al Direcției Generale a Rezervelor de Stat, pe care o ocupa din 1969, și trimis ambasador în America Latină (1977-1988).

A fost inițiatorul *Scrisorii celor șase*, difuzată la 11 martie 1989 de *BBC, Vocea Americii* și *Europa Liberă*, în care erau aduse critici lui Nicolae Ceaușescu, care, prin politica sa, *„a discreditat însăși ideea de socialism"*.

D.R.

APOSTOL ION ȘTEFAN (n. 02 mai 1944, Mârzănești, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), controlor tehnic de calitate la întreprinderea Mașini Grele, București.

Rănit, la data de 22/23 dec. 1989, prin împușcare în cap și în inimă, în zona Sălii Palatului; decedat la 23 dec. 1989, la Spitalul de Urgență din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

APOSTOL VASILE (n. 28 dec. 1936, Stâlpu, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), operator chimist la Romcarbon Buzău

Împușcat în timp ce se afla în zona Comitetului Județean Buzău, din vina unui ofițer de securitate din cadrul gărzilor patriotice. Vinovatul a fost judecat și condamnat la 22 de ani de închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

APOSTOLIE RADU VASILE (n. 28 sept. 1970, Focșani, jud. Vrancea - m. 24 dec. 1989, com. Golești, jud. Vrancea), elev.

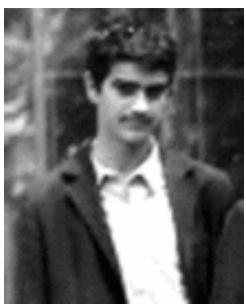

Împușcat în abdomen și în picioare în com Golești, pe drumul național E 85. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vrancea.*

V.M.

APRO MIHAIL MIHAI (n. 01 febr. 1958, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989; Timișoara, jud. Timiș), lăcătuș mecanic la „Autoturisme" Timișoara.

Împușcat, pe Calea Girocului din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul transportat în secret la București și incinerat la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

ARAD, municipiu situat în extremitatea de V. a țării, în Câmpia de Vest, pe Mureș, reședința jud. Arad. Menționat documentar în 1256, iar ca oraș, în 1329, ocupat de turci (1552), eliberat de armata lui Mihai Viteazul (1599), a reintrat în stăpânirea otomană în 1616, până la sfârșitul sec. XVII. În 1685 a trecut sub dominația habsburgică. Important centru de luptă al românilor pentru emancipare națională, politică și culturală, în sec. XIX, cu un rol însemnat în timpul Revoluției de la 1848-1849 și mai ales în toamna anului 1918 când aici s-a stabilit sediul Consiliului Național Român Central, forul conducător al împlinirii Marii Uniri de la 1 dec. 1918. Orașul **A.** este un centru important al industriei constructoare de mașini (strunguri, vagoane de metrou, vagoane de cale ferată, utilaj agricol etc.), al industriei textile, chimice, materialelor de construcții, prelucrarea lemnului, pielărie și încălțăminte, alimentară, fabrică de jucării, ceasuri. Centru cultural cu vechi tradiții, teatre, filarmonică, muzee, biblioteci cu colecții rare. Monumente istorice. În anul 1991, în Arad se aflau 198.971 de locuitori. Municipiul Arad, situat la aproape 50 de km de Tmișoara, a fost cel de-al doilea mare oraș din România, reședință de județ, care s-a ridicat împotriva regimului ceaușist. Vestea izbucnirii revoltei timișorenilor a ajuns rapid și la cunoștința arădenilor. Încă din ziua de 17 decembrie, o parte din efectivele U.M. 01380 din Arad, în frunte cu comandantul Garnizoanei mr. Dumitru Marcu a plecat la Timișoara și s-a pus la dispoziția Diviziei 18 Mecanizată. În același timp, tinerii aflați la studii în Timișoara se întorc la sfârșitul săptămânii în Arad povestind despre revolta timișorenilor și

realizând astfel o legătură cu capitala Banatului. În încercarea de a preveni declanșarea unor evenimente similare și la Arad, din ordinul Elenei Ceaușescu au fost trimiși acolo, începând cu 18 decembrie, înalți demnitari comuniști: Cornel Pacoste, Ilie Matei și Radu Constantin. În același sens, în 20 decembrie a venit la Arad și Ilie Ceaușescu care a cerut oficialităților locale să fie vigilente și să organizeze adunări de condamnare a *„huliganilor, iredenților și fasciștilor din Timișoara"*. În ciuda acestor eforturi disperate, sub imboldul exemplului dat de timișoreni, încă din după-amiaza zilei de 20 decembrie, grupuri de arădeni comentau în piețe și pe străzi evenimentele din Timișoara , scriau pe asfalt și pe ziduri *„Jos Ceaușescu!"* și discutau despre necesitatea solidarizării cu orașul de pe Bega. Acest lucru se va întâmpla a doua zi, când salariații din marile întreprinderi au ieșit în stradă pentru a protesta față de regimul dictatorial. Acțiunea a început la Întreprinderea de Orologie Industrială, unde la ora 7 o parte din tinerii muncitori au refuzat începerea lucrului și, în frunte cu Dănilă Onofrei, s-au îndreptat spre centrul orașului cântând *„Deșteaptă-te, române!"* Pe traseu li s-au alăturat muncitorii de la Uzina de strunguri U.T.A, Uzinele de vagoane, Combinatul de prelucrare a lemnului, Gara CFR, Tricoul Roșu etc. În dreptul Poștei Centrale, militarii din dispozitiv au încercat printr-o rafală de foc de avertisment să-i oprească pe manifestanți, dar fără succes. La sosirea în *piața din fața Comitetului Județean de Partid*, numărul manifestanților s-a ridicat la câteva mii. Manifestanții s-au oprit la mijlocul pieței pe aliniamentului liniei de tramvai, strigând lozinci anticeaușiste. La cererea Elenei Pugna, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid, s-a constituit un dispozitiv de protecție în jurul sediului Județenei de partid, format din subunități aparținând U.S.L.A, Miliției, Securității, Pompierilor și Ministerului Apărării Naționale și 28 de blindate. Actorul Valentin Voicilă, împreună cu alți lideri ai demonstranților, au făcut apeluri repetate la menținerea ordinii și evitarea violențelor pentru a nu da posibilitatea celor din dispozitivul de protecție să intervină. Militarii au promis că nu vor trage în demonstranți dacă manifestă pașnic și nu pun în pericol viața sau integritatea fizică a celor din dispozitiv și în acest sens, soldații au scos încărcătoarele și baionetele de la arme și au trecut pistoalele-mitralieră în poziția *„la piept"*. Între timp, o delegație de timișoreni, a venit în mijlocul demonstranților și le-a făcut cunoscută proclamația Comitetului Frontului Democratic Român din Timișoara. Luând exemplul Timișoarei, în după-amiaza zilei de 21 decembrie s-a constituit Fron-

tul Democratic Român din Arad și s-a lansat o *„Chemare"* către Armata Țării cerându-li-se militarilor să oprească *„vărsarea de sânge frățesc"* și să se desolidarizeze de *„lașul criminal"*, care vrea să le *„murdărească mâinile cu sângele poporului"*. Frontul Democratic Român format din 15 protestatari în frunte cu actorul Valentin Voicilă a condus manifestația din stradă până la fuga lui Ceaușescu. Comandamentul operativ din sediul *Județenei de partid*, nemulțumit de atitudinea militarilor, a încercat să găsească alte modalități de împrăștiere a manifestanților. Dacă Ilie Matei le cerea militarilor să folosească baioneta și patul armelor, Elena Pugna a solicitat directorilor din principalele întreprinderi arădene să confecționeze câteva mii de bâte pentru înarmarea gărzilor patriotice, care să fie folosite pentru împrăștierea demonstranților. De asemenea, s-a propus imobilizarea și arestarea liderilor manifestanților. Chiar dacă, în timpul nopții numărul demonstranților a scăzut simțitor – au rămas în piață aproximativ 100 de oameni – armata a refuzat să-i împrăștie, în ciuda insistențelor lui Ilie Matei, col. Sălceanu, șeful Inspectoratului Județean al MI și mr. Eugen Bădălan, comandantul întregului dispozitiv de la Județeana de partid. În dimineața zilei de 22 decembrie arădenii au ieșit în număr și mai mare în stradă. Navetiștii au venit din gară direct în fața Județenei de partid. La fel au făcut și muncitorii din tura de noapte.

Piața Centrală a devenit neîncăpătoare, mulțimea revărsându-se pe străzile adiacente. De la o stație de amplificare liderii manifestanților se adresau mulțimii asigurînd-o că nu mai există cale de reîntoarcere la dictatura comunistă. Văzând evoluția evenimentelor, la orele amiezii, comandantul Miliției a ordonat forțelor de intervenție ale miliției, pompierilor și trupelor U.S.L.A să se retragă în sediu. La orele 14 a început retragerea TAB-urilor și a soldaților din piață și din împrejurimile Județenei de partid, deoarece aproape toată populația orașului era pe străzi pentru a-și manifesta bucuria victoriei. După fuga autorităților comuniste și retragerea dispozitivului de apărare a Județenei de partid, liderii demonstranților au pătruns în clădire. De la o stație de amplificare montată la balcon, Valentin Voicilă a declarat Aradul oraș liber, a făcut apel la calm și ordine și a solicitat sprijinul sportivilor pentru a

organiza paza și protecția noilor conducători. De la același microfon s-a anunțat schimbarea denumirii celor două cotidiene de presă din Arad: „Flacăra Roșie" a devenit „Adevărul", iar „Voros Lobogo" a devenit „Jelen". Noul organism de conducere administrativă cuprindea pe lângă cei 15 membri ai Frontului Democratic Român și alți reprezentanți ai întreprinderilor și instituțiilor locale, inclusiv militari. Valentin Voicilă a fost ales președinte, iar Onofrei Dănilă și Crișan Mircea, vicepreședinți. Au fost chemați la sediu și cooptați în noua conducere și comandanții Garnizoanei și Miliției județene, după ce au fost puși să jure atașament față de revoluție. La sediul Inspectoratului MI s-a organizat apărarea, așteptându-se un atac din partea revoluționarilor, iar din ordinul comandantului Securității documentele au fost încărcate în două camioane și duse în Pădurea Ceala unde au fost arse. La lăsarea întunericului au început să apară zvonuri alarmante despre teroriștii care îl apără pe Ceaușescu și încearcă să înăbușe revoluția. Psihoza teroristă a fost amplificată odată cu sosirea în Arad a generalilor Nuță Constantin și Mihalea Velicu și cazarea lor împreună cu 29 de colaboratori la hotelul „Parc". După orele 23 a început să se tragă primele focuri de armă asupra sediului fostei Județene de partid, unde se afla noua conducere administrativă a orașului. Peste o oră s-a deschis foc din hotelul „Parc" și dinspre ștrand asupra UM 01380 din Cetate de unde s-a răspuns cu foc intens. Împușcăturile au continuat cu intermitențe toată noaptea și în zilele și nopțile următoare până în 25 decembrie fiind uciși 19 revoluționari și militari. Municipiul Arad a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 138/30.12.1994,* publicată în *M.Of. nr. 368/30.12.1994*.

Gh. S.; D.T.

ARANUȘI CIPRIAN ALBERT (n. 11 aug. 1966, Brașov), student anul V, Secția metalurgie la Facultatea TCM Brașov.

21 dec. 1989 îl surprinde în centrul orașului Brașov alături de câțiva colegi de facultate, cu care s-a postat în fața scutierilor care înconjuraseră CJ al PCR Brașov, de unde a început să scandeze lozinci mobilizatoare anticeaușiste și care au fost apoi preluate de toți manifestanții. Dintre acestea menționăm: *„Soldați, soldați, aveți*

copii și frați!", „Nu vă fie frică, Ceaușescu pică!", „Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!". A rămas în stradă până la miezul nopții cu un grup redus de cetățeni, fiind monitorizați și înregistrați de organele de represiune. A format un grup de 30 persoane, cu care a patrulat pe străzile Brașovului cu scopul de scoate lumea în stradă și de a-i aduce în fața sediului Județenei de partid. Cu mulțimea strânsă astfel, s-a întors și a continuat manifestațiile până la fuga dictatorilor din clădirea CC al PCR. Apoi, s-a deplasat le sediul Securității Statului din Brașov, unde a partiipat la preluarea de către revoluționari a instituției și la reținerea ofițerilor de securitate găsiți în sediu. A activat aici până în data de 26 dec. 1989, formând patrule și baraje pe străzile orașului pentru depistarea persoanelor suspecte. A participat la înființarea uneia dintre primele organizații libere din România: Frontul Democrat al Tineretului Liber.

M.B.

ARĂPAȘU TEODOR (TEOCTIST), (n. 07 febr. 1915, Tocileni, jud. Botoșani - m. 30 iul. 2007, București), Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1986-2007).

Deputat de Iași și Dolj (09 mart.1975 - 22 dec. 1989); arhiepiscop al Bucureștilor, mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al Bisericii ortodoxe Române (recunoscut la 12 nov. 1986 - fiind cel de-al V-lea patriarh al BOR).

În anul 1928 a intrat ca frate la Schitul Sihăstria Voronei și a fost tuns în monahism, primind numele de **Teoctist** la mănăstrirea Bistrița (1936). A fost hirotonisit ieromonah la Catedrala mitropolitană din Iași (25 mart. 1945), numit mare ecleziarh al aceleiași Catedrale (mart. 1946) și ridicat la rangul de arhimandrit (1948). A fost vicar al Episcopiei Moldovei (1948-1950), rector al Institutului Teologic Universitar din București (1950-1954), episcop vicar patriarhal, secretar al Sfântului Sinod (1950-1962), episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmagiului (recunoscut la 03 sept. 1962), arhiepiscop al Craiovei și arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei (recunoscut la 04 0ct. 1977). La 22 dec. 1989, prezintă adeziunea bisericii la momentul măreț pe care îl trăia țara și făcea apel la ierarhi, preoți și credincioși să colaboreze *„să dea*

urmare tuturor îndrumărilor comitetelor locale… în vederea aplicării actelor care se desăvârșesc în aceste clipe".

Gh. S.

ARGHERIE GHEORGHE ION (n. 30 nov. 1969, Rotunda, jud. Olt - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01026 București.

Împușcat în zona sediului fostului CC al PCR. A fost înaintat, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Olt.*

V.M.

ARIȘANU IOAN PETREION (n. 20 iun. 1969, Moeciu de Jos, jud. Brașov - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01026 București.

Împușcat în zona sediului fostului CC al PCR din București. A fost înaintat, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

Armistițiu, acord între beligeranți care suspendă total sau parțial ostilitățile, pe termen limitat sau nelimitat. Stipularea armistițiului este de competența autorităților militare și nu implică încetarea stării formale de război până nu este încheiat un tratat de pace.

V.M.

ARMSTRONG WILLIAM LESTER, om politic american (n. 1937), senator de Colorado.

La 20 dec. 1989, declara că este îngrozit de modul în care a reacționat regimul Ceaușescu la revendicările de libertate și dreptate ale poporului român. *Este o intensificare a represiunii, este o practică sistematică perpetuată de regimul Ceaușescu, aproape un sindrom, care, personal… mi se pare revoltător și ofensator la adresa conștiinței publice internaționale”.*

Gh. S.

ARSENE MIHAI (n. ?, 1931, Mărășești, jud. Vrancea), secretar general de redacție al revistei „Astra”, Brașov.

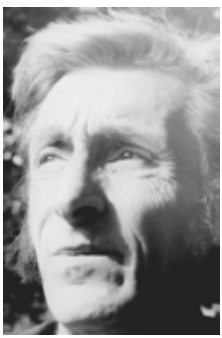

Este primul jurnalist al Revoluției care a scos o publicație în chiar timpul evenimentelor sângeroase. Publicația s-a constituit ca un supliment al revistei și s-a intitulat *„Libertatea”*. Prin coperta revistei a șocat mulțimile aflate în stradă: Ceușescu după gratii! Deși face un preinfarct în timp ce distribuia printre gloanțe revista împreună cu alți colegi din redacție, continuă să muncească la numerele următoare ale gazetei. *„Libertatea”* din Brașov face propunerea, în premieră absolută, ca marșul *„Deșteaptă-te, române!”* să devină Imnul Național al României.

M.B.

Asistență, formă organizată de ajutor constant, acordată nevoiașilor de către persoane sau instituții publice sau private. **A**. este legată de spiritul de solidaritate al omului față de semenii săi care se află într-o situație de necesitate și lipsuri, din cauza condițiilor de trai (orfani, văduve, săraci, incapabili de muncă, bolnavi, bătrâni) sau datorită unor tragedii colective precum războiul, mnolimele, foametea, calamitățile naționale, crizele economice etc.

V.M.

ASOCIAȚIA „MEMORIALUL REVOLUȚIEI 16-22 DECEMBRIE 1989”, cu sediul în Timișoara a fost înființată la data de 26 apr. 1990, cu scopul statutar de a cinsti memoria victimelor represiu-

nii din timpul Revoluției române din decembrie 1989. În perioada 1990 - 1999, Asociația a realizat un complex memorial în Cimitirul Eroilor din Timișoara și 12 monumente ridicate în zonele represiunii din decembrie 1989 în orașul Timișoara. Începând cu anul 1998, în cadrul Memorialului funcționează Centrul Național de Documentare, Cercetare și Informare Publică privind Revoluția din Decembrie 1989. Primăria municipiului Timișoara a oferit Centrului un imobil din centrul civic al orasului; cladirea din secolul al XVIII-lea, în stil baroc, o construcție-monument, aflată într-o stare înaintată de degradare, de consolidare fiind necesare numroase lucrări de consolidare. Fondurile din care s-au plătit reparațiile, consolidările și construcțiile au fost asigurate de Ministerul Culturii (majoritatea), donații sau sponsorizări. Prin L. nr. 46/2000, „Memorialul Revoluției" a fost declarat obiectiv de interes național. Scopul declarat al Centrului este de a deveni un mijloc operativ de informare referitoare la evenimentele ce au dus la căderea regimului comunist din România, propunându-și să valorifice informația istorică românească circumscrisă evenimentelor anului 1989 din Europa Centrală și de Sud-Est. Centrul se preocupă și de studierea perioadei comuniste din România. Din anul 2007, editează periodicul online *Buletinului stiintific si de informare al Memorialului, „M 89"*. Președinte: Traian Orban.

(Asociațiile de revoluționari înființate în perioada 1990-1993 sunt prezentate în Anexa nr. 1)

V.M.

Associated Press, agenție de presă din SUA, înființată în anul 1848, cu sediul central la New York. Ea transmitea din Viena, la data de 18 dec. 1989, că demonstrația de sâmbătă spre duminică este considerată ca una dintre cele mai puternice proteste antiguvernamentale din ultimii doi ani din România.

Gh. S.

ASTAFEI PETRE PETRE (n. 01 aug. 1967, Constanța - m. 23 dec. 1989, București), tehnician și sportiv la Clubul Steaua, București.

A participat la manifestația din data de 21 dec. 1989, din Piața Universității. Rănit, prin împușcare, în plămâni și în zona toracală, pe str. Matei Millo, în drum spre

Sala Palatului; decedat la Spitalul Colțea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ATANASIE ADRIANA (n. 22 iun. 1979, Reșița, jud. Caraș-Severin - m. 21 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), elevă.

Decedată în timpul Revoluției din Decembrie 1989.

V.M.

ATLAS ALI, ministrul indonezian de externe. La 28 dec. 1989, a declarat că Indonezia recunoaște *„pe deplin dreptul suveran al poporului roman de a stabili forma și sistemul de guvernare pe care le dorește"*.

Gh. S.

ATOMEI TOMA EDUARD-GEORGE (n. 31 ian 1973, Prahova - m. 23 dec. 1989, Brașov), elev la Liceul Industrial nr. 4 Brașov.

Împușcat în ceafă în fața Consiliului Județean Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

AUGUSTIN DORIN, (n. 19 oct. 1964, Vinerea Cugir, jud. Alba - m. 23 dec. 1989, Cugir, jud. Alba), conducător auto.

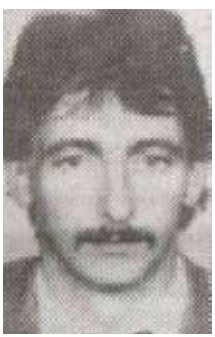

Microbuzul cu care transporta muniție s-a răsturnat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

Autocrație, formă de guvernare în care puterea este rezervată unei singure persoane, independentă atât față de guvernanți, cât și de alte subiecte ale guvernării. În acest caz se vorbește de puterea absolută, întrucât hotărârile nu pot fi împiedicate sau limitate de alte puteri. Într-un sens mai larg, conceptul de **a.** a fost folosit în unele cazuri, în domeniul juridic și politic, pentru a indica regimurile antidemocratice și nedemocratice.

V.M.

Autodeterminare, manifestarea voinței populare, prin care se pot lua decizii, în anumite circumstanțe, privind propria soartă politică. Conceptul de **a.** a fost configurat în timpul Revoluției franceze, în baza principiului conform căruia fiecare popor este stăpân absolut pe propriul teritoriu, având dreptul de a-și alege propriul destin politic. Acest principiu și-a găsit reprezentarea în cursul sec. XIX, în mod special datorită mișcărilor de independență națională. Imediat după încheierea primului război mondial, **a.** s-a aflat în centrul dezbaterilor internaționale referitoare la problema naționalităților și a statutului minorităților etnice în cadrul statelor multietnice. Aplicarea ei nu a fost lipsită de greutăți, adesea existând controverse asupra identității naționale a unei etnii sau comuntăți.

V.M.

Autoguvernare, termen care indică sistemul de autonomie locală, indicând orice formă de conducere prin care un popor sau o comunitate locală se administrează prin proprii reprezentanți.

V.M.

AVĂDANEI IOAN (n. 20 mai 1944, Horodiștea, jud. Botoșani - m. 24 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), subofițer la UM 01342.

Împușcat în inimă în apropierea stației PECO din Turda. A fost înaintat, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

AVRAM NICULAE MARIA (n. 14 nov. 1943, loc. Fântânele, jud. Prahova - m. 30 dec. 1989, București), bucătăreasă.

Rănită, prin împușcare, în incinta MApN; decedată la 30 dec. 1989. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12. 1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

AVRAM TEODOR IOAN VASILE (n.17 iun. 1949, Firiteaz, jud. Arad - m. 26 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), controlor de calitate la SUT Timișoara.

Împușcat în torace, în ziua de 17 decembrie 1989, la Opera din Timișoara; decedat la Spitalul „Clinicile Noi” din Timișoara, în ziua de 26 decembrie 1989. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

„Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!”, lozincă lansată de mulțimea manifestanților din Timișoara, la 16 dec. 1989 și scandată cu insistență după prezentarea textului Proclamației Frontului Democratic Român, pe 21 dec. cu scopul de a ridica la grevă generală întreaga țară. În zilele următoare, mai mulți revoluționari timișoreni au pornit spre alte orașe, mai ales spre București, pentru a informa opinia publică despre lupta și victoria lor.

S. Gh.

B

BABAN DANIEL (n. 29 oct. 1979, București - m. 23 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în fața locuinței sale din Cartierul Aviației, sect. 1, București.

Bibliografie: Dosarul nr. 3606/ 1991.

V.M.

BABAN FLORIN CORNELIU (n. 21 nov. 1967, Galați - m. 21 dec. 1989, București), mecanizator, la Combinatul de Cauciuc Jilava și elev la cursurile serale ale Liceului de Artă, „N. Tonitza", București.

Împușcat în fața Sălii Dalles, chiar de ziua lui de naștere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BABEȘ CORNELIU (n. 10 sept. 1942, Brașov - m. 02 mart. 1989, Brașov), maistru electrician și artist plastic.

Și-a dat foc, pe pârtie, în semn de protest și a decedat la spitalul din Brașov. A fost declarat erou martir printr-o lege specială adoptată în anul 1997.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BACALU ALEXANDRU ROBERT-LOUAN (n. 24 ian. 1963, București - m. 22 dec. 1989, București)

Împușcat în abdomen; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BACKER, JAMES, secretar de stat al SUA.

La 24 dec. 1989, în cadrul unei emisiuni de televiziune, la postul NBC, declara că Statele Unite *„nu ar obiecta dacă Pactul de la Varşovia ar găsi necesar să intervină în România"*.

Gh.S.

BADEA ANEMARIA (n. 07 dec. 1976, Vaslui - m. ?, dec. 1989, ?)

A fost declarată erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000.

V.M.

BADEA PETRE DORIN (n. ? - m. 23/24 dec. 1989, Buzău).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

BADEA PETRU ROMEO-PETRU (n. 09 dec. 1980, Iaşi - m. 25/26 dec. 1989, Iași), inginer.

Împușcat, în timp ce executa o misiune cu un autovehicul, de către un ofițer MApN (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BAICON SILVIAN (n. ? – m. ?, Timișoara), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

BALABANFILOFTEGHEORGHE (n. 25 ian. 1954, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), ofițer de securitate la UM 0412 Brăila.

Împușcat în cap de soldații care apărau Prefectura Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

BALDOVIN CORNEL (n. 04 nov. 1952, București, - m. 27 dec. 1989, București), maistru matrițer, fiu de vetean de război.

Împușcat în zona hotelului „Intercontinental" (Sala Dalles). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BALICA GEORGE (n. ?), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

BALINT ANDREI (n. 25 apr. 1948, Brașov - m. ? dec. 1989, ?).

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992.

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BALINT ION (n. ? - m. ? dec. 1989, ?), angajat civil în MApN.

A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BALINT PETRIA PETRU (n. 28 iun. 1951, Răducăneni, jud. Iași - m. 24 dec. 1989, București), salariat civil MApN la UM 02384 București.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BALINT PETRICĂ-DORIN (n.12 nov. 1969, Lugoj, jud. Timiș), muncitor.

Președinde al Asociației 16-21 Decembrie 1989, Lugoj; membru al Consiliului Național al IRRD.

V.M.

BALLADUR ÉDOUARD LEON RAOUL (n. 02 mai 1929, Smirna, Turcia), fost ministru al Economiei și Finanțelor.

În ședința din 20 dec. 1989, a Adunării Naționale franceze, a declarat că mișcarea pentru libértate câștigă teren în Europa întreagă și că guvernele Europei trebuie să studieze împreună modalitățile de constrângere a guvernului român de a înceta represiunea sângeroasă pe care o întreprinde. *„Românii*, sublinia el, *ca și celelalte popoare ale Europei Centrale și Orientale au dreptul să spere la o soartă mai liberă și mai dreaptă".*

Gh.S.

BALLAI CSABA ZOLTAN (n. 18 mai 1971, Cluj-Napoca - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca), student.

Împușcat în torace pe Calea Moților, în zona Fabricii de Bere din Cluj-Napoca. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

BALMUȘ TRIFAN VASILE (n. 07 dec. 1964, Arbore, Suceava - m. 17 dec. 1989, Timișoara), operator chimist.

Împușcat în cap, în fața Catedralei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

BALOGH BALAȘIU PAVEL (n. 02 oct. 1920, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), pensionar.

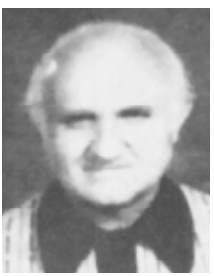

Împușcat în torace, la intersecția str. Reșița cu str. Ion Budai Deleanu. Cadavrul său a făcut parte din lotul transportat în secret la București și incinerat la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2005; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BALTAG ANTON (n. 26 apr. 1964, Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), tractorist.

Împușcat în gât, în sediul Comitetului Județean Buzău, de un ofițer din gărzile patriotice. Vinovatul a fost judecat și condamnat. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

BAN VASILE VASILE ((n. 28 dec. 1948, Timișoara), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul

căruia au fost tipărite și multiplicate documentele fundamentale emise și difuzate, în timpul revoluției, la Timișoara.

V.M.

BAN VASILE VASILE (n. 07 oct. 1961, Blaj, jud. Alba - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer MI la serviciul Circulație din Sibiu.

Împușcat în curtea UM 01512 Sibiu. A fost înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1369/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BANCIU VICTOR VALENTIN -NICU (n. 12 ian. 1963, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), instalator la Hidromecanica II Brașov.

Împușcat în cap la Magazinul Modarom din Brașov. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BANCOV IACOB FRANCISC (n. 24 febr. 1932, Stanciova, jud. Timiș - m. 24 dec. 1989, Timișoara), muncitor la Industria Lânii.

Rănit, prin împușcare în data de 17 dec. 1989, pe bdul. Leontin Sălăjan; decedat la spitalul din Timișoara. În ian. 1990 a fost găsit în groapa comună din Cimitirul Eroilor. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; . Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BANEA FLOREA (n. 09 nov., 1952, Axintele, jud. Ialomița - m. 25/26 dec. 1989, București), tipograf la Combinatul Poligrafic.

Împușcat în hemitorace, în zona Casa Scânteii (Piața Presei Libere). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BARBU ION MIHAIL (n. 09 iun. 1970, București - m. 26 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0842 Boteni.

Împușcat În timp ce executa o misiune de luptă la Televiziunea Română. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BARBU MIHAIL ION (n. 09 iul. 1970, București - m. ? dec., București)?

A fost declarat erou martir (D. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BARBU N. PETRE MARIAN (n. 29 iun. 1969, Ghimpați, jud. Dâmbovița - m. 22-23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01842 Boteni.

Împuşcat în apropierea sediului Televiziunii Române din Bucureşti. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Dâmboviţa.*

V.M.

BARCA CONSTANTIN (n. ?, jud. Covasna - m. 25 dec. 1989, Reşiţa, jud. Caraş-Severin), militar în termen la UM 01929, ?.

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din Dcembrie 1989.

V.M.

BARISU MIHAIL (n. 09 iul. 1970, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 01842 Boteni.

Împuşcat în cap în zona Televiziunii Române.

Bibliografie: Dosarul nr. 286/ P/92/1314/ 1991.

V.M.

BARON CRESPO ENRIQUE (n. 27 mart. 1944, Madrid), preşedinte al Parelamentului vest-european. La 22 dec. 1989 a salutat sfârşitul dictaturii în România şi a exprimat *„profunda satisfacţie pentru faptul că poporul român a reuşit să pună capăt unui sistem dictatorial"*. Comunitatea internaţională, în special cea vest-europeană - considera el - „trebuie să acţioneze urgent în sprijinul poporului român pentru a-l ajuta să depăşească o etapă tragică din istoria sa, care a avut consecinţe economice dezastruoase. Sperăm că această nouă etapă va conduce la un proces de instaurare a democraţiei, care, prin intermediul organizării de alegeri libere, să asigure, în sfârşit, respectarea drepturilor fundamentale ale acestui popor ce a suferit mult prea mult".

Gh. S.

BASMA NICOLAE CHIRIAC (n. 02 sept. 1935, Dor mărunt, jud. Călăraşi - d. 25 dec. 1989, Bucureşti), maistru principal la întreprinderea Electroaparataj din Bucureşti.

Rănit prin împușcare, în ziua de 24 dec. 1989, în zona Întreprinderii Aversa din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BATMUNH, JAMBÂN, secretar general al CC al Partidului Revoluționar Mongol, președinte al Marelui Hural, declara la 26 dec. 1989 că țara sa își exprimă solidaritatea cu poporul român, salută și sprijină eforturile FSN care încearcă să stabilizeze situația țării și să depășească situația complexă creată pentru a apăra interesele fundamentale ale poporului.

Gh.S.

BAZIL CREȚA (n. 11 oct. 1931, Mihai Viteazul, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), ?

Împușcat în apropierea unei unități militare.

V.M.

BĂCANU FLORIN (n. 19 iul. 1944, București - m. 23 dec. 1989, București), mecanic auto.

Decedat la București în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

Bibliografie: Dosarul nr. 109/ P/SI/1316 /1991.

V.M.

BĂCANU PETRE MIHAI (n. 11 dec. 1944, Homorăciu/Izvoarele, jud. Prahova), jurnalist, editorialist și dizident român.

În anul 1988 este arestat și întemnițat la penitenciarul Rahova, fiind învinuit că pregătea, împreună cu alți colegi (Anton Uncu, Mihai Creangă, Ștefan Niculescu-Maier, Alexandru Chivoiu), editarea unui ziar clandestin, intitulat *„România"*, chiar înainte de tipărirea primului număr. Eliberat la 22 dec. 1989, devine primul director al ziarului *„România Liberă"*, care se dovedește a fi un ziar clar anticomunist și cu o orientare democratică fermă. La 1 apr. 1990, ziarul „România Liberă" devine primul ziar particular din România. Autor a numeroase articole de atitudine civică și social. Este președinte al Asociației Ziariștilor din România și membru al Senatului Alianței Civice.

V.M.

BĂDESCU FLOREA (n. 28 aug. 1857, ? - m. 23 dec. 1989, București), ?.

Rănit prin împușcare; decedat la Spitalul de Urgență.

Bibliografie: Dosarul nr. 2340/1991.

V.M.

BĂDIA ROMEO (n. 09 dec. 1950, Iași - m. 26 dec. 1989, Iași), inginer mecanic la IUPSR Iași.

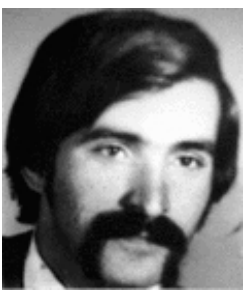

Împușcat cu șapte gloanțe, când se afla într-un autovehicul, în apropiere de Sala Sporturilor din Iași. Vinovatul, un ofițer de la UM 01175 Buzău, a fost identificat. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

BĂDILESCU NICOLAE, lider al revoluției timișorene. Este prezent

alături de alți revoluționari în Balconul Operei unde ia parte, la 20 dec. 1989, la Constituirea Comitetului Cetățenesc și a Frontului Democratic Român.

Luând cuvântul după constituirea Biroului Executiv al Frontului Democrat Român, el releva semnificația europeană a momentului declanșării Revoluției Române la Timișoara: *„Prin modul civilizat, prin dăruirea dovedită de fiecare din voi în refuzul de-a mai trăi sub teroarea dictaturii ceaușiste, ne-am asigurat intrarea în Europa. Suntem în sfârșit europeni"*. Este trimis, în numele revoluționarilor din Balconul Operei, să participe alături de revoluționarii de la Județeana de partid, la tratativele cu delegația guvernamentală condusă de primul ministru, Constantin Dăscălescu, cu o listă minimală de revendicări, printre care: demiterea lui Nicolae Ceaușescu; eliberarea imediată a celor arestați; restituirea morților ș.a. La sediul Comitetului Județean de Partid el îi explică lui Constantin Dăscălescu că: *„Pentru noi, președintele Nicolae Ceaușescu nu mai există"*. Apoi, revine în Balconul Operei unde informează despre eșecul misiunii și cere mulțimii să rămână peste noapte, *„pe această Câmpie a libertății noastre"*.

Gh. S.

BĂDOI TOMA VINERIAN (n. 15 iul. 1970, Bulbuceni-Poiana, jud. Gorj - m. 21 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în cap, la Sala Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. 1005/18.12.2006.

V.M.

BĂDOIU GRIGORE GHEORGHE (n. 02 ian. 1944, București - m. 22 dec. 1989, București), ofițer MAp.N.

Împușcat în fața Clubului Steaua București. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BĂDULESCU NICOLAE (n. 05 dec. 1944, Bucutrești, - m. 23 dec. 1989, București), ceasornicar.

Împușcat în cap în clădirea fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

BĂLAN GHEORGHE VALERICĂ (n. 03 ian. 1969, Buzău - m. 22 dec. 1989, Brașov), militar în termen la UM 01090 Predeal.

Împușcat în cap, în Piața Sfatului din Brașov. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

BĂLAN MARIA-ZOE (n ? 1965, Jebel, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș).

Împușcată.

V.M.

BĂLAN MOISE NICOLAE (n. 20 dec. 1951, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), muncitor mecanic.

Împușcat în fața Prefecturii Brăila de către militarii care asigurau paza instituției. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

BĂLAN RADU (n. 24 mai 1936, Căzănești, județul Ialomița - m. 13 febr. 1995, Timișoara, jud. Timiș), tehnician minier, apoi economist; membru al CC al PCR (18 dec. 1982 - 22 dec. 1989); secretar al CC al PCR (05 oct. 1987 - 28 iun. 1988); membru supleant al CPEx (28 iun. 1988 - 22 dec. 1989); președinte al CSP (20 iun. 1988- 02 nov. 1989); prim - secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului Executiv al Consiliului popular al jud. Timiș (02 nov. - 22 dec. 1989). În seara zilei de 15 dec. 1989, îl informează pe Emil Bobu, secretarul CC al PCR, cu problemele organizatorice despre evenimentele de la Timișoara legate de *„cazul Tőkés"*. Adoua zi dimineață, își informează colaboratorii apropiați despre acest *„caz"* și, în pofida faptului că în acel moment, în fața parohiei pastorului era liniște, face cunoscut că pentru anihilarea susținătorilor acestuia în zonă, urmau să fie aduși 400-500 de oameni de încredere. La scurt timp, **N.C.** îi cere să ia măsuri pentru restabilirea ordinii la Timișoara și pentru evacuarea pastorului Tőkés. El amână acțiunea de evacuare în speranța de a nu se escalada conflictul. În condițiile amplificării manifestațiilor, **N.C.** îl acuză pe **R.B.** că nu îl informează corect despre situația de la Timișoara. Câteva ore mai târziu el cere înlocuitorului la comanda Diviziei 18 Mecanizată să scoată în stradă trupe și tehnică militară pentru a participa alături de forțele MI, la restabilirea ordinii în oraș. Ministrul Apărării Naționale aprobă cererea lui **R.B.** de scoatere în Municipiul Timișoara a patrulelor militare înarmate, conduse de ofițeri, dar fără muniție. După primele confruntări dintre manifestanți și trupele de „ordine" la Primăria otrașului, **R.B.** informează activul de partid și directorii de întreprinderi din Timișoara despre modul în care a fost

atacat sediul Comitetului Judeţean de Partid şi prezintă un material despre activitatea antistatală a pastorului László Tőkés şi despre modul în care s-a pregătit evacuarea acestuia. La 17 dec. 1989, în condiţiile în care acţiunile protestatare iau amploare, iar forţele de ordine reacţionează dur, încercările manifestanţilor de a purta un dialog cu **R.B**. eşuează. La scurt timp, manifestanţii iau cu asalt sediul Comitetului Judeţean de Partid. **R.B.** îl informează pe **N.C.** despre cele întâmplate în oraş. Ca urmare, **N.C.** decide trimiterea la Timişoara a unor persoane cu înalte funcţii în partid şi în stat pentru ca, împreună cu conducerea judeţeană de partid să rezolve toate problemele din oraş. După teleconferinţa ţinută de **N.C,** cu primii secretari ai comitetelor judeţene de partid, consacrată evenimentelor de la Timişoara, în care a anunţat măsurile adoptate pentru redresarea situaţiei, **R.B.** îl asigură că *„s-au luat măsuri pentru executarea ordinului"*. Represiunea s-a dezlănţuit câteva ore mai târziu. După ce autorităţile au dispus ştergerea urmelor dezastrului din seara şi noaptea precedentă, în dimineaţa zilei de 18 dec. 1989, la Comitetul Municipal de Partid are loc instruirea activului de partid în cadrul căreia, **R.B.** şi alţi activişti cu funcţii, informează despre situaţia din oraş şi cer ca salariaţii să se preocupe de producţie, să nu mai iasă în stradă, să înfiereze actele huliganice şi să se solidarizeze cu conducerea centrală de partid şi de stat. Apoi se vor deplasa la diferite întreprinderi şi instituţii din oraş pentru a duce muncă de lămurire. La 20 dec. 1989, când Timişoara se afla în grevă generală, în faţa Comitetului Judeţean de Partid, manifestanţii încearcă un dialog cu **R.B.**, propunând ca o delegaţie a revoluţionarilor să stea de vorbă cu reprezentanţii autorităţilor de la Bucureşti. În data de 22 dec. 1989, **R.B.** a fost aclamat de mulţimea adunată în Piaţa Operei din Timişoara şi a fost prezentat de ziarul local ca un lider al revoluţiei. Ulterior, a fost arestat pentru participarea la reprimarea revoluţiei din Timişoara. Condamnat în 1991 la 23 ani închisoare, a decedat înainte de judecarea recursului.

D.T.

BĂLAN ŞTEFAN FLORIAN (n. 22 iul. 1944, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), mecanic auto la ITIA, Bucureşti.

Împuşcat în abdomen în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BĂLĂLĂU NICU (n. 08 iun. 1956, Scorţoasa, jud. Buzău - m. 26 dec. 1989, Bucureşti) conducător auto.

Împuşcat în cap pe str. Lemnea 18 din Buciureşti. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BĂLĂNESCU VALERIU AURELIU ANATOL (n. 02 febr. 1963, Bucureşti - m. 23/24 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la centrala telefonică.

Împuşcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BĂNICĂ COSTEL (n. 1955 - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), lăcătuş mecanic.

Împuşcat pe str. Moş Adam din Bucureşti.

BĂNICĂ O. PETRE (n. 29 sept. 1948 ? - m. 28 dec. 1989, Bucureşti), însoţitor de bord.

Doborât cu artileria antiaeriană, în timpul executării unui zbor dpre Belgrad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BĂRBAT EMILIAN LEPA (n. 23 iul. 1946, Moldova-Nouă, jud. Caraș-Severin - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud Timiș), contabilă la Industria Cărnii din Timișoara.

Împușcată cu o rafală de gloanțe, în Piața Libertății din Timișoara. Cadavrul său a facut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BĂRBIERU VASILE CIPRIAN - TEODOR, (n. 01 febr. 1970, Fălticeni, jud. Suceava - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BĂRBOI GHEORGHE DUMITRU (n. 09 dec. 1970, Bălteni, jud. Gorj - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

BĂRBULESCU ȘTEFAN MARIUS-GABRIEL (n. 10 iun. 1968, București - m. 25 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), militar în termen.

Împușcat în timp ce executa o misiune de pază la Depozitul de medicamente din Timișoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BĂRCUȚEAN V. RADU VASILE (n. 17 ian. 1970, Brașov - m. 22-23 dec. 1989, Brașov), pirotehnist la Uzina 2 Brașov.

Împușcat într-o salvare, în zona Poligrafie din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/ 13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BĂRNUȚIU ION (n. ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara), ?

Împușcat. Cadavrul său a fost furat în noaptea de 18/19 dec. 1989 din spital, transportat în secret la București și incinerat la crematoriul Cenușa.

V.M.

BĂSESCU FLORIN DANIEL (n. 30 apr. 1969, Galați - m. 21 ian. 1989, Hunedoara), militar în termen la UM 01933 Hunedoara.

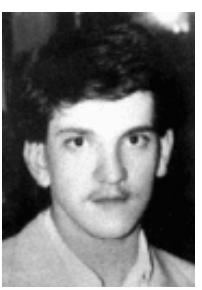

Împuşcat în unitate. (Caz preluat din arhiva Asociaţiei Eroilor Revoluţiei Galaţi).

Bibliografie: Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Galaţi.*

V.M.

BĂTRÂNA ŞTEFAN (n. ? - m. ? Arad), ?.

A fost ucis după ce a dezarmat doi ofiţeri de securitate.

V.M.

BĂTRÎNU ION DUMITRU (n. 03 iul. 1963, Brăila - m. 25 dec. 1989, Otopeni, Sectorul Agricol Ilfov), conducător auto la întreprinderea IADPSUTPI, Otopeni.

Decedat prin carbonizare, în zona pasajului de la Otopeni. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 41/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

BÂNCIU VASILE LEONTINA (n. 03 ian. 1950, Borleasca, jud. Bistriţa-Năsăud - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitoare la AEM.

Împuşcată pe Podul Decebal, din Timişoara, a decedat în drum spre Spitalul Judeţean Timiş. Cadavrul său a făcut parte din lotul transportat în secret la Bucureşti şi incinerat la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

BÂNTU VASILE (n. 26 mart. 1956, Agaş, jud. Bacău - m. 25 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la UFET.

Împușcat în apropierea clădirii fostului Comitet Central al PCR din București. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

BÂRLĂDEANU ALEXANDRU (n. 25 ian. 1911, Comrat, Republica Moldova m. 13 nov. 1997, București), economist.

Ministru al Comerțului Exterior (06 oct. 1948 - 15 mai 1954); reprezentant al României la CAER (1955-1966); președinte al CNCS (09 dec. 1967 - 04 dec. 1968); membru al CC al PCR (28 dec. 1955 - 12 aug. 1969); membru supleant (23 nov. 1962) și membru al Biroului Politic (22 mart. 1965); membru al CPEx și al Prezidiului Permanent al CC al PCR (24 iul. 1965 - 12 aug. 1969), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (03 oct. 1955 - 27 ian. 1969). Marginalizat după 1969, se manifestă ca opozant al lui Ceaușescu spre sfârșitul anilor '80, culminând cu „scrisoarea celor șase" (mart. 1989). În timpul Revoluției din Decembrie 1989 este chemat la sediul fostului CC al PCR și inclus în componența noii conduceri, respectiv în Consiliul Frontului Salvării Naționale. Membru în Biroul Executiv al CPUN.

Gh.S.

BBC, corporație britanică de radio (din 1927) și de televiziune (din 1936), cu sediul la Londra. La data de 17 dec. 1989, transmitea o informație de la Budapesta potrivit căreia, turiștii unguri reîntorși din România, au semnalat tulburări în orașul Timișoara și că autoritățile au folosit tunuri de apă pentru împrăștierea demonstranților.

Gh. S.

BECHER JUDITH (n. ? - m. ? dec. 1989, Timișoara?, jud. Timiș), ?

Împușcată în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

BECICHERECUL MIC. În comuna Becicherecul Mic, situată la 17 km de Timișoara, primele vești despre evenimentele declanșate în orașul de pe Bega ajung în 17 decembrie. Și aici oamenii au urmărit cu îngrijorare revolta timișorenilor și intervenția forțelor represive prin informațiile primite de la cei care în acea perioadă mergeau cu diferite probleme la Timișoara sau de la posturile de radio străine. În dimineața zilei de 22 decembrie, preotul ortodox Ilie Dumitru trage clopotele bisericii pentru a-i îndemna pe enoriași să vină în lăcașul sfânt. Cei adunați în fața bisericii au luat un steag negru cu cruce aurie și, în frunte cu preotul, au plecat spre centrul localității scandând: *„Nu vă fie frică, Ceaușescu pică!"* și *„Oameni buni, veniți cu noi!"* Acolo erau așteptați de viceprimarul Mircea Mercea, secretarul primăriei Eugen Ispas, ing. Constantin Buzatu de la I.A.S. Becicherecul Mic și de alți consăteni mobilizați pentru a merge la Timișoara. În jurul orei 10, cei adunați în centrul localității, bărbați și femei, se îmbarcă în două camioane și într-o mașină de teren și pleacă spre Timișoara. Nicolae Stan flutura steagul bisericii, iar pe o pancartă era scris: *„Becicherecul Mic este cu voi!"*. La intrare în Timișoara au scandat: *„Și țăranii sunt cu voi!"* și *„Nu vă fie frică, Ceaușescu pică!"* Camioanele s-au oprit la prima benzinărie din oraș și de aici, încolonați, au pornit spre Piața Operei. Pe traseu s-au întâlnit cu o altă coloană de demonstranți care venea din Calea Aradului și în fața Tipografiei au rostit o rugăciune. Ajunși în Piața Operei, la îndemnul enoriașilor, preotul Ilie Dumitru urcă în balcon anunțându-i pe cei din piață că Becicherecul Mic este alături de Timișoara. Acolo va primi vestea despre fuga dictatorului, manifestându-și bucuria alături de consătenii săi și de marea majoritate a timișorenilor prezenți atunci în spațiul de jertfă și speranță dintre Operă și Catedrală.

D.T.

BEJENARU I. FLORIN (n. 28 iun. 1969, Galați - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01649 București.

Împușcat în zona Televiziunii Române din București. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

BEJINAR HARALAMBIE ION (n. 24 mai 1963, Bosanci, jud. Suceava - m. 23 de. 1989, București), electrician la IPCC București.

Împușcat pe șos. Olteniței, în zona UM 01726 București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BELEHUZ COSTACHE IOAN (n. 15 febr. 1948, Șendreni, jud. Botoșani - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), impiegat CFR în Timișoara.

Împușcat în abdomen și în membrele inferioare, pe str. 13 Septembrie, din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul transportat în secret la București și incinerat la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou-martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BELICI ION RADIAN (n. 27 nov. 1966, Jebel, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor în echipa de pompieri de la Solventul din Timișoara.

Împușcat în cap, în Piața „700" din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de morți transportați în secret la București și incinerați la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. *1379/12.12.2006*).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

BELGRAD (Beograd). Capitala Republicii Serbia. Port pe Dunăre. Așezare celtică (Singidunum), apoi romană. Cunoscut sub actualul nume din sec. al IX-lea. În evul mediu a avut un important rol strategic. Apărat de Iancu de Hunedoara în timpul asediului otoman din 1456, a fost cucerit de turci în 1521 și a rămas sub ocupația acestora, cu únele întreruperi, ca apoi să treacă sub stăpânirea habsburgilor. În 1815 a devenit capitala Principatului autonom sârb sub suzeranitate otomană. Din 1918, capitală a Regatului Sârbilor, Croaților și Slovenilor (din 1929 - Iugoslavia). Principal centru politic, comercial și cultural al țării. Centru industrial. Academie de Științe, Universitte, muzee. Monumente istorice. Populația **B.** este de aproape două milioane de locuitori. La 20 dec. 1989, ora 16.00, Radio Belgrad informa ascultătorii că Prezidiul CC al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia a exprimat profunda sa îngrijorare față de situația din România și a condamnat represaliile sângeroase. Totodată, s-a decis și întreruperea legăturilor cu PCR, retrăgându-i și invitația de a participa la cel de-al XIV-lea Congres extraordinar al UCJ. A doua zi, 500-600 de persoane manifestează împotriva regimului politic din România și aprind lumânări în memoria victimelor represiunii de la Timișoara.

Gh. S.

BENDORFEAN EMILIAN (n. 24 iul. 1955, București - m. 22 dec. 1989, București), zugrav.

Împușcat în abdomen în zona Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BERBECEL MARIN FLOREA (n. 29 mart. 1969, Goranu, jud. Vâlcea - m. 22 dec. 1989, București),

militar în termen la UM 01026 București.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

BERCU ȘTEFAN GHEORGHE (n. 13 iul. 1953, Constanța - m. 23 dec. 1989, Constanța), muncitor la ITSA Autobaza 1 Constanța.

Împușcat în cap și toraco-abdominal, în fața sediului Securității din Constanța. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

BERINDEI DAN (n. 23 nov. București), istoric român. Este licențiat în istorie și filosofie al Universității din București (1945), doctor în istorie (1969). Membru al Academiei Române (din 1992). Din 1996 este președintele Secției de Științe Istorice și Arheologie al Academiei Române. Din 2006 este vicepreședinte al Academiei Române.

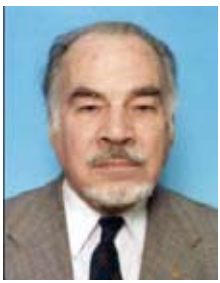

A publicat peste 500 lucrări științifice, din care peste 50 de cărți, în special referitor la istoria politică universală și românească a secolelor XVIII-XX, precum și istoria culturii, printre care volumele *Revoluția română din l821* (1991), *Societatea românească în vremea lui Carol I* (1992), *Diplomația românească modernă* (1995), *Revoluția română din 1848-1849 : Considerații și reflecții* (1997), *Românii și Europa în perioadele premodernă și modernă* (1997) ș.a Din 1990 este membru în biroul

Asociației Internaționale de Istorie Contemporană a Europei. Din 1996 este membru titular străin al Academiei Poloneze de Științe și Litere și tot din 1996 este președinte al Comitetului Național al Istoricilor din România. Din 2004 este președinte al Consiliului Științific al Institutului Revoluției Române.

Sursă: Wikipedia.

V.M.

BERLEA NICULAI NECULAI-CLAUDIU (n. 12 sept. 1965, Hunedoara - m. 23 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), subofițer la UM 01342 Turda.

Împușcat în cap și spate, după ce tancul în care se afla a fost atacat din exterior. A fost înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

BESSON, ROBERT, deputat în Adunarea Națională Franceză, în ședința din 20 dec. 1989, își exprima convingerea că regimul Ceaușescu va sfârși prin a cădea, *„căci victoria unui popor, în lupta pentru dreptate, este ineluctabilă"*.

Gh. S.

BEZEDICĂ MIHAI COSTICĂ (n. 16 nov. 1968, Deleni, jud. Iași - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

BIAN IOAN IOANA-CARMEN (n. 05 ian 1963, Brașov - m. 22-23 dec. 1989, Brașov), agent turism ONT Carpați - Poiana Brașov.

Împușcată între sediile Primăriei și Prefecturii din Brașov. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul evoluției, Lista eroilor din județul Brașov.

V.M.

BICHI NICOLAE VALERICA (n. 11 nov. 1948 - m. 23 dec. 1989, București), salariat civil la Compania Tarom.

Împușcată în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006

V.M.

Biserica Evanghelică din Berlin, la 24 dec. 1989, și-a expimat consternarea și revolta față de asasinarea demonstranților pașnici din România și cerea convocarea Consiliului de Securitate pentru a dezbate această situație.

Gh. S.

BÎLU ION CRIȘAN (n. 02 aug.1934 - m. 23 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în fața sediului MApN. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M .Of.nr. 1005/ 18.12.2006

V.M.

BÎRBORA GHEORGHE CONSTANTIN (n. 12 sept. 1958, Crivina, jud. Mehedinți - m. 24 dec. 1989, Reșița), subinginer la IJGCL și student la seral la Facultatea de Inginerie.

Împuşcat în cap în timp ce apăra bazinele cu apă dintr-un cartier al Reşiţei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of .nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Caraş-Severin.*

V.M.

BÎRLOTĂ CONSTANTIN (n. 16 dec. 1961, ? - d. 22 dec. 1989, ?), subinginer.

Ucis în timpul Revoluţiei Române din decembrie 1989.

V.M.

BÎRLUŢIU VASILE EUGEN (n. 31 oct. 1970, Bucureşti - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), ospătar la C.H.R Ambasador.

În 22 decembrie 1989, împreună cu alţi colegi, aduce alimente soldaţilor de la Televiziune. Spre seară, în timp ce era de pază la intrarea în curtea Televiziunii, este împuşcat în cap. Transportat la Spitalul de Urgenţă, nu a mai putut fi salvat. Mama lui l-a găsit la morga Vitan-Bârzeşti în ziua de 26 decembrie 1989. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M .Of.nr. 1005/18.12.2006;

V.M.

BÎRTOI GRIGORE (18 febr. 1950, Timşoara? - m. 17 dec. 1989, Timişoara),

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din decembrie 1989.

V.M.

BLANDIANA ANA (**COMAN OTILIA** - n. 25 mart. 1942, Timişoara, jud. Timiş), poetă, fost redactor la revistele studenţeşti *Amfiteatru* şi *Viaţa studenţească,* iar din anul 1975 – bibliotecară la Institutul de Arte Plastice.

Participă ca invitată la diferite congrese, festivaluri de poezie etc. A intrat în vizorul Securității după mai multe declarații critice la adresa regimului ceaușist, acordate postului de radio *Europa Liberă* și unor publicații străine. Din 30 august 1988 i se interzice să mai publice, cărțile sale fiind scoase din biblioteci. Este pusă sub supraveghere. În momentul izbucnirii Revoluției din Decembrie 1989 se număra printre cei mai cunoscuți adversari ai regimului comunist. La 22 dec. 1989, în jurul orei 13.00, a avut o intervenție la Radio unde, printre altele, a spus: *„Tot ce-am făcut întotdeauna, a fost să vrem să ne apărăm pe noi înșine, tot ce am făcut totdeauna, a fost să vrem să fim noi înșine! Sunt fericită… acum să descopăr că noi înșine nu înseamnă un popor care nu este în stare să se revolte pentru că este cumsecade…"*. Când se constituie *Consiliul Frontului Salvării Naționale*, este propusă în funcția de vicepreședinte, dar refuză. Deși se regăsește pe lista celor 39 de membri ai CFSN, alături de alți disidenți cunoscuți, nu se implică în niciun fel în activitatea acestuia. De fapt, prin refuzul funcției de vicepreședinte, se detașează net de politica dusă în acel moment de conducerea CFSN. Mai mult, prin angajarea în cadrul *Alianței Civice*, intră practic în tabăra adversarilor politici ai viitorului CPUN.

D.R.

BLÎNDU MIRCEA (n. 22 ian. 1962, Bosanci, jud. Suceava - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în gât, în apropierea Gării de Est din Timișoara. Cadavrul său a fost găsit în ian. 1990, în groapa comună din Cimitirul Eroilor.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BLOT JACQUES, director al Direcției Europa, în Ministerul Francez de Externe, într-o întâlnire cu ambasadorul român la Paris, Petru Gigea, arăta că evenimentele de la Timișoara *„provoacă o mare emoție în Franța și dacă se confirmă că ar fi avut loc în mai multe orașe din Româ-*

nia represiuni care au provocat victime, aceasta ar determina Franța să-și exprime dezaprobarea și condamnarea totală a acestor fapte".

Gh. S.

BOANTU PETRE FLOREA (n. 10 nov. 1937, Talpa, jud. Teleorman - m. 25 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona Spitalului Municipal București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BOANȚĂ VALERIU VALERIU -IULIAN (n. 27 sept. 1960, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), electrician la Întreprinderea de Îmbunătățiri Funciare din Sibiu.

Împușcat în torace și în umărul drept pe str. Oituz din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BOAR PETRU PETRU (n. 26 mai 1963, Blaj, jud. Alba - m. 23 dec. 1989, Blaj, jud. Alba), muncitor.

Împușcat în gât, în zona stației CFR de către luptători din cadrul gărzilor patriotice, angajați la IAMU Blaj. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M .Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

BOARĂ LEONTE DOREL (n. 07 iun. 1962, Gemeni/Dârvari, jud. Mehedinți - m. 22 dec. 1989, Lugoj, jud. Timiș), ofițer MI la Penitenciarul din Turnu-Severin.

Împușcat și maltratat în incinta UM 0389 Lugoj. Vinovatul, un ofițer din unitate, a fost identificat, dar, în anul 1990 s-a dispus neînceperea urmăririi penale împotriva acestuia. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M .Of.nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

BOBEȘ CONSTANTIN STROE (n. 07 apr. 1939, Țintești, jud. Buzău - m. 26 dec. 1989, București), șef de post în comuna Codurleanu.

Rănit, la data de 23 dec. 1989, prin împușcare în timp ce se afla într-o misiune în zona Cimitirului Ghencea din București, a decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of .nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

BOBU EMIL (n. 22 febr. 1927, Vârfu Câmpului, jud. Suceava), strungar, apoi jurist; membru supleant (25 iun. 1960) și membru al CC al PCR (24 iul. 1965-22 dec. 1989); membru al CPEx (22 nov. 1974 - 22 dec. 1989); membru al Biroului Permanent al CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); secretar al CC al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989; deputat de Suceava, Iași, Dâmbovița și Dolj (05 mart. 1961 - 22 dec. 1989). În postura de secretar al CC al PCR cu probleme organizatorice, în seara zilei de 15 dec. 1989, este informat de primul-secretar al Comitetului Județean Timiș despre evenimentele de la Timișoara legate de decizia judecătorească de evacuare a pastorului Laszlo Tokes în altă localitate. După represiunile din 17 dec. 1989, a doua zi, în zori, primește informația de la trimisul special al lui N.C. la Timișoara, Ion Coman, că în acest oraș situația era „sub control". Preluând informația transmisă, o va raporta lui N.C., spunându-i că poate pleca în vizita programată în Iran „fără nici o grijă". Pe perioada acestei vizite se află alături de Elena Ceaușescu și

Manea Mănescu, care asigurau conducerea țării. După revenirea lui N.C. în țară, la 20 dec. 1989, îl însoțește pe Constantin Dăscălescu la Timișoara, pentru a analiza situația existentă. La Comitettul Județean de Partid participă la o discuție cu o delegație a revoluționarilor care le prezintă o listă de revendicări. Sosiți în București, în dimineața zilei de 21 dec. 1989, cei doi demnitari îl informează pe N.C. despre situația de la Timișoara. A doua zi, pe 22 dec. 1989, ora 12.06 se va afla alături de soții Ceaușescu în elicopterul care decola de pe clădirea CC al PCR. În seara zilei de 23 dec. se afla sub pază militară, după ce fusese arestat, alături de alți foști miniștri ai CPEx.

Gh. S.

BOCA PANTELIMON CRISTIAN (n. 13 mai 1956, Moara Domnească/ Găneasa, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), tehnician la Institutul Nicolae Bălcescu, București.

Rănit, la data de 22 dec. 1989, prin împușcare în zona toracică, la Televiziunea Română; decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of .nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

BODAN PETRU PETRU-DORIN (n. 18 mai 1970, Buzău - m. 25 dec. 1989, Nehoiu, jud. Buzău), muncitor la Fabrica de mobilă Nehoiu.

Împușcat în abdomen, în apropierea clădirii fostei Case a Pionierilor din Nehoiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M .Of.nr. 1005/18.12.2006 Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

BODO MARIUS (n. 15 aug. 1974, București - m. 24 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în membrele inferioare, în zona Muzeului de Arta. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

BODONI ȘANDOR (n. 30 sept. 1955, Luduș, jud. Mureș - m. 21 dec. 1989, Târgu-Mureș), frezor la Prodcomplex Târgu-Mureș.

Împușcat în fața Magazinului Romarta din Târgu-Mureș. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

BOERESCU ION DUMITRU (n. 12 sept. 1947, București - m.22/23 dec. 1989 București), comnducător auto la TVR.

Împușcat în cap și în față la intrarea din str. Pangrati a Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BOERU NISTOR ȘTEFAN (n. 24 ian 1959, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), fără ocupație.

Împușcat în fața Prefecturii Brăila de către militarii care asigurau paza instituției. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

BOG RADU (n. ? - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina?

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni.

V.M.

BOGA ȘTEFAN CAROL (n. 12 iun. 1944, Brașov - 23 dec. 1989, Brașov), brutar la Fabrica Postăvarul.

Împușcat în cap. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BOGDAN GHEORGHE IOAN (n. 18 oct. 1954, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), electrician la Întreprinderea Mecanică din Sibiu.

Împușcat în cap pe str. Gheorghe Gheorghiu-Dej din Municipiul Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BONȚE AVRAM PETRU-IOAN (n. 29 dec. 1967, Remetea Mare, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la COMTIM, Timișoara.

Împușcat pe str. Transilvania din Timișoara. Cadavrul său a fost gasit în ian. 1990, în groapa comună din Cimitirul Eroilor. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BORBELY ION ISTVAN (n. 20 ian. 1958, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. ?, 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj)

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BORCA CONSTANTIN (n. ?), ?.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

BORDEANU CONSTANTIN (n. 11 iun. 1966, Drăgușeni, jud. Suceava - m. 24 dec. 1989, București), strungar la Uzinele 23 August, București.

Împușcat în cap în apropiere de Piața Unirii din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

BORDEIU CORNELIU (n. 01 mart. 1970, Alimpești, jud. Gorj - m. 03 ian. 1990 Mihail Kogîlniceanu, jud. Constanța), militar în termen la UM 01295 Constanța.

Împușcat în zona unității militare. (Caz preluat din arhiva Asociației Eroilor Martiri Gorj).

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

BORȘ GRIGORE GRIGORE (n. 20 mai 1961, Sărmaș, jud. Mureș - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca), sculer matrițer la IMSAT București, Brigada Ardeal.

Împușcat în cap, pe Calea Moților, lângă Fabrica de Bere din Cluj-Napoca. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

BOSZOKI ADALBERT ADALBERT (n. 20 oct. 1929, Timișoara, jud. Timiș - m. 26 dec. 1989, București), inginer.

Împușcat pe str. Lemnea nr. 18 din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BOTAR IOAN SORIN-ILIE (n. 01oct. 1951, Alba-Iulia - m. 24 dec. 1989, Alba-Iulia), funcționar, șef de cabinet la CJ al PCR Alba.

Împușcat cu o rafală de mitralieră, în zona Hotelului Armatei din Alba-Iulia, de către soldați și civili înarmați care au crezut că în autoturismul cu care circula sunt teroriști. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

BOTEANU CORNELIU MIHAI -BOGDAN (n. 17 apr. 1969, Bușteni, jud. Prahova - m. 29 dec. 1989, Brașov), militar în termen la Clubul ASA Brașov.

Împușcat în timp ce executa serviciul de gardă la Clubul ASA Brașov. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20.02.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BOTEI RADU GHEORGHE (n. 06 nov. 1962, Sibiu - m. 21 dec. 1989, Sibiu), electrician la întreprinderea Record din Sibiu.

Împușcat în torace, în fața Inspectoratului Județean al MI din Sibiu. Declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BOTEZ MIHAI HORIA C. (n. 18 nov. 1940 - d. 11 iul. 1995), matematician. A fost director al Centrului de calcul Tulcea (1987), prof. univ. în SUA. La 22 dec. 1989, la o masă rotun-

dă organizată de radio *„Europa Liberă”* își exprima emoția și bucuria pentru schimbarea care s-a produs în România prin jertfa și suferința poporului, considera cu deplină îndreptățire că *„greul, de fapt, de acum începe”*.

Gh. S.

BOTOȘ MIHAI (n. 04 ian. 1958, Timișoara), ?, Timișoara

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

BOTOȘER GEORGE NICOLAE (n. 05 aug. 1955, București - m. 6 ian. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în zona Bucureștii Noi. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BOȚOC VIRGIL LUMINIȚA -FLORINA (n. 16 apr. 1976, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), elevă.

A fost împușcată în torace pe Calea Lipovei din Timișoara. Cadavrul său a fost găsit în ian. 1990 în groapa comună din Cimitirul Săracilor. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

*Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/8.12.2006*Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V .M..

BOUCHER RICHARD, (n. 1951, Bethesda, Maryland), purtător de cuvânt al Departamentului de Stat al SUA.

La date de 21 dec. 1989, într-o conferință de presă, a declarat că știrile sosite neoficial, cu o zi înainte, indică faptul că demonstrațiile de la Timișoara împotriva regimului comunist, ca și represiunea împotriva demonstranților, continuă. Iar la radio *„Europa Liberă"* el a dezvăluit că *„au loc convorbiri cu sovieticii, consacrate situației din România, guvernul american cerând Moscovei să-și folosească influența pentru a pune capăt violenței"*.

Gh. S.

BOUR PETRU VERONICA (n.? - d.?)

A fost declarată erou martir. (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993.

BOUROS JEAN GHEORGHE (n. 13 iun. 1954, Oravița, jud. Caraș-Severin - m. 23 dec. 1989, București), salariat la Cooperativa Metalica.

Împușcat în zona Sălii Palatului și transportat la Spitalul Sf. Pantelimon. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

BOYER PATRICK (n. 04 mart. 1954), membru al Parlamentului Federal Canadian și consilier al ministrului de Externe al Canadei. La 20 dec. 1989, condamna brutalitatea cu care autoritățile din România au reacționat împotriva demonstranților, respingând sângeros orice revendicări asemănătoare acelora care se manifestă în întreaga Europă de Răsărit. El considera că unui asemenea regim, care recurge la forța militară pentru a-și menține dominația, i-a sosit timpul să fie răsturnat.

Gh. S.

BOZAR PETRIȘOR (n. 26 nov. 1976, ? - m. 16 dec. 1989, Timișoara).

Împușcat. Cadavrul său a fost furat din morga Spitalului Județean Timișoara, transportat în secret la București și incinerat la crematoriul Cenușa.

V.M.

BRAD I. VIOLETA DORINA (n. 26 aug. 1970, București - m. 21 dec. 1989, București), muncitoare la tipografia „Informația" din București.

Strivită de mașinile grele ale armatei în fața Sălii Dales. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

BRAGA IOAN IOAN (n. 13 febr. 1949, Sibiu - m. 24 dec. 1989, Sibiu), maistru la IPAS Sibiu.

Împușcat cu o rafală de gloanțe, în autoturismul pe care îl conducea pe Bdul. Victoria din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BRAN LIXANDRU ANGHELUȘ (n. 10 oct. 1953, București - m. 23/24 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou mar-

tir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BRAȘOV, municipiu situat în depresiunea cu același nume, la poalele masivelor Tâmpa și Piatra Mare. Menționat pentru prima oară la 1235 (în *„Catalogul Ninivensis"*) sub denumirea de *„Corona"*, dar cu o existență anterioară.În evul mediu devine tot mai cunoscut ca principal centru meșteșugăresc și comercial din S. Transilvaniei; a întreținut strânse legături comerciale cu Țara Românească și Moldova. În sec. XVI a devenit un important centru cultural românesc (activitatea tipografică a diaconului Coresi, Școala de la Biserica Sf. Nicolae din Schei) și săsesc (umanistul Johanes Honterus). Aici se organizează primul liceu umanist din țară (1541), iar în 1546 ia ființă prima moară de hârtie. Începând din 1788 și 1834, la **B.** au funcționat două școli elementare românești și un liceu înființat de Andrei Șaguna (1850) și au apărut din 1838 *„Gazeta de Transilvania"* și *„Foaie pentru minte, inimă și literatură"*, care au contribuit la închegarea și dezvoltarea conștiinței naționale a poporului român. Centru al revoluției de la 1848-1849, la **B.** emigranții români din Moldova au elaborat unul din cele mai importante programe revoluționare *„Prințipiile noastre pentru reformarea patriei"*. Populația orașului a participat activ la evenimentele importante ce au premers Marea Unire din 1918. În perioada interbelică, **B.** a cunoscut o importantă dezvoltare economică și culturală. În a doua jumătate a se. XX, a continuat să fie un principal centru politic-administrativ, cultural, științific, de transport, și al doilea centru industrial al țării. Industrie: construcții de mașini (tractoare, autocamioane, mașini și utilaje grele, utilaj petrolier, material rulant feroviar și rutier, utilaj energetic, mașini unelte pentru prelucrarea materialelor, întreprinderi de rulmenți, industrie chimică, articole tehnice pentru prelucrarea petrolului, materiale de construcții, prelucrare a lemnului, piei, încălțăminte, textile, industrie alimentară și poligrafică). În **B.** se află importante instituții de învățământ și cultură: Universitatea „Transilvania", colegii tehnice, teatru de stat, filarmonică, muzee, numeroase monumente istorice. Conform recensământului din 1991, municipiul **B.** avea 355.593 de locuitori. La 15 nov. 1987, în ziua în care aveau loc alegeri de deputați pentru Marea Adunare Națională, muncitorii uzinelor de autocamioane și de tractoare, la care s-au raliat și muncitori de la

alte întreprinderi, precum și o parte a populației orașului, au manifestat vehement împotriva condițiilor extrem de grele de viață și de muncă impuse de regimul comunist și de dictatorul Nicolae Ceaușescu. Revolta a fost înăbușită cu brutalitate de forțele de represiune, iar liderii ei au fost întemnițați sau strămutați din oraș. În dec. 1989., **B.** a fost unul din centrele importante ale Revoluției din această parte a țării. Mișcările de protest împotriva conducerii de partid și de stat comuniste s-au concentrat, începând cu 21 dec. în câteva zone ale orașului. ***Comitetul Județean de Partid.***

La 21 dec., șeful Inspectoratului Județean al MI, conform ordinelor primite, dispune dislocarea de subunități de securitate, pentru a interzice afluirea muncitorilor din diferite întreprinderi spre centrul orașului. Acțiunea rămâne fără rezultat. Militarii și patrulele de miliție sunt retrase în sedii. În dispozitivul de apărare al **c.j.p.** sunt dispuse subunități de securitate și se înregistrează unele incidente minore între securiști și manifestanți. În timp ce sporește numărul de persoane protestatare, un grup de tineri scandează lozinci anticeaușiste și îndeamnă populația să pătrundă prin dispozitivele scutierilor. Se reacționează cu bastoanele de cauciuc și cu focuri de avertisment în aer. În ziua următoare (22 dec.), încă din zorii zilei. Manifestanții se deplasează în ordine spre sediul **c.j.p.**

Primul secretar al **c.j.p.** cere consolidarea dispozitivului de apărare, precizând să nu se facă uz de armă împotriva demonstranților. O dispoziție similară e primită, între timp, din partea ministrului Apărării Naționale care cere ca numai ordinele sale să fie executate. Un grup de manifestanți prezintă o petiție, în șapte puncte, prin care se cere demisia din toate funcțiile de partid și de stat a lui Nicolae Ceaușescu. ***Zona "Modarom"*** din imediata vecinătate a **c.j.p.** Aici, ajung în după amiaza zilei de 21 dec, manifestanții de la ICA Ghimbav. Un grup de tineri

violenți încearcă să forțeze dispozitivul scutierilor care reacționează cu bastoane de cauciuc, iar pompierii - cu jeturi de apă. ***Sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne.***

Pe data de 22 dec. 1989, un grup de revoluționari ocupă prin forță acest sediu de unde sustrag armament și muniție. În seara aceleiași zile se constituie Consiliul Județean al FSN, condus de generalul Ion Florea. În noaptea de 23/24 dec. 1989, din diferite zone din centrul Brașovului se deschide foc necontrolat spre diferite obiective (blocuri, hoteluri, case, poduri etc.) unde se observa foc la gura țevii sau se presupunea că există teroriști. Rezultă morți și răniți. Pentru apărarea diferitelor obiective din oraș, sunt înarmați din nou luptătorii gărzilor patriotice. Totodată, se iau măsuri pentru consolidarea dispozitivului militar din jurul Consiliului Județean al Frontului Salvării Naționale, făcându-se apel și la o companie de securitate și la două A.B.I.-uri. Schimbul de focuri scade în intensitate odată cu ivirea zorilor. Municipiul Brașov a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 128/29.12.1992,* publicată în *M.Of. nr. 2/12.01.1994*.

Gh. S.

BRATEȘ TEODOR (n. ?, 1933, București), redactor la Radiodifuziunea Română; din anul 1969, redactor la Televiziunea Română. În perioada 1973-1989 a îndeplinit funcția de redactor șef adjunct la Departamentul actualități. Începând din vara anului 1988 și până la 31 martie 1990, când s-a pensionat a girat conducerea redacției actualități radio-tv. În această calitate a coordonat direct și neîntrerupt emisiunile ce au prezentat revoluția română în direct în zilele de 22, 23 și 24 dec. 1989 deci, mai bine de 70 de ore, s-a aflat în studiourile Televiziunii Române, mai precis în studioul patru, locul de unde s-au efectuat transmisiunile în direct. Mărturiile sale sunt cuprinse în cele ytrei volume publicate la 15 ani de la evenimente, sub titlul: *„Trilogia Revoluției Române în direct. Câteva zile dintr-o viață"*.

I.B.

BRATU GHEORGHE ROMAN-FILICĂ (n. 02 oct. 1961, Goicea Mică, jud. Dolj - m. 24 dec. 1989), muncitor.

Împușcat în torace, în balconul locuinței sale din Șoseaua Călărașilor, Brăila de către militarii din compunerea dispozitivelor de apărare ale UM 01294 și UM 01763 Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

BRĂGUȚĂ NICOLAE NICOLAIE (n. 16 oct. 1932, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), economist la Întreprinderea de Comerț Exterior Auto Import Export din Brașov.

Împușcat în spate cu două gloanțe, în apropierea Spitalului CFR din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BRĂILA. Municipiu situat în E. Câmpiei Române, port pe stânga Dunării, reședința jud. cu același nume. Menționat pentru prima oară în sec. XIII, sub numele bizantin de Proilavan, iar în documente la 20 ian. 1368. Port principal al Țării Românești, este cucerit de turci în 1540, împreună cu o parte însemnată a teritoriului din jur și transformat în raia (1542), numită Ibrail și stăpânită timp de aproape trei secole. Cetatea construită de turci în sec. XVI, a fost dărâmată în iarna anului (1828/1829), iar orașul și teritoriul din jur restituită Țării Românești prin Pacea de la Adrianopol (1829). În sec. XIX, Brăila a devenit cel mai de seamă port al Țării Românești, îndeosebi pentru cereale. În perioada interbelică, pe lângă activitatea comercială și meșteșugărească s-au adăugat și unele activități industriale, dar dezvoltarea cea mai mare a cunoscut-o în a doua jumătate a sec. XX, când a devenit un centru industrial însemnat în domeniul energiei electrice (Termocentrala Chișcani), metalurgie neferoasă, construcții

de mașini și utilaje pentru lucrări de construcții, construcții și reparații de nave fluviale, construcții de utilaje pentru fabrici de ciment, uzine de aluminiu, pentru industria celulozei și hârtiei, prelucrarea lemnului, componente chimice (fibre artificiale, folii), alimentare. Orașul dispune de însemnate instituții de cultură și artă: Teatrul Dramatic, Filarmonică, muzeu de istorie și artă și un număr însemnat de edificii și monumente istorice. În anul 1992, în oraș erau 234.110 de locuitori. În după-amiaza zilei de 23 dec. 1989, persoane rămase neidentificate au deschis foc asupra unor obiective militare și civile importante. Concomitent, se constată intervenții în rețelele telefonice și radio militare, în special ale comandamentelor. Acțiunile teroriste continuă și noaptea asupra *Consiliului Militar Județean, Consiliului Județean al FSN* dinspre blocul Romarta, hotelul Tineret, Casa Agronomului. PTTR etc., în special la apariția militarilor și a subunităților militare. În dimineața zilei următoare, în mod surprinzător, fostul prim-secretar al Consiliului Județean de Partid este instalat în funcția de șef al Consiliului Județean al FSN. În același timp, în zona Brăila, pe malul stâng al Dunării (km 172) se deschide foc asupra unei vedete de grăniceri, aflată în misiune de patrulare. Alte asemenea evenimente se mai produc în timpul zilei când începe operațiunea de scotocire a blocurilor de unde elementele teroriste executaseră foc; acțiunea se soldează cu un eșec. Concomitent, la ordinul CJFSN, armata ia sub pază obiectivele de importanță majoră din oraș. Atacuri cu focuri de armă, în mod răzleț, aveau să se mai producă și în zilele următoare. La data de 27 dec. 1989, acțiunile elementelor teroriste scad în intensitate, dar se mai semnalează trageri în pădurile din apropierea depozitului militar Vulpea, unde este ucis un militar. Cu toate acestea, a doua zi (28 dec. 1989), unitățile militare încep să fie retrase în cazărmi. Municipiul Brăila a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 138/30.12.1994*, publicată în *M.Of. nr. 368/30.12.1994*.

Gh. S.

BRÂNZĂ CONSTANTIN (n. 24 nov. 1970, Vâlcele, jud. Covasna - m. 24-25 dec. 1989, Reșița), militar în termen la UM 01929 Reșița.

Împușcat în piept, în zona Pompelor de Apă din Reșița. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Covasna.*

V.M.

BREBENEL GRIGORE VASILE (n. 01 aug. 1955, Mircea Vodă, jud. Brăila - m. 23 dec. 1989, București), ofițer MApN. La UM 01216 București

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BRENCIU MIRCEA (n. 03 iul., Brașov), revizor principal gestiuni la ONT *„Carpați"* Brașov.

La data de 21 dec. 1989, ora 12, iese în stradă pentru a se alătura grupurilor de brașoveni ieșiți pentru a se solidariza cu eroii Timișoarei. Cântă în Piața Sfatului *„Deșteaptă-te, române!"*, și apoi în genunchi se roagă pentru morții Timișoarei. În 22 dec., imediat după ora prânzului, pătrunde cu primul grup în Comitetul județean PCR, dar negăsind nici un factor responsabil, se prezintă la sediul ONT „Carpați", unde destituie conducerea întreprinderii. Devine liderul revoluționarilor din acest trust de turism, ale cărui hoteluri și restaurante din centrul Brașovului a fost cele mai afectate clădiri în timpul Revoluției. În calitate de lider dispune măsuri de protecție a cetățenilor aflați din plin în evenimente, dă ordin să fie hrăniți militarii din amplasamente, dispune evacuarea răniților și morților din clădirile trustului, livrează mâncare, apă minerală și țigări revoluționarilor din sediul CJ PCR, redactează unul dintre primele mesaje ale Brașovului către TVR Liberă, text citit de Theodor

Brateș pe post. În data de 24 decembrie, în timp ce se deplasa spre unul dintre hotelurile incendiate, se trage asupra lui cu rafale scurte de armă automată. Scapă ca prin minune. Îi dă lui Mihai Arsene, textul imnului *„Deșteaptă-te, române!"* pentru a fi tipărit în foaia Revoluției de la Brașov, intitulată *„Libertatea"* și cere ca acest cântec să devină Imn național.

V.M.

BREZULEANU MIHAI (n. 06 apr. 1969 Bacău - m. 24 dec. 1989, Bacău), militar în termen la o unitate a MI (UM 0863 Bacău).

Sinucidere prin împușcare. (Cazul a fost preluat din Raportul Parchetului Militar asupra Evenimentelor din Decembrie 1989).

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

BRICIU LEONTIN ACHIM (n. 23 ian. 1963, Huedin, jud. Cluj - m. 22-23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01220 București.

Împușcat în cap, în apropierea sediului CC al PCR din București. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BRÎNZEA ION COMAN (n. 12 sept. 1949, Câmpulungeac/ Mărgărițești, jud. Buzău - m. ? dec. 1989, Brașov), tâmplar la Întreprinderea de Autocamioane Steagul Roșu din Brașov.

Împușcat în spate, în mână și în mandibulă, la intersecția străzilor Nicolae Bălcescu și Constantin Dobrogeanu-Gherea din

Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BROCEA VASILE DANIEL (n. 1969, Lugoj, jud. Timiș - m. 20 dec. 1989, Lugoj, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în torace pe Calea Timișoarei din Lugoj, de către un subofițer MApN care a fost condamnat la 20 de ani închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

BRUCAN SILVIU (**BRUKNER SAUL** - n. 18 ian. 1916, în București - m. 14 sept. 2006, București), politolog, secretar de redacție și redactor-șef adjunct al ziarului „Scânteia" (sept. 1944 - 1956); ministru plenipotențiar în SUA (07 mart. 1956 - 10 iul. 1959); reprezentant la ONU - New-York.(10 iul. 1959 - 18 sept. 1961); vicepreședinte al RTV (1962 - 06 ian. 1966); lector de științe sociale la Institutul de medicină și Farmacie, București (1966 - 1978).

După demonstrațiile muncitorilor de la Brașov, din 15 noiembrie 1987, a făcut o declarație publică împotriva represiunii ordonate de Nicolae Ceaușescu, relatată pe larg de presa internațională și a dat interviuri pe această temă la *Europa Libera*, *Vocea Americii*, *BBC*, *UPI*. Pus sub urmărire și trimis cu domiciliu forțat în cartierul Dămăroaia din București, în 1987, a primit totuși pașaport, cu ajutorul șefului securității, Iulian Vlad și posibilitatea de a se deplasa în străinătate. La Moscova a avut o întâlnire cu Mihail Gorbaciov, în cadrul căreia ar fi fost consimțită eliminarea

soților Ceaușescu. A urmat, în martie 1989, cel mai renumit demers anticeaușit, cunoscuta *„scrisoare a celor șase"* demnitari comuniști împotriva lui Nicolae Ceaușescu. A fost implicat în evenimentele din decembrie 1989, mai ales prin participarea la redactarea Comunicatului către Țară al C.F.S.N., din seara de 22 decembrie. A fost membru al Consiliului Provizoriu al FSN și al Comitetului Executiv al FSN. La două luni de la constituirea FSN, a demisionat din toate funcțiile politice, urmând o carieră didactică și de analist politic. În legătură cu Revoluția din Decembrie 1989, punctul său de vedere l-a expus în lucrarea *„O biografie între două revoluții. De la capitalism la socialism și retur"*.

Gh. S.

BRUMAR VICTOR-CĂLIN (n. 08 mart. 1960 - m. 22/23 dec. 1989, București), fără ocupație.

Împușcat în zona Clubului sportiv al Armatei „Steaua", București.

V.M.

BUCIU STAN GHEORGHE (n. 28 aug. 1968, Salcia, jud. Teleorman - m. 22/23 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat în zona Televiziunii Române (la intersecția str. Pangratti cu str. Zambaccian). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUCȘĂ IOAN DRAGOȘ DANIEL (n. 16 sept. 1967, București - m. 23 dec. 1989, București). militar în termen MApN.

În dimineața de 22 decembrie merge cu mai mulți tineri la manifestația din Piața Palatului. După-amiază pleacă la Televiziune, unde participă

la apărarea acestei instituții. În seara de 24 dec. 1989 este adus mort la punctul sanitar de la parterul Televiziunii și, de aici, la Institutul Medico-Legal din Vitan-Bârzești, București. A fost declarat erou martir (D. Nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUCȘE GHEORGHE DUMITRU-EMIL (n. 01 sept. 1932, Brebu, jud. Prahova - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), electrician auto la Școala de Subofițeri Câmpina.

Împușcat în cap, în timp ce se afla la volanul unui camion, în zona Aeroportului Otopeni. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2008; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Prahova..*

V.M.

BUCUR CRISTIAN REMUS (n. 17 febr.1969, Bistrița - m. 22 dec. 1989, București), student la Academia Tehnică Militară.

Împușcat în cap în fața fostului sediu al MApN în București. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent.

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Bistrița.*

V.M.

BUCUR FLORIN VASILE (n. 08 dec. 1969, Breaza, jud. Prahova - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 02658 Otopeni.

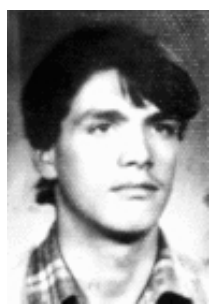

Împuşcat în inimă, în zona Televiziunii Române din Bucureşti. A fost declafrat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Prahova.*

V.M.

BUCUR IOAN CONSTANTIN (n. 03 iul. 1958, Erbiceni, judeţul Iaşi - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), operator chimist la Întreprinderea Danubiana din Bucureşti.

Împuşcat în cap pe şoseaua Olteniţei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUCUR MIRCEA (07 apr. 1949, ?), inginer Dacia Service; Sibiu.

Participant la acţiunile de protest din data de 22 dec. 1989, fiind ales în Comitetul de Apărare al Forumului Democratic al Judeţului Sibiu.

Dan Toader

BUCUR MIRCEA (n. 03 iul. 1950, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), fără ocupaţie.

Împuşcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

BUCUR VALERIU MARIUS-VALERIU (n. 21 nov. 1954, Sibiu - m. 26 dec. 1989, Bucureşti), condu-

cător auto la ITB (Aotobaza Floreasca), București.

Împușcat în zona Telkeviziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUCUREȘTI (16-28 dec.) - Orașul București - municipiu și Capitala României - este situat în Câmpia Română, la o distanță aproximativ egală de Carpați și Dunăre și la o altitudine de circa 70-90 m față de nivelul mării. Este așezat pe văile râurilor Dâmbovița și Colentina și în apropierea râurilor Ciorogârla, Sabar și Argeș fiind înconjurat de o salbă de lacuri și bălți, precum și câteva păduri și zăvoaie. Devenit reședință domnească în 1459, până în 1714 a împărțit rolul de Capitală a Țării Românești cu mai multe orașe, în special cu Târgoviștea; în perioada 1714-1862 a fost Capitala Țării Românești iar din 1862 până astăzi este Capitala României. În urma reorganizărilor teritorial-administrative din 1981 și 1986 teritoriul Bucureștilor a sporit prin crearea Sectorului Agricol Ilfov (SAI). Acesta îngloba 40 de comune cu peste 100 de sate și orașul Buftea, cu o suprafață utilă de 1093 km^2, numai Bucureștii având 604 km^2. În 1989 populația stabilă a Bucureștilor era de peste 2.400.000 locuitori, din care 246.000 locuiau în mediul rural. La aceștia se adăugau peste 1.000.000 locuitori flotanți: navetiști, vizitatori, mici comercianți, cetățeni în tranzit. În total în București se aflau zilnic peste 3.400.000 locuitori care creau dificultăți în activitățile de aprovizionare, transport și confort, aici fiind cel mai mare centru de aprovizionare al României, sub toate aspectele. Pentru asigurarea locuințelor celor care lucrau permanent în București au fost construite mari cartiere rezidențiale și muncitorești între care menționăm: Titan-Balta Albă cu peste 350.000 locui tori; Drumul Taberei cu circa 280.000 locuitori; Berceni-Sud cu „numai" 200.000 locuitori, dar și alte cartiere și ansambluri de blocuri - s-a spus că reprezentau adevărate gheto-uri, dar nu s-a reușit nici până astăzi înlocuirea lor cu alt gen de locuințe -, precum Pantelimon-Colentina, Rahova-Drumul Sării, Giulești-„16 Februarie", Grivița-

Bucureștii Noi etc., predominând apartamentele cu 2-3 camere, confort 2, 3 și chiar 4 (este cazul căminelor de nefamiliști și al unor cvartale de blocuri precum Cosmos-Pantelimon, Ferentari-Zăbrăuți etc.). Așadar, condițiile de locuit erau la limita decenței, salubritatea multor asemenea locuințe fiind precară iar alimentarea cu energie termică în special, dar și electrică, erau sub orice critică, spre nemulțumirea locuitorilor care nu dispuneau de condiții nici măcar la întreprinderile unde lucrau. Între 1968-1981, Bucureștiul a fost organizat în opt sectoare, iar din 1981 până astăzi, în șase sectoare și Sectorul Agricol Ilfov – acesta din urmă, a devenit după 1990 - Județul Ilfov, reducându-se astfel suprafața Bucureștilor. Pentru buna administrare a orașului exista Primăria Generală a Capitalei care avea și are în subordine întreprinderi și instituții de interes general și care colaborează cu primăriile de sector, în ultimul timp acestea reclamând o independență deplină față de Primăria Generală. La nivelul anului 1989 în București și SAI au fost aleși circa 1500 deputați locali, numai în București fiind aleși 465. În componența Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Capitalei și al Bitoului Permanent al acestuia intrau: Președintele Consiliului Popular, care era și Primar General și Prim-secretarul Comitetului Municipal București al PCR, prim-vicepreședintele Consiliului Popular, doi vicepreședinți, secretarul Consiliului Popular București, șefii direcțiilor mai importante din Primăria Generală. Paralel cu structura organizatorică cetățenească exista o puternică structură organizatorică politică, Organizația de partid a Capitalei fiind cea mai mare din țară; număra 450.000 de membri – mulți membri de partid navetiști figurau atât în organizațiile de partid locale de unde veneau cât și în cea a Capitalei, sporind astfel numărul comuniștilor bucureșteni. Comitetul de Partid al Municipiului București îngloba și comitetele de partid ale sectoarelor, marilor întreprinderi, ministere etc., numărând 5.000 de membri, și avea un Birou Executiv alcătuit din primul secretar și secretarii pe domenii la nivel municipal, precum și primii-secretari și secretarii cu problemele organizatorice și de propagandă de la nivelul fiecărui sector. Astfel structura politică era cu mult mai mare și mai complexă decât aceea a Consiliului Popular Municipal, în ea fiind cuprinși secretarii comitetelor de partid din ministere, centrale industriale, alte organisme centrale, precum și directorii de întreprinderi și secretarii comitetelor de partid ai acestora. O schemă organizatorică asemănătoare exista la fiecare sector în parte, în comitetele de partid de la acest nivel fiind cuprinși directorii și

secretarii comitetelor și birourilor de bază din fiecare instituție și întreprindere a sectorului, care nu avea reprezentare la nivelul Capitalei sau care avea însemnătate deosebită – așa cum era cazul instituțiilor de forță și politice. Organizațiile de partid realizau un control riguros și strict asupra întregii activități de pe teritoriul Capitalei dar mai ales asupra locuitorilor acesteia, justificându-se astfel sintagma că *„Partidul Comunist Român este centrul vital al întregii națiuni"*. Fiind Capitala României Bucureștii găzduiau sediile organismelor de stat și politice ale țării. Aici se găseau: Președinția României, Consiliul de Stat, Marea Adunarea Națională (Parlamentul unicameral), Consiliul de Miniștri, ministerele și agențiile care intrau în componența guvernului, Procuratura Generală și Tribunalul Suprem, centralele industriale, Academia Română, alte instituții de cultură, ambasadele străine în România; în plan politic erau: Comitetul Central al PCR, CC al UTC, Uniunea Generală a Sindicatelor din România, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul Național al Femeilor etc. Numărul salariaților de toate categoriile care lucrau în organismele menționate depășea cifra de 100.000. Se mai adăugau 20 de spitale mari – erau și dispensare și policlinici de cartiere și muncitorești – 67 de cinematografe, 20 teatre diverse, cămine culturale și cluburi, (multe ale întreprinderilor industriale), 370 de grădinițe, 297 școli generale, 86 licee industriale de profil, peste 20 licee umaniste, de fizică-matematică, biologie-chimie etc., 12 institute de învățământ superior, numeroase institute de cercetare în care activau în diverse domenii circa 200.000 oameni, fără a-i socoti pe elevi și studenți. Tot aici existau sediile centrale ale ministerelor de forță: Ministerul Apărării Naționale cu toate comandamentele de arme, Marele Stat Major, Academia Militară, diverse unități și tehnică de luptă; Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Miliției, Miliția Capitalei, Direcția Cercetări Penale Rahova, Direcția Pașapoarte, Școala Superioară de Miliție și Securitate Băneasa, Școala de pregătire a Cadrelor medii și subofițerilor „Olteniței", alte unități și secții de miliție care asigurau paza și ordinea pe raza Capitalei; Direcția Securității Statului care îngloba mai multe direcții, inclusiv pe aceea a trupelor de securitate, Direcția Securității Municipiului București etc.; Statul Major Central al Gărzilor Patriotice care controla activitatea gărzilor patriotice de pe raza Capitalei și din SAI; Comandamentul Central de Pregătire a Tineretului Pentru Apărarea Patriei (P.T.A.P.). Deși nu există cifre oficiale clare privind instituțiile de forță, din coroborarea datelor apă-

rute în diverse cărți și publicații, apreciem că la nivelul anului 1989 în București existau trupe diverse – ofițeri și soldați, miliție și trupe de securitate, alți ofițeri inclusiv elevii de la Academia Militară și Școala Superioară Băneasa – în jur de 150.000 oameni, grosul lor însă alcătuindu-l militarii din unitățile de construcții și cei din batalioanele de transporturi și CFR, precum și unitățile de miliție și trupe de securitate. Instituțiile de forță dispuneau de un efectiv mare de oameni – inclusiv gărzile patriotice și unitățile PTAP, dotate cu armament și de un sistem informativ care funcționa în toate mediile, întreprinderile și instituțiile așa încât populația era timorată știindu-se supravegheată în permanență. O radiografie a societății bucureștene în perioada 1985-1989 arată care era nivelul de trai al cetățenilor. Astfel, aprovizionarea populației Capitalei se făcea prin intermediul a 6.937 unități comerciale, din care 1.777 erau unități de alimentație publică. Prin intermediul acestora anual se desfăceau mărfuri alimentare în valoare de 24.205.000.000 lei și nealimentare în valoare de 21.132.000.000 lei, ceea ce însemna că într-un an fiecare cetățean din București – stabil sau flotant – cheltuia în medie, doar pentru întreținerea proprie, 13.740 lei, la care se adăugau celelalte cheltuieli – întreținerea locuințelor, apă, electricitate etc., impozite și taxe – în valoare de circa 10.000 lei. Cu alte cuvinte, la un venit mediu anual de circa 28.800 lei, pentru cetățenii angajați în muncă, fiecare cheltuia 23.740 lei economisind, teoretic, 5.060 lei. Această cifră nu se regăsea în realitate, dacă avem în vedere că doar 70% din locuitorii Bucureștilor realizau un venit lunar mai mare de 600 lei (atâta era valoarea unei pensii minime în 1989), restul de 30% - studenți, elevi și copii – realizând venituri de câteva zeci de lei lunar. În acest fel venitul mediu pentru fiecare locuitor al Capitalei scădea la 14.750 lei anual, așa încât majoritatea populației abia putea duce un trai decent, fără să mai poată face și economii, lipsindu-se de unele bunuri și servicii. Cei peste 500.000 de salariați ai Capitalei – vorbim de cei ocupați numai în industrie – urmau să producă, la nivelul anului 1990 – potrivit estimărilor oficiale ale regimului Ceaușescu – mărfuri în valoare de 238.449.000.000 lei, din care peste 70% era destinată exportului, așa încât se poate înțelege ușor condițiile în care trăiau și lucrau cetățenii Bucureștilor în 1989. Capitala, prin marile sale întreprinderi - „Faur-23 August" (pe cale de lichidare acum), „Republica" (cu activitate redusă), Întreprinderea de mașini grele „Vulcan" (dispărută astăzi), „Grivița" (privatizată), „Semănătoarea" (dispărută), Întreprinderea de pompe „Aversa"

(privatizată), Întreprinderea de mașini-unelte (dispărută), Fabrica de țevi sudate (dispărută), „Acumulatorul" (dispărută), „Neferoase" (dispărută), „Granitul" (dispărută), „Electroaparataj" (privatizată), Electronica și electronica industrială (dispărute), Întreprinderea de mase plastice (privatizată), Fabrica de elemente de automatizare (dispărută), CIL Pipera (dispărut), „Danubiana" (privatizat), „Autobuzul" (dispărut), Electromagnetica (dispărută), „Laromet" (privatizat), „Timpuri Noi" (privatizat), Întreprinderea de băi și radiatoare (dispărută), Atelierele ITB, Tricodava (în curs de lichidare), Postăvăria Română (dispărută), Filatura Română de Bumbac (dispărută), Flamura Roșie (dispărută), Antefrig (dispărută), Întreprinderea de Mașini grele și agrgate București (privatizată și restrânsă ca activitate) și multe alte unități industriale dispărute după 1990, - realiza 13,5% din economia României, la nivelul anului 1989, procentele variind pe domenii de activitate și industrii. La nivelul anului 1989 presiunea socială crescuse, mai ales că populația, pe cele mai diverse căi, luase act de evenimentele care se petreceau în „lagărul" statelor socialiste și de atitudinea Uniunii Sovietice față de aceste schimbări. În toamna anului 1989 apăruseră speranțele unor schimbări, după vizita lui Nicolae Ceaușescu în R.D.G. și mai ales cu prilejul Congresului al XIV-lea, când s-a așteptat înlocuirea lui Ceaușescu sau retragerea acestuia de la conducerea partidului și a statului, mai ales că se știa că este bolnav. În decembrie 1989 în București au apărut unele momente de tensiune cu caracter tragi-comic, după ce în plopii de la căminele studențești din Grozăvești și Regie au apărut mere și pere - aluzie la afirmațiile lui Ceaușescu privind înlocuirea socialismului cu altă formă socială *„când vor face plopii mere și pere"*. Aceleași manifestări au fost și la Iași, potrivit diverselor zvonuri, dar ele au rămas fără urmări. Vestea privind evenimentele de la Timișoara s-a răspândit în Capitală în variante diverse, în funcție de cei care „informați" fiind răspândeau atari versiuni. Măsurile de securitate și introducerea „stării de necesitate" la Timișoara, apariția patrulelor formate din miliție, trupe de securitate, armată și gărzi muncitorești au stârnit îngrijorare și panică printre cetățenii Capitalei care sperau într-o schimbare dar erau speriați de consecințe, mai ales pentru ipostaza că acestea nu vor reuși. Pe de altă parte, teama de delațiune i-a făcut pe mulți oameni să privească cu suspiciune evenimentele și să se ferească de orice comentariu, deși zvonurile care circulau pe diverse căi erau tot mai alarmante. Vizita lui Nicolae Ceaușescu în Iran a dat naștere la noi zvonuri, multe dintre

ele fanteziste. Dar discursul lui Ceaușescu din seara zilei de 20 decembrie, referitor la evenimentele din Timișoara a alimentat sentimentele de neliniște, dar și de revoltă surdă în rândul bucureștenilor. De aceea vestea privind mitingul din 21 decembrie s-a răspândit rapid, mulți cetățeni „așteptându-se la ceva", fără a putea spune la ce anume. Teama continua să fie însă la fel de mare, după ce măsurile de securitate se înmulțiseră la fel ca și patrulele mixte care controlau cetățenii și dispersau grupurile mai mari de 5-6 persoane. Spargerea mitingului din Piața Palatului a împărțit bucureștenii în mai multe categorii: cei care au considerat momentul potrivit să iasă în stradă stigând lozinci anticeaușiste și împotriva regimului; partizanii regimului care au sperat până în ultimul moment că acesta se va menține; populația încă nehotărâtă, mai ales muncitorii din marile întreprinderi; populația pasivă care nu mai spera în schimbări benefice și care era convinsă că și după înlăturarea lui Ceaușescu – dacă s-ar fi produs - regimul va continua sub o altă conducere. În după amiaza zilei de 21 decembrie și în noaptea de 21/22 în centrul Capitalei, în perimetrul cuprins între Parcul Tineretului-Piața Unirii - Piața Universității - Piața Romană - Piața Rosetti - Piața Palatului, Ateneul Român și sediul CC al PCR au fost masate trupe de toate felurile: armată, miliție, securitate, elevi-ofițeri de la Academia Militară și de la Școala Superioară de Miliție și Securitate Băneasa, unități de blindate și alte tipuri de arme, s-au produs ciocniri între trupe și manifestanți, operându-se numeroase arestări și existând un număr de victime, în special în perimetrul Intercontinental-Piața Universității-Piața Rosetti și Piața Unirii, tirurile de arme continuând până la orele 6,00 în dimineața zilei de 22 decembrie. Numeroși manifestanți au fost arestați și duși la arestul din Calea Rahovei și la închisorile Rahova și Jilava, precum și la unități militare sau circumscripții de miliție, unde au fost maltratați. În dimineața zilei de 22 decembrie, după unele momente de acalmie, începând cu orele 7,00-7,30 dinspre marile platforme industriale au început să se deplaseze către sediul CC, unde se aflau Ceaușescu și membrii Comitetului Politic Executiv, coloane masive de muncitori conduse de artiști, scriitori și alte personalități ale timpului, între care amintim pe Sergiu Nicolaescu, Ion Caramitru, Mircea Diaconu. După unele confruntări cu unitățile militare trimise să dispereseze coloanele de muncitori, unitățile militare au primit ordinul de a se retrage - se dăduse între timp ordin altor unități militare din afara Capitalei să vină pentru a înnăbuși manifestațiile și pentru a instaura ordinea.

Masele de muncitori au ajuns în Piața Palatului și Ceaușescu a încercat să li se adreseze, dar a fost respins cu huiduieli. A urmat o scurtă ședință a Comitetului Politic Executiv, în care s-a anunțat sinuciderea lui Vasile Milea, ministrul Apărării și unele schimbări, inclusiv numirea unui nou ministru al apărării în persoana lui Victor Athanasie Stănculescu care, se pare că l-a și convins pe Nicolae Ceaușescu să părăsească sediul Comitetului Central pe calea aerului, cu un elicopter, moment care a marcat victoria revoluției în București, eveniment petrecut la orele 12.06. A urmat o perioadă de confuzie generală, de fraternizare cu armata, apoi de arestări ale unor membri ai Comitetului Politic Executiv și ai guvernului condus de Constantin Dăscălescu. S-au constituit apoi organele noii puteri, dar din după-amiaza zilei de 22 dec. și până la 31 dec., în București și în împrejurimile acestuia, acțiunile au continuat cu intensități diferite, acum înregistrându-se cele mai multe victime. Până la 25 dec. s-au dus lupte grele în jurul sediului CC și al Palatului României, la Radio și la Televiziune, la Ministerul Apărării, la Academia Militară, la aeroporturile Băneasa și Otopeni, în cartierele Pantelimon, Pipera, Ianculuí și în jurul unor clădiri oficiale, circulând știri extrem de confuze și antrenând în mișcări și confruntări mase mari de oameni și trupe. După execuția cuplului Ceaușescu, intensitatea luptelor a scăzut, confruntările sporadice continuând până la 31 decembrie 1989, după care treptat ordinea în București a fost restabilită și lucrurile au intrat pe un făgaș normal. Revoluția anticeaușistă și, ulterior, anticomunistă învinsese și de acuma bucureștenii, care asiguraseră prin forța și numărul lor victoria Revoluției, vor trăi momentele tranziției către edificarea unei noi societăți, bazată mai ales pe libera inițiativă și democrație.

M. A.

Sediul CC al PCR - Clădire situată pe Calea Victoriei, în fața Palatului Regal (fost Palatul Republicii, astăzi Muzeul de Artă al României), lângă Biblioteca Centrală Universitară și blocul „Romarta". Fostul Minister de Interne a fost transformat în sediu al CC al PCR De aici era condusă România, aici se țineau marile „Adunări populare". În perioada 21-26 decembrie aici s-au dus lupte și înainte de fuga lui Ceaușescu și după aceea, rezultând numeroase victime. În ziua de 21 decembrie 1989 în Piața din fața sediului CC al PCR s-a desfășurat un mare miting al oamenilor muncii din București – circa 100.000 oameni – cu scopul de a-l susține pe Nicolae Ceaușescu și de a condamna evenimentele de la Timișoara. În timpul desfășurării mi tingului, pe la ore-

le 12,00 – 12,30, în mai multe puncte ale Pieții au fost aruncate petarde și s-au produs busculade care au panicat mulțimea. S-au strigat lozinci anti Ceaușescu și cu revendicări sociale. La în cercările lui Nicolae Ceaușescu și ale Elenei Ceaușescu de a potoli mulțimea, promițând unele măsuri economice, lumea a huiduit și mitingul s-a spart coloanele de participanți dispersându-se în mai multe direcții.

Cei mai mulți participanți au plecat la casele lor, dar un grup compact s-a îndreptat spre Piața Universității, unde evenimentele au luat întorsături neașteptate pentru organizatori. În după-amiaza zilei de 21 decembrie sediul Comitetului Central a fost înconjurat de trupe și tehnică de luptă – TAB-uri și tancuri, precum și unități militare, inclusiv de ofițeri-elevi de la Academia Militară. În dimineața zilei de 22 decembrie, după orele 7,30, coloane masive de muncitori de pe platformele industriale ale Capitalei s-au îndreptat către Comitetul Central și pe la orele 9,30 au ocupat Piața Palatului. Nicolae Ceaușescu a încercat să le vorbească, dar a fost huiduit de mulțime, determinându-l să se retragă. După orele 10,00 unitățile MApN care păzeau Sediul CC al PCR au primit ordin să se retragă, iar la orele 12,06, sub presiunea mulțimii de manifestanți, Nicolae și Elena Ceaușescu, precum și Emil Bobu, Manea Mănescu au părăsit Sediul CC, fugind cu elicopterul, moment care a marcat victoria revoluției în București.

Sediul Comitetului Central al PCR a fost ocupat de manifestanți de toate culorile politice și din toate categoriile sociale și profesionale. Mulți manifestanți – membri și ne membri de partid – au ocupat Balconul Comitetului Central de unde s-au adresat mulțimii. Începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie în clădirea Comitetului Central s-au format mai multe guverne și grupuri de putere, s-au alcătuit programe revoluționare și proclamații către participanți. Grupul din care făcea parte și Ion Iliescu, Silviu Brucan, Petre Roman, Gelu Voican-Voiculescu etc. a părăsit clădirea îndreptându-se că-

tre Ministerul Apărării. În clădire au rămas, între alții, Ilie Verdeț, Iulian Vlad, Ștefan Gușă, N. Voinea, Dumitru Mazilu, Dan Iosif, Radu Filipescu, Ion Caramitru, Valentin Gabrielescu ș. a., divizați în aripile clădirii și alcătuind „guverne" și centre de putere „revoluționare". Cel mai eficient grup în desfășurarea evenimentelor a fost grupul Gușă-Vlad, care au luat măsuri privind implicarea armatei și a securității în acțiunile „antiteroriste" și de diversiune, tot mai numeroase și mai complexe, care au generat pierderi de vieți omenești. În zilele de 23-25 decembrie în jurul clădirii Comitetului Central au avut loc acțiuni militare, fiind implicate unități de blindate și armament greu, prilej cu care a fost incendiată clădirea Bibliotecii Centrale Universitare și fostul sediu al Direcției a V-a a Securității. Clădirea Comitetului Central a fost eliberată treptat de revoluționari abia după 25 decembrie, în ea instalându-se Consiliul Frontului Salvării Naționale condus de Ion Iliescu și Guvernul Provizoriu condus de Petre Roman. După crearea CPUN, fostul sediu al Comitetului Central al PCR a redevenit clădire oficială a conducerii revoluționare, Partidul Comunist Român fiind dizolvat iar sediile acestuia, inclusiv Sediul fostului Comitet Central trecând în mâinile puterii revoluționare, respectiv a CPUN. Ulterior, după adoptarea noii Constituții și constituirea Parlamentului bicameral, clădirea fostului Sediu al Comitetului Central al PCR a găzduit Senatul României și unele ministere: Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii.

M.A.

Academia Militară. Instituție militară de învățământ superior, situată în București, în imediata vecinătate a Șoselei „Pandurilor", astăzi *Academia Națională de Apărare „Carol I"*. Aici se pregăteau ofițerii de stat major și de comandă ai Armatei Române. În ziua de 21 decembrie orele 22.00, 784 de ofițeri-elevi au fost amplasați în zona Piața Romană-Universitate cu scopul de a întări dispoziti vele existente. La orele 23.30 400 de ofițeri-elevi sunt scoși din acest dispozitiv și trimiși să apere sediul Comitetului Central. În după-amiaza zilei de 22 decembrie 200 de ofițeri-elevi au fost trimiși să apere Ministerul Apărării Naționale. Alți 35 de ofițerielevi au fost trimiși la sediul Miliției Capitalei. De la orele 21.40 asupra Academiei Militare s-a tras atât din interior – din pavilioanele A și B, cât și de pe străzile învecinate și de pe clădirile din jur, rezultând victime.

M.A.

Ministerul Apărării Naționale. Complex de clădiri situat în zona Drumul Taberei-Aleea Haiducului-

Drumul Sării-Ho Şi Min va fi teatrul unor evenimente tragice. Deşi ansamblul de clădiri era apărat de efective importante: două regimente, de la Focşani şi Galaţi; efectivele unor unităţi militare din Bucureşti, de la Academia Militară, de la Academia Militară Tehnică, Băneasa, Moreni, Piteşti, Târgovişte, dispunând de o mare cantitate de tehnică de luptă. În urma schimburilor de focuri între militarii care apărau ministerul şi persoane necunoscute aflate în zonele învecinate, unităţile militare au suferit pierderi; numai în noaptea de 22/23 decembrie au murit 11 militari şi au fost răniţi 16; în noaptea de 23/24, datorită lipsei de comunicare şi a nesincronizării operaţiilor au fost omorâţi încă 7 militari şi au fost răniţi 2. În general în zona Ministerului Apărării Naţionale au existat 47 de morţi şi 98 de răniţi, dintre care 24 de morţi şi 50 de răniţi erau militari. Aceste pierderi s-au produs în condiţiile în care la Ministerul Apărării Naţionale acţionau efectivele a 7-8 batalioane, dintre care 2 batalioane de tancuri.

M.A.

Piaţa Palatului (**Piaţa Revoluţiei din Bucureşti**; fostă Piaţă a Palatului Regal, fostă Piaţă a Palatului Republicii), este încadrată de fostul Palat Regal, actualmente Muzeul Naţional de Artă, Biserica Creţulescu, clădirea Ministerului Administraţiei şi Internelor – până în dec. 1989 - sediu al CC al PCR, iar după 1990 sediu al Senatului României – de Biblioteca Centrală Universitară "Carol I", de Ateneul Român şi de Hotel Hilton-Athene Palace. În acest spaţiu la 21 dec. 1989, , în cadrul unui mare miting popular, Nicolae Ceauşescu se adresează mulţimii condamnând acţiunile revoluţionare de la Timişoara începute în 17 dec.1989. Dorită a fi o manifestare de susţinere a regimului Ceauşescu, adunarea s-a transformat, în cele din urmă, într-o contestare vehementă a regimului dictatorial ceaşist şi ulterior comunist. Pe fondul exploziei populare masele revoluţionare au ocupat în cursul dimineţii de 22 decembrie Piaţa Palatului şi au pătruns în sediul CC obligându-l pe dictator să fugă la bordul unui elicopter în jurul orelor 12:00 a.m..

Piaţa Palatului

În amintirea acelor zile memorabile, fosta Piaţă a Palatului a devenit Piaţa Revoluţiei. Pentru a marca importanţa acestui spaţiu în memo-

ria colectivă și a sublinia rolul său de simbol a fost ridicat în 2004 un ansamblu monumental intitulat *Memorialul Renașterii*.

I.B.

***Piața Universității* (21 Decembrie 1989).** Perimetru din centrul Municipiului București, mărginit de Institutul de Arhitectură *„Ion Mincu"* (Academia de Arhitectură), Universitatea București, Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București (Palatul Șuțu), Spitalul Colțea, Ministerul Agriculturii, Teatrul Național și Hotelul Intercontinental, aflat la întretăierea bulevardelor: Nicolae Bălcescu și *„1848"* (I.C. Brătianu) cu Republicii și Gheorghe Gheorghiu – Dej (Carol I și Elisabeta). Aici a avut loc demonstrația din 21 dec. 1989 – a început la orele 13.00 și a continuat până la 25 dec. 1989 – care s-a soldat în seara zilei de 21 și în noaptea de 21/22 dec. 1989 cu numeroși morți, răniți și arestați. Repărimarea propriu-zisă a demonstrației din Piața Universității s-a produs în intervalul 20.30 – 23.00, dar și după această oră, până în jurul orelor 05.00 – 06.00, în dimineața zilei de 22 dec. 1989. Potrivit datelor Procuraturilor Militare, au fost răniți și omorâți prin împușcare, 148 de oameni, iar 235 de persoane au fost arestate și torturate în diverse locuri, inclusiv la Jilava. La operațiunile militare au participat trupe ale miliției, securității și armatei, în zonă fiind concentrate aproape 200 de blindate și mașini grele, 3200 de soldați, ofițeri și subofițeri și alte mijloace de agresiune.

Baricada de la Universitate

A doua zi, Piața Universității era *„curățată de demonstranți"* la orele 07.00 – 07.30, dar după orele 08.30 a fost reocupată de către aceștia, nemaifiind părăsită până după Crăciun (25 dec. 1989), aici având loc confruntări între revoluționari și diversioniști, apoi între diverse grupuri înarmate, revoluționari și militari, rezultând iarși un număr de morți și răniți, neprecizat încă de anchetele Procuraturilor Militare. După victoria revoluției, Piața Universității – numită și *„Piața 21 Decembrie 1989"* a devenit un simbol al libertăților cetățenești și al luptei anticomuniste, dar și un loc de adunare a cetățenilor Capitalei în momente importante și de manifestații revoluționare ori de altă natură.

M.A.

Sediul televiziunii **(Televiziunea Română)** a avut un rol esențial în desfășurarea evenimentelor din zilele revoluției, fiind cea dintâi televiziune care a transmis în direct o revoluție. Primii revoluționari au pătruns în curtea televiziunii în data de 22 decembrie 1989 puțin după orele 11.00 (cca. 11.15), pentru ca mai apoi, televiziunea să intre, în jurul orelor 13.00, sub contolul forțelor revoluționare.

Între 12.55 și 13.25, Ion Caramitru și poetul dizident Mircea Dinescu s-au adresat țării anunțând fuga dictatorului. Începând din acest moment Televiziunea Română, intitulată între timp Televiziunea Română Liberă, a transmis în continuare știri și informații despre evenimentele revoluționare, reprezentând în acele zile principala sursă de informații și de mobilzare pentru întrega țară. În același timp, însă, televiziunea a transmis o serie de informații eronate (referitoare la existența așa numiților teroriști; atacarea de către forțe reacționare/securisto-teroriste a unor instituții administrativ-politice, militare, de sănătate, de cultură etc.) ce au creat o stare de confuzie, teamă, o psihoză a fricii soldată în unele cazuri, din păcate, cu victime omenești.

I.B.

Radioul: la fel ca și televiziunea a devenit un important centru al difuzării informațiilor revoluționare dar, la fel ca și prin intermediul televiziunii au fost transmise zvonuri și informații false, alarmiste ce au creat aceeași stare de confuzie ce a dat naștere unor excese duse la extrem.

Radioul a devenit una dintre țintele predilecte ale revoluționarilor imediat după ce aceștia au ocupat Comitetul Central și au luat în stăpânire Piața Palatului. Știrea fugii lui Ceaușescu a fost anunțată la postul național de radio de către Alexandru Mironov. Profitând de împrejurarea nesperată de a scăpa de dictatura și de bucuria de afi liberi mulți dintre locuitorii Capitalei s-au îndreptat spre postul național de radio, de altfel singurul la acel moment, pentru a-și exprima bucuria, entuziasmul, fericirea. Urmând, parcă același scenariu, la puțin timp după fuga dictatorului au început să fie transmise zvonuri alarmiste, anunțând că revoluția este în pericol și chemând populația să apere revoluția.

I.B.

Piața Romană (Locul delimitat de bulevardele Dacia, Magheru și Ana Ipătescu (astăzi Lahovary). De

aici a pornit o coloană de demonstranți – tineri, elevi și studenți – în ziua de 21 decembrie 1989, având loc ciocniri între forțele represive și demonstranți în după-amiaza zilei de 21de cembrie, în noaptea de 21/22 decembrie și în perioada 22-26 decembrie 1989.

M.A.

Piața Unirii, loc din centrul Bucureștilor, delimitat de Magazinul *„Unirea"*, râul Dâmbovița, Calea Șerban Vodă și Splaiul Unirii, întretăiat de Calea Călărașilor, B-dul *„1848"* și B-dul *„Victoria Socialismului"*. Aici au avut loc confruntări între revoluționari, armată și miliție-securitate în noaptea de 21/22 decembrie 1989 și pe aici au trecut coloanele de demonstranți, venind de la IMGB, în ziua de 22 decembrie.

M. A.

***Închisoarea Rahova* (Arestul Miliției - Calea Rahovei).** Obiectiv situat pe Calea Rahovei, vis a vis de Liceul „Mihai Eminescu". Aici au fost aduși arestații din după-amiaza și noaptea zilei de 21 decembrie 1989 și tot aici au fost ținuți numeroși arestați politici care nu fuseseră condambnați, fiind eliberați în ziua de 22 decembrie 1989, la prânz. Printre arestați s-a aflat și Petre Băcanu, ziarist, redactor la „România Liberă".

M. A.

Crematoriul „Cenușa". Crematoriu uman situat pe Calea „Șerban Vodă", la intrarea în Parcul Tineretului. Aici au fost incinerate 40 de cadavre aduse de la Timișoara. Acțiunea a început în ziua de 19 decembrie orele 19.00 și s-a încheiat pe 20 decembrie orele 10,30. Actualmente clădirea este închisă, crematoriul fiind mutat la Institutul Medico-Legal, pe Calea „Vitan-Bârzești".

M. A.

***Institutul de Medicină Legală* (Institutul Medico-Legal „Mina Minovici")** situat pe Șoseaua „Vitan-Bârzești". În perioada 21-31 decembrie 1989 aici au fost aduse numeroase persoane decedate în timpul evenimentelor de la București. Unii dintre decedați au fost declarați „eroi ai Revoluției", alții au fost catalogați „teroriști", procesul de reabilitare a ultimilor continuând în anii de după Revoluția din Decembrie 1989.

M. A

Spitalul Militar Central. Obiectiv militar din Capitală situat pe Calea Plevnei. Aici au fost aduși numeroși răniți în Revoluția din Decembrie 1989, în București, în special militari, dar și presupuși „teroriști" care au dispărut ulterior. Tot aici au fost aduși Elena și Nicolae Ceaușescu, după executarea lor la Târgoviște,

înainte de înhumarea la Cimitirul „Ghencea" Militar.

M. A.

Cimitirul Ghencea situat pe B-dul „Ghencea" din București. Se compune din două părți: cimitirul civil și cimitirul militar. Aici au fost înhumați numeroși eroi ai revoluției, civili și militari. În acest cimitir, în partea militară se presupune că au fost înmormântați, în 26 dec. 1989, Elena și Nicolae Ceaușescu, după ce fuseseră executați la Târgoviște.

M. A

Cimitirul Eroilor Revoluției **(Cimitirul Eroilor Revoluției din București** sau **Cimitirul Eroilor Revoluției din Decembrie 1989),** după denumirea oficială, situat pe Calea Șerban Vodă nr. 237, sector 4 și declarat ulterior monument istoric în 2004, este cel mai mare cimitir de acest fel din România. El adăpostește o parte din cele 1060 victime din timpul Revoluției Române din Decembrie 1989. Inițial, în Cimitirul Eroilor din București au fost înmormântate 282 de persoane decedate în perioada 21-27 decembrie 1989. Ulterior, au mai fost înmormântați doi revoluționari, ultimul fiind Dan Iosif (în 2007), una din figurile emblematice ale revoluției din Capitală. Două dintre crucile acestor morminte nu au numele inscripționate întrucât nu este cunoscută identitatea celor doi decedați. În incinta cimitirului au fost înhumate victime de pe întregul teritoriul României. Sunt înmormântați aici bucureșteni, victime ale represiunii, dar și militari aduși în București să lupte împotriva forțelor de represiune, sau răniți din diverse orașe care și-au găsit moartea în spitalele bucureștene. În fața intrării principale, având atât la stânga, cât și la dreapta mormintele eroilor martiri, a fost ridicat, în 1990, un complex memorial format dintr-o Troiță, un Monument al Eroilor și mai multe pietre funerare din marmură neagră pe care, în ordine alfabetică, au fost trecute numele și prenumele, anul nașterii și data decesului. Întreg cimitirul este un ansamblul arhitectural, în alb și negru, care a dorit să sugereze succesiunea zilelor și a nopților, dar și a vieții și a morții. De asemenea, în imediata apropiere a cimitirului s-a construit între 1993-2003, într-un autentic stil românesc, o biserică ce poartă numele de Biserica Eroilor Martiri. Orașul București este declarat **Oraș Martir al Revoluției Române** cf. art. 2 din Decretul-Lege nr. 40/09.01.1990.

I.B.

BUDA MARCEL (n. ?, Corunțel, jud. Caraș-Severin - m. 21 dec. 1989, București).

Ucis în zona hotelului Athene Palace.

V.M.

BUDAȘCĂ COSMIN-CRIȘAN (n. 23 febr. 1978, Timișoara, jud. Timiș? - m. 17 dec. 1989, Timișoara), elev.

Ucis. Cadavrul său a fost furat din morga Spitalului Județean Timișoara, transportat în secret la București și incinerat la crematoriul Cenușa.

V.M.

BUDAPESTA, capitala Ungariei, situată pe malurile Dunării, în nordul țării. În antichitate este consemnată drept colonie romană (Aquincum). Din anul 1350 a fost reședință permanentă a regilor Ungariei; cucerită de turci (1541), Buda a fost transformată în pașalâc. În anul 1686 a fost cucerită de habsburgi, iar în anul 1872, unindu-se cu Pesta, a devenit capitala Ungariei în cadrul statului dualist austro-ungar.

În urma dezintegrării statului austro-ungar, a izbucnirii anarhiei în **B.**, odată cu instaurarea Republicii Sovietice Ungare (mart. 1919) și a refuzului guvernului ungar de a accepta istoricele hotărâri de la Alba-Iulia, precum și a încălcării armistițiului, trupele române au ocupat orașul (3 aug. 1919). În iarna anului 1945, trupele române luptând alături de cele sovietice împotriva armatelor horthiste și germane, au contribuit la eliberarea **B.** A fost centrul revoluției ungare (oct.-nov. 1956), zdrobită de intervenția trupelor sovietice. **B.** este principalul centru politic și cultural și cel mai puternic centru industrial al țării, realizând 40 % din valoarea globală a industriei din cele mai felurite domenii. Academiea de științe, trei universități, Teatru Național, numeroase monumente istorice, muzee. În anul 1990, **B.** cu suburbiile sale, număra peste 2,3 milioane de locuitori. În seara zilei de

18 dec. 1989, în Piața Eroilor a avut loc o demonstrație în cadrul căreia, organizatorii și vorbitorii s-au referit la încălcarea drepturilor omului în general și ale minorităților naționale din România și au cheamat la acțiune împotriva conducerii românești de partid și de stat. În aceeași seară, în fața Ambasadei române din **B.**, mii de demonstranți au manifestat împotriva conducerii superioare de partid și de stat din România. S-au lansat lozinci cu conținut *„antiromânesc și antisocialist"* și au cerut *„schimbarea regimului politic din România și libertate pentru Transilvania"*. În ziua de 18 dec. 1989, Deutsche Presse Agentur (DPA), ora 01.04, a difuzat o știre din Budapesta, potrivit căreia: *„Câțiva tineri au fost bătuți... mai multe persoane au fost arestate"*. Reuter, 15.48, Budapesta: *„Numeroși răniți și arestați"*. Agenția France Press, (AFP), 16.40, Budapesta: *„Au existat numeroși răniți și posibil chiar o victimă... pare să fi fost o femeie sau un copil"*. United Press International (UPI), 22.05, Budapesta: *„Au murit mai mulți oameni... o femeie a fost călcată mortal de un tanc..."* La 19 dec., Radio Budapesta, la ora 08.00, relata că *„la Timișoara numărul morților este de 300-400"*. La ora 09.37, Center Monitoring Departament, din München, preluând o altă relatare de la Radio Budapesta, menționa că *„s-a aflat că într-un spital din Timișoara, mai mult de 200 de oameni au murit în urma rănilor"*. Associated Press transmite din Viena, la 11.25, o convorbire telefonică cu un tânăr maghiar care a declarat că *„are mai multe rude care lucrează ca doctori în spitalele din Timișoara și afirma ca într-un singur spital erau 250 de morți, printre cei uciși fiind mai mulți copii. Circa 30% la sută dintre cei uciși și răniți erau etnici maghiari, ceilalți etnici români"*. A doua zi, 20 dec., Reuter transmite din Belgrad, la ora 01.43: *„De când fortele Securității au intervenit cu tancuri și elicoptere împotriva demonstranților anti-guvernamentali, au fost uciși până la 2000 de oameni"*. Tot Reuter, de data aceasta de la Budapesta, la ora 14.20, relatează că ministrul de externe ungar, Gyula Horn, a spus că *„mai multe sute de oameni au fost uciși și răniți la Timișoara când Miliția și Armata au atacat demonstranții"*. 21 dec. 1989, Reuter, ora 15.16, Viena, știre a agenției ungare MTI: *„în România, demonstrațiile în care au fost ucisi până la 4000 de oameni continuă"*. La ora 17.00, radio „Europa Liberă", informează despre o conferință a ministrului de externe ungar, la care acesta a declarat că *„potrivit unor informații credibile, în vestul României au loc ciocniri între forțele armate și cele ale Securității. Se pare că unii soldați au refuzat să execute ordinele de a trage în demonstrați și s-au alăturat manifestanților. Horn a informat, totodată, că potrivit informațiilor*

deținute, între 1000-2000 de persoane au fost ucise la Timisoara și în împrejurimi, ca urmare a ciocnirilor dintre forțele Securității și demonstranți". Știrile contradictorii au continuat și în zilele următoare. Astfel, în ziua de 22 dec. 1989, la ora 02.45, Jósef Orosz, corespondent din Arad al postului Radio Budapesta, arăta că este *„război civil!"* În aceeași zi, în jurul orei 09.00, Emil Hurezeanu, menționa declarația unei perechi poloneze intervievata de Televiziunea maghiară, conform căreia *„unitățile Securității trageau ieri într-o mulțime de aproximativ 3000 de persoane la Arad… "* În seara aceleiași zile, Radio Budapesta, revine cu o altă corespondență din Arad în care, reține starea euforică a mulțimii. La ora 19.00, Radio Budapesta relata despre înfruntările de la Târgu Mureș: *„Momentan se mai trage cu artilerie grea, securiștii trag și asupra militarilor... Ieri s-a tras încă doar cu tunuri de apă, dar seara au fost și împușcături"*. 23 dec.1989, Radio Budapesta, la ora 20.00, menționa: *„Corespondenții Televiziunii sovietice au transmis că la Timișoara, după ora șapte seara, au reînceput luptele. Anterior au fost parașutate în oraș trupe ale Securității"*. „Vocea Americii", la ora 20.00, reproducea o declarație a ministrului ungar al Apărării, Ferenc Kárpáthy, făcută la o bază aeriană din apropierea Budapestei; acesta menționa că nu exclude posibilitatea ca elementele Securității, obediente încă conducătorului răsturnat de la putere, Nicolae Ceaușescu, să se aventureze într-o provocare militară împotriva Ungariei... *„Două blindate, aparținând după toate indiciile detașamentelor Securității din slujba dictatorului răsturnat, s-au îndreptat spre linia de frontieră a Ungariei, fără să treacă însă granița. Două elicoptere decolate din spațiul aerian al României au violat spațiul aerian al Ungariei. Armata și forțele aeriene ungare sunt pregătite să prevină alte eventuale incidente"*. 25 dec. 1989. La ora 12.00-14.00, Associated Press, citează Radio Budapesta ca spunând că 70 000-80 000 de oameni ar fi fost omorâți de când a început în decembrie revoluția care l-a răsturnat pe ultimul conducător stalinist din blocul sovietic. *„Numărul răniților a atins cifra de 300 000"* a spus Radio Budapesta. *„Știrea, ca și cea referitoare la victime, este imposibil să fie verificate"*. Aceeași agentie revine, la ora 13.18, cu o declarație a ministrului Sănătății de la București care apreciază că în întreaga țară sunt mai multe mii de victime... În ceea ce privește cifra dată de Radio Budapesta, 70 000 de morți din 17 dec. 1989, începutul revoltei în Timișoara, ministrul român a apreciat-o ca fiind „foarte exagerată". Prezidiul Partidului Socialist Ungar a dat publicității o declarație în care se arată că știrea privind evenimentele din România a parvenit la Budapesta

chiar în timpul şedinţei acestui organ de conducere al partidului. Cu acest prilej, prezidiul Partidului Socialist Ungar şi-a exprimat speranţa că răsturnarea regimului lui Ceauşescu este primul pas al cotiturii democratice a evenimentelor. Prezidiul exprimă încrederea că aceste schimbări vor deschide calea spre apropierea firească dintre unguri şi români. Agenţia *M.T.I.* a anunţat că ziarul „Nepszabadsag" va apărea la orele 17.00 (ora Europei Centrale) într-o ediţie specială consacrată evenimentelor din România. În paginile ziarului va fi înserat şi un interviu obţinut de la poetul român de origine maghiară Ferenc Bartaly, care fusese condamnat la moarte de fostele autorităţi române. BUDAPESTA 27 (Rompres). În telegrama de felicitare adresată noului prim-ministru al României, Petre Roman, preşedintele Consiliului de Miniştri al Ungariei, Miklos Nemeth, subliniază: *„Vă urez dv. şi întregului popor român să curme cît mai curînd posibil rezistenţa pe care o opun încă grupările teroriste şi să creeze condiţiile pentru vindecarea rănilor provocate de lupte, pentru ca ţara să poată trece la construcţia paşnică"*. Şeful guvernului ungar, relatează agenţia *M.T.I.*, a dat asigurări partenerului său român că guvernul Republicii Ungare şi poporul ungar –ca buni vecini şi adevăraţi prieteni- sînt gata să acorde întregul sprijin pentru victoria revoluţiei, pentru înlăturarea grelelor pierderi provocate de lupte. *„Sperăm că cotitura ce s-a produs în ţara dv. a oferit posibilitatea istorică pentru reglementarea relaţiilor ungaro-române, pentru edificarea lor pe o bază nouă"*[29], se spune în telegramă. *„Vă urăm dv. şi prin dv. noii conduceri româneşti consolidarea victoriei în lupta minunată pe care o duceţi, pe care, împreună cu poporul ungar, o urmăreşte cu admiraţie şi solidaritate activă întreaga lume progresistă, precum şi succese în edificarea României noi, libere, democratice"*[30], se arată în telegramă. BUDAPESTA 27 (Rompres). Într-un interviu acordat televiziunii maghiare, ministrul afacerilor externe al Republicii Ungare, Gyula Horn, a declarat că partea ungară a formulat şi transmis Consiliului Frontului de Salvare Naţională o declaraţie în care a exprimat nu numai solidaritatea părţii ungare şi dorinţa de a acorda ajutor, ci şi faptul că consideră acest organism ca reprezentant şi apărător al puterii. *„Aceasta înseamnă că noi am recunoscut, de fapt, Consiliul Frontului de Salvare Naţională"*, a declarat Gyula Horn. Ministrul ungar de externe a declarat agenţiei *M.T.I.* că menţine o legătură permanentă cu noua conducere din România. Am încredinţat Consiliul Frontului Salvării Naţionale că Ungaria este gata să acorde un ajutor umanitar multilateral revoluţiei române- a spus el. Gyula Horn a subliniat că

guvernul ungar este gata să colaboreze cu noua conducere română în reglementarea relațiilor. El a declarat că guvernul ungar salută și recunoaște oficial noua conducere română.

A.K.

BUDE OCTAVIAN FLORINA-OCTAVIA (03 mart. 1969, Brașov - m. 06 ian. 1990, Brașov), muncitoare la Întreprinderea Mecanică Brașov; urma cursurile Scolii de Artă și Muzică din Brașov.

Rănită în picior și în mână, prin împușcare, la data de 23 dec. 1989, în Parcul 1 Mai din Brașov. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BUDESCU ȘTEFAN DUMITRU (n. 05 oct. 1945, Oancea, jud. Galați - m. 24 dec. 1989, Movileni, jud. Galați), muncitor.

A fost călcat de un TAB. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M..

BUDEȘ TAȘCU NICOLAE (n. 12 sept. 1948, Nicolae Bălcescu, jud. Tulcea - m. 23 dec 1989, Podul Otopeni), gestionar Cooperativa Otopeni.

Împușcat în cap, în apropiere de București, în timpul executării unui foc de baraj. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

BUDIN ION (n. ? 1961, ? - m. ? dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj).

Decedat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

BUGYI PAVEL-CSABO ROBERT-PAUL, (n. 14 dec. 1971, Arad - m. 24 dec. 1989, Arad). Elev.

A fost împușcat în apropiere de Primăria din Arad, fiind găsit abia după cinci zile, de către mama sa, la Spitalul Municipal Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

BUHĂIANU DINU (n.?, 1955, ?), muncitor la Comtim, în Beregsău Mare, județul Timiș.

S-a aflat în fruntea manifestanților din Timișoara încă din 17 dec. 1989, când, împreună cu alți timișoreni, a blocat liniile de tramvai din Piața Maria, apoi la Comitetul Județean de Partid, împreună cu alți revoluționari, s-a urcat pe clădire și a dat jos emblemele comuniste. A fost rănit la brațul stâng, iar palma stângă i-a fost despicată de o baionetă, dar a continuat să fie în stradă și în zilele următoare. În ziua de 20 decembrie a urcat pentru prima dată în Balconul Operei din Timișoara. Este membru fondator al Frontului Democratic Român, participând la redactarea Platformei Program a acestuia. Este membru al Forumului Revoluției din Decembrie 1989.

Gh. S.

BUIACU ACHIM (n. ? - m. ?, dec. 1989, București).

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

BULAI MIRCEA NAPOLEON (n. 13 oct. 1963, Vlădeni, jud. Buzău - m. 23/24 dec. 1989, București), sculer matrițer.

Împușcat în abdomen, în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BULEA NICOLAE (n. ?, 1957, Buftea, Sectorul Agricol Ilfov - m. ? dec. 1989, București).

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

BULEA NICOLAE NICOLAE (n. 11 iul. 1943, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Sibiu), șef la oficiul de calcul al Direcției Județene de Poștă și Telecomunicații.

Împușcat în cap, în locuința sa din str. 13 aprilie din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BULGARU VASILE MIHAI (n. 28 mart. 1948, București - m. 23 dec. 1989, București) angajat civil MApN, la UM 02512 București.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992 și D. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BULUCI NICOLAE (n. 24 dec. 1957, Ciocănești, jud Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea LAROMET.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir. (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

BUMBAR IOAN (n. ? 1942, ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș).

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989?

V.M.

BUNACIU P. PETRU (n. 21 febr. 1964, Sibiu - m. 27 dec. 1989, Sibiu), zidar la IPAS.

Rănit prin împușcat în spate, în data de 23 dec. 1989, pe str. Gheorghe Gheorghiu-Dej, apoi, transportat la spital, a decedat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BUNEA MARIN (n. 29 apr. 1921, ? - m. 24 ian. 1990, ?).

Decedat ca urmare a rănirii sale, în timpul evenimentelor din decembrie 1989.

V.M.

BURCEA CONSTANTIN VASILE (n. 10 dec. 1965, Blejești, jud. Teleorman - m. 03 ian. 1990, București), șofer la Autobaza Videle.

Rănit prin împușcare în zona toraco-abdominală, în data de 24 dec. 1989, pe Bdul Bujoreni din București și a decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie:m. Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

BURCEA NICOLAE MARINEL (n. 08 nov. 1968, Bran, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, Timișoara), militar în termen la UM 01926 Timișoara.

Rănit prin împușcare în ziua de 17 dec. 1989, pe Calea Lipovei. Decedat, la spitalul din Timișoara. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

BURCEA-COPILESCU MARIN ANDREI (n. 18 sept. 1954, Roșiori de Vede, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, Alexandria, jud. Teleorman), ofițer MApN, la UM 01320 Caracal.

Decedat în fața sedioului Prefecturii din Alexandria ca urmare a unei explozii craniene, produsă prin lovire sau împușcare. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Olt.*

V.M.

BURCIOAICĂ OCTAVIAN (n. 06 mart. 1976, București - m. 24 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BURDEA IONEL (n. 01 ian 1971, Iași - m. 24 dec. 1989, Biucurești), militar în termen la UM 01908 București.

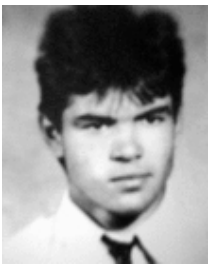

Împușcat în apropierea sediului Televiziunii Române din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

BURJAN ȘTEFAN ȘTEFAN (n. 01 mai 1946, Crăciunel, jud. Harghita - m. 23 dec. 1989), mecanic la Autobaza nr. 3 ITA Brașov.

Împușcat în Clădirea Consiliului Județean Brașov. A fost de clarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

BURLACU DIOGENE CONSTANTIN (n. 06 nov. 1967, Buzău - m. 29 dec. 1989, Vulcan, jud. Hunedoara), militar în termen.

Împuşcat în inimă. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

BURUIANĂ VALENTIN (n. ? 1962, Urechești, jud. Vrancea - m. 25 dec. 1989), subofițer MApN la o unitate din Turda.

Decedat. Nu s-a eliberat certificat de erou martir; cazul figurează în Raportul Parchetului Militar asupra Evenimentelor din Decembrie 1989.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Vrancea.*

V.M.

BUSH, GEORGE HEBERT WALKER, (n. în anul 1924, Milton, Massachusetts), om politic american.

Republican, a avut funcții diplomatice și a fost directorul CIA din 1976. În 1981 a fost ales vicepreședinte în administrația R. Reagan și i-a urmat la președinția SUA în 1988. Perioada în care a fost președinte s-a caracterizat mai ales prin angajare internațională: chemat să administreze echilibrul dificil existent după căderea comunismului în Europa și URSS, după bipolarismul SUA-URSS. A reformat leadership-ul american, angajând puterea acestuia drept garanție a stabilității ordinii internaționale, în special în războiul din Golf (1991) și a perseverat în politica de dezarmare, semnând, împreună cu Boris Elțân,

în 1993, acordul asupra reducerii armamentului nuclear. Pe plan intern, a menținut politica economică a lui Reagan, fără să reușească să relaxeze creșterea economică și să atenueze nemulțumirile sociale. La 22 dec. 1989, președintele **G.B.** a salutat răsturnarea de la putere a lui Ceaușescu și a anunțat că are în vedere ajutoare economice pentru România în cazul în care țara va trece la democrație. El a calificat schimbările din România drept „dramatice". Anterior, într-o declarație scrisă, el a cerut fostului guvern al României să nu recurgă la represiuni brutale și să pună capăt dictaturii lui Ceaușescu. La 24 dec. 1989, adresează poporului român un mesaj, prezentat la TVR de ambasadorul SUA la București, Allan Green jr. în care își exprimă satisfacția că povara îngrozitoare a regimului dictatorial a fost ridicată de pe umerii românilor. *„Statele Unite* – se spunea, în continuare, în mesaj – *împărtășesc bucuria națiunii române și sunt alături de ea în speranța unei tranziții pașnice spre democrație"*. Susținând ca SUA sunt pregătite pentru relații mai bune cu România și că promite sprijinul și asistența lor, în final se reafirmă încrederea că România, *„va însoți încercările celorlalte țări din centrul și estul Europei, care au pășit într-o nouă epocă, a cooperării între Est și Vest"*.

Gh. S.

BUSTAN GHEORGHE CRISTIAN (n. 11 apr. 1953, Sibiu - m. 23-24 dec. 1989, Sibiu), mecanic la IPL Sibiu.

Împușcat în abdomen și membrele inferioare, la intersecția str. Gheorghe gheorghiu-Dej cu str. Oituz. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

BUSUIOC MITROESCU MARIA (n. 28 iun. 1916, Sadova, jud. Dolj - m. 25 dec. 1989,. București), pensionară.

Împușcată la locuința sa din str. Onești, sect. 1, București. A

fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

BUSUIOC-MITROESCU TOMA MARIAN (n. 16 iun. 1928, Sadova jud.Suceava - m. ?, dec. 1989, București), ?

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUTA IOAN VASILE (n. 08 apr. 1969, Podeni/Moldovenești, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

BUTE DUMITRU IOAN (n. 30 ian. 1966, Fălticeni, jud. Suceava - m. 24 dec. 1989, Arad), ofițer MI, Miliția Arad.

Împușcat în zona gâtului și toracelui, pe str. Făt Frumos, în zona Fabricii de Bere din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 37/26.02.2000 și D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

BUTEICA EMANOIL EMANOIL (n. 03 ian. 1968, București - m. 23.dec. 1989, București), salariat civil (structurist) la compania Tarom, student la seral la Facultatea de Aeronave.

Strivit pe Aeroportul Bucureşti-Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992 şi D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUTIRI I. FLORIN (n. 11 apr. 1969, Bucureşti m. 26 dec. 1989, Bucureşti), lăcătuş mecanic la Întreprinderea Metrou Bucureşti şi sportiv de performanţă (rugby).

A participat, în ziua de 22 dec. 1989, la manifestaţia de la Dalles, apoi, la data de 23 dec. 1989, a plecat să apere Radiodifuziunea Română şi a fost rănit de un glonţ dum-dum în timp ce salva nişte bătrâni dintr-un bloc incendiat din str. Nuferilor. A decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BUTNARU LEXANDRU ŞTEFAN (n. 27 oct. 1958, Bucureşti - m. 23. dec. 1989, Bucureşti), strungar la Automatica.

Împuşcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

BUTNARU D. VASILE (n. 29 dec. 1940, Bacău - d. 22/23 dec. 1989, Bucureşti), pietrar autorizat.

Împușcat în zona Pieței Moghioroș din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

BUTUZA IOSIF SERGIU (n. 14 sept. 1967, Ileanda, jud. Sălaj - m. 05 ian 1990, București), mecanic agricol la SMA Ileanda.

Rănit în data de 24 dec. 1989 în coloana vertebrală, în timp ce se afla în zona Pieței Palatului din București și a decedat la Spitalul „Gheorghe Marinescu". A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. Nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sălaj.*

V.M.

BUZĂU: Municipiu situat în NE Câmpiei Române, reședință a jud. cu același nume. Menționat documentar pentru prima dată la 1431, ca punct de vamă, s-a dezvoltat ân sec. al XVI-lea când a devenit sediul unei episcopii, important centru tipografic. În epoca modernă și contemporană, orașul s-a dezvoltat mai mult, devenind în ultimele decenii ale sec. al XX-lea un oraș cu însemnate obiective economice în domeniul industriei metalurgice (sârmă și produse din sârmă, cuie, electrozi), construcții de mașini, produse chimice, prelucrarea lemnului, materialelor de construcții, textile, produse alimentare. Din punct de vedere cultural, orașul are un muzeu și monumente istorice. În anul 1991, orașul Buzău avea 146.556 de locuitori. În ziua de 22 dec. 1989, ora 12.00, manifestanții pătrund în mod pașnic în sediul *Consiliului Județean de Partid* și în incinta sediilor MI. După amiază se constituie noile organe ale puterii locale. În ziua următoare, dimineața, reprezentanții forțelor militare locale preiau sediul *Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne*. În aceeași zi, la prânz, persoane neidentificate deschid foc în zona *Poștei Centrale* și *Palatului Comunal*, precum și din di-

ferite mjloace auto, asupra militarilor aflați în dispozitiv de pază; asemenea focuri se execută și din pădurea Crâng, din Cimitirul Eroilor și din alte diferite locuri. După amiaza, elemente teroriste atacă o unitate militară (*Cazarma UM 02233 Buzău*), iar la ora 21,55 – Comandamentul Armatei a 2-a. În cursul nopții se deschide foc încrucișat asupra altui dispozitiv militar dinspre garniturile de tren de marfă, aflate în Triaj, din biserica din Cimitirul Eroilor și dinspre Fabrica de Confecții. În primele ore ale zilei de 24 dec., din casele învecinate și de pe terenul agricol din partea de nord a Cazarmei UM 01451 s-au tras focuri de armă, la intervale diferite asupra incintei unității. La intrarea din partea de N a orașului Buzău este întâmpinat cu foc și detașamentul militar de la Piatra Neamț, aflat în marș spre București. În cursul zilei, cazarma unei unități militare este atacată pentru a doua oară, iar odată cu lăsarea întunericului se reiau atacurile cu foc asupra altor unități militare. În aceeași noapte se trage și asupra sediului CJFSN, după cum și sediul Comandamentului Armatei a 2-a redevine ținta tirurilor diversioniste. Din aceste atacuri au rezultat mai multe victime din rândul militarilor. Municipiul Buzău a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 138/30.12.1994,* publicată în *M.Of. nr. 368/30.12.1994.*

Gh. S.

BUZEA TRAIAN TUDOREL (n. 22 aug. 1969, Luciu, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, Timișoara), militar în termen la UM 01125 Timișoara.

Împușcat în abdomen, la Uzina de Apă (Castelul BEGA 2) din Timișoara. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent.

A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

BUZIAȘ. Așezat pe locul fostului castru roman Ahihis, Buziașul este consemnat documentar în anul 1321. În 1725 este amintită în Buziaș o biserică ortodoxă din lemn, iar în 1776 prima școală românească.

Inaugurarea primului sezon balnear în vara anului 1811 şi declararea lui în 1819 drept staţiune balneară au influenţat decisiv evoluţia Buziaşului care va ajunge în 1890 reşedinţă de district, iar în 1956 oraş. Situat la 35 km de Timişoara, având o importantă platformă industrială şi o populaţie de aproximativ 9000 de locuitori, oraşul Buziaş se va racorda la revolta timişorenilor, atât prin participarea directă a unor localnici la evenimentele din municipiul de pe Bega, cât şi prin acţiunile de solidarizare cu timişorenii revoltaţi. După încercarea eşuată a muncitorilor de pe Platforma industrială de a iniţia o acţiune de protest în ziua de 20 decembrie 1989, a doua zi buzieşenii erau în stradă înlăturând puterea comunistă locală. Acţiunea de protest a început la ora 7,30, când 3-400 de muncitori de la Platforma industrială au ieşit în strada Principală în semn de solidaritate cu timişorenii. După o oră, timp în care s-au organizat, au cântat „Deşteaptă-te, române!" şi au scandat lozinci, au pornit în frunte cu liderii impuşi ad-hoc spre primăria oraşului. Pe traseu au cântat şi au scandat lozinci: „Jos Ceauşescu!", „Jos dictatura!", „Români, veniţi cu noi!", „Vrem saloane de Crăciun, nu un conducător nebun!" etc. Coloana flancată de oameni de ordine pentru a nu se provoca distrugeri sau diversiuni, s-a oprit la Întreprinderea Apemin unde li s-au alăturat şi muncitorii de la această întreprindere. În dreptul Bisericii Ortodoxe, demonstranţii au îngenunchiat şi au rostit rugăciunea „Tatăl nostru". De la biserică au plecat spre primărie, iar aici s-a organizat mitingul de protest. Vorbitorii i-au îndemnat pe oameni să fie uniţi, să-şi depăşească frica şi să lupte până la căderea dictatorului. Între timp, militarii din faţa primăriei s-au retras la sediul Miliţiei, iar autorităţile locale au fugit, cu excepţia viceprimarului, care le-a dat tablourile lui Ceauşescu şi alte materiale de propagandă cărora li s-au dat foc. În faţa primăriei s-a constituit o primă structură de conducere ce a hotărât să declare grevă generală în Buziaş, să continue protestul până la înlăturarea lui Ceauşescu şi să trimită telegrame unor întreprinderi din Timişoara, Arad, Cluj-Napoca, Braşov, Iaşi şi Bucureşti prin care să le comunice muncitorilor din aceste oraşe că locuitorii oraşului Buziaş au pornit lupta împotriva dictaturii ceauşiste. De la primărie, o parte a demonstranţilor s-a deplasat spre Biserica catolică, unde preotul a rostit o rugăciune, i-a binecuvântat şi a dat ordin să se tragă clopotele. A doua zi la ora 9, protestatarii s-au adunat în faţa Bisericii Ortodoxe pentru a primi şi binecuvântarea preotului ortodox. De aici s-au îndreptat spre primărie

pentru a relua mitingul de protest. În fața primăriei era instalată o stație de amplificare în fața căreia s-au perindat liderii din ziua precedentă și moderatorul manifestației, Viorel Drăgan, care a făcut repetate apeluri către intelectualii orașului invitându-i să se alăture manifestanților. Cei ce doreau să facă parte din noua structură de conducere a orașului trebuiau să îngenuncheze în fața mulțimii, să sărute drapelul cu stema decupată și să strige „Jos Ceaușescu!". Prin votul mulțimii s-a ales o nouă conducere administrativă a orașului Buziaș înainte de fuga dictatorului, formată din șapte persoane care s-a retras în primărie pentru a-și desemna structura de conducere și a lua primele măsuri de aprovizionare a populației și de asigurare a ordinii publice. În ciuda zvonurilor alarmiste, printr-o bună colaborare cu unitatea militară din oraș și cu șeful miliției locale, noua conducere prrovizorie a reușit să mențină ordinea și liniștea în localitate și să evite victime inutile.

D.T.

C

CABALORTA C. CONSTANTIN (n. 16 dec. 1981 București - m. 2 dec. 1989, București), subinginer.

Împușcat în coloana vertebrală. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

CACEU MIHAI MARGARETA (n. 09 febr. 1952, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989), muncitoare la Institutul Politehnic „Traian Vuia"

Împușcată în cap pe podul „Mihai Viteazul" din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. Nr. 1005/18.122006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CACEU MIHAI MARIANA-SILVIA (n. 21 oct. 1953, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitoare la întreprinderea KANDIA Timișoara.

Împușcată în cap pe podul „Mihai Viteazul" din Timișoara. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02. 1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CACHE ILIE (n. 08 febr. 1946, ? - 22 dec. 1989, București), muncitor la Fabrica de Sticlărie București.

Rănit prin împușcare, probabil în zona Televiziuni Române; decedat la Spitalul de Urgență București.

Bibliografie: Dosarul nr. 137/P/SI/1442/ 1991.

V.M.

CACOCEANU DUMITRU IOSEF (n. 11 mart. 1823, Izvorălu, jud. Mehedinți - m. 23 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), pensionar.

Împușcat în abdomen, în Piața Traian. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CALAFETEANU ION (n. 03 oct. 1940, Verbița, jud. Dolj), istoric.

A ocupat diferite funcții profesionale: Consilier diplomatic în MAE (1990-2000); secretar la Misiunea României pe lângă Națiunile Unite, New York (1990-1992); diplomat, centrala MAE (1992-1996); Director adjunct și director a.i., Accademia di Romania, Roma (1996-1999), profesor universitar, prorector al Universității *„Valahia"* din Târgoviște (1995-2004). Autor a peste 35 de lucrări (din care trei în străinătate) și a peste 100 de studii și articole de specialitate. Din anul 2009 îndeplinește funcția de Director general adjunct al IRRD, calitate în care a coordonat lucrările: *„Revoluția română din decem-*

brie 1989. Documente" și *„Documente privind Revoluția română din decembrie 1989. Activitatea Consiliului Provizoriu de Uniune Națională*, 3 vol.

V.M.

CALDERON JEAN-LOUIS (n.19 apr. 1958 - m. 22/23 dec. 1989, București), jurnalist francez de la Canal 5 al Televiziunii Franceze.

A fost călcat de șenilele unui tanc în Piața Palatului. Un devotat al meseriei, Jean-Louis Calderon, după ce a colindat Libanul, Ciadul, Chile, Afganistanul și Namibia, s-a identificat cu lupta pentru libertate a poporului român, dăruindu-și viața.

V.M.

CALISTRU VIRGIL (n. 26 oct. 1928 - m. 23 dec. 1989, București), profesor universitar la Institutul de Construcții.

Împușcat pe str. Dumbrava Nouă (Mărgeanului) din București.

V.M.

CALOMFIRESCU C. TOMA (n. 21 oct. 1948, Știorobăneasa, jud. Teleorman - m. 23/24 dec. 1989, București), maistru militar la UM 02210 București.

Împușcat în zona UM 02210 București. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12. 1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

CALOTĂ VICTOR-GABRIEL (n. 13 iul. 1970, București - m. 23/24 dec. 1989, București), elev.

Împuşcat în sediul CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

CANĂ IONEL (n. 02 apr. 1945, Bucureşti), medic.

La 04 mart. 1979, împreună cu preotul Calciu şi economistul Braşoveanu, fondează mişcarea sindicală, Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din Romania (SLOMR), prima şi singura formă de disidenţă organizată din România. Declaraţia de constituire este difuzată prin intermediul postului de radio „Europa Liberă". Este arestat de Securitate şi condamnat la şapte ani de detenţie, dar este eliberat după 20 de luni, din cauza presiunilor internaţionale. În anul 1987, este determinat să plece în exil în SUA, unde reuşeşte să pună bazele Secţiei Externe a SLOMR, fiin apreciat şi recunoscut de Confederaţia Internaţională a Sindicatelor Libere, cu sediul la Geneva.

Caietele revoluţiei nr. 1 (14)/ 2008

CAPAC GHEORGHE NICOLAE (n. 24 oct. 1934, Negru Vodă, jud. Constanţa - m. 24 dec. 1989, Mamaia, jud. Constanţa), ospătar la IHR Mamaia.

Împuşcat în abdomen. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Constanţa.*

V.M.

CAPOTESCU MIRCEA-IOAN (n. 24 ian. 1942, Fârdea, jud. Timiş), ?.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

CARALIU PETRE (n. 14 ian. 1968, Cislău, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în ochi și în tâmplă în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău*

V.M..

CARDOȘ TRAIAN (n. ? 1923, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), pensionar.

Decedat din cauza unui accident rutier pe Calea Lipovei, colț cu str. Pomiculturii, provocat de un civil care a fost trimis în judecată. (Nu are certificat de erou martir, dar numele figurează în Cimitirul Eroilor din Timișoara, printre martirii Revoluției).

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CARAMITRU ION (n. 11 mart. 1942, București), actor.

În decembrie 1989 era actor la Teatrul *Lucia Sturdza Bulandra*, București. În ziua de 22 decembrie 1989 ajunge la Televiziune cu un grup de manifestanți, între care și Mircea Dinescu. Împreună cu acesta, anunță căderea dictatorului Ceaușescu și victoria Revoluției. Spre miezul nopții, aflat în balconul CC al PCR, când în Piața Palatului se petreceau evenimente dramatice, încearcă, prin cuvântul său, să facă ordine, adresând chemări vibrante la oprirea focurilor de armă. Face parte din Consiliul Frontului Salvării Naționale, înființat în seara aceleiași zile, și membru

al Consiliul Provizoriu de Uniune Națională, unde a ocupat funcția de vicepreședinte.

Gh. S.

CARANSEBEȘ. Oraș în jud. Caraș-Severin, la confluiența Sebeșului cu Timișul. Menționat pentru prima dată în 1290 sub denumirea de Sebeș. Din unirea așezărilor medievale Căran (Căvăran) și Sebeș a rezultat denumirea actuală; menționat ca oraș din 1564. Combinat pentru industrializarea lemnului, exploatări de argile, întreprinderi de construcții metalice,materiale de construcții, de panificație, ateliere de reparații. Monumente, Muzeu. 34.165 locuitori (1991). Începutul revoltei timșorenilor împotriva dictaturii comuniste va avea ecou și în rândul locuitorilor din Caransebeș. În dimineața zilei de 18 dec. 1989 apăruseră în oraș manifeste și înscrisuri potrivnice dictaturii ceaușiste. După încercarea eșuată a conducerii Întreprinderii de Construcții Mașini Metalice (I.C.M.), cea mai importantă întreprindere din oraș, de a organiza, în dimineața zilei de 21 dec. 1989, un miting de condamnare a timișorenilor, un grup de inițiativă a reușit să mobilizeze câteva sute de muncitori pentru a porni spre Consiliul Popular Caransebeș într-un marș de protest față de dictatura comunistă și de solidaritate cu Timișoara, despre care aflaseră că s-a declarat, în ziua precedentă, oraș liber de comunism. Li s-au alăturat imediat și colegii veniți cu autobuzele pentru a intra în schimbul doi, dar și muncitorii de la Antrepriza de Construcții Hidrotehnice și cei de la Combinatul de Prelucrarea Lemnului. Coloana a fost urmărită cu mare atenție și supravegheată de o grupă de 15 milițieni cu autovehiculele din dotare. În jurul orei 14, coloana de demonstranți ajunge în fața Consiliului Popular Orășenesc cerând demisia lui Ceaușescu, libertate și condiții mai bune de viață. Autoritățile locale aflând de începerea revoltei au părăsit sediul Consiliului Popular și al Primăriei Caransebeș. Un grup de demonstranți au pătruns în sediu și au aruncat pe geam tablourile lui Ceaușescu, steagurile PCR, televizoare și alte materiale de propagandă găsite în local, cărora li s-a dat foc. Între timp s-a luat legătura cu conducerea județului, care a dat asigurări că nu se va interveni pentru reprimarea demonstrației, iar cei patru muncitori arestați pentru înscrisuri antidictatoriale vor fi eliberați în cel mai scurt timp. Mai mult, chiar primul secretar Radu Constantin s-a oferit să vină la Caransebeș pentru a rezolva problemele protestatarilor. Într-adevăr, la 17,30 a ajuns în mijlocul demonstranților Radu Constantin împreună cu Dănilă Pârvu, prim-vicepreședinte al Consiliului Popular

Județean Caraș-Severin în speranța că vor reuși să dezamorseze situația creată. Radu Constantin, care ocupase și funcția de prim-secretar la Caransebeș, era cunoscut în oraș, dar atunci nu a fost deloc inspirat pentru că și-a început discursul cu o frază – *„Nu mi-e frică de caransebeșeni"* – ce a atras mânia demonstranților. Aceștia, crezând că fostul prim-secretar se comportă arogant și îi sfidează, l-au admonestat verbal și fizic și l-au obligat să meargă în fața coloanei de demonstranți și să strige lozinci anticeaușiste. Coloana de demonstranți a ajuns în jurul orei 18.00, în fața Miliției orașului Caransebeș pentru a-i elibera pe cei patru muncitori, fără să știe că aceștia nu erau în arestul miliției, ci la Reșița. În aceste condiții situația se tensionează, demonstranții scandează lozinci potrivnice regimului și solicită cu insistență eliberarea arestaților. Un grup de aproximativ 50 de indivizi agresivi, care nu aveau nici o legătură cu revolta muncitorilor, atacă sediul miliției. Din interiorul clădirii se deschide focul. În urma deschiderii focului se creează panică în rândul demonstranților, unii retrăgându-se către parc, alții plecând să ceară sprijinul Armatei. La scurt timp se vor regrupa în fața Miliției și cu o automacara vor forța poarta de intrare în sediu. Din interior se redeschide focul, alți 18 demonstranți fiind răniți. Bilanțul primei confruntări a caransebeșenilor cu reprezentanții locali ai regimului ceușist a fost tragic: un mort și peste 20 de răniți. În noaptea de 21/22 dec. 1989, centrul orașului rămâne sub stăpânirea unui grup ce se manifesta cu violență. Spre dimineață, liniștea se restabilește în zona centrală a orașului, iar TAB-urile și militarii se retrag în cazarmă. În dimineața zilei de 22 dec., autoritățile locale sunt inexistente, majoritatea instituțiilor publice fiind închise. Reprezentanții regimului comunist abandonaseră puterea, fugind și ascunzându-se pentru a-și salva viața, Caransebeșul devenind al treilea oraș liber de orice influență comunistă. În jurul orei 9, coloane de demonstranți, organizate pe întreprinderi, s-au îndreptat spre centrul orașului, scandând lozinci anticeaușiste și anticomuniste. Manifestanții trec prin fața unităților militare strigând aceleași lozinci, dar și *„Armata e cu noi!"* și ajung în centrul orașului, unde ocupă sediul Comitetului Municipal de Partid. În fața sediului, mii de caransebeșeni află că Ceaușescu a fugit și libertatea mult dorită devine o realitate pentru români. Seara, se alege o nouă structură de conducere a orașului. Noua conducere se va confrunta cu numeroase probleme privind asigurarea ordinii și liniștii publice, paza unor obiective importante din oraș, asigurarea aprovizionării populației cu produse de strictă necesitate, dar

și cu contracararea unor așa-zise acțiuni teroriste și diversioniste. Pentru a veni în sprijinul noii conduceri, directorul Arhivelor Județene Caraș Severin, a luat inițiativa tipăririi și afișării, în diferite locuri din oraș, a unui manifest-apel al Comitetului Salvării Naționale din orașul Caransebeș, prin care se cerea locuitorilor să mențină ordinea și liniștea în oraș, să apere bunurile publice și ale locuitorilor, să nu creeze panică și să asigure funcționarea normală a serviciilor din oraș și să mențină în stare de funcționare curentul electric, liniile telefonice și rețeaua de aprovizionare cu apă. Personalul Securității și Miliției, precum și armamentul acestora a fost luat sub protecția Armatei. În seara zilei de 22 dec., ca urmare a zvonurilor potrivit cărora persoane neidentificate urmăreau readucerea la conducerea statului a lui Ceaușescu, s-a trecut la reînarmarea efectivelor militare distribuindu-se muniție pe subunități. Semnalarea în zona Anina a unor ținte aeriene a determinat să se treacă la aplicarea, începând cu ora 24.00, a Planului unic de pază, apărare și intervenție la Aerodromul Caransebeș. În acest sens, a fost trimis la aerodrom un detașament de tancuri și TAB-uri la care s-a adăugat un număr de militari din unități de construcții și luptători din gărzile patriotice, precum și un detașament de parașutiști dintr-o unitate militară din Buzău. Diversiunea cu teroriști este prezentă și la Caransebeș, noua conducere a orașului primind numeroase sesizări și informații despre atacuri iminente venite dinspre Oțelu Roșu și Hațeg sau despre acțiuni probabile la Uzina de Apă a orașului și Gara CFR. În seara zilei de 23 dec., subunitatea de artilerie antiaeriană de pe Aerodromul Caransebeș deschide focul asupra a două ținte aeriene luminate fără însă a le doborî. Aceeași situație se repetă și în seara zilei următoare când se va trage fără succes asupra unor ținte aeriene luminate cu un proiector de la sol. În aceeași zi, au fost trimise două detașamente cu tancuri și TAB-uri la Reșița unde se semnalează mai multe atacuri teroriste și trei TAB-uri la Hațeg unde se raportase că *„teroriștii au interceptat șoseaua"*. Acțiunile diversionist-teroriste vor continua până în 31 decembrie, dar cu o intensitate tot mai scăzută. Pentru a face apel la reinstaurarea ordinii și revenirii la normalitate, noua structură de conducere a orașului editează ziarul *„Caransebeșul liber"*. Primul număr a apărut la 25 dec. 1989 din inițiativa unui grup de intelectuali – profesori, muzeografi, arhiviști – și s-a subintitulat *„ziar al Comitetului Salvării Naționale din orașul Caransebeș"*. Sub aceeași denumire a apărut și numărul al doilea din 27 dec. 1989.

D.T.

CARLSSON INGVAR, (n. 09 nov. 1934, Borås, Älvsborg, Suedia), om politic suedez, prim-ministru al Suediei (13 mart. 1986 - 04 oct. 1991 și 07 oct. 1994 - 22 mart. 1996).

La data de 23 dec. 1989, declara că evenimentele din ultimele zile au demonstrat că *„o mișcare populară poate răsturna un regim, oricât de brutal ar fi el”.*

Gh. S.

ČARNOGURSKÝ JÁN (n. 01 ian. 1944, Bratislava), prim-vicepreședinte al guvernului RS Cehoslovace, în cuvântul rostit la 24 dec. 1989, la un miting de solidaritate cu poporul român, desfășurat cu prezența a mii de cetățeni, în orașul Bratislava, capitala Slovaciei, s-a referit la evenimentele din România, evidențiind cât de mare și de riscantă este trecerea de la dictatură la democrație în România și a apreciat că se formează un nou tip de internaționalim, a cărui bază o constituie calitățile general-umane și drepturile omului.

Gh.S.

CARP LIVIU-TITUS STANCA-ARIADNA (n. 27 ian. 1960, Lupeni, jud. Hunedoara - m. 23 dec. 1989, București), tehnician-proiectant la Energo-Construcția București

Împușcată în cap în locuința sa din Calea Dorobanți, sect. 1, București. Declarată erou martir (D. nr. 212/30.05.1996; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 155/22.07.1996; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CARP LUCA VASILE (n. 26 oct. 1952, Fălciu, jud. Vaslui - m. 24 dec. 1989, Constanța), ofițer MApN.

Împușcat în cap. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

CARPÂN VASILE DĂNUȚ (n. 26 oct. 1960, Cristești, jud. Botoșani - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor parchetar.

Împușcat în abdomen, pe Calea Aradului din Timișoara, de către personae neidentificate care au tras asupra manifestanților dintr-un autoturism ARO. Cadavrul său a făcut parte din lotul care a fost transportat în secret la București și incinerat la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou-martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CASTRO FIDEL (Fidel Alejandro Castro Ruz - n. 13 aug. 1926), președinte al Cubei (02 dec. 1976 - 24 febr. 2008).

La 24 dec. 1989, a autorizat necondiționat triimiterea urgentă în România a unui ajutor constând din 22 tone de medicamente, instrumente medicale și alimente necesare populației.

Gh. S.

CATANĂ TOADER MARIN (n. 10 aug. 1950, Slobozia-Ciorăști, jud. Vrancea - m. 24 dec. 1989, Golești, jud. Vrancea), paznic la canalul Siret-Bărăgan.

Împușcat în ochiul stâng, în loc. Golești, pe drumul european E 85, de militari de la UM 02280. (Vinovații au fost achitați în anul 2002). A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. Nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vrancea.*

V.M.

CATRINESCU MIHAIL (n. 26 mai 1940, București - m. 03 ian. 1990, București), salariat civil MApN.

Rănit, prin împușcare în noaptea de 23/24 dec. 1989, în zona Academiei Militare; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.2.2006.

V.M.

CAUC SILVIU LIVIU (n. 04 oct. 1964, Puchina, jud. Mehedinți - m. 26 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în zona Radiodifuziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

CAZAN IOAN IOAN (n. 26 mart. 1971, Sibiu - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni, București. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou-martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CĂCIULĂ MARIA (n. 03 ian. 1917, Gogoșu, jud. Mehedinți - m. 25 dec. 1989, Drobeta Turnu-Severin, jud. Mehedinți), pensionară.

Împușcată în abdomen în data de 23 dec. 1989 de către un militar în termen de la UM 01068 Vânju Mare și decedată la Spitalul Județean din Drobeta Turnu-Severin. Vinovatul a fost achitat în anul 1990.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

CĂCIULESCU HORIA (n. 13 febr. 1922, Belinț, jud. Timiș - m. 24 dec. 1989, București), actor.

Împușcat în cap, în zona Palatului Telefoanelor.

V.M.

CĂLIN ADRIAN (n. 03 oct. 1957, Constanța - m. 24 dec. 1989, Constanța), muncitor la IMPF Constanța.

Împușcat în regiunea cervicală. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1379/82.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

CĂLIN CĂTĂLIN CONSTANTIN (n. 06 mart. 1971, Ploiești, jud. Prahova - m. 28 dec. 1989), militar în termen la UM 01952 București.

Împușcat în stomac, în postul de santinelă la unitatea în care își satisfăcea serviciul militar. A fost

declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova..*

V.M.

CĂLIN SANDU (n. 1952, București? - m. ? dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

CĂPRIȚĂ N. NICOLAE DORIN (n. 05 aug. 1967, Agnita, jud Sibiu - m. 23 dec. 1989, Brașov), muncitor la Hidromecanica Brașov.

Împușcat în gât cu două gloanțe, în zona clădirii Consilșiului Județean de partid, Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

CĂPUCIANU CONSTANTIN (n. ? , Iași - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina?

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni.

V.M.

CĂRPĂTOREA TOADER GHEORGHE - CRISTIAN (n. 26 apr. 1970, Tălmaciu, jud. Sibiu - m. 24 dec. 1989, Sibiu), muncitor marochiner la Întreprinderea 13 Decembrie.

Împușcat, la data de 22 dec. 1989, în spate și în gât, la Inspectoratul de Miliție Sibiu; decedat

la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CĂRPINIȘ ION (n. 22 aug. 1953 ? - m. 22/23 dec. 1989, București), ?

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni în timpul executării unui foc de baraj. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

CÂMPEANU RADU-ANTON (n. 28 febr. 1922, București), fost deținut politic, președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, cu sediul la Paris (până în 1990), președinte al PNL (1990-1995), senator român (1990-1992) și candidat pa președinția României (1990).

La data de 20 dec. 1989 (când era președinte al AFDPR), a transmis un mesaj prin radio „Europa Liberă" în care condamna represiunea sângeroasă de la Timișoara și asigura că românii din străinătate nu-și vor precupeți nici un efort ca alături de compatrioții din țară să contribuie la eliberarea României *„de sub jugul unei tiranii fără precedent în istoria noastră"*.

Gh. S.

CÂMPEANU ROMEO, general MI. General-maior (23 aug. 1984); locțiitor al șefului IGM (1988-1989). La 22 dec. 1989, transmite unităților de miliție ordinul gl. Iulian Vlad că: *„nu se mai folosește armamentul din dotare și nici alte forme de violență împotriva muncitorilor..."* În după amiaza aceleiași zile, declară la Televiziune că a dat deja ordin ca toate efectivele miliției să se retragă în unități și să nu facă nici un fel uz de armă și de forță. Totodată, a dat asigurări că Miliția va participa în conti-

nuare la *„menținerea ordinei și disciplinei”*, urmând a purta pe mâna stângă o bandă tricoloră și cerea ca *„să nu se intre în unitățile noastre”*.

Gh. S.

CÂNDEA NICOLAE PAVEL (n. 24 mart. 1933, Rupea, jud. Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), muncitor.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CÂRDĂREANU GHEORGHE (n. ? - m. dec. 1989, Sibiu).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

CEAPĂ GHEORGHE NICOLAE (n. 10 apr. 1974, Boldești-Scăieni, jud.Prahova - m. 26 dec. 1989, Zamfira, jud. Prahova), elev.

Împușcat în inimă pe comunicația Zamfira-Găvana, de către un luptător de la gărzile patriotice. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993 ; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

CEAUȘ ION CONSTANTIN (n. 22 oct. 1926, ?, jud. Prahova - m. 22 dec. 1989, Ploiești, jud. Prahova), pedagog la Liceul Industrial de Chimie din Ploiești.

A făcut infarct, în zona fostului sediu al „Casei Albe" din Ploiești. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M..

CEAUȘESCU ELENA (n. 07 ian. 1916, Petrești, jud. Dâmbovița - d. 25 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), textilistă, apoi inginer chimist; membru al CC al PCR (21 iul. 1972 - 22 dec. 1989), membru al CPEx (28 nov. 1974 - 22 dec. 1989); membru al Biroului Permanent al CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie (09 mart. 1980 - 22 dec. 1989); prim-viceprim-ministru al guvernului (28 mart. 1989 - 22 dec. 1989).

În prima ședință a CPEx, după izbucnirea Revoluției la Timișoara, în după-amiaza zilei de 17 dec. 1989, **E.C.** adoptă o poziție dură, intransigentă, la fel ca și **N.C.** *„Să fi tras în ei* – sublinia ea – *să fi tras la picioare și cei care cădeau să fi fost băgați în beci, ca să nu mai poată ieși de acolo!"*. A doua zi, dimineața, când Nicolae Ceaușescu a plecat în vizită oficială în Iran, a lasat la conducerea țării pe soția sa, **E.C.** și pe Manea Mănescu. În după-amiaza aceleiași zile, într-o discuție telefonică, **E.C.** i-a cerut lui Ion Coman, trimis la Timișoara, să pună *„câini și miliția călare pe populația din Timișoara"*. În noaptea de 18/19 dec. 1989, din ordinul **E.C.**, din morga Spitalului Județean Timișoara, încep să fie încărcate într-o izotermă, trupurile a 40 de revoluționari uciși în represiunea din seara zilei de 17 dec. 1989, care au fost transportate la crematoriul „Cenușa" din București. În timpul mitingului din dimineața zilei de 21 dec. 1989 din Piața Palatului, încearcă, alături de soțul ei, să restabilească ordinea în mulțimea participanților. Fiind permanent alături de **N.C.**, împărtășind cu totul viziunea sa în dimineața zilei de 22 dec. 1989, când manifestanții au pătruns în clădirea CC al PCR, iar ei se îndreptau spre ascensorul cu care urma să se deplaseze pe terasa clădirii și să urce în elicopter, cerea: *„Să se tragă!... Să se tragă!"*. Reținuți, din seara aceleiași zile, într-o cameră din incinta unei unități militare din garnizoana Târgoviște, în cursul zilei

de 25 dec. 1989, au fost judecați și condamnați la moarte de un Tribunal Militar Excepțional.

Gh. S.

CEAUȘESCU ILIE, (n. 08 iun. 1926, Scornicești, jud. Olt - m. 01 oct. 2002, București), istoric militar, general MApN.

General-maior în MApN (07 mai 1977); general-locotenent (30 dec.1982); membru al CC al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); secretar al Consiliului Politic Superior al Armatei și adjunct al ministrului apărării naționale (15 apr. 1983 - 22 dec. 1989); membru în Consiliul Apărării (22 dec. 1983 - 22. dec. 1989). La 17 dec. 1989, afirmă ăn cadrul ședinței Biroului de conducere al MApN, că evenimentele de la Timișoara *„sunt inițiate și se desfășoară cu sprijin din afară, din Ungaria și din alte țări, inclusiv din URSS"*. Sosit la Timișoara, la 18 dec. 1989, analizează la sediul Comitetului Județean de Partid, situația din oraș cu Ion Coman și cu generalul Victor Stănculescu, ca apoi să se deplaseze la comandamentul D. 18 Mc., unde are o întâlnire cu ofițerii. A doua zi, informează cadrele militare de la acest comandament, despre pericolul unei agresiuni externe, care viza integritatea teritorială a României, despre existența unui complot internațional împotriva ei, despre pătrunderea pe teritoriul național a cca 2.000 de elemente provocatoare care urmăreau declanșarea unor acțiuni violente etc. El cerea ca armata să rămână în stradă pentru că *„tulburările sunt provocate de elemente teroriste, aservite intereselor țărilor capitaliste, scopul lor fiind răsturnarea socialismului și întoarcerea la capitalism"*. La 20 dec. 1989, se deplasează la Arad și prezintă în fața cadrelor de la o unitate militară din oraș, situația de la Timișoara. Cu acest prilej, cere: *„să se organizeze adunări de condamnare a huliganilor, iredentiștilor și fasciștilor din Timișoara; să sporească vigilența deoarece era posibil ca și la Arad să se pregătească ceva asemănător"*. În după amiaza aceleiași zile, generalul **I.C.** sosește la Cluj-Napoca, la Comandamentul Armatei a 4-a unde face o informare despre evenimentele de la Timișoara. În aceeași viziune și limbaj, el insistă că acolo se desfășoară o acțiune diversionistă și teroristă, organizată de autoritățile de la Budapesta, cu sprijin american, sovietic și

occidental, având ca scop declanșarea unui conflict armat și anexarea Transilvaniei la Ungaria. Cu același prilej, cere primului secretar al Comitetului județean de Partid Cluj, să organizeze adunări ale oamenilor muncii (pe secții, schimburi și ateliere), în cadrul cărora să se ia atitudine față de evenimentele de la Timișoara. În noaptea zilei de 21/22 dec. 1989, în baza ordinului dat de **I.C.** în scopul întăririi forțelor militare din Sibiu, în acest oraș sosesc subunități militare din Râmnicu-Vâlcea. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, la CC al PCR, se adresează fratelui său, **N.C.**, insistând că: *„Situația este deosebit de critică. Vin coloane de muncitori. Trebuie făcut ceva. Trebuie destituit guvernul"*. Apoi se deplasează la sediul MApN, unde se destăinuie adjunctului său: *„Sovieticii vor capul lui frate-miu Nicu!"*. Retras în biroul ministrului, întocmește o listă cu componența viitorului guvern și cere șefului Direcției de Informații a Armatei (viceamiralul Ștefan Dinu) să convoace atașații militari ai Uniunii Sovietice și Chinei. În convorbirea cu atașatul militar sovietic și cu locțiitorul comandantului șef al Forțelor Armate Unite la București îi anunță că în cursul zilei în România se va constitui un nou guvern și cere ca Uniunea Sovietică *„să dea dovadă de multă reținere… de multă înțelegere"*, să acorde sprijin în *„aceste momente de confuzie și să-și folosească influența pentru ca elementele ostile socialismului să nu atenteze la munca poporului român"* și să nu *„întroneze modul de viață imperialist"*, deoarece *„cercurile imperialiste străine au organizat un complot internațional cu scopul de a distruge socialismul, de a abate România de pe calea construirii unei vieți noi, de a o scoate din sistemul socialist și din Tratatul de la Varșovia"*.

Gh. S.

CEAUȘESCU NICOLAE, om politic român (n. 1918, Scorniceşti, jud. Olt - m. 25 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița). Membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român în 1949 și al Biroului Politic în 1955, în 1965 a obținut funcția de secretar general al partidului, iar în 1967 a cumulat-o și pe cea de președinte al Consiliului de Stat (șef al statului). N.**C.** a accentuat orientarea României spre un comunism național, atenuând dependența de URSS atât în domeniul economic, cât și în politica externă. În 1968 a dezaprobat intervenția trupelor Pactului de la Varșovia în Cehoslovacia, situându-se în mod categoric împotriva doctrinei Brejnev. A accentuat controlul polițienesc asupra populației și a dus o politică de rigidă austeritate pentru a putea destina cea mai mare parte a producției spre export și

pentru a reduce astfel datoria externă, fără însă a reuși să salveze economia românească de la dezastru.

Din 1971, regimul lui **N.C.** a evoluat tot mai mult, spre o formulă de guvernare de tip neostalinist, bazată pe un cult al personalității fără precedent în istoria României. A manifestat lipsa voinței de a lua cele mai mici măsuri de democratizare a sistemului politic, ca și de acceptare a unui dialog între putere și societate. Toate au generat o profundă nemulțumire populară, acumulată în timp, îndeosebi după 1985, când înrăutățirea situației economice, a nivelului de trai, a lipsei hranei de bază, a mijloacelor de consum, au constituit câteva din cauzele de bază ale formei sângeroase prin care s-a manifestat Revoluția din Decembrie 1989. O primă tentativă de revoltă pentru înlăturarea regimului opresiv al lui **N.C.** a eșuat la Iași, la 14 dec. 1989, două zile mai târziu, revolta reaprinzându-se cu mare intensitate la Timișoara. Intrat în panică, în noaptea de 16 dec. 1989, **N.C.** inaugurează suita întâlnirilor cu ministrul apărării naționale, ministrul de interne, cu șeful Departamentului Securității Statului și mai ales a adoptării de directive și ordine menite unor acțiuni de forță, cu credința că astfel, regimul său se va putea menține și va putea controla situația din țară. Fără voia sa – cum se remarcă într-un volum consacrat Revoluției din Decembrie – **N.C.** a devenit „regizorul scenariului" care s-a derulat în România între 17 și 22 dec. 1989. În dimineața zilei de 17 dec. 1989, din ordinul său, la Timișoara, armata a fost scoasă în stradă, la început pentru o demonstrație de forță, cu fanfară și pas de defilare, pentru ca apoi să aibă numai scop represiv. În vederea îndeplinirii ordinelor sale, în acest oraș s-au deplasat mai multe cadre politice și militare de rang înalt. O amplă acțiune de reprimare a demonstranților a avut loc în cursul serii și al nopții. Neînțelegând adevărata amploare a evenimentelor din orașul de pe Bega sau era prea sigur pe capacitatea de a stăpâni situația, **N.C.** a hotărât să-și respecte agenda politică, urmând să dea curs invitației de a face o vizită oficială în Iran între 18-20 dec. 1989. Înainte de a pleca, a convocat în după amiaza zilei de 17 dec. 1989, o ședință a Consiului Poli-

tic Executiv (CPEx), la care a prezentat situația de la Timișoara. Se remarcă optica obsesivă că tulburările de aici au fost *„organizate și declanșate de cercurile revanșarde și revizioniste și de agenți atât din răsărit, cât și din apus"* și că scopul lor era lichidarea *„independenței și integrității teritoriale a României"*. Reține atenția nemulțumirea sa față de modul cum au ripostat forțele de ordine, de faptul că Armata și trupele MI nu au folosit armamentul de război. Pentru vina de a nu fi reprimat cu promptitudine și maximă eficiență manifestările considerate *„ostile"*, el a acuzat pe cei doi miniștri și pe șeful DSS de *„atitudine capitulardă defetistă"*, că au *„trădat interesele țării, interesele poporului"* și a solicitat destituirea lor. A urmat scena simulării „demisiei", în care **N.C.** a jucat teatru, știut fiind faptul că secretarul general era ales de Congresul partidului și nu de CPEx. Cei trei au declarat că *„au înțeles"* și că vor acționa așa cum li s-a ordonat. În finalul discursului său a invocat anul 1968 – momentul de vârf al activității lui politice – dar *„acum este mai rău"* și conidera că trebuie luate *„toate măsurile pentru a putea răspunde oricărei încercări de amestec străin în România"*. În teleconferința cu activul de partid și de stat, ținută la scurt timp după ședința CPEx, vorbind de *„unele evenimente grave de la Timișoara"*, a cerut să se acționeze energic, făcându-se, la nevoie, uz de armă, pentru restabilirea ordinii. După ce, în dimineața zilei de 18 dec. 1989, i se raporta personal că situația întrase în normalitate la Timișoara, în ciuda bilanțului impresionant de morți, răniți și reținuți, **N.C.**, respectându-și programul, a plecat în Iran, lăsând la conducerea țării pe Elena Ceaușescu și pe Manea Mănescu. În zilele de 18 și 19 dec. 1989, la Timișoara, situația începe să se tensioneze din nou, cu toate eforturile autorităților de a-i determina pe muncitori să-și reia lucrul. Vestea represiunilor sângeroase din noaptea de 17/18 dec. 1989 a umplut de indignare opinia publică din țară și din afară, grație posturilor de radio și presei străine. Întors din vizita din Iran, prima măsură pe care a adoptat-o a vizat decretarea stării de necesitate pe întreg teritoriul județului Timiș. În seara aceleiași zile de 20 dec. 1989, a convocat o nouă teleconferință cu activul de partid din județe, în care a apreciat că incidentele grave de la Timișoara *„au fost organizate și dirijate de cercurile revanșarde revizioniste, de serviciile de spionaj străine, cu scopul clar de a provoca dezordine, de a destabiliza situația din România"*. A anunțat apoi că se va adresa întregii națiuni prin radio și televiziune. Totodată, a cerut să se organizeze adunări în întreprinderi și

instituții *„unde să se adopte moțiuni de condamnare a acelora care s-au pus în slujba străinătății, a cercurilor străine"*, precizând că *„armata trebuie să înțeleagă bine că ea are astăzi marea răspundere, în fața poporului, de a apăra și respinge orice acțiuni care sunt împotriva independenței, suveranității și integrității teritoriale, a liniștii, a construcției socialiste în țara noastră"*. **N.C.** dovedea în continuare că este lipsit de simțul realității, că se confunda total cu partidul și sistemul politic în fruntea căruia se afla și care era profund măcinat de criză, că avea o percepție totalmente eronată asupra realităților concrete, considerând că se bucură de susținerea necondiționată a imensei majorități a poporului, iar nemulțumirile sunt văzute ca acte izolate, huliganice și iresponsabile. Principalii vinovați rămân mereu aceiași, respectiv, cercurile imperialiste revanșarde și iredentiste, precum și serviciile secrete din străinătate. Din nou, invocă *„poziția fermă a întregului nostru popor în 1968"*, când a condamnat intervenția Tratatului de la Varșovia împotriva Cehoslovaciei, înăbușind *„primăvara de la Praga"* și a acționat pentru apărarea independenței României. El aprecia că acum *„se poate afirma că este o situație asemănătoare sau chiar mai gravă"*. Refuza să ia în seamă faptul că situația se schimbase radicat față de 1968, că poporul român nu mai vedea în **N.C.** un patriot hotărât să apere țara în eventualitatea unei invazii sovietice, ci, din contră, el era privit ca un dictator, care adusese România în pragul prăbușirii. În mod cert, viziunea încremenit mobilizatoare a momentului 1968 a fost unul din motivele care l-au determinat să convoace pentru a doua zi, 21 dec. 1989, un mare miting popular, ca și atunci, în fața sediului CC al PCR, ce trebuia să exprime adeziunea cetățenilor României la politica partidului comunist și a conducătorului său. Adept al unor clișee ale trecutului, N.C. a luat decizia de a *„rezolva"* situația de la Timișoara, unde armata nu mai putea să facă față, cu echipe compacte de muncitori, așa cum procedase PCR în 1945, când gărzile patriotice făceau *„ordine"* în întreprinderi. În consecință, a cerut să fie mobilizați muncitorii din jud. Olt, Vâlcea și Dolj, să li se pună la dispoziție bâte și, în cursul nopții de 20/21 dec. 1989 să pornească spre Timișoara, pentru ca, a doua zi dimineața, să intervină în forță împotriva celor ce ocupaseră Piața Operei. Odată ajunși în Timișoara, aceștia au înțeles adevărata realitate și au fraternizat cu revoluționarii, astfel că nici această ultimă tentativă a lui **N.C.** de a prelua controlul asupra orașului, nu a reușit. În dimineața zilei de 21 dec. 1989 a avut loc, mai întâi, ședința

CPEx la care s-a discutat despre măsurile ce trebuiau luate pentru restabilirea ordinii și adoptarea unor măsuri măsuri menite să câștige adeziunea populației. Aceste măsuri urmau să fie aduse la cunoștința participanților la marele miting proiectat în Piața Palatului din București. După practicile obișnuite au fost aduși, cu câteva ore înainte, un mare număr de *„oameni ai muncii"* a căror mobilizare se făcuse în pripă, dar al cărui rol principal era de a-și exprima, prin lozinci și prin viu grai, întreaga *„adeziune"* la politica partidului. În fața mulțimii, N.C. a reluat acuzațiile la adresa cercurilor revizioniste, revanșarde, imperialiste, exprimând hotărârea de a pune capăt acțiunilor ilegale de la Timișoara, de a restabili ordinea și *„a asigura construcția victorioasă a socialismului"*.

După câteva munute, într-o atmosferă generală de uimire este întrerupt de un zgomot ce părea de petardă, urmat de un hârâit asurzitor, care a creat o confuzie și teamă generală, iar ordinea n-a mai putut fi restabilită în totalitate. Impactul asupra lui **N.C.** a fost deosebit de puternic, apelul său disperat nu mai avea nici un ecou, devenea clar că nu mai putea controla situația pe care o crease în România. După „spargerea" mitingului, **N.C.** și soția sa au rămas în clădirea CC, hotărât să lupte pentru „salvarea socialismului", fiind convins că abandonarea acesteia împinge România într-o adevărată catastrofă națională. Spre seară, la ora 18.00 a avut loc ultima teleconferință a lui **N.C.**, care nici în acel moment nu înțelegea gravitatea situației situației. El cerea o mobilizare totală a membrilor de partid, constituirea grupelor patriotice sau a detașamentelor de luptă și de apărare. *„Nu trebuie să existe secție sau întreprindere în care să nu se fi constituit aceste grupe"*, sublinia el, căci întreaga țară se află într-o situație *„mai mult decât starea de necesitate"*. Între timp, o parte însemnată a participanților la miting s-au regrupat în zona Piața Universității – Intercontinental. Informat despre ceea ce se întâmpla aici, despre ridicarea *„Baricadei"* – devenită simbol al luptei împotriva dictatorului **N.C.** – el acuză din nou forțele MApN și ale MI că n-au fost în stare să lichideze acest grup. Apoi face cunoscut că din acel moment se instituie comanda unică, sub conducerea sa, în calitate de comandant su-

prem, asupra întregii activități, care urma să fie asigurată de către ministrul apărării naționale, ministrul de interne, ministrul secretar de stat la interne, șeful DSS și șeful de stat major al Gărzilor Patriotice. Câteva ore mai târziu, îi apostrofează pe cei patru: generalul Vasile Milea, generalul Iulian Vlad, Tudor Postelnicu și colonelul Corneliu Pârcălăbescu pentru modul defectuos în care acționează pentru reprimarea revoluționarilor de la Intercontinental. La miezul nopții 21/22 dec. 1989, Baricada de la Intercontinental este străpunsă de tancurile armatei și, prin urmare, rezistența revoluționarilor bucureșteni este spulberată, **N.C.** fiind informat despre acest lucru. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, începând cu ora 07.00, din cartierele capitalei, coloane constituite din zeci de mii de muncitori se îndreaptă spre centru, scandând *„Jos Dictatorul!"*. Extrem de iritat, **N.C.** cere ministrului apărării naționale și ministrului de interne să ia toate măsurile pentru a împiedica manifestanții să pătrundă în Piața Palatului, folosindu-se în acest scop, cum cerea el, armamentul din dotare. La scurt timp, generalul Vasile Milea este admonestat că nu execută întocmai ordinele primite. Informat despre moartea generalului Vasile Milea, **N.C.** îl consideră trădător, preia direct conducerea forțelor armate și decide introducerea stării de necesitate în întreaga țară. Apoi îl cheamă pe generalul Victor Stănculescu, convoacă urgent o ședință a CPEx, de altfel, ultima, în cadrul căreia anunță că generalul Vasile Milea *„s-a împușcat"* după ce *„a sabotat aplicarea măsurilor și a lucrat în strânsă legătură cu străinii"*. Membrii CPEx sunt întrebați dacă sunt hotărâți sau nu să lupte și propune să se declare starea de necesitate îm întreaga țară. Ordonă generalului Victor Stănculescu, sosit între timp în sediul CC să preia comanda armatei și să execute ordinele pe care le dăduse mai înainte. La aproximativ două ore de la numirea sa, generalul Victor Stănculescu îl informează pe **N.C.** că *„trupele nu mai pot pătrundă în Piață"*, deoarece aceasta era deja înconjurată de manifestanți și îi propune să plece cu elicopterul la *„unul din centrele de comandă din țară"*. Sperând încă în redresarea situației, **N.C.** a ieșit din nou în balconul CC, în jurul orei 11.30, cu o portavoce, încercând să se adreseze mulțimii din Piață. Nu a reușit să vorbească, întrucât a fost întâmpinat cu huiduieli, fluierături, iar mulți demonstranți au aruncat în el cu diferite obiecte. În condițiile în care o parte dintre manifestanții aflați în Piața Palatului au pătruns în sediul CC, complet derutat, abandonat de structurile instituționalizate

ale statului comunist, fostul dictator și soția sa părăsesc cu un elicopter sediul CC – simbolul totalitarismului comunist, moment care a marcat, de fapt, prăbușirea regimului socialist-totalitar. După o scurtă oprire la Snagov, elicopterul a aterizat în apropiere de Boteni. Cu ajutorul a două autoturisme particulare, **N.C.** și **E.C.** au fost transportați la Centrul de Protecție al Plantelor de lângă Târgoviște. De aici au fost preluați de doi milițieni, care i-au transportat în pădurea Rățoaia de lângă comuna Bocșani, iar apoi, preluați de un echipaj al miliției din Târgoviște, au fost duși la sediul Inspectoratului județean al MI. După puțin timp, **N.C.** și **E.C.** au fost preluați de doi ofițeri ai armatei și conduși la o unitate militară, comandată de col. Andrei Kemenici, unde au fost puși sub pază severă. În seara zilei de 24 dec. 1989, Ion Iliescu a semnat, în calitate de președinte al CFSN, Hotărârea de constituire a Tribunalului Militar Excepțional, cu misiunea de a proceda *„de urgență la judecarea faptelor deosebit de grave săvârșite de cetățenii Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena, destituiți din funcțiile de stat și politice prin acțiunea revoluționară a maselor populare”*. Procesul s-a desfășurat într-o cameră din cadrul unității militare în care erau reținuți din seara zilei de 22 dec. 1989. Rechizitoriul citit la proces cuprindea acuzațiile de: genocid – peste 60.000 de victime; subminarea puterii de stat prin organizarea de acțiuni armate împotriva poporului și a puterii de stat, infracțiunea de distrugere a bunurilor obștești, prin distrugerea și avarierea unor clădiri, explozii în orașe; subminarea economiei naționale etc. **N.C.** s-a situat pe poziția nerecunoașterii Tribunalului Militar Excepțional, susținând că el era președintele Republicii Socialiste România și că, în conformitate cu prevederile Constituției, nu putea răspunde decât în fața Marii Adunări Naționale. Procesul s-a încheiat în mai puțin de două ore, completul de judecată anunțând sentința de condamnare la moarte a lui **N.C.** și **E.C.** și confiscarea averii. Nerecunoscând legalitatea Tribunalului Militar Excepțional, cei doi soți nu au făcut recurs și sentința a rămas definitivă. Astfel, **N.C.** și **E.C.** au fost executați la 25 dec. 1989 și, în seara aceleiași zile, posturile de radio și televiziune au anunțat moartea lor.

Gh.S.

CEAUȘESCU NICU (n. 01 sept. 1951, București - m. 26 sept. 1996, Viena), fizician; membru supleant (23 nov. 1979) și membru al CC al PCR (18 dec. 1982 - 22 dec. 1989); membru supleant al CPEx (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); prim-

secretar al CC al UTC (12 dec. 1983 - 13 oct. 1987); ministru pentru Problemele Tineretului (12 dec. 1983 - 17 oct. 1987); prim-secretar al Comitetului de Partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Sibiu (03 oct. 1987 - 22 dec. 1989).

La 17 dec. 1989, solicită comandantului garnizoanei Sibiu, substanțe chimice lacrimogene și un elicopter, pentru a le transporta la Timișoara. După teleconferința ținută în aceeași zi, de Nicolae Ceaușescu, atrage atenția că: *„Este alarmă! Tragem fără somație! Este stare dev război, nu de necesitate!"* La 19 dec. 1989, urmărind ce se petrece la Timișoara, el a declarat în fața colaboratorilor săi apropiați și a șefului Miliției Județene: *„Dacă la noi se întâmplă ceva, vom trage în ei și nu ne vor învinge ei pe noi. Nu voi, securiștii și milițienii din Sibiu, veți trage – că sunteți proști și nu știți să trageți – o să chem specialiștii mei din București"*. Informat, în dimineața zilei de 21 dec. 1989, de activitatea grupului de manifestanți din fața magazinului *„Dumbrava"* care se solidarizaseră cu revolta de la Timișoara și scandau lozinci antidictatoriale, Nicu Ceaușescu cere trimiterea în stradă a plutonului de intervenție *„Scutul"*, format din circa 20 de cadre, care este întâmpinat cu fluierături și huiduieli de manifestanți. După ce a părăsit conducerea județului Sibiu, în seara zilei de 22 dec. 1989 este prins, agresat și înjunghiat la unul din „filtrele" care controlau pătrunderea persoanelor în București și prezentat telespectatorilor la postul național de Televiziune. Este pus sub pază, alături de alți membri ai conducerii superioare a PCR, așa cum anunța Ion Iliescu, în seara zilei următoare, în cadrul unei emisiuni televizate.

Gh. S.

CEHOSLOVACIA: Ministerul de Externe al Cehoslovaciei, la 21 dec. 1989, își exprimă *„adânca neliniște"* și protestul *„hotărât împotriva folosirii armatei și a forțelor de ordine pentru împrăștierea demonstranților"* din România. **Congresul extraordinar al Partidului Comunist din Cehoslovacia.** Participanșii la Congres, la 21 dec. 1989, au cerut, CC al partidului să întrerupă imediat legăturile cu conducerea PCR.

Gh. S.

CERCEL IOAN (n. 26 apr.

1962, Poienari - m. ? dec. 1989 ?)

A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000.

V.M.

CERCEL MARIUS (n. 28 iul. 1985, Poienari - d. ? dec. 1989, ?).

A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000.

V.M.

CERCELARU ION CONSTANTIN (n. 13 oct. 1937, București - m. 28 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în gât, în zona Palatului Telefoanelor. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CERNEA DUMITRU MARIE (n. 22 nov. 1929, Surduc, jud. Sălaj - m. 23 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată în locuința sa din str. General Cristescu, sect. 1. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CHEPTĂNARIU ALEXANDRU (n. 04 febr. 1953, București - m. 22 dec. 1989)

Împușcat în torace, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

CHEUCHIȘAN IACOB LIVIU -TEOFIL (n. 06 mai 1956, Figa, jud. Bistrița-Năsăud - m. 22 dec. 1989, Dealu, jud. Harghita), șef de post miliție, în localitatea Dealu, jud. Harghita.

Ucis cu cuțitele de mulțime. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

CHIDIOȘAN M. MIRCEA-GAVRIL (n. 23 mai 1948, Brașov), inginer proiectant tehnolog la întreprinderea Aeronautica IAR, Brașov.

În ziua de 18 dec. 1989 a refuzat să participe în cadrul gărzilor patriotice din întreprindere, înarmat cu armament și muniție de război, la o eventuală reprimare a demonstrațiilor de solidaritate cu situația de la Timișoara. În zilele de 21 și 22 dec. 1989 a participat la mobilizarea și conducerea acțiunilor de protest împotriva regimului ceaușist în zonele Hidromecanica, Consiliul Județean, Modarom, Piața Sfatului, iar în perioada 22-26 dec. 1989 a făcut parte din formațiunea de apărare terstră și antiaeriană a întreprinderii în care lucra.

V.M.

CHIFOR IOAN IOAN (n. 03 iul. 1951, Ileanda, jud. Sălaj - m. 28 dec. 1989, Vișina, jud. Olt), pilot instructor aviator, comandant de navă la TAROM.

Avionul pe care-l pilota și care transporta sânge, s-a prăbușit. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006 M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

CHIOSA MARIAN AUREL (n. ?, 1969, Galați - m. 02 ian. 1990, Topraisar, jud. Constanța), militar în termen la UM 01239 Topraisar.

Împușcat în piept, în zona unității militare.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

CHIRA IOAN IOAN (n. 12 aug. 1953, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), tipograf.

Împușcat în abdomen, în data de 21 dec. 1989, pe Calea Moților, în apropierea Fabricii de Bere; decedat la Spitalul Municipal. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

CHIRAC JACQUES (n. 1932), om politic francez.

Prim-ministru (1974-1976; 1986-1988). Primar al Parisului (din

1977). Președinte al Adunării pentru Republică- partidul gaullist (din 1976). La 24 dec. 1989, a declarat că președintele Franței, François Mitterand, care era în acel timp și președintele în exercițiu al CEE, trebuia, în situația în care se află România, *„să solicite URSS să trimită armatei române material militar împreună cu țările membre ale CEE"*. Totodată, el și-a exprimat solidaritatea și simpatia cu populația din București, cu poporul român, al cărui eroism stârnește respect și admirație pentru faptul de a fi răsturnat regimul despotic.

Gh. S.

CHIRAN PETRE SILVIU (n. 03 sept. 1941, jud. Giurgiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI.

Împușcat, în incinta UM 01512 Sibiu, de către militari în termen, sub pretextul că trăgea în civili; decedat la Spitalul Militar din Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006 Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CHIRCĂ PAUL ALIN (n. 11 iun. 1986, Sibiu - m. 24 dec. 1989, Sibiu), ?

Împușcat cu o rafală de gloanțe, pe Calea Dumbrăveni, în autoturism, de către militarii în termen de la UM 01205 Sibiu, care se aflau în dispozitiv la un filtru de trecere.

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu*

V.M.

CHIRIACESCU SERGIU (n. 18 oct. 1940, Unirea, jud. Călărași – m. 19 ian. 2010, Brașov), inginer mecanic la Întreprinderea de Mecanică Fină Sinaia, apoi conf. univ. la Universitatea din Brașov.

A participat la Revoluția Română din Decembrie 1989 din ziua de 21 decembrie, aflându-se în mijlocul mulțimii care înconjurase fostul sediu al Comitetului Județean de Partid, din Brașov. Începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie a rămas în stradă, printre revoluționari, sau la sediul rectoratului Institutului Politehnic din Brașov, de unde a coordonat desfășurarea fără incidente a activității grupurilor de studenți și cadre didactice (cu armament asupra lor), care păzeau principalele obiective ale acestei instituții de învățământ superior. La constituirea consiliilor provizorii ale Frontului Salvării Naționale din unități economice, instituții etc., a fost ales președinte al Frontului alcătuit la nivelul Institutului Politehnic din Brașov. A fost membru în Colegiul Național al IRRD.

Caietele Revoluției nr. 5 (18)/ 2008

CHIRIȚĂ ADRIAN VASI -ADRIANA (n. 07 mart. 1976, Constanța - m. 24 dec. 1989, Brăila), elevă.

Împușcată în cap în balconul unei locuințe din blocul Romarta. A fost declarată erou martir. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

CHIRIȚĂ NICULAE ION (n. 11 mart. 1969, Siliștea Nouă, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01747 Târgoviște.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30/20/02/1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Teleorman.*

V.M.

CHIŞ IOAN (n. ?), ?, Timişoara.

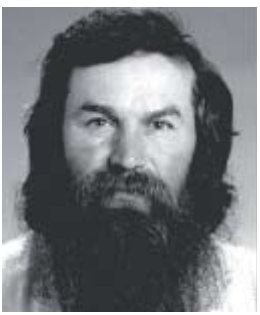

A făcut parte din primul Birou executiv Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

CHIŞINĂU, capitala Republicii Moldova. Atestat documentar ca sat, în 1436, a fost transformat în oraş în timpul domniei lui Eustratie Dabija (1661-1665). Prin pacea de la Bucureşti (1812), împreună cu Basarabia, a fost anexat de Rusia. Între 1918 şi 1940 a făcut parte din statul român, intrând apoi în componenţa URSS. Nod de comunicaţii; industrie alimentară, textilă, de prelucrare a pieilor şi lemnului; construcţii de maşini. Universitate (1945). Academie de Ştiinţe. Muzee. Monumente istorice. Populaţie: 665 000 locuitori (9). În seara zilei de 22 dec. 1989, în piaţa din faţa Catedralei, au fost aprinse mii de lumânări. După slujba, celebrată de protoiereul Petre Buburuz, în piaţă se desfăşoară un miting al Frontului Popular, participanţii ţinând un minut de reculegere în memoria victimelor din România.

Gh. S.

CHIŢAC MIHAI (n. 04 nov. 1928, Suharău, jud. Botoşani - m. 01 nov. 2010, Bucureşti), general MApN.

General-maior (27 dec. 1972); general-locotenent (23 aug. 1984), comandant al Trupelor Chimice (1968-1989) şi Comandant al garnizoanei Bucureşti (1988-1989). La 17 dec. 1989, din ordinul ministrului apărării naţionale se deplasează la Timişoara, alături de alte cadre politice şi militare cu misiunea de a restabili ordinea. Participă la împrăştierea manifestanţilor din zona Catedralei, pe 18 dec. 1989, unde se recurge la focuri de armă, dar şi la gaze lacrimogene, rezultând morţi şi răniţi. În lipsa generalului Victor Stănculescu, nu-

mit comandant militar al Timişoarei, dar internat în spital, decretul de instituire a stării de necesitate pe întreg teritoriul judeţului Timiş este citit târziu, în noaptea de 20 dec. 1989, de la balconul Comitetului Judeţean de Partid de generalul Mihai Chiţac. Revenit de la Timişoara, pe 22 dec. 1989, s-a adresat telespectatorilor, cerând ca şi alţi generali, încetarea ostilităţilor, reatragerea trupelor în cazărmi, dar cu menţinerea vigilenţei şi a pregătirii de ripostă imediată în caz de nevoie.

Gh. S.

CHIŢU ION VALERICA (n. 02 dec. 1949, Troianul, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), ?

Împuşcată în zona Gării de Nord. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CHOROSI ALEXANDRU (n. 25 iul. 1965, Timişoara, jud. Timiş - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor la Industria Lânii.

Împuşcat în cap, în zona Operei din Timişoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul care a fost transportat în secret la Bucureşti şi incinerat la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarat erou-martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

CILIBEANU TRAIAN ADRIAN (n. 06 ian. 1964, Smirna, Ialomiţa - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), electrician la Vulcan.

Împuşcat în inimă şi în spate, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

CILIBIDACHE NICOLAE-RADU (n. ?, Iași - m. ? dec. 1989, București).

Împușcat.

CIMITIRUL EROILOR REVOLUȚIEI (Brașov), a fost înființat în aprilie 1991, prin decizia Primăriei Municipiului Brașov, fiind amplasat în Parcul Central al orașului, în imediata apropiere a locului unde, în 15 noiembrie 1987 și în decembrie 1989, manifestanții brașoveni au luat cu asalt sediile locale ale PCR Aici au fost reînhumați 69 de brașoveni, eroi martiri ai Revoluției din Decembrie 1989. Crucea-monument din mijlocul cimitirului, ridicată în anul 1992, are peste trei metri înalțime și este construită din metal inoxidabil. Pe o placă fixată la baza crucii se află inscripția: *"S-a ridicat această Sfântă Cruce spre pomenirea martirilor care s-au jertfit pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989. Asociația Răniților și Urmașilor Eroilor din decembrie 1989 Brașov".*

Caietele Revoluției

CIMPOERU FLOREA ION (n. 27 iul. 1951, Prundu, jud. Gjurgiu - m. 23 dec. 1989, Giurgiu), tractorist la CAP Giurgiu.

A fost lovit de o mașină care a intrat în cordonul de manifestanți, în fața bisericii din Giurgiu. Vinovatul a fost condamnat la 15 ani de închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

CIMPOEȘU VIOREL (n. 16 ian. 1964, Răducăneni, jud. Iași - m. 19 dec. 1989, Caransebeș, jud. Caraș-Severin), ospătar în Caransebeș.

Împușcat în ochiul drept, în fața sediului miliției din Caransebeș. Focul a fost ordonat de comandantul miliției din Caransebeș. (Cazul figurează în documentele Procuraturii Militare Timișoara).

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

CIOARĂ IOAN VIOREL (n. 09 apr. 1939, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), infirmier la Institutul Oncologic.

Împușcat în abdomen, în zona Pieței Libertății; decedat la Spitalul Municipal. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

CIOBANU DUMITRU EMANOIL (n. 11 nov. 1960, Botești, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), subofițer MApN la UM 02210 București.

Împușcat în incinta Spitalului Militar Central din București. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;: M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CIOBANU FLOREA NICOLAE (n. 20 sept. 1968, Tufeni, jud. Olt - m. 01 ian. 1990, București), millitar în termen la UM 01210 București.

Rănit în inimă și la membrul superior stâng, la data de 22 dec. 1989, în zona Televiziunii Române și a decedat la spital. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Olt.*

V.M.

CIOBANU GABRIEL-FLORIAN (n. ?, - m. ?, dec. 1989, București), militar?

Ucis în timpul Revoluției Române din decembrie 1989?

V.M.

CIOBANU MIHAI CONSTANTIN. (n. 15 mart. 1946, Cristești, jud. Botoșani - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), lăcătuș la Electromontaj Timișoara.

A fost împușcat în cap, în balconul locuinței personale de pe str. Transilvania, din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

CIOBANU VASILE MARIAN (n. 12 iul. 1969, Certești, jud. Galați - m. 24 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), militar în termen la UM 01291 Turda.

Împușcat în incinta unității militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

CIOCÂRLAN ȘTEFAN ROMEO -MARIAN (n. 23 ian 1965, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău - m. 24 dec. Râmnicu-Sărat, jud. Buzău), contabil la primărie.

Împușcat în frunte și în ficat în zona Fabricii de Țigarete din Râmnicu-Sărat. A fost declarat erou martir D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

CIONCA TEODOR IOSIF (n. 27 nov. 1950, Geaca, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), conducător auto.

Împușcat, în autoturismul pe care îl conducea. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

CIONTEA IACOB CONSTANȚA (n. 18 aug. 1959, Strehaia, jud. Mehedinți), salariată la Întreprinderea AEM Timișoara.

În ziua de 15 dec. 1989 s-a numărat printre protestatarii adunați în fața parohiei lui László Tőkés, iar în ziua de 19 dec. 1989, fiind de serviciu la punctul de control nr. 1 al întreprinderii în care lucra, aflând că în cursul nopții în oraș forțele de represiune au provocat morți și răniți printre manifestanți, a asigurat pără-

sirea întreprinderii de către angajaţii acesteia şi a anunţat telefonic celelalte întreprinderi din zonă. În ziua următoare, a declanşat sirena şi a deschis porţile întreprinderii pentru ca salariaţii să se îndrepte spre centrul oraşului.

V.M.

CIOPEC DUMITRU DUMITRU-MARIUS (n. 21 mart. 1970, Timişoara, jud. Timiş - m. 18 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor electromecanic.

Împuşcat în cap pe Calea Girocului din Timişoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

CIORAN ANGHEL GABRIEL - FLORIAN (n. 02 iul. 1958, Bucureşti - m. 25 dec. 1989, Bucureşti), inginer, cercetător la Institutul Central de Fizică.

Strivit între două tancuri, pe str. Nuferilor, la Radiodifuziunea Română. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CIORAN ILIE VICTOR (n. 06 sept. 1962, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Sibiu), forjor la IPAS.

Împuşcat în torace şi în membrele inferioare, la intersecţia str. Călugăreni cu str. Gheorghe Gheorghiu-Dej. În urma reconstituirii s-a constatat că focul a fost executat de la etajul I al unei clădiri din perimetrul UM 01512 Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CIORBĂ MAGDALENA (n. ? 1939, ? - m. ? dec. 1989, Timișoara).

Ucisă în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

CIORTAN GRIGORE FLORICA (n. 04 apr. 1938, Popești, jud. Iași - d. 24 dec. 1989, Buzău), împiegat de mișcare la TRANSBUZ.

Împușcată în drum spre serviciu. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

CIORTEA EMILIAN EMIL (n. 01 mai 1946, Crăciunelu de Jos, jud. Alba - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), maistru.

Împușcat în abdomen, în zona Astoria (str. Horia). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

CISNĂDIE, oraș în jud. Sibiu, în depresiunea Sibiului. Întemeiat la mijlocul sec. al XII-lea de coloniștii sași; în 1323 este menționat ca oraș. Cetate medievală puternic fortificată în sec. XVI-XVII. Exploatarea și prelucrarea primară a lemnului, industria textilă (stofe, covoare, țesătorie de mătase, filatură de bumbac). Muzeu etnografic. Monumente. 17.807

locuitori (1992). În seara zilei de 21 dec. 1989, manifestația pornită inițial pașnic degenerează în violență, fiind incendiat sediul Primăriei și, apoi, atacat sediul miliției, de către un grup de persoane. În urma deschiderii focului de către milițieni și a retragerii acestora în incinta unității militare din apropiere, clădirea a fost ocupată și devastată. S-au înregistrat doi morți și 11 răniți.

Gh. S.

CIUCEANU RADU (n. 16 apr. 1928, Arad), istoric, membru al Biroului executiv al CPUN și președinte al Comisiei pentru cercetarea abuzurilor (13 febr. – 09 iun. 1990); deșinut politic (1948-1963); cercetător la Institutul de Arheologie din București (1970) și la Muzeul de Istorie al Municipiului București (1975-1990).

Pe 22 dec. 1989 a participat la manifestația din centrul Capitalei, apoi s-a deplasat la televiziune, unde a reușit să pătrundă într-o cameră din apropierea Studioului IV și, împreună cu alte persoane, a elaborat o Proclamație, în care au fost înscrise următoarele prevederi: abolirea Republicii Socialiste România; România Republică; stat independent și suveran; înlăturarea guvernului comunist; Desființarea Marii Adunări Naționale; desființarea Securității; desființarea Miliției; instaurarea unui regim pluripartidist, prin alegeri libere pentru un nou Parlament; reînființarea partidelor politice; eliberarea tuturor deținuților politici. Proclamația a fost dusă și predată la etajul XI al televiziunii, unde se aflau mai mulți oameni politici.

Gh. S.

CIUL IOAN IOAN - MARINEL (n. 10 ian. 1970, Călinești Oaș, jud. Satu-Mare - m. 22 dec. 1989, Sibiu), elev la Școala Militară de Ofițeri Activi de Infanterie, „Nicolae Bălcescu" din Sibiu.

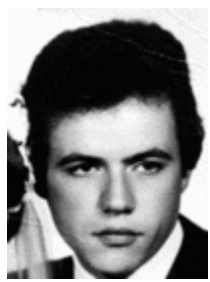

Împușcat și călcat de un TAB, în perimetrul unității militare. A fost declarat erou-martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr.1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Satu-Mare.*

V.M.

CIULICĂȘTEFANNICULAE-MARIAN (n. 01 oct. 1946, Malu, jud. Giurgiu - m. 22/23 dec. 1989, Balotești, Sectorul Agricol Ilfov), salariat civil la UM 01947 Pipera.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni, în timp ce se executa un foc de baraj. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CIULIN ALEXANDRU (n. 04 sept. 1935, Sărățeanca, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), muncitor la Uzina Mecanică Buzău.

Împușcat în ficat în apropierea Fabricii de Mase Plastice. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

CIUNGAN AUREL FLORIN (n. 09 sept. 1965, București - m. 23/24 dec. 1989, Bucureşti), lucrător comercial.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CIUPITU-CHICAN MÎNUȚĂ FĂNEL (n. 10 iul. 1956, Ion Creangă, jud. Neamț - m. 23 dec. 1989, Buzău), subofițer MApN la Ansamblul Artistic al Armatei Buzău.

Împușcat în spate, în incinta unității militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

CÎNDEA N. PAVEL (n. 24 mart. 1933, Fântâna, jud. Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), mecanic de întreținere la Tractorul Brașov.

Împușcat în rinichi. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

CÎRSTEA CONSTANTIN ADRIAN (n. 19 oct. 1969, București - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CÎRSTEA MARIN GELU (n. 14 iun. 1964, Drăgoiești, jud. Vâlcea - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI, la Biroul Cercetări Penale al Miliției din Sibiu.

Împușcat în piept și în abdomen, în incinta UM 01512 Sibiu, de militarii din dispozitivul de apărare al unității. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat

erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CÎRSTEA M. GILU (n. 22 iul. 1956, Budișteni, jud. Argeș - m. 28 dec. 1989, București), mecanic de bord.

Decedat în avionul AN-24 ca urmare a exploziei unei bombe. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

CLARK JOE, secretar de Stat în Ministerul de Externe al Canadei.

La data de 21 dec. 1989, a anunțat rechemarea ambasadorului Canadei la București, suspendarea facilităților tarifare pentru importuri și anularea contractelor oficiale încheiate cu România.

Gh. S.

CLEPE IOAN GHEORGHE, (n. 24 mai 1961, Arad - m. 24 dec. 1989, Arad), subofițer MI.

Împușcat în stația Făt Frumos (Calea Aurel Vlaicu), cu focuri trase dintr-un autoturism Dacia 1300. A fost înaintat post-mortem în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

CLUJ-NAPOCA, municipiu așezat pe Someșul Mic, reședința jud. Cluj. Pe locul actualului oraș, în antichitate a existat localitatea Napoca, așezare rurală dacică, care a

înregistrat o însemnătate dezvoltare în timpul stăpânirii romane. Vestigiile arheologice atestă din sec. al IX-lea, o așezare fortificată, precum și o cetate; din 1316 a avut statut de oraș, iar la începutul sec. al XV-lea a fost înconjurat cu o centură de ziduri. Populația săracă din oraș a avut un rol important în timpul răscoalelor țărănești din 1437-1438, 1514 și 1784-1785. După crearea, în 1541, a Principatului autonom al Transilvaniei, sub suzeranitate otomană, **C.** a devenit cel mai important centru economic, politic și cultural al acestuia. Între anii 1790-1848 și 1861-1867 a fost capitala Principatului aflat sub stăpânirea Imperoilui Habsburgic. Puternic centru al luptei de emancipare socială și națională a românilor din Transilvania. În mai 1894 la C-N s-a desfășurat procesul intentat memorandiștilor de către guvernul maghiar; cu acest prilej au avut loc manifestări de solidaritate cu autorii Memorandumului la care au participat zeci de mii de români. La 31 aug. 1940 și în zilele următoare s-au desfășurat în oraș impresionante demonstrații împotriva Dictatului de la Viena; eliberat, după lupte grele de sub stăpânirea hortystă la 11 oct. 1944. Denumirea de Cluj-Napoca a fost atribuită la 16 oct. 1974. Centru important de comunicații terestre, feroviare, aeriene. Industrie constructoare de mașini și de prelucrarea metalelor (combinat de utilaj greu, material rulant etc.), construcții metalice, instrumente medicale, calculatoare, electronice, chimică, materiale de construcție, prelucrarea lemnului, piei, blănărie și încălțăminte, textile, faianță și porțelan, alimentară. Filială a Academiei Române cu două institute, șase instituții de învățământ superior (Universitatea „Babeș-Bolyai", Universitatea de Științe Agricole, Universitatea de Medicină și Farmacie, Institutul Politehnic, Academia de Arte Vizuale „Ion Andreescu", Academia de Muzică „Gheorghe Dima"), trei colegii, trei teatre, două opere, orchestră simfonică, biblioteci, o importantă Grădină Botanică; monumente arhitectonice de mare semnificație pentru trecutul sîu istoric. Populație: 325.106 locuitori (1991).

La 17 dec. 1989, gl. Vasile Milea ordonă constituirea unor patrule militare în garnizoanele Cluj-Napoca, Oradea, Bistrița și Zalău. Subunitățile de securitate din Cluj-Napoca trec la aplicarea măsurilor prevăzute în Situația nr. 2 privind pregătirea supli-

mentară în vederea îndeplinirii de misiuni specifie. La 19 dec. 1989, statul major al Armatei a 4-a studiază variante de acțiune pentru blocarea unei eventuale intervenții militare, din vest, asupra României. În dimineața zilei de 20 dec. 1989, în Cluj-Napoca se răspândesc fluturași cu următorul conținut: *„Români, a sosit timpul să fim liberi!", „Jos Ceaușescu!", „Jos comunismul!".*

Oamenii se adună în grupuri, dar sunt dispersați de patrulele de miliție care le cer să circule. În după-amiaza aceleiași zile, se răspândesc manifeste antidictatoriale, pe ziduri se scrie cu cretă și vopsea, lozinci cu același caracter: *„Jos Ceaușescu!", „Vrem pâine, carne și căldură"*; în unitățile economice se discută despre ieșirea în stradă pentru a se manifesta în sprijinul Timișoarei. La sediul Comandamentului Armatei a 4-a, generalul Ilie Ceaușescu face o informare despre evenimentele de la Timișoara, precizând că acolo se desfășoară o acțiune diversionistă și teroristă, organizată de autoritățile de la Budapesta, cu sprijin american, sovietic și occidental, având ca scop declanșarea unui conflict armat și anexarea Transilvaniei de către Ungaria. Cu același prilej, secretarul Consiliului Politic Superior al Armatei îi cere lui Ioachim Moga, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid Cluj să organizeze adunări ale oamenilor muncii (pe secții, pe schimburi și ateliere) în cadrul cărora să ia atitudine față de evenimentele de la Timișoara. La cererea lui Ioachim Moga, statul major al Armatei a 4-a întocmește un plan de acțiune al unităților militare, încât 10 % din efective să fie în măsură să participe la „apărarea ordinii publice", alături de trupele de securitate și de miliție. În dimineața zilei de 21 dec. 1989, Nicolae Constantin, membru al CPEx, trimis de Nicolae Ceaușescu la Cluj-Napoca, cere generalului Iulian Topliceanu să acționeze cu tancuri, chiar la porțile întreprinderilor, pe căile de acces spre centrul orașului și la gară. Cererea va fi repetată apoi de mai multe ori. Ministrul Vasile Milea cere generalului Iulian Topliceanu să ia măsuri *„să nu fie incidente"* și aprobă scoaterea trupelor în centrul municipiului Cluj-Napoca, nu însă și la întreprinderi, fabrici și la gară, cum solicitase prim-secretarul Comitetului Județean de Partid. Totodată, el atrage atenția asupra apărării *„frontierei de stat"* deoarece era îngrijorat de informațiile privind *„o posibilă agre-*

siune combinată cu acțiuni teroriste în interior, în special, în orașele de frontieră" și în Cluj-Napoca, Târgu-Mureș și Miercurea Ciuc. În aceeași zi, la prânz, un grup de cetățeni, printre care și Călin Nemeș, încearcă să organizeze un miting de solidaritate cu manifestanții din Timișoara și București. Se scandează: *„Victorie!. Victorie!", „Timișoara!, Timișoara!", „Jos dictatura"*. Se cântă *„Deșteaptă-te române"*. La principalele intersecții încep să fie instalate dispozitive militare. În zona hotelului „Continental", manifestanții intră în dialog cu militarii, scandând: *„Plecați, plecați în cazarmă!"*.

Ioachim Moga solicită intervenția armatei pentru apărarea unor instituții civile. Deoarece nu avea confirmarea din partea ministrului apărării naționale, Iulian Topliceanu nu dă curs cererii. Puțin mai târziu, ministrul Vasile Milea a aprobat scoaterea în stradă a subunităților militare în mai multe garnizoane, inclusiv pentru Cluj-Napoca. Dar manifestația din *Piața Libertății* ia amploare. Actorul Călin Nemeș se adresează cetățenilor, cerându-le să-și manifeste solidaritatea cu demonstranții din Timișoara. Se scandează: *„Jos dictatura!", „Libertate!", „Timișoara!"* și se cântă *„Deșteaptă-te române!"*. La scurt timp, la intersecția străzilor Napoca și Universității, apare o subunitate militară, care este huiduită de cetățeni. În acest timp, Călin Nemeș își scoate cămașa și strigă: *„Trageți! Hai trageți! Ce mai așteptați?"*. Apoi este rănit prin împușcare, în timpul altercației cu comandantul subunității aflate în zonă, căruia a încercat să-i ia arma. Acesta a ordonat *„Foc!"*. Militarii au tras și, în decurs de aproape o jumătate de oră s-au înregistrat 11 morți și 23 de răniți, printre care și ofițerul. Uimiți și speriați, o parte dintre manifestanți s-au răspândit, îndreptându-se spre cartierele orașului.

Alții au încercat să dialogheze cu comandanții, cerându-le să nu ordone deschiderea focului. După-amiază, un grup de manifestanți începe să înainteze spre dispozitivul militar (protejat de containere pentru mar-

fă), care se retrage în dezordine. În zona Anticariat-Catedrală se someză, apoi se execută foc de avertisment în sus, rezultă însă o persoană ucisă și alte șapte rînite. Manifestația a continuat până la miezul nopții. Concomitent, au loc confruntări între manifestanții care scandează *„Timișoara!", „Veniți cu noi!", „Jos dictatura!"* și militari, pe podul de peste Someș, în zona restaurantului *„Metropol"* și a hotelului *„Astoria"*. Sub presiunea mulțimii, militarii execută foc de avertisment în aer și trag la picioare. Sunt ucise trei persoane și rănite opt. Mulțimea scandează: *„Asasinilor!", „Criminalilor!"*. Seara, în *Piața Mărăști*, manifestanții scandează lozinci anticeaușiste și cer libertate și democrație. În același timp, aceștia, împreună cu cetățenii din blocurole din zonă, au aruncat asupra militarilor din dispozitiv cu pietre, sticle, borcane etc. Militarii execută foc de avertisment, dar atacurile asupra lor nu încetează. Din nou, rezultă morți și răniți. În zona *str. Moților – Fabrica de Bere,* principala cale de acces spre centrul orașului dinspre cartierul Mănăștiur, numeroșii manifestanți cântă *„Deșteaptă-te române!"*, scandează *„Timișoara nu uita, Clujul e de partea ta!"*, încearcă să forțeze dispozitivul unei subunități militare care deschide foc, la comandă. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, muncitorii de la o serie de întreprinderi din Cluj-Napoca au ieșit în stradă și se deplasează apoi spre centrul orașului, grupându-se la *Catedrală,* unde iau cuvântul, unii dintre dizidenți, printre care și Doina Cornea. Tot acum, generalul Iulian Topliceanu ordonă ca la apărarea obiectivelor să nu se facă uz de armă, armamentul din dotare urmând a fi folosit doar atunci când era pusă în pericol viața militarilor și când aceștia erau pe cale de a fi dezrmați. Manifestanții din alte zone ale orașului și din *Piața Libertății* s-au îndreptat spre *Piața Mihai Viteazul* unde s-au ținut cuvântări. Încercând să elaboreze o listă cu revendicări, liderii demonstranților s-au îndreptat spre Catedrală, unde un preot avea să oficieze o slujbă în memoria morților de la Timișoara și Cluj-Napoca. Se spune *„Tatăl nostru!"*, se îngenunchează, se spun rugăciuni pentru sufletele celor uciși și se rostesc alte cuivântări. Datorită aglomerației, liderii nu reușesc nici aici să întocmească lista cu revendicări. Ca urmare, se îndreaptă spre *Episcopie* (Seminarul Ortodox) din apropiere, unde se constituie un prim Comitet de conducere. Mai târziu, generalul Iulian Topliceanu ordonă regruparea trupelor în cazărmi, pentru a se evita *„orice fel de accidente"*.

Între timp, manifestanții se grupează la *Primărie,* pătrund în incinta acesteia și o devastează. Apoi, o parte dintre ei se îndreaptă spre sediile Securității și Miliției. Comandantul Miliției municipale îi asigură pe manifestanți că Miliția este de partea Revoluției și permite unora dintre cadre să-i însoțească spre centrul orașului. Sediul *Comitetului Județean de Partid* este luat cu asalt de manifestanți, Primul-secretar, Ioachim Moga, plânge, dar este liniștit de revoluționari, care constituie un Comitet de conducere, având ca președinte pe actorul Dorel Vișan și ca președinte de onoare, pe Doina Cornea. Se iau primele măsuri concrete pentru buna desfășurare a activităților economice, sociale, administrative etc. din oraș. Doinea Cornea, Matei Boilă ș.a. se deplasează la Comandamentul Armatei a 4-a, unde sunt primiți de generalul Iulian Topliceanu. Între timp, mulțimea ia cu asalt clădirea Securității și eliberează deținuții. La *Librăria Universității* se scandează: *„Jos Ceaușescu!", „Jos dictatorul!", „Moarte criminalilor!"* și se cântă „Deșteaptă-te române!". La solicitarea actorului Dorel Vișan, generalul Iulian Topliceanu vine la sediul fostului Comitet Județean de Partid și, din balconul clădirii, dă asigurări mulțimii, că armata nu va mai trage. În finalul cuvântului său, cere mulțimii să se ducă acasă. Manifestanții pătrund în sediile Comitetului Județean de Partid și a Primăriei orașului. Alte grupuri s-au îndreptat spre sediile Securității și Miliției, situația fiind menținută sub control în urma intervenției pașnice a Armatei, care a preluat armamentul și muniția; personalul structurilor MI a fost reținut în sedii. Sunt eliberate persoanele închise în arestul Inspectoratului General al Ministerului de Interne. În cursul serii, însă, forțe necunoscute execută atacuri asupra obiectivelor importante din municipiu, lansează informații despre acțiuni agresive antiromânești de către unele grupuri de etnici maghiari din Satu Mare, Carei, Arad, Târgu Mureș, Miercurea Ciuc. În noaptea de 22 spre 23 dec. 1989, la Comandamentul Armatei a 4-a se primesc mai multe informații referitoare la descoperirea unor ținte aeriene, în spațiul Ungariei și în zona orașelor Satu Mare, Oradea, Dej etc. Subunitățile de artilerie antiaeriană au executat foc, țintele dispărând apoi de pe ecranele radiolocatoare-

lor. Majoritatea acestor informații, precum și acelea referitoare la debarcarea unui desant aerian în zona aeroportului Satu Mare s-au dovedit a fi false.

Gh. S.

COADARU PETRICĂ (n. 02 ian. 1970, Hemeiuși, jud. Bacău - m. 24 dec. 1989, București), sudor la Casa Poporului?

Rănit, prin împușcare, probabil, în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul Municipal, București.

Bibliografie: Dosarul nr. 138/ P/SI/1444/ 1991.

V.M.

COBZAC PETRE ADRIAN-IULIAN (n. 26 mart. 1971, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

COCA IOAN (n. 22 dec. 1954, Voiteg, jud. Timiș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), agent la evidența operativă la Miliția Sibiu.

Împușcat, în sediul Inspectoratului de Miliție, din ordinul unui ofițer MApN (identificat). Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

COCA IOACHIM (n. ? - m. 30 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), salariat civil la UM 01824.

Decedat.

COCHIRLEANU MIHĂIȚĂ (n. 19 ian. 1973, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), elev.

Împușcat în cap în fața clădirii Prefecturii din Brăila. Inovatul a fost identificat. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

COCIȘ FLOREA TEODOR (n. 23 apr. 1969, Turnu-Măgurele, jud. Teleorman - m. 29 dec. 1989, București), șofer la ICSL Giurgiu.

A fost lovit de o mașină care a intrat în cordonul de manifestanți, în fața bisericii din Giurgiu; decedat la Spitalul de Urgență din București. Vinovatul a fost condamnat la 15 ani de închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

COJOCARU CAROL LADISLAU, (n. 02 nov. 1954, Arad - m. 23 dec. 1989, Arad), muncitor la IMU Arad.

Împușcat în spate la Hotel Parc din Municipiul Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

COLCERI IOAN IMRE (n. 01 sept. 1969, Lunca de Sus, jud. Harghita - m. 25 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01248 Medgidia.

Împușcat în umăr în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

COLHON I. ELENA (n. 22 sept. 1923, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Sibiu), pensionară.

Împușcată pe culoarul dintre etajele VI-X ale blocului în care locuia, de către militarii din dispozitivul de apărare al unității de pe Calea Dumbravei. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

COLIBĂ NECULAI FLORENTIN (n. 03 mart. 1958, Brăila - m. 25 dec. 1989, București), inginer.

Rănit în picior pe data de 22 dec. 1989,la intrarea principală a fostului sediu al Comitetului Central al PCR și a decedat la Spitalul Militar Central, în urma unei septicemii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

COMA D. IOAN (n. 14 sept. 1944, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), conducător auto.

Împușcat în inimă, în curtea Inspectoratului de Miliție și decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

COMAN DUMITRU DUMITRU (n. 03 iun. 1939, Mera-Rădaia, jud. Cluj - m. 22 dec. 1989, Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita), ofițer de securitate, șef al DSS Odorheiu Secuiesc.

Decedat la Spitalul Municipal din Odorheiu Secuiesc, în urma unui traumatism cranio-facial și corporal din cauza torturii la care a fost supus în sediul Securității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

COMAN GHEORGHE (n. 15 mai 1952, Titești, jud. Vâlcea - m. 22 dec. 1989, Sibiu), funcționar la Serviciul evidența populației la Miliția Sibiu.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

COMAN ION (n. 25 mart. 1926, Bujoreni, jud. Teleorman), militar și om politic român.

Strungar, apoi militar (general-colonel în MApN la 06 mai 1971); membru al CC al PCR (24 iul. 1965 - 22 dec. 1989); membru al CPEx (23 nov. 1979 - 22 dec. 1989); secretar al CC al PCR și șef al secției militare și de justiție din CC (1982 - 1989). La 17 dec. 1989 este trimis de Nicolae Ceaușescu la Timișoara pentru a ajuta conducerea Județenei de Partid să rezolve problemele, astfel ca, a doua zi, situația *„să intre în normal"*. În după-amiaza aceleiași zile coordonează îndeplinirea ordinelor date de Nicolae Ceaușescu de înarmare a trupelor cu *„muniție de război"*, de instituire a *„stării de necesitate"* și a punerii tuturor unităților militare în stare de alarmă, asigurându-l pe dictator că s-au luat măsurile de executare și că *„am ordonat să se tragă foc"*. În cadrul teleconferinței organizate cu primii secretari ai Comitettelor Județene de Partid, **N.C.** îi cere să acționeze în numele său și să *„preiei comanda și îmi raportezi din 15 în 15 minute cum se soluționează problemele! Pe toți îi chemi și le dai ordin să execute!"* În jurul orei 22, împreună cu cadre din conducerea Consiliului Județean de Partid și cu adjunctul ministrului apărării naționale și șef al Statului Major al Armatei, face o recunoaștere în oraș, constatând situația dezastruoasă în care se află acesta. În zorii zilei de 18 dec. 1989, i-a raportat lui **N.C.**, că în *„Timișoara situația este sub control"* și că poate pleca în Iran *„fără nici o grijă"*. La sediul Comitetului Județean de Partid participă la analiza acțiunii de reprimare a manifestanților, făcându-se un prim bilanț: 58 de morți, 200 de răniți, 700 de reținuți. Totodată, se hotărăște ca activiștii cu responsabilități la nivel central sau local să se deplaseze în întreprinderile din oraș, pentru a constata și verifica prezența la lucru a miuncitorilor. Acțiunea este continuată și în ziua următoare când din dispoziția sa, alți reprezentanți de frunte ai conducerii de partid și ai Armatei sunt prezenți în unități economice importante di oraș. Ei sunt întâmpinați cu ostilitate și se scandează lozinci revoluționare. Pe 20 dec. 1989, când îl întâmpină pe primul ministru și pe însoțitorii săi sosiți de la București, la întrebările acestuia privind situația din oraș, el pronunță adevărul: *„Timișoara este în mâna timișorenilor!"*. După intrarea în vigoare a Decretului privind instituirea stării de necesitate pe întreg teritoriul jud. Timiș, din ordinul lui **N.C.**, **I.C.** îl numește pe generalul Victor Stănculescu în funcția de comandant militar al Timișoarei, funcție neprevăzută de altfel, în regulamentele militare și îi cere să citească acest decret din balconul Comitetului Județean de Partid

Gh. S.

COMAN ION NICOLAE (n. 25 mai 1959, Gorgota, jud. Prahova - m. 23 dec. 1989, Sibiu), șef Serviciu evidența populației la Militia Sibiu.

Împușcat în cap, în propriul birou din Inspectoratul de Militie, de către militari din UM 01512 Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

COMAN LAURENȚIU DANIEL (n. 19 sept. 1967, București – m. 14 nov. 1993, București), curier la Poșta Română.

Bătut pe 22 dec. 1989, în zona hotelului Intercontinental; decedat în urma complicațiilor medicale. A fost declarat erou martir

Sursă: Jurnalul Național, din 20 dec. 2004 (ediție de colecție).

V.M.

COMAN NEACȘU GHEORGHE (n. 18 oct. 1969, Țăndărei, jud. Ialomița - m. 31 dec. 1989, Călărași), frigotehnist.

Împușcat în inimă de o patrulă. (*cf. arhivei Asociației luptătorilor din Decembrie 1989 Ialomița*). A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

Comisie – 1. colectiv organizat, având sarcina de a desfășura sau coordona o anumită activitate (ex. electorală, de examinare, parlamentară, juridică, pentru agricultură etc.); 2. Organism internațional (ex. **C**. Dunării) sau organ al unui organ internațional (**c**. pentru drepturile omului din cadrul ONU); 3. Grup de persoane

alese de o adunare sau numite de o autoritate, în vederea hotărârii și executării unor sarcini speciale (la un congres științific, pentru susținerea unei teze de doctorat etc.).

Gh. S.

Comisia Parlamentară pentru Problemele Revoluționarilor (CPPR), Comisie a Parlamentului României, constituită în scopul avizării preschimbării certificatelor de revoluționar conform L. 341/2004. Comonență: *președinte:* Raymond Luca**,** *vicepreședinte:* Mihail Boldea, *secretar:* Laurențiu Florian Coca; *membri:* Daniel Stamate Budurescu, Marius Cristinel Dugulescu, Gheorghe Firczak, Toni Greblă, Dorel Jurcan, Niculae Mircovici, Victor Socaciu, Dumitru Florian Staicu.

Sursa: Blogul lui Marius Mioc, accesat la data de 22 oct. 2010.

V.M.

Comisia Senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989 este numele purtat de două comisii înființate de Senatul României cu scopul aflării adevărului despre revoluția română din 1989. *Prima comisie* a activat în legislatura 1990-1992, sub conducerea senatorului FSN Sergiu Nicolaescu. În 1992, senatorul Sergiu Nicolaescu a dat publicității un raport propriu, în mai multe secțiuni. Prima secțiune a raportului se referea la moartea generalului Vasile Milea, concluzia lui Nicolaescu fiind că acesta s-a sinucis. A 2-a secțiune a raportului se referea la moartea generalilor Nuță și Mihalea, care fuseseră implicați în reprimarea revoluției de la Timișoara și fuseseră uciși prin doborârea elicopterului în care se aflau, în contextul așa-zisei lupte antiteroriste. A 3-a secțiune se referea în general la revoluție. În partea despre acțiunile Departamentului Securității Statului se precizează doar că „nu s-au primit materiale de la SRI". Raportul lui Sergiu Nicolaescu nu a fost semnat și de ceilalți membri ai comisiei. *A doua comisie* a activat în legislatura 1992-1996, având la conducere pentru un scurt timp pe senatorul PNȚCD *Constantin Ticu Dumitrescu*, iar după demisia acestuia, pe senatorul *Valentin Gabrielescu;* membri*: Sergiu Nicolaescu* (FDSN)*, Zoltan Hoszu* (UDMR)*, Ionel Aichimoaie* (PD)*, Șerban Săndulescu* (PNȚCD)*, Mircea Vâlcu* (PUNR)*, Gheorghe Răboacă* (PSM)*, Sabin Ivan* (PNL) (demisionat ulterior)*, Ilie Plătică-Vidovici* (PDSR)*, Victor Apostolache* (PDSR)*, Adrian Dumitru Popescu-Necșești* (PNL-CD)*, Ioan Constantin Pop* (PDSR). *Rezultate*: Membrii comisiei nu au izbutit să ajungă la consens referitor la ceea ce reprezintă „adevărul despre revoluție", însă unii membri ai acesteia au publicat

cărți în care vorbesc despre cercetările efectuate în cadrul comisiei. Sergiu Nicolaescu a publicat 4 cărți despre revoluția din 1989 *(Revoluția. Începutul adevărului,* Ed. Topaz 1995*; Un senator acuză,* Editura Pro 1996*; Cartea revoluției române decembrie '89,* Editura Ion Cristoiu 1999*; Lupta pentru putere. Decembrie '89,* Editura Bic All 2005*)*. Șerban Săndulescu a publicat și el o carte - *Decembrie '89. Lovitura de stat a confiscat revoluția română,* Editura Omega Press; care cuprinde și stenograme din audierile comisiei. Sabin Ivan, membru demisionar al comisiei, a publicat în 1996 la editura Ex Ponto din Constanța cartea *Pe urmele adevărului* care relatează experiența sa în cadrul comisiei. Fostul președinte Ion Iliescu a publicat stenograma propriei sale audieri în cadrul comisiei în cartea *Revoluția trăită,* Editura Redacției publicațiilor pentru străinătate, 1995. Senatul României a continuat să se considere instituția îndreptățită să cerceteze istoria revoluției din 1989. Prin Legea 554/2004 s-a înființat Institutul Revoluției Române din decembrie 1989, subordonat Senatului și finanțat din bugetul acestuia.

Sursă: Wikipedia, accesată la data de 22 oct. 2010.

V.M.

Comitet – Organ de conducere colectivă a unor organizații politice, de stat, obștești etc.

Comitetul Cetățenesc, organ de conducere colectivă, constituit la propunerea lui Lorin Fortuna, la 20 dec. 1989, în Balconul Operei, devenit centrul Revoluției timișorene. El avea următorul nucleu: Lorin Fortuna, Ioan Chiș, Claudiu Iordache, Nicolae Bădilescu, Mihaela Trăistaru, Traian Vrîneanțu, Traian Trofin, Mihaela Munteanu, Gruia Săsăran, Adriana Jebeleanu, Ștefan Ivan, Alexandru Ciura. În aceeași zi, la Consliul Județean Timiș s-a constituit un alt Comitet Cetățenesc, format din:Ion Savu, Ioan Marcu; Alexandru Ciurea; Petre Boroșoiu; Sorin Oprea; Virgil Socaciu, Mircea Mureșan; Dan Carp, Petre Petrișor, Nicolae Vartan; Mihai Bădele, Adela Săbăilă, Corneliu Pop, Valentin Vitner ș.a. Delegația desemnată de Comitetul Cetățenesc a înaintat în aceeași zi, primului ministru, Constantin Dăscălescu, aflat la sediul Consiliului Județean de Partid Timiș, un document cu valoare de Proclamație, prin care cereau: demisia lui Nicolae Ceaușescu și a guvernului; alegeri libere; înființarea unui centru de anchetă pentru lămurirea ordinei de la Timișoara; tragerea la răspundere a celor vinovați; punerea imediată în libertate a deținuților politici; cine a ordonat să se tragă la Timișoara?; să se dea imediat morții familiiilor pentru a fi îngropați creștinește; apariția în acea seară la TV a lui Ceaușescu pentru a informa

opinia publică despre situația reală din Timișoara; libertatea presei; libertatea radioului și televiziunii; reforma învățământului.

Gh. S.

Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR). Într-un comunicat, dat publicității la 23 dec. 1989, de CICR, se arată că două avioane închiriate de organizație, sunt dispuse să plece la București cu un transport de patru tone de material de maximă urgență și o echipă de opt persoane din care fac parte delegați și personal medical. Se mai precizează că societățile naționale ale Crucii Roșii din țările vecine României se află în stare de alertă și sunt dispuse să intervină. Pe de altă parte, organizația umanitară *„Medicii fără frontiere"* a hotărât trimiterea a trei avione care vor transporta în România ajutorul financiar acordat de Comunitatea Economică Europeană. Organizația *„Medicii fără frontiere"* a lansat un apel chirurgilor și anesteziștilor care doresc să-și ofere serviciile. Totodată, organizația *„Farmaciștii fără frontiere"* a închiriat două camioane încărcate cu medicamente care vor pleca în această noapte din orașele franceze Clermont-Ferrand și Caen. La 24 dec. 1989, printr-un comunicat dat publicității, **CICR** a anunțat că circa 12 societăți naționale de Cruce Roșie s-au mobilizat pentru a veni în ajutorul României. Cererea de ajutor de urgență a **CICR**, cu prioritate de material medical, a fost primită de societățile din Canada, Danemarca, Norvegia, Polonia, Suedia, Elveția, Marea Britanie, Cehoslovacia, Iugoslavia și Olanda.

Gh. S.

Comunicate ale Consiliului Frontului Salvării Naționale. 1. La 24 dec. 1989, a fost prezentat la televiziune, un comunicat prin care CFSN informa despre primele hotărâri adoptate: încetarea *„completă și imediată"* a focului pe întreg teritoriul țării; armata este singura deținătoare a armamentului; unitățile Ministerului de Interne *„se vor integra Ministerului Apărării Naționale"*; organismele noilor structuri *„trebuie să-și înceapă urgent activitatea de refacere a țării"*. În finalul documentului se sublinia: *„Consensul național, conlucrarea forțelor creatoare ale țării, tuturor categoriilor sociale de orice naționalitate constituie condiția vitală și garanția înfăptuirii obiectivelor fundamentale ale procesului revoluționar în România"*. **2.** La 26 dec. 1989, CFSN, având în vedere că și *„după condamnarea și executarea dictatorilor Nicolae și Elena Ceaușescu"* continuau acțiunile teroriste ale unor elemente izolate având ca urmări pierderi de vieți omenești și bunuri materiale a hotărât ca în Capitală și în județele țării să se consti-

tuie tribunale militare extraordinare pentru a judeca, după o procedură de urgență, cazurile de terorism. *„Elementele teroriste* – se preciza în comunicat – *care nu vor depune armele și muniția până joi 28 decembrie, ora 17.00, vor fi judecați și condamnate de aceste tribunale extraordinare conform procedurii de urgență"*.

Gh.S.

Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale, a fost elaborat în după-amiaza și seara zilei de 22 dec. 1989, pornind de la textul manuscris conceput de Dumitru Mazilu. Textul, căruia i s-au dus unele completări și amendamente scrise de Silviu Brucan a fost prezentat de Ion Iliescu la ora 23.00, într-o transmisie comună la postul de Radio și la Televiziunea RomânăLiberă. Înscriindu-se ca principalul document programatic al revoluției române, el menționa de la început că scopul Frontului Salvării naționale constă în *„instaurarea democrației, libertății și demnității popoirului român"* și că din acel moment *„se dizolvă toate structurile de putere ale clanului Ceaușescu"*, guvernul *„se demite"*, Consiliul de Stat și instituțiile sale își încetează activitatea, întreaga putere de stat fiind preluată de **CFSN**, căruia i se vor subordona Consiliul Militar Superior, precum și ministerele și organele centrale existente.În interiorul țării urmau să se constituie consilii județene, orășenești și comunale ale Frontului Salvării Naționale, ca organe ale puterii locale, cu misiunea de a asigura *„aprovizionarea populației cu alimente, cu energie electrică, cu căldură și apă, pentru asigurarea transportului, a asistenței medicale și a întregii rețele comerciale"*. Ordinea publică urma să fie asigurată de către miliție împreună cu comitetele cetățenești. Ca program, **CFSN** propune poporului român următoarele: *„abandonarea rolului conducător al unui singur partid și statornicirea unui sistem democratic pluralist de guvernământ; organizarea de alegeri libere; trecerea presei, radioului, televiziunii din mâinile unei familii despotice în mâinile poporului; promovarea unei politici interne și externe subordonate nevoilor și intereselor dezvoltării ființei umane, respectul deplin al drepturilor și libertăților omului, inclusiv al dreptului la deplasare liberă; întreaga politică externă a țării să servească promovării bunei vecinătăți, prieteniei și păcii în lume, integrându-se în procesul de constituire a unei Europe unite, casa comună a tuturor popoarelor continentului; restructurarea întregii economii naționale pe baza criteriilor rentabilității și eficienței; eliminarea metodelor administrativ-birocratice de conducere economică centralizată și promovarea liberei inițiative și a competenței în conducerea tuturor sec-*

toarelor economice; restructurarea agriculturii și sprijinirea micii proprietăți țărănești; organizarea întregului comerț al țării pornind de la cerințele satisfacerii cu prioritate a tuturor nevoilor cotidiene ale populației României; reorganizarea învățământului românesc potrivit cerințelor contemporane; reașezarea structurilor învățământului pe baze democratice și umaniste; eliminarea dogmelor ideologice care au provocat atâtea daune poporului român și promovarea adevăratelor valori ale umanității; eliminarea minciunii și a imposturii și statuarea unor criterii de competență și justiție în toate domeniile de activitate; așezarea pe baze noi a culturii naționale".

Gh. S.

Comunitatea Economică Europeană, (CEE; Piața Comună), organizație guvernamentală de integrare economică, cu sediul la Bruxelles, creată în urma semnării Tratatului de la Roma din 1957 (intrat în vigoare în anul 1958), în scopul creării unei piețe comune prin armonizarea politicilor economice și eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor și capitalurilor statelor membre. Face parte, alături de Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și de Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, din Comunitățile Europene, fiecare din aceste trei organizații continuând să posede o structură proprie, având mai multe organe principale comune. În baza dezvoltării și extinderii construcției Uniunii Europene în anul 1985 este adoptat Actul unic european care elimină restricțiile fiscale și armonizează legile de funcționare a societăților omonime pentru realizarea completă a pieței interne comunitare până în 1992. La 19 dec. 1989, la Bruxelles, **CEE** a adoptat, prin cei 12 miniștri de externe, o Declarație prin care condamnă reprimarea brutală și violentă făcută de autoritățile române asupra manifestațiilor populare și își exprima dezaprobarea față de regimul existent în România, rezervându-și dreptul să ia măsurile corespunzătoare, în funcție de evoluția situației din această țară. La 22 dec. 1989, printr-un Comunicat, **CEE** omagiază curajul, jertfa și victoria poporului român, transmite condoleanțe cetățenilor familiilor victimelor represiunii și face cunoscut că așteaptă de la noua conducere a României să adopte o politică de respectare a acordurilor de la Helsinki privind cooperarea și securitatea europeană.

Gh. S.

Comunism. 1. Doctrină socială, politică și economică constituită pe principiul abolirii proprietății private asupra mijloacelor de producție și al instaurării proprietății colective.

Primele idei **c.** de organizare socială au la bază principiul comunităţii de bunuri şi se găsesc la unele grupuri religioase (vechii creştini, mănăstiri medievale), în unele societăţi istorice (Sparta, secta anabaptistă a lui Thomas Münster), în unele modele ale societăţii ideale elaborate de Platon în *„Republica"*, Thomas Morus în *„Utopia"*, T. Campanella în *„Cetatea Soarelui"*. Începând cu sec. al XVI-lea s-a dezvoltat un curent utopic, reclamând suprimarea proprietăţii private şi abolirea inegalităţilor de orice fel (socialismul utopic). **C**. modern este legat de ideile lui K. Marx şi Fr. Engels care, ulterior, au fost preluate, precizate, adoptate şi dezvoltate de diverşi teoreticieni (Lenin, Stalin, Troţki, Mao), Central, în doctrina **c.** este conceptul de societate fără clase, bazată pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producţie. Societatea fără clase ar urma după perioada tranzitorie de *dictatură a proletariatului* şi după etapa pregătitoare a *socialismului*. În urma Revoluţiei din Oct. 1917 din Rusia, doctrina comunistă a fost folosită pentru preluarea puterii politice în stat. După cel de-al doilea război mondial c. a fost impus de către URSS treptat unor state din Europa de Est, Asia, Africa şi America Centrală. 2. Sistem economic, social şi politic concretizat prin proprietatea de stat asupra mijloacelor de producţie, producţiei şi de schimb, eliminarea economiei de piaţă şi a sistemului concurenţei, hipercentralizarea decizională în sfera economicului, socialului şi politicului. 3. Ansamblul de mişcări, partide, ţări, persoane care au aderat la doctrina comunistă. 4. Ansamblul metodelor folosite de cei care au aderat la ideile comuniste şi al instituţiilor care au rezultat din acţiunile lor.

Gh. S.

Confederaţia Internaţională a Sindicatelor Libere (CISL) a salutat, la 22 dec. 1989, *„victoria poporului şi a oamenilor muncii români asupra dictaturii sângeroase a lui Ceauşescu"*. Secretarul general al organizaţiei a declarat că **CISL** este gata să sprijine constituirea în România a sindicatelor libere şi independente.

Gh. S.

Congresul Mondial Românesc, la 24 dec. 1989, prin intermediul postului de radio *„Europa liberă"*, şi-a exprimat *„solidaritatea cu toţi cei care astăzi şi-n zilele trecute au îndrăznit să-şi ia soarta în propriile lor mâini şi să încerce să zdruncine din temelii dictatura criminalului Ceauşescu"*.

Gh. S.

Consiliu - Colectiv organizat, cu sarcini de conducere, de administrare sau de avizare a activităţii unei organizaţii, firme, întreprin-

deri, instituții etc. (ex, **c**. de conducere a unui **c**. de stat, **c.** județean, **c**. redacțional etc.. **Consiliul Europei** - organism guvernamental regional cu sediul la Strasbourg, creat în 1949 în scopul promovării intereselor comune ale statelor europene. **Consiliul Național Român Central** - organism politic suprem, constituit la 30 oct. 1918).

Gh. S.

Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN). Organism al puterii de stat din România, creat în 22 dec. 1989, în urma victoriei Revoluției. În fața mulțimii strânse în piața CC al PCR, din București, în jurul orei 17.00, Ion Iliescu a făcut primele declarații publice cu privire la crearea noului organism politic: *„Scopul nostru este să constituim o nouă structură a puterii politice"*. Înființarea **CFSN** a fost anunțată în aceeași seară la Televiziunea Română (în jurul orei 23.00), marcând un pas important în structurarea și organizarea vieții politice democratice. *Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale* devenea, astfel, unul dintre cele mai importate documente ale României eliberate de comunism. Lista inițială a membrilor cuprindea 35 de persoane, atât unele cunoscute, care adoptaseră o atitudine critică față de politica promovată de Nicolae Ceaușescu, oameni de cultură, membri de partid marginalizați în timpul vechiului regim, generali de armată, cât și persoane mai puțin cunoscute – revoluționari de-abia intrați în viața publică (Doina Cornea, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, László Tőkés, Dumitru Mazilu, Dan Deșliu, general Ștefan Gușă, general Victor Atanasie Stănculescu, Aurel Dragoș Munteanu, Corneliu Mănescu, Alexandru Bîrlădeanu, Silviu Brucan, Petre Roman, Ion Caramitru, Sergiu Nicolaescu, Mihai Montanu, Mihai Ispas, Gelu Voican-Voiculescu, Dan Marțian, Mihail Lupoi, Gheorghe Voinea (general), căpitan de rangul I. Emil Dumitrescu, Vasile Neacșa, Cristina Ciontu, Marian Baciu, Bogdan Teodoriu, Eugenia Iorga, Paul Negrițiu, Gheorghe Manole, Vladimir Ionescu, Adrian Sîrbu, Constantin Cîrjan, Géza Domokos, Magdalena Ionescu, Marian Mierlă, Constantin Ivanovici, Ovidiu Vlad, Valeriu Bucurescu, Ion Iliescu). În seara zilei de 27 dec. 1989, în cadrul primei ședințe plenare a **CFSN** a fost adoptat proiectul de lege privind constituirea, organizarea și funcționarea **CFSN**. A fost ales și Biroul Executiv al **CFSN:** președinte - Ion Iliescu; prim-vicepreședinte - Dumitru Mazilu; vicepreședinți - Cazimir Ionescu și Karoly Kiraly; secretar - Dan Marțian; membri - Bogdan Teodoriu, Vasile Neacșa, Silviu Brucan,

Gheorghe Manole, Ion Caramitru și Nicolae Radu. Concomitent, au fost constituite și comisiile de lucru ale **CFSN**: Comisia de reconstrucție și dezvoltare economică; Comisia pentru agricultură; Comisia constituțională, juridică și pentru drepturile omului; Comisia pentru tineret; Comisia pentru știință și învățământ; Comisia pentru mediu și echilibru ecologic; Comisia pentru minoritățile naționale; Comisia pentru administrația locală; Comisia organizatorică și colectivul de împuterniciți ai consiliului; Colectivul pentru relațiile cu publicul și mijloacele informației de masă. În cadrul aceleiași întruniri, **CFSN** a decretat: *„Numele țării este România. Forma de guvernământ a țării este Republică. Drapelul țării este tricolorul tradițional al României, având culorile așezate vertical în următoarea ordine, pornind de la lance: albastru, galben, roșu"*. Prin același decret au fost stabilite atribuțiile **FSN** și ale președintelui acestuia, numărul membrilor **CFSN** (145), se precizează că denumirea de *„miliție"* se schimbă în *„poliție"* și se mai precizează încă odată că *„sunt și rămân dizolvate toate structurile de putere ale fostului regim dictatorial"*.

T.S.S.

CONSTANTIN DIONISIE (n. ? 1932, Oravița, jud. Caraș-Severin - m. 23 dec. 1989, Oravița, jud. Caraș-Severin), funcționar.

Împușcat în timp ce executa o misiune de pază la intrarea în oraș. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

CONSTANTIN GHEORGHE (n. ?, 1972, București - m. 21/22 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în zona Pieței Universității.

V.M.

CONSTANTIN GHEORGHE IOAN (n. 1946, ? - d. ? dec. 1989, București).

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

CONSTANTIN ILIE ILIE - AUREL (n. 30 ian. 1958, București - m. 24 dec. 1989, București), subofițer MI (agent de circulație)**.**

Împușcat în cap, în zona Spitalului Colțea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CONSTANTIN ION (n. 17 ian. 1946, Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), conducător auto.

Împușcat. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

CONSTANTIN ION VANIA (n. 04 mai 1960, ? Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), fierar betonist.

Împușcat, în Corpul D al clădirii fostului Comitet Central al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

CONSTANTIN NICOLAE MIHAIL (n. 21 oct. 1954, Luica, jud. Călărași - m. 23/24 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în ceafă, în zona Pieței Victoriei, pe când transporta răniții din Piața Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CONSTANTIN S. MIHAI (n. 15 apr. 1938, Sibiu - m. 01 ian 1990, Sibiu), muncitor la Metalurgica Sibiu.

Împușcat în torace, apoi maltratat, în data de 23 dec. 1989, la intrarea în parcul „Sub Arini" de către militarii care au crezut că este terorist; decedat la Spitalul Județean Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CONSTANTIN STELIAN (n. ? - m. ?, dec. 1989, București), militar în termen ?

Ucis în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

CONSTANTIN VASILE EUGEN-NINEL (n. 04 mart. 1952, București - m. 23 dec. 1989, București), angajat la Cooperativa Instalatorul București.

Împuşcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

CONSTANTINESCU ARISTIDE GEORGE-CRISTIAN (n. 12 febr. 1970, Brăila - m. 27 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Decedat din cauza unor plăgi multiple, provocate de soldaţii din dispozitivul de apărare al UM 01478, Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Brăila.*

V.M.

CONSTANTINESCU EMANOIL DORU (n. 26 oct. 1956, Craiova, jud. Dolj - m. 24 dec. 1989, Craiova, jud Dolj), tehnician veterinar.

Împuşcat într-un imobil din cartierul Valea Roşie. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Dolj.*

V.M.

CONSTANTINESCU SPIRIDON COSTEL (n. 02 iul. 1967, Mihăileşti, jud. Argeş - m. 23 dec. 1989, Braşov.), student la Facultatea de Tehnologie şi Industrializare a Lemnului din Braşov.

Împuşcat în spate, în drum spre spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/

18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

CONSTANTINESCU TRAIAN (n. 10 dec. 1934, București - m. 23 dec. 1989, București), șef producție la UJCOOP.

Împușcat în zona intersecției str. Buzești cu str. Antiaeriană din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

CONSTANTINOIU NICOLAE VASILE (n. 01 sept. 1971, Ploiești, jud. Prahova - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01305 București.

Împușcat în plămâni, în zona Palatului Telefoanelor din București; decedat la Spitalul Colțea. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

CONSTANȚA, municipiu în S-E României, port la Marea Neagră, reședință a jud. Constanța. Localitate situată pe teritoriul coloniei grecești Tomis. Are o existență neîntreruptă, în sec. al XIII-lea, negustorii genovezi au construit aici o așezare întărită și un port care figura și în izvoarele catagrafice medievale; a fost cucerită în 1393 de sultanul otoman Baiazid I. Chiar dacă așezarea nu a mai avut în cursul evului mediu o importanță deosebită, prin faptul că la C. se exportau produsele românești destinate Constantinopolului. După o perioadă de declin, orașul a cunoscut o dezvoltare deosebită în sec. al XIX-lea și mai ales după Războiul de Independență (1877-1878), când a devenit poarta maritimă a României. Este cel mai mare port al țării cu un trafic anual impresionant. Industrie constructoare de mașini (construcții și reparații de nave maritime), mate-

riale de construcţii, prelucrarea lemnului, textilă, alimentară. Staţiune balneoclimaterică estivală. Centru cultural şi artistic. Instituţii de învăţământ superior, teatru, muzee de artă, arheologie şi istorie. Monumente. 350.581 locuitori (1992). La 22 dec. 1989, populaţia municipiului iese în masă pe străzi, îndreptându-se spre sediul politico-administrativ al oraşului. Manifestanţii pătrund în clădirile *Miliţiei Judeţene* unde eliberează 113 deţinuţi, apoi în cele ale Securităăii şi Miliţiei municipale. În baza înţelegerilor stabilite cu directorii de întreprinderi, armată, împreună cu gărzile patriotice şi revoluţionari, se instituie paza militară asupra obiectivelor civile. Se intensifică zvonurile în rândul populaţiei despre existenţa unor grupuri teroriste, contaminarea apei potabile, încercări de distrugere a unor obiective economice şi culturale. Persoane neidentificate au executat foc de armament individual de pe blocuri şi din zona spaţiilor verzi, asupra obiectivelor militare şi civile, precum şi asupra patrulelor aflate în misiune; s-au înregistrat mai mulţi răniţi. În *zona Mării Negre*, artilera antiaeriană deschide foc asupra unor mijloace aeriene care survolau portul Midia. La fel şi dragoarele maritime şi vânătoarele de submarine trag asupra unor ţinte navale neidentificate şi necunoscute. În dimineaţa zilei de 23 dec. 1989, vedete torpiloare şi elicoptere execută misiuni de cercetare şi supraveghere navală şi aeriană. Comandamentul Marinei Militare adoptă măsuri speciale pentru apărarea platformelor de foraj maritim, a porturilor fluviale Giurgiu, Brăila, Galaţi, ca şi a Complexului hidroenergetic Porţile de Fier I şi II. În seara aceleiaşi zile, informaţii diverse, corelate cu datele cercetării radiotehnice conturează o operaţie navală de anvergură. Se dispune scoaterea din nou a unor nave de luptă, care execută foc asupra obiectivelor maritime care s-au dovedit a fi fost false. La 26 dec. 1989, Comandamentul Marinei Militare decide să readucă în porturi majoritatea navelor aflate pe mare, cu excepţia celor care asigurau protecţia platformelor de foraj şi a porturilor. În zilele următoare, numărul atacurilor teroriste s-a redus şi odată cu acestea şi starea tensională din oraş s-a atenuat.

Gh. S.

COPACIU BOLIC GEORGETA (n. 23 apr. 1912, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), pensionară.

Împușcată într-o clădire, în locuința sa, din apropierea Prefecturii Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

COPACIU STERE DUMITRU (n. 28 apr. 1913, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), pensionar.

Împușcat într-o clădire, în locuința sa, din apropierea Prefecturii Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

COPĂCEANU COSTACHE CONSTANTIN (n. 31 iun. 1971, Iași - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

COPOSU CORNELIU-VALERIU (n. 20 mai 1914, Bobota, jud. Sălaj - m. 11 nov. 1995, București), om politic român.

Jurist și ziarist; secretar și confident al lui Iuliu Maniu (din 1937), director de cabinet al ministrului secretar de stat fără portofoliu Iuliu Maniu (23 aug. - 04 nov. 1944),

secretar general adjunct al PNȚ (1946-1947); a fost deținut politic (1947-1964). În dimineața zilei de 23 dec. 1989, la domiciliul lui Corneliu Coposu, unii membri (Ion Diaconescu, Ion Puiu ș.a.) ai fostului Partid Național Țărănesc, interzis în 1947, au elaborat o „Chemare către țară", prin care se făceau cunoscute principalele „crezuri" ale partidului condus de Iuliu Maniu până la desființarea sa abuzivă de comuniști, între care: *„independența și integritatea țării; democrație pluralistă; stat de drept și respectarea strictă a legalității; dreptate socială; renaștere națională în spiritul moralei creștine; economie de piață; separarea puterilor în stat și libera alegere a organelor de conducere"*. În finalul documentului se preciza că: *„Partidul Național Țărănesc sprijină ideile democrate cuprinse în Proclamația Frontului Salvării Naționale și își exprimă disponibilitatea de a colabora cu toate formațiunile care luptă pentru restabilirea adevăratei democrații"*.

Gh. S.

CORDAȘ AUREL BENONE ANDREI (n. 28 iun. 1967, Căteasca, jud. Argeș - m. ? dec. 1989, București), militar în termen la UM 02374 București.

Împușcat în mână, abdomen și picior, în Șoseaua Alexandriei din București. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 226/30.11.1992 și D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M .Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

CORDUNEANU I. GHEORGHE (n. 17 iun. 1972, Sibiu - m. 22 dec. 1989), muncitor faianțar la IACM Sibiu.

Împușcat în abdomen, în zona Inspectoratului de Militie. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12. 1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CORDUNEANU IOAN (n. ?), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 decembrie 1989.

V.M.

CORLACIU IOAN IOAN (n. 29 nov. 1957, Cergău Mare, jud. Alba - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI.

Împușcat cu o rafală de mitralieră, în perimetrul UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CORNEA DOINA-MARIA (n. la 30 mai 1929, Brașov), profesoară. A fost asistent universitar la Facultatea de Filologie a Universității „Babeș Bolyai" din Cluj-Napoca (1958-1983). Din 1980 a avut o susținută activitate disidentă.

Între 1982 și 1989 a difuzat 31 de texte și proteste prin radio „Europa Liberă". În 1983 a fost destituită de la Universitatea din Cluj și supusă unor anchete, interogatorii, amenințări, bătăi. Împreună cu fiul ei, Leontin Iuhas, a răspândit 160 de manifeste de solidaritate cu muncitorii din Brașov răsculați la 15 nov. 1987, ambii fiind arestați pentru 5 săptămâni (nov.-dec. 1987). A fost arestată la domiciliu până la 21 dec. 1989. Doina Cornea s-a numărat printre parti-

cipanții la manifestația de stradă din Cluj-Napoca, din 21 dec. 1989. Este prima persoană care a fost inclusă, fără a fi consultată, pe lista provizorie a Consiliului Național al FSN, pe care l-a părăsit în 23 ian. 1990.

Gh. S.

COROȘTINEANU VASILE (n. 14 oct. 1952, București ? - m. 05 febr. 1990, ?), strungar.

Rănit, prin împușcare în dec. 1989.

V.M.

CORTEZ VIORICA, artistic liric român (mezzosoprană).

Stabilită în Franța (1970). Numeroase premii internaționale care i-au recunoscut calitatea de excepție a vocii, precum și o apariție scenică unică (Viena, Scala, Covent Garden, Metropolitan, Paris ș.a.), impunându-se în *„Carmen"*, *„Trubadurul"*, *„Aida"* ș. a. La 21 dec. 1989, își face cunoscute sentimentele față de ce se întâmplă în România, prin intermediul radio *„Europa Liberă"*, adresând românilor vibrante chemări pentru a fi oprit măcelul, pentru a nu se face unealta unui conducător „pus la stâlpul infamiei de o lume întreagă".

Gh. S.

COSMA DEMETRU MARIUS (n. 11 aug. 1970, Oradea, jud. Bihor - m. 24 dec. 1989, Arad), militar în termen la UM 01380 Arad.

Împușcat, în zona Ștrandului de lângă Cetate. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Bihor.*

V.M.

COSTACHE DRAGNE IONEL (n. 05 aug. 1967, Roșiori de Vede, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0829 București.

Împușcat cu o rafală de gloanțe trase dintr-un autovehicul, în timpul executării unei misiuni de pază la Ambasada Iranului. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou-martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie:: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman..*

V.M.

COSTACHE ION ION (n. 23 mart. 1965, Cocioc, jud. Ilfov? - m. 23/24 dec. 1989, București), subofițer USLA.

Împușcat în apropierea intrării în sediul MApN. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

COSTINAȘ EMIL, (n. 08 aug. 1959, Mogoș, jud. Alba - m. 23 dec. 1989, Cugir, jud. Alba), lăcătuș.

Împușcat în timp ce se afla în misiune de luptă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

COȘAN GHEORGHE (n. 1952, ? - m. 23 dec. 1989, Brașov), subofițer MI.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

COTFAS AUREL AUREL-MARINEL (n. 15 iul. 1970, Subcetate, jud. Harghita - m. 24 dec. 1989, Hunedoara), militar în termen la UM 0612 Hunedoara.

Împușcat în timp ce executa o misiune de luptă. A fost declarat erou martir ((D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

COTUNA ALEXANDRU EUGEN (n. 29 apr. 1952, Ploiești - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer USLA.

Împușcat în apropierea intrării în sediul MApN. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

COVASNA NECULAI (n. ? 1934, ? -m. 24 dec. 1989, Brașov), zugrav.

Ucis în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

CRAIOVA, municipiu așezat pe stînga Jiului, reședința jud. Dolj. Atestat documentar din 1475. Reședință

a banilor Olteniei. Situată la întretăierea unor importante căi comerciale a cunoscut în epoca medievală o însemnată dezvoltare. În cursul războaielor ruso-turce (1768-1774) şi (1806-1812), **C.** a fost de câteva ori prădată şi incendiată, memorabile fiind, mai ales, distrugerile pasvangiilor din 1800. În sec. al XVIII-lea şi al XIX-lea a fost un important centru cultural; şcoli de limba română, greacă şi latină. Industrie constructoare de maşini (utilaj energetic, petrolier, miner), locomotive Diesel-electrice, tractoare, automobile, avioane, maşini şi utilaje agricole, motoare electrice pentru locomotive, aparataj electric de înaltă tensiune, construcţii de aparate medicale, industrie chimică, materiale de construcţii, de prelucrare a lemnului, textile, tricotaje, alimentară, sere legumicole. Centru universitar; instituţii culturale: Teatru, Filarmonică. Numeroase monumente istorice. 303.959 locuitori (1992). În ziua de 22 decembrie 1989, tonul unei mişcări de proporţii s-a dat de către oamenii a două mari întreprinderi industriale, Fabrica de avioane şi Combinatul chimic, aflate la extremităţile de est şi de vest al oraşului. În drumul lor, în special cei de la *„Avioane"*, au antrenat şi-au chemat şi pe cei de la Electroputere şi IUG, unităţi importante ale platformei industriale din părţile estice ale Craiovei. În jurul orelor 11, coloane mari de oameni înaintau spre centrul oraşului, către instituţia reprezentativă a puterii din judeţul Dolj, Comitetul judeţean PCR, care, deja, era înconjurată de un dispozitiv militar format din blindate, autotunuri, militari şi ofiţeri în lanţ de trăgători. Ulterior, coloanele de pe toate străzile (Romul, Al. I. Cuza, Unirii, Popa Şapcă) care se intersectează în faţa Prefecturii judeţene de astăzi au presat forţele de ordine până la contopirea lor în Piaţa Centrală. Până în acest moment s-au strigat lozincile: *„Ceauşescu pică! Nu vă fie frică!"; „Fără violenţă"; „Libertate, Libertate"; „Armata e cu noi"; „Jos cu dictatorul!"; „Noi suntem poporul/Jos cu dictatorul!"; Ceauşescu judecat pentru morţii din Banat"; „Şi armata e cu noi"; „Jos cu asasinul!"; „Jos Ceauşescu"; „Nu poporul l-a ales la al XIV-lea Congres"; „Trăiască, Trăiască armata românească!"; „Trăiască România/Să cadă dinastia"* ş.a. Pe toată durata evenimentelor s-au scandat 35 lozinci (16 împotriva lui Ceauşescu; 12 pentru solidaritate cu armata; 4 pentru libertate şi alegeri libere; pentru democraţie; împotriva securiştilor şi comuniştilor). În zilele revoluţionare, în Craiova sau în alte locuri din ţară au murit 24 de craioveni. În memoria lor, pe peretele de azi al Prefecturii Dolj a fost pusă o placă memorială cu numele fiecăruia. Mulţimea a solicitat conducătorilor politici locali să dialogheze şi să pă-

răsească sediul Comitetului județean PCR Primul secretar al Comitetului PCR Dolj, Ion Traian Ștefănescu nu a putut să lege un discurs în fața mulțimii care se înverșuna, tot mai mult, în contra „ordinei și disciplinei" cerute de acesta. Acum s-a făcut o listă cu 21 de persoane care alcătuiau delegația ce trebuia să intre în sediul Comitetului județean PCR. La orele 13, când prin radio s-a anunțat îndepărtarea lui Nicolae Ceaușescu, strigătul *„Ceaușescu a fugit"* a declanșat năvălirea mulțimii spre intrarea în clădire. Cei intrați, însă, nu au mai găsit pe primul secretar al județenei de partid și nici trupele USLA. Furia revoltaților a fost nemăsurată. Tablourile cu portretele lui Nicolae Ceaușescu și cărțile din bibliotecile de birou zburau peste balcoane sau erau arse. În momente de mare tensiune, s-a alcătuit un comitet provizoriu. Lupta pentru putere declanșată în acest moment s-a completat cu presiunea extraordinară a mulțimii adunate în Piața Centrală (peste 100.000 oameni). S-au perindat la conducerea evenimentelor din 22 decembrie, câteva comitete provizorii, mai agreat fiind cel coordonat de generalul Roșu. De la balcon, concomitent cu propunerile organizatorice ale membrilor Comitetului provizoriu, s-au ținut discursuri pentru liniștirea populației orașului panicată de cele mai îngrozitoare zvonuri (otrăvirea apei din sursele de alimentare; minarea Combinatului chimic ș.a.) și s-au anunțat programe de organizare a serviciilor. Deja, dascălul universitar Nisipeanu dădea semnalul schimbării atunci când propunea măsuri ce îndreptau abuzurile care, anterior evenimentelor, duseseră la închiderea studioului de radio Craiova, reducerea cantităților de alimente pe piață, întreruperea frecventă a curentului electric, mărirea cotei de benzină. De la sfatul „Să se simtă o schimbare" și până la ideea ca orice mișcare să se facă în „spiritul Bucureștilor" a trecut ceva timp, în care reprezentanții revoluționarilor aflați în interiorul clădirii Comitetului județean PCR s-au întrecut în suspiciuni, divergențe și solidarități până către seară, ca într-un adevărat Turn Babel. După anunțarea depunerii armelor de către securitate, a urmat o nouă etapă în desfășurarea evenimentelor, atunci când confuziile între revoluționari și teroriști au dus la moartea mai multor craioveni. Concomitent cu evenimentele din București, în acord cu obiectivele Frontului Democrației de dizolvare a *„structurilor de putere ale clanului Ceaușescu"*, noul președinte al Frontului de Salvare Națională Dolj, universitarul Nisipeanu a trecut la primele măsuri în libertate. În noaptea de 22 spre 23 decembrie, pe când s-au tras focuri de armă în mai multe puncte din oraș (pe strada Unirii, din curtea Studioului de radio Craiova, sau în

zonele Valea Roşie şi Valea Fetii), în piaţă mai erau câteva sute de oameni. Pe uşa intrării principale exista doar un afiş: *„Ceauşescu, anul nou îl vei face în cavou!"*. Şi în noaptea de 23/24 au avut loc noi acţiuni teroriste. Persoane neindetificate au incendiat depozitul de carburanţi al UM 01074 Craiova, fiind împuşcaţi mortal patru militari şi răniţi alţi trei. Zilele următoare au fost tot aşa de tensionate. Apelurile către normalizarea convieţuirii îşi arătau roadele pe măsură ce energiile dezvoltate în momentele de mare revoltă se mai consumaseră. Semnificativ în acest sens rămâne discursul-apel al mitropolitului Olteniei din 24 decembrie de la Radio Craiova. În acele zile, acest post de radio a fost reînfiinţat sub numele de *„Radio-Craiova Liberă"* care cerea *„apărarea noii ordine"* şi anunţa începutul unei *„epoci de renaştere"*.

D.O.

CRAMER IOAN (n. ? 1936, ? - m. ? dec. 1989), ofiţer MI.

Ucis în timpul Revoluţiei Române din decembrie 1989.

V.M.

CRAP COSTEL (n. 30 sept. 1969, Galaţi - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 01065 Negoeşti.

Împuşcat în maxilar, în zona Televiziunii Române. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent.

A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Galaţi.*

V.M.

CRĂCIUN RUS ŞTEFAN (n. ? 1960, Bucium, jud. Sălaj - m. 23/24 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), ofiţer ?

Împuşcat în timpul unei misiuni de patrulare pe comunicaţia Turda - Cluj-Napoca. Înaintat, post-motem, în gradul de căpitan.

CRESPO BARÓN ENRIQUE (n. 27 mart. 1944, Madrid, Spania) președinte al Parlamentului European, salută sfârșitul dictaturii în România și își exprima profunda satisfacție că poporul român a putut pune capăt sistemului dictatorial, precum și speranța că noua etapă în care a intrat România va aduce instaurarea democrației, alegeri libere și respectarea drepturilor fundamentale ale poporului român care a suferit prea mult.

Gh. S.

CRESTEAZĂ NECULAI EUGEN (n. 22 dec. 1960, București - m. 23 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 100/ 07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CREȚA VASILE BAZIL (n. 11 oct. 1931, Mihai Viteazu, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), conducător auto.

Împușcat la intrarea în oraș, în dreptul unității militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

CREȚU GHEORGHE JEAN (n. 29 nov. 1961, Maxenu, jud. Buzău - m. 25 dec. 1989, București), subofițer MApN.

Împușcat în zona UM 01668 București. A fost declarat erou martir

(D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

CREȚU GHEORGHE VIOREL (n. 07 iun. 1962, Ștefănești - m. 24 dec. 1989, Constanța), navigator IEFM la NAVROM Constanța.

Împușcat în zona toraco-abdominală. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

CREȚU NICOLAE FLORIN (n. 12 mart. 1959, Ianca, jud. Brăila - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer la Academia Militară

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei; decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

CRIHANĂ LEONETE (n. 10 febr. 1968, Barboși, jud. Galați - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

CRISTEA A. ADRIAN (n. 25 aug. 1969, Cornești, jud. Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01842 Boteni**.**

Împușcat la Televiziunea Română; decedat la Spitalul Colentina. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 41/24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

CRISTEA AUREL VALERIU (n. 02 febr. 1953, Baru Mare, jud. Arad - m. 23/24 dec. 1989, Hunedoara, jud. Hunedoara), subofițer MApN.

Împușcat în incinta unității militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

CRISTEA GHEORGHE NICOLAE (n. 23 oct. 1949, Pietroasele, jud. Buzău - m. 25 dec. 1989, Buzău). Subinginer la Geofizica Buzău.

Împușcat cu o rafală de gloanțe, în fața unității de geodezie. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

CRISTIAN MIHAI FLORIN-PUIU (n. 02 iul. 1970, Buzău - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la MI.

Împușcat în tâmplă, în zona Hotelului Union. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

CRISTODORESCU CONSTANTIN PETRE (n. 10 iun. 1968, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen MApN.

Împușcat în zona str. Antiaeriană. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CRISTUREAN IOAN RODICA (n. 10 dec. 1963, Luduș, jud. Mureș - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), barman în Luduș, jud. Mureș.

Împușcată în cap, în Piața Libertății din Cluj-Napoca. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

CRIȘAN AUREL AUREL, (n. 28 mai 1951, Arad - m. 23 dec. 1989, Arad), electrician la CPL Arad.

Împușcat în cap, inimă, gât și rinichi în zona Primăriei din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

CRIȘAN DUMITRU VASILE (n. 26 oct. 1947, Arad - m. 24 dec. 1989, Arad), muncitor la AGROCOOP.

Împușcat pe digul Mureșului, în zona Primăriei din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

CROITORU DUMITRU DUMITRU (n. 06 aug. 1953, Orlești, jud. Vâlcea - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer la Grupul de Pompieri Sibiu.

Împușcat în sediul Inspectoratului de Miliție Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CRUCERU GHEORGHE GHEORGHE (n. 14 iul. 1968, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat, la Spitalul Județean Timiș, după ce a fost rănit la coapsa stângă, în zona Operei și i s-a acordat primul ajutor la Spitalul de Co-

pii. Cadavrul său a făcut parte din lotul care a fost transportat în secret la București și incinerat la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CSIZMARIK LADISLAU LADISLAU (n. 15 mart. 1939, Gătaia, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), profesor de muzică la Centrul Județean al Creației Populare din Timișoara.

Împușcat în abdomen, în fața Catedralei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul care a fost transportat în secret la București și incinerat la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

CSUKER GHEORGHE (n. ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

CUCU ION NICUȘOR (n. 20 iul, București - m. 22/23 dec, 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în locuința sa din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CUGIR, oraș în jud. Alba, la poalele munților Șureanu, pe râul cu același nume. Atestat documentar din 1493. Vechi centru siderurgic (din 1799). Declarat oraș în 1960. Industrie de amșini și utilaj agricol,

de mașini de cusut și spălat rufe; confecții și panificație. 34.877 locuitori (1992). În dimineața zilei de 21 decembrie 1989, în jurul orei 10, la Uzina Mecanică un grup de 40-50 de muncitori de la secția sculărie, majoritatea tineri, încetează lucrul și se adună în fața secției, comentând evenimentele din Timișoara. Pentru a atrage atenția colegilor de la celelalte secții se acționează sirenele macaralelor și se bate clopotul de alarmă al secției sculărie. Muncitorii păstrează un moment de reculegere în memoria unui student cugirean împușcat la Timișoara. Încercările secretarului comitetului de partid pe întreprindere și a primului secretar al Comitetului Orășenesc Cugir de a dialoga cu muncitorii eșuează. Sunt huiduiți și se aruncă după ei cu diverse obiecte, pietre și cărămizi. Grupul pornește spre clădirea conducerii uzinei, trecând prin fața celorlalte secții unde li se alătură alți muncitori. Manifestanții scandează primele lozinci: „Hai cu Timișoara!" și „Uniți-vă cu noi!" În jurul orei 12,30, coloana de manifestanți a ieșit din uzină, demonstrând pe străzile principale ale orașului, purtând două drapele fără stemă și scandând mai multe lozinci: „Jos Ceaușescu!", „Libertate!", „Pentru crima din Banat, Ceaușescu judecat!", „Vrem alimente!" Coloana s-a deplasat în mod pașnic la UM Cugir II. După ce li s-au alăturat și muncitorii de aici, precum și alți cetățeni, demonstranții s-au oprit în gara CFR în jurul orei 15, pentru a opri plecarea celor două garnituri de tren cu navetiști. De la gara CFR, coloana de manifestanți s-a deplasat la Primăria orașului în localul cărei își avea sediul și Comitetul orășenesc PCR Cugir, solicitând un dialog cu oficialitățile, care, însă nu se mai aflau în sediu la ora respectivă. Aici au fost agresați doi militari din trupele de securitate care asigurau paza sediului, s-au spart geamurile clădirii și s-au scos inscripțiile comuniste. Pentru că un muncitor a lansat zvonul conform căruia în sediul Miliției ar fi arestați patru colegi de muncă, manifestanții s-au deplasat direct spre sediu, cerând eliberarea celor arestați, cu toate că, în realitate, în sediu nu se afla nici o persoană reținută sau arestată. Treptat, în fața Miliției s-au grupat și persoane turbulente sau cunoscute cu antecedente penale, astfel că acțiunea s-a transformat dintr-o manifestație politică pașnică, într-o acțiune cu caracter violent. Comandantul Miliției, împreună cu subordonații săi, cu reprezentanții securității județene, comandantul USLA și comandantul pompierilor din județ, s-au blocat în sediu, refuzând orice dialog cu demonstranții. Acest refuz a accentuat starea de agresivitate a unor tineri

violenți, care au tăiat cablurile telefonice și au început să arunce cu pietre în geamuri. Un alt grup a spart ușa cu ajutorul unei bănci aflate în fața clădirii și a răsturnat mașina Miliției, incendiind-o. Situația devine dramatică după ce, comandantul Miliției, a tras cu pistolul mitralieră o rafală de avertisment. Clădirea este atacată cu o violență sporită, o parte din manifestanți au intrat la parterul clădirii începând distrugerea și devastarea birourilor, documentelor și mobilierului fiind aruncate în stradă și incendiate. Văzând că incendiul ia amploare, cuprinzând tot parterul, cadrele de miliție, după ce evacuează, în cea mai mare parte, camera de depozitare a armamentului, se baricadează în birourile situate la etajul 1 al clădirii. Când incendiul a cuprins și etajul 1 al clădirii, cadrele de miliție au deschis focul cu armele din dotare, înregistrându-se 42 de răniți. Nerezistând focului și fumului din interior, milițienii au fost nevoiți să sară de la etaj prin flăcări, în stradă, unde au fost prinși și molestați. Doi dintre ei, după ce au fost loviți până la inconștiență, au fost stropiți cu benzină, li s-a dat foc, iar cadavrele au fost profanate. După ce întreaga clădire a Miliției a fost cuprinsă de flăcări, demonstranții s-au îndreptat, în jurul orei 20,30, spre Consiliul Popular incendiindu-l și pe acesta. Aproape simultan au fost devastate librăriile, operele lui Ceaușescu au fost aruncate în stradă și arse. Acțiunile în forță au continuat în aceeași noapte cu devastarea locuințelor primarului orașului, a directorului uzinei și ale unor cadre de miliție. În dimineața zilei de 22 decembrie, locuitorii orașului erau în stradă, comentând cele întâmplate în ziua precedentă și scandând lozinci împotriva regimului. După ora 10, se organizează o mare adunare populară pe stadionul orașului, unde a fost aleasă o primă structură de conducere a localității.

În perioada 21 dec. 1989 - 10 ian. 1990, s-au înregistrat 10 morți și 70 de răniți. Orașul Cugir a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 351/06.06.2002,* publicată în *M. Of. nr. 425/18.06.2002*.

*D.**T.***

Cultul personalității, formulă prin care a fost definită exaltarea gândirii și operei lui Stalin, căruia i-au fost atribuite calități de infailibilitate, dar și orice decizie luată de guvernul țării. Denunțat de Hrusciov în anul 1956 drept cauză primară a deviațiilor stalinismului, cultul personalității a stat la baza altor regimuri de tip personal: Mao, Castro, Kim Il Sung, Ceaușescu.

V.M.

CURĂRARU S. VASILE (n. ?, 1924, Sibiu - m. 22 dec. 1989), pensionar.

Împușcat, în apropierea Școlii Militare de Ofițeri Activi de Artilerie „Ioan Vodă", de către o patrulă militară. (Nu a răspuns la somație). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

CURCĂ-STĂNESCU ALEXANDRU PETRIȘOR (n. 09 mart. 1971; Giurgiu – m. 24/25 dec. 1989, București), militar în termen la Academia Militară.

Împușcat în zona sediului Academiei Militare. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992 și D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

CURIC MIRON VERONICA (n. 06 dec. 1957, Brodina, jud. Suceava - m. 19 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), casnică.

Împușcată în Piața 1 Mai, din Timișoara. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

CUSNEȚOV IOAN IULIU (n. 08 iun. 1971, Hunedoara - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în abdomen, în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

CUSTURĂ ALEXANDRU PETRIȘOR (n. 04 apr. 1948, Brăila - m. 24 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Împușcat în cap, în locuința sa din cartierul Hipodrom. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

CUTEAN VASILE EMILIAN (n. 31 mai 1965, Sebeș, jud. Alba), strungar; cascador la Centrul de producție Cinematografică Buftea.

Participant la Revoluția Română din Decembrie 1989. Face parte din Colegiul Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

Gh. S.

D

DAIA ION TITU (n. 16 dec. 1926, Sisești, jud. ? - m. ?, Brașov).

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DAMIAN I. FLORIN (n. 03 febr. 1959, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), maistru șef la secția „Arte Plastice", a Cooperativei Progresul din Sibiu.

Împușcat în abdomen, în zona sediului Inspectoratului de Miliție din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

DAMU CHIRAȚA (n. ? - m. ? dec. 1989, Constanța), ?.

Împușcată în torace, în zona Spitalului Municipal Constanța.

V.M.

DAN VICTOR COSTEL-GIGEL (n. 29 dec. 1967, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, București), muncitor turnător la ITDF Râmnicu-Sărat.

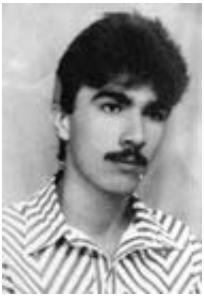

Împușcat, în zona Televiziunii Române, în timp ce urca un rănit într-o salvare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

DANIELESCU VIRGINIA (n. ?, Potelu, jud. Olt - m. 22 dec. 1989, ?).

Împușcată în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

DANILIUC GHEORGHE NICOLAE (n. 02 iul. 1969, Cărpiniș, jud. Timiș - m. 05 ian. 1990, București), militar în termen la UM 01026 București.

Rănit în dispozitivul de apărare al Televiziunii Române din București; decedat la spital. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

DANSE CORNEL ADRIAN-DORIN (n. 25 dec. 1970, Oradea, jud. Bihor - m. 21 dec. 1989), militar în termen la MI.

Împușcat în clădirea fostului Comitet Central al PCR din București. Înaintat, post-mortem, în gradul de

sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bihor.*

V.M.

DASCĂLU COSTEL (n. 25 nov. 1969, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău - m. 26 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), militar în termen la UM 01958, Târgoviște.

Împușcat în cap și abdomen. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

DASCĂLUTOMA-SORIN (n. ? 1969 ? - m. ? dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), militar în termen?.

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

DATCU GEORGICĂ GEORGE-DANIEL (n. 16 nov. 1970, Iași - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

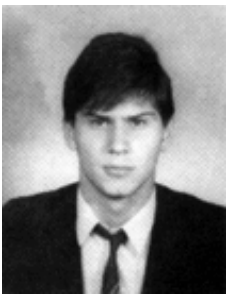

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

DAVID CONSTANTIN (n. 1954, Drăgănești, jud. Prahova - m. 26 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 01112 București.

Împușcat în unitate. (Numele său apare în Dosarul 25/SP/1990 al Procuraturii Militare).

V.M.

DAVID RĂDUCANU (n. 08 mai 1944, Smîrdan, jud. Tulcea - m. 24 dec. 1989, Brăila), marinar.

Împușcat în cap, pe Dunăre, într-o șalupă pe timpul efectuării un transport. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Tulcea.*

V.M.

DAVD SORIN (n. ? - m. 17 dec. 1989; Timișoara, jud. Timiș), operator la Întreprinderea „Solventul" Timișoara.

Împușcat pe treptele Catedralei; cadavrul său a fost recunoscut de familie, printre cadavrele din groapa comună din Cimitirul Săracilor din Timișoara.

V.M.

DĂNĂILĂ HRISTACHE GABI (n. 13 aug. 1961, Boghești, jud. Vrancea - m. 22 dec. 1989, Zetea, jud. Harghita), șef de post miliție, la Zetea, județul Harghita.

Torturat și ucis cu cuțitele de mulțime, în sediul postului de miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

DĂNUȚ MIRCEA (n. ?, 1963, ? - m. 24 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), ofițer ?

Împușcat la sediul Securității din Reșița.

V.M.

DĂSCĂLESCU CONSTANTIN (n. 02 iul. 1923, Breaza, jud. Prahova - m. 15 mai 2003, București), om politic comunist român.

A fost strungar, apoi economist; membru al CC al PCR (24 iul. 1965 - 22 dec. 1989), membru al CPEx (23 nov. 1979 - 22 dec. 1989), membru al Biroului permanent al CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); prim-ministru al Guvernului (21 mai 1982 - 22 dec. 1989). În ședința CPEx din 17 dec. 1989, consacrată evenimentelor de la Timișoara, când Nicolae Ceaușescu îi acuză pe ministrul apărării naționale, ministrul de interne și pe șeful departamentului Securității Statului de trădare, lașitate și neexecutarea ordinelor și propune destituirea lor, **C. D.**, alături de încă doi membri ai acestui organism, au opinat să susțină amânarea destituirii lor. Pe 20 dec. 1989, pentru rezolvarea problemelor de la Timișoara, din ordinul lui **N.C.** s-au deplasat în acest oraș, primul ministru al Guvernului (**C. D.**) și un secretar al CC al PCR. Ajunși într-un oraș în plină fierbere, în care, practic, autoritățile locale nu mai erau stăpâne pe situație, a primit o explicație descurajantă; *„Timișoara este în mâinile timișorenilor"*. El a propus ca o delegație a celor aflați în stradă să fie invitată la discuții la sediul comitetului județean. Delegația Comitetului Cetățenesc i-a înaintat o listă cu 12 revendicări, în fruntea căreia se afla, cererea demisiei președintelui Ceaușescu. Primul ministru a afirmat că o parte din cereri puteau fi satisfăcute, dar asupra altora, trebuie să se consulte cu conducerea de la București. Desigur că nu a avut curajul să-i comunice lui **N.C.** toate revendicările, ci doar că aceștiae cereau să li se dea familiilor morții și să fie eliberați cei arestați în zilele precedente. **C.D.** nu

a avut curajul să se adresreze mulțimii și după miezul nopții a plecat împreună cu Emil Bobu la București, unde, în dimineața zilei de 21 dec. 1989, îl informează pe **N.C.** despre situația de la Timișoara. După ce soții Nicolae și Elena Ceaușescu părăsesc sediul CC al PCR cu elicopterul, la 22 dec. 1989, o parte din foștii conducători ai partidului și statului, aflați în clădire, printre care și **C.D.**, sunt reținuți de revoluționari. În după-amiaza aceleiași zile, la fostul sediu al CC, încep să se formeze guverne: primul șef de guvern va fi **C.D.** El a făcut cunoscut că a dat dispoziție comandanților „Securității" să oprească orice ostilitate și că a dispus eliberarea tuturor deținuților. A fost însă huiduit de manifestanți și obligat să-și anunțe demisia.

Gh. S.

Declarația Comitetului Frontului Democratic Român din Timișoara. Având în vedere constituirea în București, a Frontului Salvării Naționale, la 23 dec. 1989, Comitetul Frontului Democratic Român din Timișoara a hotărât: *„1. Afilierea frontului Democratic Român la programul Frontului Salvării Naționale. 2. Integrarea Frontului Democratic Român în cadrul Frontului Salvării Naționale. 3. Includerea Comitetului din Timișoara al Frontului democratic Român în Consiliul Național al Frontului Salvării Naționale. 4. Comitetul Frontului Salvării Naționale din Timișoara astfel format, este condus de următorul Birou Executiv: Lorin Ioan Fortuna – președinte; Claudiu Iordache – vicepreședinte; Mihaela Munteanu – secretară; Petrișor Morar – membru".*

Gh.S.

Declarația muncitorilor de la Întreprinderea de Construcții Aeronautice Brașov. La 22 dec. 1989, muncitorii de la această întreprindere au anunțat declararea grevei generale până la soluționarea următoarelor revendicări: *„1. Demisia imediată și necondiționată a președintelui republicii și a guvernului; 2. Abrogarea din Constituție a articolului privind rolul conducător al partidului; 3. Informarea populației asupra evenimentelor din țară; 4. Accesul liber la presă și mijloacele de informare; 5 Anchetarea și condamnarea celor care se fac vinovați de crimele de la Timișoara și celelalte localități din țară; 6. Eliberarea deținuților politici; 7. Constituirea unui front unic democratic care să reprezinte interesele poporului; 8. Cerem solidaritatea armatei și desființarea formațiunilor de securitate. După încetarea grevei cerem organizarea de alegeri libere".*

Gh.S.

Decret-Lege privind abrogarea unor legi, decrete și alte acte

urmative. La 26 dec. 1989, CFSN a adoptat un decret-lege în scopul eliminării imediate din legislația României a unora dintre legile și decretele emise de fostul regim dictatorial, acte normative cu un profund caracter nedrept și contrare intereselor poporului român. Astfel, au fost abrogate toate decretele prin care s-au acordat titluri și ordine lui Nicolae Ceaușescu și Elenei ceaușescu; 11 decrete și legi privind Consiliul Apărării Republicii Socialiste România; sistematizarea teritoriului; obligațiile activiștilor de partid, de stat și ai organizațiior de masă; participarea cu părți sociale a oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economică și restituirea acestora; programul de alimentație științifică etc.

Gh.S.

DECU ION STAN (n. 10 ian. 1961, Iazu, jud. Ialomița - m. 24 dec. 1989, Slobozia, jud Ialomița), muncitor constructor.

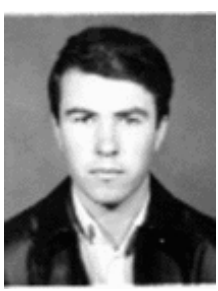

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

DEDILIUC IOAN MARIA (n. 19 aug. 1968, Flîmânzi, jud. Botoșani - m. 24. dec. 1989, București), muncitoare.

Împușcată pe strada Sălaj din București.

V.M.

DEJ, municipiu în jud. Cluj, situat în N-V Podișului Transilvaniei, pe stânga Someșului, în apropierea confluenței r. Someșului Mare cu r. Someșul Mic. Menționat pentru prima dată în 1214, s-a dezvoltat în strânsă legătură cu exploatarea și comerțul sării. Populația de aici a paticipat la răscoalele din 1437-1438 și 1514. Cariere de nisip, exploatări de sare și de tufuri dacitice (Ocna Dejului). Combinat pentru industrializarea lemnului, de celuloză și hârtie. Produse refractare și alimentare. Centru pomicol. Stațiune balneocli-

materică cu ape sărate (Ocna Dejului). Muzeu de istorie. 41.286 locuitori (1992.). La data de 21 dec. 1989, ora 13.00, un grup de manifestanți au reușit să pătrundă în sediul Comitetului Municipal de Partid, iar a doua zi îl ocupă fără a se înregistra incidente majore.

Gh. S.

DELEANU ION GHEORGHE (n. 15 iun. 1951, Constanța - m. 24 dec. Ioan Corvin, jud. Constanța), maistru militar la UM 02010 Tuzla.

A fost ucis, în elicopterul cu care executa o misiune de luptă. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

DELIU ALEXANDRU (n. 14 oct. 1954, București, - m. 25 dec. 1989, București), muncitor.

Rănit, prin împușcare la data de 23 dec. 1989, în zona televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

DELORS, JACQUES, (n. 20 iul. 1925, Paris), economist și om politic socialist francez.

Președinte (1985-1994) al Comunității Economice Europene (de la 01 nov. 1993), Uniunea Europeană. La data de 22 dec. 1989, considera înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu ca foarte importantă și aprecia momentul ca o zi de sărbătoare, considerând că *„nu există un motiv să facem discriminări la adresa României"*.

Gh. S.

DEMI IOAN (n. 16 apr. 1952, Tmişoara, jud. Timiş), dispecer de producţie la Secţia 700 - reparaţii aeronave a IAR Ghimbav, jud. Braşov.

La data de 21 dec. 1989, din propire iniţiativă, devine liderul manifestanţilor anticomunişti de la IAR şi, conducând coloana de manifestanţi, se deplasează în municpiul Braşov spre sediul Comitetului judeţean de partid. Astfel, la 21 dec.1989, ICA Ghimbav este prina intreprindere care iese organizat împotriva dictatorului. La 22 dec. 1989 semnează alături de un grup de revoluţionari *Petiţia*, care este înmânată conducerii judeţului, **D. I.** fiind unul dintre reprezentanţii populaţiei revoltate a Braşovului. În 1990 este mebru al Comitetului provizoriu al FSN Braşov, având legitimaţia nr.2, este mebru în Comisia juridică şi de drepturile omului în cadrul CPUN Braşov. Este membru fondator al Asociaţiei revoluţionarilor din Braşov. În prezent este pensionar de limită de vârstă.

M.B.

Democraţie. **1.** Formă de guvernare a unei societăţi bazată pe principiul participării poporului la conducere (gr.: *demos* - popor şi *kratos* - conducere, dominaţie, putere). **D.** directă = **d.** care implică participarea nemijlocită a tuturor membrilor societăţii la deciziile de conducere. **D.** indirectă (reprezentativă) = **d.** în care membrii unei societăţi nu participă direct la guvernare, ci prin reprezentanţii aleşi de ei şi care răspund în faţa lor. **2.** Sistem politic bazat pe câteva principii generale: parlament reprezentativ, separarea puterilor în stat, domnia legii (în opoziţie cu domnia forţei), garantarea drepturilor civile, proporţie optimă între **d.** orizontală (principiul participării generale la conducere) şi **d.** verticală (principiul ierarhiei).

Gh. S.

Departamentul de Stat al SUA a anunţat, la 24 dec. 1989, că Statele Unite susţin guvernul nou constituit în România şi angajarea sa de a întreprinde reforme economice. Totodată, consideră *„Consiliul Frontului Salvării Naţionale ca expresia voinţei democratice a poporului român”* şi cheamă toţi românii să susţină acest guvern. Se preciza că Statele Unite îşi consultă aliaţii şi alte state, inclusiv Uniunea Sovietică, cu privire la situaţia din România. Se mai făcea cunoscut că Washingtonul a propus deja Ro-

mâniei un ajutor umanitar şi caută modalităţile de a-i furniza un ajutor medical suplimentar de urgenţă.

S.Gh.

DEŞLIU BEŞLEAGĂ DAN (n. 31 aug. 1927, Bucureşti - m. 4 sept. 1992, staţiunea Neptun, jud. Constanţa), actor şi poet, redactor la ziarul *„Scânteia"* (1948); membru al CC al UTM (30 iun. 1956 - 20 iul. 1960). A debutat literar în 1945 şi împreună cu Eugen Frunză a scris versurile Imnului de Stat al RPR, adoptat la 20 aug. 1953. În anii □70 a devenit unul dintre contestatarii ideologiei care i-a adus notorietatea. În ian. 1980 se solidarizează cu poeţii Mircea Dinescu şi Dorin Tudoran. În acelaşi an demisionează din rândurile partidului comunist, devenind un opozant declarat al regimului.

În mai 1985, într-o şedinţă de Consiliu de conducere al Uniunii Scriitorilor, citeşte un protest al lui Dorin Tudoran, aflat în greva foamei. A participat la Revoluţia din Decembrie 1989, fiind prezent în fosta clădire a CC al PCR şi la Televiziune. A fost membru în CFSN (22 dec. 1989).

D.R

DEŞTEAPTĂ-TE ROMÂNE!. Imnul naţional al României, începând din ian. 1990, pe versurile poeziei „Un răsunet" de Andrei Mureşianu şi muzica de Anton Pann. A fost, iniţial, marşul revoluţionarilor de la 1848-1849.

Gh. S.

DETA Este un mic centru administrativ, economic şi cultural situat în sud-estul ţării, la o distanţă de 43 km sud de Timişoara şi la 18 km de graniţa cu Serbia. Prima atestare documentară este în anul 1360 sub denumirea de Ded. În secolul al XVIII-lea, localitatea se numeşte Deta, odată cu colonizarea mai multor familii de germani şi italieni. În 1810 Deta este ridicată la rangul de oraş-târg de campanie, de către împăratul Francisc I al Austriei. În 1925 se înfiinţează Fabrica de furnir şi industrie a lemnului care va juca un rol important în dezvoltarea social-economică a localităţii, care, în anul 1992 avea 6 489 de locuitori. În seara zilei de 20 decembrie 1989, un grup de tineri aflaţi în restaurantul „Parc" protestează faţă de decizia şefului de local de a difuza discursul lui Ceauşescu prin staţia de amplificare. Primele cuvinte ale dictatorului au fost întâmpinate

cu huiduieli și fluierături. După terminarea discursului tinerii au început să cânte „Deșteapă-te, române!", provocând teamă și derută atât între clienții localului, cât mai ales între angajații care au intervenit și i-au determinat să părăsească restaurantul. Tinerii au mărșăluit prin parc și prin centrul localității strigând lozinci împotriva regimului, dar acțiunea lor nu a găsit prea mulți aderenți în rândul localnicilor. De aceea, la întâlnirea cu un echipaj de miliție grupul s-a împrăștiat. A doua zi, o parte dintre ei au fost arestați, dar după ce au dat declarații, au fost eliberați. În dimineața zilei de 22 decembrie s-a răspândit zvonul că un grup de șase tineri care au strigat lozinci potrivnice regimului au fost arestați și fără nici o judecată tinerii au fost împușcați și duși la morga din Timișoara. Zvonul a produs o stare de emoție și revoltă în rândul localnicilor, determinând 11 salariați de la Serviciul de Gospodărire Comunală Locală (S.G.C.L.) să iese în stradă cu pancarde și să scandeze lozinci anticeaușeste.

Deși au fost priviți cu teamă și neîncredere de către localnici, după intervenția nereușită a primarului de a-i determina să renunțe la protest, mulți localnici prind curaj și li se alătură, formându-se o coloană de protestatari. Demonstranții fac turul orașului strigând lozinci și solicitându-le celor de pe marginea drumului să li se alăture. În fața unității militare de grăniceri îngenunchează, țin un moment de reculegere în memoria morților Timișoarei și apoi își continuă traseul cântând „Deșteaptă-te, române!" și „Hora Unirii". Între timp, vestea că în centrul localității se desfășoară un marș de protest se răspândește în tot orașul. Când coloana ajunge în fața fostului ICSM, în balcon era deja instalată o stație de amplificare și se rosteau discursuri mobilizatoare. În timp ce Vasile Iovanca le vorbea celor aflați în fața magazinului central despre bucuria și frumusețea evenimentului la care participă, s-a aflat despre fuga lui Ceaușescu. Într-o atmosferă de entuziasm general, demonstranții s-au îndreptat spre primărie și și-au ales o nouă conducere. În ciuda faptului că s-au manifestat împotriva regimului dictatorial încă din 20 decembrie 1989, riscându-și libertatea, niciunul dintre cei aflați în primele rânduri nu a solicitat certificat de revoluționar sau alte recompense.

D.T.

DEUTSCHLANDER I. IOHANN (n. 27 sept. 1958, Sibiu - m. 21 dec. 1989, Sibiu), lăcătuș la întreprinderea Independența Sibiu.

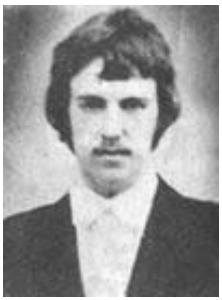

Împușcat, în fața magazinului „Covorul" din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

DEVA, municipiu așezat pe stânga Mureșului, reședința jud. Hunedoara. Teritoriul orașului a fost locuit din antichitate. Importantă așezare dacică și vestigii romane. Menționată documentar penytru prima oară în 1269. Aici se află ruinele unei importante cetăți. Prin poziția sa geografică, cetatea a avut un rol important de apărare în timpul incursiunilor otomane în sec. XVI-XVII; după 1607, cetatea s-a aflat în proprietatea principilor Transilvaniei. Centru al răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan în 1784. Cetatea a fost distrusă în urma unei explozii la depozitul de pulbere în aug. 1849. Din sec. al XIX-lea a fost un important centru al luptei naționale a românilor. Exploatare de pirite cuprifere și andezit. Metalurgie neferoasă, construcții de mașini; materiale de construcție, sticlă, porțelanuri și faianță, produse alimentare. Stațiune balneoclimaterică cu ape sărate și alcaline. Centru pomicol. Teatru muzical, Muzeu de istorie și arheologie. 78.438 locuitori (1995). În ziua de 22 dec. 1989, ora 13.00, deși manifestația se desfășura pașnic, grupuri de presiune reușesc să pătrundă în sediul miliției județene și să-i pună în libertate pe cei arestați și deținuți.

Gh. S.

DEVERIȘ ASAN ACHIF (n. 02 mai 1963, Constanța - m. 23 dec. 1989, Constanța), muncitor la IEP-MTTC Constanța.

Împușcat în cap și în zona toraco-abdominală, în apropierea gării din Constanța. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

DIACONESCU ION (n. 25 aug. 1917, Boțești, jud. Argeș), om politic român.

Inginer electromecanic, a fost deținut politic (1947-1964), iar din 1964 și până la pensionare (1980) a lucrat la Întreprinderea „Ascensorul" București; vicepreședinte al PNȚCD (1990), prim-vicepreședinte (1994); membru al Biroului executiv al CPUN (13 febr. - 09 iun. 1990). La 23 dec. 1989, împreună cu Corneliu Coposu ș.a, elaborează o *„Chemare către țară"*, prin care se fac cunoscute principalele *„crezuri"* ale Partidului Național Țărănesc.

Gh. S.

DIACONESCU ION GHEORGHE, (n. ? - m. 09 mart. 2008, București), jurist, membru al Comisiei Centrale de Revizie a CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); procuror șef al municpiului București, adjunct al procurorului general al Republicii (06 febr. 1989 - 21 apr. 1990). La 17 dec. 1989, sosește la Timișoara ca reprezentant al Procuraturii generale pentru a ancheta pe cei reținuți. El a dispus neautopsierea cadavrelor aduse la morga Spitalului județea. La scurt timp, el comunică procurorului șef că aici este o chestiune de natură politică. Informată, ca urmare a interceptării convorbirii, Elena Ceaușescu, cere ca procurorul general adjunct să fie destituit din funcție și condamnat pentru trădare.

Gh. S.

DIACONU CĂTĂLIN (n. 16 febr. 1971, Săcele, jud. Brașov - m. 04 ian., Brașov), muncitor ziler.

Împușcat în data de 23 dec. 1989, în Piața Prefecturii din Brașov; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

DIACONU DUMITRU VASILE (n. 20 iun. 1956, Drânceni, jud. Vaslui - m. 21 dec. 1989, Sibiu), primitor-distribuitor la Întreptinderea Independența din Sibiu.

Împușcat în artera femurală, la intersecția str. Moscova cu str. Armata Roșie, din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

DIALOG Revistă a Cercului Democratic al Românilor din Germania. Apare la Köln, Frankfurt pe Main și Dietzenbach, R.F.Germania din 1977. Redactor responsabil din 1982 Ion Solacolu. În calitate de revistă de cultură politică, Dialog a obținut colaborarea unor lideri ai exilului românesc, Ion Rațiu, Radu Câmpeanu, Neagu Djuvara, Dinu Zamfirescu, Ion Varlam s.a., a publicat texte politice (scrisori, memorii, proteste) interzise în R.S.R. și a organizat numeroase dezbateri în jurul unor teme centrale din istoria României moderne. Din octombrie 1982 revista Dialog a editat la Frankfurt pe Main un *Supliment de literatură, cultură și educație.* Iar din 1988 până în 1992 revista Dialog a editat suplimentul *Caiet de literatură,* având ca redactor pe Ion Negoițescu. Foarte interesante sunt articolele care prefigurau sau sugerau o viitoare revoluție în țară cum ar fi un articol semnat în ian.1989 de Ion Solacolu, *O viziune realistă – „Ceea ce îl distinge pe Mihai Botez de ceilalți opozanți cunoscuți, [...] Dar poate că e mai bine să îl lăsăm să ne expună singur subiectul studiilor sale: [...] Studiez problema societății și a schimburilor din cadrul acestei societăți, posibilitățile de reformă, de evoluție și, eventual, chiar de revoluție".*

M.T.

Dictatură. **1.** Formă de guvernare în care toată puterea este deținută în mod exclusiv de o persoană (Stalin, Hitler) sau de către un grup de persoane („juntă militară"), pe care o exercită arbitrar, de o manieră autoritară, recurgând la forță și coerciție, fără să existe posibilitatea de control asupra exercitării sale. Dictatorului i se atribuie calități excepționale, întreținându-se, în mod deliberat, un adevărat *(v.) „cult al personalității"* **2.** Demnitatea, puterea unui dictator (persoană care, fiind la conducerea

unui stat, deține toate puterile și exercită un control autoritar). **3.** Perioadă în care își exercită puterea dictatorul

Gh. S.; V.M.

DIGULESCU GHEORGHE (n. 31 ian. 1968, Bumbești-Puitic, jud. Gorj - m. 23 dec. 1989, Brașov), militar în termen la UM 01910 Predeal.

Împușcat în cap, prin cască. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

DIMA DUMITRU GABRIEL (n. 07 apr. 1968, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01844 Boteni.

Împușcat în torace, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DIMULESCU OPREA VERGIL (n. 30 apr. 1951, Potelu, jud. Olt - m. 23 dec. 1989, București), fotograf.

Împușcat în zona Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DINCĂ DUMITRU (n. 1 mai 1950, Cojasca, județul Dâmbovița), mecanic, conducător auto.

În data de 21 Decembrie 1989 se află împreună cu Dan Iosif, Romeo

Raicu și Radu Silaghi, printre liderii Baricadei de la Intercontinental. În dimineața zilei de 22 dec. revine în centrul Capitalei în fruntea unei coloane de muncitori de pe Platforma Colentina și pătrunde printre primii în sediul fostului CC al PCR. Din Balconul CC se adresează mulțimii și încearcă împreună cu Dan Iosif și alți lideri revoluționari să pună ordine în interiorul clădirii. Aflat mereu în opoziție, mereu revoltat, la 26 dec. părăsește sediul CC și împreună cu alți revoluționari pune bazele Partidului Democratic din România, ca alternativă la Frontul Salvării Naționale. Formează în Piața Universității un nucleu protestatar care militează pentru democrație și reforme, pentru depolitizarea instituțiilor statului și împotriva FSN.

S. Gh; V.D.

DINCĂ ION (n. 03 nov. 1928, Cobia de Sus, jud. Dâmbovița - m. 09 ian. 2007, București), om politic comunist român.

A fost strungar, apoi militar: general-maior (1961), general-locotenent (20 aug. 1969); membru supleant (12 aug. 1969) și membru al CC al PCR (28 nov. 1974 - 22 dec. 1989); membru al CPEx (sept. 1976 - 22 dec. 1989); membru al Biroului Permanent al CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); prim-viceprim-ministru al Guvernului (29 mart. 1980 - 22 dec. 1989). După spargerea mitingului din 21 dec. 1989, a făcut parte din grupul care trebuia să asigure ordinea publică în Capitală. A susținut măsurile de reprimare a manifestanților din Piața Universității și de la Hotelul „Intercontinental". La puțin timp după înlăturarea rezistenței din jurul „Baricadei", în noaptea de 21 spre 22 dec. 1989, extrem de agitat, îl informează pe generalul Vasile Milea că o coloană de circa 500 de muncitori se îndreaptă pe Calea Moșilor spre centrul Capitalei și cere să fie oprită de armată. La 23 dec. 1989, la ora 04.00, Petre Roman anunță la Televiziunea Română că au fost arestați Tudor Postelnicu și Ion Dincă.

Gh. S.

DINESCU MARIA (n. 26 ian. 1915, Urziceni, jud. Ialomița - m. 23 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată în abdomen în locuința sa din str. Atanasie Simu din București.

V.M.

DINESCU MIRCEA (n. 11 nov. 1950, Slobozia, jud. Ialomița), poet.

Redactor la revistele *Luceafărul* și *România literară*, de la care a fost concediat, în 1989, din cauza unui interviu acordat cotidianului francez *Liberation,* în care îl critica pe Nicolae Ceaușescu. Domiciliu forțat la București, sub urmărire permanentă și interdicția de a lua legătura cu alte persoane, în afară de membrii familiei sale. În Occident se începe o campanie de solidaritate cu poetul persecutat, îndeosebi prin publicația *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, cu ecouri în Franța, Olanda, Elveția. În 22 decembrie 1989 ajunge în fruntea coloanelor de demonstranți la sediul Televiziunii Române, fiind primul care va anunța fuga lui Ceaușescu și victoria Revoluției. Din Studiul 4 al televiziunii prezintă un scurt *„Comunicat către țară"*. Adresându-se adepților *„Frontului Unit Muncitoresc"* (care nu exista), întregului popor, **M.D.** a făcut apel la calm și ordine și a cerut MApN și MI să fie alături de revoluționari și să-și trimită reprezentanți la Televiziune. Apoi a făcut cunoscut că la Sibiu *„se trage cu tunurile în popor"* și adresa un ultim apel *„către acești criminali să întrerupă vărsarea de sânge"*. Tot în acele prime ore de transmisie din studioul menționat, a cerut *„să se formeze gărzi de apărare națională în fiecare oraș… poporul să ia puterea, să facă comitete în fiecare oraș… comitete de autoapărare"*, apoi, *„să se aleagă comandanți noi și de încredere"*. După Revoluție a fost membru al CFSN, al CPUN și a fost ales președinte al Uniunii Scriitorilor din România.

T.S.S.; Gh. S.

DINU COSTEL (n. ? 1970, ? - m. ? dec. 1989, Constanța), militar în termen MApN.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

Diplomație, complex de norme, obiceiuri și organisme de care se folosesc statele, în mod normal pentru a reglementa relațiile dintre ele și cu instituțiile înzestrate cu personalitate juridică internațională. Totalitatea metodelor, mijloacelor și activităților în domeniul relațiilor internaționale prin care un stat își înfăptuiește obiectivele și scopurile de politică externă. D. se realizează prin mijloace variate, dintre care cele mai importante sunt: negocierile, corespondența diplomatică, participare la congrese, conferințe și organizații internaționale, reuniuni la nivel înalt, misiuni diplomatice etc.

Gh. S.; V.M.

Disidență, deosebire de opinii, dezacord. Acțiune, situație a unei persoane sau grup de persoane care se opune unei autorități stabilite sau se separă de comunitatea (politică, religioasă etc.) căreia îi aparține. Definiție dată, începând cu anii ”70 ansamblului de grupuri, mișcări sau simpli indivizi care, în URSS și în țările comuniste din Europa de Est, au luat poziție critică împotriva regimului, în special pe tema nerespectării drepturilor omului.

Gh. S.; V.M.

DÎMBOIU ROMULUS EMIL-VIRGIL (n. 30 ian. 1909, Lugoj, jud. Timiș - m. 23/24 dec. 1989, București), pensionar.

Împușcat în zona Sălii Palatuluiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DÎRLESCU ION DANIELA (n. 27 iul. 1969, Lădești, jud. Valcea - m. 23 dec. 1989, Sibiu), muncitoare la secția creioane a IPL din Sibiu.

Împușcată în cap, în locuința unor rude domiciliate în str. Vasile Aron. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revolu-

ției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M

DOBOȘ SILVICĂ (n. ? - m. 21 dec. 1989, București), militar în termen?

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

DOBRE ION ION (n. 01 oct. 1925, Dărăști, Sectorul Agricol Ilfov? - m. 22/23 dec. 1989,, București), pensionar.

Împușcat în sediul CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DOBRE STROIE (n. ? - m. 23 dec. 1989, București), subofițer MI ?

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei.

V. M.

DOBRE TRAIAN FLORIN (n. 25 iun. 1961, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Decedat din cauza unor plăgi multiple, în clădirea Prefecturii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

DOBRE TUDOR-TOMA (n. 18 febr. 1965, Galați - m. 23 dec. 1989, București), student la Facultatea de Electronică București.

Decedat în Complexul Studențesc Belvedere din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

DOBRE TUDOREL MARIAN (n. 08 oct. 1954, Zalău, jud. Sălaj - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat într-un autoturism, în zona Drumul Taberei, în apropierea sediului MApN. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DOBRIN SPIRIDON CONSTANTIN - TUDOR (n. 08 oct. 1951, Turbați, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, Brașov), solist vocal al Teatrului Muzical din Brașov.

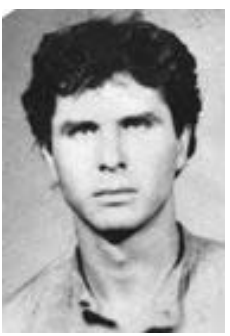

Împușcat în fața Consiliului Județean Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

DODU COSTACHE DANIEL (n.06 feb. 1961, București - m. 23 dec. 1989, București), lucrător comercial.

Împușcat pe o stradă, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DOGA PERICLE COSMIN-FLORIAN (n. 18 apr. 1976, București - m. 24 dec. 1989, Constanța), elev.

Împușcat în zona toraco-abdominală. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

DOIA ILIE DUMITRU (n. 13 sept. 1940, Dobra, jud. Dâmbovița - m. 27 dec. 1989, București), biolog.

Împușcat în cap, în zona stației „Înfrățirea între popoare", București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

DON CORNEL RADU-ADRIAN (n. 09. mart. 1964, Arad - m. 21/22 dec. 1989, Spitalul Colțea, București), student la Facultatea de Construcții din București.

A fost împușcat în carotidă în zona Pieței Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

DON COSMIN (n. 14 apr. 1976, Constanța - m. 25 dec. 1989, Constanța), elev.

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

DONEA V. DIANA-ALEXANDRA (n. 1971, București - m. 21 dec. 1989, București), elevă la Liceul „Nicolae Bălcescu" din București.

Împușcată în cap în zona Sălii Dalles. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

DONȚU GINEL (n. 01 apr. 1970, Crângani, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), instalator la Întreprinderea de Hidromontaj București.

Împușcat în cap, pe str. Episcopiei, sect. 1, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

DRAGOMIR AUREL, ofițer MApN, comandant al Școlii Militare de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu" și al garnizoanei Sibiu. La 21 dec. 1989, scoate în oraș, la cererea primului secretar al Comitetului Județean de Partid, Nicu Ceaușescu, subunități militare înarmate cu muniție de război, aparținând școlilor militare din garnizoană și care au intrat în contact cu manifestanții. Ca urmare a asalturilor susținute, executate de către manifestanți asupra sediului Inspectoratului Județean al MI, A.D. a permis, cu aprobarea superiorilor ca o

parte din cadrele de conducere ale MI să lucreze în insttituția pe care o conducea. La scurt timp, sediul Inspectoratului Județean al MI a fost invadat de manifestanți, armamentul și muniția acestei instituții fiind transportate la sediul școlii militare.

Gh.S.

DRAGOMIR SORIN MIHAI (n. 20 oct. 1957, Brașov - m. 23 dec. 1989, București), laborant la Institutul Pasteur din București.

Împușcat, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

DRAGOMIRESCU DUMITRU MIHAI - LIVIU (n. 25 sept. 1961, Zărnești/Mălureni, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 01842 Boteni.

Împușcat în cap, în zona Televiziunii Române de o persoană neidentificată îmbrăcată în uniforma gărzilor patriotice. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DRAGOMIRESCU TEODOR MIRCEA-DĂNUȚ (n. 29 apr. 1947, Bucureșri - m. 23 dec. 1989, București), operator de sunet la Televiziunea Română.

Împușcat în cap, în stația de metrou Aviatorilor, din zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DRAGOȘ AUREL (n. ? 1968, ? - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina?

Împușcat în zona Aeroportului Internațional București-Otopeni.

V. M.

DRAGU VASILE SIMION (n. 16 iul. 1931, Panaghia, jud. Dolj - m. 24 dec. 1989, Românești, jud. Dolj), pensionar.

Împușcat în abdomen, în curtea casei sale. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

DRĂCULEȚ MARIN NICOLAE (n. 13 oct. 1952, Siliștea Crucii, jud. Dolj - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: MM. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M .Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

DRĂGAN BANU (n. 17 mai 1966 - d. 23 dec. 1989, București), paznic la Uzina Vulcan.

Împușcat în torace pe str. Frații Buzești (Antiaeriană). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

DRĂGAN S. IULIAN (n. 24 mart. 1971, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), elev la Liceul Energetic din Brașov.

Împușcat în fața sediului Consiliului Județean din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

DRĂGAN DUMITRU STAN (n. 15 ian. 1937, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), muncitor la CFR Brașov.

Împușcat în fața sediului Consiliului Județean din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

DRĂGUȚ DUMITRU (n. 29 oct. 1970, Mătăsaru, jud. Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01842 Titu.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

Dreptatea socială, grupare constituită în noaptea de 21 spre 22 dec. 1989, de Florin Filipoiu, revoluționar de la *„Baricada"* ridicată la Hotelul Intercontinental, care milita pentru abolirea, pe viitor, a oricărei forme de cult al personalității; eliberarea deținuților politici; încetarea exporturilor de alimente și virarea acestora pe piața internă; desființarea magazinelor nomenclaturii; reducerea consumului electric al marilor consumatori industriali și renunțarea la economii de curent pe spatele populației; încetarea spionării populației, de către Securitate; deplasarea liberă în interiorul și exteriorul țării; independența televiziunii, libertatea presei, a cuvântului, desființarea cenzurii, libertatea artelor; permisiunea de circulație a automobilelor în fiecare duminică; renunțarea la raționalizarea benzinei; crearea unui nou sistem de distribuție a alimentelor către populație; revenirea la orarele normale în serviciile publice; acordarea de libertăți economice micilor proprietari și țăranilor; încetarea sistemului de condiționări în aprovizionarea țăranilor; excluderea învățământului politico-ideologic din școli și facultăți; renunțarea la criminala politică demografică și liberalizarea avorturilor; încetarea demolării satelor; dreptul la libera asociere; comisii de anchetă care să investigheze abuzurile foștilor potentați; crearea unor comisii de anchetă care să revizuiască istoria patriei; denumirea țării – Republica România; crearea unei comisii de specialiști care să redacteze Constituția țării, care va garanta că niciodată vreo dictatură nun va mai conduce România; numirea de specialiști în conducerea ministerelor; alegeri libere.

Gh.S.

DUBČEK ALEKSANDR (n. 27 nov. 1921 - m. 07 nov. 1992), politician slovac și lider, pentru scurtă vreme, al Cehoslovaciei (1968-1969).

La 24 dec. 1989, luând cuvântul la un miting de solidaritate cu poporul român, desfășurat în orașul Bratislava, remarca faptul că practicarea dictaturii determină împotrivirea poporului față de uzurparea puterii de către anumite persoane. Totodată, el și-a exprimat încrederea în victoria poporului român.

Gh. S.

DUHNEA A. EMIL (n. 15 iul. 1950, București - m. 21 dec. 1989,

București), economist la AGROEXPORT, București, doctor în economie.

Împușcat în abdomen, în Piața Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

DULA-GIULVĂZANU IOAN (n. ?), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

DUMA PAVEL PAVEL, (n. 10 iun. 1957, Tăuț, jud. Arad - m. 24 dec., Arad), ofițer MI.

Împușcat pe Calea Dimitrov din Arad. Gloanțele au fost trase dintr-un TAB al UM 01380 Arad. A fost înaintat post-mortem la gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Șimandan, Emil, Întrebătorul din Agora, vol. II, p.54 ș.u.; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M.

DUMAS ROLAND (n. 23 aug. 1922, Limoges, Franța), ministru de externe al Franței, președinte în funcțiune al reuniunii miniștrilor de externe din statele membre ale CEE, a declarat presei, la 19 dec. 1989, că a cerut membrilor CEE să-și întrerupă lucrările pentru *„a publica un protest împotriva celor ce se petrec în România"*. Se aprecia ca deosebit de grav modul în care un popor dornic de libertate este tratat de conducătorii săi și concluziona că *„un regim care se poartă în felul acesta cu poporul său este un regim sfârșit"*. La 24 dec.,

considera că în situația existentă în România trebuie *„răsturnat principiul neintervenției pentru a fi apărate drepturile omului”* și că se impune *„introducerea acestei noțiuni în arsenalul juridic internațional”*. În acest sens, preciza că Franța va aproba o intervenție a Uniunii Sovietice și a statelor membre ale Tratatului de la Varșovia în România, eventual sub forma unei brigăzi internaționale, fiind de acord chiar să i se alăture. De altfel, la Ministerul Afacerilor Externe din Paris se constituise „o celulă de criză” pentru situația din România, iar titularul ministerului purta discuții cu alte personalități franceze despre modul în care Franța putea ajuta poporul român.

Gh. S.

DUMITRACHE GHEORGHE VALERIA (n. 19 oct. 1946, Dagita, jud. Iași - m. 26 dec. dec. 1989, București),?

Împușcată în timpul Revoluției din Decembrie 1989.

V.M.

DUMITRACHE T. ILIE (n. 10 ian. 1958, București - m. 23/24 dec. 1989, București), preot.

Împușcat în cap în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

DUMITRACHE TITI (n. 22 apr. 1968, Amaru, jud. Buzău - m. 22 dec., Buzău), mecanic.

Împușcat cu o rafală de mitralieră, la un semafor, în apropiere de Bariera Ploiești. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

DUMITRAȘ SORIN ȘTEFAN (n. 22 mart. 1969, Dorohoi, jud. Botoșani - m. 22 dec. 1989, București), student la Academia Tehnică Militară.

Împușcat în inimă în apropierea sediului MApN din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Botoșani.*

V.M.

DUMITRAȘCU COSTEL AUGUSTIN (n. 24 aug. 1970, București - m. 25 dec. 1989, Arad), militar în termen la UM 01214 Ineu.

Ranit, prin împușcare, la data de 24 dec. 1989, în zona Pieței Romane din Arad. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

DUMITRAȘCU ILIE (n. 24 aug. 1979, ? - m. ? dec. 1989, ?), militar în termen MApN ?.

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989 (caz anchetat de Procuratura Oradea).

V.M.

DUMITRAȘCU ILIE DORIN (n. 10 ian. 1970, București - m. 23 dec. 1989, Caracal, jud. Olt), militar în termen la UM 01256 Caracal.

Împușcat în unitate, pe timpul executării unei misiuni de luptă. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DUMITRAȘCU SORIN CRISTINEL (n. 21 aug. 1964, ? - m. 23 dec. 1989, București), subinginer.

Împușcat în zona Radiodifuziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

DUMITRESCU CONSTANTIN DORU (n. 14 mart. 1956, Constanța - m. 24 dec. 1989, Constanța), ofițer MI la Miliția Port Constanța.

Împușcat în zona traco-abdominală. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

DUMITRESCU ILIE DUMITRU-NICOLAE-CORNEL (n. 21 ian. 1945, Târgoviște, jud. Dâmbovița - m. 24 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița)

Împușcat în apropierea unei unități militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

DUMITRESCU EMIL-CICO (n. 17 ian. 1935, Urziceni, jud. Ialomița), ofițer de marină.

În 22 decembrie 1989, imediat după fuga soților Ceaușescu, s-a deplasat la TVR, unde a apărut pe post și, în numele șefului Statului Major General, a făcut un apel către comandanții unităților militare din județele învecinate cu Bucureștiul să-și deplaseze trupele pentru apărarea Capitalei de teroriști: *„Comandanți ai unităților apărării naționale din orașele Tîrgoviște, Rîmnicu Sărat, Buzău, Focșani, Galați, Brăila - vă transmit ordinul șefului Marelui Stat Major, general Gușă Ștefan, ca în cel mai scurt timp să îndreptați unitățile dumneavoastră către București (...) din ordinul șefului Marelui Stat Major general Ștefan Gușă și a generalului locotenent Stănculescu vă transmite acest ordin căpitan de rangul I Dumitrescu"*. A fost membru în Consiliul Frontului Salvării Naționale.

S: Gh.

DUMITRESCU VICTORIA (n. ? 1962, Timișoara, jud. Timiș - m. 20 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș).

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie.

V.M.

DUMITRU DINU STAN (n. 21 sept. 1938, Mangalia, jud. Constanța - m. 24 dec. 1989, Mangalia, jud. Constanța), maistru militar la UM 02132 Mangalia.

Împușcat în zona toraco-abdominală. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

DUMITRU TRAIAN VALERIU-ANTON (n. 07 iul. 1950, Călărași - m. 22 dec. 1989, Călărași), inginer agronom la Comitetul de Stat al Planificării.

Decedat în urma unui accident rutier, în Piața Orizont din Călărași, în timp ce se îndrepta cu mașina spre Combinatul Siderurgic, unde se anunțaseră focuri de armă. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Călărași.*

V.M.

DUNOSE DRAGOMIR NICOLAE (n. 15 aug. 1966, Jirlău, jud. Brăila - m. 24 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Împușcat în abdomen, în blocul Romarta din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

DURBAC DUMITRU RĂDUCU (n. 25 aug. 1944, Turbați/ Siliștea Snagovului, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), fost component al echipei naționale de rugby, ofițer MApN,

Împușcat în zona Clubului sportiv al Armatei „Steaua", București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DURIU FLOREA DANIEL (n. 10 aug. 1970, București - m. 23 dec. 1989, București).

Împușcat în torace, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DUȘA ION (n. 06 oct. 1925, ? - m. 24 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

DUȚĂ GHEORGHE DAN - DORIN (n. 16 oct. 1955, Câmpina, jud. Prahova - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea Metalurgica, București.

Împușcat în zona str. Ianculuі - Mediaș din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

DUȚU CHIRIȚĂ IVANCIU (n. 15 apr. 1921, Țibănești, jud. Iași - m. 27 dec. 1989, Brăila), pensionar.

Împușcat în cap în fața blocului în care locuia. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

E

EAGLEBURGHER LAWRENCE, din Departamentul de Stat al SUA, a precizat la 22 dec. că în relaţile cu România, mai trebuie aşteptat câteva zile până ce „forţele libertăţii" se organizează şi apoi, în baza convorbirilor cu acestea, se va putea vedea cum pot fi ele ajutate.

S. Gh.

EBNER PETRU PETRU-MATEI (n. 15 aug. 1936, Timişoara, jud. Timiş - m. 25 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor la ICRAL Timişoara.

Împuşcat în abdomen în str. Oituz. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

EFTIMESCU NICOLAE (n. 01 mart. 1927, Bucureşti - d. 06 ian. 2006, Bucureşti), general MApN.

General-maior (07 mai 1977); general-locotenent (30 dec. 1982); prim-locţiitor al şefului M.St.M şi şef al Direcţii Operaţii (1989). În dimineaţa zilei de 20 dec. 1989, este întrebat la telefon de generalul Borsics, şeful Marelui Stat Major al armatei ungare dacă *„sunt reale zvonurile privind trecerea armatei române la capacitatea de luptă ridicată şi folosirea acesteia cu tancuri şi TAB-uri împotriva poporului"*. I s-a răspuns că au fost lu-

ate măsuri de ridicare a capacității de luptă a armatei române ca urmare a *„unor incidente provocate la Timișoara de huligani și răuvoitori, care au atacat sediile oficiale și obiectivele militare"*, că românii nu au *„nici nu intenționează să atace pe nimeni"*, dar că se vor apăra dacă vor fi atacați. La 20 dec. 1989, solicită generalului maghiar Borsics L. să-i explice sensul declarației făcute de președintele interimar al Republicii Ungare, Szurös, la 19 dec. 1989, conform căreia *„autoritățile maghiare vor sprijini acțiunea ca Ardealul să devină regiune autonomă"*. Oficialul maghiar a răspuns că armata ungară nu are nici un fel de amestec în această problemă și că, personal, nu-și poate explica declarația președintelui. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, după moartea generalului Vasile Milea, N.E. ordonă: *„Toate unitățile armatei execută numai ordinele comandantului suprem. Toate unitățile din Târgoviște și Mihai Bravu se concentrează la București, în cazărmile din Șoseaua Olteniței"*. În după-amiaza aceleiași zile, el îl informează pe ministrul ungar al apărării, Karpaty, că generalul Victor Stănculescu asigură conducerea armatei, că evenimentele se află sub conducerea Frontului Salvării Naționale, cu sprijinul *„întregii armate"* și că dacă dorește să acorde ajutor românilor să facă apel la *„populația maghiară să se abțină de la orice manifestări dușmănoase la adresa României"*. Generalul Karpaty, ministrul ungar al apărării, îl asigură pe generalul N.E. că nu s-au făcut și nu se face nici un fel de concentrări de trupe la granița cu România *„că armata ungară salută acțiunea armatei române"*. La scurt timp, a fost transmisă telefonic și comunicarea din partea generalului Moisieev, șeful Marelui Stat Major al armatei sovietice, că la granița sovieto-română, în zona Iași, nu se fac concentrări de trupe și că nu se intenționează desfășurarea de activități militare în zonă, dar sunt gata să acorde sprijin în orice domeniu.

Gh. S.

EFTIMIE SERGHEI (n. 07 nov. 1946, Constanța - m. 24 dec. 1989, Ioan Corvin, jud. Constanța), ofițer MApN la UM 02010 Tuzla.

Decedat, împreună cu membrii echipajului, în elicopterul cu care executa o misiune de luptă. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

EGYEDI E. IMRE (n.03 iun. 1932, Sauca, jud. Satu-Mare - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor BJATM

Împuşcat în cap, în zona Pieţei Libertăţii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Cluj.*

V.M.

ELISABETA II, (n. 1926), regină a Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord (din 1952), din dinastia Windsor.

La 22 dec. 1989, anulează titlul de înaltă distincţie „Bath" în gradul de cavaler al Marii Cruci, acordat în anul 1978 lui Nicolae Ceauşescu şi anunţă că va trimite înapoi decoraţia pe care i-a înmânat-o Ceauşescu în acelaşi an.

Gh. S.

ELITEANU GHEORGHE (n. ? - m. ? dec. 1989, Bucureşti), militar în termen?

Decedat în timpul Revoluţiei Române din decembrie 1989.

V.M.

ENACHE NICULAE GRIGORE -MIHAI (n. 06 sept. 1952, Constanţa - m. 24 dec. 1989, Ioan Corvin, jud. Constanţa), ofiţer MApN (pilot secund elicopter la UM 02010 Tuzla).

Decedat, împreună cu membrii echipajului, în elicopterul cu care executa o misiune de luptă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

*Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;*Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

ENACHE PETRE CONSTANTIN (n. 18 sept. 1967, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în torace în zona str. Antiaeriană. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992 și D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ENACHE TRAIAN (n. 24 mai 1928, Vedea, jud. Giurgiu - m. 23 dec. 1989, Giurgiu), pensionar.

Accidentat de o mașină care a intrat în cordonul de manifestanți în fața bisericii din Giurgiu; decedat la spital. Vinovatul a fost identificat, judecat și condamnat la 15 ani închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

ENASTESCU NICOLAE VALENTIN (n. 12 mart. 1966, Drăgușeni, jud. Galați - m. 24 dec. 1989, București), sudor.

Împușcat în torace în zona str. Antiaeriană. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993.

V.M.

ENUȚĂ A. IONEL (n. 20 ian. 1968, Frăsinet jud. Ialomița - m. 26 dec. 1989, București), militar în termen la UM 02650 București.

Împușcat în cap, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

Erou, persoană care se distinge prin abnegație, vitejie și curaj excepțional în războaie sau înalte împrejurări deosebite.

Gh. S.

Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989. Potrivit Legii Recunoștinței (341/2004), acest titlu este atribuit celor care s-au jertfit în lupta pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989 sau au decedat în legătură cu aceasta. În decembrie 1989, sacrificiul pe care l-au plătit românii pentru libertate și democrație a fost cumplit. Date fiind împrejurările, cifra martirilor căzuți în timpul Revoluției este extrem de greu de stabilit cu exactitate. Comisia senatorială pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989 s-a oprit la cifra de 1104 morți. Ulterior listele au fost revizuite de Secretariatul de Stat pentru Problemele revoluționarilor care, în anul 2004, a comunicat pentru Memorialul Renașterii o listă cuprinzând 1058 de morți. În nici o țară a Europei schimbarea regimului de putere nu s-a făcut cu atâta violență ca în România, unde a trebuit să moară oameni pentru ca un dictator să poată fi răsturnat.

D.R.

ESZNOUSKA ADAM (n. 25 iul. 1937, Reșița, jud. Caraș-Severin - m. ? dec. 1989, ?), ?.

A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000.

V.M.

EVANS GARETH, ministru de Externe al Australiei, declara la data de 23 dec. 1989, că înlăturarea lui Ceaușescu constituie un frumos cadou de Crăciun oferit poporului român. Pe de altă parte, guvernul Australiei a hotărât să acorde României ajutoare în medicamente în valoare de 40.000 de dolari, ca un simbol al sprijinului acestei țări pentru poporul român.

Gh. S.

EWINGER MILORAD SLOBODANCA (n. 24 mai 1968, Variaș, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitoare la Fabrica de ciorapi din Timișoara.

Împușcată în torace pe Podul Decebal. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

F

FABIUS LAURENT, președinte al Adunării Naționale din Franța.

În ședința din data de 20 dec. 1989, deputații francezi păstrează un minut de reculegere în semn de protest față de reprimarea demonstranților de la Timișoara, L.F. îți exprimă convingerea că *„libertatea poporului român va învinge"*.

Gh. S.

FALCĂ RADU DUMITRU-DORU (n. 13 iul. 1969, Dideşti, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01320 Caracal.

Împușcat în cap, în timp ce executa o misiune pe Șos. Antiaeriană din București. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

FARCAȘ IACOB PETRU (n. 28 iun. 1941, Sântioana, jud. Cluj - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer de pază și ordine.

Împușcat lângă gardul UM01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

FARCAȘ N. NICOLAE (n. 25 sept. 1951, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), muncitor la Mecanica Sibiu.

Împușcat în zona sediului Inspectoratului de Miliție Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

FECIORU VASILE LORENȚ (n. 26 ian. 1951, Petricani, jud. Iași - m. 17 dec. 1989,Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în zona Operei din Timișoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

FELBER RENÉ (n. 14 mart. 1933, Bienne, Elveția), ministrul de Externe al Elveției, anunța la 23 dec. 1989, că întregul Corp elvețian de intervenție este pregătit pentru a acționa în România în caz de catastrofă.

Gh. S.

FELEA DORU (n. ? 1969, ? - m. ? dec. 1989, București), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

FERCU C. DANIELA (n. 01 oct. 1964, Nehoiu, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, București), contabilă la Oficiul de Calcul, București.

Împușcată în tâmplă în zona Televiziunii Române. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

FERENCZ PAVEL EMERIC (n. 19 aug. 1951, Gheorghieni, jud. Harghita - m. 27 dec. 1989, Cristuru Secuiesc, jud. Harghita), subofițer MI la postul de Miliție Cristuru Secuiesc.

Ucis de mulțime în timp ce păzea sediul postului de miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

FERKEL - ȘUTEU IOSIF-ALEXANDRU ȘTEFAN - ALEXANDRU (n. 13 oct. 1946, ? jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud Timiș), muncitor la IMAIA.

Împușcat în abdomen pe Calea Girocului, de către militari în termen de la UM 01024 Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Cremato-

riul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

FESAN NICOLAE PUIU (n. 10 nov. 1953, Cristian, jud. Sibiu), maistru la IUPS Sibiu.

În ziua de 16 decembrie 1989 află despre revolta din Timișoara și, împreună cu alți prieteni, se decide să declanșeze în Sibiu manifestații de stradă prin care să-i susțină pe timișoreni și să ceară demisia lui Ceaușescu. În 20 decembrie, își mobilizează muncitorii de la locul său de muncă să iasă în stradă „înarmați" cu bilețele pe care erau scrise două strofe din „Deșteaptă-te, române!" La ora 9, dimineața, în fața magazinului „Dumbrava", în fruntea a circa 30 de oameni, a început să cânte *„Deșteaptă-te, române!"* și să strige lozinci împotriva dictatorului Nicolae Ceaușescu și de fraternizare cu Timișoara. Numărul manifestanților a crescut rapid, dar au apărut și forțele de ordine care i-au lovit și i-au împrăștiat. S-au regrupat în Piața Republicii, unde au fost din nou dispersați. Manifestanții au incendiat o mașină a miliției, au scandat *„Jos Ceaușescu!"* și au cântat *„Hora Unirii"*. Au intervenit forțe ale unităților militare din garnizoană și s-a înregistrat primul mort în rândurile manifestanților. A doua zi, manifestațiile cresc în amploare, muncitorii întreprinderilor sibiene ieșind masiv în stradă. După fuga dictatorului și constituirea Frontului Salvării Naționale, este ales în fruntea acestuia.

Gh. S.

FETCU GHEORGHE (n. 1952 ? - m. 23/24 dec. 1989, București), conducător auto la Autobaza Militari.

Împușcat în zona Complexului Orizont (Drumul Taberei).

Bibliografie: Dosar nr. 626/ II/1989

V.M.

FIFERE PETREA IONEL (n. 29 oct. 1955, Neculele/Vintileasca, jud. Vrancea - m. 22 dec. 1989, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău), conducător auto.

Împușcat în torace. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Vrancea.*

V.M.

FIFOIU ION NICULAIE (n. 21 mart. 19565, Seaca, jud. Olt - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

FILIP DUMITRU MARIN (n. 11 oct. 1944, Clinceni, Sectorul Agricol Ilfov - m. 25 dec. 1989, București), maistru la Întreprinderea Vulcan din București.

Împușcat, în locuința sa din str. Antiaeriană, de către militari în termen care executau o acțiune de scotocire. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

FILIP MARCU DORU (n. 22 dec. 1962, București - m. 25 dec. 1989, București), inginer.

Împușcat în zona stației de metrou din Piața Victoriei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

FILIP SIMION IOAN (n. 05 ian. 1920, Veneția de Sus, jud. Brașov - m. 03 ian. 1990), pensionar, fost angajat la Întreprinderea Timpuri Noi Brașov.

Împușcat în cap umăr și picior, pe str. Feldioara, în apropierea unei unități millitare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

FILIP-FÎNTÎNARU VASILE VASILE (n. 13 sept. 1952, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău? - m. 24 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în cap, în zona Gării de Est. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

FILIPESCU RADU (n. 26 dec. 1955, Târgu Mureș, jud Mureș), inginer electronist.

A fost de nenumărate ori anchetat, urmărit și arestat de organele de

represiune ale regimului ceaușist. Din decembrie 1982 până în mai 1983 a împrăștiat peste 20.000 de manifeste, prin care chema la demonstrații împotriva lui Ceaușescu. Arestat, la 7 mai 1983, este condamnat la 10 ani de închisoare pentru „propagandă împotriva orânduirii socialiste". A fost eliberat din detenție în aprilie 1986, în urma intervenției unor organizații iunternaționale de apărare a drepturilor omului, între care *Amnesty International*, *Liga pentru Drepturile Omului*, dar și a posturilor de Radio *Europa Liberă* și *Vocea Americii*. În 12 decembrie 1987 a fost arestat, din nou, ca urmare a declarațiilor oferite postului francez de televiziune *Antenne 2*, precum și pentru încercarea de a organiza un referendum privind rămânerea lui Ceaușescu la conducerea României. În mai 1988 a încercat, împreună cu alți foști deținuți politici, să înființeze sindicatul „Libertatea", acțiune dejucată de Securitate. A fost eliberat în decembrie 1989, în urma protestelor internaționale. Membru al CFSN (22 dec. 1989) și al CPUN (13 febr. - 09 iun. 1990).

S. Gh; C. R.

FILOTI DUMITRU CLAUDIU (n. 30 iul. 1964, Vaslui - m. 22 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 01171 Buzău.

Împușcat în torace în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declafrat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

FIRU FLOREA VASILE (n. 29 oct. 1929, Virvoru de Jos, jud. Dolj - m. 23/24 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), muncitor manipulant în Craiova.

Zdrobit, pe str. Caracal, de un TAB care a plecat în mare viteză din curtea Securității Craiova. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

FITZWATER MARLIN, purător de cuvânt al Casei Albe, vorbind în numele președintelui George Bush, se adresează la 21 dec. 1989, guvernului român cu cererea *„de a pune capăt reprimării brutale a demonstrațiilor populare, să deschidă frontierele și să-și respecte obligațiile asumate la Helsinki"*.

A doua zi, Casa Albă își prezintă poziția față de evenimentele din România printr-o *„Declarație"*, citită de purtătorul său de cuvânt în care, mai întâi, este salutată căderea dictaturii lui Nicolae Ceaușescu și speranța că poporul român va realiza o tranziție pașnică spre democrație. SUA se angajau să sprijine puternic România pe drumul unei adevărate democrații, considerând că ea se va alătura celorlalte țări din Centrul și Răsăritul Europei *„țări care au deschis drumul unei noi ere de colaborare între Răsărit și Apus"*.

Gh. S.

FLONTA PETRU NICOLAE (n. 13 mart. 1969, Budești, jud. Vâlcea - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la o unitate militară din București.

Împușcat de un alt militar în termen în zona Antiaeriană - Mărgeanului din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

FLOREA ANDREI MARIN (n. ?, 1965, ? - m. 24 dec. 1989, Brașov), electrician.

Împușcat în timpul Revoluției Române din ecembrie 1989.

V.M.

FLOREA DUMITRU ILIE (n. 03 sept. 1944, Valea Danului, jud. Argeș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), salariat MI la Scoala Militară pentru creșterea și dresajul câinilor din Sibiu.

Împușcat în perimetru UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-morteam, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

FLOREA I. ION, general MApN. General-maior (07 mai 1977); Comandant al garnizoanei Brașov și al marii unități de vânători de munte (1989). La 17 dec. 1989, primește ordin de la comandantul Armatei 1, ca începând cu ora 12.00 să ia măsuri de întărire a pazei unităților și obiectivelor militare din subordine. În seara zilei de 22 dec. 1989, când se constituie Consiliul Județean al Frontului Salvării Naționale este ales în fruntea acestuia.

Gh. S.

FLOREA NICOLAE (n. 20 ian. 1963, Târgu Bujor, jud. Galați - m. 27 dec. 1989, Galați), ofițer MApN la UM 01959 Galați.

Împușcat cu o rafală de armă automată, în incinta unității. Înaintat, post-mortem, în gradul de locotenent-major. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați*

V.M.

FLOREA T. CRISTIAN (n. 01 ian. 1966 - m. 22 dec. 1989, București).

Împușcat în zona Pieței Unversității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

FLOREA VASILE VASILE (n. 21 mai 1968, Burdușani, jud. Bacău - m. 23 dec. 1989, București), miner în subteran la Metru, București.

Decedat în zona Televiziunii Române din cauza unui politraumatism cranio-cerebral. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

FLORIAN MIKLOȘ-ARPAD ANTONIU-TIBERIU (n. 26 dec. 1969, Sighetu Marmației, jud. Maramureș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), student la Facultatea de Mecanică Agricolă, Timișoara.

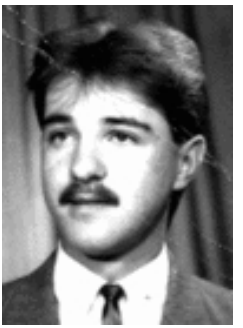

Împușcat în cap, în zona complexului studențesc din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

FLORIN GRIGORE IULIAN (n. 10 iul. 1969, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01747 Târgoviște.

Împușcat în inimă și în șold, în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

FLUERAN ION STELIANA (n. 01 mai 1936, Ocnița, jud. Timiș - m. 25 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitoare la întreprinderea Textila din Timișoara.

Împușcată în zona toraco-abdominală, în curtea fabricii; decedată la spitalul „Victor Babeș" din Timișoara. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

FODREA VASILE (n. 21 mai 1968, ? - m. 23 dec. 1989, București), miner.

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

FOLEA ANDREI MARIAN (n. 05 aug. 1967, Cârțișoara, jud. Sibiu - m. 23 dec. 1989, Sibiu), lăcătuș la IM Mârșa.

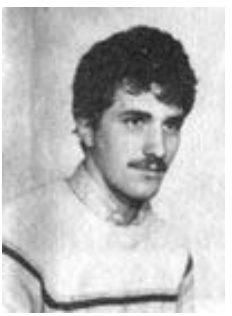

Împușcat în coapsă, pe str. Călugăreni din Sibiu. A decedat după

mai multe ore de chin deoarece nu i s-a acordat ajutor medical, cadavrul rîmânând în stradă trei zile. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

FONTANA VICTOR VICTOR - CONSTANTIN (n. 08 mart. 1948, ?, jud. Brașov - m. 24 dec. 1989, Brașov), armurier la Statul Major al Gărzilor Patriotice.

Împușcat în torace în noaptea de 22/23 dec. 1989, în incinta fostului Consiliu Județean Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

FORLANI ARNALDO (n. 08 dec. 1925), secretarul național al Partidului Democrat-Creștin Italian.

La data de 23 dec. 1989, își exprima încrederea că transformările democratice din România pot fi realizate pe cale pașnică.

Gh. S.

FORTUNA IOAN LORIN (n. 07 mai 1948, Rădăuți, jud. Suceava), inginer electronist.

A fost analist de sistem la Centrul teritorial de calcul electronic Timișoara (1972) și cadru didactic universitar la Institutul Politehnic Timișoara (din 1976); președinte al FDR (20 dec. 1989 - 12 ian. 1990); președinte al Consiliului Județean

Timiș al FSN (23 dec. 1989 - 12 ian. 1990). În dimineața zilei de 20 dec. 1989, când Timișoara se afla în grevă generală și mulțimea manifestanților, grupați pe întreprinderi, se îndrepta în mod organizat, cu banderole albe pe braț, spre ecntrul orașului, scandând: *„Fără violență!", „Armata e cu noi!", „Noi suntem poporul!", „Libertate! Libertate!"* ș.a., **L.F.** desface pancartele pregătite anterior pe care scisese: *„Unde ne sunt morții?", „Jos Ceaușescu!", „Asta-i Timișoara! – unde este țara?"* și le oferă cetățenilor din jur. Un grup de manifestanți, printre care se afla și **L.F.** s-au îndreptat spre intrarea principală a Operei, fără a li se opune rezistență. Din acel moment, Balconul Operei din Timișoara devine centrul revoluției timișorene și, la propunerea lui **L.F.** se constituie un Comitet Cetățenesc și Frontul Democratic Român, ca organizație politică menită *„a realiza un dialog cu guvernul în scopul democratizării țării"*. Profitând de faptul că acolo se afla o instalație de amplificare, **L.F.** solicită mulțimii și lucrătorilor de la întreprinderile din Timișoara să-și desemneze delegații care să-i reprezinte. După constituirea Biroului Executiv al Frontului Democratic Român, primii lideri ai revoluției timișorene, printre care și **L.F.** și-au exprimat opiniile la microfon. În după amiaza aceleiași zile, face parte dintr-o altă delegație care, însoțită de sute de manifestanți, s-a deplasat din nou la Comitetul Județean de Partid pentru a discuta cu reprezentanții puterii, fiind primiți cu urale de manifestanții din zonă. Constatând că aceștia erau *„tot la cheremul lui Nicolae Ceaușescu"*, **L.F.** invită pe revoluționarii de la județeana de partid să meargă la Operă care, *„fiind locaș de cultură oferea o protecție mai sigură și se diminua riscul represiunii"*. Aici, în holul Operei din Timișoara, în noaptea de 20/21 dec. 1989, conducătorii revoluției în frunte cu **L.F.** au finalizat Proclamația Frontului Democratic Român pe care o prezintă mulțimii manifestanților, reveniți în piață, în dimineața zilei de 21 dec., la ora 09.00. Lectura textului avea să fie reluată apoi din oră în oră. Copiată de mână în mai multe exemplare, Proclamația a fost trimisă și la Consulatul Iugoslaviei din Timișoara, pentru a fi siguri că lumea le va cunoaște doleanțele în caz de represiune. Alte exemplare au fost multiplicate la calculator și trimise la Gară pentru a fi expediate în țară. O copie este trimisă și la Tipografie și cu multe dificultăți reușește să fie tipărită sub formă de manifest cu modificări sensibile față de textul inițial al proclamației cum aprecia **L.F.** El a fost președintele Frontului Democratic Român până la autodesființarea acestuia, în febr. 1990.

Gh. S.

Forumul Democratic al Judetului Sibiu (FDJS). 21 dec. 1989 a fost prima zi a Revoluției la Sibiu. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, muncitorii din întreprinderile sibiene au ieșit organizat în stradă, în sprijinul Timișoarei și protestând împotriva dictaturii. La ora 9.20, la îndemnul unor tineri și sub presiunea zecilor de mii de demonstranți, directorul Casei de Cultura a Sindicatelor montează pe copertina acesteia o stație de amplificare și are loc o mare adunare populară, unde iau cuvântul și vorbesc liber revoluționarii: Sucuturdean Nicolae, Maxim Aurel - fost deținut politic, preotul Streza Nicolae Zian din Rășinari - care a dat citire unui manifest politic, prof. Marginean, prof. Mihon Constantin - care a invitat câte 10 reprezentanți din fiecare întreprindere pentru a stabili o noua conducere a județului. La ora 10.15, în Casa de Cultură a Sindicatelor a luat ființă **Forumul Democratic al Judetului Sibiu**, formațiune politică anticeaușistă, născută prin voința maselor. Tot atunci s-a scris platforma – program, care a fost citită de pe copertină în fața mulțimii. Prin aceasta se cerea înlăturarea lui Ceaușescu, se cereau drepturi politice, economice și privitoare la libertățile cetățenești, îngrșdite de regimul comunist. Forumul instituia măsuri pașnice de protest și grevă generală.

Pentru conducerea Forumului Democratic al judetului Sibiu au fost desemnate 16 persoane, care au constituit Comitetul de Aparare al **FDJS**. La scurt timp a început să se tragă, mulțimea s-a împrăștiat, iar membrii Comitetului de Aparare s-au separat în vâltoarea evenimentelor, născându-se două grupuri de conducere a revoluționarilor: unul condus de preotul Streza - la sediul Consiliului Judetean al PCR (în biroul părăsit de Nicu Ceaușescu) și celălalt grup - la Casa Armatei. În zilele care au urmat, soldate cu 99 de morți și peste 270 de răniți, aceste grupuri au acționat separat. La data de 24 dec. 1989, grupul condus de Streza a fost dezarmat, iar la Casa Armatei, în prezența colonelului Dragomir Aurel care era comandantul garnizoanei, a fost numită noua conducere a Frontului Salvării Naționale cu lideri care nu erau din rândul revoluționarilor, dar în componența căruia au rămas o parte din membrii grupului inițial. În scurt timp, aceștia au fost eliminați din structura de conducere. Câțiva

membri ai Comitetului de Aparare au fondat „Asociația Sibiu *Decembrie '89*". Componența Comitetului de Aparare al Forumului Decmocratic al Judetului Sibiu: *Streza Nicolae* – preot Răşinari; *Stoica Cornel Constantin* – inginer Mecanica; *Stratulat Emil* – directorul Casei de Cultură; *Dragu Ioan* – colonel în rezervă; *Crăciun Stefan* – colonel; *Tuturea Moise* – dr. inginer; Facultatea de Mecanică; *Bucur Mircea* – inginer Dacia Service; *Munteanu Liviu* – inginer ICEMENERG; *Gavrea Ioana* – subinginer IPAS; *Mitea Ioan Luca* – electronist; *Furdui Doina* – ICS Mărfuri – Industriale; *Cacoveanu Ovidiu* – muncitor; *Şefan Ioan* – impresar artistic; *Grădinaru Mircea* – Steaua Roşie; *Oprea Mircea* – ITA (student); *Avram Vasile* – scriitor; *Petcu Decebal* – electrician Balanța. **FDJS** este una dintre primele formațiuni politice libere din timpul Revoluției, fiind nascută înaintea fugii lui Ceaușescu şi înaintea formării Frontului Salvării Naționale din Bucureşti, sub a cărei titulatură generică se vor alinia noile conduceri din țară. Întemeietorii **FDJS** au ținut seama de numele Frontului Democrat Român, născut deja la Timişoara, preferând însă forumula de Forum din dorința de a sugera o abordare pașnică, față de Front, care putea presupune o confruntare violentă.

Dan Toader

FOTA DUMITRU ION (n. 03 mart. 1971, Melinești, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împuşcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

FRANGA VICTOR EUGEN (n. 05 oct. 1967, Constanța - m. 22/23 dec. 1989, București), elev-student la Academia Tehnică Militară.

Împuşcat în cap, în fața sediului Ministerului Apărării Naționale din

Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

FRAUENDORFER HELMUTH (n. 5 iun. 1959, Voiteg, jud. Timiș, poet și jurnalist de limba germană. Alături de alți 10 scriitori germani, originari din România, a adresat, la 19 dec. 1989, un mesaj către armată, miliție și securitate în care, amintindu-se că fac parte din națiunea română și că au obligația de a o apăra pe ea și nu pe criminalul Ceaușescu, le cere să se lepede de criminali și să nu tragă în popor.

S. Gh

FRĂȚILĂ IOAN GHEORGHE (n. 19 apr. 1932, Ceptura, jud. Prahova - m. 24 dec. 1989, București), pensionar.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

FRÂNCU DUMITRU DUMITRU (n. 01 mai 1945, Porumbacu de Sus, jud. Brașov - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), muncitor confecționer încălțăminte la Cooperativa Munca Manuală din Brașov.

Împușcat în cap. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

FRIGATOR LEONARD ALEX (n. 06 aug. 1954, Brașov - m. 24 dec. 1989, Brașov), electrician la Teatrul de Stat din Brașov.

Împușcat în cap în sediul Consiliului Județean Brașov. Decedat în legătură cu evenimentele.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

Frontul Democratic Român (FDR), a fost format în ziua de 20 dec. 1989, în Balconul Operei din Timișoara, din inițiativa lui Lorin Fortuna. Constituirea sa a fost adusă la cunoștința miilor de timișoreni și avea drept scop închegarea unei „organizații politice de masă… care să preia conducerea revoltei, să o organizeze și să reprezinte un factor decizional, capabil să susțină un dialog cu guvernul și să devină, eventual, o grupare care să concentreze opoziția din toată țara". Prin urmare, ea se năștea ca o expresie a Revoluției, ca o nouă organizaâie cu un program complet diferit, fiind de fapt, prima organizație antitotalitară. S-a cerut ca întreprinderile să-și desemneze reprezentanții în această organizație. A fost desemnat și un Birou Executiv, format din: Lorin Fortuna, Claudiu Iordache, Nicolae Bădilescu, Ioan Chiș și Maria Trăistaru. În noaptea de 20/21 dec. 1989, în același loc s-au pus bazele organizatorice ale acestei formațiuni politice cu Lorin Fortuna – președinte, Claudiu Iordache și Ioan Chiș - vicepreședinți. În dimineața zilei de 21 dec. 1989, din Balconul Operei, Lorin Fortuna din însărcinarea Comitetului de Acțiune a dat citire Proclamației Frontului Democratic Român în fața mulțimii manifestanților din Piața Operei:

PROCLAMAȚIA
FRONTULUI DEMOCRATIC ROMÂN
CONSTITUIT LA TIMIȘOARA

„I. Frontul Democratic Român este o organizație politică, constituită la Timișoara, pentru a realiza un dialog cu Guvernul Român, în scopul democratizării țării. Frontul Democratic Român condiționează începerea acestui dialog de demisionarea președintelui Nicolae Ceaușescu. II. Propunem Guvernului Român ca bază de disacuție următoarele revendicări: 1. Organizarea de

alegeri libere. 2. Libertatea cuvântului, a presei, a radioului și a televiziunii. 3. Deschiderea imediată a granițelor de stat. 4. Integrarea României în rândul statelor care garantează și respectă drepturile fundamentale ale omului. 5. Eliberarea neîntârziată a tuturor deținuților și dizidenților politici din România. 6. Revitalizarea economiei naționale. 7. Reforma învățământului în spirit democrat. 8. Dreptul de a se manifesta liber. 9. Libertatea reală a cultelor religioase. 10. Îmbunătățirea asistenței medicale și a alimentației publice. III. Referitor la evenimentele de la Timișoara: 1. Cerem cu fermitate să fie trași la răspundere cei care au dat ordin să se tragă în Popor. 2. Cerem restituirea decedaților pentru a fi îngropați după datină, cu doliu național. 3. Cerem eliberarea imediată a tuturor celor arestați în urma manifestației. 4. Cerem încetarea, pe viitor, a oricăror represalii asupra participanților la demonstrațiile de la Timișoara. 5. Cerem autorităților recunoașterea oficială a Comitetului de acțiune al Frontului Democratic Român, înființat la Timișoara și inițierea unui dialog. 6. Mulțumim colectivului Teatrului Național din Timișoara pentru sprijinul acordat. IV. Frontul Democratic Român adresează țării întregi următoarea chemare: 1. Cerem întregului Popor Român să ni se alăture în lupta pentru democratizarea țării. 2. Formați în toate orașele țării, în întreprinderi și în instituții, Comitete ale Frontului democratic Român, care să asigure coordonarea procesului de democratizare națională. 3. Revendicați drepturile constituționale în mod pașnic și fără violență. 4. Intrarea în grevă generală începând de azi, 21 decembrie 1989, până la victoria finală, cu excepția sectoarelor de bază ce nu pot fi întrerupte".

S. Gh

Frontul Salvării Naționale (FSN) a reprezentat un organ provizoriu al puterii de stat, la 22 decembrie 1989, care s-a transformat într-o formațiune politică importantă din România post-comunistă. Ea s-a înscris în registrul partidelor politice la 6 februarie 1990, ca urmare a transformării Consiliului Frontului Salvării Naționale, organ provizoriu al puterii de stat, rezultat în urma revoluției române din 1989, în partid politic. În Statutul noii formațiuni politice erau stipulate, în mod clar, principalele valori democratice: „Frontul Salvării Naționale, rezultat al revoluției populare din decembrie 1989, reunește forțele patriotice și democratice ale țării, în scopul instaurării și apărării democrației, libertății și demnității poporului român, pentru creșterea generală a calității vieții în țara noastră." (art. 1) „Frontul Salvării Naționale unește cetățeni, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, religie sau nivel de instruire, formațiuni politice și organizații obștești, într-o mișcare

larg democratică, în vederea realizării obiectivelor propuse." (art. 2) „Frontul Salvării Naționale acționează pentru realizarea în România a unei societăți democratice, întemeiată pe pluralismul politic: separarea puterilor în stat; asigurarea libertății și demnității umane, garantarea inviolabilității și inalienabilității drepturilor omului; respectarea drepturilor și libertăților minorităților naționale; garantarea liberei manifestări a credințelor religioase; realizarea statului social, de drept; crearea unei economi naționale moderne – structurată pe diverse forme de proprietate – și așezarea ei pe criteriile rentabilității și eficienței, pe inițiativa individuală și colectivă; restructurarea agriculturii și acordarea de suprafețe de teren în folosință sau în proprietate țăranilor și altor categorii ca și sprijinirea de către stat a gospodăriilor țărănești, a asociațiilor acestora, precum și a întreprinderilor de stat, ca mari unități agricole de producție bazate pe utilaje și tehnologii moderne; promovarea unei ideologii umaniste și democratice și organizarea întregii culturi pe baza specificului național și a marilor tradiții ale culturii universale; promovarea unei politici externe independente, pe baza principiilor fundamentale ale dreptului internațional, animată de ideile păcii, securității și colaborării internaționale." (art. 3).

T.S.S.

FRUNZĂ DUMITRU MIHAIL (n. 27 iul. 1967, Brăila - m. 27 dec. 1989), recepționer hotel.

Decedat din cauza unor plăgi multiple. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

FRUNZĂ VICTOR (n. 8 ian. 1935, Dumitrești, județul Râmnicu-Sărat - m. 27 iul. 2007, Aarhus, Danemarca), scriitor și jurnalist.

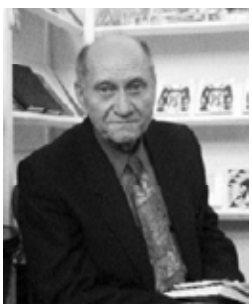

Redactor și realizator de emisiuni la Radioteleviziunea Română

(1958-1971); conferențiar la Facultatea de ziaristică din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" (1971-1979), București. Atașat, inițial, „idealurilor comunismului", intră în conflict cu regimul în urma unei scrisori deschise adresate lui Nicolae Ceaușescu, difuzată prin intermediul agenției de știri Reuters. Este anchetat și exclus din PCR, i se desface contractul de muncă. După nenumărate insistențe i se aprobă plecarea din țară, în 1980. Stabilit, împreună cu soția și fiul său, la Aarhus, în Danemarca, începe un atac dur la adresa regimului dictatorial din țară. Își înființează propria editură, care, după 1989, va purta numele „Victor Frunză - EVF". Publică mai multe cărți de istorie și eseistică politică, toate consacrate realităților românești, apărării drepturilor și libertăților omului etc. Reîntors în țară, imediat după victoria Revoluției din decembrie 1989, desfășoară o intensă activitate publicistică și literară, vocea sa purtând autoritatea omului care a avut curajul să înfrunte regimul ceaușist.

V. D.

FULGA MARIAN ADRIAN (n. 25 mai 1970, București - m. 25 dec. 1989, București), angajat la întreprinderea Poligrafică „Luceafărul".

Împușcat în torace în zona Colțea – Piața Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

FUNDERBURK BRITTON DAVID (n. 28 apr. 1944, Langley Field/Hampton, Virginia, SUA), fost ambasador al SUA în România (1981-1985).

La 22 dec. 1989, înainte de căderea regimului Ceaușescu, într-un mesaj adresat prin intermediul postului de radio „Europa Liberă", își exprima solidaritatea cu poporul român. Precizând că a auzit despre cele ce s-au

petrecut la Timişoara, Arad, Braşov, Bucureşti şi în alte oraşe ale ţării şi că poporul american este solidar cu poporul român în lupta pentru libertate, demnitate şi drepturile omului, consideră că *„clopotul libertăţii o să sune pentru libertatea poporului român în anul 1990"*.

Gh. S.

FURDUI DOINA (n. 03 apr. 1954, Sibiu), muncitoare la ICS Mărfuri Industriale, Sibiu.

Participantă la acţiunile de protest din data de 22 dec. 1989, fiind aleasă în Comitetul de Apărare al Forumului Democratic al Judeţului Sibiu

Dan Toader

G

GALAFTION NICOLAE (n. 19 sept. 1947, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Blandiana, jud. Alba), maistru militar MApN, mecanic de bord la o unitate de elicoptere (UM 01989

Decedat, împreună cu echipajul elicopterului care îi transport a pe generalii Nuță și Mihalea. Elicopterul s-a prăbușit între loc. Blandiana și un deposit al UM 01033. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

VM.

GANEA ROMEO-SIVIUS SILVIU (n. 16 oct. 1969, București - m. 23 dec. 1989, Brașov), militar în termen MApN.

Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GANTA G. NICOLAE (n. 15 iun. 1949, Sibiu - m. 24 dec. 1989, Sibiu), strungar la Mecanica Sibiu.

Împușcat în cap, în zona Centralei Telefonice din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

GARIAN IOAN ALEXANDRU (n. 25 aug. 1955, Popești-Leordeni, Sectorul Agricol Ilfov - m. 24 dec. 1989, București), conducător auto la SMA Popești-Leordeni.

Împușcat pe șos. Olteniței, sect. 4, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000.

V.M.

GAVADIA ȘTEFAN LAURENȚIU (n. 23 oct. 1966, București - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat în zona Palatului Telefoanelor. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GAVRILĂ CONSTANTIN (n. 15 febr. 1931, Burduşelu, jud. Ialomița - m. 24 dec. 1989, București), muncitor la Uzina Vulcan.

Împușcat în cimitirul Tudor Vladimirescu din București.

V.M.

GAVRILĂ I. GHEORGHE (n. 18 apr. 1964, Botoșani - m. 22 dec. 1989, Sibiu), muncitor la AICI Sibiu.

Împușcat în cap, în zona clădirii Inspectoratului general de Miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Botoșani.*

V.M.

GAVRILOV IACOB CORNELIU (n. 10 mai, 1969, Tulcea - m. 26 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01026 București.

Împușcat în locația Direcției a V-a din sediul CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Tulcea.*

V.M.

Gărzi patriotice, subunități constituite pe bază de voluntariat, din muncitori, țărani și intelectuali, bărbați și femei, fără deosebire de naționalitate. **G.p**. erau organizate pe baza principiului teritorial și al locului de muncă și aveau o organizare similară trupelor de infanterie. Erau coordonate, la nivel central, de către CC al PCR.

V.M.

GÂMBUȚEANU ILIE FLORIN (n. 23 apr. 1967, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitor la Întreprinderea de Pielărie Dâmbovița.

Împușcat în zona blocului Romarta. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GÂRLEA GHEORGHE (n. 07 sept. 1969, București - m. 30 dec. 1989, Ploiești, jud. Prahova), militar în termen la UM 01948 Ploiești.

Împușcat în cap și în abdomen, în timpul executării serviciului de pază al unui obiectiv militar. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

GEAMĂNU GHEORGHE LUCIAN-MIHAI (n. 10 dec. 1945, Sohatu, jud. Călărași - m. 22/23 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat în sediul Ministerului Apărării Naționale de către un ofițer MApN (identificat). Înaintat, post-mortem la gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GEAMBAZU VASILE VLADIMIR (n. 09 mai 1957, București - m. 23/24 dec. 1989, București).

Împușcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GEANTĂ - MELCONIAN VASILE CRISTIAN (n. 22 sept. 1962, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GENSCHER HANS-DIETRICH, (n. 1927), om politic german. Președinte al Partidului Liberal Democrat (1974-1992). Vicecancelar federal și ministru de externe (1974-1992). Unul dintre artizanii unificării Germaniei și a ideii Europei Unite.

La 22 dec. 1989, declara că: *„În anul 1989, voința de libertate a oamenilor a trecut ca o furtună prin Europa, după prăbușirea dictatorului Nicolae Ceaușescu. Iar poporul român a obținut o mare victorie împotriva unui regim care a manifestat dispreț față de oameni. Totuși* - a adăugat el - *bucuria se împletește cu mâhnirea în legătură cu marele număr, încă necunoscut, de morți. În spiritul solidarității, a anunțat, măsuri inedite de ajutorare din partea guvernului vest-german, care vor fi coordonate de organizațiile corespunzătoare. La 200 de ani după revoluția franceză, drepturile omului și libertățile de bază și-au demonstrat din nou puternica lor forță de atracție. Ele vor forma premisele, acceptate de toți, pentru o ordine europeană pașnică, spre care tindem cu toții"* - a subliniat el.

Gh. S.

GEORGESCU DRAGOȘ (n. ? 1962, Oltenița, jud. Călărași - m. ? dec. 1989, ?).

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

GEORGESCU HARALAMBIE VALI-MARIAN (n. 29 mai 1969, Craiova, jud. Dolj - m. 24/25 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), conducător auto.

Împușcat în timp ce se afla la volanul unui ARO. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

GÉZA DOMOKOS (n. 18 mai 1928, Brașov - m. 27 iun. 2007, Târgu Mureș, jud. Mureș), ziarist; scriitor.

Membru supleant al CC al PCR (12 aug. 1969 - 23 nov. 1984); reporter special al ziarului *„Előre"* (1954); redactor șef al publicațiilor *„Pionír"* (1956) și *„Ifjúmunkás"*; activist al CC al PCR la Sectorul naționalităților conlocuitoare (1965 - 1968). În perioada 1977 - 1980 a fost secretar al Comisiei Naționalităților a Uniunii Scriitorilor. În dimineața zilei de 22 decembrie Domokos, după o scurtă vizită la sediul Editurii Kriterion, împreună cu mai mulți colegi s-a alăturat manifestanților din zona Pieții Dorobanților. După apariția lui Mircea Dinescu (cu care a avut legături strânse), **D. G.** s-a dus împreună cu manifestanți la sediul televiziunii, participând la evenimentele de acolo. Tot în cursul zilei de 22 dec., împreună cu Nicolae Manolescu a elaborat un anunț către membrii Uniunii Scriitorilor și seara a participat la ședința Uniunii unde a fost ales membru în noua conducere provizorie. În dimineața zilei de 23 dec. **D. G.** a fost vizitat la domiciliul lui de mai mulți intelectuali maghiari din București pentru a elabora un comunicat în numele maghiarilor din România. Astfel a început procesul de formare a Uniunii Democratice Maghiare din România. Personalitatea lui, cunoștințele personale și cele acumulate în viața politică și intelectuală, infrastructura de la Editura Kriterion au făcut din **D. G.** unul dintre principalii reprezentanți al maghiarilor în viața politică din zilele fierbinte ale revoluției și a devenit primul președinte al UDMR. Comunicatul redactat de **D. G.** și mai mulți intelectuali maghiari din București a apărut în ziua de 25 dec. și a anunțat formarea UDMR, adeziunea față de programul FSN, apelul la înființarea organizațiilor teritoriale, a cerut drepturi egale pentru minoritatea maghiară în viața politică, culturală și economică. Între timp **D. G.**, ca reprezentant al maghiarilor din România, a fost introdus pe listele noii

conduceri FSN. În ziua de 25 dec., in studioul 4 al TVR a prezentat un comunicat către întrega țară în care a îndemnat toți locuitorii țării la unitate și înțelegere reciprocă.

S. Gh; N. C. Z.

GHENEA MIHAI VANGHELE (n. 10 ian. 1969, Vlădești, jud. Galați - m. 22 dec. 1989, București), millitar în termen la UM 01026 București.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

GHEONOIU NICOLAE LAURENȚIU (n. 29 sept. 1970, Râmnicu-Vâlcea, jud. Vâlcea - d. 25 dec. 1989, București), militar în termen la o unitate militară din zona Aeroportului Otopeni.

Împușcat în Pădurea Băneasa. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M..Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

GHEORGHE EUGEN GHEORGHE (n. 08 dec. 1941, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), maistru CFR.

Împușcat cu șapte gloanțe, în autoturismul pe care îl conducea. Vinovatii, doi luptători de la gărzile patriotice, au fost identificați.

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

GHEORGHE MARIN ALEXANDRU (n. 08 mart. 1963, Salcea, jud. Suceava - m. 24/25 dec. 1989, București), conducător auto la autobaza Ferentari.

Împușcat în zona Orizont (Drumul Taberei), la volanul autobuzului pe care îl conducea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992 D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GHEORGHE MIRCEA-GABRIEL (n. 09 nov. 1948, București - m. 26 dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

GHEORGHE VASILE MIRCEA (n. 11 nov. 1948, București - m. 22/23 dec. 1989, București), lăcătuș.

Rănit prin împușcare în fața sediului Ministerului Apărării Naționale, în autoturismul cu care se deplasa spre serviciu; decedat la Spitalul nr. 9, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GHEORGHIU MIHAI DRAGOȘ (n.13 mart. 1962, București - 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

GHERASIM GEORGETA (n. 17 mai 1950, Câmpulung-Muscel, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), profesoară.

Împușcată în fața Oficiului PTTR din Drumul Taberei.

V.M.

GHERESCU DUMITRU (n. 12 sept. 1947, ? - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în timpul revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

GHERMAN GHEORGHE DUMITRU (n. 22 ian. 1938, București - m. ? dec. 1989, București).

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GHEȚU CĂLIN (n. ? - m. ? dec. 1989, București).

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

GHEZZA ATILA (n. 26 iul. 1970, ? - m. 27 dec. 1989, Bucureşti), elev.

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

V.M.

GHEZZO VICTOR-DUMITRU TOMA (n. 27 oct. 1970, Bucureşti - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), muncitor.

Împuşcat la Universitate. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GHIDANAC CONSTANTIN ANA (n. 16 febr. 1937, Cetate, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), sociolog la ICT Bucureşti.

Împuşcată în cap în locuinţa sa din şos. Ştefan cel Mare, sect. 2, Bucureşti. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GHIMBAV, comună în jud. Braşov aflată în depresiunea Bârsei, pe r. Ghimbăşel. Menţionată documentar în 1342. Cetate ţărănească ridicată în sec. al XV-lea. Construcţii aeronautice (motoplanoare, elicoptere); Filatură şi ţesătorie de lână. Fabrică de hârtie şi carton. Culturi floricole de seră. 5.300 locuitori (1995). În dimineaţa zilei de 21 dec. 1989, un număr de 300-400 de muncitori de la Întreprinderea de Construcţii Aeronautice încetează lucrul şi se adună pe platoul din incinta întreprinderii, cu intenţia de a se deplasa spre centrul oraşului Braşov.

Pentru a interzice această acţiune, în zonă au fost dispuse forţe

ale MI. La ora 13.50, coloanele de manifestanți încep deplasarea spre centrul orașului Brașov, scandând lozinci anticeaușiste.

Militarii trimiși să-i oprească, nu intervin în forță. Manifestanții ajung în zona Modarom, în imediata vecinătate a sediului Comitetului Județean de Partid Brașov. Un grup de tineri violenți încearcă să forțeze dispozitivul scutierilor, care reacționează cu bastoane de cauciuc, iar pompierii cu jeturi de apă.

Gh. S.

GHIMBOASA FILIP IOSIF (n. 16 apr. 1971, Eftimie Murgu, jud. Caraș-Severin - m. 25 dec. 1989, București), militar în termen la o unitate militară din Galați.

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

GHINEA I. DORINEL (n. 13 iun. 1971, Drobeta Turnu-Severin, jud. Mehedinți - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în torace și în abdomen, în zona Aeroportului Otopeni; decedat la Spitalul Balotești. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/ 13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vrancea.*

V.M.

GHIȚĂ OPREA GHEORGHE (n. 26 apr. 1951, Dioști, jud. Dolj - m. 24 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), lăcătuș la IEELIF Craiova.

Împușcat în abdomen, în timp ce încerca să-l salveze pa eroul martir Mormoe Florea. Decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

GHIȚĂ-MARE ION NELU-GABRIEL (n. 19 mai 1966, Craiova, - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 01220 București.

Împușcat pe str. C.A.Rosetti din zona sediului CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GHIȚESCU CORIOLAN GHEORGHE (n. 04 febr. 1946, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

GHIUCHICI SLOBODAN MILORAD (n. 21 sept. 1970, Sânnicolau-Mare, jud. Timiș - m. 23/24 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), militar în termen la UM 01047 Craiova.

Împușcat în cap și în stomac, în unitate, în timpul executării serviciului de gardă. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

GIURA NICOLAE - MIRCEA NICOLAE - LIVIU (n. 27 dec. 1965, Sibiu - m. 22 dec. 1989), lăcătuș la Cooperativa Progresul din Sibiu.

Împușcat în torace, în fața restaurantului Turn, din Piața Republicii; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

GIURCAN NECULAI VASILE (n. 1939, ? - m. 23/24 dec. 1989, București), ?

Împușcat în zona Drumul Taberei.

V.M.

GIURESCU C. DINU (n. 15 febr. 1927, București), istoric român.

Membru al Academiei Române (2002); prof. univ. la București, Texas A and M University, William Peterson College (SUA). Președinte al părții române în Comisia româno-bulgară de istorie [1979-1985 și

din 1991, în continuare] Membru în Consiliul Ştiinţific al Institutului Revoluţiei Române. Studii şi cercetări privind istoria României: *„Istoria ilustrată a românilor"* (1981); *„Guvernarea Nicolae Rădescu"* (1996); *„Imposibila încercare. Greva regală,* 1945" (1999); *„România în al doilea război mondial"* (1999); *„Cade Cortina de Fier -România 1947"* (2002) ş.a. La 22 dec. 1989, transmitea din SUA, prin postul de radio „Europa Liberă", evaluarea în plan istoric a momentului trăit de o naţiune întreagă, care îşi deschide calea spre libertate, spre o viaţă normală.

Gh. S.

GÎNDILĂ DAN GHEORGHE (n. 12 mai 1968, Sibiu - m. 02 ian. 1990, Sibiu), lăcătuş la Drapelul Roşu.

Rănit, prin împuşcare în coapsă, în faţa Instectoratului de Miliţie, decedat la spital. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Sibiu.*

V.M.

GÎNDILĂ MIHAI IOAN (n. ? - m. ?, dec. 1989, Sibiu).

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

GÎRBA SCARLAT (n. 03 febr.1951, Brăila - m. 24 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Împuşcat pe terasa blocului în care locuia, în timpul unei acţiuni de scotocire organizată de o formaţiune militară. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Brăila.*

V.M

GÎRJOABĂ CONSTANTIN DUMITRU-CONSTANTIN (n. 26 mart.

1965. ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), electrician.

În ziua de 17 decembrie 1989 a fost rănit la Catedrala din Timișoara, apoi a fost împușcat la Spitalul Județean Timiș. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre carea u fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

GÎTLAN ION LUCREȚIU - MIHAI (n. 09 apr. 1970, Roșiorii de Vede, jud. Teleorman - m. 21 dec. 1989, București), solist rock la formațiile „Conex" și „Interval".

Împușcat și strivit de roțile unui autovehicul de mare tonaj, în zona Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

Glasnost (rus.: transparență), termen cu care liderul sovietic Mihail Gorbaciov indicase unul din punctele cardinale ale politicii sale transformatoare: libertatea de informație și garantarea controlului public asupra deciziilor puterilor politice și administrative.

V.M.

GLAVU OANCEA LINA (n. 20 mai 1944, Dridu, Sectorul Agricol Ilfov - d. 26 dec. 1989, București), lucrător comercial.

Împușcată în cap, în locuința sa din Calea Victoriei. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

GOCIU IOAN NICUȘOR (n. 08 febr. 1966, Lupeni, jud. Hunedoara - m. 22 dec. 1989, București), mecanic de întreținere la Preparația Lupeni, jud. Hunedoara.

Împușcat în fața Academiei Millitare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

GODENCA MIHAI (n. ? 1960, ? - m. ? dec. 1989, Brașov).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

GOG IOAN RADU (n. 22 iul. 1970, Turda, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie:; M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

GOMOESCU LUCIAN-AURELIU LAMBRU-NICOLAE (n. 24 ian. 1935, București - m. 22/23 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat în zona Academiei Militare de către un ofițer MApN

(identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GORBACIOV MIHAIL SERGHEEVICI (n. 02 mart. 1931, Privolnoe, lângă Stavropol, URSS), om politic sovietic. Secretar general al PCUS (1985-1991).

Președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al URSS (1988-1991). Președinte al Congresului Deputaților Poporului din URSS (1989-1990), Președinte executiv al URSS (1990-1991). A inițiat, în plan intern, o politică de radicală reformare a societății sovietice (glasnost și perestroika), iar pe plan extern a contribuit la încheierea „războiului rece", a sprijinit eforturile depuse în vederea dezarmării nucleare și a reducerii armelor convenționale și a netezit drumul spre unificarea Germaniei și spre liberalizarea Europei de Est. Premiul Nobel pentru pace (1990). La 20 dec. 1989, în discursul ținut în Parlamentul sovietic s-a referit și la situația din România, precizând că: *„urmărim cu multă atenție cele ce se petrec în România. Suntem în legătură cu Ambasada noastră din București… Avem o surpriză pe care o vom anunța Parlamentului"*. A doua zi, el informa Congresul Deputaților Poporului despre evenimentele din România și supunea spre aprobare, următorul mesaj adresat poporului român: *„În acest moment de cotitură pentru soarta României, Congresul Deputaților Poporului al URSS își afirmă sprijinul hotărât față de cauza dreaptă a poporului român. Îi asigurăm pe cetățenii României de sentimentele tradiționale de prietenie și bună vecinătate și reafirm dorința sinceră de colaborare strânsă în interesele socialismului și păcii"*. În fața acelorași participanți la Congresul Deputaților Poporului, liderul sovietic anunța, pe 22 dec. 1989 că: *„500.000 de manifestanți se află pe străzile Bucureștilor, că în România a fost proclamată starea de urgență și că ministrul român al apărării s-a sinucis"*. El a mai precizat că: *„soldații au început să fraternizeze cu manifestanții"* și că aceștia au pătruns în sediul Comitetului Central și *„s-au adresat mulțimii din balconul clădirii"*. Aceste relatări arătau clar că la Moscova erau urmărite oră de oră evenimentele din România, astfel că

M.G. a fost primul lider politic din lume care a surprins momentul pătrunderii revoluționarilor în clădirea CC. Urmărind cu toată atenția evenimentele din România, el remarca faptul că în noaptea de 22/23 dec. 1989, situația s-a îmbunătățit mult, că reprezentanții CFSN au declarat că doresc dezvoltarea colaborării cu URSS, că România va respecta obligațiile asumate de către conducerea anterioară, inclusiv pe cele referitoare la Tratatul de la Varșovia. Totodată, preciza că organe guvernamentale și organizații obștești din Uniunea Sovietică analizează modalitățile de acordare de ajutoare (medicamente, în special) pentru poporul român, în acest scop, contactându-se și celelalte țări din cadrul Tratatului de la Varșovia. În cadrul aceleiași întruniri a Deputaților poporului, **M.G.** informa, la 24 dec. 1989, că Frontul Salvării Naționale *„a apreciat că în legătură cu lipsa de muniție este necesar ajutor de peste hotare”*, dar că *„șeful Marelui Stat Major al Armatei Române a precizat, ulterior, că armata controlează situația din țară și nu are nevoie de nici un ajutor”*.

Gh. S.

GORNEANU MARIN DANIELA (n. 14 sept. 1967, București - m. 21 dec. 1989, București), asistentă la Spitalul „Carol Davila”, București.

Împușcată în cap pe str. Știrbei Vodă, într-o mașină care transporta un rănit. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GRAMA ALEXANDRU (n. 15 nov. 1971, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la COMTIM, Timișoara.

Împușcat de persoane neidentificate, care au tras dintr-un ARO, pe Calea Aradului din Timișoara. A decedat la Spitalul „Clinicile Noi”, Timișoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

GRĂDINARU GHEORGHE DUMITRU (n. 20 iul. 1957, Goranul, jud. Vâlcea - m. 22 dec. 1989, București), subofițer MApN la UM 01171 Buzău.

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

GRÂU IOAN ALEXANDRU (n. 21 dec 1930, Tiha Bârgăului, jud. Bistrița - m. 23 dec. 1989, Brașov), muncitor la uzina Tractorul Brașov.

Împușcat în cap, în Piața Teatrului din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 212/30.05.1996; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; M. Of. nr. 155/ 22.07.1996; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

GRĂDINEANUGHEORGHE (n. ? 1962, Redea, jud. Olt - m. ? dec. 1989, ?), conducător auto.

Împușcat în cap, de o patrula militară pentru că nu a oprit la somație.

V.M.

GRIGORAȘ ALEXANDRU (n.? 1958, ? - m. ? dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

GRIGORAŞ ŞTEFAN MARIAN (n. 14 febr. 1968, Galaţi - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 01831 Cernica.

Rănit prin împuşcare în zona sediului Ministerului Apărării Naţionale; decedat la Spitalul Militar Central..Înaintat,post-mortem,îngradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Galaţi.*

V.M.

GRIGORE MIRELA MELISA (n.08 iun. 1956, Bistriţa, jud. Bistriţa-Năsăud - m. ? dec. 1989, ?).

A fost declarată erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000.

V.M.

GRIGORESCU ILINCA RUXANDRA (n. 27 iul. 1967, Câmpina, jud. Prahova - m. 24 dec. Bucureşti), studentă la o facultate în Bucureşti.

Împuşcată în cap, în zona Universităţii din Bucureşti.

Bibliografie: Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Prahova..*

V.M.

GRINDEI I. NICOLAE (n. 28 oct. 1955, Ştefăneşti, jud. Botoşani - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la ICRAL Herăstrău-Bucureşti.

Împuşcat în cap, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Botoşani.*

V.M.

GRUBER FRANCISC - ZOLTAN GEZA, (n. 06.aug. 1963, Arad - m. 23 dec. 1989, Arad), cofetar la ICSAP Arad.

Împuşcat în cap şi în inimă, în sediul fostului Consiliu Judeţean de Partid. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Arad.*

V.M

GRUIA VASILE NEDELCU - DANIEL (n. 06 mart. 1976, Târgovişte, jud. Dâmboviţa - m. 24 dec. 1989, Bucureşti), ?.

Împuşcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Dâmboviţa.*

V.M.

GRUIE GHEORGHE PETRU (n. 11 sept. 1939, Eforie, jud. Constanţa - m. 02 ian. 1990, Constanţa), muncitor la Chimpex Constanţa.

Rănit, prin împuşcare în torace, în zona Eforie Nord; decedat la Spitalul Constanţa. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/

18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

GRUMEZEA MIHAI MIHAI-ALEXANDRU (n. 02 iul. 1971; Dragoș Vodă, jud. Călărași - m. 23/24 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în torace în Cartierul Militari. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

GRUPUL DE LA IAȘI. Ștefan Prutianu, Cassian Maria Spiridon, Vasile Vicol, Aurel Ștefanachi, Valentin Odobescu și Ionel Săcăleanu – sunt cei care au format nucleul Grupului de la Iași, grup autointitulat *Frontul Popular Român*. În decembrie 1989, cei șase au răspândit peste o mie de manifeste în tot orașul, prin care îi chemau pe ieșeni în Piața Unirii, la 14 decembrie 1989, pentru a protesta împotriva politicii regimului ceaușist, comunist. Semnalul revoltei urma să fie dat de clopotele Mitropoliei. *„A sosit ceasul descătușării noastre – se arăta în documentul intitulat* ***Chemare către toți românii de bună credință****. Să punem capăt foamei, frigului, fricii și întunericului care stăpânesc de 25 de ani. Să punem capăt terorii dezlănțuite de dictatura ceaușistă care a dus un popor întreg în pragul deznădejdii. Am rămas ultima țară din Europa în care mai persistă coșmarul stalinist amplificat de către o conducere incompetentă și răuvoitoare. Să arătăm că noi, cei din urmă, vom fi cei dintâi. Stă în puterea noastră și numai a noastră să ne eliberăm de cel mai odios jug pe care l-a avut vreodată țara noastră..."* Planul revoluționarilor a fost aflat de Securitate, care a trecut imediat la arestarea celor implicați și la supravegherea strictă a Pieței Unirii, pentru a împiedica orice încercare de manifestație. Chiar dacă manifestarea nu a mai avut loc, mesajul Frontului Popular Român s-a răspândit printre ieșeni. Arestați și anchetați, membrii Grupului care a inițiat manifestarea au fost eliberați în 22 decembrie 1989, alăturându-se astfel Revoluției pe care, prin curajul lor, o anunțaseră cu câteva zile mai devreme. Asupra acestui moment de istorie continuă să aibă loc controverse, minimalizări, denigrări, detașându-se două curente de opinie: pe de o parte, sunt susținătorii ideii ca Iașul

să fie declarat „inițiatorul Revoluției din decembrie 1989" și, pe de altă parte, cei care refuză să recunoască „Grupului de la Iași" vreun rol în declanșarea Revoluției Române. În iulie 2008, membrii Grupului de la Iași au primit titlul de *„Cetățean de onoare al municipiului Iași"*.

D.R.

GUȘĂ ȘTEFAN (n. 17 apr. 1940, Spătaru, jud. Buzău - m. 28 mart. 1994, București), general MApN.

Inginer de tancuri; general-maior (23 aug. 1984); membru supleant (23 nov. 1984 - 16 dec. 1987) și membru al CC al PCR (16 dec. 1987 - 22 dec. 1989); prim-adjunct al ministrului apărării naționale și șef al MStM (25 sept. 1986 - 28 dec. 1989). În calitatea de șef al Marelui Stat Major i-a revenit un rol însemnat în implicarea armatei în evenimentele din decembrie 1989. La 17 dec. 1989, din ordinul generalului Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale, se deplasează la Timișoara împreună cu un grup de generali și ofițeri cu grad superior. Ajuns la sediul Diviziei 18 Mecanizată, preia comanda directă a forțelor armate din municipiul Timișoara. Ordonă ca fiecare subunitate să fie dotată cu câte o unitate de foc și muniția să fie distribuită întregului efectiv. Apoi, precizează că, *„în caz de atac, se va trage întâi foc de avertisment în aer și apoi la picioare"*. Seara, târziu, împreună cu Ion Coman și cu alte cadre ale Comitetului Județean de Partid, face o recunoaștere în oraș, constatând situația dezastruoasă de după represiune. Reîntors în cazarmă, i-a convocat pe comandanții de unități și le-a ordonat să retragă toate tancurile în cazărmi. Concomitent, stabilește misiunile pentru ziua următoare și ordonă ca în situația în care militarii vor fi atacați sau ar fi existat pericolul să li se ia armele *„să se tragă pentru avertisment în sus și numai dacă agresorii nu se supun să se execute trageri la picioare"*. În noaptea de 17/18 dec. 1989, analizează cu comandanții militari situația din municipiu și le cere din nou ca trupele să nu execute foc decât în situațiile în care erau atacate. O nouă întrunire cu comandanții de unități a fost organizată de generalul **Ș.G.** în noaptea următoare pentru a stabili misiunile ce trebuiau îndeplinite. Dispune, cu acest prilej, reducerea efectivelor militare din oraș și înlocuirea lor cu patrule. Dar, dispozi-

tivele din zona Comitetului Județean de Partid, de la Consiliul Municipal și de la unele obiective economice importante sunt menținute în continuare. Informat că se continuă încercările de pătrundere în incinta unităților militare, a depozitelor de armament și muniție, **Ș.G.** cere ca în aceste situații să se tragă, după somațiile legale. În mijlocul zilei de 19 dec. 1989, după obținerea aprobării ministrului Apărării Naționale, ordonă retragerea efectivelor militare și a tehnicii de luptă din zonele intens circulate din Timișoara, pentru a permite muncitorilor să demonstreze pașnic și, totodată, ordonă interzicerea totală a folosirii armamentului. După ce se deplasează la întreprinderea *„Elba"* unde dialoghează cu muncitorii, seara ordonă interzicerea executării focului asupra oamenilor. Câteva ore mai târziu, în baza hotărârilor luate de ministrul Apărării Naționale, ordonă *„să fie retrase în unități tancurile, TAB-urile și o parte din efective. La ieșirea muncitorilor, militarii să se replieze… coloanele să fie lăsate să treacă"*. La 20 dec. 1989, în timp ce Balconul Operei din Timișoara devenea centrul revoluției timișorene, generalul **Ș.G.** ordonă retragerea efectivelor militare și a tehnicii de luptă în cazărmi, măsura fiind aprobată de ministrul Vasile Milea. Întors de la Timișoara, la 22 dec. 1989, declară la TV că *„s-a făcut o crimă cu generalul Milea"*, că la Timișoara *„lucrurile s-au liniștit"*, toate unitățile fiind în cazărmi. Apoi face un apel la *„rațiunea militarilor"*, cerându-le *„să intre imediat în cazărmi și să nu execute decât ordinele armatei, să-și reia activitățile de pregătire militară pentru apărarea țării"*. În finalul intervenției ordonă ca armata să rămână în cazărmi și asigură că *„nimeni nu va trage un glonț"*. La scurt timp el revine, ordonând tuturor unităților militare din țară să intre în cazărmi și să nu deschidă foc *„în nici un fel de situație împotriva oamenilor"*. Comandanții sunt rugați să *„ia măsuri de pază și apărare a obiectivelor militare a tuturor obiectivelor care pot perturba activitatea normală din țară"*. În același timp, cere cetățenilor să deblocheze străzile și pieţele pentru a putea să se reia cursul normal al vieții, aprovizionarea populației, pentru ca totul să-și reia viaţa normală. Lasă să se înțeleagă că unitățile militare vor interveni pentru aprovizionarea populației și pentru apărarea unor obiective. În zorii zilei de 23 dec. 1989, Televiziunea și Radioul au transmis declarația generalului **Ș.G.** prin care acesta se adresa unităților din subordine să se alăture Revoluției. În cursul aceleiași zile, revenit la sediul MApN, poartă o discuție cu șeful Marelui Stat Major al Armatei Sovietice, căruia îi comunică faptul că, în calitatea de șef al Marelui Stat Major al Armatei Române, nu a solicitat și nu va solicita vreun ajutor

militar sovietic. Apoi discută și cu ministrul ungar al apărării și cu șeful Marelui Stat Major al armatei bulgare. La 25 dec. 1989 este înlocuit de la conducerea Marelui Stat Major al Armatei Române.

Gh. S.

Guvernul canadian, la 22 dec. 1989, a primit cu bucurie știrea despre răsturnarea de la putere a Dictatorului Ceaușescu și a anunțat că a suspendat – în lumina noii situații create în România – măsurile pe care le luase cu o zi înainte împotriva regimului de la București. În semn de protest față de reprimarea brutală a manifestanților de la Timișoara și București, din alte orașe, secretarul de stat îl rechemase pe ambasadorul canadian din România, suspendase facilitățile tarifare acordate pentru importurile din România și anulase toate contractele oficiale încheiate cu țara noastră.

Gh.S.

Guvernul Cehoslovaciei, la 24 dec. 1989, reunit în ședință extraordinară pentru a examina evenimentele din România, a exprimat sprijinul său hotărât cu lupta poporului român pentru libertate și democrație. El a salutat faptul că armata română a trecut de partea poporului și că a fost alcătuită o nouă conducere democratică a țării, în frunte cu Frontul Salvării Naționale. Au fost condamnate cu vehemență acțiunile unei părți a reprezentanților organelor de securitate care participă la acțiunile sângeroase împotriva poporului român.

Gh.S.

Guvernul Japoniei, la 23 dec. 1989, condamnă reprimarea brutală a demonstranților din România. Acțiunea regimului dictatorial, prin care se încerca înăbușirea prin forță a voinței poporului român, dornic de libertate și democrație, a însemnat o sistematică încălcare a drepturilor fundamentale ale omului – se arată în declarația guvernamentală difuzată la Tokio.

Gh.S.

Guvernul Olandei, la 22 dec. 1989 s-a angajat să sprijine împreună cu partenerii săi, procesul de schimbare din România, în toate domeniile posibile. Căderea lui Ceaușescu și a regimului său reprezintă sfârșitul unei dictaturi sângeroase, se arată în comunicat, exprimându-se, totodată, „gândurile și sentimentele de simpatie față de toți cei care au suferit în România". A doua zi într-un nou comunicat se aprecia că răsturnarea lui Ceaușescu reprezintă sfârșitul unei dictaturi anihilante și că guvernul de la Haga va sprijini cu toate forțele procesul de schimbări din România.

Gh.S.

Guvernul Poloniei, la 23 dec. 1989, întrunit în ședință, a fost informat despre evoluția situației din România. A fost denunțată folosirea forței împotriva populației orașelor românești, relevându-se că acțiunile organelor represiunii contravin principiilor de drept și de morală unanim recunoscute. S-a apreciat că încheierea represiunilor va deschide un capitol nou în istoria României, țară cu care Polonia are vechi tradiții de relații prietenești. Totodată, s-a dat expresia sentimentelor de profundă compasiune în legătură cu asasinarea multor cetățeni ai României și s-a anunțat că guvernul este gata să acorde ajutor medical celor care au de suferit în România și a luat cunoștință cu satisfacție de inițiativa în acest sens a Crucii Roșii din Polonia.

Gh.S.

Guvernul Republicii Democrate Germane, la 22 dec. 1989, salută poporul român pentru marea sa victorie și exprimă condoleanțe în legătură cu numărul mare de victime. Asigură poporul român că poate să conteze pe sprijinul solidar al poporului din R.D. Germană și a guvernului său. În declarație se afirmă și intenția de a se dezvolta relații de prietenie cu România pe o bază nouă.

Gh.S.

Guvernul Republicii Socialiste Slovacia, la 23 dec. 1989, întrunit într-o ședință extraordinară, a luat act cu adâncă indignare de informațiile cu privire la gravele încălcări ale drepturilor omului în România. În numele poporului slovac, guvernul de la Bratislava și-a exprimat solidaritatea deplină cu Frontul Salvării Naționale din România care, cu sprijinul forțelor patriotice și al unităților militare, a răsturnat regimul totalitar al lui Ceaușescu și a deschis calea spre democratizarea țării. El este convins că noua conducere a României, în conformitate cu voința poporului, va asigura premisele colaborării dintre Cehoslovacia și România, în interesul păcii și democrației în Europa.

Gh.S.

Guvernul Spaniei, la 27 dec. 1989, își exprimă solidaritatea cu Frontul Salvării Naționale din România și simpatia față de lupta populației pentru a-și dobândi libertatea.

Gh.S.

Guvernul Suediei, la 24 dec. 1989, a hotărât să aloce 20 milioane de coroane, reprezentând un ajutor de urgență acordat României în medicamente și produse alimentare.

Gh.S.

Guvernul Thailandei, la 24 dec. 1989, prin purtătorul său de cuvânt,

apreciază că înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu reprezintă *„un mare pas"* spre reforme democratice în Europa de Est.

Gh.S.

Guvernul Turciei, la 23 dec. 1989 și-a exprimat satisfacția în legătură cu răsturnarea regimului Ceaușescu. În declarație se afirmă că este vorba de *„evenimentul cel mai fericit din istoria poporului român prieten"*.

Gh.S.

Guvernul Ungariei, la 24 dec. 1989, după ședința Comitetului de Coordonare guvernamentală care a dezbătut situația din România s-a adoptat o declarație în care arată că el urmărește *„cu îngrijorare și compasiune luptele grele pentru o Românie liberă, democratică. Lăsându-se condus de îngrijorare, guvernul ungar a cerut la 22 dec. 1989, convocarea Consiliului de Securitate al ONU. El se adresează acestui organism cu rugămintea de a se acorda ajutor poporului român prin toate mijloacele posibile și de a chema forțele de securitate care opun rezistență să se predea. Guvernul ungar condamnă masacrarea organizată a poporului și, totodată, subliniază că, în situația dificilă, imprevizibilă și schimbătoare, guvernul ungar are intenția să ajute prin toate mijloacele pe care le are poporul român, care se află într-o situație critică. Ajutorarea organizată a poporului român continuă de câteva zile"*.

Gh.S.

GYORGY LASZLO (n. ? - m. 22 dec. 1989, Ciceu, jud. Harghita).

Împușcat în torace de un ofițer MI, aflat în legitimă apărare. (Caz preluat din Raportul Parchetului Militar asupra Evenimentelor din Decenbrie 89).

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

GYSI GREGOR (n. 16 ian. 1948, Berlin), președintele Partidului Socialist Unit din Germania.

La 25 dec. 1989, a salutat cu mare satisfacție înlăturarea clicii Ceaușes-

cu. El a condamnat cu indignare și cu profund dispreț încercările forțelor reacționare de a menține acest regim dușman al poporului prin utilizarea forței cele mai brutale. *„Teroarea, măcelul și vărsările de sânge monstruoase și antiumane ale acestora* – se spunea în declarația sa – *demonstrează încă o dată că regimul clanului Ceaușescu nu a avut nimic comun cu socialismul"*. El a reafirmat ferma solidaritate cu poporul român, cu toți patrioții, socialiștii și comuniștii români și se pronunță că este gata să vină în România când se va considera oportun pentru a manifesta „la fața locului" solidaritatea cu poporul român în luptă pentru pace și libertate și pentru a stabili în comun alte măsuri de ajutor.

Gh.S.

H

HAGIMA CONSTANTIN DORIN (n. 22 ian. 1953, Pîrjol, jud. Bacău - m. 24 dec, 1989, Buzău), ofițer MApN.

Împușcat în cap și în brațul drept, într-un autoturism, de către o patrulă a MI, în zona Episcopiei. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

HAIDĂU GRIGORE GRIGORE - CĂTĂLIN (n. 25 iul. 1970, Târgu-Jiu, jud. Gorj - m. 23/24 dec. 1989, Brașov), elev la Școala Militară de Ofițeri de Artilerie Antiaeriană din Brașov.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

HANNIBALSSON JÓN BALDVIN, ministrul Afacerilor Externe al Islandei și-a xprimat la 24 dec. 1989, satisfacția în legătură cu faptul că România a trecut pe drumul democrației, odată cu înlăturarea regimului dictatorial.

Gh.S.

HARTMANN MARIN MARIN - ALFRED, (n. 03 ian. 1971, Arad - m. 24 dec. 1989, Arad), muncitor la IMU Arad.

Împușcat în cap, în zona Primăriei din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

HASAN MARIUS COSTEL (n. 09 sept. 1971, Bacău - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01829 Otopeni.

Împușcat în incinta unității militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

HAȚEGAN PETRU (n. 11 iun. 1943, Gătaia, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), electrician.

Împușcat în abdomen, pe treptele Catedralei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

HAVEL VÁCLAV, (n. pe 5 oct. 1936, Praga), om politic și scriitor ceh. Președinte al Republicii Federative Cehe și Slovace 1989-1992; Președinte al republicii Cehe (1993).

Piese de teatru criticând absurditatea societății contemporane și a regimurilor totalitare (*„Garden Party"*, *„Dificultatea sporită de a te concentra"*, *„Conspiratorii"* ș. a.) sau exprimând dezamăgirea cu privire la societatea posttotalitară (*„Meditații de vară"*). Unul din întemeietorii mișcării contestatare *Carta 77*. Arestat și închis de mai multe ori în perioada 1977-1989 pentru atitudinea sa anticomunistă, timp în care elaborează *„Scrisori către Olga"*. La 22 dec. 1989, adresează în numele revoluției din țara sa, poporului român o telegramă prin care își exprima rugămintea de a nu răspunde *„violenței prin violență și cruzimii prin cruzime"*.

Gh. S.

HEGYI LAJOS (n. 19 oct. 1964, T#rgu-Mureș, jud. Mureș - m. d. 21 dec. 1989, Târgu-Mureș, jud. Mureș), profesor de matematică.

Împușcat în fața magazinului Romarta din Târgu-Mureș de către un militar în termen de la UM 01318 Târgu-Mureș. (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

HEINZ REINHOLD WILHELM (n. 02 febr. 1971, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), elev la Liceul Industrial nr. 4 din Sibiu.

Împușcat în cap, în str. Mirăslău. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

HELEȚEANU CONSTANTIN GHEORGHE (n. 09 mart. 1971, Iași - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01829 Otopeni.

Împușcat în inimă, în incinta unității militare. (A murit în brațele fratelui său, militar în termen la aceeași unitate). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

*Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;*Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

HENTER BELA-CSABA (n. 24 oct. 1949, Brașov?), inginer proiectant la întreprinderea Rulmentul, Brașov.

În data de 21 dec. 1989 a participat la manifestația anticomunistă și anticeausistă din centrul Brașovului, aducând și alți locuitori din cartierul unde locuia. .A mobilizat și organizat ieșirea salariaților de la întreprinderea Rulmentul, în data de 22 dec. 1989 ,pentru a participa la manifestația din fața Comitetului Judetean de Partid, deplasându-se apoi și către sediul Securității pentru a se implica în ocuparea acestuia de către alți revoluționari. În noaptea dintre 22 si 23 dec. 1989 s-a deplasat în fruntea unui grup format din circa 40 de tineri din cartierul Valea Cetății în fata CJP pentru a apăra reprezentanții noii puteri revoluționare locale, instalată după fuga dictatorului din București, formând și organizând cu alți revoluționari și un punct de rezistență ăn proximitatea CJP, lângă hotelul Coroana.

M.B.

HERBEI NICODIN CRISTIAN-DINU, (n. 01 iul. 1971, Săvârșin, județul Arad - m. 23 dec. 1989, Aero-

portul Otopeni, Bucureşti), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împuşcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost înaintat post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou-martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Arad.*

V.M

HERZOG BOGDAN (n. ?), ?, Timişoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită şi realizată reluarea emisiei postului de Radio Timişoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

HIDAS ADRIAN (n. 26 mai 1968, Târgu-Mureş, jud. Mureş - m. 21 dec. 1989, Târgu?Mureş, jud. Mureş), muncitor.

Împuşcat în faţa magazinului Romarta din Târgu-Mureş. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/ 13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Mureş.*

V.M.

.

HIJ GHEORGHE DRAGOMIR (n. 06 oct. 1957, Podu Iloaiei, jud. Iaşi - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), constructor.

Împuşcat în zona sediului Radiodifuziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

HODOROG CONSTANTIN PETRE (n. 10 iul. 1969, Râmnicu-Vâlcea, jud.Vâlcea - m. ? dec. 1989, Agigea, jud. Constanța), militar în termen MApN.

Împușcat în cap. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

HOFFMANN THEODOR, ministrul forțelor armate din RDG. La 24 dec. 1989, declara că membrii Armatei populare a RDG condamnă crimele odioase, atrocitățile comise de forțele de securitate ale dictaturii lui Ceaușescu împotriva mișcării populare. Refuzul armatei de a lupta împotriva propriului popor – sublinia el – este un act patriotic, care se bucură de întregul nostru respect. El a oferit ajutor medical, arătând că în spitalele Armatei Populare din RDG pot fi tratați răniții români.

Gh.S.

HOMESCU IOAN (n. 24 aug. 1916, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Sibiu), pensionar, fost director al Administrației Financiare Sibiu.

Împușcat în cap, în locuința sa din str. Ștefan cel Mare. A fost declarat erou martir. (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

HORIA GHEORGHE DANIEL (n. 07 aug. 1969, Baia Sprie, jud. Maramureș - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

HORLACI TRAIAN (n. ? - m. 23 dec. 1989, Brașov), ofițer MI ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

HORN GYULA, (n. 05 iul. 1932, Budapesta), economist și om politic ungur.

Președinte al Partidului Socialist (1990-1998). Prim-ministru al Ungariei (1994-1998). La 21 dec. 1989, în calitate de ministru de externe al Ungariei, a declarat că guvernul maghiar studiază posibilitatea denunțării tratatului de prietenie și colaborare româno-ungar. A doua zi, afirma că statul său este interesat într-o schimbare cu adevărat democratică în România și pe această cale și reglementarea relațiilor ungaro-române, inclusiv problemele referitoare la „restabilirea drepturilor maghiarilor din România". Se insista pe ideea, potrivit căreia, guvernul ungur își asumă responsabilitatea față de destinul maghiarilor din România *„și de acum înainte, așa cum a făcut-o în trecut"*. La 23 dec., anunța că Ungaria recunoaște Consiliul Frontului Salvării Naționale *„ca reprezentant unic al puterii de stat"*, iar pe 24 dec., preciza că se opune cererii făcute de Forumul Democrat Maghiar de a intra în legătură cu FSN în vederea trimiterii în România *„a unor unități internaționale antiteroriste"*.

Gh. S.

HOSU VIRGIL (n. 18 dec. 1963, ?), inginer la întreprinderea Termoelectrica, Timișoara.

În ziua de 16 dec. 1989 s-a numărat printre protestatarii adunați în fața parohiei lui László Tőkés, apoi a participat la manifestațiile împotriva regimului totalitar din zona Catedralei. A fost arestat și internat la Penitenciarul de pe str. Popa Șapcă din Timișoara. La data de 20 dec. 1989, sub presiunea revoluționarilor timișoreni este eliberat. Președinte al *Asociației Luptătorilor din Timișoara Arestați în Revoluție* (ALTAR).

V.M.

HOTA IONEL (n. 25 apr. 1953, Târgu-Mureș, jud. Mureș - m. 23 dec. 1989, București), mecanic auto SUT Chitila, București.

Împușcat în cap, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova..*

V.M.

HOȚEA I. PETRIȘOR (n. 09 febr. 1968, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea Mecanică Fină din București.

Împușcat în zona fostului sediu al CC al PCR din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

HOZA IOAN MARCEL-VASILE (n. 2 dec. 1943, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), salariat civil MApN, la UM 01512 Sibiu.

Împușcat în zona Casei Armatei de către elevi de la UM 01512 Sibiu, care l-au confundat cu un terorist. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

HRISTACHE NECULAI IANCU (n. 14 oct 1957, Motoșeni, jud. Bacău - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), forjor la Rulmentul Brașov.

Împușcat în abdomen, în incinta clădirii fostului Consiliu Județen Brașov, de către un bolnav psihic care a încercat să sustragă o armă. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

HUBERT IACOB PETRU (n. 20 mart. 1950, Timișoara), ?

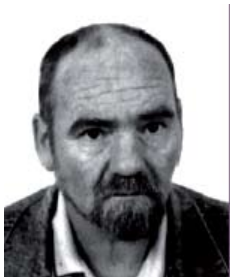

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia au fost tipărite și multiplicate documentele fundamentale emise și difuzate, în timpul revoluției, la Timișoara.

V.M.

HULA MARIN MIRCEA (n. 22 sept. 1969, Stoina, jud. Gorj - m. 23/24 dec. 1989, București), militar în termen MApN.

Împușcat în timp ce executa o misiune de pază a unui obiectiv militar. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

HUNEDOARA, municipiu în jud. cu același nume, în depresiunea omonimă la poalele Munților Poiana Ruscăi, pe r. Cerna. Prima mențiune documentară datează din 30 aug. 1265, ca oraș din 1415. Orașul Hunedoara este cunoscut încă din sec. al XVII-lea ca centru siderurgic. Aici se produce fontă, oțel, laminate de diferite dimensiuni și profiluri, industrie chimică, uzină cocsochimică, fabrică de aglomerare a minereului, de oxigen, de var, de prefabricate din beton, produse refractare, de încălțăminte, confecții, tricotaje de lână, de prelucrare a lemnului și produse alimentare. Teatru dramatic și de estradă. 81.334 locuitori (1992). În ziua de 22 dec. 1989, au loc manifestații pașnice, grupuri de presiune reușesc să pătrundă în sediul miliției municipale și să pună în libertate pe cei arestați și deținuți.

Gh. S.

HURD DOUGLAS (n. 08 mart. 1930), ministru de externe al Marii Britanii. La 22 dec. 1989, apreciază că înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu, *„drept o veste excelentă"* pentru România și Estul Europei, exprimându-și în același timp regretul că acest lucru s-a petrecut după *„o baie de sânge"*. El considera că acum când se va pune capăt violenței, trebuie să se instaureze un dialog între diferitele grupări politice, *„în scopul de a se crea instituții libere"*.

Gh. S.

HUȘMAN GHEORGHE IOAN-DORU (n. 24 iun. 1970, Adâncata, jud. Suceava - m. 22 dec. 1989, București), muncitor în construcții.

Împușcat în cap în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

HUWE DANNY (n. 01 dec. 1943, Geraardsbergen, Belgia - d. 26 dec. 1989, București), jurnalist belgian.

Împușcat în Drumul Taberei, în zona Răzoare.

V.M.

HUZUNEANU GHEORGHE EMANUEL-VICTOR (n. 16 apr. 1945, Constanța - m. 31 dec. 1989, Constanța), șef mecanic instructor la PETROMIDIA.

Împușcat în zona toraco-abdominală, în timp ce se ducea cu mașina la muncă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

I

IACOB PETRE GHEORGHE (n. 26 mai 1947, Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), ofițer MApN

Împușcat în incinta UM 01646 Buzău, de către un alt ofițer care a vrut să preia comanda unității. Înaintat, post-mortem, în gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

IAGĂRU CONSTANTIN CONSTANTIN (n. 03 nov. 1925, Ușurei, jud. Vâlcea - m. 23 dec. 1989, București), șef birou protecția muncii la întreprinderea Automecanica București.

Împușcat în locuința sa din Calea Dorobanți. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IANCU CRISTIAN (n. ? - m. ? dec. 1989, București).

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

V.M.

IANCU LUIZA-MIOARA (n. ? – m. 21 dec. 1989, Bucureşti).

Ucisă în zona Sălii Dales.

V.M.

IANĂŞ IOAN (n. 25 oct. 1947, Alioş, jud. Timiş), inginer principal la întreprinderea ELBA, Timişoara.

În perioada 18 - 20 de. 1989, a participat la mobilizarea angajaţilor întreprinderii ELBA în vederea executării marşurilor şi manifestaţiilor de protest împotriva regimului ceauşist, iar în perioada următoare a participat la acţiunile de pază şi apărare a întreprinderii. A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

IANOŞ PARIS (n. 12 dec. 1971, ? jud. Timiş - m. 17/18 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor la salubritate.

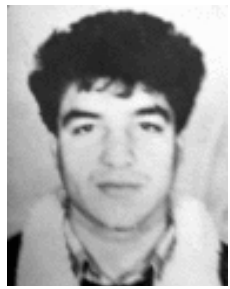

Împuşcat în torace, pe Calea Girocului din Timişoara de către un ofiţer MI (identificat, judecat, condamnat la 15 ani de închisoare şi scutit medical de executarea pedepsei). Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la Bucureşti şi incinerate la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş*

V.M.

IAŞI, municipiu situat în N-E României, pe lunca şi terasele Bahluiului, reşedinţa jud. cu acelaşii nume. Prima menţiune documentară da-

tează din anii 1387-1392, dar are o existenţă antyerioară întemeierii statului feudal Moldova. Punct de vamă, reşedinţă a curţii domneşti, important centru meşteşugăresc şi comercial în sec. XVI-XVII. Capitală a Moldovei, începând din a doua jumătate a sec. al XVI-lea, până în 1862. La **I.** s-au desfăşurat importante evenimente istorice. În mart. 1848 s-a desfăşurat o mişcare revoluţionară ce s-a încadrat în Revoluţia paşoptistă din Ţările Române, iar în perioada luptei pentru Unirea Principatelor (1859), oraşul a fost un puternic centru al mişcării unioniste. În timpul primului război mondial, între 1916 şi 1918, oraşul **I.** a fost sediul guvernului român. Puternic centru cultural-artistic şi ştiinţific cu vechi tradiţii. Aici a luat naştere, în 1640, Academia Vasiliană, prima şcoală superioară de limbă greacă şi slavonă, întemeiată de domnitorul Vasile Lupu la ctitoria sa, biserica Trei Ierarhi, iar în sec. al XIX-lea s-au înfiinţat mai multe instituţii culturale: Academia Mihăileană (1835), Societatea de Medici şi Naturalişti (1834) şi prima Universitate din România (1860). În aceeaşi perioadă au început să apară la **I.** reviste şi ziare de mare însemnătate pentru cultura românească: *„Dacia literară"* (1840), *„Propăşirea"* (1844), *„România literară"* (1855), *„Convorbiri literare"* (1867), *„Viaţa Românească"* (1906) ş.a. Şi astăzi, oraşul **I.** posedă numeroase instituăii de învăţământ superior şi aşezăminte culturale: Univeritatea *„Alexandru Ioan Cuza"* şi alte universităţi (de profil politehnic, de medicină şi farmacie, agronomie, conservator), cu zeci de mii de studenţi. O filială a Academiei Române cu institute de cercetări în diferite domenii. Tetrul Naţional *„Vasile Alecsandri"* (întemeiat în 1840), Teatru de operă şi balet (1856), o orchestră simfonică, Complexul muzeal *„Palatul Culturii"*, biblioteci, edituri, Grădina publică *„Copou"* (1834) etc. Valoroase monumente de arhitectură, arheologie şi istorie: Curtea Domnească (1434), pe locul căreia s-a ridicat în anii 1906-1921 Palatul Administrativ, azi Palatul Culturii, Palatul MihailSturdza, Palatul Cantacuzino-Paşcanu, Biserica Sf. Nicolae Domnesc, ctitorită de Ştefan cel Mare, biserica mănăstirii Galata, complexul mănăstirii Golia ş.a. Nenumărate case memoriale: bojdeuca lui Ion Creangă, casele în care au locuit Mihail sadoveanu, George Topârceanu, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu ş.a. Oraşul **I.** este un important centru industrial cu numeroase întreprinderi în care se produc: ţevi sudate, laminate de diferite profile, utilaj greu, material rulant feroviar, maşini şi unelte agricole, utilaje pentru industria lemnului, chimică şi a materialelor de construcţii, aparate de radio, casetofoane, mase plastice,

fibre sintetice, fire de bumbac, in și cânepă, mătase artificială, confecții, mobilă, medicamente, ulei, zahăr, alcool etc. Ape minerale sulfuroase. Centrul unei importante zone pomicole înconjurătoare. 344.425 locuitori (1992). La data de 14 dec. 1989, autorii manifestelor, fluturașilor și ai documentului intitulat: *„Chemare către toți românii de bună credință"*, semnat Frontul de Salvare Națională sau Frontul Popular Român, cheamă populația orașului la o demonstrație în Piața Unirii, de unde participanții urmau să se deplaseze spre Piața Palatului Culturii pentru a protesta împotriva *„terorii dezlănțuite de dictatura ceaușistă"*. Se făcea apel la forțele de ordine să dea dovadă de *„patriotism și clarviziune politică"* și să sprijine acțiunea. Intervenția autorităților și a forțelor de ordine, care au blocat zona și au arestat liderii, a făcut ca acțiunea să eșueze. Dar manifestația, conținutul *„Chemării"* și al manifestelor, precum și întreaga activitate a liderilor Frontului Popular Român, au reliefat atitudinea anticomunistă și anticeaușistă a ieșenilor și ea s-a constituit într-o acțiune importantă care a premers revolta timișorenilor din 16 dec. 1989.

Gh. S.

ICHIM GHEORGHE COSTICĂ (n. 15 aug. 1955, Râmnicelu, jud Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), procuror.

Împușcat în abdomen în zona Prefecturii din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

ICLENZAN DUMITRU IOAN (n. 05 mart. 1969, Aruncuta, Suatu, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor.

Împușcat în zona Astoria, str. Horia din Cluj-Napoca. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

ICLODEAN PARIS ADRIAN (n. 09 iun. 1964, Câmpia Turzii, jud. Cluj - m. 24 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), sudor la Autobaza Târgoviște.

Împușcat în cap. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 100/ 07.03.2000; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

IERUNCAVIRGIL(UNTARU VIRGIL – n. 16 aug. 1920, Lădești, jud. Vâlcea – m. 28 sepr. 2006, Paris, Franța), critic literar, eseist.

Absolvent al școlii primare în comuna natală. Studii gimnaziale și liceale începute la liceul *„Alexandru Lahovary"* din Râmnicu Vâlcea. Licențiat al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din București (1943). La începutul anului 1947, părăsește România cu o bursă acordată de Institutul Francez din București. Cu ajutorul lui Mihail Fărcășanu, care îl prezintă autorităților ca pe un membru al Partidului Liberal, obține statutul de refugiat politic în Franța și se stabilește la Paris. Angajat al *„Radiodifuziunii Franceze"* ca redactor al unor emisiuni politice și culturale în limba română (1952-1975). Din 1975 este colaborator al postului de radio *Europa Liberă,* de unde vorbește în cadrul emisiunilor intitulate *Actualitatea culturală românească* (împreună cu Monica Lovinescu) și *Povestea vorbei*.

Activitatea publicistică din exil este cuprinsă în volumul *Subiect și predicat,* apărut imediat după 1989, despre care autorul notează: *„Cartea de față e o simplă contribuție la exorcizarea vremurilor adormite. O carte de dragoste, o semantică trăită a vecinătății"*. În preajma evenimentelor din 1989 a transmis în direct, la postul de radio *Europa Liberă*, știri și comentarii despre situația din țară. Mircea Popa (1998) scria: *„Pentru cei mai mulți dintre noi numele lui Virgil Ierunca deșteaptă o rezonanță afectivă. El se asociază indiscutabil singurelor clipe luminoase, de adevărată bucurie intelectuală trăită de noi înainte de evenimentele din Decembrie 1989..."*. A vizitat de mai multe ori România după

1989. Distins, în septembrie 1999, cu Ordinul Național „Steaua României" în grad de Comandor.

M.T.

ILEA CORNEL (n. 18 sept. 1949. Ghijasa de Sus, jud. Sibiu - m. 29 dec. 1989, Sibiu), muncitor mecanic.

Împușcat în cap, în incinta UM 01512 Sibiu. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ILIA ECATERINA (n. 24 feb. 1969, Turda, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), pedagog.

Împușcată în Piața publică din Turda, de către un militar în termen care a declanșat accidental mitraliera de pe tanc.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

ILICI ILIE MARIOARA (n. 05 febr. 1964, Drăcșănei, jud. Teleorman - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), funcționară la Gaze.

Împușcată în abdomen, în zona Poștei din Brașov. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

ILICI NICOLAE NICOLETA (n. 17 ian. 1967, Berzeasca, jud. Caraș-Severin - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), studentă la Facultatea de Medicină din Cluj-Napoca.

Împușcată în abdomen, în zona Poștei din Brașov. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

ILIE MARIN COSTEL (n. 04 apr. 1950, București - m. 24 dec. 1989 București), electromecanic la întreprinderea Republica din București.

Împușcat în cap în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ILIE OCTAVIAN CRISTIAN (n. ? - m. ? dec. 1989, Timișoara), militar în termen MApN ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ILIE ȘTEFAN MARIAN (n. 3 aug. 1953, București - m. 23 dec. 1989, București), șofer la Ministerul Agriculturii.

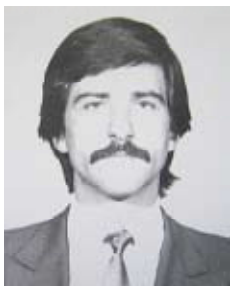

În 21 decembrie a fost împușcat în fața porții unei unități militare de la intersecția IRA 3 și spitalul Sf. Ioan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

ILIESCU ION (n. 03 mart. 1930, Oltenița, jud. Călărași), inginer și om politic român. Cercetător la

institutul de Studii și proiectări Energetice din București. A deținut importante funcții de partid și de stat; prim-secretar al CC al UTC și ministru pentru problemele tineretului (1967-1971), secretar al CC al PCR (1971). Din cauza divergențelor cu Nicolae Ceaușescu, a fost trimis ca secretar cu propaganda la Comitetului Județean Timiș al PCR (1971-1974), apoi ca prim-secxretar al Comitetului Județean Iași al PCR (1974-1979). În 1979, ca urmare a manifestării publice a opoziției sale față de cultul personalității lui **N. C.**, a fost îndepărtat din activitatea politică și numit președinte al Consiliului Național al Apelor (1979-1984) și apoi director al Editurii tehnice (1984-1989). Participant la Revoluția din Decembrie 1989, a fost ales președinte al CFSN (1989-1990), al CPUN (febr.-mai 1990), Președinte al României (1990-1996); în această funcție a impulsionat tranziția spre economia de piață și democrație pluralistă, acordând o atenție specială măsurilor de protecție socială. Președinte al Consiliului Național al IRRD (2004).

Opozant cunoscut al lui Nicolae Ceaușescu, **I.I.** se prezintă la televiziune după câteva ore de la fuga acestuia. Într-o primă intervenție, după ce a salutat înlăturarea dictatorului Ceaușescu, a apreciat că: *„Poporul nostru trebuie să dea dovadă de maturitate în aceste momente, să ne putem organiza pe baze democratice. Vom constitui în cursul acestei zile un Comitet al Salvării Naționale, care să înceapă să pună ordine"*. El a cerut ca, la ora 17.00, *„toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă"* să vină la CC: *„Trebuie neapărat să ne organizăm într-un Comitet de Salvare Națională. Să elaborăm un program de acțiune"*. De la Televiziune s-a deplasat la MApN, unde a discutat cu generalul Stănculescu, care, așa cum aprecia mai târziu: *„ne-a oferit găzduire și primele informații. Mi-am dat seama că singura instituție pe care ne puteam sprijini, în condițiile acelea, era Armata"*. Ajuns în balconul de la CC, după ora 17.00, împreună cu alți revoluționari, s-a adresat mulțimii, subliniind că procesul revoluționar început este ireversibil, că Securitatea nu mai există, iar Organele MI au trecut în subordinea Armatei. Anunță că se va constitui Comitetul Frontului Salvării Naționale. *„Scopul nostru este ca să construim o nouă structură a puterii politice… Să pregătim alegeri libere"*, să se asigure *„o viață în care poporul să fie, realmente, factorul de decizie,*

factorul de conducere a vieții publice". Apoi, în aceeași clădire, alături de alți revoluționari, discută despre constituirea noului organ de conducere. El a propus ca acest organism să se numească Frontul Salvării Naționale (FSN), cu un Consiliu, care să asigure îndeplinirea obiectivelor propuse. Activitatea de definitivare a platformei-program a continuat la Televiziune, luându-se ca bază textul elaborat de Dumitru Mazilu, căruia i s-au adus unele completări și amendamente. Seara târziu, în jurul orei 23.00, **I.I.** a dat citire acestui document, intitulat *„Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale"*. La finalul prezentării, el a citit numele celor care alcătuiau Consiliul FSN. În totalul de 35 de persoane, ultimul pe listă fiind **I.I.** În dimineața zilei de 23 dec. 1989, **I.I.**, cu o parte a conducerii CFSN, s-au deplasat la sediul MApN. Din motive rămase obscure, după difuzarea comunicatului FSN, situația din țară a continuat să se deterioreze, actele teroriste luând o mare amploare. Referindu-se la această situație în seara aceleiași zile, **I.I.** declara la Televiziune că, datorită acțiunilor criminale a unor bande de teroriști instruiți special pentru luptă împotriva maselor populare și apărarea dictatorului, *„activitatea noastră, a Consiliului, nu s-a putut desfășura normal, în cursul acestei zile. Am fost nevoiți să dăm prioritate acțiunilor coordonate de luptă împotriva teroriștilor"*. Conducerea CFSN a ajuns la concluzia că luptele nu vor înceta atâta timp cât Ceaușescu este în viață. În seara zilei de 24 dec. 1989, **I.I.** a semnat decretul prin care se înființa Tribunalul Militar Excepțional, cu misiunea de a judeca *„faptele deosebit de grave săvârșite de cetățenii Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena, destituiți din funcțiile de stat și politice prin acțiunea revoluționară a maselor populare"*. Judecarea în regim de urgență – se preciza în decret – este impusă de dorința, în acest sens, a tuturor cetățenilor cinstiți ai României. La 27 dec. 1989, în capitală s-a desfășurat prima ședință plenară a CFSN în care, **I.I.** a prezentat, în sinteză, activitatea Consiliului. Se alege Biroul Executiv al CFSN, în funcția de președinte este ales **I.I.** În seara zilei de 31 dec. 1989, cu prilejul anului nou, **I.I.** aduce *„un profund omagiu tuturor celor ce s-au sacrificat pentru cauza Revoluției, tuturor celor ce au participat activ la asaltul și înlăturarea dictaturii"*. După ce anunță o serie de măsuri care vizau: abolirea pedepsei cu moartea; sistarea exporturilor de alimente și a lucrărilor de investiții costisitoare; realizarea unor importuri de bunuri de consum; acordarea către membrii CAP a unor loturi de folodință personală de până la 5000 de metri patrați ș.a., în final face cunoscut că FSN va acționa pentru

„promovarea democrației în toate sferele vieții sociale”, pentru promovarea *„pluralismului politic”*, pentru *„o conlucrare cu adevărat frățească între toate naționalitățile care conviețuiesc pe teritoriul României”*, pentru *„respectarea tuturor obligațiilor internaționale”*, pentru *„o largă deschidere în lume”*. Lucrări publicate despre Revoluție: *„Revoluție și Reformă. Momente de istorie,* București, 1994; *Toamna diplomatică,* București, 1995; *Probleme globale. Creativitate,* ediția a 3-a, București, 1996; *Dialoguri româno-americane,* București, 1996; *Viața politică între violență și dialog,* București, 1997; *Încotro societatea românească?,* București, 1999; *Sub tirul întrebărilor*, București, 2000; *Renașterea speranței,* București, 2001; *România – renașterea speranței,* București, 2001; *Revoluția română,* București, 2001.

Gh. S.

ILIEȘ DRAGOȘ TRAIAN (n. 09 ian. 1969, Pătârlagele, jud. Buzău - m. 22/23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01171 Buzău.

Împușcat în abdomen, în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

ILIEȘU PETRU NICOLAE (n. 12 sept. 1951, Timișoara, jud. Timiș), scriitor și publicist.

Lucrează la Biblioteca Județeană Timiș (1979-1996). Colaborează la revistele „Orizont”, „Forum studențesc”, „Luceafărul”, „Vatra”, „Steaua”, „Viața Românească”, „Cronica”, „Origini” (SUA), „Halb-jahreschrif” (Berlin), „Via Europa” (Belgia). În vara anului 1982 a fost arestat pentru răspândirea de manifeste împotriva regimului Ceaușescu. După eliberare au urmat măsuri dure din partea Securității. În 1989 scrie poemul *„Scrisoare deschisă despre fratele meu, domnul Gorbaciov”*, care a fost citit la postul de radio *Europa Liberă*. În decembrie 1989 a fost prezent pe străzile Timișoarei de la

primele mișcări protestatare. Aflat în București, în 18 decembrie 1989, a făcut un apel internațional de condamnare a represiunii de la Timișoara. În 21 decembrie 1989 a fost arestat în București, împreună cu poetul Nicolae Prelipceanu. Este ales membru în Consiliul Județean al FSN (biroul cultură - mass-media). Este președinte fondator al Fundației „Timișoara 89" (1989-2003) și președinte al Federației Organizațiilor Umanitare, Timișoara (1991-2007). Este distins cu titlul „Luptător remarcat prin fapte deosebite în Revoluția Română".

Gh. S.; G.R.

IMECS IMRE LASZLO (n. 24 mai 1971, Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), militar în termen la UM 01090 Predeal.

Împușcat, în zona sediului poștei din Brașov. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 41/24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

INSTITUTUL DE INVESTIGARE A CRIMELOR COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA (IICCR), instituție publică cu personalitate juridică, înființată în baza H.G. nr. 1.724 din 21 dec. 2005, aflată în subordinea Guvernului României și în coordonarea primului-ministru, având ca scop investigarea științifică și identificarea crimelor, abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe întreaga durată a regimului comunist în România, precum și sesizarea organelor în drept în acele cazuri în care sunt depistate situații de încălcare a legii. IICCR este condus de un Consiliu, alcătuit din 11 personalități ale societății civile, numite prin decizie a primului-ministru. Consiliul alege un comitet director format dintr-un președinte și doi membri, care conduc activitatea curentă a institutului. În noiembrie 2009, **IICCR** a fost comasat cu *Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc (INMER)*, rezultând o nouă instituție, *Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER)*.

Bibliografie: M.Of. nr. 1195/30.12.2005; M. Of. nr. 298/03/2006; M. Of. nr. 295/04.05.2007.

V.M.

INSTITUTUL DE INVESTIGARE A CRIMELOR COMUNISMULUI ȘI MEMORIA EXILULUI ROMÂNESC (IICCMER), instituție constituită în baza H.G. nr. 1.372/18 nov. 2009, cu modificările și completările ulterioare, prin comasarea prin fuziune a Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) și a Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc (INMER), având ca obiective: administrarea și analizarea, de o manieră riguroasă și științifică, a memoriei regimului comunist din România, precum și a consecințelor acestuia; sprijinirea constituirii unor mecanisme educaționale și de informare destinate să promoveze, la nivel public, național și internațional, memoria perioadei comuniste din istoria României și de încurajare a dezvoltării unei culturi a libertății, democrației și a statului de drept; dezvoltarea și încurajarea cercetării științifice și studiul avansat în domeniul istoriei comunismului, prin metode critice și comparative și în concordanță cu standardele internaționale; culegerea, arhivarea și publicarea documentelor referitoare la exilul românesc din perioada 1940 – 1989.

Bibliografie: M. Of. nr. 802/ 25.11.2009.

V.M.

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU MEMORIA EXILULUI ROMÂNESC (INMER), organ de specialitate al administrației publice central, cu personalitate juridică, înființat în baza H.G. nr. 656 din 05 iun. 2003, aflat în subordinea Guvernului și coordonarea ministrului culturii și cultelor. În conformitate cu același H.G., **INMER** are ca obiect de activitate culegerea, arhivarea, cercetarea si publicarea documentelor referitoare la exilul romanesc din perioada 1940-1989, precum si rezolvarea unor probleme pendinte legate de fostul exil. În noiembrie 2009, **INMER** a fost comasat cu *Institutul de investigare a crimelor comunismului în România (IICCR)*, rezultând o nouă instituție, *Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER)*.

Bibliografie: M. Of. nr. 417 din 13/06/2003; M. Of. nr. 464 din 29/06/2003; M. Of. nr. 802 din 25/11/2009.

V.M.

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI (INST), instituție autonomă de cercetare, sub egida Academiei Române, înființată în baza H.G. nr. 150 din 04 mai 1993. **INST** are ca obiect de activitate culegerea, arhivarea, cercetarea si publicarea documentelor referitoare la formele totalitarismului în România și este condus de un Consiliu Științific format din:

Ion Basgan, Ilie Bădescu, Petre Bunescu, Gheorghe Buzatu, Radu Câmpeanu, Ioan Chiper, Radu Ciuceanu (Președinte), Mihai Cojocaru, Florin Constantiniu, Dinu C. Giurescu, Mihai Golu, Armin Heinen (Vicepreședinte), Vladimir Iliescu, Nicolae Ivan, Corneliu Mihail Lungu, Gheorghe Manole, Liviu Mureșan, Mihai Nicolescu, Gheorghe Onișoru, Octavian Roske (Secretar științific), Ioan Scurtu, Mircea Suciu, Dumitru Șandru, Ștefan Ștefănescu, Florian Tănăsescu, Răzvan Theodorescu, Dorel Zugrăvescu, ÎPS Ioan Robu, ÎPS Bartolomeu Anania. **INST** editează publicația *„Arhivele Totalitarismului"*.

Bibliografie: M.Of. nr. 84 din 04/05/1993.

V.M.

INSTITUTUL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989 (IRRD), este o instituție înființată prin L. nr. 556 din 07 dec. 2004 cu scopul de a cerceta istoria revoluției române din 1989. Conducerea **IRRD** este asigurată de un *„Colegiu Național"* alcătuit din personalități reprezentative ale revoluției române. Numirea membrilor Colegiului Național se face de către președintele României. Prin D. nr. 1151 din 14 dec. 2004 ca membri ai Colegiului Național, au fost numiți: *Petrică Balint, Sergiu Chiriacescu, Emilian Vasile Cutean, Iosif Dan, Emil Dumitrescu, Lorin Fortuna, Cazimir Ionescu, Claudiu Iordache, Eugenia Iorga, Mihai Ispas, Dumitru Mazilu, Alexandru Mironov, Sergiu Nicolaescu, Gheorghe Pastor, Romeo Raicu, Petre Roman, Adrian Sanda, Ioan Savu, Răzvan Theodorescu, Dan Toader, Doru Țigău, Viorel Vișan, Valentin Voicilă, Emil Vlădeșan, Gelu Voican-Voiculescu*. Legea nu prevede vreun termen pentru mandatul Colegiului Național, aceștia fiind numiți pe viață. În prima ședință a Colegiului Național a fost ales în unanimitate președintele **IRRD**, în persoana lui Ion Iliescu, și directorul instituției, revoluționarul timișorean Claudiu Iordache. Colegiul Național a ales și Consiliul Științific al **IRRD**, organism alcătuit mai ales din istorici de profesie, având rolul de a supraveghea publicațiile care apar sub egida institutului. Componența actuală a acestuia: *președinte – acad. Dan Berindei; vicepreședinte – Ion Calafeteanu; secretar – Alexandru Oșca; membri – acad. Dinu C. Giurescu, Ion Alexandrescu, Ioan Chiper, Adrian Cioroianu, Radu Ciuceanu, Constantin Hlihor, Dumitru Mazilu, Gheorghe Onișoru, Adrian Pop, Gheorghe Sbârnă, Ioan Scurtu, Constantin Buchet, Silviu Minoiu, Teodora Stanciu-Stănescu, Ion Bucur, Adrian Niculescu, Dumitru Tomoni, Dinu Zamfirescu.* Din cadrul Consiliului Științific provine directorul adjunct al *IRRD*, acesta fiind, de la

înființare pînă în anul 2009, istoricul Ioan Scurtu, iar din anul 2009, până în prezent, istoricul Ion Calafeteanu. **IRRD** este organizat pe trei direcții: *Direcția cercetare, Direcția organizare evenimente și activi-tăți editoriale și Direcția financiar-contabilitate și administrativ*. Finanțarea **IRRD** este asigurată de la stat prin bugetul Senatului României și din venituri proprii. Spațiul și mijloacele necesare organizării și funcționării Institutului sunt asigurate de Administrația Protocolului de Stat. **IRRD** editează două periodice: *„Clio 1989"* și *„Caietele Revoluției"*.

Bibliografie: M. Of. nr. 1194 din 14/12/2004;

V.M.

INSTITUTUL ROMÂN DE ISTORIE RECENTĂ (IRIR), este un institut dedicat cercetării trecutului recent al României. A fost înființat în anul 2000 din inițiativa domnului Coen Stork, fost ambasador al Olandei în România (decembrie 1987 - mai 1993). Denumirea oficială a institutului este *„Fundația pentru Studiul Istoriei Recente a României"*. Finanțarea inițială a venit din partea Ministerului de Externe al Olandei prin programul MATRA. Prin lucrările sale, bazându-se pe dosare din arhiva Partidului Comunist Român sau din cele ale fostei Securități, **IRIR** are meritul de a fi arătat cum a funcționat sistemul concentrațional din perioada regimului comunist, ce fel de oameni erau selectați în nomenclatura de partid și de stat, la ce fel de comenzi răspundeau și cum reușeau să mențină sistemul.

Sursă: Wikipedia, accesată la data de 22 oct. 2010.

V.M.

IOANESEI ADRIAN (n. 24 sept. 1969, Vaslui - m. 24 dec. 1989, Mărăcineni, jud. Buzău), militar în termen la UM 01027 Piatra-Neamț.

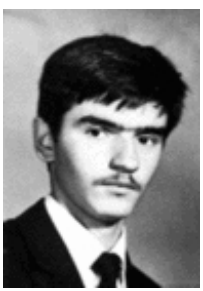

Împușcat în inimă și în cap. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

ION GHEORGHE CONSTANTIN (n. 10 aug. 1949, Nuci, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22/23 dec. 1989, București), salariat civil (conducător auto) la UM 02210 București.

Împușcat în incinta Ministerului Apărării Naționale. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ION GHEORGHE STANCU (n. 25 dec. 1959, Pitaru, jud. Dâmbovița - m. 26 dec. 1989, București), ?.

Împușcat pe str. Lemnea. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ION MARIA (n. 01 mart. 1931, Pagaia, jud. Bihor - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), pensionară.

Împușcată în cap, după ce fusese rănită în umăr, pe str. Lidia, în timp ce se afla într-o mașină; decedată la Spitalul Județean din Timișoara. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș*

V.M.

ION MARIN VASILE (n. 18 iun. 1954, Lepșani, jud. Ialomița - m. 23 dec, 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ION VASILE FLOAREA (n. 24 aug. 1928, Siliștea, jud. Argeș - m. 24 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată la intrare în București (șos. Chitila).

V.M.

IONAȘCU ION PAUL (n. 08 sept. 1968, Costache Negri, jud. Galați - m. 23/24 dec. 1989, București), muncitor betonist.

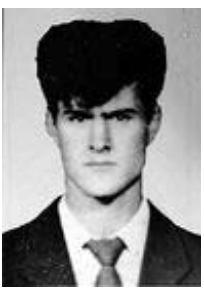

Împușcat în zona Sălii Palatului din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

IONEL VASILE (n. 22 mart. 1927, Botoșani), general.

General-maior (1964); general-colonel (06 mai 1971); adjunct al ministrului apărării naționale și șef al Direcției Generale a Înzestrării (1964 - 14 iun. 1980); trecut în rezervă (1980); adjunct al ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor și director general al Centralei Canalului Dunăre - Marea Neagră (iun. 1980 – dec. 1984) și adjunct al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe (dec. 1984 - 28 dec. 1989). La 25 dec. 1989 este reactivat și numit la conducerea Marelui Stat Major al Armatei în locul generalului Ștefan Gușă.

Gh.S.

IONESCU CAZIMIR BENEDICT (n. la 14 mart. 1946, Caracal, jud. Olt), inginer.

Înainte de 1989 a lucrat ca inginer la Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Petrol și Gaze Brașov, la Trustul de petrol Bolintin Vale, iar între 1984-1989 la Institutul de Economie Industrială din București. În timpul Revoluției din 1989 de la București s-a aflat în perimetrul fostului Comitet Central al PCR, la Televiziune, la Ministerul Apărării Naționale. A devenit membru al Consiliului Frontului Salvării Naționale, În după amiaza zilei de 22 dec. 1989, prezent alături de alți revoluționari în Studioul 4 al televiziunii, după ce propune un moment de reculegere, în întreaga țară *„pentru frații, părinții, prietenii noștri călcați de ancuri și împușcați"* și formulează o serie de cerințe ce trebuiau să fie îndeplinite în perioada următoare, și care vizau: organizarea de comitete cetățenești menite sî asigure trecerea pașnică la un regim democratic, apărarea obiectivelor economice și a instituțiilor de acte de diversiune ce ar putea fi puse la cale de rămășițele dictaturii ceaușiste ș.a. Anunță că este în curs organizarea unui guvern provizoriu care va conduce țara până la alegerile libere și care va elabora un program de măsuri cuprinzătoare. În acest sens, face apel la disciplină, discernământ și la spiritul de dreptate al cetățenilor. În final, cere să se facă un jurământ că *„se vor lua toate măsurile pentru ca niciodată, pe pământul României să nu mai fie posibilă instaurarea vreunui sistem dictatorial"*. A fost vice-președinte al Biroului Executiv al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională (27 dec. 1989 - 09 febr. 1990).

Gh.S.

IONESCU (IONESCO) EUGEN (n. 26 nov. 1909, Slatina - m. 28 mart. 1994, Paris), scriitor francez de origine română. Membru al Academiei Franceze. Stabilit în Franța în 1938.

În perioada 1931-1938 colaborează la *„Vremea"*, *„Azi"*, *„Viața literară"*, *„Rampa"* etc., publicând eseuri cu un pronunțat caracter contestatar (*„Nu"*). Versuri (*„Elegii pentru ființe mici"*). Teoretician al avangardei deceniului șase, **E.I.** se impune ca unul dintre marii creatori ai anti-teatrului

și teatrului absurdului, ca expresie a adversității sale împotriva regimurilor totalitare, atât de extremă stângă, cât și de extremă dreaptă. Refuzând formula clasică și convenționalismul, **E.I.** promovează un teatru de situație aflat la granița dintre coșmar și realitate. Piesele sale, relevând paradoxalul, absurdul existențial, surprind automatismul limbajului (*„Cântăreața cheală”, „Lecția”*) ca simptom al depersonalizării și dezumanizării (*„Scaunele”, „Rinocerii”, „Regele moare”, „Foamea și setea”* etc.). La 19 dec. 1989, adresa un mesaj prin intermediul postului *„Europa Liberă”* prin care își exprima atașamentul față de poporul român, căruia îi dorea izbândă, convins fiind că ea, până la urmă, va veni. *„În momentul în care construcția Europei devine realitate, există o țară care se află în ceasul cel mai nefericit al istoriei sale, în pragul dispariției sale ca popor, în pragul ieșirii sale definitive din Europa... Iar a ieși din Europa înseamnă a ieși din istorie, ambele fiind îngemănate. Cum să nu reacționezi la acest genocid cultural ai cărui martori sîntem? Cum să nu fii solidar cu aceste voci care au curajul să se ridice în România? A nu le auzi, a nu le sprijini ar face din noi vinovații care nu au venit în ajutorul unui popor aflat în pericol”*. A doua zi, într-o declarație făcută unui corespondent al postului de radio „Vocea Americii”, se arăta îngrozit de ce se petrece în România, dar reitera convingerea că Ceaușescu a pierdut partida și că poporul român, cu tot greul, cu toate sacrificiile, o să biruiască.

Gh. S.

IONESCU ION CONSTANTIN (n. 07 aug. 1942, Mlăjeț, jud. Buzău - m. 22 dec. 1989, Sibiu), Ofițer MI la Biroul de Cercetări Penale al Miliției Sibiu.

Împușcat lângă gardul UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

IONESCU LAZĂR NICOLAE (n. 06 dec. 1954, București - m. 23/24 dec. 1989, București), salariat la Cooperativa Instalatorul.

Împușcat în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IONESCU NICOLAE GHEORGHE (n. 15 apr. 1961, București - m. 22/23 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IONESCU OVIDIU - CANTEMIR MICHAEL - CECIL (n. 06 oct. 1967, București - m. 22/23 dec. 1989, București), electronist IIRUG.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IONESCU PETREA CONSTANTIN (n. 21 aug. 1957, Amara, jud. Ialomița - m. 23 dec. 1989, București, ofițer MApN.

Împușcat în zona Aeroportului Internațional Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IONESCU VINTILĂ RADU - ALEXANDRU (n. 14 iun. 1972, Bucureşti - m. 21 dec. 1989, Bucureşti), elev.

Strivit de un TAB, înjunghiat şi împuşcat în faţa Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IONIŢĂ CONSTANTIN NICOLAE (n. 04 dec. 1948, Otopeni, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), ?.

Împuşcat în curtea locuinţei sale. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din Municipiul Bucureşti.*

V.M.

IORCIC PETREA LUCIAN (n. 15 sept 1954, Oţelu Roşu, jud. Caraş-Severin - m. 24 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Decedat, pe scara blocului în care locuia, din cauza unor plăgi multiple. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Brăila.*

V.M.

IORDACHE ANDREI EMANUEL (n. 29 iul. 1965, Hărău, jud. Hunedoara - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 01342 Turda.

Împuşcat în cap, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Hunedoara.*

V.M.

IORDACHE CLAUDIU (n. 03 nov. 1942, Bucureşti), poet; până în 1989 a fost proiectant în construcţii la Institutul de Proiectări al jud. Timiş.

Membru fondator al FDR (20 dec. 1989); vicepreşedinte (08 apr. 1990) şi prim-vicepreşedinte al FSN (sept. 1990 - febr. 1991); membru al CPUN al jud. Timiş (febr. - iun. 1990). În ziua de 19 dec. 1989, la IPROTIM, în şedinţa aranjată pentru condamnarea manifestanţilor, **C.I.** protestează şi declară că în stradă nu sunt huligani ci reprezentanţi ai poporului. În dimineaţa zilei de 20 dec. 1989, Timişoara era în grevă generală. Coloanele de manifestanţi grupaţi pe întreprinderi se îndreptau spre centrul oraşului, scandând lozinci revoluţionare. În faţa Operei, **C.I.** se desface la piept şi se adresează militarilor: *„Trageţi! Trageţi în mine!"*. Soldaţii ezită şi apoi se retrag treptat. Alături de un grup de manifestanţi, printre care: Lorin Fortuna, Ioan Chiş, Ştefan Ivan ş.a., se îndreaptă spre intrarea principală a Operei, fără a li se mai opună rezistenţă. Ca lider al revoluţiei timişorene şi membru al Biroului Executiv al Frontului Democratic Român în cuvântarea rostită de la balconul Operei, **C.I.** făcea apel la solidaritate: *„Singura soluţie este să rămânem împreună"*. După eşecul misiunii reprezentanţilor revoluţionarilor la tratativele cu delegaţia guvernamentală condusă de primul ministru, Constantin Dăscălescu, face parte dintr-o altă delegaţie, care însoţită de câteva sute de manifestanţi se deplasează din nou, între orele 17.00 – 18.00, la Comitetul Judeţean de Partid, fiind primiţi cu urale de către demonstranţii din zonă. Aici continuă discuţiile, pe baza revendicărilor înaintate, cu primul secretar al jud. Timiş şi cu alţi activişti de partid. Constatând că reprezentanţii puterii nu manifestă receptivitate şi rămân în fixitatea poziţiei regimului ceauşist ei

hotărăsc să se retragă la Operă, care, *„fiind locaș de cultură, oferea o protecție mai sigură și se diminua riscul represiunii"*. În după amiaza zilei de 23 dec. 1989, Comitetul Frontului Democratic Român din Timișoara, având în vedere constituirea în Capitală a Consiliului Frontului Salvării Naționale, decide afilierea la programul acestuia și integrarea în structura sa. Este ales vicepreședinte al Biroului Executiv al CFSN din Timișoara. A publicat mai multe cărți în cae a evocat evenimentele din decembrie 1989, ca și evoluția României la cumpănă de milenii: *„Isus s-a născut la Timișoara. Decembrie ' 89"*, Timișoara, 1994; *„România pierdută"*, București, 1995; *„Singur între români"*, București, 1997; *„O Românie de câștigat sau o națiune în descompunere"*, București, 2006, *Securitatea – Confiscarea unei națiuni*, București, 2009.

Gh. S.

IORDAN FLOREA SILVIU-SEBASTIAN (n. 06 febr. 1971, Timișoara, jud. Timiș - m. 23 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), elev.

Împușcat în torace, pe str. Olimpiadei din Timișoara de militarii în termen din cazarma Oituz. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

IORGA EUGENIA (n. 17 dec. 1954, București), profesoară la Liceul „Gheorghe Lazăr", București.

În noaptea de 21 dec. 1989, participă la manifestația de la sala Dalles din București. Adoua zi, (22 dec. 1989), după fuga lui Nicolae Ceaușescu, intră odată cu valul de revoluționari în sediul CC al PCR, apoi la sediul Televiziunii, în Studioul 4, unde va rămâne până în ziua de 29 dec. 1989. În 23 dec. 1989, se adresează, din Studioul 4, liceenilor din București, amintindu-le că *„șansa de libertate"* despre care le-a vorbit de nenumărate ori a devenit realitate.

Din același studiou, citește Salutul de Crăciun al Consiliului Frontului Salvării Naționale (CFSN) adresat poporului francez și, totodată, transmite condoleanțe pentru moartea ziaristului Jean Louis Calderon. Membră a CFSN (din 22 dec.. 1989) și a Colegiului Național al Institutului revoluției Române din decembrie 1989 (din 2004).

IOSIF DAN (n. 14 oct. 1950, București - m. 05 dec. 2007, Novosibirsk), electronist.

Participant la revoluția Română din Decembrie 1989, fiind una din figurile autentice ale ei și unul dintre organizatorii și conducătorii grupului de rezistență din zona hotelului „Intercontinental", unde în după-amiaza zilei de 21 dec. 1989, a fost ridicată o baricadă care a devenit simbolul luptei împotriva lui Nicolae Ceaușescu. Aici, alături de alți revoluționari, printre care Dumitru Dincă, Radu Silaghi și Romeo Raicu, a înfruntat cu eroism, forțele de represiune până la miezul nopții de 21/22 dec. 1989, când „Baricada" a fost spulberată de tancurile armatei. După fuga lui Nicolae Ceaușescu, clădirea CC este ocupată de manifestanți. Printre primii care au intrat în aceasta, s-a aflat și **D.I.** care, din balconul CC a făcut apel la ordine și a propus păstrarea unui moment de reculegere pentru *„victimele care au căzut pentru libertatea noastră"*.

C.R.

IOSUB CONSTANTIN CONSTANTIN (n. 06 febr. 1971, Liteni, jud. Suceava - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), elev.

Împușcat în torace, în zona Catedralei Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

IOȚCOVICI GHEORGHE GHEORGHE-NUȚU (n. 23 iun. 1965, Cebza, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), strungar.

Împușcat în membrele inferioare, în zona Operei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

IRIMIA TELE (n. 02 febr. 1964 ? - m. ? dec. 1989, București), muncitor la Întreprinderea 23 August București.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

IROD GRIGORE GABRIEL (n. 02 nov. 1948, București - m. 08 mart. 1990, București), bucătar.

Rănit la data de 24 dec. 1989, îm București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ISACOV IOAN (n. 03 mart. 1912, ? - m. 24 dec. 1989, București), pensionar.

Împușcat în cap pe șos. Olteniței, sect. 4, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

ISFAN ANDREI (n. 12 apr. 1948, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în torace, în zona Catedralei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

ISMAIL ALI (n. ? - m. ? dec. 1989, Constanța), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

ISPAS DUMITRU (n. 12 oct. 1945, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea Autobuzul din București.

Împușcat în cap în zona fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/ 13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993.

V.M.

ISPAS MIHAIL (n. 08 iun. 1965, București), ?.

A luptat în Revoluția Română, fiind în echipa constituită în seara zilei de 22 decembrie 1989, în apropierea lui Ion Iliescu. Membru fondator al Clubului TV 22, adjunct al Ministrului Tineretului și sportului, în 1990, inspector la Comitetul Olimpic Român. A fost deputat FSN, circumscripția București. membru al

Colegiului Național al IRRD din Decembrie 1989.

Caietele Revoluției, nr. 3 (28)/2010.

ISPAS ȘTEFAN DANIEL (n. 05 nov. 1970, București - m. 23 dec. 1989, Baloteşti, Sectorul Agricol Ilfov), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ISTRATE N. NICOLAE (n. 30 iun. 1968, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), conducător auto la ITA Sibiu.

Împușcat în regiunea lombară, în zona hotelului Continental. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ISTVAN BORBELY (n. 20 ian. 1958, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor tipograf.

Împușcat în torace și abdomen, în zona Pieței Libertății. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

IUGA DUMITRU (n. 21 apr. 1942, Mateeşti, jud. Vâlcea), tehnician electronist la Televiziunea Română.

În anul 1983, împreună cu alți șase colegi, inițiază *„Mișcarea pentru Libertate și Dreptate Socială din România"*. În anul următor sunt implicați într-un proces. Dumitru Iuga, considerat un *„element periculos"*, este condamnat la 12 ani de închisoare, pentru complot împotriva orânduirii socialiste. După șase ani de detenție la Aiud și Jilava, este eliberat la 9 septembrie 1989, rămânând sub supravegherea Securității, care, prin metode specifice – filaj, prelucrare informativă, ascultarea telefoanelor, racolarea informatorilor – urmărea izolarea fostului deținut politic. Soția *„obiectivului"* și cele două fiice sunt, la rându-le, luate în *„contact operativ pentru influențare pozitivă"* și *„educare și descurajare"*. În dec. 1989, din Studioul 4 al TVRL, se adresează românilor. În 1998 este ales în Consiliul de Administrație al Societății Române de Televiziune. În prezent este președintele Sindicatului Liber din TVR.

Bibliografie: Caietele Revoluției, nr. 4 (23)/2009.

IVAN CONSTANTIN MARIUS (n. 04 iun. 1958, Reșița, jud. Craș-Severin - m. 24 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), electromecanic la PTTR.

Împușcat în abdomen și încoapsa dreaptă, în timpul executării unei misiuni de pază a sediului poștei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

IVAN DUMITRU (n. ? - m. 23 dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

IVAN ȘTEFAN (n. ?), ?, Timișoara.

Membru al ultimului Birou executiv al Frontului Democratic Român.

V.M.

IVAN ȘTEFAN CONSTANTIN-DANIEL (n. 24 mart. 1968, București - m. ? dec. 1989, Brașov), militar în termen MApN.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

IVANOF FLOREA GHEORGHE (n. 18 mart. 1936, Alexandria, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), tehnician.

Împușcat în zona Orizont (Drumul Taberei). A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

IVANOVICI CONSTANTIN-BEBE (n. 28 mart. 1947, Bolintin Vale, jud. Giurgiu), sculer matrițer la Întreprinderea „Electroaparataj" București (1961-1989).

În ziua de 21 dec. 1989 s-a aflat în rândul revoluționarilor de la „Intercontinental". A doua zi, împreună cu alți manifestanți s-a îndreptat spre postul național de Televiziune unde

a purtat discuții cu directorul general, Petre Constantin, pentru reluarea transmisiei, rămânând, ulterior, la etajul XI al clădirii Televiziunii Române. Membru al CFSN (22 dec. 1989); membru al CPUN (18 febr. - 09 iun. 1990).

Gh. S.

J

JÄGER HORST, primar al orașului Gera din Republica Democrată Germană, anunța la 23 dec. 1989, constituirea, sub patronajul său, a unui Comitet cetățenesc pentru sprijinirea locuitorilor Timișoarei.

Gh. S.

JARUZELSKI WOJCIECH (n. 06 iul. 1923), general și om politic comunist polonez. Prim-secretar al CC al Partidului Munictoresc Unit Polonez (1981-1989). Președinte al Consiliului de Miniștri (1981-1985), președinte al Consiliului de Stat (șef al statului în 1985-1989). Președinte al Republicii (1989-1990).

În perioada 1981-1983 a instituit în țară starea de necesitate pentru a contracara activitatea și popularitatea crescândă a sindicatului *„Solidaritatea"* (scos în afara legii în 1982). Degradarea socială și economică a țării l-a constrâns, în 1988, să negocieze cu *„Solidaritatea"* pentru crearea unui nou echilibru de putere. La 24 dec. 1989, **W. J.** declara la radio că tragedia poporului român a provocat printre polonezi sentimente de îngrijorare, de indignare și de condamnare a tuturor vinovaților. „Sprijin deplin mișcarea care năzuiește *spre renașterea democratică a României frățești! Mă solidarizez cu inițiativele umanitare și cu acțiunile care sprijină ajutorul ce se va acorda poporului român încercat de atâtea suferințe tragice"*.

Gh. S.

JENSEN UFFE ELLEMANN, ministrul de externe al Danemarcei, considera, la 22 dec. 1989, că vestea înlăturării lui Nicolae Ceaușescu este „o știre minunată", iar la data de 24 dec., condamna acțiunile represive ale fostului dictator, exprimându-și

solidaritatea cu poporul român, precizând că s-a pus la dispoziția Crucii Roșii daneze, suma de 8.000.000 de coroane pentru ajutorarea României.

S.Gh

JIANU MARIN EUGEN-DAN (n. 30 nov. 1956, Craiova, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), muncitor la ICRA.

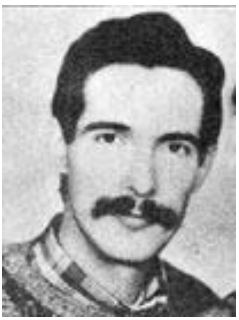

Împușcat într-un imodil de pe str. Onești din Craiova de către un luptător de la gărzile patriotice. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

JIANU GHEORGHE DUMITRU (n. 07 dec. 1941, Tătărani, jud. Dâmbovița - m. 24 dec. 1989, București), ofițer MI.

Împușcat în cap, în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

JIMBOLIA Atestată documentar în anul 1332, localitatea a fost distrusă în totalitate de turci în 1552. În 1766 se fac colonizări masive cu germani care întemeiază două localități ce se vor contopi sub numele de Hatzfed. În 1857, Jumbolia va fi legată de Timișoara prin cea de-a doua cale ferată construită pe teritoriul României. După 1918 a aparținut Iugoslaviei până în 1924, când în urma unui schimb de teritorii cu statul vecin a revenit României formându-se o nouă plasă cu sediul la Jimbolia. În 1950 conform noii legi de împărțire teritorială, este declarat oraș în raionul Timișoara. La 16 februarie 1968 după noua împărțire administrativă, Jimbolia devine al treilea oraș ca mă-

rime în județul Timiș, după Timișoara și Lugoj. Conform recensământului din 2002, populația Jimboliei era de 11 113 locuitori. Structura etnică a populației a suferit mari modificări de-a lungul timpului: dacă în anul 1875 germanii reprezentau 82%, maghiari, 9,5%, sârbi, 3,5%, români, 1%, în 2002 românii reprezintă 72,2%, maghiarii, 14,8%, iar germanii doar 4,6%. Poziționarea orașului Jimbolia la doar 40 km de Timișoara a făcut ca revolta timișorenilor să fie cunoscută în orașul de frontieră încă din primele zile: Deși din 17 dec. 1989 evenimentele din Timișoara constituie principalul subiect de discuție, jimbolienii se vor solidariza cu protestul timișorenilor doar în ziua de 21 dec. 1989. La orele prânzului, grupuri de localnici pleacă din zona întreprinderilor și de la blocurile din apropierea gării spre centrul localității, oprindu-se la statuia Sf. Florian, unde se scandează: „Jos Ceaușescu!", „Libertate!", „Jos Miliția!", „Jos Securitatea" etc. de aici, demonstranții merg la Primărie, solicitând portretele lui Ceaușescu și alte materiale de propagandă, care vor fi arse în curtea primăriei. După ce ard materialele de propagandă, demonstranții, însoțiți de întreaga conducere a primăriei revin în fața statuii Sf. Florian, unde îngenunchează cu toții în memoria morților Timișoarei. După acest moment de reculegere petrecut în jurul orei 17, mulțimea se dispersează împărțindu-se în mai multe grupuri. La îndemnul lui Niculai Butacu, revenit din Timișoara unde participase la demonstrația din Piața Operei, un grup mai numeros se îndreaptă din nou spre zona industrială pentru a aduna un număr mai mare de protestatari. Aici se formează o coloană care, în drum spre centrul orașului trece prin fața unității militare de grăniceri, Miliției și Securității locale. Comandantul grănicerilor, îi asigură pe demonstranți că armata nu se va implica în acțiunea lor de protest. În fața Miliției și Securității s-au strigat lozinci împotriva acestor instituții și împotriva lui Ceaușescu, dar fără efect pentru că lucrătorii acestor instituții s-au încuiat în sediu. De aici, coloana de 4-500 de demonstranți se îndreaptă spre Casa de cultură a orașului, ajungând acolo după ora 19. Un grup de 15-20 de demonstranți urcă la balcon, instalează o stație de amplificare și încearcă prin discursuri și lozinci să le capteze atenția celor aflați în fața instituției culturale. După orele 22, numărul acestora se dublează odată cu venirea unor muncitori ieșiți din schimbul doi. Mitingul de protest și solidaritate cu Timișoara se încheie în jurul orei 24, dar cea mai mare parte a celor urcați la balcon vor dor-

mi la Casa de Cultură de teamă că a doua zi s-ar fi putut să nu mai poate intra în această clădire importantă pentru organizarea unui alt miting mult mai convingător. La primele ore ale zilei de 22 dec. 1989, grupuri de locuitori vin direct în fața Casei de cultură fără a mai merge la lucru. De aici vor pleca spre întreprinderile orașului – Întreprinderea de cărămizi și țigle „Ceramica", Fabrica de nasturi și mase plastice și Fabrica de încălțăminte – pentru a cere muncitorilor de la aceste întreprinderi să li se alăture. Conducerile întreprinderilor înțeleg imperativul momentului, nu se opun și acceptă chiar distrugerea unor materiale de propagandă. Din zona întreprinderilor coloana de demonstranți se întoarce în fața Casei de Cultură a continua mitingul început în ziua precedentă. Aici vor afla, într-o atmosferă de entuziasm general despre fuga lui Ceaușescu. După orele prânzului, liderii protestatarilor au mers la primărie, unde au constituit prima structură de conducere din care făceau parte inginerul Mircea Românu, subing. Niculai Butacu, prof. Avram Gerantin și Mircea Giulvezan, dar și fostul secretar al primăriei, Ionel Nițoi.

D.T.

JUBEA ANDREI DAN-ANDREI (n. 10 ian. 1968, Timișoara, jud. Timiș - m. 24 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), student la Facultatea de Mecanică din Timișoara.

Împușcat în carotidă, în Calea Aradului, de către militarii în termen care păzeau stația PECO din vecinătatea locuinței sale. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

JUGĂNARU CONSTANTIN DUMITRU (n. 05 mart. 1952, Văgiulești, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor mozaicar.

Împuşcat în cap, pe Calea Giroculului de militarii în termen de la UM 01024 Timişoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

JULEA PĂUN ION (n. 01 oct. 1955, Bucureşti - m. 23/24 dec. 1989, Bucureşti), conducător auto la MApN.

Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

JURCA NICOLAE CORNEL (n. 23 iun. 1951, Timişoara), ?, Timişoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

JURCOVAN C. WALTER (n. 28 aug. 1958, Ploieşti, jud. Prahova - m. 28 dec. 1989, Bucureşti), copilot AN-24.

Decedat în urma unei explozii, în timpul efectuării unei curse aeriene pe ruta Bucureşti-Belgrad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

JURCOVAN LIVIU LIVIU-DOREL (n. 27 mai 1946, Turda, jud. Cluj), ?, Timişoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

JURJA SORINEL DORINEL (n. 14 mai 1967, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), student anul III la Politehnică.

Împușcat în cap și în inimă, în zona Pieței Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12. 1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

K

KELEMEN IOSIF GHEORGHE-IOSIF (n. 27 iun. 1966, Liebling, jud. Timiș - m. 25 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la Stația Radio Timișoara.

Împușcat în cap la locul de muncă (Stația Radio Timișoara). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

KEMENICI A. ANDREI, (n. 25 nov. 1936, Bicaz, jud. Neamț), general MApN. Înainte de 1989 a fost comandant al garnizoanei Târgoviște, cu gradul de colonel. Din 1976 a fost comandantul UM 01417 și al garnizoanei Târgoviște. În seara zilei de 22 dec. 1989, raportează generalului Victor Stănculescu despre preluarea în custodie, la unitatea menționată a lui Nicolae și Elena Ceaușescu. Pe 25 dec. 1989, în această unitate, au fost judecați, condamnați și executați Nicolae și Elena Ceaușescu.

Gh. S.

KILLINGER IOAN-VIOREL LEONARD (n. 09 nov. 1972, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), elev.

Împușcat în fața sediului Prefecturii din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

KINNOK NEIL, liderul Partidului Laburist din Marea Britanie, afirma la 23 dec. 1989, că înlăturarea lui Nicolae ceaușescu este cel mai frumos dar de Crăciun pentru poporul român și un triumf pentru libertate. *„Nimeni însă nu trebuie să uite de sacrificiile poporului român, nici de forțele teribile care au curmat atâtea vieți. Pentru început, trebuie ca tot ce s-a aflat în mâinile tiranului să fie pus imediat la dispoziția poporului român".*

Gh. S.

KIRÁLY KÁROLY (n. 26 sept. 1930, Târnăveni, jud. Mureș), dulgher, apoi, economist. După o bogată carieră de nomencalturist (diferite funcții în conducerea centrală UTM, activist al CC, prim secretar în județul Covasna) a demisionat în 1972 din funcția de prim secretar al județului Covasna. În perioada 1977-1989 a activat ca director în diferite fabrici și uzine la Caransebeș și la Târgu-Mureș. A scris mai multe scrisori deschise către Ceușescu unde a condamnat politica regimului, nerespectarea drepturilor omului și ale minorităților.

N.C.Z.

KIRÁLY MIHALY MIHALY (n. 26 apr. 1970, Satu-Mare - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01829 București.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Satu-Mare.*

V.M.

KOCSISDEAK-ALEXANDRU (n. ? - m. ? dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

KOHL HELMUTH, (n. 03 apr. 1930, Ludwigshafen), om politic german. Președinte al Partidului Uniunea Creștin Democrată (1973-1998).

Cancelar federal (1982-1998), personalitate marcantă a vieții politice internaționale. A fost artizanul reunificării Germaniei și partizan, fără rezerve al extinderii Uniunii Europene și al creării monedei unice („*euro*"). La 20 dec. 1989, într-un interviu considera represiunea din România drept „un lucru îngrozitor" și condamnă cu vehemență reprimarea manifestanților din România. Totodată își exprima compasiunea față de familiile victimelor represiunii și cerea să se înceteze violențele și să se înceapă un dialog cu manifestanții. „*Conducerea română* – sublinia el – *să îndeplinească neîntârziat acele obligații pe care și le-a asumat la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa*".

Gh. S.

KOPICUC ȘTEFAN CONSTANTIN (n. 07 aug. 1946, București - m. 23 dec. 1989, București), mecanic fochist.

Împușcat în abdomen la complexul alimentar din Calea Dorobanților din zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

KOSINJAK KAMVSZ ANDRZEJ, ministrul Sănătății și Asigurărilor Sociale al Poloniei, la 24 dec. 1989, a adresat societății poloneze apelul de a acorda ajutor umanitar poporului român. El a chemat să se doneze sânge, iar medicilor le-a cerut să anunțe dacă doresc să plece în România. Apelul ministrului s-a bucurat imediat de ecou, punctul de recoltare a sângelui din Lublin oferindu-se circa 200 de litri. Concomitent, la filialele Crucii Roșii poloneze sosesc medicamente, bani, diferite

obiecte, daruri diverse și se prezintă medici cere doresc să acorde ajutor românilor.

Gh.S.

KOVACS KAROL (n. 13 febr. 1951, Brașov - m. 127 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

KOVACS KATALIN (n. ?, jud. Cluj - ? m. dec. 1989, ?)

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

KOVACS LASZLO (n. 04 iun. 1968, Unguraș, jud. Cluj - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01258 Râmnicu-Sărat.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

KREISKY BRUNO, (n. 22 ian. 1911, Viena - m. 29 iul. 1990, Viena), om politic austriac.

Președinte (1967-1983) și președinte de onoare al Partidului Socialist din Austria. Președinte (din 1967) al Internaționalei Socialiste. Cancelar federal (1970-1983). La 22 dec. 1989 declara că simte o mare ușurare în legătură cu înlăturarea lui Ceaușescu pe care îl asemăna cu

un tiran *„a cărui brutalitate se afla la limita demenței”*. Atrăgea atenția asupra necesității de a se împiedica pericolul unui război civil, deoarece ura *„trebuie să fie imens de mare”*.

Gh. S.

KUZIC BORIS MIHAILOCICI (cetățean sovietic). Împușcat la 23 dec. 1989, pe raza loc. Brădești, jud. Dolj. (A făcut parte dintr-un grup care se deplasa de la Timișoara spre Craiova.)

L

LACHE TĂNASE ILIE (n. 08 feb. 1946, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitor la fabrica de sticlă.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

LAMBERT CONSTANTIN MIHĂIȚĂ-DANIEL (n. 21 aug. 1971, București - m. 23 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în zona Mărgeanului (str. Lespezi). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

LAMBRU ION CORNEL (11 sept. 1967, București - m. 23/24 dec. 1989, București), conducător auto la Autobaza 5 Militari.

Împușcat în apropierea sediului Ministrului Apărării Naționale în timpul unei acțiuni de natură logistică (transport de muniție pentru militarii care erau în dispozitivul de apărare al unității). A fost declarat eou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

LAMBSDORFF GRAF OTTO, președintele Partidului Liber -Democrat din RFG.

La 22 dec. 1989, considera că răsturnarea lui Ceaușescu de la putere reprezintă o adevărată *„binecuvântare pentru România"*.

S. Gh

LASLĂU AUREL IOAN-AUREL (n. 01 ian. 1943, Jidvei, jud. Alba), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia au fost tipărite și multiplicate documentele fundamentale emise și difuzate, în timpul revoluției, la Timișoara.

V.M.

LASZLO COVACS (n. 19 dec. 1968, Unguraș, jud. Cluj - m. 25 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01258 Râmnicu-Sărat.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni.

V.M.

LAZĂR NICOLAE IOAN VIOREL (n. 07 iul. 1957, București - m. 22/23 dec. 1989, București), electrician auto.

Împușcat în cap în fața sediului Ministerului Apărării Naționale.

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/ 12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

LĂCĂTUȘ IANOȘ NICOLAE (n. 20 iun. 1962, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în torace, în Piața Traian, în timp ce s-a tras asupra mulțimii, dintr-un autoturism ARO care aparținea MI. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și care au fost incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

LĂDARU PETRICĂ (n. 02 ian. 1970, Emeiuș, jud. Bacău - m. 26 dec. 1989, București), sudor la șantierul de la Casa Poporului.

Împușcat în zona Casei Poporului din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

LEIA SORINEL DANIEL (n. 24 sept. 1967, Tomești, jud. Timiș - m. 18 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), operator chimist la întreprinderea Solventul Timișoara.

La data de 17 dec. 1989, a ieșit alături de alți colegi în oraș să vadă ce se întâmplă în Timișoara. A doua zi, merge direct la Catedrala Ortodoxă, împreună cu alți colegi, pentru a aprinde lumânări în memoria unui coleg ucis în ziua precedentă.

După orele 15,30, mai multe grupuri de tineri vin pe treptele catedralei şi aprind lumânări. **S.L.**scoate din buzunar un drapel fără stemă şi începe să-l fluture deasupra capetelor colegilor din jur. Tinerii prind curaj şi încep să scandeze: „Noi suntem poporul!", „Jos Ceauşescu!", „Armata e cu noi!" şi „Deşteaptă-te, române!". În jurul orei 16,30, forţele represive aflate în zonă deschid foc şi **S.L.** este împuşcat în frunte, pe treptele Catedralei din Timişoara, de către un ofiţer MI (identificat, judecat şi achitat în mart.1990). Este dus în catedrală, dar în câteva minute moare în pronaos. Un preot a chemat salvarea care l-a luat şi l-a dus la morga Spitalului Judeţean Timiş. În 20 dec. 1989, părinţii l-au căutat la morga Spitalului Judeţean, dar nu au fost lăsaţi să intre, spunându-li-se că toţi demonstranţii morţi în zilele de 17-18 decembrie au fost preluaţi de Securitate şi duşi la Bucureşti. Abia în 27 dec. 1989 este înhumat într-o groapă comună din Cimitirul Eroilor. Este deshumat la 13 ian. 1990, şi reîngropat creştineşte de către familie în Cimitirul din Tomeşti. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

D.T.

LEPĂDATU ION GHEORGHE (n. 26 aug. 1950, Vrâncioaia, jud. Vrancea - m. 23/24 dec. 1989, Braşov), subofiţer MI.

Împuşcat în cap şi în inimă, la Podul Zizin din Braşov, de către elevii de la Unitatea de Pompieri din Braşov. A fost înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Braşov.*

V.M.

LEPŞA N. IOAN (n. 08 ian. 1958, Sibiu - m. 05 ian. 1990, Sibiu), muncitor la întreprinderea Independenâa Sibiu.

Rănit, prin împuşcare, la data de 22 dec. 1989, pe o str. din Mu-

nicipiul Sibiu; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

LIBERTATEA, cotidian, apare la București, în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989 și continuă și astăzi, după ce în anul 2005 a devenit cel mai citit tabloid din România.

LIBERTATEA

VICTORIE!

Cetățeni!
Frați români!
AM ÎNVINS!

În primul număr din 22 decembrie 1989, **Libertatea** a lansat următoarele articole programatice care au devenit istorie: *Cetățeni! Frați Români! Am Învins! Tiranul a fost învins!, Ceaușescu și clica lui odioasă au fost înlăturați de voința poporului !* precum și *Puterea este în mâinile Poporului!!!.* În numărul 5 din 27 decembrie 1989, apare înscris pe frontispiciul publicației: *Primul Ziar al Revoluției Române.*

S.R.

LICIU CONSTANTIN (n. ? - m. ? dec. 1989, ?), militar în termen ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

LICU DANIEL (n. 19 mai 1969, București - m. 24, dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01267 Brăila.

Împușcat în cap în zona Prefecturii Brăila. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

LIE CRISTIAN DARIE (n. ? - m. ? dec. 1989, ?).

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

LILE GHEORGHE CRISTIAN -OCTAVIAN, (n. 16 mai 1969, Arad - m. 24 decembrie, Timişoara, jud. Timiş), militar în termen la UM 01926 Timişoara.

A fost împuşcat în cap, în timp ce se afla la depozitul de medicamente din strada Pasteur din Timişoara. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

LIPOVA, oraș în jud. Arad, pe r. Mureș. Menționat documentar pentru prima dată în 1315. Puternică cetate medievală, în sec. al XV-lea s-a aflat în proprietatea Hunizilor. Exploatări de balast și granite. Fabrică de strunguri și de vagoane de cale ferată. Prelucrarea lemnului, confecții, îmbutelieri de ape minerale. Centru viticol. Stațiune balneoclimaterică cu izvoare minerale. Muzeu. Monumente istorice. 12.059 locuitori (1992). În ziua de 21 dec. 1989, muncitorii Uzinei de Strunguri refuză să înceapă lucrul și cer mijloace de transport pentru a se deplasa la Arad.

Gh. S.

LOBONȚ VASILE VASILE (n. 02 ian. 1954, Stîrciu, jud. Sălaj - m. 22 dec. 1989), salariat civil MI la Inspectoratul de Miliție Sibiu.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu; decedat la Spitalul Județean. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/

18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

LODROMĂNEAN ION IOAN (n. 24 sept. 1943, Ațel, jud. Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI, locțiitor al comandantului Miliției Sibiu.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu*

V.M.

LORINCZ IOAN IOAN-RAIMUND (n. 02 iul. 1968, Gălăuțaș, jud. Harghita - m. 27 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01763 Brăila.

Împușcat în abdomen de către militarii în termen din dispozitivul de apărare al UM 01478 Brăila. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

LOVIN MIRCEA (n. 25 mart. 1953, -m. 24 dec. 1989, București), conducător auto (taxi).

Împușcat pe linia de centură, în zona Domnești. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

LOVINESCU MONICA (n. 19 nov. 1923, București - m. 20 apr. 2008, Paris), critic literar, eseist, memorialist, traducător.

În sept. 1947 pleacă la Paris cu o bursă oferită de Institutul Francez din București. În aug. 1948 solicită și obține azil politic în Franța, după ce ambasada RPR de la Paris le cere în termeni ultimativi studenților români din Franța să se întoarcă în țară. Din 1962 începe să realizeze emisiuni literare prin postul de radio *Europa Liberă.*(din 1967: *„Teze și antiteze la Paris"* și *„Actualitatea culturală românească"*, împreună cu Virgil Ierunca). În apr. 1989, **M. L.** a semnat un apel colectiv pentru liberalizarea vieții culturale din România. Colaborează la revistele românești din exil: *Luceafărul", „Caiete de dor", „Ființa românească", „Ethos", „Dialog", „Agora"*.

M. T.

Lovitură de stat. 1. Acțiune rapidă care urmărește răsturnarea regimului politic existent și preluarea, prin forță a puterii politice de stat de către persoane sau grupuri de persoane. 2. Răsturnare a guvernului unui stat realizată de organe interne ale statului însuși, având ca scop înlocuirea elitei conducătoare. Caracterul intern al organizației instituționale deosebește lovitura de stat de alte fenomene de transformare politică (revoluții, răscoale, insurecții), care se dezvoltă de obicei în afara aparatului regimului în vigoare.

Gh. S.; V.M.

LOVRIN, localitate situată în partea de N-V a județului Timiș, la 47 km de Timișoara și la 17 km de Sânnicolau Mare, Lovrinul a fost atestat documentar în anul 1446 sub denumirea de Loránthalma. În secolul al XVIII-lea sunt colonizați sârbi, bulgari și germani. În 1921 făcea parte din județul Timiș-Torontal, plasa Periam, era reședință de comună și avea 4123 locuitori. La 1 ianuarie 2006 populația Lovrinului era de 3602 locuitori. Sub impulsul evenimentelor din Timișoara, în ziua de 20 dec. 1989, în jurul orei 11.00, un grup de locuitori pornește de la restaurantul din centrul comunei, în frunte cu preotul ortodox Ioan Brânzei, spre primăria localității. În fața primăriei, autoritățile locale – primarul, viceprimarul și șeful de post – sunt informate de intenția demonstranților de a iniția o acțiune de solidaritate cu timișorenii revoltați și de a prelua conducerea comunei. Demonstranții, a căror număr era în continuă creștere, se îndreaptă spre

Biserica Ortodoxă, unde preotul celebrează o slujbă de pomenire a celor uciși la Timișoara în zilele precedente. În dimineața zilei de 21 dec. 1989, o delegație a demonstranților vine la Timișoara, anunțând conducerea Frontului Democratic Român că Lovrinul s-a solidarizat cu orașul de pe Bega și că puterea locală a fost preluată de către ei, curajoasele acțiuni fiind aduse la cunoștința zecilor de mii de timișoreni prin stația de amplificare din balconul Operei. După orele prânzului delegația s-a întors la Lovrin participând alături de ceilalți lideri la organizarea mitingului din ziua următoare. În 22 dec. 1989, la ora 10.00, începe mitingul în fața Bisericii Ortodoxe Române, unde se instalează și o stație de amplificare pentru ca mesajul vorbitorilor să poată fi auzit. Participă la acest miting peste 2000 de persoane din Lovrin, dar și din satele Gottlob și Tomnatic. Vorbitorii au infierat regimul dictatorial în aplauzele mulțimii tot mai convinse că zilele lui Ceaușescu sunt numărate. După ora 11, mulțimea se încolonează și se îndreaptă spre primărie, unde se constituie o nouă structură de conducere.

D.T.

LUCA NECULAI GEORGEL (n. 15 dec. 1967, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), zidar.

Împușcat în torace în fața sediului Prefecturii Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.200; .Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

LUCA IRIMIA RODICA (n. 11 mai 1952, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitoare la Cooperativa „Încălțămintea", Timișoara.

Împușcată în abdomen, în Calea Girocului. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/

18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V. M.

LUCACIU OCTAVIAN OCTAVIAN - IOAN, (n. 11 iun. 1952, Șiria, jud. Arad - m. 23 dec. 1989, Arad), maistru la IMU Arad.

Împușcat în inimă, în zona PTTR Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

LUFT I. RICHARD (n. 15 mart. 1958, Vatra Moldoviței, jud. Suceava - m. 21 dec. 1989, Cisnădie, jud. Sibiu), zidar la EGCL Cisnădie.

Împușcat în zona toraco-abdominală, în sediul miliției din Cisnădie de către doi ofițeri MI. Vinovații au fost identificați, judecati și achitați în anul 1992. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

LUGOJ, municipiu în jud. Timiș, pe valea Timișului. Menționat documentar pentru prima dată în 1334. Cetate regală, centru al districtului românesc cu același nume. Aici a fost înființată, la sfârșitul sec. al XVI-lea, o școală românească. Întreprindere constructoare de utilaje și piese de schimb pentru industria textilă. Țesături și filaturi de mătase maturală și de bumbac. Fabrică de încălțăminte și de jucării. Produse metalice de larg consum, materiale de construcții, prelucrarea lemnului, industrie alimentară, întreprindere poligrafică. Muzeu. Monumente istorice. 50.939 locuitori (1992).. Revolta împotriva regimului ceaușist a început, în 20 dec. 1989, în centrul orașului. Mai multe grupuri, formate din 10-15 persoane discutau despre evenimentele de la Timișoara. Seara, un grup de circa 150-200 de manifestanți sosiți de la Timișoara, care se îndreptau de la gară spre cen-

tru și platforma industrială a orașului, produc acte de violență. Militarii reacționează și rănesc mortal pe unii dintre manifestanți.

Ei au adus vestea că Timișoara s-a proclamat primul oraș liber, precum și manifeste pe care le-au dat celor prezenți să le împartă. *„A fost o situație de nedescris* – mărturisise un participant la aceste evenimente – *unele persoane luau cu plăcere aceste manifeste, altele le aruncau cu spaimă pe jos și mă priveau ca pe un ciumat"*. Din momentul în care s-a strigat *„Jos Ceaușescu!"*, *„Jos dictatorul!"*, grupurile răzlețe se unesc, constituindu-se o masă compactă de 40-50 de oameni. Demonstranții au plecat spre Comitetul Municipal de Partid pentru a-i exprima doleanțele și protestul în fața reprezentanților puterii locale. Pe traseu s-au strigat lozinci pentru a capta atenția și participarea trecătorilor: *„Români, veniți cu noi!"*, *„Nu vă fie frică, Ceaușescu pică!"*, *„Vrem pâine!"*, *„Vrem saloane de Crăciun, Nu conducător nebun"* etc. Coloana se mărește și se îndreaptă spre zona industrială a orașului pe Calea Timișoarei. Demonstranții s-au apropiat de unitățile militare, coloana fiind supravegheată în permanență de un echipaj al miliției, pentru a evita orice reacție din partea armatei. La prima unitate militară, întâlnită pe itinerarul de deplasare, demonstranții au fost întâmpinați de câțiva ofițeri, care i-au îndemnat să-și continue drumul și să nu se apropie de unitățile militare.

După ce coloana a trecut de linia ferată ce desparte cele două unități militare, cineva a deschis focul cu cartușe de manevră și coloana s-a culcat pe asfalt, dispersându-se. A urmat apoi o rafală de gloanțe adevărate, care a făcut victime printre demonstranți. Au fost împușcați doi manifestanți și alți câțiva au fost răniți. Împușcarea acestora de către plutonierul Pavel Dumitru, care va fi găsit vinovat și condamnat la 20 de ani de închisoare de către Tribunalul Militar extraordinar Timișoara în 27 dec. 1989, a constituit unul dintre momentele cele mai dramatice, dar în același timp, și cele mai controversate ale revoluției lugojene. Demonstranții erau neînarmați și în număr relativ mic – câteva sute

– ca să-și propună să atace o unitate militară. Mai mult, în fața unităților militare ei nu au scandat lozinci ostile Armatei, ci de fraternizare cu aceasta, așa cu se întâmplase în aceeași zi în Timișoara. Or, evenimentele de la Timișoara erau cunoscute deja de majoritatea demonstranților. Tirul asupra coloanei de demonstranți a produs panică în rândul acestora. Unii s-au împrăștiat înspre parcul din fața unităților militare, dar cei mai mulți s-au regrupat și s-au îndreptat spre IURT pentru a solicita muncitorilor de aici să se alăture demonstranților. Când s-a ajuns la această întreprindere, luminile erau stinse iar paznicul le-a spus că muncitorii au plecat acasă.

Puțin descumpăniți, demonstranții nu și-au continuat deplasarea spre celelalte întreprinderi, IUPS și IPC - Mondial, ale căror schimburi lucrau după-amiază, ci au hotărât să se întoarcă în centrul orașului. Aici, din librăria „Ion Vidu", au fost scoase în stradă cărțile lui Ceaușescu și li s-a dat foc. Incendierea *„operelor lui Ceaușescu"* a dat un nou impuls mulțimii dezorientate și temătoare după înregistrarea primelor victime, care a început mult mai hotărât să strige lozinci contestatare: *„Jos dictatorul!", „Vrem libertate!", „Jos criminalul!", „Vrem căldură!", „Vrem pâine!"* etc. Demonstranții s-au îndreptat apoi spre sediul Comitetului Municipal PCR, care încă mai reprezenta simbolul puterii comuniste locale. Pentru a nu oferi pretextul forțelor represive de a interveni și a deturna sensul idealului urmărit, demonstranții s-au organizat ad-hoc *„și unui grup i-a revenit sarcina ca să evite alte spargeri"*.

În fața sediului de Partid, demonstranții au fost întâmpinați de prim-vicepreședintele Consilului Popular al Municipiului Lugoj, care a încercat să-i tempereze. Dar mulțimea scanda cu tot mai multă convingere: *„Jos Ceaușescu!", „Nu mai vrem minciuni!", „Nu se mai poate!", „Timișoara!", „Nu suntem golani!", „Noi suntem români!"* etc. La refuzul prim-vicepreședintelui de a arunca de la balcon tablourile cu Ceaușescu, s-a forțat intrarea în clădire, s-au aruncat în stradă tablouri, steaguri, televizoare, alimente, băutură, cafea și s-a in-

cendiat parterul și primul etaj. La ora 22.00, sediul Comitetului Municipal de Partid, simbol al puterii locale, era devastat și cuprins de flăcări. În doar câteva ore, puterea locală comunistă a fost înlăturată, Lugojul devenind din noaptea de 20 decembrie 1989 al doilea oraș liber. Pe la orele 22.30, un grup de demonstranți s-a îndreptat spre Miliția municipiului. În drumul lor, aceștia au spart vitrinele de la librăria din apropiere și au dat foc cărților lui Ceuașescu. Ajunși în fața Miliției, demonstranții au aruncat cu pietre, lemne și ce aveau la ei, în poarta unității și în geamuri, spărgându-le. În acel moment s-a deschis focul, dar, din fericire, gloanțele au ajuns în clădirile de vis-a-vis. Acest incident a provocat o reacție violentă din partea demonstranților care au trecut la distrugerea tuturor vitrinelor din municipiu. În acea noapte marea majoritate a magazinelor au fost devastate aruncându-se pe stradă pâine, conserve, sticle și alte mărfuri. În timp ce pompierii conduși de căpitanul Iosif Căpățână – primul militar din Lugoj care s-a alăturat revoluționarilor – au intervenit pentru stingerea focului de la Primărie, Armata împreună cu Miliția au trecut la arestarea demonstranților. Unii au fost arestați pe stradă, alții acasă, dar cei mai mulți la căminul de nefamiliști ce aparținea întreprinderii I.U.R.T. Lugoj. În jurul orei 1,00, se anunța din balconul Operei din Timișoara că sediul PCR din Lugoj era incendiat, puterea comunistă era alungată, iar orașul de pe Timiș devenise liber și solidar cu capitala Banatului. Municipiul Lugoj a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 572/22.12.2003*, publicată în *M.Of. nr. 932/23.12.2003*.

D.T.

LUIUZ IOAN MARICEL (n. 05 iul. 1953, Dănești, jud. Buzău - m. 08 ian. 1990, București), subofițer MApN (UM 01671 Buzău).

Rănit prin împușcare în cap în ziua de 22 dec. 1989 la Club Mărăcineni (între Buzău și Râmnicu-Sărat); decedat la Spitalul„Grigore Alexandrescu" din București. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

LUKACS JENO TIBI (n. 18 nov. 1971, Lupeni, jud. Hunedoara - m. 31 dec. 1989, București), elev de liceu.

Împușcat la data de 22 dec. 1989 în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul de Urgență din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

LUKACS ZOLTAN ȘTEFAN, (n. 26 febr. 1958, Arad - m. 23 dec 1989, Arad), muncitor la SERE Arad.

Împușcat în frunte, în fața Băncii naționale din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

„Luneta”, ziar-manifest, editat în ilegalitate, în perioada 29 apr. 1988 - 22 dec. 1989, la Otopeni de tipograful Valentin Hurduc.

LUNETA

DIN PARTEA MINISTERULUI DE INTERNE AL R.S.R.

COMUNICAT

DIN PARTEA MINISTERULUI PETROL ȘI GAZE

ATENȚIE, NU ESTE COMESTIBILĂ!

JOS DICTATURA CEAUȘESCU!

LUNETA

ROMÂNI !

JOS DICTATURA CEAUȘESCU!

Au apărut 11 numere, pe format A5, fiind lansate în diferite locații din

capitală printr-un sistem ingenios pe baza de carbid, realizat de Valentin Hurduc. Manifestele aveau un profund caracter anticeaușist și anticomunist. Alte acțiuni săvârșite de același realizator: incendierea Arcului de Triumf din București (10 apr. 1987); incendierea statuii lui Lenin din Piața Scânteii (actuala Piață a Presi Libere).

V. M.

LUNGU ANTON (n. 12 nov. 1931, Moșești, jud. Buzău), tâmplar, mecanic, apoi istoric. Instructor al CC al PCR pentru jud. Brăila; membru al CC al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989) și prim-secretar al Comitetului de Partid și Președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Brăila (06 apr. 1983 - 22 dec. 1989). În cadrul teleconferinței lui N.C. din 21 dec. 1989, el a raportat că în adunările ținute la Brăila, „comuniștii, oamenii muncii și-au exprimat toată indignarea și au condamnat hotărât manifestările elementelor reacționare". În dimineața zilei de 24 dec. 1989, în mod surprinzător, este instalat în funcția de președinte al Consiliului Județean al Frontului Salvării Naționale.

Gh. S.

LUNGU DORU CRISTINA (n. 14 mart. 1987, Arad - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș)

Împușcată în inimă, pe Calea Girocului, între cei doi părinți. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

LUPAȘ OCTAVIAN ADRIAN - CONSTANTIN (n. 07 sept. 1940, Arad), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

LUPAŞCU NICOLAE AURELIA (n. 14 mai 1947, Băbeni, jud. Vâlcea - m. 23 dec.1989, Bucureşti).

Împuşcată în timp ce se afla într-un autovehicul de transport în comun, în faţa sediului Ministrului Apărării Naţionale. A fot declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

LUPEA CONSTANTIN ILIE (n. 02 iun. 1909, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), pensionar, fost inginer.

Împuşcat în cap, în drum spre locuinţa sa din str. Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Sibiu.*

V.M.

LUPEA IOACHIM IOANDANIEL (n. 02 iun. 1970, Hunedoara - m. 24 dec. 1989, Reşiţa, jud. Caraş-Severin), militar în termen la UM 01929 Reşiţa.

Împuşcat, la 23 dec. 1989, în dispozitivul de apărare al unităţii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Hunedoara.*

V.M.

LUPOI MIHAIL, (n. 10 iun. 1953, Piatra Neamţ, jud. Neamţ), arhitect, căpitan MApN. La revoluţie era căpitan şi lucra ca arhitect la Centrul de proiectări şi Construcţii Militare din Bucureşti. Membru în CFSN (22 dec. 1989 - 13 febr. 1990). În ziua de 22 dec. 1989, apare la Televiziune unde face un apel la ordine şi dă asigurări că armata este alături de popor. După ce informează greşit că *„nu mai există conducerea Ministerului Apărării Naţionale"*, cere ca gărzile

patriotice *„să apere revoluția pe care noi o facem acum"*. În finalul primei sale intervenții televizate face apel la securiști *„să nu mai acționeze împotriva populației"*. Mai târziu, revine la Televiziune cu informații *„din partea Comitetului Apărării Naționale"* și anunță că *„din cauza situației create s-au luat niște măsuri speciale pentru a putea controla și apăra Televiziunea, sediul CC al PCR, sediul Palatului RSR și Telefoanele"*. În acest scop, face cunoscut că Armata va trimite transportoare blindate și trupe de parașutiști, care *„nu au scop ofensiv"* și care *„vor purta drapele tricolore"*. Cere ca populația să le creeze condiții pentru ca acestea să-și ocupe dispozitivul de apărare.

Gh. S.

Luptător rănit. În baza Legii Recunoștinței (341/2004), acest titlu este atribuit celor care au fost răniți în luptele pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 sau în legătură cu aceasta. Potrivit statisticilor, în decembrie 1989, în întreaga țară au fost înregistrați 3352 de răniți în Revoluție.

D.R.

Luptător reținut. Potrivit Legii Recunoștinței (341/2004), acest titlu se atribuie celor care au fost reținuți de forțele de represiune ca urmare a participării la acțiunile pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989.

D.R.

Luptător remarcat prin fapte deosebite. Conform Legii Recunoștinței (341/2004), acest titlu este atribuit celor care, în perioada 14-25 decembrie 1989, au mobilizat și condus grupuri sau mulțimi de oameni, au construit și menținut baricade împotriva forțelor de represiune ale regimului totalitar comunist, au ocupat obiective de importanță vitală pentru rezistența regimului totalitar și le-au apărat până la data judecării dictatorului, în localitățile unde au luptat pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și celor care au avut acțiuni dovedite împotriva regimului și însemnelor comunismului între 14-22 decembrie 1989.

D.R.

LUPU CONSTANTIN (n. 09 mart. 1956, Mârșa, jud. Giurgiu - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Împuşcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11. 1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

LUPU CONSTANTIN EUGEN (n. 05 iun. 1967, Braşov - m. 23 dec. 1989, Braşov), muncitor la Întreprinderea de Autocamioane Stegul Roşu din Braşov.

Împuşcat în cap şi în picior, în zona sediului Consiliului Judeţean Braşov. A fost declarat erou martir (D. nr. 212/30.05.1996; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 155/22.07.1996; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Braşov.*

V.M.

LUPU EUGEN (n. ? - m. ?, dec. 1989, Bucureşti ?)

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

LUPU GHEORGHE-ION CRISTIAN (n. 22 mai 1964, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), programator la Centrul de Calcul al Ministerului Minelor.

Împuşcat în torace, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

LUTSCH HANS WERNER (n. 15 mart. 1967, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), muncitor la ICMR

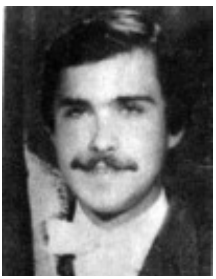

Împușcat în abdomen, pe str. Armata Roșie, în fața intrării UM 01512 Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

M

MACARIE DANIELA GEORGETA (n. 24 apr. 1959, Alba-Iulia, jud. Alba - m. 24 dec. 1989, Alba-Iulia, jud. Alba), subofițer MApN.

Împușcată în timp ce se afla pe scările Hotelului Militar din Alba-Iulia de către soldați și civili care se flau în zonă. Înaintată, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarată erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

MADA MIHAI-TEODOR FLAVIUS-MIHĂIȚĂ (n. 08 ian 1971, Arad - m. 23 dec. 1989, Arad), elev la Liceul Industrial nr. 7 din Arad.

Împușcat, în fața Băncii Naționale din Arad. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

MAIOR LAZĂR DORIN (n. 04 mart. 1960, Sighișoara, jud. Mureș), inginer constatator la IUGTC Brașov.

În timpul Revoluției iese în stradă încă din 21 dec. 1989 și, împreună cu colegi de serviciu, s-a deplasat la sediul CJ al. PCR. La ora 16 a pătruns în sediul județenei de partid și, împreună cu un grup de protestatari, au participat la redactarea unui text de 10 punte privind solicitările cetățenilor. A făcut parte din delegația de 5 persoane care urma să se deplaseze la București în scopul aderării la CNFSN: Din 24 dec. 1989 a făcut parte din CJ al FSN, fiind numit vicepreședintele Comisiei economice. A fost președinte al UNORD-1989, iar în prezent este președintele Blocului Național al Revoluționarilor Decembrie 1989.

M.B.

MAKSICI MILOVOIC, locțiitorul secretarului federal pentru Afaceri Externe al RSF Iugoslavia, a exprimat, la 23 dec. 1989, *„admirația și simpatia autorităților iugoslave Consiliului Frontului Salvării Național din România"* și *„convingerea că relațiile de prietenie și colaborare româno-iugoslavă au o perspectivă foarte bună"*. Apoi, a adăugat că: *„România poate conta pe Iugoslavia, pe sprijinul și ajutorul său; Iugoslavia nu este numai o țară vecină, ci și o țară prietenă, de nădejdie"*. Anterior, el făcuse cunoscut că, țara sa este pregătită „să acorde imediat ajutor în *medicamente, instrumente sanitare și alimente"*.

Gh.S.

MAN LEONTE LEONTE -NICOLAE (n. 02 oct. 1967, Gheja-Luduș, jud. Mureș - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen MApN.

Împușcat la Televiziunea Română; decedat la Spitalul Colentina. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

MANACHE ANGHEL MARIAN-CRISTI (n. 27 iun. 1970, Cre-

vedia Mare, jud. Giurgiu - m. 04 ian. 1990, București), militar în termen la UM 01210 București.

Împușcat în Calea Dorobanți de către un alt militar în termen care a fost identificat, judecat și condamnat la trei ani de închisoare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

MANDACHE ION (n. ? - m. 25 dec. 1989, București), subofițer MApN la UM 01116 Mihai Bravu.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MANEA GHEORGHE CONSTANTIN (n. 02 mai 1964, Nuci, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22/23 dec. 1989, București), tehnician la Institutul de Cercetare și Proiectare pentru Mine și Geologie.

Împușcat în Piața Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/ 30.11.1992 D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MANEA RUSLAN FLORINEL (n. 03 ian. 1963, București - m. 21 dec. 1989, București).

Împuşcat în cap, în faţa Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MANGLAPUS RAUL, ministrul filipinez de Externe, face cunoscut la 27 dec. 1989 că guvernul Filipinelor recunoaşte guvernul provizoriu din România *„creat în urma revoluţiei care a pus capăt regimului Ceauşescu"*.

Gh.S.

MANICA PASCU GHEORGHE (n. 15 sept. 1959, Bucureşti - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), salariat civil MApN (conducător auto la Academia Militară)

Împuşcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

Manifest aruncat din elicopter în Piaţa Palatului. La 22 dec. 1989, între orele 11.30-12.00 au fost aruncate din elicopter, în Piaţa Palatului, de către armată, manifeste în sprijinul lui Nicolae Ceauşescu. Se adresa tinerilor, chemarea de a opri *„acţiunile nechibzuite"*, deoarece duşmanii ţării doresc *„haosul şi dezordinea"*. În manifest se făcea referire, inclusiv la sărbătorirea Crăciunului, pe care românii să-l aştepte acasă, în linişte.

Gh.S.

MANOLE MIHAIL IULIAN (n. 24 ian. 1966, Târgovişte, jud. Dâmboviţa - m. 23 dec. 1989, Giurgiu), fotbalist, fost sudor la Şantierul Naval Giurgiu.

Accidentat de o maşină care a intrat în cordonul de manifestanţi în faţa bisericii din Giurgiu; decedat

la spital. Vinovatul a fost identificat, judecat și condamnat la 15 ani închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

MANOLESCU ROMULUS - FERIDIAN (n.02 aug. 1941, Corabia, jud. Olt - m. 23 dec. 1989, în București), muncitor

Împușcat în zona pasajului Mărășești.

V.M.

MARCHAIS GEORGE, (n. 07 iun. 1920, La Hoguette/Calvados - m. 16 nov. 1997, Paris), om politic francez. Secretar general al P.C. Francez (1872 - 1994); între 1970-1972, secretar general adjunct. Membru al Parlamentului European (1979 -1989). Unul dintre promotorii eurocomunismului. La 28 dec. 1989, printr-o declarație publică, salută schimbările care au avut loc în România și își exprima dorința ca *„această țară să avanseze spre democrație și progres social".*

Gh. S.

MARCU VASILE IOAN (n. 21 ian. 1947, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), maistru mecanic la IOM COOP Sibiu.

Împușcat în abdomen, la intersecția str. Calea Dumbravei cu bdul. Mihai Viteazul. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

MARCU VICTOR RUXANDRA-MIHAELA. (n. 25 mart. 1968, București - m. 21 decembrie 1989, București). Funcționar la serviciul contabilitate la Filiala Produse din Metal, București.

În ziua de 21 decembrie, la orele 17,30 a fost strivită în fața sălii Dalles de TAB-urile intrate în forță peste mannifestanții pașnici care strigau LIBERTATE. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

MARDARE MARIN ADRIAN (n. 22 mart. 1969, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în torace. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

MARDARE VASILE (n. 07 febr. 1954, Moinești, jud. Bacău), tehnician la Secția specială 555 a Intrerpinderii de Autocamioane Brașov.

În data de 21 dec. 1989 organizează un grup de muncitori ai uzinei și, la ora 21,30, sar gardul întrerpinderii și se deplasează spre centrul orașului Brașov și participă la manifestații. În ziua de 23 dec. 1989, împreună cu niște colegi, a pus mâna pe amfibiile care se aflau deja montate în secție și a plecat în patrulare pe străzile orașului Brașov în punctele fierbinți. A continuat patrularea până în data de 26 ian. 1990.

M.B.

MARE VASILE ADRIAN (n. 06 febr. 1970, Târgu-Mureș, jud. Mureș - m. 21 dec. 1989, Cristian, jud. Brașov), militar în termen la UM 01915 Brașov.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

MAREȘI DUMITRU EUGEN (n. 11 dec. 1969, Drobeta Turnu-Severin, jud. Mehedinți - m. 25 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01091 Mihai Bravu.

Împușcat în torace și în abdomen, în data de 22 dec. 1989, în zona Chitila, în timp ce executa o misiune de apărare a unei comunicații de acces în capitală; decedat la spital. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/18.12.2006; M.Of. nr. 40/24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

MARGHIDAN G. ELENA (n. 29 apr. 1954, București – m. 28 dec. 1989, București), însoțitoare de bord la Tarom.

Ucisă în atentatul împotriva avionului AN-24, în timpul zborului de la Aeroportul Internațional Otopeni către Belgrad. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993;

V.M.

MARIAN ION-ONEA EMILIA (n. 10 iul. 1925, Tărtăria, jud. Alba - m. 23 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată în locuința sa din Drumul Taberei. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MARIN CONSTANTIN (n. 09 mart. 1932, ? - m. 24 ian. 1990, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MARIN IORDACHE ȘTEFAN (n. 14 aug. 1936, Odobeasca, jud. Vrancea - d. 23 dec. 1989, Brăila), conducător auto.

Împușcat în ambulanța care transporta o femeie gravidă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

MARIN NICOLAE (n. 06 oct. 1947, Ștefănești, jud. Ilfov - m. 22 dec. 1989, București)

Împușcat în zona loc. Otopeni.

V.M.

MARIN O. LIVIU IULIAN (n. 23 nov. 1972, București - m. 24 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în cap în zona Pieței Unirii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MARIN S. LUCIAN (n. 06 oct. 1967, Bârlad, jud. Vaslui - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aroportului Otopeni. A fost declarat erou martin (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

MARIN SĂNDEL (n. 1956, ?, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), ofițer de securitate.

Împușcat cu o rafală de pistol-mitralieră, într-un autoturism, de către o patrulă a MI în dreptul Episcopiei Buzău. Decedat în legătură cu evenimentele din decembrie 1989.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

MARIN ȘTEFAN (n. ? 1936, ? - m. ?, dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MARIN ȘTEFAN VERGICĂ (n. 15 mai 1919, Scăpău, jud. Mehedinți - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), ofițer MApN în retragere.

Împușcat în torace, în zona Pieței Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

MARINESCU B. MIRCEA (n. 08 febr. 1955, Dor Mărunt, jud. Călărași - m. 24 dec. 1989, București), tehnician constructor aeronave..

Împușcat în torace, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MARINESCU GHEORGHE VALERIU (n. ?. 1968, Târgu-Jiu, jud. Gorj - m. ? dec. 1989, București), militar în termen MI ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MARINESCU N. OCTAVIAN (n. 25 apr. 1942, Constanța - m. 21 dec. 1989, București), Director adjunct al Școlii de Șoferi Amatori, București.

Împușcat, în zona str. Bujoreni, într-un autovehicul. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MARINESCU PREDA ALEXANDRU (n. 14 apr. 1933, Bărăști

de Vede, jud Olt - m. 25 dec. 1989, Buzău), tehnician.

Împușcat în picioare, fiind prins într-un foc încrucișat executat de două subunități militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

MARINESCU T. PETRE (n. 25 nov. 1950, București - m. 23 dec. 1989, București)

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MARINIȚIU ȘTEFAN VICTOR (n. 27 mai 1953, Berezeni, jud. Vaslui - m. 23 dec. 1989, Brăila), maistru militar MApN la UM 01481 Brăila.

Împușcat în inimă în pavilionul Comandamentului unității militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

MARIȘ IOAN ȘTEFAN-ALEXANDRU (n. 24 aug. 1949, Cuhea/ Bogdan Vodă, jud. Maramureș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), mecanic la Întreprinderea nr. 7 Construcții, Timișoara.

Împuşcat în cap pe Calea Giroculuı din Timişoara. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V. M.

MARTIN ROMEO (n. 14 febr. 1958, ? - m. 24 dec. 1989, Timişoara), student la Facultatea de medicină.

Decedat în timpul Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

V.M.

.

MARIUS IACOB (n. 08 dec. 1963, Sibiu), lăcătuş la întreprinderea Balanţa Sibiu.

În ziua de 20 dec. 1989, a participat la demonstraţia de solidaritate cu manifestprile de la Timişoara, din Piaţa Mare, iar în ziua următoare, împreună cu un grup de 30 de muncitori, s-a deplasat spre centrul oraşului. În apropiere de centru, in dreptul Liceului Gheorghe Lazăr coloana a fost blocată de doua maşini ale Militiei din care au coborât militari USLA, care i-au lovit cu bestialitate pe demonstranţi, reuşind sa aresteze un număr de cinci persoane. Restul grupului a ajuns in Piaţa Mare, reuşind să se alăture celorlalţi sibieni veniţi să demonstreze. Apoi, intervenţia în forţă a armatei, pompierilor şi trupelor ale Miliţie s-a soldat cu victime. În jurul orelor 15, **M.I.**, forţând împreună cu alţi demonstranţi un cordon de militari, s-a deplasat la sediul Securitatii şi a cerut eliberarea celor arestaţi, constatând în urma unui control al sediului ca aceştia fusesera eliberaţi.

Dan Toader

MARIUŢAC IOAN (n. ?, 1963, Milişăuţi, jud. Suceava - m. 18 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor la Combinatul Agroindustrial Timişoara.

Torturat şi împuşcat în cap în faţa Catedralei din Timişoara de către doi subofiţeri MI (identificaţi, judecaţi şi achitaţi în anul 1991). Cadavrul său a fost găsit, după trei săptămâni, la groapa comună din Cimitirul Săraci-

lor din Timișoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

MARTENS WILFRIED, (n. 19 apr. 1936, Sleidinge), om politic belgian. Președinte (1972 - 1979) al Partidului Social Creștin (flamand). Prim-ministru al Belgiei (1979 - mart. 1981 și dec. 1981 - 1992). Președinte al Uniunii Creștin-Democrate Europene (1993 - 1996). La 24 dec. 1989, face cunoscut că guvernul pe care îl conducea a recunoscut oficial FSN ca *„autoritate legală"* în România și își exprimă speranța că acesta *„va putea să controleze complet situația"*.

Gh. S.

Mass-media și tranziția post-1989, Tranziția reprezintă în fapt o trecere de la o stare la alta.Ceea ce se înțelege prin tranziție este răstimpul teoretic necesar transformărilor structurale de la regimurile totalitare puternic centralizate spre societatea democratică liberală. În acest sens, trecerea mass-mediei de la un simplu instrument de propagandă al statului totalitar la o presă liberă s-a lovit peste tot de prejudecățile și de obstacolele nebănuite născute într-o lume cu mentalități în formare. După consumarea momentului marcat de revoluția română din decembrie 1989, libertatea de exprimare a furnizat o explozie fără precedent în rândurile presei scrise, astfel încât în primele luni de democrație, cetățenii ajunseseră să stea la coadă pentru a cumpăra zilnic până la 15 ziare. Ca urmare a situației confuze, de după revoluție, presa și implicit jurnaliștii au trebuit să învețe să se exprime în condițiile libertății de vorbire și ale unei noi gândiri economice tipice economiei de piață, bazate pe cerere și pe ofertă pentru informarea și delectarea cetățenilor. Presa a cunoscut o dezvoltare rapidă, adaptându-se din mers algoritmului reformei. Privită în ansamblul său, presa din România post-decembristă a rezumat perfect sub aspectul conținutului acesteia, situația politică și economică a momentului, dovedind că libertatea de expresie nu este suficientă unui demers coerent caracteristic regimului democratic consolidat. Practic, în această perioadă de pionerat a presei libere de la începutul anilor 90 s-au promovat știrile de impact, pentru a stârni interesul și stările emoționale ale cititorului. Dincolo de tendințele specifice spre manipularea informațiilor, presa a fost un factor principal în dezvoltarea societății civile, având după decembrie 1989 o dezvoltare fără precedent. Din punct de vedere

tipologic, presa scrisă a avut după 1989, o dezvoltare fără precedent. Astfel, că în 1990 aveam înregistrați 1156 de jurnaliști profesioniști, cu o medie de 0,56 per titlu.

S.R.

MATEESCU GHEORGHE NICOLAE (n. 17 dec. 1963, București - m. 21 dec. 1989, București), electrician la ITB.

În 21 decembrie a ieșit pe poarta întreprinderii, spunând cu voce tare: „Gata! A început! O să fim liberi. O să ne creștem copiii în libertate!" În jurul orei 1 noaptea a fost împușcat în cap, în zona Inter - Sala Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

*Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; *** Caietele Revoluției nr. 4 (17)/2008, p. 25.*

MATEESCU MILAN TORINO-NICULAE (n. 01 sept. 1937, București - m..22 dec. 1989, București), inginer proiectant principal la Insttutul de Cercetări pentru Industria Lemnului, București.

Împușcat în torace, în Piața Rosetti. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MATEESCU VALERICĂ VICTOR (n. 14 mai 1972, București - m. 23 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în torace și în abdomen în zona Restaurantului Grivița. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MATEI ALEXANDRU (n. 26 ian. 1944, Bucureşti - m. 24 dec. 1989, Bucureşti), inginer la ICPE Bucureşti.

Împuşcat în curtea locuinţei sale din şos. Alexandriei.

V.M.

MATEI HRISTEA PETRIŞOR (n. 24 febr., Hulubeşti/Buroiu, jud. Dâmboviţa - m. 24 dec. 1989, Târgovişte, jud. Dâmboviţa), militar în termen la UM 01842 Titu.

Împuşcat în zona Televiziunii Române. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Dâmboviţa.*

V.M.

MATEI ILIE (n. 13 apr. 1932, Găneasa, jud. Olt.), muncitor-formator, apoi activist; membru supleant (28 nov. 1974 – 23 nov. 1984) şi membru al CC al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); membru al CPEx (24 nov. - 22 dec. 1989); secretar cu presa şi propaganda al CC al PCR (03 nov. - 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului de Partid şi preşedinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Caraş-Severin (13 apr. 1983) şi Timiş (18 nov. 1985 - 03 nov. 1989). La 17 dec. 1989, în jurul orei 14.00, când manifestanţii timişoreni iau cu asalt sediul Comitetului Judeţean de Partid, scapă cu dificultate de furia mulţimii. A doua zi, participă, alături de alţi activişti cu *„munci de răspundere"* la instruirea aparatului de partid din municipiul Timişoara, unde informează despre situaţia din oraş şi cere ca salariaţii să se preocupe de producţie, să nu mai iasă în stradă, să înfiereze actele huliganice, să se solidarizeze cu conducerea de partid şi de stat. Apoi se deplasează în întreprinderi pentru a constata şi verifica prezenţa la lucru a muncitorilor. Această activitate este continuată şi pe 19 dec. 1989, când se constată o creştere a opoziţiei muncitorilor care scandează lozinci

democratice antidictatoriale. În ziua de 20 dec. 1989, participă la discuțiile delegației revoluționarilor timișoreni cu primul ministru, Constantin Dăscălescu. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, fiind la Arad, alături de cadrele de partid conducătoare ale județului, ordonă militarilor să folosească gazele lacrimogene pentru împrăștierea manifestanților, dar aceștia nu execută ordinul și permit tinerilor să se urce pe TAB-uri.

Gh. S.

MATEI NICOLAE ION (n. 14 ian. 1960, Craiova, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), muncitor la IRA Craiova.

Împușcat într-un imobil de pe str. Onești din Craiova. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

MATEI PETRU (n. ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Decedat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MATEI - VLAD IOAN ILIE (n. 05 nov. 1945, Muntele Săcelu, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), tractorist.

Împușcat pe str. Armata Roșie din Turda. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

MATEȘ IOAN MIHAI (n. 27 mart. 1969, Ribița, jud. Hunedoara - m. 24 dec. 1989, Târgu-Mureș, jud. Mureș), militar în termen la UM 01244 Târgu-Mureș.

Împușcat în zona Aerogării Târgu-Mureș, în dispozitivul de apărare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

MATIȘ PETRU PETRU - DORIN (n. 13 iun. 1971, Mihai Viteazul, jud. Cluj - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

MATIȘ CORNEL LUCIAN (n. 27 sept. 1960, Beliș, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), artist plastic.

Împușcat în inimă, în zona Pieței Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

MATIȘ MIHAI IOAN (n. ?, 1969, ? - m. 24 dec. 1989, Vidrăsău-Ungheni, jud. Mureș), militar în termen.

Împușcat pe platforma Vidrăsău-Ungheni. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. Numele figurează în registrele Prefecturii Mureș. Părinții nu au făcut dosar pentru certificat de erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

MAXENTIAN I. VASILE (n. 10 febr. 1952? - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în apropiere de Ateneul Român. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993.

V.M.

MAZILU DUMITRU (n. 24 ian. 1934, Bacău), profesor și diplomat; cadru didactic la Academia de Studii Social-politice și la Școala nr. 1 a MI; director științific al Institutului de Științe politice, consilier diplomatic în Ministerul Afacerilor Externe (din 1975); raportor special ONU privind Drepturile Omului (din 1985); pensionat forțat în 1987 și cu arest la domiciliu în anii 1987-1989.

În noaptea de 21/22 dec. 1989 este depus împreună cu familia sa la arestul miliției din Alexandria. A doua zi, sunt readuși la locuința din București. În după amiaza aceleiași zile, un grup de revoluționari l-a condus la sediul fostului CC din balconul căruia avea să citească Proclamația Forumului Civic în 10 puncte, gândită și redactată în perioada anterioară. Acest document, căruia i s-au adus unele completări și amendamente, avea să fie prezentat la Televiziunea Română la 22 dec. 1989, în jurul orei 23, de Ion Iliescu cu titlul *„Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale"*. A participat activ la evenimentele dramatice ale revoluției din zilele următoare, contribuind la edificarea noilor organisme de conducere ale țării, în prim-plan situându-se crearea Consiliului Frontului Salvării Naționale, al cărui prim-vicepreședinte a devenit la 26 dec. 1989. Totodată, a acționat pentru

constituirea și coordonarea Comisiei Constituționale care avea menirea să elaboreze propunerile de structură ale noilor instituții ale statului între care organizarea unui Parlament bicameral, măsuri pentru pregătirea primelor alegeri pentru Adunarea Constituantă, precum și inițierea și redactarea primelor decrete-legi. A publicat mai multe cărți și studii cu caracter memorialistic cu puncte de vedere diferite: *„De la totalitarism la libertate. Revoluția furată. Memoriu pentru țara mea"*, București, 1991; *„Dumitru Mazilu în dialog cu Vasile Popa, Calvarul virtuții"*, Timișoara, 2002, etc.

Gh. S.

MAZOWIECKI TADEUSZ (n. 18 apr. 1927, Plock, Polonia). La 25 dec. 1989, într-o cuvântare rostită la posturile poloneze de radio, afirma că: *„Ne gândim cu durere la cele ce se petrec în România. Ne gândim la cei căzuți, ne exprimăm condoleanțele și ne îndreptăm gândurile noastre spre cei ce năzuiesc să conducă această țară în condiții de libertate, urându-le succes"*.

Gh.S.

MĂGUREANU CONSTANTIN EMIL (n. 01 mai 1928, Râmnicu-Vâlcea, jud. Vâlcea - m. 23 dec. 1989, București), profesor la Facultatea de medicină.

Împușcat în locuința sa. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MĂGUREANU VIRGIL (**ASZTALOS IMRE** - n. 19 mart. 1941, Giurtelecu Hododului, jud. Satu-Mare.), profesor.

Asistent de științe sociale la Universitatea București (1971); căpitan în DIE (01 sept. 1972 - 31 mart. 1973) și lector la Academia de Științe Sociale și Politice „Ștefan Gheorghiu" (1973 - 1989). La 23 dec. 1989, este desemnat ca membru în Consiliul Frontului Salvării ațională. A doua zi, a prezentat la televiziune un comunicat prin care se anunța deciziile CFSN. La 25 dec. 1989, a asistat, ca

reprezentant al CFSN, la procesul și execuția soților Ceaușescu.

S. R.

MĂNĂILĂ NECULAI VASILE-DOREL (n. 28 iun. 1955, Buzău - m. 22/23 dec. 1989, București), ofițer MApN

Împușcat în zona Academiei Militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

MĂNESCU ALEXANDRU RADU (n.14 iun. 1972, București? - m. 21 dec. 1989, București), elev.

Decedat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MĂNESCU CONSTANTIN DAN SORIN (n. 25 mart. 1964, București - m. 22/23 dec. 1989, București), strudent la Institutul Politehnic București.

Împușcat în abdomen în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MĂNESCU CORNELIU (n. 08 febr. 1916, Ploiești, jud. Prahova - m. 26 iun. 2000, București), jurist.

General-maior (02 oct. 1952); general-locotenent (1955); membru al CC al PCR (24 iul. 1965 - 1980); ministru al Afacerilor Externe (21 mart. 1961 - 18 oct. 1972); președinte al celei de-a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a ONU (1967-1968); președinte al Comisiei de politică externă a MAN și al Grupului parlamentar român la Uniunea Interparlamentară (1973 - 1977); ambasador în Franța (15 mart. 1977 - 09 apr. 1982) și reprezentant permanent pe lângă UNESCO – Paris (02 apr. 1979 - 09 apr. 1982). În 1989 se află printe semnatarii *„scrisorii celor șase"*, protest public față de politica dictatorială a lui Nicolae Ceaușescu. În timpul Revoluției din Decembrie 1989 îi este invocat numele pentru o eventuală preluare a frâielor puterii. Preferă să rămână în poziția de moderator politic, sfătuitor al noii puteri; membru al CFSN (22 dec. 1989) și al Biroului Executiv al CPUN (13 febr. – 09 iun. 1990).

S. Gh; D. R.

MĂNESCU GHEORGHE GHEORGHE (n. 02 iun. 1956, Câlcești, jud. Dolj - m. 25 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), muncitor la IMMR Craiova.

Împușcat în autoturismul proprietate personală, pe str. Vasile Alecsandri, pentru că nu a oprit la somație. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

MĂNESCU VICTOR (n. ? - m. ? dec. 1989, București), militar în termen MI?

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent?

V.M.

MĂRĂCINICĂ GHEORGHE NICULAE (n. 10 iul. 1954, Cernica, Sectorul Agricol Ilfov - m. ? dec. 1989, Slobozia, jud. Ialomița).

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MĂRGĂRIT AUREL MIRCEA (n. 15 nov. 1960, Dumbrava, jud. Timiș - m. 25 dec. 1989, București?), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MĂRGINEAN IOAN, (n. 13 ian. 1942, Roșia de Secaș, jud. Alba - m. 23 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), șofer la Spitalul Orășenesc Blaj.

Împușcat în cap de către militarii de la unitatea militară din Turda care au deschis focul asupra salvării în care se afla. A fost declarat erou martir (D. nr. 212/30.05.1996)

Bibliografie: M. Of. nr. 155/22.07.1996. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

MĂRGUȚOIU MIRCEA (n. 28 mart. 1949, Ghioroiu, jud. Vâlcea - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona toraco-abdominală, la Sala Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MĂRIEŞ ILIE SABIN (n. 21 nov. 1951, Remetea-Chioarului, jud. Maramureş), ?, Timişoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

MĂRUNEAC MARDARIE IOAN (n. 25 ian. 1968, Hunedoara - m. 23 dec. 1989, Hunedoara), muncitor.

Împuşcat, în pădurea Chizid, jud. Hunedoara, în zona bazinelor de apă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Hunedoara.*

V.M.

MEDIAŞ, municipiu în jud. Sibiu, pe r. Târnava Mare. Menţionat pentru prima dată în 1267. Vechi oraş cu turnuri şi ziduri ale cetăţii medievale. Întreprinderi constructoare de maşini (autocisterne, remorci, furgonete), de prelucrare a lemnului, sticlăriei, chimică, textilă, pielărie şi încălţăminte, industrie alimentară. Fabrică de biciclete pentru copii şi de produse lactate. Vase emailate pentru uz casnic. Muzeu. 84.484 locuitori (1992). În dimineaţa zilei de 21 dec. 1989, apariţia autoturismelor miliţiei în piaţa oraşului determină declanşarea unor acţiuni violente, soldate cu agresarea miliţienilor şi incendierea maşinilor. A doua zi, manifestanţii ocupă sediul Securităţii municipale fără a se produce incidente deosebite; armamentul şi muniţia sunt predate reprezentanţilor acestora.

Gh. S.

MELCONIAN GEANTĂ CRISTIAN (n. 1962? - m. 24/25 dec. 1989, Bucureşti), lăcătuş la întreprinderea Ventilatorul Bucureşti.

Împușcat în sediul fostului CC al PCR.

V.M.

MELENCIUK NADEJDA - STEPANOVA, de cetățenie sovietică.

Împușcată la 23 dec. 1989, pe raza loc. Brădești, jud. Dolj. (A făcut parte dintr-un grup care se deplasa de la Timișoara spre Craiova).

V.M.

MELINESCU CONSTANTIN MIHAI (n. 16 iul. 1955, Salcia, jud. Mehedinți - d. 25 dec. 1989, Făcăi, jud. Dolj), subofițer MApN la UM 01411 Craiova.

Împușcat în timp ce executa o misiune de luptă în zonă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

MENUHIN, SIR YEHUDI, (n. 22 apr. 1916 New York - d. 12 mart. 1999, Berlin), violonist și dirijor american. Elev al lui L. Persinger, A. Busch și G. Enescu. Cel mai cunoscut violonist al secolului trecut, s-a remarcat prin virtuozitate, profunzime expresivă, o viziune asupra muzicii și un stil interpretativ atemporale, repertoriu imens. Carieră concertistică internațională. Preocupări pedagogice. Președinte și dirijor asociat al Orchestrei Filarmonice Regale din Londra (din 1981). Dirijor de onoare al Festivalului „Enescu", după 1990. Activități umanitare; președintele Consiliului Internațional pentru miuzică UNESCO (1969-1975). Președinte de onoare al Societății „George Enescu" din Berlinul occidental, își declară, la 23 dec. 1989, solidaritatea cu poporul român și își anunță intenția de a susține la Ateneul Român din București, un concert pentru omagierea victimelor din România. Concertul urma să fie transmis de mai multe posturi de televiziune din lume.

Gh. S.

MERCA TRAIAN AUREL (n. 26 ian. 1956, Săcuieu, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), taximetrist.

Împuşcat în torace, în zona Pieţei Libertăţii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Cluj.*

V.M.

MERIŞESCU GHEORGHE VALENTIN (23 febr. 1968, Târgu-Jiu, jud. Gorj - m. 24 dec. 1989), militar în termen la UM 0563 (MI).

Împuşcat în sediul fostului CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Gorj.*

V.M.

MERTICARU GHIORGHE DUMITRU (n. 18 oct. 1951, Vlăşineşti, jud. Botoşani - m. 23 dec. 1989, Deva, jud. Hunedoara), subofiţer MApN la UM 01933 Hunedoara.

Împuşcat în cap, de la mică distanţă, când se afla în dispozitivul de apărare al unităţii; decedat la Spitalul Municipal din Deva. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Hunedoara.*

V.M.

MESLER IOAN PETRU-CONSTANTIN (n. 17 mai 1959, Hudeşti, jud. Botoşani - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), ofiţer MApN, la UM 01026 Bucureşti.

Împuşcat în inimă, în incinta Ministerului Apărării Naţionale. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Cluj.*

V.M.

MEYER WOLFGANG, purtătorul de cuvânt al guvernului est-german, face cunoscut, la 25 dec. 1989, că RD Germană a recunoscut Consiliul Frontului Salvării Naţionale.

Gh.S.

MICHELIS GIANNI (DE), (n. 26 nov. 1940, Veneţia), ministru de externe al Italiei (22 iul. 1989 - 28 iun. 1992), la 22 dec. 1989, îşi exprimă admiraţia pentru lupta curajoasă a poporului român, profundul regret pentru numeroasele victime înregistrate. A doua zi, el declara că ieşirea din scenă a lui Ceauşescu ne face să credem că, în sfârşit, românii pot să se asocieze procesului de transformare din Europa răsăriteană, contribuind la realizarea pe deplin a libertăţilor fundamentale înscrise în prevederile Actului Final de la Helsinki. La 24 dec. 1989, a salutat *„extraordinara revoluţie democratică în curs de înfăptuire în România"* şi i-a adresat urările sale de succes definitiv.

Gh. S.

MICU ŞTEFAN EUGEN (n. 21 sept. 1962, Bucureşti - m. 24 dec. 1989, Bucureşti), operator calcul UCECOM.

Împuşcat; decedat la Spitalul de Urgenţă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MIERCUREA-CIUC, municipiu în depresiunea Ciuc, pe stânga r. Olt, reşedinţă a jud. Harghita. Menţionat prima dată în 1558. Ex-

ploatări de andezit, argile caolinoase și caolin. Industrie constructoare de tractoare și subansamble pentru tractoare, de utilaje și piese de schimb pentru industria forestieră, întreprinderi: metalurgică, chimică, poligrafică, de mobilă, de confecții și tricotaje, de industrializarea laptelui și a cărnii, de îmbuteliere a apelor minerale. Patinoar artificial. Muzeu. Turism. 44.421 locuitori (1984). După fuga dictatorului mulțimea s-a adunat în centrul orașului de unde grupuri masive de demonstranți s-au dus la sediul miliției unde au devastat mobilierul, mașinile găsite la fața locului și au dat foc clădirii. Poetul István Ferenczes a fost rugat să recite poezia lui scrisă în 1989, „Treptele tiraniei", care a circulat în mod clandestin în tot orașul. Apoi mulțimea a intrat în sediul comitetului județean, unde au devastat totul ce le ieșea în cale. Acolo au fost bătuți trei polițiști. De pe balconul comitetului județean intelectualii adunați au ținut discursuri. Ferenczes a recitat la solicitarea mulțimii de mai multe ori poezia scrisă despre tiranie. Dintre intelectualii, liderii muncitorilor veniți de la fabrici, adunați în sediul comitetului județean s-a format un comitet revoluționar. În seara de 22 decembrie (vineri) spiritele s-au calmat, a avut loc în piața din centrul orșului Miercurea Ciuc o mare adunare populară. Au fost aprinse făclii, s-a ținut un moment de reculegere în cinstea eroilor revoluției, au ținut discursuri reprezentanții Frontului. Marea majoriatte a populației a luat parte la slujba religioasă de la Șumuleu apoi s-au întors în piață, unde au vegheat pînă dimineața. În aceste zile piața centrală din oraș a fost mereu plină de oameni care au ascultat discursul vorbitorilor și au manifestat în favoarea democrației și a înfrățirii între toți cetățenii patriei indiferent de naționalitate. În 23 decembrie comandantul garnizoanei din Miercure Ciuc, a ordonat tuturor ofițerilor, subofițerilor, soldaților și angajaților civili să se prezinte imediat la garnizoana orașului. La 24 decembrie 1989 a luat naștere ziarul în limba română „Adevărul Harghitei" (numit în primele zile „Informația Harghitei") și ziarul de limba maghiară „Hargita Népe".

N.C.Z.

MIERLĂ MIHAI NICOLAE (n. 08 iul. 1944, Nehoiu, jud. Buzău? - m. 22 dec. 1989, București București), zugrav.

Împușcat în zona Antiaeriană, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MIHAI I (n. 25 oct. 1921, Sinaia) Rege al României (06 sept. 1940 - 30 dec. 1947).

La 18 dec. 1989, transmite un mesaj prin intermediul postului de radio *„Europa liberă"*, în care declară că este *„cu gândul și cu sufletul"* alături de manifestanți și că este îngrijorat de *„cruzimea cu care reacționează cei de la putere când demonstranții nu-și cer decât depturile elementare"*. El îndeamnă *„să se manifesteze pașnic, cu lozinci care să le spuie care vă sunt năzuințele! Armele nu pot zdrobi sufletele, nu pot nimici idealurile!"*. A doua zi, într-un interviu acordat postului francez de televiziune *„Antenne2"*, el preciza că: *„Dacă românii îmi cer să mă întorc, eu am spus întotdeauna că sunt gata să-mi iau responsabilitățile constituționale. Însă pentru mine, scopul principal este eliberarea țării, persoana mea nu vine decât în a doua poziție"*. La 21 dec. 1989, prin postul de radio BBC, adresează un nou apel către poporul român în care cere armatei *„să răstoarne imediat regimul familial al impostorilor și al Securității lor!"*. Totodată, cere muncitorilor să declare și să declanșeze o grevă generală în toată țara și *„să se formeze în țară un guvern de generali și elemente ale partidului, opus acestui regim"*. Un nou mesaj către poporul român, este adresat la 24 dec. 1989, prin intermediul postului de radio *„Europa liberă"*, în care se exprimă prețuirea pentru compatrioții care înfruntă *„bestialele atacuri și care pregătesc astfel viitorul liber, democratic al patriei noastre"*. În același timp, dă expresie admirației pentru cei tineri care au pornit la luptă cu avânt pentru descătușarea neamului: *„Prin voi, cu voi și pentru voi, țara noastră va fi din nou liberă, din nou democratică și din nou respectată în lume"*.

Gh.S.

MIHAI DĂNUȚ (n. 15 sept. 1964, Găiești, jud. Dâmbovița - m. 26 dec. 26 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), militar în termen la UM 01172 Caransebeș.

Împușcat în interiorul sediului Serviciului Filaj din Reșița. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

MIHAI GHEORGHE ADRIAN-MIRCEA (n. 28 apr. 1969, Brașov - m. 24 dec. 1989, Sibiu), elev la Școala Millitară de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu" din Sibiu.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

MIHAI GHEORGHE MIHAIL (n. 23 nov. 1967, Topoloveni, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen MApN.

Împușcat în zona sediului Comandamentului Infanteriei și Tancurilor din București ?. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

MIHAI GIGI VASILE (n. 14 mai 1969, Fântânele, jud. Dâmbovița - m. Timișoara, jud. Timiș), militar în termen la UM 01024 Timișoara.

Împușcat în zona Poștei din Calea Girocului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

MIHAI ION (n. 19 sept. 1928, ? - m. ? dec. 1989, București), tapițer.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MIHAI LUCREȚIU GÂTLAN (n. 09 apr. 1970, ? - m. 21 dec. 1989, București)

Împușcat în fața Sălii Dalles. Decedat în legătură cu evenimentele din Decembrie 1989.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

MIHAILOVICI ION CONSTANTIN - PUIU (n. 29 apr. 1966, Comu Luncii, jud. Suceava - m. 22 dec. 1989, București), subofițer chimist MApN la UM 01026 București.

Împușcat în cap, în fostul sediu al CC al PCR. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarateroumartir(D.nr.110/13.12.1991; D. nr. 37/26.02.2000 D. nr. 1379/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

MIHALCEA ION (n. 25 febr. 1954, Bacău - m. ? dec. 1989, ?), tapițer.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MIHALI F. CAROL (n. 23 febr. 1939, Brașov - m. 24 dec. 1989, Brașov), cercetător științific la Întreprinderea Chimica Râșnov.

Împușcat în cap, în zona Consiliului Județean Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

MIHALI IOAN (n. 05 ian. 1970, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), muncitor la SIL Tălmaciu.

Împușcat în torace, în fața sediului Inspectoratului de Miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

MIHĂILĂ VASILE (n. ? 1955, Buzău? - m. ? dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MIHĂILESCU GRIGORE PETRE-GRIGORE (n. 12 aug. 1967, Bălcești, jud. Vâlcea - m. 23 dec. 1989, București), tractorist la IACBB.

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale; decedat la

Spitalul Militar Central. *Bibliografie:* Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

MIHU CONSTANTIN DUMITRU (n. 08 oct. 1904, Chiperceni, jud. Orhei, Republica Moldova - m. 23 dec. 1989, Sibiu), pensionar, fost avocat.

Împușcat în abdomen, în locuința sa din str. Negoi, de o rafală de gloanțe trasă dinspre UM 01512 Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

MILEA GHEORGHE DUMITRU (n. 01 oct. 1948, Câmpineanca, jud Vrancea - m. 24 dec. 1989, Brăila), ofițer MApN.

Împușcat în zona Prefecturii din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

MILEA GHEORGHE VASILE (n. 01 ian. 1927, Lerești, jud. Argeș - d. 22 dec. 1989, București), general MApN.

General-maior (1964); general-locotenent (20 aug. 1969); general-colonel (07 mai. 1977); membru supleant (28 nov. 1974 - 23 nov. 1979); membru al CC al PCR (23 nov 1979 - 22 dec. 1989); membru supleant

al CPEx (dec. 1985 - 22 dec. 1989); prim-djunct al ministrului apărării naționale și șef al MStM (31 mart. 1980); ministru al apărării naționale (16 dec. 1985 - 22 dec. 1989). Prin funcția pe care a deținut-o, de Ministru al Apărării Naționale, i-a revenit un rol principal în executarea ordinelor lui Nicolae Ceaușescu în reprimarea acțiunilor revoluționare din dec. 1989. De la începutul manifestațiilor de protest de la Timișoara, armata, în pofida prevederilor constituționale și ale regulamentelor militare a fost inclusă în proporție din ce în ce mai mare, în activitățile represive, alături de forțele MI și ale DSS din dispoziția lui **N.C.** care cumula cele mai importante funcții în partid și în stat, inclusiv cea de președinte al Consiliului Apărării Republicii. Ordinele generalului **V.M.** s-au succedat în funcție de evoluția evenimentelor, de la scoaterea unor patrule militare pe străzile Timișoarei, paza și apărarea unităților și obiectivelor militare, trimiterea la fața locului a unor cadre din conducerea ministerului pentru a întări prestația militară în decurajarea manifestațiilor ostile regimului dictatorial și până la reprimarea brutală a demonstranților care s-au ridicat în masă, îndeosebi după 20 dec. 1989. Numărul efectivelor militare înzestrate, cum s-a cerut de către **N.C.**, cu tehnică de luptă pentru *„apărarea"* sediului Comitetului Județean de Partid și a altor obiective din Timișoara, a crescut începând cu după-amiaza zilei de 17 dec. 1989. Îngrijorat de evoluția evenimentelor care vizau înlăturarea regimului patronat de **N.C.**, acesta, în ședința CPEx din după-amiaza aceleiași zile, după ce s-a referit la situația existentă la Timișoara, l-a acuzat și pe generalul **V.M.** că n-a acționat conform ordinelor primite și că în felul acesta a trădat interesele țării și ale poporului. N-a lipsit nici amenințarea cu plutonul de execuție. Recunoscându-și vina, **V.M.** ca și ceilalți doi, ministrul de interne și șeful DSS, după consumarea *„scenei demisiei"*, s-au angajat să aplice cu toată fermitatea ordinele lui **N.C.** care, în teleconferința cu activul de partid și de stat, ce a urmat imediat, le-a definit, fără echivoc: *„să se facă uz de armă pentru respectatea ordinii și toate unitățile vor purta armamentul de luptă, inclusiv gloanțe"*. Începând cu orele 16.00, la Timișoara au avut loc ciocniri cu masele de manifestanți, soldate cu un număr mare de morți, răniți și reținuți. Seara târziu, primul-adjunct al ministrului apărării și șef al MStM, generalul Ștefan Gușă, recunoștea *„situația dezastruoasă"* de pe străzile Timișoarei. Având în vedere situația din țară, încă din ziua de 17 dec. 1989, generalul **V.M.** a ordonat alarma de luptă parțială pentru toate unitățile militare din Capitală, iar spre seară, pentru toate unitățile din

țară, conform indicativului „Radu cel Frumos". A doua zi, dimineața, toate unitățile militare din garnizoana București au fost atenționate pentru a lua măsuri în vederea intensificării pregătirii de luptă. Pe 19 dec. 1989, cu aprobarea sa, primul-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al MStM, aflat la Timișoara a ordonat retragerea tancurilor, TAB-urilor și a unei părți din efectivele militare din zonele intens circulate din oraș, pentru a permite muncitorilor să demonstreze pașnic. El cere, pe 21 dec. 1989, comandantului Armatei a 4-a din Cluj-Napoca, ca militarii scoși pe stradă să folosească forța doar la ordin și numai pentru contracararea elementelor teroriste și pentru menținerea ordinii publice. După spargerea mitingului din București, din aceeași zi, **N.C.** se retrage din balconul CC și îl anunță pe generalul **V.M.**, pe ministrul de interne și pe șeful DSS că preia direct comanda forțelor de „ordine". Rămas, la cererea lui **N.C.**, în sediul CC, ministrul **V.M.** ordonă trupelor din București să sprijine trupele MI, pentru apărarea obiectivului în care se afla secretarul general al PCR și pentru asigurarea ordinii publice în Capitală. Ca urmare, sunt dispuse numeroase subunități militare, inclusiv blindate. Se formează un Comandament al forțelor de ordine din care făcea parte și generalul **V.M.** La scurt timp, în zona Piața Universității-Intercontinental se produce un incident de proporții, când un camion al Armatei, în deplasare, lovește o parte din demonstranți, rezultând morți și răniți. Îngrijorat de efectele acestui incident, **V.M.** ordonă „să nu se mai execute foc și să nu mai fie băgați militarii în linia întâi". Tot din ordinul său, două elicoptere militare survolează spațiul aerian al Capitalei pentru a constata modul în care se deplasează manifestanții și se lansează din ele manifeste cu conținut pro-ceaușist. Spre seară, se instituie comanda unică sub conducerea lui **N.C.**, în calitate de comandant suprem. Întreaga atenție este concentrată asupra rezistenței eroice a revoluționarilor în fața forțelor de represiune, în jurul unei baricade, ridicate în zona str. Batiștei, vis-à-vis de hotelul Intercontinental. După ce **N.C.** cere arestarea liderilor revoluționarilor de aici, zona este inspectată de generalul **V.M**. de mai multe ori și, la ordinul său, sunt aduse noi forțe militare. Baricada a fost distrusă de două tancuri, imediat după miezul nopții, după care a început represiunea, conducerea ei fiind asigurată de generalul **V.M.** S-au înregistrat un mare număr de morți, răniți și persoane arestate. Curând, în jurul orei 01.00 noaptea, **V.M.** împreună cu șeful DSS l-au informat pe **N.C.** că zona centrală a fost degajată de manifestanți. Profund marcat de tra-

gedia în care fusese implicat, generalul **V.M**. nu a îmbrățișat propunerea șefului DSS de înlăturare a lui **N.C.**, pronunțându-se, potrivit relatărilor acestuia, că: *„nu pot, nu mai sunt în stare"*. Vestea represiunilor din noaptea de 21/22 dec. 1989, a amplificat starea de revoltă în București și, în dimineața zilei de 22 dec. 1989, mii de muncitori de pe marile platforme industriale au pornit spre centrul Capitalei. Generalul **V.M.** cere să se execute numai ordinele sale, care aveau în vedere scoaterea încărcătoarelor cu muniție de la arme și punerea lor în genți le port-încărcător, încercând astfel să evite tragedia ce putea să se întâmple pe străzile orașului. Prin transmiterea indicativului *„Rondoul"*, care însemna că nu se trage în oameni și că militarii trebuie să se retragă lângă tehnica de luptă, să nu provoace și să nu se răspundă la provocări. La scurt timp, generalul **V.M.** avea să fie admonestat din nou de către **N.C.** *„că nu execută ordinele primite"*. Marcat de implicare sa în represiunile din noaptea precedentă și neacceptând să dea ordin de deschidere a focului și de împrăștiere a manifestanților, generalul **V.M.** s-a sinucis, fiind declarat trădător de către **N.C.** care preia direct conducerea forțelor armate și decide introducerea stării de necesitate în întreaga țară.

Gh. S.

MILEA IONEL (n. 01 nov. 1954, Râmnicu Sărat, jud. Buzău), tehnician la Întreprinderea de Autocamioane Brașov.

În perioada Revoluției, la Brașov, s-a implicat începând cu data de 21 dec. 1989 alături de grupul de muncitori de la ICA Ghimbav. A făcut parte, apoi, din grupul de ordine format din demonstranți, asigurând desfășurarea fără violență a manifestațiilor. În dimineața zilei de 22 dec.1989 a participat alături de grupul de ordine la greva generală din fața CJ al PCR Brașov. După fuga cuplului Ceaușescu a intrat în clădire ca reprezentant al muncitorilor de la Intreprinderea de Autocamioane Brașov. De la microfon a citit Proclamația de la Brașov, a cărui autor este. A rămas în clădire, unde alături de militari și alți revoluționari, a apărat clădirea împotriva atacurilor teroriste. A făcut parte din CJ FSN și CPUN, fiind cooptat în Comisia de sport-turism.

M.B.

MILITARU NICOLAE (n. 10 nov. 1925, Băleşti, jud. Gorj - m. 27 dec. 1996, Bucureşti) general MApN.

General-colonel (19 aug. 1974, trecut în rezervă (1984); membru supleant al CC al PCR (28 nov. 1974 - 23 nov. 1984); comandant al Armatei I (1972 - 1978) şi al Armatei a IV-a (1984). În seara zilei de 22 dec. 1989, participă alături de fruntaşi ai Revoluţiei Române în clădirea CC, la discuţiile referitoare la constituirea viitorului organism de stat care a primit denumirea de Frontul Salvării Naţionale. În seara zilei următoare, Ion Iliescu, în suita unor declaraţii la postul de televiziune, face cunoscut că în funcţia de ministru al Apărării Naţionale a fost numit generalul Nicolae Militaru, ajutat de generalii Ştefan Guşă şi Victor Stănculescu ca prim-adjuncţi. Funcţia îi este reconfirmată printr-un decret al Consiliului Frontului Salvării Naţioale care înscrie şi prevederea că Departamentul Securităţii Statului, Comandamentul Trupelor de Securitate şi alte organe din subordinea MI, sunt trecute în componenţa MApN. La fel şi trupele de grăniceri se reintegrează în cadrul MApN.

Gh. S.

MILITARU VASILE (n. 11 febr. 1969, Câlnic, jud. Gorj - m. 04 ian. 1990, Bucureşti), militar în termen la UM 01829 Otopeni.

Împuşcat în data de 23 dec. 1989, în zona Aeroportului Otopeni; decedat la spital. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent.

Bibliografie: Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Gorj.*

V.M.

MILU NICA (n. ? 1969, ? - m. 23 dec. 1989, Constanţa), militar în termen MApN?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MINCĂ IOAN ȘTEFAN - SILVIU (n. 20 ian. 1975, București - m. 23 dec. 1989, București), elev.

Împușcat pe str. Moș Adam din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MINCU MITU (n. 26 febr. 1919, ? - m. 24 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

Ministerul de Externe al Albaniei, la 25 dec. 1989, informează Ambasada română din Tirana că Albania respectă dreptul poporului român de a-și soluționa el însuși, în patria sa, propriile probleme, în deplină libertate, independență și suveranitate.

Gh.S.

Ministerul de Externe al Cehoslovaciei, la 23 dec. 1989, salută victoria poporului român în lupta împotriva politicii represive și antipopulare a aparatului de partid și de stat și a dictaturii lui Ceaușescu. Rezistența de mulți ani a poporului român, insurgența eroică dintr-o serie de orașe, au deschis calea spre democratizarea țării. Felicităm poporul român – se arată în delarație – pentru succesul său istoric, salutăm dorința sa de a sprijini popoarele europene în năzuința promovării unor relații de prietenie, colaborare și înțelegere reciprocă. Poporul român poate să se bazeze deplin pe sprijinul și solidaritatea poporului cehoslovac, care întinde o mână de ajutor cetățenilor care au avut de suferit în timpul reprimării cu cruzime a demonstrațiilor de la Timișoara și din alte orașe.

Gh.S.

Ministerul de Externe al Chinei, la 23 dec. 1989, a declarat că urmărește cu atenție evenimentele

din România, pe care le consideră o problemă internă a acestei țări. S-a exprimat speranța că prietenia între popoarele chinez și român se va menține, iar evenimentele nu vor influența asupra raporturilor prietenești dintre cele două țări. Din aceeași sursă, au fost demințite categoric zvonurile potrivit cărora, dictatorul Ceaușescu s-ar fi refugiat în RP Chineză.

Gh.S.

Ministerul de Externe al Indiei, la 28 dec.1989, face cunoscut că guvernul Indiei, *„salută cu căldură înaintarea României spre un sistem de valori mai uman și liberal"*.

Gh.S.

Ministerul de Externe al RD Germană, la 25 dec. 1989, a declarat că împreună cu Comitetul de solidaritate cu Ministerul Sănătății, cu Comitetul de Cruce Roșie și organiațiile cetățenești din RD Germană, a inițiat o amplă acțiune de colectare de ajutoare – inclusiv flacoane cu sânge, medicamente – care vor fi trimise în România.

Gh.S.

Ministerul de Externe al Tunisiei, la 23 dec. 1989, exprimă dorința ca poporul român să triumfe în lupta care o desfășoară pentru lichidarea consecințelor regimului de dictatură înlăturat, luptă purtată în mod pașnic și democratic. În document este regretată, totodată, pierderea a numeroase vieți în rândurile populațiile civile din România.

Gh.S.

MINTARI DUMITRU (n. ? - m. ? dec. 1989, București), muncitor la Întreprinderea 23 August București.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MIRCEA GHEORGHE IOAN (n. 04 sept. 1943, Șagna, jud. Neamț - m. 25 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), lăcătuș la fostul ICMRR.

Împușcat, pe scările Teatrului de Vară din Reșița. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

MIRCEA ION (n. 18 iun. 1944, Argetoaia, jud. Dolj - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Decedat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MIREA D. MARIANA (n. 25 sept.1967, București - m. 21 dec.1989, București). tipograf zețar la „Informația Bucureștiului".

Împușcată în apropierea sălii Dalles. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MIREA MIOARA LUIZA (n. 26 iul. 1962, București - m. 21 dec. 1989, București), studentă la Facultatea de Automatică.

Împușcată în fața Sălii Dalles, în timp ce încerca să acorde primul ajutor unor răniți. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MIRON ION (n. 23 mai 1931, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), pensionar CFR.

Împușcat, după ce fusese rănit ușor în membrul inferior stâng, de către militari de la UM 01942 Timișoara; decedat la Spitalul Județean Timișoara. Cadavrul său

a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

MIRONOV ALEXANDRU (n. 27 ian. 1942, Vertujeni, jud. Soroca, Republica Moldova), matematician, publicist; a fost profesor la Craiova și în Maroc; redactor la revista „Știință și tehnică" (1979 - 1982) și la radioteleviziune (1982-1989).

A fost unul dintre participanții, de pe baricada undelor hertziene, la evenimentele din decembrie 1989, anunțând la Radio, vestea că dictatorul și soția sa au fugit. A dactilografiat și a participat la redactarea primului *Comunicat către țară*, din seara zilei de 22 dec. 1989. Din decembrie 2004 este membru al Colegiului Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

C. R.

MISAN IOAN LUMINIȚA - CORINA (n. 15 mai 1968, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitoare la Arta Jucăriilor.

Împușcată în torace, pe Calea Moților, în zona Fabricii de Bere. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

Mișcare revoluționară, acțiune care antrenează un număr mare de oameni în sprijinul unei idei, al unui scop comun.

Gh. S.

Miting, întrunire publică (de masă) la care se dezbat probleme sau evenimente social-politice, luându-se atitudine față de ele.

Gh. S.

MITITEL ROMAN IOAN (n. 01 febr. 1955, Agnita, jud. Sibiu - m.

21 dec. 1989, Sibiu), lăcătuş la Cooperativa Progresul.

Rănit, prin îÎmpuşcare în hemitorace, în zona Pieţei Republicii, de către elevi din UM 01512 Sibiu; decedat în drum spre Spitalul Judeţean. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Sibiu.*

V.M.

MITITELU FLOREA ION (n. 13 iun. 1936, Comana, jud. Giurgiu - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), contabil la o brutărie.

Împuşcat pe şos. Antiaeriană din Bucureşti (str. fraţii Buzeşti). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Giurgiu.*

V.M.

MITITI VASILE DAN - IOAN (n. 01 febr. 1971, Baia Mare, jud. Maramureş - m. 22 dec. 1989, Sibiu), elev la Şcoala Militară de Ofiţeri Activi de Infanterie „Nicolae Bălcescu" din Sibiu.

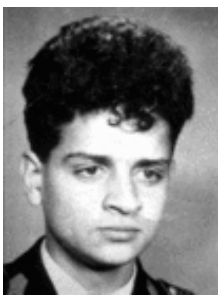

Împuşcat în torace, în faţa sediului miliţiei din Sibiu de către un ofiţer de la UM 01512 Sibiu (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Maramureş.*

V.M.

MITROI GHEORGHE DORIN-GHEORGHE (n. 18 mart.

1964, Braşov - m. 24 dec. 1989), muncitor la Întreprinderea Tractorul din Braşov.

Împuşcat în torace şi picior, la intersecţia str. Postăvarul cu str. Nicolae Bălcescu din Braşov; decedat în drum spre spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Braşov.*

V.M.

MITROIU MIHAI IONEL (n. 12 aug. 1958, Berca, jud. Neamţ - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), ?

Împuşcat în zona str. Antiariană. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MITTERRAND, FRANÇOIS MAURICE ADRIEN MARIE (N. 26 OCT. 1916, Jarnac/Charente - m. 08 ian. 1996, Paris), om politic francez.

Prim-secretar al Partidului Socialis Francez (1971-1981). Preşedinte al Republicii franceze (1981-1995). Vicepreşedinte al Internaţionalei Socialiste (1972-1981). De mai multe ori ministru. Ca preşedinte a dus o politică economică de austeritate în perioada crizei din anii 80, de diminuare a şomajului şi de relansare a situaţiei social-economice din ţară. Memorii şi eseuri politice. Aflat în vizită ân RDG, la 19 dec. 1989 a declarat la televiziune că el condamnă regimul de la Bucureşti, care nu este un regim ideologic ci *„un regim personal, familial, care nu are nici un motiv sa subziste"* şi că este convins că zilele acestuia *„într-o Europă aflată în plină evoluţie"*, sunt numărate. La întoar-

cerea din această vizită, la 22 dec. 1989, pe aeroportul Roissy – Charles de Gaulle, declară că: *„Românii sunt liberi, Europa respiră ușurată; aceasta este o veste bună pentru noi toți"*.

Gh. S.

MITU GHEORGHE NELU (16 mai 1956, Bălăbănești, jud. Galați - m. 21 dec. 1989, București), maistru la Turbomecanica, București.

Împușcat în zona Universității București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

MIU ȘTEFAN VALERIU (n. 26 mai 1962, Urluieni, jud. Argeș - m. 25 dec. 1989, București), student.

Împușcat în apropierea Spitalului Colțea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MIULESCU IOAN ION (n. 09 nov. 1911 București - m. 24 dec. 1989, București), instalator.

Împușcat în locuința sa din str. Antiaeriană. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

MÎNDRU DUMITREL (n. 04 mai 1960, Hangu, jud. Neamț - m. 21 dec. 1989, București), macaragiu.

Rănit prin împușcare și decedat la Spitalul Colțea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Neamț.*

V.M.

MÎRFU IOSIF (n. ? - m. ? dec. 1989, București).

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MLADENOV PETAR TOSHEV, (n. 22 aug. 1936 - m. 06 iul. 1990), președinte al Consiliului de Stat al Bulgariei (03 apr. 1990 - 06 iul. 1990).

La data de 22 dec. 1989, a declarat unui corespondent al agenției bulgare BTA că a primit cu adâncă ușurare vestea înlăturării regimului Ceaușescu. Această știre a venit după zile de îngrijorare și neliniște, de reprimare sângeroasă a poporului român ridicat la luptă pentru libertate și democrație. *„Ne plecăm în fața memoriei celor care au murit* – a subliniat el – *pentru ca în România să sosească o zi a bucuriei, o bucurie pentru toată Europa. Îi felicităm pe frații noștri români care l-au răsturnat pe tiran și pășesc pe calea înnoirii democratice a societății".* Totodată, își exprimă convingerea că de acum se deschide calea spre *„stabilirea unor relații active și fructuoase de colaborare și a unei prietenii sincere între Bulgaria și România".*

Gh. S.

MLADINOVICI MARIN DRAGOȘ (n. 1969, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea Steaua Roșie București.

Împușcat pe Calea Victoriei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MOCANU MIRCEA, (n. 02 iun. 1927, Boroaia, jud. Suceava), general MApN.

General-maior (27 dec. 1972); general-locotenent- (07 mai 1977); general-colonel (23 aug. 1984); membru supleant al CC al PCR (28 nov. 1974 - 24 nov. 1989); Comandant al Apărării Antiaeriene a Teritoriului (1980 - 1989). La 2 dec. 1989, a ordonat Școlii Militare de Ofițeri Activi de Artilerie Antiaeriană din Brașov să-și retragă efectivele aflate în contact cu manifestanții.

Gh. S.

MOCANU NECULAI ȘTEFAN (n. 20 ian. 1969, Zărnești, jud. Buzău - m. 22/23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01210 București.

Împușcat în cap și în umărul drept, în incinta unității. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

MOGA IOACHIM (n. 14 mart. 1926, Dealu Mic/Cinciș-Cerna, jud. Hunedoara - m. 02 dec. 2007, Cluj-Napoca, jud. Cluj), om politic comunist român.

A fost zidar-șamotor, apoi istoric, membru al CC al PCR (12 aug. 1969 - 22 dec. 1989); membru supleant al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Cluj (19 mai 1983 - 22 dec. 1989). La 19 dec. 1989, solicită telefonic generalului Iulian Topliceanu, comandantul Armatei a 4-a, cu sediul la Cluj-Napoca, intervenția militară în cazul unei eventuale manifestații a studenților din oraș. În condițiile încercărilor de organizare, la 21 dec. 1989, a unui miting de solidaritate cu manifestanții de la Timișoara și București, cere intervenția armatei pentru apărarea unor instituții civile.

Inițial, comandantul Armatei a 4-a nu dă curs cererii, ca apoi, primind aprobarea ministrului apărării naționale să scoată în stradă subunitățile militare. În cadrul teleconferinței, pe care **N.C.** a ținut-o în seara aceleiași zile, **I.M.** a solicitat să se instituie *„pentru câteva zile măcar, starea de necesitate și în orașul Cluj"*. Manifestațiile din piețele centrale ale Clujului au cunoscut o serie de incidente în care militarii au folosit armamentul din dotare. Au rezultat mai mulți morți și răniți; în dimineața zilei de 22 dec. 1989, demonstrațiile clujenilor au luat o amploare deosebită. Comitetul județean de partid este luat cu asalt. Primul secretar**, I.M.** plânge, este reținut și liniștit de revoluționarii care constituie un Comitet de Conducere și i-au măsuri pentru buna desfășurare a activităților economice, sociale, sdministrative etc. din oraș.

Gh. S.

MOCK ALOIS, (n. 10 iun. 1934), om politic austriac, a declarat la 18 dec. 1989, la Televiziune, că incidentele de la Timișoara ar putea reprezenta începutul unei schimbări în România, care ar putea să nu mai fie *„pașnice"* ca în Ungaria, Polonia, Cehoslovacia, R.D. Germană și Bulgaria. La 20 dec. aprecia într-un interviu în ziarul *„Times"* că încălcarea brutală a celor mai elementare drepturi ale omului în România *„a creat o stare periculoasă pentru pacea Europei"*. La 22 dec., își exprima speranța că, în viitor, în România vor fi inițiate reforme economice și politice și că vor fi respectate drepturile omului. Peste două zile, la 24 dec., preciza că Austria intenționează să acorde României ajutor material și asistență în planul reglementării relațiilor internaționale. Pentru ca în ziua următoare, 25 dec., la un miting care se desfășura la Viena, în sprijinul Revoluției române, să declare că România nu luptă numai pentru ea, *„ci și pentru libertatea și democrația noastră, a tuturor"*.

Gh. S.

MOGLAN PETRICĂ (n. ? 1970, ? - m. ? dec. 1989, Basarabi, jud. Constanța), militar în termen MApN

Împușcat în cap.

V.M.

MOLDOVAN IOAN (n. ? - m. ? dec. 1989, București)

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

MOLDOVANU GHEORGHE IOAN (n. 17 dec. 1969, Românești, jud. Iași - m. 27 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), militar în termen la UM 01926 Timișoara.

Împușcat în incinta unității militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

MOLDOVEANU MARIA (n. 1975, Baloteşti, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22 dec. 1989, Otopeni, Sectorul Agricol Ilfov), elevă.

Împușcată în apropiere de podul Otopeni.

V.M.

MOLDOVEANU MARIAN (n. 15 iul. 1968, Ploiești, jud. Prahova - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01305 București.

Împușcat în tâmplă, în piept și în membrele superioare, în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

MOLDOVEANU V. MIHAI (n. 15 apr. 1954, Vintilă Vodă, jud. Buzău - m. 28 dec. 1989, București), comandant-instructor AN-24.

Decedat în explozia avionului AN-24, în timpul efectuării unui zbor pe ruta București - Belgrad. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

MONORAN IOAN (n. 18 ian. 1953, Ciacova, jud. Timiș - m. 02 dec. 1993, Timișoara, jud. Timiș), ziarist și poet.

A fost unul dintre principalii lideri de stradă ai Revoluției anticomuniste de la Timișoara din decembrie 1989. Este fondatorul ziarului „Timișoara". În dec. 1989, a blocat circulația tramvaielor în Piața Sf. Maria din Timișoara. În 16 decembrie 1995, Asociația „Memorialul Revoluției 16-22 Decembrie 1989" îi decernează post-mortem Diploma *„Memorialul Revoluției"*, pentru jurnalism în slujba adevărului Revoluției din decembrie 1989. A fost membru al Societății „Timișoara".A fost declarat erou martir (L. nr. 66/16.04.1999).

Bibliografie: M. Of. Nr. 168/21.04.1999; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

MONOREANU NECULAI NECULAI (n. 06 nov. 1962, Chetriș, jud. Bacău - m. 25 dec. 1989, București), subofițer MApN.

Împușcat în sediul Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MONTANU MIHAIL (n. 21 apr. 1949, București), inginer energetician.

Înainte de revoluție a lucrat la Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească (1974), la ISPH București (1977) și la Întreprinderea „Energomontaj" București (1987 - 1990); membru al CFSN (22 dec. 1989) și CPUN (13 febr. - 09 iun. 1990); președinte al Comisiei organizatorice a FSN (26 dec. 1989 - 16 ian. 1990). La 21 dec. 1989, s-a aflat în rândul revoluționarilor din zona baricadei de la „Intercontinental", participând la toate momentele dramatice ale acestui episod al revoluției. A doua zi a făcut parte din grupul de revoluționari din jurul lui Ion Iliescu și a luat parte la dezbaterea unor însemnate probleme privind constituirea viitorului organism de stat.

Gh. S.

MONUMENTUL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989, Ansamblul monumental Memorialul Renașterii, închinat Eroilor Revoluției din Decembrie 1989, situat în Piața Revoluției din Capitală, cuprinde patru elemente arhitecturale - Piramida Izbânzii, Zidul Amintirii, Calea Biruinței și Piața Reculegerii. Principala piesă din ansamblu este piramida din marmură albă denumită Piramida Izbânzii, înaltă de 25 m, ce semnifică trecerea timpului. Spre baza ei este așezată o formă din bronz pe care sunt reprezentate personaje stilizate, simbolizând „amprenta" participanților la Revoluție, iar spre vârf se află o coroană elipsoidală din bronz. Zidul amintirii, desfășurat semicircular, este înalt de 170 cm, iar în partea superioară are un bandou din bronz, pe care au fost trecute numele celor 1.058 de eroi ai Revoluției.

Ansamblul include și un loc de reculegere - Piața Reculegerii - cu paviment de granit și bănci din marmură albă. Cele patru alei care se întâlnesc la baza piramidei poartă numele de Calea Biruinței și sunt executate

din bușteni de stejar, secționați transversal. Concursul de machete pentru realizarea unui monument închinat Revoluției din Decembrie 1989 a fost lansat de Ministerul Culturii și Cultelor la începutul anului trecut, fiind câștigat de Alexandru Ghilduș, arhitect și designer, la 16 martie 2004. Proiectul s-a numit inițial *„Glorie Eternă Eroilor și Revoluției Române din Decembrie 1989"*. La 2 august 2004 a fost încheiat contractul pentru lucrare, în valoare de 56 de miliarde de lei vechi. Amplasarea lucrării în Piața Revoluției a fost aprobată de consilierii municipali la 27 august 2004, după ce Comisia de Urbanism Tehnic din Primărie a respins cererea. Ceremonia punerii pietrei de temelie a avut loc la 15 decembrie 2004, în prezența fostului președinte Ion Iliescu și a celui ales, Traian Băsescu, iar Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Teoctist, a oficiat, alături de un sobor de preoți, un ceremonial religios. Inițial, aceasta trebuia să fie data inaugurării monumentului, deoarece se împlineau 15 ani de la Revoluția din Decembrie 1989, lucrările însă au început mai târziu decât era prevăzut din cauza neprimirii la timp a fondurilor, după cum a susținut autorul.

V.M.

MORAR PETRIȘOR (n. 28 ian. 1957, Cermei, jud. Arad), economist.

În decembrie 1989 era muncitor la Întreprinderea Industria Lânii, Timișoara. A participat la Revoluția din Timișoara, fiind prezent în Balconul Operei. Este membru fondator al primului partid politic postrevoluționar - Frontul Democratic Român (FDR) din 20 dec. 1989. La 21 dec. 1989 este numit vicepreședinte al FDR, iar din 17 ian. 1990 este președintele FDR. În perioada 25 dec. 1989-29 ian. 1990 îndeplinește funcția de vicepreședinte al Consiliului Județean Timiș. Este ales membru în Consiliul Național al Frontului Salvării Naționale (CNFSN). Membru, la nivel național și județean, în CPUN.

V. D.

MORARIU IOAN CĂLIN-GABRIEL (n. 03 ian. 1965, Orăștie, jud. Hunedoara - m. 22/23 dec. 1989, Orăștie, jud. Hunedoara), subofițer MApN și student, anul III, la Facultatea de Drept.

Decedat prin asfixie mecanică, în zona Fabricii Plafar din Orăştie. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

MORARU NICULAE HORIA-TEODOR (n. 27 iul. 1967, Constanța - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 02110 București.

Împuşcat în carotidă, în timp ce se afla în dispozitivul de apărare al unei unități militare de pe str. Antiaeriană. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

MORARU GHEORGHE VALENTIN (n. 01 dec. 1952, Dragomirești-Vale, Sectorul Agricol Ilfov? - m. 21 dec. 1989, București), zugrav.

Decedat, la spital, ca urmare a compresiunii toracale, fiind călcat, probabil, de un TAB, în zona Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MORĂRAŞ CONSTANTIN CONSTANTIN (n. 02 mai 1955, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la întreprinderea Adesgo din Bucureşti.

Împuşcat în abdomen în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MOREANU NICOLAE (n. 06 nov. 1962, ? - m. 24 dec. 1989, ?), subofiţer MApN?

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

V.M.

MORMOE GHEORGHE FLOREA (n. 02 oct. 1961, Goicea Mare, jud. Dolj - m. 24 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), muncitor la CFR Craiova.

Împuşcat în timp ce se deplasa de la serviviu spre casă; decedat la Spitalul Municipal Craiova. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Dolj.*

V.M.

MOSCOVA, capitala Federaţiei Ruse, situată în centru Câmpiei Ruse, port pe râul cu acelaşii nume; 8,4 milioane de locuitori împreună cu suburbiile sale. Oraş cu un bogat trecut istoric şi cu multe monumente. Centru politic, economic şi cultural de primă importanţă pentru Federaţia Rusă. La 2/15 nov. 1917 în **M.** a fost instaurată puterea sovietică. În mart. 1918 a devenit capitala RSFS Ruse, în dec. 1922, a URSS, iar din iun. 1991 a Rusi-

ei. Aici s-au desfășurat numeroase conferințe internaționale, consfătuiri ale reprezentanților unor partide comuniste și muncitorești.

Gh. S.

MOȘNEANU DUMITRU IOAN (n. 29 aug. 1963, Târgu Neamț, jud Neamț - m. 26 dec. 1989, București), strungar la Grivița Roșie, București.

Rănit, prin lovire în data de 22/23 dec. 1989, în zona Universității și internat la spitalul „Gheorghe Marinescu" cu diagnosticul traumatism cranio-cerebral.

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Neamț.*

V.M.

MOTICA IOAN RADU - IOAN (n. 18 ian. 1946, Bușag, jud. Maramureș), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

MOTICA VICTOR VICTOR (n. 27 apr. 1953, Satu Mare - m. 23 dec. 1989, Blandiana, jud. Alba), ofițer MApN.

Elicopterul pe care îl pilota și în care se aflau generalii Nuță și Mihale s-a prăbușit. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

MOTIŞ PETRU (n. ? 1970, ? - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împuşcat în zona Aeroportului Otopeni.

V.M.

MOTOHON FLOREA SILVIU (n. 07 ian. 1957, ?, jud. Timiş - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), ajutor-maistru.

Împuşcat în cap, la intersecţia str. Ialomiţa cu Calea Lipovei, de către militari în termen din UM01140 Lugoj. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la Bucureşti şi incinerate la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş*.

V.M.

MOTORGA TUDOR MARIA (n. 15 oct. 1940, Schitu, jud. Giurgiu - m. 23/24 dec. 1989, Bucureşti), salariat civil la MI

Împuşcată pe Calea Moşilor. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MOTOROGEANU FLORIN (n. 23 iul. 1969, Chitila, Sectorul Agricol Ilfov - m. 24 dec. 1989, Reşiţa), militar în termen la UM 01626 Reşiţa.

Rănit prin împușcare; decedat la spitalul din Reșița. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

MOȚ PETRU, membru al Comisiei Centrale de Revizie (23 nov. 1984 - 24 nov. 1989); membru al CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului de partid și primar al municipiului Timișoara (1985 - 1989). În seara zilei de 15 dec. 1989, sosit în zona casei parohiale a pastorului Laszlo Tokes, **P.M.** dă asigurări că acesta nu va fi evacuat. În seara zilei următoare (16 dec. 1989), un grup de manifestanți care se îndreptau spre sediul Comitetului Județean de Partid, au respins dialogul cu primarul orașului. Încercarea de a-i opri pe Podul Michelangelo eșuează; mulțimea scandând lozinci antidictatoriale și anticeaușiste, forțează trecerea barată de trupele de miliție și de echipaje de pompieri care încercau să-i oprească cu jeturi de apă. În final, manifestanții sunt respinși, folosindu-se și gazele lacrimogene.

Gh. S.

MOȚĂȚEANU RADU EUGEN (n. 28 febr. 1939, Cărand, jud. Arad), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

MUICARU CONSTANTIN ION (n. 13 febr. 1969, Sălătrucel, jud. Vâlcea - m. 23/24 dec. 1989, București), subofițer Brigada ANTITERO.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

MULLER RUDOLF LASZLO (n. 24 iun. 1971, Sfântu Gheorghe, jud. Harghita - m. 23/24 dec. 1989, Brașov), militar în termen la UM 01091 Predeal.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

MULRONEY MARTIN BRIAN (n. 20 mart. 1939, Baie-Comeau, Quebec), om politic canadian. Prim-ministru al Canadei (17 sept. 1984 - 25 iun. 1993)

La data de 24 dec. 1989, a declarat că este *„foarte fericit"* de răsturnarea regimului lui Nicolae Ceaușescu, exprimându-și dorința ca acesta să fie judecat de *„un complet format din simpli cetpățeni români"*.

Gh. S.

MUNTEAN N. IOAN (n. 17 nov. 1929, Sibiu - m. 23 dec. 1989, Sibiu), tâmplar la IFET Sibiu

Împușcat în spate, cu două tipuri de gloanțe, în str. Ștefan cel Mare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

MUNTEAN NICOLAE OVIDIU (n. 07 sept. 1967, Orăştie, jud. Hunedoara - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), student la Facultatea de Construcţii din Timişoara.

Împuşcat în zona Complexului Studenţesc din Timişoara, de către militarii în termen de la UM 01121 Timişoara şi din formaţiunile de miliţie-securitate. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la Bucureşti şi incinerate la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Hunedoara.*

V.M.

MUNTEAN PETRU ILIE-IOAN (n. 13 febr. 1958, Ibăneşti, jud. Vaslui - m. 21 dec. 1989, Târgu-Mureş, jud. Mureş), mecanic utilaje la TCM Târgu-Mureş.

Împuşcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Mureş.*

V.M.

MUNTEANU CONSTANTIN GHEORGHE (n. 20 nov. 1953, Lucăceşti, jud. Suceava - m. 24 dec. 1989, Bucureşti), conducător auto la Ambasada SUA.

Împuşcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

MUNTEANU GHEORGHE CONSTANTIN (n. 29 nov. 1969, Brăila - m. 27 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01481 Brăila.

Împușcat în abdomen, la corpul de gardă al unui obiectiv militar, de către un alt militar în termen care a fost trimis în judecată. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

MUNTEANU ILIE (n. ? - m. ? dec. 1989, București)

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

MUNTEANU ION (n. ? 1933,? - m. ? dec. 1989, Sibiu), pensionar.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

MUNTEANU IULIE MIHAELA (n. 25 iul. 1959, Jiana, jud. Mehedinți), ?, Timișoara.

A îndeplinit funcția de secretară a ultimului Birou executiv al Frontului Democratic Român

V.M.

MUNTEANU NECULAI MARIA (n. 19 mai 1965, Costești, jud. Vaslui - m. 21 dec. 1989, București),

muncitoare la o antrepriză de construcții din București.

Împușcată în cap în zona Intercontinental din București. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

MUNTEANU NICOLAE MIRCEA-ȘTEFAN (n. 08 mart. 1970, Ploiești, jud. Prahova - m. 24 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), militar în termen la UM 01417 Târgoviște.

Împușcat în gât, în incinta unității militare de către militari în termen de la UM 0843 Câmpulung (MI) și lucrători din miliție. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău*

V.M.

MURARIU TOADER FLORICĂ (n. 1955, Mitoc, jud. Botoșani - m. 24 dec. 1989, București), sportiv la Clubul Sportiv al Armatei „Steaua", ofițer MApN.

Împușcat în dispozitivul de apărare al sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

MUSTAFA PETRE (n. 22 ian. 1948 - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona Antiaeriană (str. Frații Buzești). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/24.02.1993;

V.M.

MUSTEA MIRCEA CONSTANTIN (n. 19 iul. 1944, Ciocănești, jud. Suceava - m. 23 dec. 1989, București), mecanic navigant Tarom.

Împușcat la domiciliul său din Calea Victoriei, sect. 1, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

MUȘAT VASILE EUGEN (n. 04 dec. 1989, Vădeni, jud. Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Împușcat în spate, în fața clădirii Prefecturii din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

N

NAE ION (n. 01 mai 1971, Târgoviște, jud. Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01842 Boteni.

Împușcat în torace în zona Televiziunii Române. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

NAGY CONSTANTIN (n. ? 1970, ? - m. ? dec. 1989, București), militar în termen?

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

NAGY GHEORGHE EUGEN - FRANCISC (n. 15 mai 1972, Alton, jud. Cluj - m 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), elev la Liceul Industrial nr. 9, Timișoara.

Împușcat pe Calea Girocului din Timișoara, de către militari în

termen de la UM 01024 Timişoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la Bucureşti şi incinerate la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Cluj.*

V.M.

NAGY SAMUEL (n. 05 mart. 1971, Salatig, jud, Sălaj - m. 23/24 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01267 Brăila.

Împuşcat în sediul Prefecturii din Brăila de către militar în termen de la aceeaşi unitate, fiindcă nu s-a oprit la somaţii. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Sălaj.*

V.M.

NANESCU GHEORGHE CONSTANTIN (n. 16 aug. 1960, Caracal, jud. Olt - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), mecanic aviaţie.

Împuşcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

NANESCU VICTOR VICTOR MUGUREL (n. 29 mai 1970, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împuşcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NASC GHEORGHE GHEORGHE -ADRIAN (n. 11 ian 1957, Viișoara, jud. Botoșani? - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor la Fabrica de Bere.

Împușcat în torace, pe Calea Moților, în zona Fabricii de Bere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

NASTALIN CONSTANTIN GEORGETA (n. 04 mai 1944, Micloșani, jud. Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), salariat civil (primitor-distribuitor) la Aeroportul Otopeni.

Rănită grav, prin împușcare în zona Aeroportului Otopeni; a decedat la Spitalul de Urgență din București. A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NĂDRAG. Situat în partea de NV a Munților Poiana Ruscăi, pe râul cu același nume, Nădragul a fost atestat documentar în anul 1364. În 1745 au fost construite primele ateliere de prelucrare a fierului fiind colonizați pentru a lucra în aceste ateliere germani și slovaci. În 1880, locuiau în Nădrag 388 de români, 589 germani, 571 evrei, 293 slovaci, 61 maghiari și 188 cetățeni de alte etnii. În 1884 a fost înființată întreprinderea „Ciocanul", ce producea tablă, cuie, piese turnate din fontă și alte articole de uz gospodăresc, care avea în 1989 peste 1800 de angajați, în cea mai mare parte români. Locuitorii

comunei Nădrag, situată la 31 km de Lugoj, află despre evenimentele din Timișoara prin intermediul studenților întorși în localitate la sfârșit de spătămână, dar și din relatările unor muncitori care au venit din Timișoara. În seara zilei de 21 dec. 1989 s-a format o coloană de demonstranți (cca. 200-250 de oameni), care ajunge în fața porții principale a uzinei „Ciocanul" unde face joncțiunea cu muncitorii din schimbul doi, care încetaseră lucrul. Între timp, un grup de protestatari au luat din magazia uzinei steagurile și însemnele comuniste, pregătite pentru demonstrațiile omagiale, decupează stema de pe drapelele României și le împart demonstranților, a căror număr ajunge la 500 de oameni. Coloana de demonstranți la care s-au alăturat navetiștii și muncitorii din schimbul trei, solicită la modul imperativ demisia directorului. Acesta refuză, apoi fuge împreună cu apropiații săi, pe o poartă laterală. Euforia fără margini cuprinde marea masă a demonstranților care se simt liberi și cântă „Deșteaptă-te, române!". Demonstranții pornesc spre centrul localității oprindu-se în fața sediului PCR local. În acel moment, din partea opusă vine un grup de 40-50 de persoane ce nu avea nici o legătură cu masa disciplinată a demonstranților, forțează intrarea în sediu și apoi îl devastează, cu toată opoziția liderilor demonstranților. Din acel moment coloana de demonstranți se dispensează în mai multe grupuri, fiecare urmând un anumit traseu. În timp ce unii demonstranți încearcă să protejeze magazinele din localitate, alții caută să se răzbune pe „oficialii" locali devastându-le locuințele au distrugându-le mașinile. În dimineața zilei de 22 decembrie, muncitorii refuză să reia lucrul și se adună în jurul orei 8 pe platoul din fața uzinei. La scurt timp vor alege un comitet de grevă care să se implice în rezolvarea problemelor curente. În acest timp sunt aduse de la librăria din centrul localității lucrările lui Ceaușescu și arse alături de tablouri și de alte materiale de propagandă găsite în uzină. După lungi discuții, la ora 10,30, comitetul de grevă le comunică celor adunați numele noului director. Mulțimea a primit cu entuziasm numirea noului director și a hotărât constituirea unei delegații care să se deplaseze la Timișoara și să înmâneze celor din balconul „Operei" mesajul de solidaritate cu populația Timișoarei și să-i informeze că și Nădragul este o localitate liberă. Informația despre fuga lui Ceaușescu va produce un entuziasm de nedescris în rândul locuitorilor aflați pe străzi. Spre seară, după reîntoarcerea delegației de la Timișoara, se iau măsuri pentru asigurarea ordi-

nii şi pazei comunei. În aceeaşi seară se constituie prima structură revoluționară de conducere a localității, formată din 17 membri, în frunte cu președintele Nicolae Doandeș, vicepreşedintele Gheorghe Buta şi secretarul Dan Drăgulin.

D. T.

NĂSTASE GHEORGHE ION (n. 24 sept. 1946, Drăgănești-Olt, jud. Olt - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 02210 București

Împuşcat în incinta unității. Înaintat, post-mortem, în gradul de colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NĂUT MIHAI-OVIDIU (n. ? 1960, ? - m. 23 dec. 1989, Reşiţa ?, jud. Caraş Severin), ?

Ucis în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

NEAGOE GHEORGHE ANIŞOARA (n. 06 febr. 1967, Cisnădie, jud. Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), soră medicală la Casa de Copii Preşcolari Cisnădie.

Împuşcată în cap, în faţa magazinului Dioda de pe Calea Dumbrăvii. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

NEAGOE STELIAN THEODOR (n. 19 febr. 1964, București - m. 23/24 dec. 1989, București), subofițer USLA.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NEAGU RADU SEBASTIAN -CĂTĂLIN (n. 23 apr. 1970, Bușteni, jud. Prahova - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), militar în termen la o unitate militară din Brașov.

Împușcat în zona Parcului 1 Mai din Brașov. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

NEAGU S. MARIAN (n. 16 ian. 1956 Ion Roată, jud. Ialomița - m. 29 dec. 1989, București)

Rănit prin împușcare în zona televiziunii Române; decedat la Spitalul Grivița. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

NECHITA GHEORGHE GHEORGHE (n. 09 aug. 1960, Bacău - m. 23 dec. 1989, București), cercetător la Institutul de Fizică Atomică, ofițer MAp.N.

Împușcat în zona clădirii fostului CC al PCR din București. Înaintat post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

NECHITA SIMION PARASCA (n. 14 oct. 1931, Sulina, jud. Tulcea - m. 23 dec. 1989), muncitoare la Fabrica de Confecții din Brăila.

Împușcată în inimă în fața sediului Prefecturii din Brăila. A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

NECULAI FLORENTIN (n. ? 1958, Galați? - m. ? dec. 1989, București), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

NECULEASA IONEL (n. 19 ian. 1968, Vadu Moldovei, jud. Suceava - m. 24 dec. 1989, București), mecanic la Filatura Jilava.

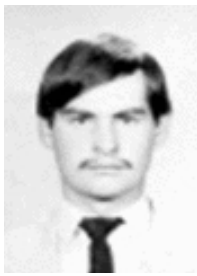

Împușcat în gât în Piața Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

NEDELCA ALEXANDRU-GHEORGHE TIBERIU (n. 21 iun. 1946, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), muncitor la întreprinderea Flaro Sibiu.

Împușcat în regiunea lombaro-adbominală, pe tarasa unui bloc de pe bdul. Mihai Viteazul; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

NEDELCIU CREȚU CLAUDIU - ANTON (n. 01 nov. 1967, București - m. 23. dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în zona str. Moș Adam. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

NEDELCU PETRE IANCU (n. 17 nov. 1924, Slobozia, jud Ialomița - m. 24 dec. 1989, Slobozia, jud. Ialomița), pensionar.

Împușcat în locuința sa. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

NEDELCU VASILE VASILE (n. 13 nov. 1959, Tibana, jud. Iași - m. 24 dec. 1989, Brașov), muncitor.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

NEDELEA ION ADRIAN (n. 30 nov. 1967, Laza, jud. Vaslui - m. 21/22 dec. 1989, București), forjor la Uzina 23 August, București.

Împușcat în cap, ăn zona Sălii palatului; decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

NEDELSCHI EMILIA (n. 07 nov. 1918, Hârlău, jud. Botoșani - m. 24 dec. 1989, București), ?

Împușcată în locuința sa din str. Nuferilor.

V.M.

NEGRU ADRIAN FLORIN (n. 30 mart. 1977, Brașov - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), elev la Școala Generală nr. 8 din Brașov.

Împușcat în abdomen. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

NEGRUȚIU MIRCEA-LUCIAN LAURA-ANDREEA (n. 08 aug. 1980, Satu-Mare, jud. Satu-Mare - m. 23 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), elevă.

Împușcată în abdomen, într-o locuință din str. Gheorghe Lazăr. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

NEGULICI VALERIU MARIAN (n. 28 dec. 1969, Târgoviște, jud. Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în cap, în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

NEMESCU LICA (n. ? 1961, Bâra, jud. Neamț - m. 23 dec. 1989, București), ?

Împușcată în apropierea fostului sediu al CC al PCR.

V.M.

NEMEȘ CĂLIN ALEXANDRU (n. 05 dec. 1961 la Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud - m. 08 iul. 1993, Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud), actor la Teatrul Național din Cluj-Napoca.

În perioada anilor '80, datorită atitudinii sale contestatare, a fost mar-

ginalizat ca actor de conducerea de atunci a Teatrului Național din Cluj-Napoca, dar a activat în cadrul cenaclului „Napoca". În ziua de 21 dec. 1989, s-a aflat printre manifestanții din Cluj-Napoca; în jurul orelor 15,30, grupul de circa 40 de persoane, în fruntea căruia se afla, înfruntă forțele de ordine în Piața Libertății din centrul orașului. Manifestanții au scandat lozinci de solidaritate cu Timișoara și împotriva dictaturii, iar cei din primele rânduri și-au dezgolit piepturile, cerându-le militarilor să tragă. **C.N.**, dezbrăcat până la brâu, și strigând *„Trageți, am o singură inimă"*, s-a apropiat de căpitanul Carp Dando, apucându-l de gulerul uniformei. În acel moment, militarii au deschis focul fără nicio somație. 13 oameni au fost împușcați mortal, 28 au fost răniți. Ambulanțele sosite în ajutor au fost îndepărtate de militari cu focuri de armă. Grav rănit, a fost ridicat de o ambulanță și dus la spital; după două luni de spitalizare, a revenit la viață. A fost acuzat de către militari și procurorii militari că el ar fi „vinovat" pentru masacrul din Piața Libertății. (a fost calificat de gen. V. A. Stănculescu drept „oaia neagră de la Cluj"). S-a implicat activ în contestarea regimului instaurat după 22 decembrie 1989. A participat activ la fenomenul „Piața Universității, implicându-se în aflarea și dezvăluirea subteranelor revoluției, devenit incomod, chiar și pentru locuitorii Clujului. Dezamăgit de evoluția istorică a țării în perioada postdecembristă, în ziua de 8 iul. 1993, s-a sinucis, prin spânzurare, în podul casei sale. Pentru unii, a devenit simbolul Revoluției Române furate.

A. K.

NEMEŞ D. LICĂ (n. 12 mai 1971, Bâra, jud. Neamț - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0563 București-Băneasa.

Împușcat în zona fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Neamț.*

V.M.

NEMEŞ I. IOAN (n. 16 mai 1925, Sibiu - m. 25 dec. 1989, Sibiu), lăcătuș la întreprinderea Mecanică Sibiu.

Rănit, prin împușcare, în regiunea toraco-abdominală, în ziua de 22 dec. 1989, în balconul locuinței sale; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

NÉMETH MIKLÓS (n. 14 ian. 1948, Monok, Ungaria), Prim-ministru al Ungariei (23 nov. 1988 - 23 mai 1990).

La data de 17 dec. 1989, la conferința de presă cu cancelarul vest-german, Helmuth Kohl, a declarat că există informații că în mai multe orașe din România sunt proteste și că poliția secretă și armata se află în stare de alarmă.

Gh. S.

NEMOIANU VIRGIL-VALENTIN VIRGIL (n. 24 mai 1958, Jimbolia, jud. Timiș - m. 23 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), inginer.

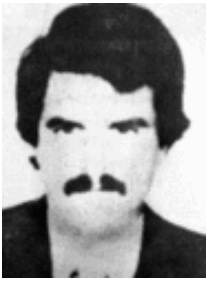

Împușcat în torace într-o locuință din str. Ion Vidu. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

NEMȚOC CONSTANTIN VASILE - MARIUS (n. 28 aug. 1970, Timișoara, jud. Timiș - m. 18 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la UMT.

Împușcat în inimă, în zona „Clinicile Noi", de către doi subofițeri MI

(identificaţi). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

NICHITA VIOREL (n. 01 mai 1958, ? - m. 21 dec. 1989, Timişoara?, jud. Timiş), ?

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din decembrie 1989.

V.M.

NICOARĂ TOADER ELENA (n. 29 nov. 1952, Frătăuţii Vechi, jud. Iaşi - m. 23 dec. 1989, Lugoj, jud. Timiş), infirmieră.

Împuşcată în cap în timp ce acorda primul ajutor unor răniţi la Spitalul de Copii din Timişoara. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

NICOLAE EUGENIU MARIUS (n. 18 aug. 1968, Pucioasa, jud. Dâmboviţa - d. 22/23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la o unitate militară din Bucureşti.

Împuşcat în cap şi în piept, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Dâmboviţa.*

V.M.

NICOLAE MIRCEA (n. 18 aug. 1951, Bucureşti - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), şef coloană la Întreprinderea de Industrializare a Laptelui, Bucureşti.

Împușcat în zona Știrbei Vodă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991 și D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

NICOLAESCU SERGIU FLORIN (n. 13 apr. 1930, Târgu Jiu, jud. Gorj), inginer mecanic și regizor de film.

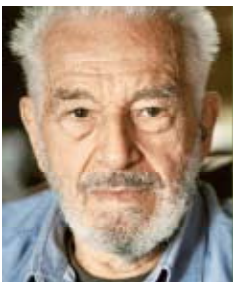

A fost angajat la Studioul cinematografic „Alexandru Sahia". Este autorul unor capodopere ale filmului românesc: *Dacii; Atunci i-am condamnat pe toți la moarte; Cu mâinile curate; Un comisar acuză; Pentru Patrie; Revanșa; Noi, cei din linia întâi; Capcana mercenarilor* etc. A realizat 26 de producții pentru Franța și Germania. Trei dintre realizările sale au fost selecționate pentru premiul „Oscar". Este membru al Societății Autorilor de Film din Franța (SCAD) și a fost distins cu numeroase premii internaționale pentru creațiile sale cinematografice, vizionate de peste 150 milioane de spectatori. În Revoluția din Decembrie 1989 a fost unul dintre participanții activi, foarte vizibil în tot ceea ce a făcut. În ziua în care cuplul Ceaușescu a fugit cu elicopterul de pe clădirea CC al PCR, el a sosit pe o tanchetă la Televiziune, schițând semnul victoriei. Din Studioul 4, a adus un omagiu eroismului și sacrificiului timișorenilor și a făcut un apel Armatei și Ministerului de Interne să fie alături de popor, cerându-le *„să jure credință poporului"* și declară: *„Vrem să luptăm pentru libertate și independență... Nu există o țară liberă dacă nu există oameni liberi"*. În seara lui 22 dec. 1989 a devenit membru al CFSN, apoi s-a implicat direct în constituirea organizațiilor FSN din țară (dec. 1989); membru al CFSN (09 febr. - 11 mai 1990); membru în Colegiul Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 (din 2004). A scris mai multe cărți referitoare la Revoluția Română din 1989: *Revoluția. Începutul adevărului*, Ed. Topaz București 1995; *Un senator acuză*, București 1996 (a 2-a ediție 1998); *Cartea revoluției române*

din decembrie '89, Editura Ion Cristoiu, București 1999; *Lupta pentru putere. Decembrie '89*, București 2005.

S. Gh; C. R.

NICOLESCU CONSTANTIN DUMITRU (n. 03 oct. 1957, Ileana, jud. Călărași - m. 24 dec. 19089, București), conducător auto la IMA.

Împușcat în zona Orizont (Drumul Taberei). A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NICOLICIOIU ION SORIN-VICTOR (n. 03 iun. 1970, Timișoara, jud. Timiș - m. 24 dec. 1989, Arad), militar cu termen redus la UM 01380 Cetate, Arad.

Împușcat în torace și în abdomen, în timp ce își ajuta un alt coleg rănit, în zona Ștrandului de lângă Cetate. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

NICULAE CONSTANTIN (n. 28 febr. 1957, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat pe str. Berzei. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

NICULAE T. NICOLAE (n. 23 aug. 1871, București? - m. 21 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în zona Sălii Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

NICULESCU ION MARIAN (n. 19 febr. 1976, Oltenița, jud. Călărași - m. 22/23 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în inimă în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NICULESCU STĂNICĂ (n. ? 1967; Dăscălești, jud. Buzău - m. ? dec. 1989, București), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

NISTOR A. EMANUEL (n. 10 sept. 1955, Afumați, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22/23 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

NISTOR ELENA (n. 24 apr. 1942, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitoare.

Împușcată în locuința sa din str. Baltagului, sect. 5, București.

V.M.

NIȚĂ FELICIAN COSTEL (n. 26 febr. 1968, Galați - m. 05 ian. 1990, Galați), muncitor.

Decedat în zona Poștei Centrale din Galați.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

NIȚĂ GHEORGHE OCTAVIAN-ROMULUS (n. 06 aug. 1957, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MApN la UM 01606 Sibiu.

Împușcat în cap, în bazin, în membrele inferioare și în clavicula stângă, pe acoperișul clădirii telefoanelor. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

NIȚĂ V. CĂTĂLIN (n. 20 nov. 1970, Coarnele Caprei, jud. Iași - m. 26 dec. 1989, Sibiu), militar în termen la UM 01512 Sibiu.

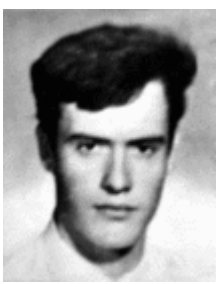

Împușcat în ziua de 24 dec. 1989, în dispozitivul de apărare al unității

militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M.

NIȚESCU NICOLAE (n. 17 dec. 1963, ? - m. 21 dec. 1989, Bucureşti), electrician la ITB.

Împuşcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

V.M.

NIȚU MARIN MINCU (n. 24 febr. 1915, Bălăria, jud. Giurgiu - m. 24 dec. 1989, București), pensionar

Împuşcat în fața casei sale din str. Rozetului, sect. 5, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/ 07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NIȚU NICULAE ȘTEFAN (n. 25 aug. 1965, București - m. 23 dec. 1989, București), ofițer ing. MApN.

Împuşcat pe str. Antiaerană. Înaintat, post-mortem, în gradul de locotenent-major. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NOE CONSTANTIN (n. 02 ian. 1956, ? - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), tehnician.

Împuşcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

Nomenclatură. **1.**Totalitatea posturilor de conducere în organele de partid și de stat. Grup social având prerogative excepționale, alcătuit din demnitarii sovietici. Termenul s-a răspândit prin anii 80, după apariția cărții lui N.S. Voslensky *„Nomenklatura"*. **2.** Termen rus devenit de uz comun în limbajul politic, indicând componentele elitei conducătoare ale unei țări care ocupă cele mai importante funcții politice, economice, științifice și culturale, bucurându-se de onoruri și privilegii speciale.

Gh. S.; V.M.

NUICĂ CONSTANTIN CONSTANTIN (n. 20 aug. 1950, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la Electromagnetica București.

Împușcat în zona str. Moș Adam. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

NUȚĂ CONSTANTIN (n. 23 nov. 1929, Brănești, jud. Ilfov - m. 23 dec. 1989, Alba Iulia, jud. Alba), general MI. General-maior (07 mai 1977); general-locotenent (30 dec. 1982); membru supleant al CC al PCR (23 nov. 1979 - 23 dec. 1989); adjunct al ministrului de interne și șef al IGM (19 iul. 1978 – 22 dec. 1989). În după amiaza zilei de 17 dec. 1989, se deplasează la Timșoara alături de alți generali și ofițeri din MI. Spre seară, după teleconferința organizată de Nicolae Ceaușescu cu primii secretari ai Comitetelor Județene de Partid, la întâlnirea cu cadrele de comandă de la Inspectoratul Județean Timiș, afirma: *„De acum este treaba armatei. Noi dacă ieșim în stradă, nu facem altceva decât să-i încurcăm"*. În seara zilei de 23 dec. 1989, elicopterul în care se afla sub stare de arest, împreună cu locțiitorul său, după ce a decolat de la Deva, a fost doborât în urma unor focuri executate de la sol.

S. Gh

NUȚU CĂTĂLIN (n. 12 febr. 1967, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), angajat la ICA Ghimbav.

Împușcat în cap, în zona Oficiului Poștal nr.1 din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

NUȚU P. ADRIAN (n. 29 apr. 1967, București - m. 25 dec. 1989, București), ?.

Împușcat pe Calea Victoriei (Palatul telefoanelor). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993.

V.M.

O

OANĂ IOAN (n. ?), muncitor întreținere ascensoare, Sibiu.

Participant la demonstrația de protest din data de 21 dec. 1989, din Piața Mare, fiind batut și arestat, fiind primul arestat al revoluției din Sibiu.

Dan Toader

OANCEA MIHAI MIHAI -CRISTIAN (n. 28 apr. 1967, Târgu-Jiu, jud. Gorj - m. 22 dec. 1989, Sibiu), maistru militar la UM 01864 Sibiu.

Împușcat de militarii în termen de la UM 01512 Sibiu, care l-au confundat cu un terorist. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

OANCEA VIOREL (n. 08 dec. 1944, Brașov), ofițer MApN, inginer electrotehnist.

În perioada 1968 - 1990 a fost ofițer activ în MApN. S-a remarcat în timpul Revoluției din decembrie 1989 din Timișoara. Pe atunci, el era militar, cu gradul de maior, într-o mică unitate de reparat tehnică militară din Timișoara. În dimineața de 22 decembrie 1989, înainte de căderea lui Nicolae Ceaușescu, a urcat în balconul Operei din Timișoara, unde funcționa comitetul revoluționar și

a ținut – în fața mulțimii adunate în centrul Timișoarei - o cuvântare prin care a exprimat adeziunea cadrelor militare din unitatea sa la Revoluție. Urmare a acestei cuvântări, a fost plasat sub arest de generalul Ștefan Gușă, scăpînd însă de pedeapsă, ca urmare a victoriei Revoluției.

C. R.

OCCHETTO ACCHILLE (n. 03 mart. 1936, Torino, Italia), secretar general al Partidului Comunist Italian.

La 23 dec. 1989, își manifesta bucuria față de prăbușirea regimului condus de Nicolae Ceaușescu și aduce un omagiu celor ce s-au împotrivit dictatorului care, prin violență a menținut o conducere ce a călcat în picioare, odată cu libertatea, „orice idee privind socialismul".

S. Gh

OGLICE WILLI (n. ? 1971, Timișoara, jud. Timiș - m. 21 dec. 1989, ?), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

OLARU CONSTANTIN VICTOR (n. 02 iul. 1964, Parscoveni, jud Olt - m. 23 dec. 1989, București), magaziner.

Împușcat în ficat, în zona Big-Berceni din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Olt.*

V.M.

OLARU EUGEN MARIUS (n. 12 apr. 1971, Cornu, jud. Dolj - m. 22 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în zona sediului Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

OLARU IOAN (n. ?), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

OLARU IOAN CRISTIAN (n. 02 sept. 1970, Bârlad, jud. Vaslui - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

OLARU VASILE NECULAI (n. 15 dec. 1945, Hârtopi, jud. Suceava - m. 26 dec. 1989, București).

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

OLĂRESCU VASILE VASILE (n. 07 febr. 1957, Sălătrucel, jud. Vâl-

cea - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI la serviciul Pază și Ordine la Inspectoratul Județean de Miliție din Sibiu.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

OLTEAN ALEXANDRU DANIEL (n. 25 sept. 1960, Constanța - m. 22 dec. 1989, București), strungar.

Împușcat în apropierea sediului Ministerului Apărării Naționale (Drumul Taberei). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

OLTEANU VASILE NELU (n. 29 iun. 1968, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea Dacia.

Împușcat, probabil, la Televiziunea Română. A fost găsit decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ONCIOIU GHEORGHE PETRE (n. 25 febr. 1935, Câmpina, jud. Prahova - m. 23 dec. 1989, București), tinichigiu auto la UM 0865 Câmpina.

Împușcat, în camionul militar pe care îl conducea, în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Prahova..*

V.M.

ONEȚ GHEORGHE MIHAI - FLORIN (n. 23 ian. 1970, Nehoiu, jud. Buzău - m. 22/23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01171 Buzău.

Împușcat în dispozitivul de apărare a sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991 D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ONIȘOR IACOB TRAIAN - VIOREL (n. 28 iul. 1961, Sărmaș, jud. Mureș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer MI, sectorist la Miliția Sibiu.

Împușcat lângă gardul UM01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ONU I. IOAN (n. 14 ian. 1951, ?, jud. Gorj - m. 31 dec. 1989, Sibiu), zidar la EPCFL Sibiu.

Împușcat, la data de 22 dec. 1989, în regiunea lombară, La Sibiu, în zona Inspectoratului Județean de Miliție; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

Operațiunea „Trandafirul”, operațiune ordonată de Elena Ceaușescu și executată de generalul Constantin Nuță, prin care se intenționa ștergerea urmelor represiunii de la Timișoara din ziua de 17 dec. 1989. În noaptea de 18/19 dec. 1989, de la morga Spitalului Județean Timiș au fost selectate 43 de cadavre care, ulterior, au fost încărcate într-un autovehicul frigorific și transportate spre București, pentru a fi incinerate la crematoriul „Cenușa”. Pe autostradă, la km 36, șoferul autovehiculului a fost schimbat cu un șofer al securității, iar operațiunea a purtat din acest moment, numele de *„Operațiunea Vama”*. Cadavrele au fost incinerate, iar cenușa acestora a fost aruncată într-un canal din loc. Popești-Leordeni. Din cele 43 de cadavre, până în prezent, au fost identificate 41.

V.M.

Operațiunea „Vama” *(v. Operațiunea „Trandafirul”).*

OPRE GAVRIL GOGU (n. 01 aug. 1960, Cernăteaz-Giarmata, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Tmișoara, jud. Timiș), electrician la „Solventul”, Timișoara.

Împușcat în cap, în zona Operei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa”. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V. M.

OPREA EUGEN COSMIN (n. 18 mai 1971, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

OPREA GHEORGHE EMIL (n. 05 oct. 1962, Buturugeni, jud. Giurgiu - m. 22/23 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

OPREA G. VIOREL (n. 29 sept. 1967, Todirești, jud. Iași - m. 17 ian.1990, București), mecanic utilaj greu.

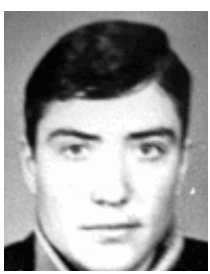

Împușcat în cap și în torace, la data de 21 dec. 1989, în zona Pieței Universității; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M

OPREA ION EMIL (n. 26 aug. 1956, Sărățeni, jud. Ialomița, - m. 23/24 dec. 1989, București), subofițer USLA.

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

OPREA TEODOR IOAN-BENI (n. 30 aug. 1965, Gurahonț, jud. Arad), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

OPRESCU CONSTANTIN ADRIAN (n. 12 mai 1946, Câmpina, jud. Prahova - m. 25 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 01747 Târgoviște.

Împușcat în cap și în trunchi, într-un autoturism, pe șos. Băneasa-Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova..*

V.M.

OPRIȚĂ VICTOR (n. 19 oct. 1958, București - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în zona str. Antiaeriană. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

ORĂȘANU NICOLAE VIRGIL (n. 07 iun. 1967, Dobrești, jud. Dolj - m. 27 dec. 1989, Făcăi, jud. Dolj), muncitor la Termocentrala Rovinari.

Împușcat, într-un autoturism de către trei civili înarmați (identificați). A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

ORBAN TRAIAN GABRIEL (n. 20 febr. 1944, jud. Hunedoara), medic veterinar la Șpălnaca (1973-1978), Banloc (1978-1979), Paniova (1979-1986), Orțișoara (1986-1988), Tormac (1988-1989).

A participat la evenimentele din decembrie 1989 fiind grav rănit în Piața Libertății din Timișoara. Este secretarul Asociației 17 decembrie a victimelor Revoluției din Timișoara (1990). Din 1992 este președintele Asociației Memorialul Revoluției 16-22 Decembrie 1989 Timișoara, asociație având ca scop cinstirea memoriei eroilor, aflarea adevărului despre revoluție și realizarea unui Memorial al Revoluției. În anii 1992-1998, asociația a realizat în Timișoara un Complex Memorial și 12 monumente, care marchează locurile unde au fost reprimați manifestanții timișoreni. În 1995, în cadrul Asociației Memorialul Revoluției 16-22 Decembrie 1989 din Timișoara, s-a constituit Centrul Național pentru Documentare, Cercetare și Informare Publică.

Gh.S.

Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”. A fost instituit prin Legea nr. 1/1996. Potrivit Legii Recunoștinței (341/2004), Președintele României poate conferi acest ordin persoanelor care au unul din următoarele titluri: *Luptător Rănit; Luptător Reținut; Luptător Remarcat prin Fapte Deosebite.*

D.R.

ORDONEZ FERNANDO, ministrul de externe al Spaniei, declara, la 22 dec. 1989, că România este ultima țară membră a Tratatului de la Varșovia în care pătrunde libertatea și a exprimat bucuria „Celor 12” în urma răsturnării regimului lui Ceaușescu.

Gh. S.

ORFANU EMILIA (n. 24 aug. 1917, Oltenița, jud. Călărași - m. 23 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată în locuința sa din Calea Dorobanților, sect.1, București.

V.M.

ORLEANU VASILE PAUL - NICOLAE (n. 1943, București? - m. 23/24 dec. 1989, București), cadru didactic la Facultatea de Stomatologie.

Ucis în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

OSMAN EUGEN DUMITRU (n. 16 apr. 1965, Sadova, jud. Dolj - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), barman.

Împușcat în zona Operei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

OȘAN I. FLORIN (n. 26 dec. 1968, Cetani Vad, jud. Cluj - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0829 Băneasa.

Împușcat în zona Arhivelor Statului din București. Înaintat post-

mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

OSTROS DEZIDERIU (n. ? jud. Covasna - m. ? dec. 1989, ?), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie.

V.M.

OTELIȚĂ VASILE AUREL (n. 29 mart. 1955, Răchioasele, jud. Bacău - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în torace, în Calea Lipovei de trei ofițeri MApN de la UM 01942 Timișoara (identificați). Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

OTOPENI, comună în Sectorul Agricol Ilfov, la 16 km N de București. Aparate și instrumente de măsură și control, produse metalice diverse. Aeroport internațional, inaugurat la 08 apr. 1970. 7.491 locuitori (1984). În dimineața zilei de 23 dec. 1989, la ora 06.30, la Aeroportul internațional se produce o adevărată tragedie, fiind uciși de către forțele MApN, care asigurau apărarea aeroportului, 37 de elevi jandarmi de la Câmpina, trimiși în ajutor.

Gh. S.

P

PACOSTE CORNEL (n. 15 iun. 1930, Peșteana-Vulcan, jud. Gorj - m. 12 iul. 1999, București). A fost inginer constructor; membru al CC al PCR (28 nov. 1974 - 23 nov. 1979 și 18 dec. 1982 - 22 dec. 1989); membru supleant al CPEx (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Timiș (17 iul. 1982 - 18 nov. 1985); viceprim-ministru al Guvernului (26 aug. 1986 - 22 dec. 1989). În seara zilei de 17 dec. 1989, este trimis la Timișoara, iar a doua zi dimineața, participă la instruirea activului de partid, la sediul Comitetului Municipal de Partid, în cadrul căreia informează, alături de alți activiști cu funcții importante, despre situația din oraș și cere ca salariații să se preocupe de producție, să nu mai iasă în stradă, să înfiereze actele huliganice și să se solidarizeze cu conducerea de partid și de stat. Apoi se deplasează la Universitate unde se întâlnește cu conducerea facultăților și se pronunță pentru acordarea oficială a vacanței studenților. În dimineața zilei de 19 dec. 1989, se deplazează UMT, una din marile unități industriale din oraș, unde muncitorii continuau să scandeze *„Libertate!", „Democrație!", „Demisia lui Ceaușescu"*.

Gh. S.

PAIS VASILE IOAN (n. 20 dec. 1953, Cisnădie, jud. Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI, la serviciul judiciar al miliției din Sibiu.

Împușcat în incinta UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

PAJKA CAROL CAROL (n. 25 iul. 1957, Beșineu, jud? - m. ?, Târgu-Mureș, jud. Mureș), muncitor.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PALADA IOAN WEINER (n. 16 mai 1969, Chiajna, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23/24 dec. 1989, București), angajat la Spitalul Balotești.

Împușcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

PALEA PETRICĂ (n. ? - m. ? dec. 1989, București), ?

Împușcat în incinta unei unități militare.

V.M.

PANAIT DRĂGUDIN AURELIAN-MARIUS (n 12 iun. 1971, București - m. 23/24 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în torace în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PANAITE V. IONEL (n. 06 febr. 1968, Iași - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Iași.*

V.M

PANĂ GHEORGHE (n. 09 apr. 1927, Gherghița, jud. Prahova), strungar, apoi economist.

Membru al CC al PCR și al CPEx. (12 aug. 1969 - 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului de partid și primar al municipiului București (30 ian. 1979); ministru al Industriei Alimentare și Aprovizionării cu Produse Agricole (16 dec. 1985 11 iul. 1986); președinte al CPCP (26 aug. 1986 - 22 dec. 1989). Trimis la Comitetul Județean de Partid Brașov după izbucnirea revoltei de la Timișoara, la 21 dec. 1989, odată cu declanșarea mișcării de protest din întreprinderile brașovene, încearcă să-și subordoneze unitățile din zonă care aparțineau MApN. Acțiunea aeșuează din cauza ministrului Vasile Milea care cere comandamentelor locale să execute numai ordinele sale. La 24 dec. 1989 este arestat împreună cu însoțitorii săi în comuna Bran de o formațiune a gărzii revoluționare locale și transportați la Brașov.

Gh. S.

PANCU NICULAE CRISTIAN-SILVIU (n 16 mai 1966, București - m. 23 dec. 1989, București), lucrător comercial.

Împușcat în abdomen în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou

martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PANDELE VASILE VALENTINA (n. 25 0ct. 1968, București - m. 21 dec. 1989, București)

Împușcată în cap în zona Universității București; a decedat la Spitalul Colțea. A fost declarată erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PANDELEA-ANTON FLOREA RADU (n. 11 aug. 1939, Recea, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), gestionar.

Împușcat în abdomen în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

PANICĂ COSTEL (n. 03 ian. 1971, Bârlad, jud. Vaslui, - m. 23 dec. 1989, București).

Împușcat în zona str. Antiaeriană. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PANTAZESCU ION GHEORGHE (n. 11 oct. 1947; București - m. 23 dec. 1989, București), funcționar la întreprinderea Automecanica din București.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PANTAZICĂ AUREL GABRIEL (n. 02 mai 1970, Popești-Leordeni, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992 D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

PANTEA N. IOAN (n. 11 nov. 1957, Valea Lungă, jud. Dâmbovița - m. 25 dec. 1989, București), ofițer MApN, șeful Poligonului Automecanica Moreni.

Împușcat în fața sediului Statului Major al Forțelor Terestre, în zona Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

PAP ALEXANDRU ALEXANDRU (n. 20 sept. 1931, Sâncrai, jud. Covasna - m. 25 dec. 1989, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna), paznic la ITA Sfântu Gheorghe.

Împușcat în incinta unității ITA. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Covasna.*

V.M.

PAPA IOAN PAUL AL II-LEA (KAROL WOJTYLA - n. 18 mai 1920, Wadowice, Polonia - m. 02 apr. 2005, Vatican). Arhiepiscop de Cracovia (1963-1978); cardinal (1967), ales papă la 16 oct. 1978.

La 22 dec. 1989, își exprimă *„oroarea"* în legătură cu violențele comise de autoritățile române împotriva manifestanților. În tradiționalul discurs de Crăciun, Papa a condamnat extrem de vehement pe tiranul Ceaușescu și *„violența exercitată împotriva cetățenilor români fără apărare"*, Apoi a lansat un apel în favoarea unor schimbări radicale, bazate pe respectarea drepturilor omului.

Gh. S.

PAPACICA EMILIAN NICOLAE (n. 02 apr. 1958, București - m. 23 dec. 1989, Brașov), inginer.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PARASCHIV D. FLORIN (n. 08 febr. 1954, București - m. 23 dec. 1989, București), salariat civil (structurist) la compania TAROM.

Împușcat în abdomen în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12. 1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PARASCHIV D. PAUL (n. 1955, Bulbucata, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec., 1989, București), salariat civil la UM 01704 București.

Împușcat în incinta unității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PARASCHIV GHEORGHE DOMINIC (n. 28 ian. 1945, București - m. 27 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la întreprinderea Azurul Timișoara.

Împușcat în abdomen la data de 23 dec. 1989, de către un subofițer MApN (achitat în anul 1993); decedat la spital. Decedat în legătură cu evenimentele.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

PARASCHIV VASILE (n. 03 apr. 1928, Clinceni, jud. Ilfov), muncitor, apoi ofițer MApN.

Manifestând o atitudine opozantă, este exclus din rândurile cadrelor active ale armatei. În noiembrie 1968 se retrage din organizația de partid. În anul 1971, a expediat pe adresa Uniunii Generale a Sindicatelor din România (UGSR) 11 propuneri pentru democratizarea vieții sindicale. A fost prima inițiativă de acest tip din partea unui muncitor. A început să trimită scrisori pe adresa postului de radio *Europa Liberă*. De fiecare dată, urmarea era aceeași: era internat printre oamenii cu probleme psihice. S-a alăturat mișcării inițiate de Paul Goma pentru apărarea drepturilor omului, în februarie 1977. A fost arestat chiar în casa acestuia. A trimis o scrisoare pe adresa Conferinței OSCE de la Belgrad.

Scrisoarea a ajuns la Paris, dându-i-se astfel o notorietate internațională. În toamna lui anului 1977 a cerut pașaport și a plecat la Paris, unde a luat legătura cu sindicatele franceze și a vorbit despre folosirea psihiatriei ca armă politică. La Paris a fost găzduit de Eugen Ionescu. Deși i s-a interzis întoarcerea în țară, s-a întors acasă. În anii '80, a fost răpit și torturat. Sub amenințarea cu moartea, a fost obligat să semneze un angajament de turnător pe care nu l-a respectat. A participat la Revoluția din decembrie 1989, fiind în mulțimea de manifestanți din fața sediului CC al PCR. După revoluție, a recuperat de la CNSAS fiecare hârtiuță pe care securiștii i-au scris numele. Pe recomandările de internare la psihiatrie sunt scrise, în clar, motive politice. A publicat: *Lupta mea pentru sindicate libere în Romania. Terorismul politic organizat de statul comunist* și *Așa nu se mai poate, tovarășe Nicolae Ceaușescu,* în care a descris suferințele îndurate în perioada comunistă. Volumul a apărut cu sprijinul Institutului pentru Studierea Crimelor Comunismului.

C. R.

PARCANSCHI VICTOR ANDREI (n 21 ian 1971, București - m. 23 dec. 1989, Brașov), militar în termen la UM 01090 Predeal.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PARRY IAN-HENRY (n. ? - m. ? dec. 1989, ?), jurnalist englez.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989. Calitate onorifică. Se acordă în baza Legii Recunoștinței (341/2004).

Partidul Comunist Japonez. La 22 dec. 1989, într-o declarație

a conducerii partidului, difuzată la Tokio, este salutată victoria poporului român, care, prin manifestații de protest de masă, a provocat căderea regimului Ceaușescu. Evenimentele din România – se arată în document – demonstrează forța mâniei poporului împotriva unui regim ce nu se bucură de sprijinul maselor, a cărui politică a contravenit flagrant democrației. Evoluția evenimentelor stă mărturie *„pentru modul istoric în care un popor care se pronunță pentru libertate și democrație, înfrânge prin mijloace politice forța armelor"*.

Gh.S.

Partidul Socialist din Japonia. La 25 dec. 1989 a salutat căderea lui Nicolae Ceaușescu și instaurarea unui guvern care se pronunță pentru democrație în România. Schimbarea puterii demonstrează clar voința poporului român de a proceda la reforme, la democrație – a declarat secretarul general al partidului – adăugând că nimeni nu poate stăvili curentul reformelor și al democratizării în țările comuniste. Totodată, el își exprima speranța că România va continua eforturile în direcția democratizării, a impulsionării procesului dezvoltării economice, contribuind, în același timp, la promovarea păcii în Europa și în lume.

Gh.S.

Partidul Social Unit din Germania – Partidul Democrației Socialiste (PSUG-PDS). La 24 dec. 1989, conducerea partidului a apelat la sprijin și ajutor pentru poporul român. Membrilor de partid li s-a cerut să manifeste solidaritate activă, mai ales să doneze sânge pentru răniții din România. **PSUG-PDS** și-a exprimat strânsa unitate cu lupta dreaptă a poporului român.

Gh.S.

PASCA IOAN AUGUSTIN (n. 01 mai 1952, București - m. 22/23 dec. 1989, București), subofițer MApN la UM 01650 București.

Împușcat în zona Olteniței, sect. 4, Buurești. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000.

V.M.

PASCAL VASILE IONEL (n. 09 iun. 1968, Fălticeni, jud. Suceava - m. ?, jud. Covasna)

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PASTOR GHEORGHE (n. 01 dec. 1957, Borşa, jud. Cluj), inginer la Institutul de Tehnologie Izotopică şi Moleculară din Cluj-Napoca.

În ziua de 21 decembrie 1989 se află printre primii manifestanţi, grupaţi în jurul lui Călin Nemeş, în Piaţa Libertăţii din Cluj, pentru a protesta împotriva crimelor comise, din ordinul dictatorului Nicolae Ceauşescu, la Timişoara. Este rănit în cursul incidentelor care au loc între subunităţi ale armatei şi demonstranţi. În anul 2004 este ales membru al Colegiului Naţional al Institutului Revoluţiei Române din Decembrie 1989. Este preşedinte fondator al Asociaţiei *Adevărul despre Revoluţie* din Cluj, formată din răniţii şi urmaşii eroilor martiri din decembrie 1989.

Caietele revoluţiei nr. 3 (22)/ 2009

PATCAŞ IOAN IOAN, (n. 28 iun. 1967 Remetea, jud. Bihor - m. 22-23 dec. 1989, Bucureşti), student la Academia Tehnică Militară.

Împuşcat în timp ce se afla în dispozitiv în zona sediului Ministerului Apărării Naţionale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Alba.*

V.M.

PATRAŞ MIHAI ION (n. 12 febr. 1932, Huşi, jud. Vaslui - m. 23 dec. 1989 , Bucureşti), ofiţer de securitate la UM 0251 Bucureşti.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de general. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PAVEL COSTACHE VASILE (n. 15 ian. 1956, Aroneanu, jud. Iași - m. 22/23 dec. 1989, București), salariat civil la UM 01952 București.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PAVEL VASILE GHEORGHE (n. 21 apr. 1955, Mihai Bravu, jud. Tulcea - m. 24 dec. 1989, Babadag, jud. Tulcea), lăcătuș mecanic la Tabăra de Copii „Căprioara".

Împușcat în cap, în zona UM 02119 Babadag. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Tulcea.*

V.M.

PAYKA KAROLY (n. ?, 1967, Sânpaul, jud. Mureș - m. 21 dec. 1989, Târgu-Mureș, jud. Mureș), muncitor la Electromureș.

Împușcat în fața magazinului Romarta din Târgu-Mureș, de către un militar în termen de la UM 01318 Târgu-Mureș (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991 și D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

PĂCURARU DANIEL, revoluționar. La 22 dec. 1989, dă jos drapelul PCR de pe sediul CC al PCR.

S. Gh

PĂDURARIU COSTACHE (n. 01 mai 1933, Jurești-Bârna, jud. Timiș - 24 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), miner.

Împușcat în spate, în zona Tribunalului din Timișoara. Decedat în legătură cu evenimentele.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

PĂDURARIU DUMITRU VASILE (n. 15 nov. 1959, Botoșani - m. 17 dec. 1989, Timișoara), muncitor.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Botoșani.*

V.M.

PĂLĂCEAN ALEXANDRU IOAN (n. 08 oct. 1952, Brașov - m. 22/23 dec. 1989, Brașov), muncitor la Întreprinderea Timpuri Noi din Brașov.

Împușcat în membrele inferioare, în fața Consiliului Județean Brașov; decedat la spital. A fost declarat erou

martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

PĂLĂDOIU GHEORGHE ION (n. 02 oct. 1954, Glodeanu Sărat, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, București), tâmplar.

Împușcat în cap, în zona str. Mărgeanului. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

PĂPURICĂ D. PETRE (n. 20 iun. 1960, București - m. 23/24/ dec. 1989, București), sculptor în lemn la Patriarhia Română.

Împușcat în locuința sa din str. CA Rosetti, sect.1, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PĂTRU ADRIAN CRISTI (n. 1969, Frățilă-Bulzești, jud. Dolj, București - m. 23, Giurgiu?), militar în termen la UM 02262 Târgoviște.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PĂTRU CONSTANTIN ADRIAN (07 mart. 1970, București - m. ?, Mihai Bravu, jud. Giurgiu).

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PĂTULEA ION CĂTĂLIN (n. 10 mai 1970, Zărnești, jud. Olt - m. 23 dec. 1989, București), militar în trmen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în cap și în inimă, în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

PĂUN NICOLAE ADRIAN - ION (n. 14 ian. 1964, Brăila - m. 24 dec. 1989, Brăila), fără ocupație.

A fost împușcat în cap, în fața sediului Prefecturii din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

PĂUN ILIE PETRE (n. 15 ian. 1935, București - m. 23/24 dec. 1989, București), revizor tehnic la Autobaza de taximetre Giulești.

Împușcat în zona Răzoare din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000. M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PĂUNOIU VASILE MIHAIL (n. 12 dec. 1942 București - m. 23/24 dec. 1989, București), montator ascensoare.

Împușcat pe str. Nuferilor, în zona Radiodifuziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PÂRCĂLĂBESCU CORNELIU, ofițer MApN. Colonel (1987); secretar al Consiliului politic și locțiitor al comandantului Armatei 1 (ian. - dec. 1989); șef de Stat Major al Gărzilor Patriotice din CC al PCR (01 - 22 dec. 1989). În seara zilei de 21 dec. 1989, este chemat, alături de Vasile Milea, Tudor Postelnicu și Iulian Vlad, de Nicolae Ceaușescu și apostrofat pentru modul defectuos în care acționaseră pentru reprimarea revoluționarilor de la hotelul „Intercontinental" din București. A doua zi, 22 dec. 1989, după sinuciderea generalului Vasile Milea, **P.C.** îl informează pe Nicolae Ceaușescu despre acest lucru.

Gh. S.

PEDESTRU I. HORIA (n. 16 mart. 1948, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), profesor de matematică.

Împușcat în cap, în Piața Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

PELEGRINO DUMITRU MIHAIL (n. 16 mai 1924, Chișinău, Republica Moldova - m. 22/23 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în locuința sa din str. M. Constantinescu, sect. 6, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PENCIU ȘERBAN NECULAI (n. 31 aug. 1969, Galați - m. 02 ian. 1990, Timișoara, Jud. Timiș), militar în termen la UM 01731 Timișoara.

Împușcat în incinta UM 01731 Timișoara. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 212/30.05.1996; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 155/22.07.1996; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

PENTEA ION (n. ? 1957, ? - m. 25 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat pe str. Miron Constantinescu.

Bibliografie: Dosarul nr.744/ II/1990 al DPM.

V.M.

PERCU VASILE ION (n. 28 mai 1930, Ciochina, jud. Ialomița - m. 24 dec. 1989, București), ?.

Rănit prin împușcare în fața sediului Ministerului Apărării Naționale; decedat la Spitalul Municipal București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PEREZ CAROL ANDREAS, președinte al Venezuelei.

La 22 dec. 1989, saluta înlăturarea dictatorului Ceaușescu și sublinia că aceasta dovedește că *„nimic nu poate împiedica popoarele să avanseze spre democrație"* și că evenimentele din România *„se înscriu pe linia valului de libertate din Europa de Est, a evoluției, pe care nimeni nu o poate opri"*.

S. Gh

PERFILIEV VADIM, adjunct șef al Departamentului de Informații al Ministerului de Externe al URSS.

La 19 dec. 1989, făcea cunoscut că Moscova consideră că evenimentele din România și din alte țări socialiste *„privesc doar popoarele, partidele și organizațiile sociale din țările respective"*. În baza schimbărilor petrecute la 22 dec. 1989, el declara agenției Reuters: *„nu avem nici o îndoială că poporul român, care arată suficientă înțelepciune pentru a păstra calmul și stabilitatea în ciuda evenimentelor dramatice, va crea condițiile unei vieți normale"*. Iar în ziua următoare, considera că *„Uniunea Sovietică este gata să ofere nemijlocit și efectiv poporului român și noii conduceri, ajutor umanitar pentru a contribui la înlăturarea urmărilor tragicilor evenimente care au avut loc în ultimele zile… Oamenii sovietici sunt solidari cu poporul român în îndeplinirea idealurilor de libertate, democrație și suveranitate"*.

Gh. S.

PERTACHE DAN-FLORIN CĂTĂLIN (n. 09 iun.1969, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), electrician la CAP Feldioara.

Împușcat în cap, în str. Sitei din Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

PERTTI PAASIO, ministrul de externe al Finlandei, exprimă la 22

dec. 1989, în numele guvernului de la Helsinki, speranţa că evenimentele din România vor evolua pe o cale paşnică. Totodată, Crucea Roşie din Finlanda anunţă că este pregătită să acorde României sânge şi personal medical, valoarea ajutorului fiind estimată la 1.000.000 de mărci finlandeze. La 25 dec. 1989, el a declarat că în urma schimbării puterii în România, guvernul finlandez speră că situaţia va evalua paşnic, cu respectarea dorinţelor, drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale ale poporului.

S. Gh.

PETCU EUGEN (n. 28 sept. 1964, ? - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), gestionar.

Împuşcat în timpul Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

V.M.

PETCU GEORGE-DANIEL (n. ? 1970, ? - m. ? dec. 1989, Bucureşti), ?.

Împuşcat în timpul Revoluâiei Române din Decembrie 1989.

V.M.

PETCU GHEORGHE (n. 07 iun. 1952, Sohatu?, jud. Călăraşi - m. 09 ian 1990, Bucureşti), conducător auto.

Rănit, prin împuşcare, la data de 23 dec. 1989, în zona Răzoare.

V.M.

PETCU ION-NELU (n. ? 1969, Cordoneşti?, jud. Galaţi - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen?

Împușcat în torace, în zona Televiziunii Române.

V.M.

PETRAȘCU MARIUS OCTAVIAN (n. 03 febr. 1950, Șercaia, jud. Brașov - m. 29 iul. 2003, Brașov), jurnalist și sciitor.

Împreună cu alți colegi de la revista *„Astra"* decid, în jurul orelor 11.00, să iasă în fața județenei de partid din centrul Brașovului, unde se instalaseră deja forțele de intervenție. S-a alăturat coloanei de muncitori protestatari de la ICA Ghimbav, condusă de Ioan Demi, când armata a tras primele salve de focuri în aer și când trupele de securitate au pus tunurile de apă pe manifestanți. Dimineața zilei de 22 dec. 1989 i-a găsit pe cei doi tot printre demonstranți, în fața sediului județenei de partid. Imediat după fuga cuplului Ceaușescu, jurnalistul Marius Petrașcu, împreună cu soția sa și cu mai mulți colegi și colaboratori ai revistei *„Astra"* (Minai Arsene, Vasile Șelarii, L Al. Brumaru, Vasile Gogea și Sergiu Valeu) și cu ajutorul mai multor tipografi au ocupat Tipografia din Brașov, în ciuda opoziției directorului acesteia, Minai Obretin, și au decis să scoată primul ziar liber din Brașov și din țară, *„Libertatea"*, care a și apărut în noaptea de 22 spre 23 decembrie 1989. Imediat după primele zile fierbinți din decembrie '89, **M.P.O.** cere autorităților locale, implicându-se direct sau prin articole de presă, să organizeze cadrul legal și condițiile optime pentru readucerea la .Brașov a muncitorilor deportați de regimul comunist după Revolta Anticomunistă de la Brașov, din 15 noimebrie 1987, și a familiilor acestora. Se preocupă, de asemenea, și sprijină mult înființarea Asociației *„l 5 Noiembrie 1987"*, care va fi legalizată la tribunal în februarie 1990.

M.B..

PETRE CONSTANTIN (n. 21 mart. 1931 - d. 02 ian. 1993), economist.

Membru supleant al CC al PCR (23 nov. 1984 – 22 dec. 1989); director general adjunct al RTv (26 mart. 1984 - apr. 1990). La 22 dec. 1989, după ce revoluționarii au pătruns în curtea televiziunii, acceptă instalarea în incintă, a unei stații de amplificare.

Gh. S.

PETRE EUGEN (n. 02 sept. 1964, Cerasu, jud. Prahova - m. 21 dec. 1989, București), gestionar la cooperativa din comuna Cerasu.

Împușcat în cap. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

PETRE EUGEN ION (n. 31 mai 1963, Mozăceni, jud. Argeș - m. 27 dec. 1989 Craiova), muncitor.

Rănit prin împușcare, în ziua de 24 dec. 1989, în Turceni, jud. Gorj și decedat la Spitalul din Craiova. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

PETRE ION (n. 14 sept. 1969 - m. 25 dec. 1989, București), ?

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale. A fost declarat erou martir. (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

PETRE ION DUMITRU (n. 27 iul. 1967, Brănești, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la o unitate de grăniceri.

Împușcat în cap și în claviculă, în zona Televiziunii Române. Decedat la Spitalul Vitan-Bârzești. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

PETRE O. BĂNICĂ (n. 29 sept. 1948, București - m. 28 dec. 1989, București), însoțitor de bord la Tarom.

Decedat ca urmare a prăbușirii avinului AN-24 care efectua un zbor pe ruta București-Belgrad. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PETREA ION ȘTEFAN (n. 13 dec. 1954, Bacău - m. 24 dec. 1989, Ioan Corvin, jud. Constanța), maistru mulitar MApN (la UM 02010 Tuzla).

Decedat, împreună cu echipajul elicopterului în timpul executării unei misiuni de luptă. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

PETRESCU DUMITRU DUMITRU (n. 18 iul. 1952, Târgu-Jiu, jud. Gorj - m. 23 dec. 1989, București), ofițer MI, student la Academia Militară.

Împușcat în torace în zona Academiei Militare; decedat la Spitalul Militar Central. Înaintat, post-mortem, în gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

PETRESCU G. PETRE (n. 22 ian. 1934, București - m. 23 dec. 1989, București), tehnician la Aeroportul Otopeni.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

PETRESCU TUDOREL (n. 13 iun. 1962, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în abdomen în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

PETRIȘOR PETRE (n. 01 oct. 1958, Broscari, jud. Mehedinți), jurist.

Lucrează, ca avocat, în Reșița, Lugoj, iar din 1984 ca judecător la Judecătoria Timișoara și Tribunalul Timiș. În timpul Revoluției din Decembrie 1989 face parte, alături de alți, revoluționari timișoreni din grupul care, în 20 dec., pătrunde în Consiliul județean Timiș pentru a dialoga cu delegația de la București condusă

de primul-ministru Constantin Dăscălescu. Membrii Comitetului revoluționar, constituit în stradă, în fața porților Consiliului județean, formulează revendicările care formează prima platformă revoluționară a Timișoarei. Este revoluționarul care prezintă demonstranților revendicările solicitate oficialilor comuniști.

Supranumit, în timpul manifestațiilor, „Avocatul Timișoarei" își va prelungi acest rol și după victoria Revoluției.

T. S.

PETROŞANU ISAIA-IOAN ISAIA-CĂTĂLIN (n. 21 aug. 1965, Buzău - m. 23 dec. 1989, Giurgiu), ofițer MApN.

Împușcat în vena jugulară, în zona unității militare. Înaintat, postmortem, în gradul de locotenent-major. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PETROŞANI, municipiu în jud. Hunedoara, pe Jiul de Est, în depresiunea cu același nume. Important centru carbonifer pentru exploatarea și prelucrarea huilei. Întreprindere constructoare de utilaj minier, prefabricate de beton, mobilă, cherestea. Fabrică de tricotaje. Aparataj electric. Institut de mine. Teatru. Muzeul mineritului. 52.390 locuitori (1992). În ziua de 22 dec. 1989, la ora 12.00, deși manifestația se desfășura pașnic, grupuri de presiune reușesc să pătrundă în sediul miliției municipale și să pună în libertate pe cei arestați și deținuți.

Gh. S.

PEȚANCA MARIN NICU (n. 17 oct. 1966, Pietroșani, jud. Teleorman - m. 23/24 dec. 1989, Bucutrești), maistru militar la UM 01305 București.

Împușcat, la poarta unității militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

PEZNOVSZKA IOAN ADAM -IOAN (n. 25 iul. 1937, Reșița, jud. Caraș-Severin - m. 24 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), muncitor la Combinatul Siderurgic Reșița.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

PINTEA IOAN ION-CIPRIAN (n. 13 apr. 1968, Bacău - m. 24 dec. 1989, București), student la Academia Tehnică Militară.

Rănit, prin împușcare, în data de 23 dec. 1989, în fața sediului MApN din Drumul Taberei; decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

PINZSOFFER TEODOR GEORGETA (n. 21 nov. 1954, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), angajată a Spitalului Județean Timișoara.

Împușcată în inimă, pe Calea Lipovei, în fața sediului unui obiectiv militar, de către trei ofițeri MApN de la UM 01942 Timișoara. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

PIROȘCA VASILE RĂDUCU (n. 22 sept. 1963, Brăila - m. 24 decx. 1989, Brăila), muncitor.

Împușcat în torace, în zona blocului Romarta din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

PISEK ȘTEFAN (n. 01 ian. 1935, Valea Ungurului, jud. Sălaj - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), conducător auto.

Împușcat în zona Pieței Libertății. Oficial, a fost considerat dispărut, dar a fost identificat ulterior, pe baza unor probe de medicină legală. (Caz preluat din arhiva Asociației „Memorialul Revoluției"). Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și care au fost incinerate la Crematoriul „Cenușa".

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

PÎRVULESCU CONSTANTIN (n. 10 nov. 1895, Olănești, jud. Vâlcea - m. 11 iul. 1992), muncitor.

În perioada interbelică a fost membru în Secretariatul PCR (vara anului 1930); membru al CC al PCR (24 dec. 1931); secretar al CC al PCR (ian. - apr. 1934 și dec. 1935 - oct. 1936), iar de la 04 apr. 1944 - membru în conducerea operativă a PCR și secretar general interimar al PCR. Membru al CC al PCR (21 oct. 1945 - 25 iun. 1960); membru al Comisiei Centrale de Revizie (25 iun. 1960 - 23 nov. 1979); membru al Biroului Politic al CC al PCR (27 mai 1952 - 25 iun. 1960); președinte

al Colegiului Central de Partid (28 dec. 1955 - 25 iun. 1960). Are curajul să-l înfrunte pe Nicolae Ceaușescu în plenul Congresului al XII-lea al PCR, din noiembrie 1976, acuzându-l că pune interesele personale înaintea celor ale partidului și țării. Se pronunță deschis împotriva realegerii lui Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului. A fost unul dintre autorii *Scrisorii celor șase*, difuzată la 11 martie 1989 de *BBC, Europa Liberă* și *Vocea Americii*, prin care aducea critici dure politicii lui Nicolae Ceaușescu. În decembrie 1989 asistă neputincios la căderea comunismului, la desființarea Partidului Comunist Român și executarea lui Nicolae Ceaușescu. Odată cu acestea se prăbușea însăși ideea de socialism și comunism pentru care luptase toată viața.

D.R.

PLACĂ MEMORIALĂ, dedicată eroilor de la Sala Dalles, marmură neagră (50x50)

Caietele Revoluției nr. 3 (28)/ 2010

PLACĂ MEMORIALĂ PE FAȚADA SĂLII DALLES, dedicată lui Gîtlan Mihai; marmură albă, cu dimensiunile de 70x50cm, al cărei înscris are o evidentă valoare istorică.

„În acest loc, în ziua de 21.XII.1989, la ora 17.30, a fost ucis Gâtlan Mihai, în vârstă de 19 ani, prima victimă a revoluției anticomuniste din București. Alături de el au fost uciși încă 12 tineri, atunci când îngenunchiați se rugau pentru sufletele celor morți la Timișoara. Dumnezeu să-i odihnească. 21.XII.1990".

Caietele Revoluției nr. 3 (28)/ 2010.

PLACĂ MEMORIALĂ PE FAȚADA SĂLII DALLES, dedicată lui Iancu Luiza-Mioara. Inscripția este săpată în piatră neagră.

„Ochii noştri nu mai au lacrimi... De mai bine de zece ani te plîngem pe tine şi pe toţi aceşti EROI nevinovaţi. Scumpă Lui, ce inimă mare a bătut în pieptul tău! Acum alţii se bucură de sîngele şi viaţa ta, dar ÎNTR-O ZI vor răspunde toţi care şi-au luat ce nu era al lor chiar dacă au trecut peste zece ani.Ştiu că voi nu veţi avea linişte ACOLO pînă cînd adevăraţii vinovaţi nu vor da socoteală. Lui, ai fost şi ai rămas bucuria vieţii noastre. Nu uita că ai fost şi ai rămas Globuleţul de aur al lui TATI, MAMI, NICO, ALINA, BOGDAN şi PETRICĂ. Familia General IANCU".

Caietele Revoluţiei nr. 3 (28)/ 2010.

PLEŞCA MIHAI ANA-MARIA (n. 26 ian. 1965, Stolniceşti Prăjescu, jud. Iaşi - m. 27 dec. 1989, Braşov), muncitoare.

Împuşcată. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Iaşi.*

V.M

POENAR DĂNILĂ CONSTANTIN, (n. 18 mart. 1973 Cugir, jud. Alba - m. 29 dec. 1989, Cugir, jud. Alba), muncitor la secţia turnătorie al Uzinei Mecanice Cugir.

Împuşcat în gât, în timpul percheziţiei locuinţei sale de către maiorul de securitate Blaj Emil (de la UM 0815 Sibiu). Vinovatul a fost condamnat la 16 ani închisoare. A fost declarat erou mar-

tir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993. M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

POENARU TOMA (n. 27 mai 1939, București - m. 23/24 dec. 1989, București), ?

Împușcat în zona Pieței Moghioroș.

Bibliografie: Dosarul nr. 762/ II/1990 al DPM

V.M.

PONGRACZ NORBERT ALEXANDRU (n. 15 ian. 1971, Lugoj, jud. Timiș - m. 24 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), militar în termen la UM 01929 Reșița.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie:M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

POP EUGEN LUCIAN-VINICIUS (n. 19 aug. 1947, București - m. 25/26 dec. 1989, București), inginer la Institutul de Motoare Termice.

Împușcat în locuința sa din str. M. Constantinescu, sect. 6, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

POP GAVRIL ALEXANDRU (n. 03 iul. 1947, Tiocu de Jos, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor.

Împușcat în torace, pe Calea Moților, în zona Fabricii de Bere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

POP IOAN TEODOR (n. 06 oct. 1970, Cojocna, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor la Întreprinderea CUG-16 Februarie.

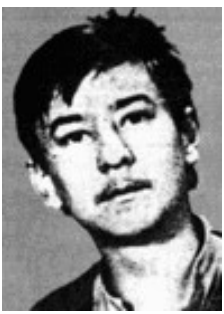

Împușcat în abdomen, pe str. Horia, în zona Astoria. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

POP ION - SIMION (n. 07 ian. 1949, ? - m. 24 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie.

V.M.

POP OVIDIU - ION (n. ? 1970, ? - m. ? dec. 1989, Constanța), militar în termen?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

POP VALENTIN (n. ? - m. ? dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), ofițer MI?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

POPA GHEORGHE DANIEL (n. 17 dec. 1967, Comani/ Drăgănești-Olt, jud. Olt - m. 23 dec. 1989, Aeroportul Otopeni, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat la Aeroportul Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Olt.*

V.M.

POPA I. VERGIL (n. 20 mai 1944, Puțul cu Sălcii, jud. Dâmbovița - m. 26 dec. 1989, București), ofițer MI

Împușcat pe str. Lemnea nr. 18, București. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

POPA NECULAI VERONICA (n. 28 mart. 1941, Coțofenești, jud.Prahova - m. 27 dec. 1989, București).

Împușcată într-un mijloc de transport în comun pe traseul Arcul de Triumf - Televiziunea Română. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

POPA NICOLAIE VALERIAN (n. 26 sept. 1949, Reșița, jud. Caraș-Severin - m. 25 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), muncitor la Combinatul Siderurgic Reșița.

Împușcat în torace. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

POPESCU LIVIU TRAIAN-FLORIN (n. 10 iul. 1946, București - m. 23 dec. 1989, București), maistru electrician.

Împușcat în piept, în zona CET Grozăvești. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

POPESCU NICOLAE PAUL (n. 04 apr. 1942, Căpreni, jud. Gorj - m. 23 dec. 1989, București), profesor de limba română, Directorul Școlii nr. 117, Sector 6, București.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

POPESCU PETRACHE GABRIELA (n. 29 aug. 1968, Călinești, jud. Vâlcea? - m. 23 dec. 1989, București), muncitoare la Cooperativa Cartonajul București

Împușcată ân zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

POPESCU ROZALIA IRMA (n. ? 1934, ? jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), pensionară.

Călcată de un autovehicul blindat pe Podul Decebal, fiind considerată prima victimă a Revoluției. (Caz preluat din arhiva Asociației „Memorialul Revoluției" din Timișoara). *Bibliografie:* Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

POPESCU V. FLORIN (n. 22 iun. 1963, București - m. 23 dec. 1989, București), ofițer de securitate la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

POPOVICI GHEORGHE GHEORGHE (n. 03 mai 1951, Comănești, jud. Bacău - m. 23 dec. 1989, București), ofițer de securitate la UM 0251 București.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mrtem, în gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir (D.

nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

POPTEAN T. PETRE (n. 27 ian. Mărgău, județul Cluj - m. 21 dec. 1989, București), muncitor la Cooperativa *Tehnica Sticlei*.

Împușcat în Piața Universității, în timp ce ajuta răniții loviți de un camion al armatei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993.

V. M.

POPTELECAN A. IOAN (n. 24 apr. 1962, Gălgău, jud. Sălaj - m. 25 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), ofițer MApN, la UM 01929.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

PORTASA VASILE (n. 20 mai 1938, Smulți, jud. Galați - m. 23/24 dec. 1989, București), tehnician la Întreprinderea 1 Mai, București.

Împușcat în zona șos. Panduri (Răzoare) din București.

Bibliografie: Dosarul nr. 868/II/1990 al DPM

V.M.

POSA VASILE TOMA (n. 02 apr. 1968, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), crescător de anomale în Turnu Roșu, jud. Sibiu.

Împuşcat în cap, pe str. Oituz. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Sibiu.*

V.M.

POSTELNICU AUREL (n. 19 oct. 1969, Amaru, jud. Buzău - m. 26 dec. 1989, Bucureşti), muncitor.

Împuşcat în faţa UM 01246 Bucureşti.

Bibliografie:Dosarul nr. 192/ II/1990 al DPM

V. M.

POSTELNICU TUDOR, (n. 13 nov. 1931, Proviţa de Jos, jud. Prahova), strungar, apoi economist.

Membru al CC al PCR (23 nov. 1979 - 22 dec. 1989); membru supleant al CPEx (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989; ministru secretar de stat la MI şi şef al Departamentului Securităţii Statului (07 mart. 1978); ministru de interne (03 oct. 1987 - 22 dec. 1989). Ca ministru de interne s-a manifestat ca unul dintre cei mai obedienţi colaboratori ai lui **N.C.**, revenindu-i

un rol însemnat în îndeplinirea ordinelor acestuia pentru reprimarea Revoluţiei din Decembrie 1989. Dar prestaţia sa nu a putut să fie la nivelul cerinţelor formulate de **N.C.** La şedinţa CPEx, din 17 dec. 1989, este acuzat alături de ministrul apărării naţionale, de către **N.C**. de *„atitudine defetistă, capitulardă"*, imputându-le faptul că nu au îndeplinit ordinele pe care le-a dat în noaptea de 16/17 dec. 1989, de a deplasa la Timişoara trupe mecanizate şi chiar tancuri, că au scos în stradă militari cu cartuşe de manevră, în loc să lichideze rapid *„toate aceste lucruri"*. Referindu-se la trupele de miliţie, **N.C.** precizează că acestea *„trebuie să tragă, nu să se lase să fie bătute"*. Este învinuit, alături de ministrul apărării naţionale şi de şeful DSS, de trădare, laşitate şi neexecutare a ordinelor şi propuşi să fie destituiţi, Dar, după simularea *„scenei*

demisiei", revine asupra acestei propuneri. După spargerea mitingului din București, din 21 dec. 1989, N.C. se retrage la balconul CC și îi anunță pe cei trei că preia direct comanda *„forțelor de ordine"*. Apoi, în cadrul ultimei teleconferințe de la ora 18.00, face cunoscut că, din acel moment, instituie comanda unică, sub conducerea sa, în calitate de comandant suprem, întreaga activitate urmând să fie asigurată de cei trei și de șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice. După trei ore sunt chemați de **N.C.** care îi apostrofează pentru modul defectuos în care acționaseră pentru reprimarea revoluționarilor de la hotelul Intercontinental din București. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, la sediul CC are loc o scurtă ședință în cadrul căreia, extrem de iritat, **N.C.** cere ministrului apărării naționale și ministrului de interne să ia toate măsurile pentru a-i împiedica pe manifestanți să pătrundă în Piața Palatului, folosindu-se în acest scop armamentul din dotare. În condițiile în care o parte din manifestanți pătrund în sediul CC, unde forțele destinate să-l apere nu au reacționat, iar cuplul Ceaușescu se deplasa spre terasa clădirii pentru a urca în elicopter, **T.P.** continua să ordone celor de pază ca, în cazul în care *„huliganii vor pătrunde în sediu, să deschidă foc cu armamentul din dotare, folosind, bineînțeles, gloanțe de război"*. La scurt timp, clădirea CC a fost ocupată de manifestanți, iar o parte din foștii conducători ai partidului și statului, aflați aici,printre care și **T.P.**, au fost reținuți de revoluționari.

Gh. S.

POSTOLACHE POLIXENIA (n. 03 apr. 1923, Lehliu, jud. Călărași - m. 23 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată în locuința sa din str. Franklin, sect. 1, București.

V.M.

POTOPEA NICOLETA - LILIANA (n. ? - m. 21 dec. 1989, Cugir, jud. Alba), ?

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

PREDA NICOLAE IONUȚ (n. 30 apr. 1968, Verbilău, jud. Prahova - m. 01 ian. 1990), militar în termen la UM 01842 Boteni.

Împușcat în șold, în ziua de 23 dec. 1989, în zona Hotel București; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova.*

V.M.

PREDAN ȘTEFAN ȘTEFAN (n. 27 mai 1957, Izvoarele, jud. Olt), angajat al COMTIM, Timișoara.

Membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

PREOTEASA PETRE (n. 17 sept. 1930, Plenița, jud. Dolj), inginer.

Membru supleant (23 nov. 1979 - 23 nov. 1984) și membru al CC al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); membru supleant al CPEx (24 nov. - 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului județean de partid și președinte a Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Dolj (1977 - 18 oct. 1979) și Brașov (03 oct. 1987 - 22 dec. 1989). La 21 dec. 1989, când muncitorii întreprinderilor din Brașov declanșează mișcări de protest împotriva conducerii de partid și de stat, încearcă să-și subordoneze unitățile aparținând MApN. Acțiunea eșuează din cauza ministrului apărării naționale care cere comandamentelor locale să execute numai ordinele sale. În condițiile în care în zona Comitetului Județean de Partid manifestau peste 5.000 de persoane, la cererea sa sunt aduse pentru apărarea sediului, noi forțe de ordine, inclusiv, trupe de securitate.

În dimineața zilei de 22 dec. 1989, când mii de manifestanți se deplasau în ordine spre centrul orașului, **P.P.** cere consolidarea dispozitivului de apărare cu precizarea: *„să nu se facă uz de armă împotriva demonstranților”*.

Gh. S.

Presa din România. Presa scrisă, vorbită și mass-media constitue o importantă sursă pentru istorici în reconstituirea evenimentelor însă aceștia trebuie să aibă în vedere faptul că aceasta are un caracter subiectiv și agitatoric care urmărește să informeze și să creeze anumite stări de spirit. De cele mai multe ori, presa a creat și a promovat imagini contradictorii de cele mai multe ori în contradicție cu realitatea. În zilele lui decembrie 1989 presa a fost foarte activă, în special după momentul 22 decembrie 1989 când autoritățile comuniste nu au mai putut să controleze ideologic și implicit să cenzureze informațiile din teritoriu pentru a sugera ideea că poporul era unit cu Nicolae Ceaușescu, pentru ca după căderea acestuia, să devină odiosul criminal, asasinul de copii sau dictatorul din Carpați. Publicațiile post-decembriste nu au suferit de absența articolelor programatice. Nevoia de a le afișa este mai mult decât evidentă la publicațiile născute imediat în vâltoarea evenimentelor din decembrie 1989. Astfel, la fostele cotidiane, transformate peste noapte în independente, noua conducere (care este uneori tot cea anterioară, dar plină de aplomb democratic) nu și-au găsit liniștea până nu au explicat lumii ce au făcut până în momentul izbucnirii revoluției, și mai ales ceea ce aveau de gând să facă. Gazetele nou-înființate sunt încărcate din plin de nevoia unei încercări de justificare a titlului și a programului editorial, în ceea ce s-au numit articolele program. În primele luni ale lui 1990, asistăm la o explozie de apariții în spațiul gazetăresc. Unele publicații sunt nou înființate în timp ce altele se transformă: *Scînteia Tineretului,* spre exemplu, devine *Tineretul Liber*, *Milcovul* devine *Milcovul Liber*, *Săptămâna* se transformă în *Săptămâna Liberă* etc. Practic aceste transformări sunt normale în climatul de libertate a presei și a conștiinței, instaurat după 22 decembrie 1989, când presa a dat tonul schimbărilor din societate în drumul tranziției către democrație.

S.R.

PRICOP IUSTIN PAVEL (n. 14 sept. 1969, Baia Mare, jud. Maramureș - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen MApN.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale, din zona Drumul Taberei. Înaintat, post-mortem, în gradul de subloco-

tenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

PRICOP NICOLAE (n. 24 iul. 1967, Brănești, jud. Ilfov - m. 23/24 dec. 1989, București), ?

Împușcat în incinta unei unități militare.

V.M.

PRIOTEASA DUMITRU (n. 24 nov. 1932, Cuza Vodă, jud. Constanța - m. 24 dec. 1989, Brăila), pensionar MI.

Împușcat în abdomen, la domiciliul său. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

PRIPICI NICULAE NICULAIE (n. 01 aug. 1941, Comoara, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în fața cimitirului Ghencea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

PRISĂCARU MIHAI MIHAI-VASILE (n. 11 dec. 1944, Constanța - m. 25 dec. 1989, Mangalia, jud. Constanța), subofițer în cadrul Companiei de Pompieri Neptun.

Împușcat în torace. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

Proclamația Comitetului Salvării Naționale din județul Cluj. La 22 dec. 1989, la scurt timp după constituirea sa, noul organism a adoptat o provclamație în care au fost înscrise revendicările exprimate de locuitorii orașului. Printre acestea, se aflau următoarele: democrație; libertatea de exprimare, alegeri libere și democratice prin vot secret și direct; apărarea proprietății; apărarea și asigurarea granițelor actuale – salvgardarea independenței naționale; sindicate libere; pluralism politic etc.

Gh.S.

Proclamația Forumului Civic. Acest document a fost elaborat de către Dumitru Mazilu, înainte de a fi arestat și are următorul cuprins:

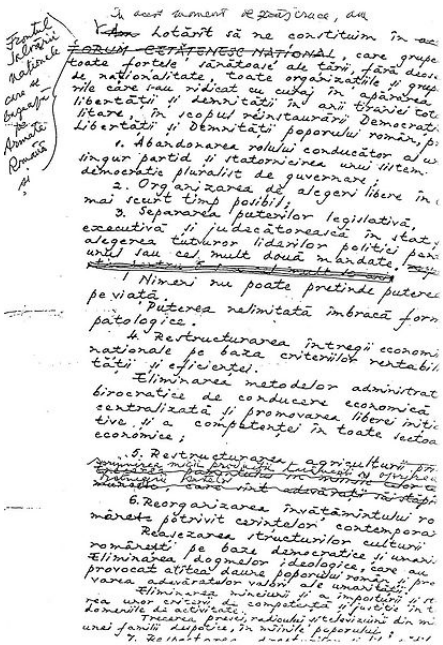

„Forumul Civic. Democrație, Libertate, Demnitate – acum!

Profund îngrijorați de catastrofa economică în care a fost aruncată țara, de exploatarea barbară și risipirea iresponsabilă a resurselor naționale, de distrugerea agriculturii românești. Puternic șocați de nimicirea demențială a satelor țării, a unui întreg patrimoniu de cultură și civilizație, a monumentelor istorice și religioase. Serios preocupați de gravele evoluții din domeniile educației, învățământului și culturii, Revoltați de suferințele nemăsurate pe care le îndură de ani de zile locuitorii țării, români, maghiari, germani și de alte naționalități, lipsiți de hrană, căldură și medicamente, de cele mai elementare drepturi și libertăți, continuu și sistema-

tic oprimați fără milă de orice tiranie care a adunat la un loc și a îndreptat împotriva poporului cele mai represive și odioase metode ale tuturor sistemelor totalitare anterioare. Am hotărât să ne constituim în acest FORUM Cetățenesc Național, care grupează toate forțele sănătoase ale țării, fără deosebire de naționalitat, toate organizațiile și grupările care s-au ridicat cu curaj în apărarea libertății și demnității în anii tiraniei totalitare, în scopul Democrației, Libertății și Demnității poporului român prin:

1. Abandonarea rolului conducător al unui singur partid și statornicirea unui sistem democratic pluralist de guvernare;

2. Organizarea de alegeri libere în cel mai scurt timp posibil;

3. Separarea ăputerilor legislativă, executivă și judecătorească în Stat și alegerea tuturor liderilor politici pentru unul sau cel mult două mandate, respectiv pentru 5 ani cel mult 10 ani. Nimeni nu poate pretinde puterea pe viață. Puterea nelimitată îmbracă forme patologice;

4. Restructurarea întregii economii naționale pe baza criteriilor rentabilității și eficienței. Eliminarea metodelor administrativ-birocratice de conducere economică centralizată ăi promovarea liberei inițiative și a copetenței în toate sectoarele economice;

5. Restructurarea agriculturii prin trecerea în mâinile celor ce-l muncesc, care sunt adevărații săi stăpâni;

6. Reorganizarea învățământului românesc potrivit cerințelor contemporane. Reașezarea structurilor culturii românești pe baze democratice și umaniste. Eliminarea dogmelor ideologice care au provocat atâtea daune poporului român și promovarea adevăratelor valori ale umanității. Eliminarea minciunii și imposturii și statornicirea unor criterii de competență și justiție în toate domeniile de activitate. Trecerea presei, radioului și Televiziunii din mâinile unei familii despotice, în mâinile poporului;

7. Respectarea drepturilor și libertăților minorităților naționale și asigurarea deplinei lor egalități în drepturi;

8. Reorientarea întregului comerț exterior al țării, pornind de la cerințele satisfacerii cu prioritate a tuturor nevoilor cotidiene ale populației României. Interzicerea transferului resurselor economiei naționale pentru obținerea de valută forte cu orice preț. Adoptarea măsurilor necesare pentru efectuarea unui comerț exterior cu respectarea integrală a cerințelor eficienței economice;

9. Întreaga politică externă a țării să servească promovării bunei vecinătăți, prieteniei și păcii în lume;

10. Promovarea unei politici interne și externe subordonate nevoilor

și intereselor dezvoltării ființei umane, respectului deplin al drepturilor și libertăților omului.

Constituindu-ne în acest Forum, suntem ferm hotărâți să facem tot ce depinde de noi pentru a restaura Societatea Civilă în România, garantând triumful Democrației, Libertății și Demnității locuitorilor țării. Așa să ne ajute Dumnezeu!"

Gh.S.

Programul Forumului Democratic al Județului Sibiu. Acest Program a fost redactat de N. David și S. Banciu și a fost prezentat la adunarea de la Casa de Cultură din Sibiu, la 22 dec. 1989, la ora 11.00. După ce prezenta Forumul Democratic al județului Sibiu ca fiind o *„organizație social-politică a cetățenilor liberi din România, la care pot adera cetățenii României, fărpă deosebire de naționalitate, religie și sex, ce se constituiie pentru dobândirea libertății, democrației în România, în primul rând alegeri libere"*, se înscrie următorul program în șapte puncte: *„1. Demisia lui Nicolae ceaușescu din toate funcțiile sale. 2. Demisia actualului guvern și constituirea unui guvern de tranziție pe baza propunerilor comitetelor centrale și locale ale FD. 3. Încetarea imediată a oricăror forme de represiune și orpimare, precum și eliberarea imediată a tuturor deținuților politici. 4. Eliberarea armatei de sub controlul PCR și trecerea ei în slujba poporului. 5. Desființarea rolului conducător al partidului. 6. Desființarea totală și imediată a tutror organelor de securitate. 7. Mijloacele de luptă ale **FD** sunt următoarele: - manifestație pașnică neîntreruptî până la rezolvarea obiectivelor sale; - greve totale sau parțiale, de asemenea măsuri pentru realizarea obiectivelor; - **FD** este condus de comitete constituite de delegații întreprinderilor și instituțiilor"*.

Gh.S.

Programul „Protest", program elaborat la 18 dec. 1989, la Timișoara, în apartamentul lui Florin Iaru, de scriitorul Petru Ilieșu împreună cu acesta și cu Nicolae Prelipceanu, Denisa Comănescu și Elena Ștefoi. Programul este trimis, printr-un curier diplomatic, ân Vestul Europei, cu următorul conținut: *„1.Intervenția trupelor ONU în România; 2. Alcătuirea unei liste cu cei care au tras, omorând la Timișoara; 3.Declararea internațională a acțiunii de la Timișoara drept crimă împotriva umanității; 4. Declararea celei de-a doua zile de Crăciun drept zi de doliu național"*.

Gh. S.

PRUNDEANU MARCELA (n. ? 1969, ? - m. ? dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

PRUNTEȘ V. DANIELA (n. 26 ian. 1961, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), regizor tehnic la Teatrul de Păpuși din Brașov.

Împușcată cu o rafală de gloanțe în Piața Sfatului din Brașov. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

PUCZI ADRIAN LIVIU (n. 21 iul. 1969, Sângeorgiu de Mureș, jud. Mureș - m. 24 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), militar în termen la UM 01926 Timișoara.

Împușcat pe Calea Lipovei din Timișoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

PUGNA ELENA (n. 02 nov. 1935), membru al Comisiei centrale de Revizie (23 nov. 1979 – 23 nov. 1984); membru al CC al PCR (23 nov. 1984 – 22 dec. 1989); prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Arad (09 aug. 1986 – 22 dec. 1989). La 21 dec. 1989, la cererea sa, se constituie un dispozitiv de protecție în jurul sediului județenei de partid din subunități aparținând miliției, pompierilor și MApN. Manifestația anticeaușistă i-a amploare, iar cererea de realizare a dialogului dintre manifestanții, conduși de Valentin Voicilă și primul-secretar,

inițiată prin intermediul militarilor, eșuează.

Gh. S.

PUIU ION PETRE (n. 11 sept. 1969, Târgoviște, jud. Dâmbovița - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01210 București.

Împușcat în zona Antiaeriană-Mărgeanului de către alți militari în termen aflați în misiune în zonă. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

PUIU ION (n. 24 febr. 1918, Pomârla, jud. Botoșani), inginer chimist. În perioada 1945 - 1947 a fost președinte al tineretului țărănist. Deținut politic (1947 - 1964). După anul 1964 a lucrat la centrala Industrială de ielărie, Cauciuc și Încălțăminte și la Întreprinderea de Cauciuc Jilava (1964 - 1987). La 23 dec. 1989, împreună cu Corneliu Coposu, Ion Diaconescu ș. a, foști membri ai PNȚ, elaborează o *„Chemare către țară"*.

Gh. S.

PUIU SORIN (n. 25 dec. 1970, Cîmpina, jud. Prahova - m. 25 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01842

Împușcat în sediul fostului Comitet Central al PCR. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Prahova..*

V.M.

PURACISAMFIRSAMFIU (n. 09 febr. 1937, Iaz, jud. Caraș-Severin - m. 20 mart. 1994, Caransebeș, jud. Caraș-Severin), îngrijitor la Școala Generală nr. 2 Caransebeș.

Rănit, prin împușcare în abdomen, în fața sediului Inspectoratului de Miliție; decedat în urma rănilor provocate în decmbrie 1989. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraş-Severin.*

V.M.

PURCHEREA GHEORGHE LAURENȚIU (n. 16 mart. 1960, Buzău - m. 23 dec. 1989, București), ofițer MApN la UM 01847 Buzău.

Împușcat în ceafă în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, postmortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

PUȘCĂU ADRIAN VICTOR (n. 11 iun. 1969, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 24 dec. 1989, Arad), militar în termen la UM 01380 Arad.

Împușcat în apropiere de sediul unității militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bihor.*

V.M.

R

Radio Europa Liberă post de radio finanțat de Congresul Statelor Unite care transmite în țările Europei de Est și Orientului Mijlociu. În cadrul emisiunii *„Actualitatea românească"* din 18 dec. 1989, comentând evenimentele din România, aprecia că *„este un început în tot sfârșitul"* și că timișorenii au ieșit în stradă pentru a le reaminti românilor și opiniei publice internaționale că e nevoie și în România de schimbările radicale care s-au produs în celelelte țări comuniste. La 21 dec. este prezentată o scrisoare de solidaritate cu poporul român, întocmită de peste 50 de scriitori români aflați în exil, printre ei aflându-se și *Eugen Ionesco* și Emil Cioran, prin care se exprimă protestul și adânca indignare împotriva reprimării manifestațiilor pentru libertate de la Timișoara și din alte orașe ale României și își declară convingerea că românii își vor dobândi dreptul de a-și determina singuri soarta prin alegeri libere, care să pună capăt stăpânirii comuniste.

Gh. S.

Radio France Internațional - transmitea la 24 nov. 1989, relatarea lui Oleg Bogomolov: *„Procesul care se desfășoară în prezent în unele țări din Europa de Est are un caracter ireversibil și de generalitate. De aceea eu privesc cu un anumit optimist evoluția viitoare a României"*. În Austria, *Radiodifuziunea națională* a început în data de 17 decembrie 1989 să transmită știri referitoare la ciocnirile violente de la Timișoara și Arad. La rândul său, *Radio Budapesta* a prezentat cifra de 70.000 de morți la Timișoara în primele zile ale revoluției de pe strada. În 18 decembrie 1989, la ora 01.04 *Deutsche Presse Agentur* (DPA din RF Germania) transmitea: *„Câțiva tineri au fost bătuți… mai multe persoane au fost arestate"*. *Associated Press* (AP din SUA), la ora 05.01, relata din Viena: *„Nu a fost dat nici un număr pentru cei arestați și nici pentru cei răniți"*. *Reuters*, 15.48, Budapesta: *„Numeroși răniți și arestați"*. Chiar dacă informațiile transmise și prezentate pe fluxurile de știri de către agențiile străine

despre revoluția din decembrie 1989 erau de cele mai multe ori exagerări grosolane, au contribuit la impulsionarea celor care luptau pe străzi sub ploaia de gloanțe în marile orașe ale țării împotriva forțelor de represiune. Pentru mass-media din Occident, revoluția română a fost mană cerească din perspectiva senzaționalului știrii de presă, fiind transmisă în direct.

S.R.

Radiodifuziunea austriacă începe să transmită din noaptea de 17/18 dec. 1989, știri referitoare la ciocnirile violente care au avut loc între forțele de ordine și manifestanții din Timișoara și Arad.

Gh. S.

RADU ANDREI EUGEN (n. 20 ian. 1969 ? - m. 23 dec. 1989, București)

Împușcat în zona abdominală la Sala Dalles. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

„Radu cel Frumos" - indicativul alarmei de luptă parțială în decembrie 1989 care reprezenta ansamblul activităților desfășurate în unități pentru aducerea la stadiul de pregătire care să asigure trecerea lor, în timp scurt, la îndeplinirea unor misiuni de luptă cu toate efectivele asigurate la pace.

V.M.

RADU GHEORGHE IOAN, (n. 20 feb. 1948 Cugir, jud. Alba - m. 24 dec. 1989, Alba-Iulia, jud. Alba), maior MI.

Împușcat cu o rafală de mitralieră în timp ce se afla într-un autoturism care nu a oprit la un filtru de trecere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

RADU ION VIOLETA-CORALIA (n. 06 febr. 1956, București

- m. 26 dec. 1989, București), solistă de muzică ușoară.

Împușcată în zona magazinului Eva. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

RADU MARIN (n. ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Decedat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

RADU MARIN CONSTANTIN (n. 23 mai 1956, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la SUGTC Timișoara.

A fost împușcat pe Calea Girocului, Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; .Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

RADU N. DRAGOȘ (n. 12 dec. 1959, București - m. 24/25 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat în apropierea sediului Ministerului Apărării Naționale din

Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

RADU PANDELE (n. ? 1939, ? - m. ? dec. 1989, București), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

RADU SIMION VALENTIN (n. 27 sept. 1960, Papiu Ilarian, jud. Mureș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), electrician la Avicola Sibiu.

Carbonizat, în camera de corpuri delicte a Inspectoratului Județean de Miliție din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

RADU T. AUREL (n. 25 febr. 1968, Celaru, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

RAICU ROMEO MARIUS (n. 03 nov. 1963, București), inginer la Trustul de Antrepriză *„Energoconstrucția"*, București (1988 - 1989).

A participat la Revoluția Română din decembrie 1989, acționând în grupul de tineri care, din seara de 21 dec. 1989, a organizat manifestația anticomunistă din zona hotelului *Intercontinental-Piața Universității*, remarcându-se alături de alți organizatori, când începe ridicarea baricadei care va reprezenta un simbol al luptei împotriva dictaturii lui **N.C.** După fuga cuplului Ceaușescu a intrat în sediul CC al PCR, fiind încris pe lista primului „guvern", constituit în după-amiaza de 22 decembrie. A fost membru al CFSN (22 dec. 1989), apoi al CPUN (09 febr. - 11 mai 1990). Este membru în Colegiul Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

C. R.

RANCATI FRANCESCO (n. ? 1947 ? - m. ? dec. 1989, Brașov), cetățean italian.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

RATEȘ NESTOR (n. 07 apr. 1933, Moinești, județul Bacău), redactor. Absolvent al Facultății de Filosofie a Universității din București în 1958. A părăsit România legal în 1973, stabilindu-se inițial în Israel. În același an a plecat în Italia, de unde a emigrat în SUA, fiind numit șef al subredacției din Washington a postului de radio *Europa Liberă*. În ianuarie 1989 a devenit director interimar al secției pentru România și realizator al emisiunilor „De vorbă cu ascultătorii" și „Editorial săptămânal". A participat activ la evenimentele din '89 privind organizarea și derularea intervențiilor de la radio *Europa Liberă*.

M. T.

RĂCEANU GRIGORE (n. ?, Cojocna, județul Cluj - m. ? 1996, ?), mecanic de locomotivă la CFR.

S-a făcut cunoscut ca lider sindical, și s-a numărat printre organizatorii grevelor de la Cluj, din perioada 1929-1933. În 1936, a devenit membru al PCR. La sfârșitul anilor '30 s-a mutat la Brașov, unde s-a angajat la Industria Aeronautică Ro-

mână. În septembrie 1940, a organizat un protest împotriva celui de al doilea Diktat de la Viena. În timpul celui de al Doilea Război Mondial, a trăit la București, unde vederile sale politice s-au lovit de cele ale lui Ștefan Foriș, unul dintre liderii partidului comunist. A criticat obediența cu care partidul comunist asculta ordinele primite de la Moscova, mai ales în privința anexării Basarabiei și Bucovinei de nord la URSS, în 1940. Din această cauză, în anul 1942 a fost exclus din PCR. După război, a fost reprimit în PCR, dar 1958 a fost exclus din nou și arestat, fiind acuzat că este *„dușman al poporului"* din cauza opiniilor sale. A fost eliberat în 1960. În martie 1989, a semnat, alături de alți cinci vechi activiști ai PCR - Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu, Silviu Brucan, Corneliu Mănescu și Constantin Pârvulescu – „scrisoarea celor șase", prin care era criticată politica lui Nicolae Ceaușescu. Acuzat de trădare, a fost sancționat cu „vot de blam" și i s-a impus domiciliu obligatoriu în satul natal. Evenimentele din decembrie 1989 l-au prins la București, unde a venit după declanșarea acestora. Deși a răspuns la apelul CFSN și s-a prezentat la fostul sediu al CC al PCR, a fost ignorat și marginalizat.

D.R

RĂDUCANU DAVID (n. ? 1944, ? - m. ? dec. 1989, ?), timonier.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

RĂDUCANU NICOLAE MIHAIL (n. 13 mart. 1949, Buzău - m. 17 febr. 1990, București), operator chimist.

Rănit, la data de 22 dec. 1989 în zona fostului sediu al CC al PCR; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

RĂDULESCU M. CRISTIAN CONSTANTIN (n. 23 iul. 1972, București - m. 24 dec. 1989, București), muncitor la ICRA București.

Împușcat în cap, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

RĂDULESCU NICOLAE (n. ? 1966, ? - m. ? dec. 1989, București), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

RĂDULESCU RADU ION (n. 01 sept. 1946, București - m. 22/23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona Universității; decedat la Spitalul „Sf. Ioan". A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

RĂILEANU V. NECULAI (n. 06 dec. 1927, Negrești, jud. Vaslui - m. 23/24 dec. 1989, București), pensionar, fost maistru la Întreprinderea 1 Mai, București.

Împușcat în zona Știrbei Vodă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993.

V.M.

RĂNOIU GHEORGHE GELU - IUSTINIAN (n. 19 sept. 1966, Gurahonț, județul Arad - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01046 București.

Împușcat în zona sediului MApN. Înaintat post-mortem la gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Șimandan, Emil, Întrebătorul din Agora, vol. II, p. 54 ș.u.; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M

RĂSPOP ALEMAN PETRU (n. 04 aug. 1941, Rășinari, jud. Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), mecanic de locomotivă la BJATM.

Împușcat în șold și în antebraț, la intersecția str. Calea Dumbrăvii cu str. Mihai Viteazul. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

RĂUȚI MIHAI MIHAI - OVIDIU (n. 19 nov. 1960, Reșița, jud. Caraș-Severin - m. 24 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), lăcătuș la UCM Reșița.

Împușcat în cap, în zona Comisariatului din Reșița. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

Război civil, luptă armată în interiorul unui stat între diverse

grupări (politice, militare), categorii sociale etc. în vederea schimbării ordinii politice și de stat sau pentru menținerea celei existente. **R.c.** Este purtat de cele mai multe ori fără nici o limită în folosirea violenței, având ca obiectiv eliminarea totală a adversarului.

Gh. S..

RÂJKOV NICOLAI, prim-ministru al URSS, declara la 24 dec. 1989, agenției TASS că este împotriva oricărei imixtiuni militare în România și că: *„trebuie sprijinite prefacerile care au loc în România. Eventual, ar trebui acordat ajutor eventual medical și în alimente"*.

Gh. S.

REITTER IRINA EDITH (n. 24 apr. 1950, ?, jud. Timiș - m. 19 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), funcționară la Institutul de Proiectări, Timișoara.

Împușcată în abdomen, în zona Pieței 1 Mai din Timișoara. A fost declarată erou-martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

REȘIȚA, municipiu, așezat pe r. Bârzava, în depresiunea Caraț-Ezeriș, reședința jud. Caraș-Severin. Important și vechi centruu siderurgic (primele furnale datează din 1769-1771); fontă, oțel, laminate. Puternic centru al industriei constructoare de mașini; utilaj energetic și minier, utilaje pentru industria chimică și alimentară, construcții metalice grele (poduri rulante, produse metalice). Întreprinderi ale industriei chimice, ale industriei textile, ale materialelor de construcții, industriei alimentare. 102.564 locuitori (1984). În ziua de 21 dec. 1989, la ora 16.00, circa 200 de muncitori de la Secția de Mașini Electrice și de la Întreprinderea de Construcții de Mașini, precum și alte persoane, scandează ân fața Comitetului Județean de Partid Caraș-Severin, lozinci antidictatoriale și pro-Timișoara. O parte dintre manifestanți rămân și pe timpul nopții în fața Județenei de Partid. A doua zi, dimineața, coloane de mncitori de la Intreprinderea Construcții de Mașini, Combinatul Siderurgic, Întreprinderea Județeană de Construcții și Montaj Metalic, precum și de la alte întreprinderi se deplasează, în mod pașnic, spre centrul orașului, cerând

îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață. Municipiul Reșița a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 690/28.11.2001*, publicată în *M.Of. nr. 795/13.12.2001*.

Gh. S.

Revolta anticomunistă de la Brașov (14-15 nov. 1987). Primele proteste au început practic pe 14 nov. 1987, la Secția 440 „Matrițe" a întreprinderii de autocamioane *Steagul Roșu*. Era zi de salariu, iar muncitorii au primit doar jumătate din bani. Pe fluturașii de salariu, în dreptul rubricii „rețineri" era scris cuvântul „social". Fără să fie organizați dinainte, muncitorii au decis să nu mai lucreze, iar schimbul de noapte nici nu a pornit utilajele. Oamenii au încercat să obțină răspunsuri de la conducerea întreprinderii, însă șeful de secție din acea noapte i-a tratat cu dispreț și a anunțat conducerea administrativă despre întreruperea lucrului abia la ora 5 dimineața. La ora 7.00 au sosit și muncitorii din schimbul I, așa că starea de agitație și protestele s-au amplificat. Muncitorii au spart geamurile sediului administrativ al uzinei, iar în jurul orei 8.00 circa patru mii de muncitori erau adunați la porțile acesteia. În jurul orei 11.00 ei au luat hotărârea să meargă la sediul Comitetului Județean de Partid, ca să se facă ascultați. La ieșirea din întreprindere, majoritatea protestatarilor ezită și se retrag, iar coloana care pornește spre Consiliul Județean al PCR este alcătuită doar din circa 400 de oameni. Inițial, demonstranții au scandat revendicări sociale: *„Vrem mâncare și căldură!", „Vrem banii noștri!", „Vrem mâncare la copii!", „Vrem lumină și căldură!" și „Vrem pâine fără cartelă!"*. În dreptul Spitalului Județean, ei au cântat imnul Revoluției De La 1848, *„Deșteaptă-te, române!"*. Ajungând în centrul orașului, coloanei de manifestanți i s-au alăturat mii de muncitori de la fabrica Tractorul Brașov, fabrica Hidromecanica, elevi, studenți și alți locuitori. Din acest moment, protestul s-a transformat într-unul politic, iar oamenii au început să scandeze sloganuri precum *„Jos Ceaușescu!", „Jos comunismul!", „Jos dictatura!"* sau *„Jos tiranul!"*. Deja în timpul marșului, printre manifestanți s-au infiltrat membri ai Securității deghizați în muncitori, rolul lor fiind acela de a observa și de a reține figuri. Alții au rămas pe margine în ipostază de spectatori, fotografiind sau chiar filmând. Ajunsă în centrul orașului, mulțimea a luat cu asalt clădirea Comitetului Județean de Partid și sediul primăriei, *„aruncând în piață portretele lui Ceaușescu și alimente de la cantina Partidului, bine aprovizionată"*. Ziua de 15 noiembrie era una electorală, populația fiind chemată să valideze autoritățile locale

din Brașov, rezultatele fiind hotărâte deja de activul de partid. În acel an de drastice raționalizări, pe protestatari i-a înfuriat în special să descopere pavoazarea festivă a clădirilor oficiale și abundența de produse alimentare pregătite pentru a celebra victoria în simulacrul de alegeri locale. Cei care au pătruns în clădirea Comitetului de Partid au găsit acolo produse care în acea perioadă erau considerate delicatese: salam de Sibiu, caşcaval, banane, portocale, Pepsi. Protestatarii furioși au distrus mobilier (ferestre, scaune, mese), aparatură (calculatoare, telefoane, televizoare) și au spart geamuri; pentru ei, aceste obiecte aparțineau comuniștilor și trebuiau înlăturate sau arse. Mulțimea nu s-a descărcat doar asupra mobilierului, ci a agresat și membri ai nomenclaturii braşovene, inclusiv pe primarul Calancea, acesta fiind bătut și fiindu-i spartă o arcadă. Unul din milițieni a fost bătut, apoi dezbrăcat în pielea goală, iar uniforma i-a fost sfâșiată de mulțime. Manifestanții au incendiat tot ce amintea de regimul comunist, iar un rug uriaș, alcătuit din înregistrări de propagandă și documente de partid, a ars ore bune în piața din centrul Braşovului. La sosirea serii, forțele de Securitate și armata au înconjurat zona centrală a orașului și au împrăștiat prin forță revolta. Au fost folosite inclusiv gaze lacrimogene, câini și mașini blindate. Deși nu există date că cineva ar fi fost ucis, circa 300 de protestatari au fost arestați. Totuși, deoarece regimul ceaușist a ales să trateze protestele ca pe *„cazuri izolate de huliganism"*, sentințele nu au depășit trei ani de închisoare fără privare de libertate, o sentință relativ moderată în codul penal comunist. Instanța a cerut însă executarea pedepselor la locul de muncă și deportarea din oraș a celor condamnați. După 1990 au putut fi documentate de către cercetători circa 100 de sentințe în Brașov, în timp ce alți manifestanți au fost condamnați în urma unor procese ținute pe tot teritoriul României.

Sursă: Wikipedia, accesată la data de 05 nov. 2010.

V.M.

Revoluție, răsturnarea și înlocuirea orânduirii juridice existente într-un stat, conform unor dinamici care nu țin de drept, de cele mai multe ori prin violență. **R.**, categorie specială a războiului civil, trebuie considerată ca fiind deosebită de fenomene ca rebeliunea, revolta sau răscoala (mai limitate și, de obicei, fără motivații ideologice complexe) și lovitura de stat (care urmărește în esență înlocuirea autorităților politice existente). Termen folosit inițial pentru a descrie o încercare de întoarcere a realității către o condiție a ei anterioară, o reinstaurare a unei or-

dini aflate într-o evoluție firească dar care, în mod accidental, a fost stopată și deviată într-o altă direcție. Începând cu Revoluția franceză (1789) termenul și-a schimbat și nuanțat înțelesul, desemnând o transformare foarte cuprinzătoare sau fundamentală a societății. Revoluțiile din 1848-1849 i-au consolidat acest înțeles, iar revoluția bolșevică rusă (1917) i-a adăugat nuanțe noi, legate de lupta dintre clase sociale antagoniste, lichidarea dușmanului de clasă, etc. În 1989 Europa Centrală și de Est a fost cuprinsă de un val de schimbări care au afectat bazele economice, politice, ideologice și sociale ale regimurilor comuniste din țările blocului sovietic. Inițiativa schimbărilor a aparținut liderului sovietic Mihail Gorbaciov, care a încercat să reformeze sistemul intrat în blocaj general. Cuvintele sub semnul cărora sistemul socialist trebuia reformat erau: glasnosti, perestroika,uskarenie, novie mîșlenie. Pentru succesul reformei toți liderii comuniști conservatori au fost îndepărtați, conform unei vechi practici comuniste. În România, Nicolae Ceaușescu a refuzat să aplice orice reformă sugerată de Moscova. Îndepărtarea lui din post s-a dovedit, însă, un exercițiu dificil, fie din cauza controlului total pe care reușise să-l instituie asupra societății, fie pentru că centrul de putere de la Moscova nu dispunea la București de aceleași pârghii ca în celelalte capitale satelite. Interesant că în primele documente ale Revoluției acest cuvânt nu este menționat expres (nici în documentele forțelor schimbării din Polonia, Ungaria, Cehoslovacia sau Germania Democrată). Proclamația Frontului Democratic Român (21 dec. 1989) de la Timișoara sau Comunicatul către Țară al CFSN (22 dec. 1989) nu menționează termenul ca atare ,deși ansamblul schimbărilor nu lasă nici un dubiu în privința profunzimii lor. Foarte curând Revoluția ca termen intră în vorbirea curentă și începe să fie utilizat, abuziv chiar, în documentele oficiale ale noilor autorități. Deși există controverse în legătură cu natura evenimentelor din 16 -22 decembrie 1989 – noțiunile de revoluție sau lovitură de stat împărțind clasa politică, analiștii, memorialiștii și istoricii - este evident că în dec. 1989 România a înlăturat regimul comunist, optând pentru un sistem democratic pluralist,economie de piață,respectarea drepturilor omului și a trecut într-o nouă constelație politică europeană. În funcție de metodele, modalitățile, rapiditatea acestor schimbări făcute prin Revoluții, aceasta a fost calificată în mai multe feluri: de catifea, blândă, cântată, sângeroasă (ca în cazul României), confiscată, furată, falsă,etc. În România tensiunile sociale s-au acutizat către sfârșitul anului 1989, când în întreprinderi și

instituții sau în unele comunități urbane s-au înregistrat acte de revoltă de mai mică amploare. În contextul alegerilor pentru ultimul Congres al PCR, prin diferite modalități s-a cerut ca Nicolae Ceaușescu să nu mai fie secretar general. Unele proteste deschise s-au înregistrat pe platformele industriale din Timișoara, însă în 15 decembrie 1989, protestul unor enoriași ai bisericii Reformate - reprimat disproporționat - a scăpat de sub control. Ziua următoare, la reluarea protestului, alți cetățenii incitați de eveniment, aflați în zona Piața Maria au fost ,la rîndul lor, molestați. Protestul s-a transformat în revoltă la adresa autorităților locale și centrale, s-a extins în tot orașul, mai multe librării au fost devastate, iar „operele" lui Nicolae Ceaușescu expuse în vitrine au fost distruse. S-a pătruns în Sediul Județenei de partid unde au fost devastate câteva portrete și benere cu lozinci comuniste. Noaptea au continuat arestările și molestările făcute de forțele de represiune la instigarea șefului regimului.

Revolta ,însă, nu a fost lichidată; în timp ce șeful statului a plecat în vizită în Iran, la Timișoara au fost trimise noi forțe militare și responsabili politici pentru lichidarea demonstrațiilor. Din ordinul dictatorului militarii folosesc armamentul și apar primele victime.Revolta i-a amploare,la fel și represiunea care folosește mijloace de luptă blindate și sporește numărul victimelor. În dimineața zilei de 20 decembrie muncitorii din întreprinderi refuză lucrul , se deplasează organizat în Piața Operei și la Județeana de partid.Un grup de revoluționari pătrund la Balconul Operei și anunță formarea unui nou partid:Frontul Democratic Român,condus de Lorin Fortuna, Ion Chiș, Claudiu Iordache. La sediul Comitetului județean de partid un Comitet Cetățenesc formulează un set de revendicări politice pe care Petre Petrișor le prezintă primului ministru, intre care demisia lui Nicolae Ceaușescu. Autoritățile pierd controlul asupra Timișoarei, care devine primul oraș "liber de comunism". *Frontul* abia constituit se consolidează,elaborează și publică prima Proclamație, se declanșează Revoluția care se extinde în mai multe orașe apropiate (Lugoj, Arad, Caransebeș, Reșița) și în Capitală, Brașov,Cluj-Napoca, Sibiu. În Capitală, aparatul politic încearcă să obțină sprijinul bucureștenilor, organizînd un meeting de proporții, care s-a transformat întru-unul de protest. Represiunea se declanșează, manifestanții rezistă cât pot, au loc arestări, cad victime în diferite locuri însă dimineața muncitorii de pe platformele industriale formează coloane care se deplasează organizat către Piața Palatului. Armata încetează acțiunile și se retrage în cazărmi.

Sub presiunea manifestanților care pătrund cu forța în Palat, Ceaşescu și câțiva colaboratori, preluați de un elicopter, părăsesc puterea sub privirile manifestanților. În vidul de putere creat, încearcă să se formeze mai multe structuri de putere însă cea care se afirmă în final este Consiliul Frontului Salvării Naționale. Cu mare dificultate se constituie o listă inițială (39 de personalități care nu se cunoșteau sau nu se aflau la fața locului) care redactează un Comunicat către țară,o versiune ușor modificată a unui program pregătit de Dumitru Mazilu.Ion Iliescu, recunoscut ca lider de către noua structură de putere prezintă Comunicatul la Televiziune. Teroarea declanșată de forțe necunoscute nici astăzi a creat o phihoză greu de imaginat în care CFSN a luat primele decizii.La 25 decembrie 1989 Nicolae și Elena Ceaușescu au fost condamnați de un Tribunal Revoluționar și executați. Procesul revoluționar a continuat, noul curs al României îndreptîndu-se fără rezerve către o societate democratică

A.O.

Rezoluția finală a Adunării populare din Timișoara cu privire la instaurarea adevăratei democrații și libertății în România. Rezoluția a fost redactată de Radu I. Motica, a fost prezentată în Piața Operei din Timișoara și la postul de Radio Timișoara, în dimineața zilei de 22 dec. 1989, înainte de fuga lui Nicolae Ceaușescuy și ea înscria următoarele hotărâri: *„1. Demiterea din toate funcțiile de partid și de stat a dictatorului Nicolae Ceaușescu și a soției sale – hidoasa Elena Ceaușescu – precum și a tuturor membrilor lor de familie și tragerea la răspundere în cadrul unui proces judecat de o instanță competentă conform procedurilor legale; 2. Tragerea la răspundere în cadrul unor procese judecade de către instanțele competente și conform procedurii legale a călăilor care au dat despoziție și au executat ordinele de tragere în populația civilă… 3. Identificare tuturor celor dispăruți, precum și a cadavrelor celor uciși în mod criminal în timpul demonstrațiilor din întreaga perioadă a dictaturii Ceaușescu… 4. Eliberarea și reabilitarea tuturor deținuților și dizidenților politici care în mod îndreptățit și-au exprimat dezacordul față de politica dictatorială a lui Nicolae Ceaușescu; 5. Instituirea unui guvern provizoriu și preluarea provizorie a conducerilor locale de stat de către cei mai competenți cetățeni ai patriei; 6. Organizarea de alegeri libere și democratice la toate nivelele și desemnarea organelor de conducere pe criteriul competenței și integrității morale; 7. Înfăptuirea desăvârșită a unui regim adevărat democratic în toate domeniile vieții publice și alegerea liberă de către popor a sistemului și liniei politice și economice… 8. Separarea activității*

politice de activitatea de stat; 9. Abrogarea tuturor legilor și celorlalte acte normative cu conținut antidemocratic… 10. Restabilirea legăturilor diplomatice și consulare cu toate statele care au suspendat sau întrerupt aceste relații cu țara noastră, datorită dictatorului Nicoale Ceaușescu și clanului său…". Se aduceau mulțumiri armatei și popoarelor care s-au solidarizat cu lupta pentru libertate a poporului român. În finalul documentului se prevedea *„instituirea noului Parlament al țării în care să fie reprezentată toată națiunea română și care să fie împuternicit să ia toate neajunsurile necesare în interesul întregii națiuni".*

Gh.S.

Rezoluție, hotărâre luată în urma unor dezbateri colective. Document adoptat prin vot de un congres, o conferință sau un alt organ de conducere, al unui partid, al unei organizații sau de un congres, o conferință ori o organizație internațională, de o consfătuire, care stabilește principalele orientări și direcții de acțiune, având caracter de directivăsau de recomandare.

Gh. S.

RICHARD L. GEORGE CRISTIAN (n. 18 oct. 1964, București - m. 21 dec. 1989, București), muncitor la Combinatul Poligrafic București.

Împușcat în torace, în zona Pieței Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

RIMNER MIHAIL (n. 02 aug. 1971, Saes, jud. Mureș - m. 23 dec. 1989, Sighișoara, jud. Mureș), muncitor.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

RISTESCU MARIN VIOREL (n. 25 oct. 1968, București - m. 23

dec. 1989, Bucureşti), vânzător de ziare.

Împuşcat în zona Antiaeriană-Mărgeanului. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991); D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ROADEVIN BĂLUŢĂ CRISTACHE (n. 09 aug. 1945, Brăila - m. 26 dec. 1989, Brăila), tehnician constructor.

Împuşcat în spate, în timp ce era escortat spre sediul Inspectoratului de Miliţie. (Arma cu care era împins, nu a fost asigurată). Vinovatul, un luptător de la gărzile patriotice, a fost identificat. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Brăila.*

V.M.

ROCA MIHAI ION (n. 22 sept. 1948, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la Regionala CFR Bucureşti.

Împuşcat în torace în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ROCARD MICHEL (n. 23 aug. 1930, Courbevoie/Seine, Franţa), om politic francez. Unul dintre fondatorii (1960) şi secretar general (1967-1973) al Partidului Socialist Unificat unit cu Partidul Socialist (1974). De mai multe ori ministru; prim-ministru al Franţei (1988-1991).

La data de 20 dec. 1989, în fața Adunării Naționale, își exprimă sentimentele de oroare și indignare față de regimul politic din România, care încalcă cele mai elementaredrepturi ale omului. *„Franța întreagă și Adunarea Națională sunt solidare cu poporul român oprimat… Soarta rezervată acestor dictatori e cea a tuturor regimurilor nefaste de acest tip. Va cădea!"*. La 25 dec. 1989, el declara că Franța va continua ajutorul umanitar destinat României, conform cererii noii conduceri *„a acestei țări, dar exclude orice amestec militar"*. Pentru Franța, a mai spus el, vor constitui o prioritate acțiunile menite să sprijine întărirea stabilității noilor autorități române alese pe cale democratică.

Gh. S.

ROMAN ALEXANDRU SORIN-FLORENTIN (n. 19 mart. 1968, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ROMAN IOAN (n. 01 oct. 1952, Băgaciu, jud. Mureș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer MI, Serviciul Circulație al Miliției din Sibiu.

Împușcat, în incinta UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ROMAN PETRE (n. 22 iul. 1946, București), inginer hidroenergetician. Cadru didactic și șef al Catedrei de hidraulică și mașini hidraulice din Institutului Politehnic din București

A fost participant activ la Revoluția din Decembrie 1989. La 21 dec. 1989 a fost prezent la Baricada de la *Intercontinental,* iar a doua zi, după fuga cu elicopterul a cuplului Ceaușescu, a fost primul care s-a adresat mulțimii, chiar din balconul CC: *„Compatrioți! Noi, acum, aici, decretăm moartea dictaturii lui Ceaușescu! Noi, acum, aici, decidem că puterea este a poporului!"*. Mai târziu, ajuns la Televiziune, avea să prezinte o declarație prin care, evidențiind înlăturarea dictatorului, cerea ca puterea politică să fie preluată de instituții democratice *„alese de poporul liber"* și făcea apel întregului popor *„să mențină calmul și ordinea publică pentru a permite organizarea vieții libere și democratice"*. De la Televiziune, o parte dintre cei ce se adresaseră poporului, printre care și **P.R.,** s-au îndreptat spre sediul MApN, unde au fost primiți de generalul Victor Atanase Stănculescu. Revenit în clădirea CC, participă alături de alți revoluționari la discuțiile despre constituirea viitorului organism de stat. Din seara zilei de 22 dec. 1989 a fost cooptat în CFSN. În 26 dec., a fost numit prim-ministru al Guvernului României și a condus primul guvern provizoriu, până la 28 iun. 1990. Lucrări publicate despre Revoluție: *„Le devoir comme liberté"*, Toulouse-Franța (1992), tradusă apoi în română, *"Libertatea ca datorie"* (1994); *Romania încotro?*(1995); *Reintegrarea României în lumea liberă; Viziune politică asupra strategiei de dezvoltare a României în întîmpinarea sec. XXI* (1999); *România la ceasul integrarii europene și euro-atlantice* (2000). Este membru al Colegiului Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

C. R.

ROMAN VASILE VALENTIN-VALERIU (n. 26 mart. 1967, Turnu Roșu, jud. Sibiu - m. 25 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), militar în termen la UM 01807 Timișoara.

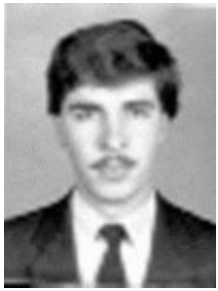

Împușcat, pe trimpul executarii unei misiuni de pază la Depozitul de medicamente. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

„România Liberă”, cotidian, Apare la București, în data de 23 Decembrie 1989 și continuă și astăzi. Subintitulat *Cotidian al tuturor forțelor patriotice și democratice din România.* Această publicație a intrat în istoria revoluției din decembrie 1989 prin două articole program: *Sîntem Poporul eroic și neîngenucheat* și *Nimeni nu ne mai poate smulge victoria supremă. România Liberă este și va rămâne ziarul unei țări cu adevărat libere, în care ne vom regăsi cu toții, așa cum suntem și nu cum ne ar fi dorit programații computerul Dictatorilor* se arată în articolul program din data de 23 decembrie 1989,an XLVII, ediție Specială.

S.R.

„Rondoul”, indicativ militar transmis în dimineața zilei de 22 dec. 1989, de generalul Vasile Milea, ministrul apărării naționale care prevedea: *„Nu se trage în oameni. Militarii să se retragă lângă tehnica de luptă, să nu provoace și să nu răspundă la provocări”.*

Gh .S.

ROSA MIRCEA, (n. 20 nov. 1969 Poșaga, jud. Alba - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01908 București.

Împușcat în cap în timpul executării unei misiuni în zona Radiodifuziunii. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

ROSADA IOAN VALENTIN (n. 12 dec. 1968, Lugoj, jud. Timiș - m. 20 dec. 1989, Lugoj, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în torace, pe Calea Timișoarei din Lugoj, de către un subofițer MApN (identificat, judecat și condamnat la 20 de ani de închisoare). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

ROȘCA G. CORINA (n. 18 iul. 1983, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov)

Împușcată în cap, în patul din camera ei. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

ROȘCA GHEORGHE GRIGORE-TIBERIU (n. 17 mai 1956, București - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto la IUT Alexandria.

Împușcat pe str. Eforie. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11. 1992 D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ROȘCA MIHAI-MIRCEA (n. ? – m. 23 dec. 1989, București?), militar în termen la UM 01908 București?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ROȘU NICOLAE GHEORGHE (n. 03 febr. 1942, Zimbru, Sectorul Agricol Ilfov? - m. 23 dec. 1989, București), electrician la Întreprinderea Republica.

Împușcat în zona Televiziunii Române. Decedat la Facultatea de Stomatologie din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

ROTARU ȘERBAN LAZĂR (n. 22 sept. 1968, Bucșani, jud. Dâmbovița - m. 24 dec. 1989, Hunedoara), militar în termen la UM 01922 Hunedoara.

Împușcat în torace în incinta unității militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

ROTARU SORIN (n. 10 dec. 1968, Stejaru/Pungești, jud. Vaslui - m. 26 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), militar în termen la UM 01417 Târgoviște.

Împușcat în abdomen, în timp ce executa o misiune pe str. Cuza Vodă. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

RUS CRĂCIUN ȘTEFAN (n. 30 apr. 1961, Buciumi/Sângeorgiu de Mureș, jud. Sălaj - m. 22 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), ofițer MApN, la o unitate militară din Turda.

Împușcat în cap, în incinta unității militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

RUS DANIEL (n. 25 aug. 1955, București - m. 22/23 dec. 1989, București), ?

Împușcat în abdomen, pe șos. Olteniței, sect. 4, București.

RUS V. IONEL (n. 25 iun. 1955, Popești-Leordeni, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), electrician la Întreprinderea Danubiana.

Împușcat în zona Televiziunii Române. Decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

RUSU G. GHEORGHE (n. 22 dec. 1965, Bacău - m. 25 dec. 1989, București), pensionar.

Împușcat la data de 23 dec. 1989, în apropierea Gării de Nord și decedat la Spitalul „Gheorghe Marinescu" din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

RUSU GHEORGHE GHEORGHIȚĂ (n. 06 mart. 1968, Iași - m. 27 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în cap în ziua de 21 dec. 1989; decedat la Spitalul „Gheorghe Marinescu". A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M

RUSU IOAN IOAN (n. 22 ian. 1949, Pata, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), maistru.

Împușcat în cap și împuns cu baioneta, în Piața Mărăști. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

RUVINEANȚU MOISA REMUS-LAZĂR (n. 08 iul. 1969, Timișoara, jud. Timiș - m. 25 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), militar în termen la UM 01929 Reșița.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

S

SABĂU GAVRIL (n. 03 febr. 1952, Bucureşti - m. 22/23 dec. 1989, Bucureşti), electrician.

Împuşcat într-un autoturism, în faţa sediului Ministerului Apărării Naţionale din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SABĂU I. IOAN (n. 16 dec. 1958, Brăteni, jud. Bistriţa-Năsăud - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca), muncitor la Trustul de Construcţii Cluj-Napoca şi student la seral.

Împuşcat în cap, în zona Anticariat din Piaţa Libertăţii din Cluj-Napoca; decedat la Clinica de Neurochirurgie. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991 şi D. nr. 226/30.11.1992.

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Bistriţa.*

V.M.

SABĂU MIOARA (n. 11 iun. 1954, Frasin, jud. Suceava - m. 23/24 dec. 1989, Bucureşti), ?

Împușcată în torace pe str. Antiaeriană.

V.M.

SABĂU VLADIMIR NICA (n. 1954; Baia - Mare, jud.Maramureș - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Decedat în timpul evenimentelor din decembrie 1989.

V.M.

SACCHI PAULO, cetățean italian

Ucis în București.

Dosarul nr. 19/SP/1990 al DPM

V.M.

SAFALERU ANDREI (n. 19 mai 1970, Arad - m. 23 dec. 1989, Arad), muncitor la IJGCL și elev (seral) la Liceul Industrial nr. 6 din Arad.

Împușcat în plămân, picior, inimă și bazin cu o rafală de gloanțe, trasă de militarii în termen de la UM 01380 Arad, în timp ce se afla într-o mașină de podul Decebal. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V.M.

SALI GELIL AIDUN (n. 26 mai 1967, Constanța - m. 23 dec. 1989, Constanța), muncitor la IEP-MTTC Constanța**.**

Împușcat în abdomen, în apropierea gării. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

SAMOILĂ VASILE VIOREL (n. 20 febr. 1970, Racovițeni, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

SAMSON N. NICOLAE (24 febr. 1954, Brașov), electrician la Întreprinderea „Răsăritul" Brașov.

În anul 1985 a fost arestat pentru trecerea frauduloasă a frontierei, fiind un oponent al regimului comunist. Participă pe data de 21 dec. 1989 la primele manifestări anticeaușiste în zona Modarom din Brașov, fiind supus molestărilor cu bastoane de cauciuc și tunuri de apă de către organele de represiune. În 22 dec. 1989 a fost unul dintre inițiatorii grupului care a pătruns în Județeana de partid. Primele gesturi după intrarea în clădire au constat în aruncarea pe ferestre de obiecte de propagandă comunistă. L-a arestat, păzit și bătut pe Gheorghe Dăogaru, al doilea secretar al CJ PCR Brașov. Rămânând în continuare în sediul Județenei de partid, în dimineața zilei de 24 dec. 1989 a fost arestat împreună cu alți 28 de revoluționari până în dimineța zilei de 26 dec., fiind la un pas de a fi

executat pentru nesupunere. A făcut parte, ulterior, din CJ al FSN și din CPUN Brașov.

M.B.

SANDA ADRIAN (n. 11 dec. 1963, Baia Mare, jud. Maramureș), inginer electronist.

În după-masa zilei de 17 dec.1989 a participat la demonstrația de stradă din fața cinematografului Capitol, demonstrație înăbușită în sânge de forțele armate, care, în jurul orelor 17, au deschis focul asupra manifestanților care se aflau în Piața Libertății și în dreptul Catedralei. A reușit să scape, fugind prin parcul din spatele Catedralei... Mai mulți colegi de-ai săi au fost arestați în acea seară. În dimineața zilei de 20 dec. 1989, în jurul orelor 11, s-a alăturat grupului de manifestanți, parcurgând traseul până în Piața Victoriei. Acolo i-a urmat în Balcon pe Lorin Fortuna, Claudiu Iordache și mulți alții. A fost membru fondator al Frontului Democratic Român. În jurul orelor 16, s-a deplasat, împreună cu alți revoluționari, la Județeana de partid, unde s-au alăturat grupului format din Petre Boroșoiu, Petre Petrișor, Ioan Savu, Ioan Marcu. Au avut discuții dure și tensionate cu Cornel Pacoste și trimisul uteciștilor din București, care chiar și atunci mai făcea propagandă... În jurul orelor 22, împreună cu grupul din Județeană, s-a întors în Balconul Operei, unde a rămas peste noapte. A doua zi, dimineața, a copiat în Politehnică mai multe exemplare din Proclamația Frontului Democratic Român și le-a dus, împreună cu o delegație de revoluționari, în Arad, în fața actualei Primării, unde lumea era adunată. Le-a vorbit despre ceea ce se întâmpla la Timișoara, despre constituirea FDR. Seara, târziu, pe drumuri lăturalnice – orașul era practic blocat – a ajuns înapoi, în Timișoara, în Balcon. După 22 decembrie 1989 a făcut parte, pentru scurtă vreme, din echipa lui Lorin Fortuna, la Prefectura județului Timiș.

Din 2004 este membru în Colegiul Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

Caietele Revoluției nr. 5 (18)/ 2008.

SANDU A. CĂLIN (n. 09 apr. 1949, Tutova, jud. Galați - m. 22 dec. 1989, București), conducător auto.

Împușcat în Piața Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SANDU ANGHEL IANCU (n. 29 dec. 1957, Brașov - m. 25/26 dec. 1989, Spitalul ORL, Brașov), mecanic auto.

Împușcat în piept de către un ofițer MApN (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

SANDU C. ROBERTO (n. 04 nov. 1967, București - m. 21 dec. 1989, București), desenator tehnic.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SASU I. ION (n. 01 iul. 1951, Mircea Vodă, jud. Dâmbovița - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona televiziunii Române; decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SAVA ELENA ANGELA (n. 28 febr. 1964, Oravița, jud. Caraș-Seve-

rin - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitoare la Întreprinderea Kandia, Timişoara

Împuşcată în cap pe Podul Mihai Viteazul din Timişoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la Bucureşti şi incinérate la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

SAVA GHEORGHE FLORICA (n. 03 sept. 1956, Ianova, jud. Timiş - m. 18 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), lucrător comercial.

Împuşcată în abdomen, în Piaţa Traian. Focurile au fost executate dintr-un autovehicul (ARO) care aparţinea MI. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

SAVIN ALEXANDRU GHEORGHE (n. 17 iul. 1954, Valea lui Ion, jud. Bacău - m. 23 dec. 1989, Braşov), şofer ITA-CIAT la Autobaza nr. 6 Braşov.

Împuşcat în torace, abdomen şi membrele inferioare, în zona cuprinsă între Uzina nr. 2 şi Întreprinderea Poligrafică din Braşov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Braşov.*

V.M.

SAVONEA IOAN-EMIL EMIL-FLORIAN (n. 16 apr. 1970, Iaşi - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 01046 Bucureşti.

Împușcat în incinta unei unități militare de pe șos. Olteniței.. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SAVU IOAN (n. 04 febr. 1950, Sinersig, jud. Timiș), salariat la Întreprinderea de Detergenți Timișoara.

În 20 dec. 1989 se află printre reprezentanții revoluționarilor timișoreni pentru tratative cu delegația condusă de primul ministru Constantin Dăscălescu. Intervențiile sale sunt fulminante. În 21 dec. 1989, merge la gară în întâmpinarea membrilor Gărzilor patriotice trimise de Nicolae Ceaușescu să-i împrăștie pe demonstranții timișoreni. Revine în Piața Operei cu mulți dintre ei, urcă în foaierul Operei, se implică în rezolvarea problemelor curente. Acuzațiile deosebit de dure aduse de Ioan Savu primului ministru, ca și solicitările formulate în numele timișorenilor au fost bine formulate. Practic, Ioan Savu a transformat lozincile scandate de mulțimea din fața Comitetului Județean de Partid în puncte ale platformei negociate cu reprezentantul Guvernului. Astfel, *„Jos Ceaușescu!"* devine *„Destituirea președintelui"* etc. Nu s-a implicat în politică. Din 2004 este membru în Colegiul Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

Caietele Revoluției nr. 3 (22)/ 2009.

SAVU ION SORIN (n. 03 mai 1963, Hunedoara - m. 23 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ofițer MApN la UM 01876 Timișoara.

Împușcat în zona Aeroportului Militar din Timișoara. A fost declarat

erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

SĂBĂDUȘ IOAN (n. 28 ian. 1941, Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), angajat la ICRAL Brașov.

Împușcat în abdomen, în zona Consiliului Județean Brașov. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

SĂLĂJAN DORIN MIHAELA - RALUCA (n. 22 ian. 1973, Satu-Mare - m. 24 dec. 1989, București), elevă la Liceul „Iulia Hașdeu" din București.

Împușcată în abdomen, în ziua de 23 dec. 1989; decedată la Spitalul Panduri din București. A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Satu-Mare.*

V.M.

SĂRAC D. VICTOR (n. 16 iun. 1938, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), conducător auto la Avicola Sibiu.

Împușcat în torace, în fața Inspectoratului Județean de Miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

SĂVESCU I. GHEORGHE (n. 05 aug. 1971, București - m. 21 dec. 1989, București), elev la Școala profesională IREMOAS.

Împușcat în cap, în zona Pieței Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SÂNNICOLAU MARE. Cel mai vestic oraș din România, aflat la 60 de km de Timișoara este atestat documentar în anul 1247. În secolul al XVIII-lea sunt colonizați peste 1500 de germani. Orașul se dezvoltă, mai ales în etapa contemporană; exploatări de argilă, fabeici de mobilă, de ciorapi și de cărămidă, filatură și țesătorie de cânepă, produse alimentare, ateliere de reparații. La recensământul din 2003, populația orașului era de 12 914 de locuitori. În seara zilei de 20 decembrie 1989, după orele 21, mai mulți studenți din Timișoara veniți acasă în Sânnicolau Mare, împreună cu alți tineri din oraș, influențați de evenimentele din Timișoara dar și de discursul televizat al lui Nicolae Ceaușescu, au arborat deasupra poștei din Sânnicolau Mare, pe stâlpul antenei de telecomunicații tricolorul fără stemă, simbol al începerii revoltei și în acest oraș. În 21 decembrie 1989, înainte de masă, muncitorii de la Fabrica de ciorapi au oprit lucrul și s-au încolonat pornind într-o demonstrație spre centrul orașului. Pe traseu au scandat lozincile binecunoscute: *„Jos Ceaușescu!", „Jos tiranul!", „Libertate!", „Timișoara!"* etc. concomitent au plecat într-un marș de protest spre centrul orașului și muncitorii de pe platforma industrială: Fabrica de cânepă, Filatura și Țesătoria și Fabrica de plăci aglomerate. Coloanei i s-au alăturat pe traseu și alți locuitori ai orașului cu drapele fără stemă sau cu stema acoperită cu pânză neagră în semn de doliu pentru morții Timișoarei. Coloanele au făcut joncțiunea pe strada Calea lui Traian și apoi s-au întors spre Consiliul orășenesc scandând lozinci și cântând *„Deșteaptă-te, române!"*. Demonstranții s-au oprit în fața Consiliului și la îndemnul preotului ortodox din Lovrin, Ioan

Brânzei, au îngenuncheat și au rostit rugăciunea *„Tatăl nostru"*. În fața Consiliului s-au rostit mai multe discursuri de condamnare a regimului ceaușist și de solidaritate cu Timișoara și s-au spart tablourile lui Nicolae Ceaușescu. Demonstranților li s-a alăturat și primarul Iosif Oncu lăsând să se înțeleagă că este de acord cu revendicările lor, dar la solicitarea de a-și rupe carnetul de partid în fața demonstranților, primarul s-a eschivat și a plecat de lângă demonstranți. Aceștia au convenit să se întâlnească în același loc a doua zi pentru a continua protestul până la căderea lui Ceaușescu. La 22 dec. 1989, numărul demonstranților a fost mult mai mare, venind și locuitori din localitățile învecinate. Mitingul s-a desfășurat tot în fața Consiliului și acolo au primit demonstranții vestea despre fuga cuplului Ceaușescu. Autoritățile comuniste au fost înlăturate constituindu-se o nouă structură democratică care va prelua destinele celui mai vestic oraș din România.

D. T.

SBOROȘTEAN SILVIUS GHEORGHE (n. 25 iul. 1949, Constantin Daicoviciu, jud. Caraș-Severin - m. 27 dec. 1989, Caransebeș, jud. Caraș-Severin), mecanic la ICH Caransebeș.

Împușcat în abdomen. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

***„Scânteia"*,** cotidian, organ al CC al PCR. A apărut ilegal între 15 aug. 1931 și 1940. La 21 sept. 1944 a apărut primul număr legal. Și-a încetat apariția la 21 dec. 1989.

Gh. S.

SCHMID ERICH, director în Ministerul de Externe al Austriei, îi prezintă la 19 dec. 1989, unui reprezentatnt al Ambasadei române, îngrijorarea poporului și a guvernului austriac față de situația de la Timișoara și Arad, față de soarta pastorului Laszlo Tockes și a prof. Dumitru Mazilu, precum și față de cea a unor grupuri de cetățeni austrieci din România. În fața refuzului de a prelua *aide-memoi-*

re-ul austriac el declară că va informa conducerile celor 33 de state participante la procesul CSCE cu privire la atitudinea României.

Gh. S.

SCHWEIFEL IANCU JEANETTA (n. 17 mart. 1903, București - m. 23 dec. 1989, București), pensionară.

Împușcată în locuința sa de pe str. Academiei. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SCORBEA EUGEN (n. ? - m. 23 dec. 1989, București), ?

Împușcat în inimă, în locuința sa din str. Transilvaniei, București.

V.M.

SCRIBA ALEXANDRU (n. ? 1953, ? - m.? dec. 1989, București), ofițer MApN?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

Scrisoarea celor șase. Document difuzat la 11 martie 1989 de posturile de radio *BBC, Vocea Americii* și *Europa Liberă*. În 1989, prăbușirea regimului comunist din țările Europei Centrale și Răsărite era iminentă, ultima țara care mai rezista pe baricade fiind România. Conștienți că se află în pragul dezastrului, câțiva foști lideri comuniști, unii cu state vechi în conducerea PCR, împinși de motive personale, dar și de pierderea privilegiilor de nomenclaturiști – toți fuseseră marginalizați de Nicolae Ceaușescu, care se afla de apropae 30 de ani în fruntea partidului și nu dădea niciun semn că ar dori să renunțe la putere – se hotărăsc să reacționeze. *„În momentul în care însăși ideea de socialism, pentru care noi am luptat, este discreditată prin politica dumneavoastră și când țara noastră este izolată în*

Europa – își încep ei scrisoarea către Nicolae Ceaușescu – *ne-am hotărât să luăm poziție. Ne dăm perfect seama că făcând aceasta ne riscăm libertatea și poate chiar viețile noastre. Dar simțim de datoria noastră să apelăm la Dvs. pentru a schimba cursul actual, înainte de a fi prea târziu."* Autorii scrisorii: Gheorghe Apostol, fost membru al Biroului Politic și președinte al sindicatelor; Alexandru Bârlădeanu, fost membru al Biroului Politic și președintele Comitetului de Stat al Planificării, Corneliu Mănescu, fost ministru al Afacerilor Externe și președinte al Adunării Generale a O.N.U., Constantin Pârvulescu, membru fondator al PCR, Grigore Răceanu, veteran al PCR, Silviu Brucan, fost redactor-șef adjunct la *Scânteia*. Criticile aduse lui Nicolae Ceaușescu se refereau, în principal, la: nerespectarea Actului final de la Helsinki și a Constituției țării; deturnarea misiunii Securității, care în loc să apere *„ordinea socială împotriva claselor exploatatoare", este acum dirijată împotriva muncitorilor"*; politica agrară *„în derută"; „politica de asimilare forțată"* a minorităților naționale, determinând emigrarea germanilor, ungurilor și evreilor; prelungirea săptămânii de lucru inclusiv duminica; interzicerea contactului cetățenilor români cu străinii ș.a.

Mediatizată cu intensitate în lumea occidentală, *Scrisoarea* a însemnat o nouă lovitură pentru imaginea și politica lui Nicolae Ceaușescu. Cu toate acestea, liderul comunist a ezitat să ia măsuri dure împotriva inițiatorilor, fixându-le doar domiciliu obligatoriu și supravegherea și izolarea lor de către Securitate.

D.R.

SCURTU I. MIHAI (n. 13 sept. 1989, Mărgineni, jud. Neamț - m. 22 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în fața Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SCURTU IOAN (n. 27 nov. 1940, Dochia, jud. Neamț), istoric și pedagog român. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București în anul 1962, devenind doctor în istorie (1971) cu lucrarea „Istoria Partidului Țărănesc în România", publicată în 1975. Cadru didactic la Facultatea de Istorie, Universitatea din București între 1962 și

2004, apoi la Universitatea Spiru Haret și la Facultatea de Arhivistică.

A ocupat diferite funcții profesionale: șeful catedrei *Istoria românilor* (1990 – 2003), Universitatea din București, director general al Arhivelor Naționale (1991-1996), director al Institutului Nicolae Iorga (2001 - 2006), președintele Societății de Științe Istorice din România, din 1998, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România din 1998, prorector al Universității Spiru Haret (2004-2007), director general-adjunct al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 (2004-2009), calitate în care a elaborat lucrarea *„Revoluția română din decembrie 1989 în context internațional"*, care a cunoscut mai multe ediții în limbi de circulație internațională. A publicat peste 100 de cărți, dintre care 28 personale (de autor), 38 în calitate de coordonator și coautor, 53 coautor; 8 în limbi de circulație internațională. De asemenea, a publicat circa 220 de studii în reviste de specialitate, dintre care 209 de autor, iar 22 în limbi de circulație internațională (engleză, franceză, rusă, germană).

Sursă: Wikipedia.

SEBEŞ M. MIHAI (n. 02 oct. 1960, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), conducător auto la IRES.

Împușcat în cap, în curtea Inspectoratului Județean de Miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

SEBO EFTIMIE AUREL-HORIA (n. 06 oct. 1945, Radna, jud. Arad - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

SECRETARIATUL DE STAT PENTRU PROBLEMELE REVOLUȚIONARILOR (SSPR), este un organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului României, care asigură și coordonează la nivel central aplicarea reglementărilor legale în vigoare referitoare la revoluționarii din decembrie 1989. Secretariatul continuă activitatea fostului *Subsecretariat pentru Victimele Revoluției* și a fostului *Subsecretariat pentru Problemele Revoluționarilor*. Domeniul de activitate al Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din decembrie 1989 este rezolvarea solicitărilor din partea revoluționarilor și asociațiilor de revoluționari în limita prevederilor legale conferite de Legea Recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria revoluției române din decembrie 1989, cu modificările și completările ulterioare și legislația în vigoare.

Sursă: Wikipedia, accesată la data de 22 oct. 2010.

V.M.

Securitate, denumirea oficială a serviciului de informații române din perioada comunistă, înființată prin D. nr. 221 din 30 aug. 1948 al Prezidiului Marii Adunări Naționale a RPR. Inițial, a purtat numele de Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP). În realitate, Securitatea a început să acționeze după 23 august 1944, când Ministerul Afacerilor Interne a fost infiltrat masiv de comuniști. Securitatea a fost creată de SMERȘ, o divizie a NKVD, având ca misiune înlocuirea serviciilor secrete din țările ocupate de URSS cu structuri de tip sovietic. Unitatea SMERȘ din România, numită Brigada Mobilă, a fost condusă, până în 1948, de colonelul NKVD *Boris Grünberg*, care folosea, în România, numele *Alexandru Nicolski*. Primul director al Securității a fost gl. lt. *Gheorghe Pintilie*, poreclit *Pantiușa* (nume real: *Panteleimon Bodnarenko*). Șeful Securității avea rang de ministru în cadrul Consiliului de Miniștri, fiind secondat de 2 directori adjuncți cu rangul de secretari de stat, gl mr. *Alexandru Nicolski* și gl. mr. *Vladimir Mazuru* (nume real: *Wladimir Mazurow*). Toți cei 3 erau ofițeri sovietici ai MGB, succesoarea NKVD. DGSP a înlocuit Direcția Generală a Poliției de Siguranță. Conform D. nr. 221, Securitatea avea rolul de *„a apăra cuceririle democratice și de a asigura securitatea Republicii Populare Române împotriva uneltirilor dușmanilor interni și externi"*. De asemenea, or-

ganele de securitate erau *„singurele abilitate a instrumenta infracțiunile ce primejduiesc regimul democratic și securitatea poporului"*. Prin D. nr. 50 din 30 mart. 1951, DGSP și-a schimbat numele în Direcția Generală a Securității Statului, iar prin D. 264 din apr. 1951, SSI (Serviciul Special de Informații) a intrat în componerea DGSS. Potrivit D. nr. 324 din 20 sept. 1951, DGSS s-a separat de Ministerul de Interne și a fost încorporat în Ministerul Securității Statului (MSS). Această reorganizare a fost de scurtă durată. MSS a reintrat sub comanda MAI, la 7 sept. 1955. Câteva luni mai târziu, la 11 iun. 1956, prin H. C. M. nr. 1361, Ministerul de Interne a fost reorganizat și împărțit în două departamente: Departamentul Securității și Departamentul Internelor. Cel din urmă răspundea de Miliție și închisori, în timp ce primul a moștenit structura DGSS. Securitatea nu a avut, până în 1956, atribuții în ceea ce privește detinuții politici din închisori și lagăre de muncă, cu excepția supravegherii contrainformative a ofițerilor, subofițerilor și trupelor, care îndeplineau serviciul acolo. Asta nu însemna că Securitatea nu e vinovată de crimele regimului comunist. Ofițerii de securitate nu au intervenit pentru a opri abuzurile. În cele câteva cazuri când au sesizat asemenea fapte, fie nu s-a luat nici o măsură, fie au fost concediați. În multe alte cazuri securiștii s-au implicat în crime și torturi. Securitatea a fost principala sursa de informații care au dus la închiderea *„dușmanilor poporului"* în pușcarii si lagăre. După moartea lui Stalin, în mar. 1953, a urmat o perioadă de relativă liberalizare în interiorul lagărului comunist. Totuși Gheorghe Gheorghiu-Dej, un stalinist convins, a inițiat o campanie de epurări după model stalinist, în urma căreia și-a eliminat potențialii dușmani din interiorul partidului. Securitatea, sub comanda lui *Alexandru Drăghici*, a avut un rol important de jucat în această campanie. În anul 1958, personalul Trupelor de Securitate era stabilit la 5.633 ofițeri, 4.108 sergenți reangajați, 1.416 angajați civil și 46.028 militari în termen, adică 57.185 persoane. Nici Securitatea nu a scăpat de epurări, în perioada 1960-1965, fiind înlăturați mulți ofițeri impuși de la Moscova, care ar fi putut să amenințe autoritatea lui Dej. Securitatea a facut parte din Garda președintelui Ceaușescu până în 1989 când acesta a fost împuscat. După aceea Securitatea a mai funcționat pentru aprox. 2 ani după care și-a schimbat denumirea în SRI. După moartea lui Dej, venirea lui Nicolae Ceaușescu în fruntea PCR a marcat o nouă reorganizare a Securității. Astfel, din 22 iul. 1967, în urma D. nr. 710, a fost înființat Departamentul Securității Statului (DSS), con-

dus de Consiliul Securității Statului (CSS), având în frunte un președinte cu rang de ministru. La 4 apr. 1968, Consiliul Securității Statului devine organ independent de Ministerul de Interne, pentru ca, la 9 apr. 1972, să reintre în cadrul Ministerului de Interne. Departamentul Securității Statului a fost reorganizat având șase direcții principale (*informații interne, contrainformații economice, contraspionaj, contrainformații militare, securitate și gardă și cercetări penale*). Aceasta a fost forma sub care a funcționat Securitatea până la căderea regimului comunist, în decembrie 1989. Ultimul șef al Securității a fost *Iulian Vlad*. În timpul Revoluției Române din Decembrie 1989, DSS era compusa din șase direcții (*Direcția I - Informații Interne; Direcția a-II-a - Contraspionaj Economic; Direcția a-III-a - Contrainformații; Direcția a-IV-a - Contraspionaj militar; Direcția a-V-a - Securitate și Gardă; Direcția a-VI-a - Anchete Penale),* opt unități speciale (*Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă – USLA; Unitatea Specială F – Filaj; Serviciul de Protejare a Secretelor de Stat; Serviciul Independent pentru Comerț Exterior; Centrul de Informatică și Documentare; Serviciul D - Dezinformare; Serviciul Independent Secretariat-Juridic; Serviciul Independent Învățământ-Mobilizare*) și trei departamente (*Comandamentul pentru Tehnică Operativă și Transmisiuni, Consiliul Politic al Departamentului Securității Statului și Centrul de Informații Externe - fostul DIE*). La data de 30 dec. 1989, Consiliul Frontului Salvării Naționale a hotărât desființarea Departamentului Securității Statului.

V.M.

Seimul polonez (camera inferioară a parlamentului), adoptă la 19 dec. 1989, la propunerea Conventului seniorilor, o hotărâre, în care se consemna că în România s-a ajuns la o tragedie. La Timișoara și în mai multe localități a fost folosită armata și poliția împotriva demonstranților. Se exprima protestul împotriva încălcării drepturilor omului și chema autoritățile române să înceteze represiunile. Totodată, se declara solidaritatea cu participanții la manifestări, chemând opinia publică internațională să condamne acțiunile regimului politic din România. La 21 dec. 1989, **S.** condamna din nou *„represiunea autorităților române"* și își exprima solidaritatea cu manifestanții pașnici.

Gh. S.

SERDENCIUC EPIFANIE CRISTIAN-IOAN (n. 21 ian. 1969, Dornești, jud. Suceava - m. 22 dec. 1989, Sibiu), elev, anul III, la Școala Militară de Ofițeri Activi de Infanterie „Nicolae Bălcescu" din Sibiu.

Împușcat în inimă, în curtea școlii militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

SERGHEI IVAN EFTIMIE (n. 07 nov. 1946, Slava Rusă, jud. Tulcea - m. ? dec. 1989, Constanța), ofițer MApN.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SERIAN MIHAI (n. 04 oct. 1964, Partizani, jud. Tulcea - m. 24 dec. 1989, București), tinichigiu industrial la Trustul Carpați.

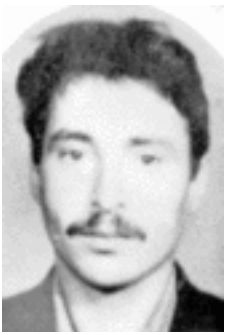

Împușcat în cap și în torace, în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Tulcea.*

V.M.

SEVACIUC MIRCEA (n. 03 febr. 1954, Dornești, jud. Suceava), muncitor mecanic la Întreprinderea de Autocamioane „Steagul Roșu", Brașov.

Se află în primele rânduri ale revoltei muncitorilor de la „Steagul Roșu" din 15 nov. 1987, eveniment care prevestea prăbușirea regimului comunist din România. În fața sediului Comitetul Județean PCR din Brașov, manifestanții au scandat: *„Jos cu dictatorul!", „Vrem pâine!..." „Jos Ceaușescu!"* și au cântat *„Deșteaptă-te române!"* Refuzul autorităților comuniste de a dialoga cu demonstranții a provoacat luarea cu asalt a sediilor Primăriei și Județenei de Partid. Forțele de ordine au intervenit cu brutalitate. Arestat, anchetat și judecat, este deportat împreună cu alți 60 de muncitori la Rădăuți, jud. Botoșani. După Revoluția din Decembrie 1989, alături de alți muncitori deportați s-a reîntors la Brașov.

D. R.

SEVERIN NICOLAE ILIE (n. 14 iul. 1960, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer MI, agent de ordine la Miliția din Sibiu.

Împușcat în fața UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

SFÂNTU GHEORGHE, municipiu, reședința jud. Covasna, pe Valea Oltului, în depresiunea cu același nume. Menționat documentar din 1332. Fabrici de mașini-agregat și subansamble auto, de motoare electrice, de mobilă, de mase plastice, de spirt și drojdie, țigarete și de confecții; țesătorii și filaturi de bumbac. Teatru dramatic. Muzeu. 68.359 locuitori (1984). În dimineața zilei de 21 dec. 1989, muncitorii de la întreprinderile din oraș, declanșează mișcări de protest împotriva conducerii de partid și de stat. A doua zi, ei încep să se organizeze, formând detașamentele care vor participa apoi la numeroasele mitinguri și demonstrații din municipiu. În timpul mitingului organizat în după amiaza zilei de 23 dec. 1989, populația scandează: *„Libertate!"*, *„Jos comunismul!"* etc. Concomitent, se organizează noile structuri de conducere ale FSN. Ca urmare a preluării de armament de către diferiți manifestanți, numai pe bază de buletin, în nopțile următoare s-au executat intense trageri cu arme de foc. Punctul culminant al evenimentelor

revoluționare în jud. Covasna a avut loc în zilele de 22-23 decembrie. La Sfântu-Gheorghe, după fuga dictatorului populația a invadat sediile comitetului județean de partid și al Miliției. Prim secretarul județean și o bună parte a nomencalturii județene și orășenești au dispărut din clădirile oficiale. Organele de miliție n-au opus rezistență, o parte a agenților de miliție au fugit. În ziua de 23 cei rămași s-au retras în unitatea vânătorilor de munte din oraș de unde au revenitreluându-și activitatea în ziua de 25 dec. În noaptea de 24 spre 25 dec. în orașul Sfântu Gheorghe s-au auzit împușcături. Conform relatărilor din presa locală, un grup de „teroriști" neidentificați au atacat unitatea militară din oraș și sediul Direcției Apelor. Pe teritoriul orașului s-au auzit împușcături și după data de 22 dec. În noaptea de 24 dec. a fost împușcat un salariat al Întreprinderii de transport. Din această cauză a fost interzisă ieșirea în stradă pe timpul nopții, între orele 23 și 7 dimineața. Au fost impuscate mortal patru persoane si s-au inregistrat patru răniți. La **Sfântu Gheorghe** în data de 24 dec. 1989 a fost înființat ziarul *Háromszék* (Trei Scaune). Incepând din 25 dec. viața a început să intre în normalitate.

N.C.Z.

SHANGKUN YANG, șeful statului chinez, declară, la 26 dec. 1989, că statul său va respecta *„alegerea făcută de popoarele est-europene, indiferent de sistemul social pe care și-l aleg".*

Gh. S.

SIBIU, municipiu în partea centrală a României, situat pe r. Cibin, în depresiunea cu același nume. Localitatea este menționată documentar pentru prima dată în 1192-1196 sub numele de Cibinium, iar ca oraș, în 1326. Împrejurimile **S.** au constituit locurile celor dintâi clonizări de populație germană din Transilvania în sec. al XII-lea. În 1241 **S.** este pustiit de tătari. În evul mediu, orașul a cunoscut o importantă dezvoltare a meșteșugurilor și a comerțului, având legături economico-culturale permanente cu Țara Românească și Moldova. În 1544 la **S.** s-a tipărit prima carte în limba română („Catehismul luteran"). În sec. XVIII-XIX a fost un important centru cultural și politic al românilor din Translvania, în care funcționau patru tipografii, muzeul Brukenthal (fondat în 1817), societatea „ASTRA" (înființată în 1861), „Gazeta de Transilvania" (apărută aici din 1881 până în 1946, după ce apărușe mai întâi la Brașov, din 1838) ș.a. Construcții de mașini (autobasculante, autotrenuri), mașini și utilaje pentru industria chimică, siderurgică, minieră și ușoară, utilaje pentru

exploatarea și prelucrarea lemnului, mașini-unelte pentru presare-forjare, panouri hidraulice, piese auto. Alte produse industriale: instrumente medicale, aparate de măsură și control (singurul producător de balanțe din țară), mobilă și cherestea, confecții, stofe, tricotaje, covoare plușate, încălțăminte, articole de martochinărie, instrumente muzicale, rechizite școlare, articole de sport, produse alimentare, antrepozite frigorifice. Tipografie. Numeroase monmente istorice și de arhitectură; din vechile fortificații din sec. XV-XVI se mai păstrează câteva turnuri. Mare interes urbanistic prezintă primăria veche (sec. XIV-XV) și clădirile din sec XVI-XVIII, palatul Brukenthal (1781-1785) care găzduiește azi un muzeu de artă medievală transilvăneană etc. Teatru dramatic cu secții în limbile română și germană, teatru de păpuși, filarmonică de stat., muzee (de istorie naturală, tehnic, al farmaciei etc.) În apropiere se află parcul natural „Dumbrava". 173.115 locuitori (1984). În dimineața zilei de 21 dec. 1989, în fața magazinului „Dumbrava", un grup de 20-30 de manifestanți cântă *„Deșteaptă-te române!"*, scandează lozinci antidictatoriale și se solidarizează cu revolta timișorenilor. În orele următoare, numărul manifestanților a crescut simțitor.

Aflând despre această situație, Nicu Ceaușescu, primul-secretar al Comitetului Județean de Partid Sibiu, cere trimiterea în stradă a plutonului de intervenție *„Scutul"*, format din circa 20 de cadre militare și a unor subunități militare care au fost întâmpinate cu fluierături și huiduieli de manifestanți, ptrecum și a subunităților militare. Informat de comandantul garnizoanei și al Școlii Militare de Ofițeri Activi *„Nicolae Bălcescu"*, ministrul apărării naționale, generalul Vasile Milea, ordonă: „Bine, ieși acolo unde-ți cere primul-secretar. Aperi obiectivele din oraș, dar nu tragi în oameni!". Ca urmare, subunități militare înarmate cu muniție de război, aparținând, în special, școlii militare, sunt scoase în oraș, la ora 10.25, în contact cu manifestanții. Din ordinul inspectorului șef al Inspectoratului Județean Sibiu al Ministerului de Interne sunt alarmate plutonul de luptă antiteroristă și rezerva de intervenție, de nivelul unui pluton, primul deplasându-se în Piața Republicii pentru a participa la restabilirea ordinii. În oraș au mai

fost scoase o subunitate de pompieri și o grupă de conductori de câini de serviciu de la Centrul de dresaj.

Încercând să facă față manifestanților, care aruncau asupra lor sticle, borcane, lanțuri, petarde confecționate artizanal etc., forțele de „ordine", aparținând deopotrivă MApN și MI au executat în *Piața Libertății* foc de avertisment, au folosit tunuri cu apă și grenade fumigene împotriva mulțimii. Au rezultat ,morți și răniți. La scurt timp, un detașament de elevi de la Școala Militară, comandat de un căpitan este întâmpinat cu huiduieli și fluierături de către manifestanții, care au aruncat asupra militarilor cu obiecte contondente. În acest context, comandantul ordonă executarea focului de avertisment în aer și atrage atenția: *„Nu vă atingeți de noi, că nu tragem în voi!"*. O parte dintre manifestanți scandează: *„Armata e cu noi!"*. Se înregistrează morți și răniți, gloanțele fiind trase din spate și din lateral. În altă parte a orașului, în fața clădirii *Inspectoratului Județean al MI*, sosește un grup numeros de manifestanți care scandează lozinci anticeaușiste și cere eliberarea celor care au fost arestați.

În urma dialogului purtat, nu s-au produs incidente. Mai târziu, manifestanții au forțat intrarea în sediul Inspectoratului Județean și pătrund în clădire pe care o devastează. Pentru respingerea lor sunt folosite gaze lacrimogene și se execută foc de avertisment, fără a se înregistra victime. Comandantul Școlii Militare de Ofițeri *„Nicolae Bălcescu"*, aflată în imediata vecinătate, urcat pe un TAB, face apel la calm și ordine. Apoi, cu aprobare de la eșaloanele superioare, permite ca o parte din cadrele de conducere ale MI să lucreze în localul instituției pe care o conducea. În noaptea de 21/22 dec. 1989, din ordinul generalului Ilie Ceaușescu, în oraș sosesc subunități militare din Râmnicu Vâlcea și vânători de munte pentru a întări forțele militare din **S**. În fața sediului Inspectoratului Județean de Miliție, în dimineața zilei de 22 dec. 1989, se reiau manifestațiile, prin care se cere eliberarea deținuților și se forțează intrarea în clădirea din care se arun-

că cu grenade lacrimogene și apoi se trag focuri de armă, care provoacă victime și panică.

Deoarece printre victime dse aflau și elevi și cadre militare ale Școlii Militare de ofițeri Activi *„Nicolae Bălcescu"*, elevii aflați în dispozitiv încep să tragă spre locurile de unde fuseseră executate focuri, rezultând tiruri violente.În aceste momente tensionate, din cele două clădiri ale Inspectorartului MI, a Securității și a Miliției, ies, în fugă, 25-30 de bărbați în ținută civilă și militară, care execută foc cu armamentul din dotare (pistoale și pistoale mitralieră); o parte dintre ei, cei ieșiți din sediul Miliției, organizați în trei grupe, escaladează gardul Școlii Militare și se îndreaptă spre clădirea principală și spre centrala telefonică, continuând să execute foc asupra celor din apropiere. Surprinși de acest lucru, militarii din dispozitivul de apărare deschid foc asupra lor. Rezultă 23 de morți și răniți dintre securiști și milițieni. Între timp, șeful securității județene a cerut subordonaților din incintă să depună armamentul și *„să se găsească căi de intra în legătură cu demonstranții"*. Se ia legătura cu eșaloanele militare locale și centrale, solicitându-se încetarea focului. Concomitent, în diferite locuri vizibile ale clădirii au fost arborate cearceafuri albe, dar schimburile de focuri au continuat până noaptea târziu, clădirea Inspectoratului Județean al MI fiind distrusă aproape în întregime. Aproape de miezul nopții au fost predate Școlii Militare, circa 1200 de persoane (cadre militare și personal civil), aparținând MI. La scurt timp, la sediul Școlii Militare au fost adusе armamentul și muniția rămase în sediile MI după ce manifestanții au pătruns în acestea. În cursul zilei de 23 dec. 1989, din clădirile aflate în jurul comandamentelor și unităților mi,litare se execută foc, înregistrându-se victime dintre militari și civili. Ca urmare, Școala Militară *„Nicolae Bălcescu"* organizează patrule cu opt TAB-uri. Schimburile de focuri continuă și în cursul nopții.

Concomitent, unitatea de elicoptere execută misiuni de cercetare a spațiului aerian al municipiului

S. În cursul zilei de 24 dec. 1989, trăgători izolaţi continuă să execute focuri intermitente asupra sediilor unităţilor militare şi a tehnicii de luptă aflate în deplasare prin oraş. Sunt reţinute persoane suspecte care nu se supun somaţiilor. Focurile executate de trăgători izolaţi au scăzut mult în intensitate în ziua de 25 dec. 1989, dar au continuat unele acţiuni încadrate în ceea ce se numeşte războiul psihologic. În oraş s-a constituit un Comandament Militar Judeţean, cu misiunea de a contribui împreună cu FSN la reinstaurarea ordinii în judeţ şi în municipiu. La 28 dec. 1989, s-a constituit Forumul Democratic German din România.Municipiul Sibiu a fost declarat **Oraş-martir al Revoluţiei din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 128/29.12.1992*, publicată în *M.Of. nr. 2/12.01.1994*.

Gh. S.

SILAŞ MAFTEI (n. 24 mart. 1970, Călanul Mic, jud. Bistriţa-Năsăud - m. 24 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor.

Împuşcat în cap, în faţa clădirii Gării de Est din Timişoara. Focul a fost executat dintr-o macara. Cadavrul său a fost găsit în ian. 1990, în groapa comună din Cimitirul Eroilor din Timişoara.

V.M.

SILIVESTRU COSTICĂ JIM (n. 16 aug. 1970, Panciu, jud. Vrancea - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împuşcat în tâmpla dreaptă, în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Vrancea.*

V.M.

SILVESTRU GHEORGHE JINU (n. 11 apr. 1950, Panciu, jud. Vrancea - m. ?, Otopeni)

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SIMA DUMITRU OCTAVIAN (n. 20 oct. 1967, București - m. 23 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic.

Împușcat în zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SIMA GABRIEL (n. ? 1969, ? - m. 24 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), militar în termen?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

SIMICIN NICOLAE NICOLAE (n. 20 mart. 1957, Vâlcani, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la ICSITUMMR, Timișoara.

Împușcat în torace, pe Calea Lipovei, de către trei ofițeri MApN de la UM 01942 Timișoara (identificați). Cadavrul său a fost găsit în ian. 1990, în groapa comună din Cimitirul Eroilor. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, Lista eroilor din județul Timiș.

V.M.

SIMION ALEXANDRU AUREL (n. 26 apr. 1950, Sudiți, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), lăcătuș mecanic la ICSMI Târgoviște.

Împușcat în ceafă, în zona magazinului Muntenia de către militari în termen și luptători ai gărzilor patriotice. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

SIMION D. ION (n. 23 mai 1970, Caracal, jud. Olt - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen (MApN).

Împușcat, în zona sediului Televiziunii Române. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

SIMIONESCU DUMITRU VASILE (n. 21 oct. 1969, Borca, jud. Neamț - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen.

Împușcat în torace și abdomen în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul Grivița. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

*Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;*Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Neamț.*

V.M.

SION GHEORGHE EMIL (n. 02 ian. 1949, Blăgești, jud. Bacău - m. 23 dec. 1989, București), inginer, di-

rector tehnic la Uzinele Electromecanica, București.

Împușcat în zona Academiei Militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SISSMUTH RITA, președinte al Bundestagului vest-german.

La 22 dec. 1989, saluta faptul că *„Dictatura brutală din România, bastion al stalinismului, care încălca flagrant drepturile omului, a fost răsturnată”.*

S. Gh

SÎRBULESCU GHEORGHE IANCU (n. 01 mart. 1960, Slobozia, jud. Ialomița - m. 24 dec. 1989, Slobozia, jud. Ialomița), ofițer de securitate.

Împușcat în fața sediului fostei miliții județene, de către cadre din miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

SMARANDA ION ION (n. 24 mart. 1959, Țepești, jud. Vâlcea - m. 23 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), ofițer MApN la UM 01864 Reșița.

Împușcat în incinta unității militare. Înaintat, post-mortem, în

gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 37/26.02.2000 D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000; M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

SMICAL MIHAI DINU-ADRIAN (n. 10 iun. 1961, Sighet, jud. Maramureș - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor.

Împușcat în ochiul drept, pe Cale Moților, în zona Fabricii de Bere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

SMIDT CHRISTOPHER, congresman de Colorado, acuză, la 20 dec. 1989, regimul Ceaușescu care folosește trupele de șoc, ca în anii nazismului sau în perioada stalinistă și își exprimă speranța că lumea liberă se solidarizează cu aspirațiile și revendicările legitime ale poporului român, pentru libertate deplină, pentru a trăi în pace și a-și realiza propria fericire. El îi asigura pe români că poporul american se află alături de ei în aceste momente de grea cumpănă.

Gh. S.

SOARE CONSTANTIN (n. 08 mart. 1957, Greci/Osica de Sus, jud. Olt), muncitor la Mina Horăști-Motru.

La 19 oct. 1981 participă la revolta minerilor, nemulțumiți de condițiile în care erau nevoiți să muncească și să trăiască. Minerii revoltați pătrund în sediul Consiliului Popular și al Miliției din Motru. Încep represiunile, arestările și anchetele. Reușește să fugă din Motru și se angajează, sub nume fals, la o întreprindere de construcții tuneluri de pe lângă Oravița. Arestat și acuzat ca „dușman al popo-

rului", este judecat în regim de urgență și condamnat la opt ani de închisoare, pe care îi execută la Timișoara, Rahova, Aiud, Baia Mare. Revoluția din decembrie 1989, îl găsește, abia ieșit din închisoare, ospătar la un restaurant din Slatina. Revolta minerilor de la Motru, din 19 oct. 1981, se înscrie, alături de greva minerilor de la Lupeni, din august 1977 și revolta muncitorilor brașoveni, din 15 nov. 1987, între mișcările revendicative care au culminat cu Revoluția din decembrie 1989 și prăbușirea regimului comunist.

D. R.

SOARE I. CORNELIU (n. 04 sept. 1962, București - m. 22/23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SOARES MÁRIO ALBERTO NOBRE LOPES (n. 07 dec. 1924, Portugalia), jurist și om politic portughez. Socialist. Prim-ministru (1976-1978 și 1983-1985). Președinte al Portugaliei (1986-1996).

La date de 22 dec. 1989, declară că opinia publică respiră cu ușurare ca urmare a căderii dictatorului Ceaușescu și apreciază că libertatea atât de încătușată, triumfă în România.

Gh. S.

SOBIUS IOSIF TIBOR (n. 15 mai 1937, Cisnădie, jud. Sibiu - m. 21 dec. 1989, Cisnădie, jud. Sibiu), tehnician proiectant la întreprinderea Textila Cisnădie.

Împușcat în abdomen și în genunchi, în apropierea sediului Miliției din Cisnădie, de către doi ofițeri MI (identificați, judecați și achitați în anul 1992). A fost declarat

erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

SOCHIRLEANU MIHĂIȚĂ (n. ? - m. ? dec. 1989, ? jud. Brăila).

A fost declarat erou martir D. nr. 226/30.11.1992.

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

SOFALVI GHEORGHE-ZOMBOR GYORGY (n. 27 febr. 1970, Satu-Mare - m. 27 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01763 Brăila.

Decedat din cauza unei plăgi craniene, provocate de militar în termen din dispozitivul de apărare al UM 01478 Brăila. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Satu-Mare.*

V.M.

SOFRAN RADU (n. ? - m. ? dec. 1989, ?, jud. Harghita)

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

SOMȘAG G. MARIN (n. 04 nov. 1954, Jibou, jud. Sălaj - m. 01 ian. 1991, Brașov), ofițer MI, profesor la Școala de Dresaj Sibiu.

Bătut și rănit în dec. 1989. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000. Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

SOROȘTINEAN VASILE VASILE (n. 14 oct., 1957, Hașag, jud. Sibiu - m. 23 dec. 1989, București), gestionar la întreprinderea Automecanica din București.

Îmnpușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SOS LIVIU LAJOS (n. 30 iul. 1969, ? - m. ? dec. 1989, ?), militar în termen.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

SPÎNU NICOLAI (n. 02 mart. 1952, București - m. 22 dec. 1989, București), electrician.

Împușcat în zona fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

SPORER RUDOLF HERMAN (n. 20 mai 1956, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), zugrav.

Împușcat în torace, pe Calea Lipovei. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadaver transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa".

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

STAICU DUMITRU CONSTANTIN (n. 20 oct. 1967, Blejești, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), fierar-betonist.

Împușcat în cap, în zona Sălii Radio. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STAICU ILIE, (n. ? - m. 21 dec. 1989, Cugir), subofițer MI.

Torturat și ucis (șoc combustional și ruptură masivă a organelor interne), de către patru persoane care i-au profanat cadavrul trei zile la rând. Persoanele implicate au fost condamnate de Tribunalul Militar Teritorial București.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

STAMATE MIHAI (n. 17 aug. 1963, Alexandria, ud. Teleorman - m. 03 ian 1990, București), ?

Rănit, prin împușcare, la data de 24 dec. 1989, în zona Televiziunii Române; decedat la spital.

V.M.

STAMATOIU ARISTOTEL (n. 06 oct. 1929, Scoarța, jud. Gorj), șef al CIE, adjunct al ministrului Afacerilor Interne în perioada 01 dec. 1984 - ian. 1990. Absolvent al Academiei de Studii Economice din mai 1953, a fost cooptat în cadrul Securității Statului, fiind numit locțiitor al șefului Direcției de Contraspionaj a DSS din MAI, între 1967 - 1982. La 21 apr. 1982, este numit secretar de stat la MAI și adjunct al șefului Centrului de Informații Externe (CIE) pînă la 30 nov. 1984. Din 1984, ca urmare al bunelor rezultate obținute în munca informativă, Stamatoiu a fost avansat în funcțiile de adjunct al ministrului de Interne și șef al CIE. Momentul revoluției din decembrie 1989 îl găsește la cîrma serviciului extern, desfășurându-și activitatea până la 6 ianuarie 1990. Din acest moment, **S. A**. a predat comanda CIE noilor autorități, instalate oficial la putere, fiind trecut în rezervă cu gradul de general de divizie.

S. R.

STAN CONSTANTIN (n. 15 ian. 1938, București - m. 24 dec. 1989, București).

A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STAN COSTEL (n. 29 iul. 1958, Țăndărei, jud. Ialomița - m. 24 dec. 1989, Buzău), gravor la Fabrica de Sticlă Perla Buzău.

Împușcat în abdomen. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

STAN CRISTIAN (n. 07 iun. 1966, București - m. 23 dec. 1989, București), ospătar.

Împușcat în apropierea sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei.

Bibliografie: Dosarul nr. 870/ II/1990 al DPM.

V.M.

STAN GHEORGHE CONSTANTIN (n. 11 iul. 1957, Valea Ciorii, jud. Ialomița - m. 24 dec. 1989, Slobozia, jud. Ialomița), șofer pe salvare.

Împușcat în salvarea pe care o conducea, în fața fostului sediu al miliției județene din Slobozia, de către cadre din miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M

STAN GHEORGHE VALERIAN (n. 16 ian. 1938, Stroiești, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), electromecanic la Aeroportul Otopeni.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni, în autobuzul întreprinderii, în timp ce se deplasa spre serviciu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992 D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STAN ION (n. ? 1948, ? - m. ? dec. 1989, Brașov), subofițer MI.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

STAN ION CONSTANTIN (n. 15 ian. 1933, Costești, jud. Argeș - m. 23 dec. 1989, București), pensionar.

Împușcat în zona Șos. București - Măgurele.

V.M.

STAN NICOLAE IOAN - SEVERUS (n. 12 ian. 1948, Lodroman, jud. Alba - m. ?, Sibiu), subofițer MApN, curier la poșta militară.

Împușcat în zona UM 01512 Sibiu, apoi schingiuit în zona filialei ADAS din Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

STAN SILVIU (n. 21 sept. 1970 București - m. 12 febr. 1990), muncitor la serele Popești-Leordeni.

Rănit, prin împușcare, în ziua de 21 dec. 1989; decedat la Spitalul Fundeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STAN STAN COSTICĂ-NICUȘOR (n. 21 aug. 1951, Grădiștea - m. 23 dec. 1989, București), brutar.

Împuşcat în cap, pe şos. Antiaeriană din Bucureşti. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Giurgiu.*

V.M.

STAN ŞERBAN ŞERBAN-BOGDAN (n. 14 aug. 1968, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), sportiv (rugby).

Împuşcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STAN TRAIAN (n. ? - m. ? dec. 1989, Mangalia, jud. Constanţa), maistru de marină.

Împuşcat pe plaja de la Mangalia

V.M.

STAN TRAIAN (n. 03 dec. 1951, Munteni, jud. Buzău - m. 26 dec. 1989, Bucureşti), subofiţer MI.

Împuşcat pe str. Lemnea nr. 18.

Bibliografie: Dosarul nr. 38/P/SP/90.

V.M.

STANCA TOMA PĂUN (n. 04 mart. 1929, Dumbrăveni, jud. Constanţa - m. 23 dec. 1989, Constanţa), economist la SNA Independenţa.

Împușcat în torace în apropierea gării. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

STANCIU ILIE GEORGE-CRISTIAN (n. 28 dec. 1960, București -m. 21 dec. 1989, București), prelucrător componente electronice la Întreprinderea *„Microelectronica"* de pe platforma Pipera,

Împușcat. A fost declarat erpu martir (D. nr. 1379/12.12.2006; D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

STANCIU C. GHEORGHIȚĂ (n. 05 mart. 1971, Ghimpați, jud. Giurgiu - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni; decedat la Spitalul Balotești. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

STANCIU GHEORGHE (n. 1971, Cornetu, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Internațional Otopeni.

Dosarul nr. 59/P/1990 al D.P.M.

V.M.

STANCIU IOAN IOAN (n. 08 dec. 1947, Stamora-Moravița, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), operator chimist la SPUMOTIN, Timișoara.

A fost împușcat în zona Catedralei. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinérate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Timiș.*

V. M.

STANCIU M. NICOLAE (n. 21 ian. 1951, Bărcănești, jud. Ialomița - m. 22 dec. 1989, București), salariat civil la MApN.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STANCIU MĂRGĂRIT JEAN (n. 06 mai 1957, Mătăsaru, jud. Dâmbovița - m. 23 dec. 1989, București), ofițer MI la Circa 4 Miliție, București.

Împușcat frontal, deasupra ochiului stâng, în zona Spitalului Municipal din București. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006. Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

STANCU DUMITRU CONSTANTIN (n. 20 oct. 1967, Blejești, jud. Teleorman - d. ? dec. 1989, București).

A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STANCU DUMITRU DUMITRU -CONSTANTIN (n. 20 mai 1967, Sibiu - m. 22 dec. 1989, Sibiu), conducător auto la IJRVMR Sibiu.

Împușcat în torace, din spate, în fața Inspectoratului Județean de Miliție din Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

STANCU ILIE OVIDIU (n. 29 oct. 1965, Brașov - m. 04 ian. 1990), strungar la Întreprinderea de Autocamioane Steagul Roșu din Brașov.

Împușcat, în data de 23 dec. 1989, în spate, bazin și abdomen, în apropierea Consiliului Județean; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

STANCU STERE ION (n. 17 iun. 1958, Pitaru, jud. Dâmbovița - m. 26 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat în str. Lemnea nr. 18, București. (pe str. Moș Adam, în apropierea locuinței sorei lui Nicolae Ceaușescu – după alte surse). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STATE CLAUDIU (n. 02 mai 1971, Oltenișa, jud. Călărași - m. 23 dec. 1989, București), frezor la întreprinderea Electronica din București.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991 și D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

STĂMUREAN VICTOR (n. 11 aug. 1951, Lugoj, jud. Timiș), licențiat în drept.

A organizat și condus evenimentele revoluționare din Lugoj, iar în zilele de 17 și 20 dec. 1989 a participat și la demonstrațiile din Timișoara. În ziua de 21 dec. 1989, a făcut parte din grupul de revoluționari care au așteptat în gara Timișoara, garniturile de tren cu Gărzi Patriotice din Oltenia, informându-i despre adevărul celor întâmplate la Timișoara, iar în ziua de 22 dec. 1989, a fost unul dintre organizatorii mitingului de la sediul Comitetului municipal de partid Lugoj, apoi, după încheierea acestuia a participat la acțiunile pentru convingerea personalului unităților militare din zonă să fraternizeze cu demonstranții. În prezent este președintele Asociației Libere Puterea Adevărului Revoluției, Lugoj, 20 Decembrie 1989, (ALPAR).

V.M.

STĂNCESCU NICU (n. 03 ian. 1926, Ciorăști, jud. Buzău - m. 29 nov. 2008, București), inginer.

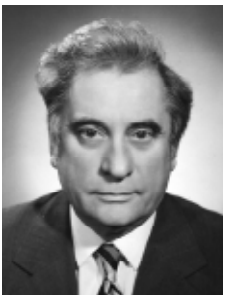

A lucrat la Trustul de Construcții din Timișoara, Întreprinderea de Construcții din cadrul Administrației Locale București, apoi la Institutul de Proiectări Hidrotehnice, pentru construcția Canalului Dunăre - Marea Neagră. În paralel cu prodigioasa activitate profesională, a desfășurat o intensă activitate de dizident și opozant al regimului comunist. În anul 1982 înființează, în ilegalitate, Mișcarea pentru Democrație și Restructurare și adresează proteste organelor centrale ale puterii de partid și de stat. Una dintre scrisorile deschise adresate puterii, citită la posturile occidentale de radio, inclusiv la *„Europa Liberă"*, determină organele regimului să ia măsuri de strictă supraveghere. În luna mart. 1987, ca urmare a unei scrisori deschise adresate președintelui RSR și a unei telegrame de felicitare adresată președintelui URSS, Mihail Gorbaciov, a fost arestat și încarcerat de Securitate, la Rahova, întocmindu-i-se apoi dosar penal sub acuzația de instigare la revoltă. Până în 1989, a fost întemnițat de 14 ori. Împotriva tratamentului ilegal și inuman din detenție, a reacționat prin mai multe greve ale foamei. În 21 dec. 1989 a participat la manifestările antidictatoriale din București, fiind arestat în Piața Romană și întemnițat la Jilava. În ziua de 22 dec. 1989, a fost eliberat și, ajungând la Televiziune, a prezentat obiectivele și activitatea Mișcării pentru Democrație și Restructurare, înființată în anul 1972.

D. R.

STĂNCULESCU VICTOR-ATANASIE (n. 10 mai 1928, Tecuci, jud. Galați), general MApN.

General-maior (1968); general-locotenent (21 aug. 1979); general-colonel (28 dec. 1989); prim-adjunct al ministrului apărării naționale și șef al Departamentului Înzestrării Armatei (1986 - 22 dec. 1989); membru în CFSN (22 dec. 1989) și CPUN (13 febr. - 09 iun. 1990); ministru interimar al apărării naționale (22-24 dec. 1989); ministru al Economiei Naționale (28 dec. 1989 - 16 febr. 1990). La 17 dec. 1989, din ordinul

generalului Vasile Milea se deplasează la Timișoara cu un avion special, alături de alți generali și ofițeri cu grad superior din MApN și din MI. A doua zi dimineața, analizează la sediul Comitetului Județean de Partid, situația din Timișoara, împreună cu generalul Ilie Ceaușescu și cu Ion Coman, secretar al CC al PCR. La 20 dec. 1989, la ora 23.00, intră în vigoare decretul privind instaurarea stării de necesitate pe întreg teritoriul județului Timiș. Din ordinul lui Nicolae Ceaușescu, Ion Coman îl numește pe generalul **V.S.** în funcția de comandant militar al orașului Timișoara, funcție, de altfel, neprevăzută în regulamentele militare și îi cere să citească, din balconul Comitetului Județean de Partid, decretul de instituire a stării de necesitate. El se eschivează și se internează în spital, invocând o criză biliară. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, revenit de la Timișoara, la ordinul lui Nicolae Ceaușescu, evită să îndeplinească misiunile ce urmau să-i fie încredințate, deplasându-se la Spitalul Militar Central unde i se pune un picior în ghips. La scurt timp, după sinuciderea generalului Vasile Milea, i se ordonă de către Nicolae Ceaușescu să se prezinte la sediul CC al PCR, unde urma să preia comanda Armatei și să execute ordinele pe care Nicolae Ceaușescu le dăduse mai înainte. Folosind indicativul ministrului apărării naționale – *„Rondoul"* – generalul V.S. ordonă: *„Nu se trage de către nimeni, nici foc de avertizare – să se parlamenteze"*. Ordinul detensionează imediat relațiile dintre militari și manifestanți. Concomitent, din ordinul său, coloanele unităților mecanizate și de tancuri care se deplasau spre capitală, sunt dirijate spre cazărmile unor unități din București. În condițiile în care subunitățile militare aflate în centrul Capitalei, încep să se retragă, iar miile de manifestanți pătrund în Piața Palatului, generalul **V.S.** îl informează pe **N.C.** că trupele chemate *„nu mai pot pătrunde în Piață"* și îi propune să plece cu elicopterul la *„unul din centrele de comandă din țară"*. Apoi ordonă comandantului Aviației Militare să trimită două elicoptere. După fuga soților Ceaușescu, generalul **V.S.** se deplasează la sediul MApN, de unde va asigura conducerea Armatei și contactul nemijlocit cu liderii Revoluției. Aici, semnează două note telefonice care au importanță deosebită pentru Armată și, în același timp, pentru desfășurarea procesului revoluționar. Ele aveau în vedere, în esență: retragerea unităților militare de pe tot cuprinsul țării, în cazărmi și executarea numai a ordinelor primite de la MApN. Tot acum, ordonă trimiterea unor nități de infanterie și parașutiști pentru asigurarea pazei postului național de Televiziune. Adoptă, apoi, măsuri pentru instala-

rea de gărzi militare la numeroasele obiective importante din Capitală. În seara aceleiași zile, colonelul Andrei Kemenici, comandantul unei unități militare din Târgoviște, raportează generalului **V.S.** despre arestarea soților Ceaușescu. El ordonă întărirea pazei și luarea unor măsuri pentru dezinformarea în ceea ce privește locul de reținere. Odată cu constituirea FSN este inclus în rândul membrilor acestuia. În dimineața zilei de 23 dec. 1989, în condițiile unor confruntări de amploare între forțele militare care apărau Televiziunea Română și „teroriști", asigură deplasarea cu două blindate a unei părți a conducerii CFSN, în frunte cu Ion Iliescu, de aici – la sediul MApN. Noua conducere a ministerului este anunțată de Ion Iliescu în seara aceleiași zile: în funcția de ministru al apărării naționale a fost numit generalul Nicolae Militaru, ajutat de generalii Ștefan Gușă și **V.S.**, ca prim-adjuncți. După semnarea, în seara zilei de 24 dec. 1989, a decretului prin care se înființa un Tribunal Militar Excepțional, cu misiunea de a judeca, în regim de urgență, pe Nicolae și Elena Ceaușescu, generalului **V.S.** i-a revenit misiunea de a se ocupa de toate aspectele privind organizarea procesului, inclusiv de aducerea, de la Boteni, la Târgoviște, a plutonului care urma să-i execute. A asistat la procesul soților Ceaușescu din 25 dec. 1989, alegând și locul în care urma să fie executați cei doi.

Gh. S.

STĂNESCU GHEORGHE (n. ? 1927 ? - m. 10 mai 1990, București), electrician.

Rănit, la data de 22 dec. 1989, prin împușcare; decedat la spital.

V.M.

STĂNESCU NICOLAE NICOLAE (n. 21 mart. 1969, Maciova, jud. Caraș-Severin - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen MApN.

Împușcat în zona Televiziunii Române. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/

18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

STĂNICĂ ION ILIE (n.28 mart. 1969), Băilești, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, Otopeni)

Împușcat în cap și în torace pe DN1, în apropierea Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STĂNICĂ ION ILIE (n. 05 mai 1967, Galicea Mare, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01747 Târgoviște.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

STÂNGĂ ȘTEFAN (n. ? 1925, ? - m. 05 ian. 1990, București), ofițer rezervă (MI).

Rănit, prin împușcare, în dec. 1989; decedat la Spitalul Militar Central.

V.M.

STÂRCEA ȘTEFAN ȘTEFAN (n. 04 iun. 1925, Budapesta (Republica Ungară)? - m. 25 dec. 1989, București), ofițer în rezervă.

Împușcat în locuința sa din str. Dinicu Golescu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STEGARU S. NICOLAE (n. 05 sept. 1954, București - m. 22/23 dec. 1989, București), frezor la ICSTEE București

Împușcat în zona fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STEMATE MIHĂIȚĂ (n. 17 aug. 1970, Alexandria, jud. Teleorman - m. 02 ian 1990, București), militar în termen la UM 0563 Băneasa

Împușcat, la data de 24 dec. 1989, în torace și în abdomen, în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul Militar Central. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

STERIAN MIHAI (n. 04 oct. 1964, București - m. ?, 1989, București), muncitor.

Împușcat.

Bibliografie: Dosarul nr. 544/ II/ al DPM.

V.M.

STERMIN SORIN (n. 28 apr. 1971, București - m. 21/22 dec. 1989, București), elev.

Împușcat în torace, în zona Pieței Universității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STETENCO GRIGORE IACOB (n. 24 oct. 1908, Climăuți-Soroca, Republica Moldova - m. 25 dec. 1989, București), pensionar.

Împușcat în locuința sa din str. Pasteur, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STÎNGĂ GHEORGHE IOAN - MIRCEA (n. 06 ian. 1954, Zărnești, jud. Brașov - m. 23 dec. 1989, Hunedoara), ofițer MApN la UM 01933 Hunedoara.

Împușcat în spate în timp ce se afla în dispozitivul de apărare al unității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Hunedoara.*

V.M.

STOIAN GHEORGHE VICTOR (n. 30 oct. 1965, Brașov - m. 24 dec. 1989, Brașov), zidar la ICIM Brașov.

Împușcat, în data de 23 dec. 1989, în torace, în zona Fabricii de Șuruburi; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

STOIAN ION (n. 28 nov. 1927, Telega, jud. Prahova), om politic comunist. A fost strungar, apoi eco-

nomist; membru supleant (24 iul. 1965 – 12 aug. 1969) și membru al CC al PCR (23 nov. 1979 – 22 dec. 1989); membru supleant al CPEx (23 nov. 1972 - 22 dec. 1989); secretar al CC al PCR (23 nov. 1984 – 03 nov. 1989); ministru al Afacerilor Externe (03 nov. - 22 dec. 1989). La 20 dec. 1989, a invitat pe ambasadorii statelor participante la Tratatul de la Varșovia și pe ambasadorii țărilor membre CAER și le-a cerut ca statele pe care le reprezintă să nu intervină în desfășurarea evenimentelor din România și să nu susțină o eventuală pătrundere a armatelor sovietice în România.

S. Gh

STOIANOVICI ILIE CORNEL (n. 05 sept. 1954, București - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto.

Rănit prin împușcare; decedat la Spitalul Municipal București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STOICA ILIE (n. 21 mai 1949, Filiași, jud. Dolj - m. 24 dec. 1989, București), muncitor.

Înjunghiat în apropiere de str. Mărgeanului.

Bibliografie: Dosarul nr. 840/ II/1990 al DPM.

V.M.

STOICA IULIAN FLORIN (n. 21 iul. 1966, Alexandria, jud. Teleorman - m. 24 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), maistru militar la UM 02384 Craiova.

Împușcat în regiunea toracodorsală, pe timpul executării unei misiuni de luptă în cadrul unității. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

STOICA MARIAN (n. 21 iun. 1968, București - m. 24 dec. 1989, București), elev la scoala de șoferi ITB.

Împușcat la Sala Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

STOICA MIRCEA NICOLAE (n. 03 sept. 1965, Răzvad, jud. Dâmbovița - m. 24 dec. 1989, Târgoviște, jud. Dâmbovița), ofițer MApN.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dâmbovița.*

V.M.

STOICA PETRE CRISTIAN (n. 05 sept. 1969, Berceni, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), militar în termen la UM 01342 Turda.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revolu-

ției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

STOICESCU GHEORGHE (n. 05 nov. 1955, București - m. 23 dec. 1989, București)

Împușcat în abdomen, în zona Pieței Chibrit. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

STOICIUC PETRE MARCEL (n. 14 aug. 1968, Vlășinești, jud. Botoșani - m. 24 dec. 1989, București), subofițer la UM 01026 București.

Împușcat în abdomen, în zona sediului CC al PCR. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Botoșani.*

V.M.

STOICOVICI DINU (n. 11 iul. 1926, București? - m. 23 dec. 1989, București), pensionar, fost consilier juridic la Ministerul Muncii.

Împușcat în locuința sa din str. Nicolae Bălcescu, sect. 1, București.

Bibliografie: Dosarul nr. 362/ SP/90

V.M.

STOICULESCU MUGUREL (n. ? 1970, ? - m. ? dec. 1989, ?), militar în termen?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

STRATULAT ION MARIAN (n. 27 iul. 1967, Bârlad, jud. Vaslui - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la Metroul București.

Împușcat în cap și în umăr în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

STREZA NICOLAE (n. 28 iun. 1950, Sibiu), preot la biserica Sfânta Treime din com. Rășinari, jud. Sibiu.

În ziua de 22 dec. 1989, în fața a zeci de mii de manifestanți aflați în fața Casei de Cultură din Sibiu, când Ceaușescu inca nu fugise de la Bucuresti, preotul Streza a citit manifestul scris de el cu o zi înainte, în care cerea: *înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu și a Comitetului Politic Executiv, formarea unui guvern democratic cu reprezentanți din Timișoara, Bucuresti și Sibiu în frunte cu Doina Cornea, eliberarea de pașapoarte tuturor cetățenilor României pentru a putea călători în străinătate, economie liberă și agricultură bazată pe pământul dat în proprietatea țăranilor* și altele. Apoi a rostit o rugăciune pentru morții de pânî atunci și acompaniat de vocile întregii mulțimi a spus *„Tatal Nostru"*, unind într-o dimensiune profundș, religioasă, miile de manifestanți din piață. Tot atunci, la Casa de Cultură, a luat naștere prin voința demonstranților, Forumul Democratic al Judetului Sibiu, destinat să preia puterea politică și să conducă revoluția din Sibiu. Bărbat impunator și cult, cu multă carismă, cu voce puternică și idei clare, preotul Streza din Rășinari a fost ales președinte al acestei prime organizații politice a Revoluției din Sibiu. La scurt timp a început să se tragă, în oraș au început să cadă morți și răniți. Un grup dintre cei care alcătuiau Forumul Democratic, în frunte cu preotul Streza au ocupat sediul Consiliulul Judetean al PCR, iar preotul s-a instalat în biroul

părăsit de Nicu Ceaușescu, proclamându-se Prefectul Sibiului, după cum marturiseste chiar el: *„Eu m-am proclamat prefectul Sibiului, amintindu-mi de prefecții de la 1848, în Transilvania condusă de Avram Iancu"*. Timp de două zile în care s-a tras și s-a murit, preotul Streza a condus grupul de revoluționari care îl susțineau și a reprezentat Sibiul în relația cu Bucureștiul. Părintele Streza Nicolae rămâne în istorie prin câteva fapte de seamă: întocmirea și citirea manifestului anticeaușist și anticomunist, ocuparea sediului județenei de partid care era centrul de comandă politică al Sibiului, asumarea titlului de Prefect al Sibiului etc.

V.M.

STROE GHEORGHE (n. 25 mart. 1949, ? - m. 24 dec. 1989, București), ofițer MApN.

Împușcat. Înaintat post-mortem, în gradul de colonel.

V.M.

STROE MATEI NAPOLEON (n. 12 mai 1971, Constanța - m. d. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0955 Băneasa.

Împușcat în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul de Urgență. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

STROE M. LAURENȚIU NISTOR (n. 03 nov. 1970 București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mor-

tem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

STRUGARU ILIE IOAN (n. 18 aug. 1963, Pârteștii de Jos, jud. Suceava - m. 24 dec. 1989, București), electrician.

Împușcat în abdomen în Piața Rahova. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

STUPARU PETRE FLORIN (n. 17 febr. 1956, Pitești, jud. Argeș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI la serviciul pază și ordine al Miliției din Sibiu.

Împușcat în curtea UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

SUCEAVĂ ION (n. ?), ofițer MI. Colonel, apoi general-maior (17 ian 1990); general-locotenent (27 nov. 1990). Înainte de revoluție a fost șeful unui depozit de muniție de lângă Târgoviște (1984) și director al Miliției Transporturi din IGM (1989). În după-amiaza zilei de 21 dec. 1989, a primit misiunea, alături de alți ofițeri, de a bloca cu efective militare Piața Romană. Neintervenția militară a favorizat aici ca și în alte zone, regruparea multor participanți la mitingul din Piața Palatului și dezvoltarea acțiunilor de protest vehement. La 22 dec. 1989, împreună cu alți ofițeri de miliție semnează un document prin care Imspectoratul

General al Miliției urma să declare oficial că *„întreaga Miliție trece de partea revoluției prin participarea efectivă la sprijinirea acesteia”.*

Gh. S.

SUCIU GHEORGHE SORIN-SĂNDEL (n. 05 aug. 1969, Lipova, jud. Arad - d. 22 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), militar în termen la UM 01291 Turda.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent.

A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Arad.*

V. M.

SURDU MOISE GHEORGHE (n. 31 iul. 1953, Șirnea/Fundata, jud. Brașov - m. 23 dec. 1989, Brașov), angajat la ONT Carpați-Brașov.

Împușcat în abdomen, în locuința unei rude din str. Nicolae Bălcescu. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

SURPĂȚEANU PAVEL CONSTANTIN-FLORIN (n. 28 iul. 1962, Roșiorii de Vede, jud. Teleorman - m. 23/24 dec. 1989, București), subofițer USLA

Împușcat în zona sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr.

226/30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

SZABO ANTON ANTON (n. 02 mai 1969, Lazuri, jud. Satu-Mare - m. 27 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01763 Brăila.

Împușcat în cap și în abdomen, de către militari din dispozitivul de apărare al unei unități militare. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Satu-Mare.*

V.M.

SZABO IOAN ATTILA (n. 20 iul. 1967, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), muncitor la Metalurgia.

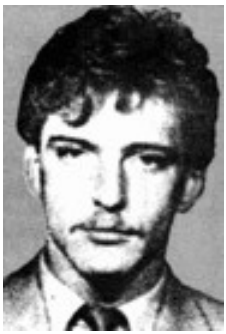

Împușcat în torace, în Piața Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

SZABO ȘTEFAN ȘTEFAN (n. 28 sept. 1949, Cojocna, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), strungar la Metalul Roșu.

Împușcat în hemitorace, pe Calea Moților, în zona Fabricii de Bere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

SZEKELY GAVRIL ATTILA (n. 11 mai 1947, Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita - m. 22 dec. 1989, Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita), subofițer MI în rezervă.

Ucis de manifestanții care l-au confundat cu comandantul miliției.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Harghita.*

V.M.

SZENKOVITCH D. ERICA (n. 27 iul. 1971, Târgu-Mureș, jud. Mureș - m. 22 dec. 1989, Sibiu), studentă la fără frecvență.

Împușcată în curtea Inspectoratului Județean de Miliție din Sibiu, de doi ofițeri MI care au executat foc de la o fereastră a clădirii (identificați și scoși de sub urmărire penală). A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

SZŰRÖS MÁTYÁS (n. 11 sept. 1933, Püspökladány, Ungaria), președinte interimar al Republicii Ungare.

La 23 dec. 1989, a declarat agenției de presă MTI că Ungaria salută evenimentele din România. *„Suntem solidari cu poporul roman insurgent* – a declarat el – *În România a existat o dictatură despotică care a pricinuit mari suferințe populației. În aceste condiții era greu chiar să fii român”.*

Gh.S.

Ş

ŞANDOR PAVEL PAVEL (n. 01 sept. 1937, Topa Mică, jud. Cluj - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer MI, sectorist la Miliția din Sibiu.

Împușcat, în zona fostei Policlinici cu Plată din Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ŞANDOR SAMOILĂ (n. ? jud. Harghita - m. ? dec. 1989), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ŞERB DOREL (n. 30 nov. 1962, Brad, jud. Hunedoara), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

ŞERBAN CONSTANTIN (n. 1947, Săngeru, jud. Prahova - m. 23 dec. 1989, Bucureşti).

Împuşcat în locuinţa sa din str. Soldat Ilie Mihai, sect. 5, Bucureşti.

Bibliografie: Dosarul nr. 538/ II/1990 al DPM.

V.M.

ŞERBAN D. ANGELO FLORIAN (n. 03 iul. 1971, Bucureşti - m. 24 dec. 1989, Bucureşti), elev.

Împuşcat în faţa sediului Ministerului Apărării Naţionale. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

ŞERBANGHEORGHE-CRISTIAN (n. 04 dec. 1972, Bucureşti - m. 01 ian. 1990, Bucureşti), elev.

Rănit în dec. 1989; decedat la spital.

V.M.

ŞERBAN MOISE (n. 22 mai 1929, Bucureşti - m. ?, dec. 1989, Bucureşti), pensionar MApN.

Împuşcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

ŞERCĂIANU CONSTANTIN ION (n. 30 ian. 1949, Mangalia, jud. Constanţa - m. 23 1989, Eforie-Sud, jud. Constanţa), ofiţer MApN (comandant al UM 02123 Mangalia).

Împușcat în torace, în zona stației de televiziune din Eforie-Sud. Înaintat, post-mortem, în gradul de căpitan de gradul II. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

ȘEVARDNADZE EDUARD (n. 25 ian. 1928, Mamati, Georgia), om politic georgian. Activist al PC din RSS Georgia (1946-1985). Ministru de externe al URSS (1985-1990; nov-dec. 1991). Președinte al Georgiei (1992-2003); constrâns de opoziție să demisioneze (nov. 2003) și să ia calea exilului.

La data de 19 dec. 1989, **E.Ș.** declara la Bruxelles că nu dispune de multe date despre evenimentele din România și că dacă s-au înregistrat victime omenești, își exprimă *„regretul profund"*. A doua zi, într-o scrisoare adresată lui M.S. Gorbaciov, apreciază că informațiile referitoare la evenimentele din România sunt *„adesea contradictorii și nu permit formarea unei imagini reale"*, încercările sovietice de a obține *„versiunea oficială a Bucureștiului"* neducând la *„nici un rezultat"*, iar la 25 dec. 1989, într-o declarație publică, considera sugestia statelor occidentale de a interveni în România, ca fiind *„dacă nu sinistră, cel puțin stupidă"*, acest lucru transformându-l pe Nicolae Ceușescu în martir

Gh. S.

ȘIPEȚAN IOAN CORNEL-CONSTANTIN (n. 10 apr. 1956, Banloc, jud. Timiș), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată

reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

ȘMUL E. NICOLAE (n. 31 ian. 1948, Cărpiniș, jud. Timiș - m. 22/23 dec. 1989, București), subofițer MI la UM 0673 București.

Împușcat în Piața Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

ȘOIMAN NICOLAE ANGELA - ELISABETA (n. 30 mai 1971, Brăila - m. 30 dec. 1989, Brăila), elevă.

Împușcată în cap din greseală, de către fratele ei care a manipulat greșit armamentul, în incinta Prefecturii din Brăila. A fost declarată erou martir (D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

ȘONERIU MIHAIL DAMIAN -HORIA (n. 01 nov. 1968, Sighgișoara, jud. Mureș - m. 23 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), militar în termen la UM 01047 Craiova.

Împușcat în cartierul Valea Roșie din Craiova. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

ȘTEFAN-CIOARĂ ȘTEFAN CEZAR-CIPRIAN (n. 02 mai 1971, București - m. 23 dec. 1989, Buzău),

militar în termen la UM 01581 mărăcineni-Buzău.

Împușcat, în incinta unității. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

ȘTEFAN DUMITRU GHEORGHE (n. 08 mai 1947, Baloteşti, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), lăcătuş mecanic la IUDP Otopeni.

Împuşcat în cap şi în torace pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/ 30.11.1992; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

ȘTEFAN GHEORGHE (n. ? 1940, ? - m. 22/23 dec. 1989, Otopeni, jud. Ilfov), conf. univ. la GCCE Băneasa.

Împuşcat.

Bibliografie: Dosarul nr. 534/ II/1990 al DPM.

V.M.

ȘTEFAN IACOV (n. ? 1907, ? - m. ? dec. 1989, Bucureşti), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ȘTEFAN MIHAI MIHAI (n. 29 sept. 1960, Dolhasca, jud. Suceava - m. 23 dec. 1989, Constanța), subofițer la SIMT Constanța

Împușcat în regiunea bazinului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

ȘTEFAN NICOLAE (n. ? - m. 24 dec. 1989, Sibiu), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ȘTEFANOV MIHAIL VICTOR (n. 25 aug. 1967, București - m. 22/23/1989, București), muncitor tipograf.

Împușcat în zona fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ȘTEFĂNESCU TRAIAN ION (n. 03 apr. 1942, București), jurist. Membru supleant (21 iul 1972 - 28 nov. 1974) și membru al CC al PCR (28 nov. 1974 - 22 dec. 1989); membru supleant al CPEx (1988 - 24 nov. 1989); prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Dolj (27 nov. 1987 - 22 dec. 1989). La 22 dec. 1989, încearcă să

se adreseze, de la balcon, mulțimii manifestanților din fața clădirii Comitetului Județean de Partid, dar este huiduit și i se deconectează difuzoarele apoi, protejat de reprezentanții armatei, deghizat, părăsește de bunăvoie sediul, în timp ce manifestanții pătrunseseră în clădire.

Gh. S.

ȘTIUBEI PETRE COSTICĂ (n. 27 nov. 1969, Predești, jud. Dolj - m. 27 dec. 1989, Brăila), militar în termen la UM 01763 Brăila.

Împușcat de alți militari în trmen din dispozitivul de apărare al UM 01478 Brăila. Înaintat, postmortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1379/12.12. 2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

ȘUIU GHEORGHE (n. 01 mart. 1949, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna - m. 24 dec. 1989, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna), subinginer.

Împușcat pe stradă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12. 1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Covasna.*

V.M.

T

„Tabela ABC ANA” - indicativ prin care, la nivelul tuturor structurilor militare se aplicau o serie de măsuri organizatorice în scopul trecerii, în ordine, la desfășurarea unor activități destinate ridicării capacității de luptă. Printre aceste măsuri se numărau: continuitatea conducerii în afara orelor de program pe timpul nopții; amplificarea controlului asupra modului cum se executa serviciul de zi și de gardă. Indicativul se transmitea, de regulă, cu prilejul plecării în afara României a președintelui țării.

V.M.

TAKACS ȘTEFAN LASZLO-SZILARD (n. 22 nov. 1969, Corunca, jud. Mureș - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen.

Împușcat. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

TAKO GABRIELA MONICA (n. 13 iun. 1979, Timișoara, jud. Timiș - m. 19 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), elevă la Școala generală nr. 7 din Timișoara.

Împușcată în coapsă, la data de 17 dec. 1989, în zona Bulevardului Republicii; decedată la Spitalul de

Copii. A fost declarată erou martir. (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

TALPOȘ IOAN IOAN (n. 05 oct. 1958, Rășinari, jud. Sibiu - m. 22/23 dec. 1989, Sibiu), zugrav la AISCL Sibiu.

Împușcat în spate, în zona Inspectoratului Județean de Miliție. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vâlcea.*

V.M.

TAMAȘ ANDRAS BURGYA IOSIF (n. 14 oct. 1969, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), elev.

Împușcat în cap, în Piața Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

TAMAȘ IOAN ERNEST (n. 27 ian. 1951, Miercurea Nirajului, jud. Mureș - m. 21 dec. 1989, Târgu-Mureș, jud. Mureș), mecanic auto la IRA Târgu-Mureș.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revo-

luției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

TAMAȘ IOSIF IOSIF (n. 26 ian. 1942, Milaș, jud. Bistrița-Năsăud - m. 23 dec. 1989, Brașov), muncitor la Uzina Steagul Roșu Brașov.

Împușcat în abdomen cu mai multe gloanțe, în fața Consiliului Județean. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

TAMAȘ SIMION RADU - SIMION (n. 20 iun. 1961, Borșa, jud. Cluj - m. 25 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), Ofițer MApN la UM 01960 Reșița.

Împușcat în cap, în incinta unității militare. Înaintat, poat-mortem, în gradul de căpitan. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

TATOIU MARIUS (n. 10 febr. 1971, București - m. 23 dec. 1989, București), strungar la Uzonele Vulcan, București.

Împușcat în apropierea sediului Ministerului Apărării Naționale. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991 și D. nr. 226/30. 11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

TĂNESCU ECATERINA (n. 03 febr. 1948, Turceni de Sus, jud. Gorj - m. 23 dec. 1989, Oradea, jud. Bihor), lucrător comercial, șef unitate Târgu-Jiu.

Împușcată în apropierea Aeroportului din Oradea. Decedată în legătură cu evenimentele.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Gorj.*

V.M.

TĂNASE TOADER COSTICĂ (n. 15 iun. 1951, Puiești, jud. Buzău - m. 28 mart. 1990, București), subofițer MI.

A facut un șoc nervos în ziua de 23 dec. 1989 în timpul unei misiuni de pază a Academiei de la Băneasa. A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TĂPLEANU NICOLAE MIRCEA (n. 23 iul. 1957, Bocșa Vasiovei, jud. Caraș-Severin - m. 24 dec. 1989, Reșița, jud. Caraș-Severin), lucrător la PTTR.

Împușcat în timp ce asigura paza sediul Poștei din Reșița. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

TĂȘALĂ MANASIE REMUS-MARIAN (n. 06 mai 1966, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), sculer-matrițer la Dacia-Service, Timișoara.

Împușcat în cap, după ce fusese rănit superficial la gât în Piața „700", de către un subofițer MApN și doi militari în termen (neidentificați). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

TĂTARU MARIN VASILE (n. 12 mai 1966, Glodeanu Sărat, jud. Buzău - m. 25 dec. 1989, București), conducător auto.

Rănit, la data de 23 dec. 1989, prin împușcare, în zona Pieței Dorobanți; decedat la Spitalul Grigore Alexandrescu. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TĂTĂRANU NECULAI MARIA (n. 27 ian. 1931, Zărnești, jud. Buzău - m. 28 dec. 1989, București), asistentă medicală la Stația de Salvare Buzău.

Împușcată în abdomen, în data de 25 dec. 1989, la intrarea în UM 01671 Buzău, în salvarea cu care se ducea să ia răniți. A decedat la Spitalul Fundeni din București. A fost declarată erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

TÂRGOVIȘTE, municipiu, reședința jud. Dâmbovița, pe r. Ialomița, la ieșirea acestuia din zona dealurilor subcarpatice. Menționat documentar pentru prima dată în 1396, ca reședință domnească. Situat la încrucișarea unor drumuri comerciale, orașul a fost în sec. XV-XVII, alternând în această funcție cu orașul București, capitală a Țării Românești și cel ami important centru economic, administrativ și cultural al țării.

O nouă perioadă de dezvoltare a orașului are loc în epoca contemporană. Metalurgie (oțeluri speciale); construcții de material rulant feroviar și rutier, de utilaj petrolier, de strunguri, de automacarale și diverse construcții metalice, fabrică de becuri („Romlux"), de spirt și drojdie, prelucrare a lemnului. Monumente: Biserica Domnească, ruinele cetății domnești, Turnul Chindiei, Mitropolia, case vechi. Muzeu istoric. Muzeul tiparului și al cărții vechi românești. 98.117 locuitori (1992). În ziua de 22 dec. 1989, la ora 13.00, în fața *Comitetului Județean de Partid Dâmbovița*, manifestanții scandează lozinci antidictatoriale.

O parte dintre ei se îndreaptă spre sediul *Inspectoratului Județean al MI* și al miliției municipale, unde pătrund și aruncă portretele lui Nicolae Ceaușescu, luând clădirea sub pază. La ora 13.50, miliția județeană este înștiințată că Nicolae și Elena Ceaușescu se află în zona Centrului de Protecție a Plantelor din apropierea municipiului. Ei sunt preluați de către un echipaj al miliției și duși în pădurea Rățoaia, iar de acolo, pentru un scurt timp, la sediul Inspectoratului Județean al MI, pentru ca apoi să fie transferați la cazarma unei unități militare (UM 01417 Târgoviște) și puși sub pază severă. Comandantul unității militare, col. Andrei Kemenici, raportează gl. Victor Stănculescu despre arestarea lui Nicolae și Elena Ceaușescu, iar acesta ordonă întărirea dispozitivului de pază și luarea unor măsuri de dezinformare în ceea ce privește locul de reținere. Unitățile de artilerie antiaeriană din zona municipiului sunt trecute în starea de pregătire de luptă, cu ordin expres de a deschide foc asupra țintelor aeriene. În noaptea de 22/23 dec. 1989, la ora 0.15, persoane neidentificate deschid foc asupra cazarmei unde se aflau Nicolae și Elena Ceaușescu, rănind patru militari. Spre dimineață, la ora 5.45, printr-un mesaj telefonic anonim, se cerea comandantului cazărmii să-i predea de urgență pe Nicolae și Elena Ceaușescu, în caz contrar, în 30 de minute unitatea militară va fi distrusă, la fel ca și întregul oraș. Peste o oră, persoane necunoscute au deschis foc asupra unității, rănind un militar. În dimineața zilei următoare, 24 dec. 1989, persoane neidentificate au dechis foc asupra cazărmii, unde au fost răniți doi militari, unul dintre aceștia, decedând ulterior. La

25 dec. 1989, în incinta cazărmii, un Tribunal Militar Excepţional, venit de la Bucureşti îi judecă pe Nicolae şi Elena Ceauşescu şi îi condamnă la moarte, cei doi fiind executaţi, prin împuşcare, la ora 14.50. La ora 20.45, populaţia României era informată despre judecarea, condamnarea şi executarea soţilor Ceauşescu, printr-un comunicat prezentat la televiziune. Municipiul Târgovişte a fost declarat **Oraş-martir al Revoluţiei din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 138/30.12.1994*, publicată în *M.Of. nr. 368/30.12.1994*.

Gh. S.

TÂRGU-MUREŞ, municipiu, reşedinţă a jud. Mureş, pe valea r. Mureş. Menţionat documentar pentru prima oară în anul 1332. Din 1757 principalul centru judecătoresc al Transilvaniei. La sfârşitul sec. al XVIII-lea este întemeiată aici o Societate de lingvistică (1791-1810), iar Samuel Teleki, cancelarul Transilvaniei înfiinţează o mare bibliotecă (1804), care cuprinde numeroase incunabule, manuscrise şi cărţi rare. În epoca contemporană a devenit un important centru industrial, comercial şi cultural. Industrie constructoare de maşini produce cca. 90 sortimente de articole electrocasnice, peste 200 tipuri de cabluri şi cordoane pentru instalaţii de telecomunicaţii, cabluri şi conductori electrici şi piese de schimb, maşini şi utilaje pentru industria uşoară, utilaje pentru construcţii şi pentru industria de materiale de construcţie, aparate de uz casnic, produse metalice de larg consum, produse chimice, materiale de construcţii, întreprinderi de prelucrare a lemnului, textile, pielărie, încălţăminte, marochinărie, produse alimentare, antrepozite frigorifice. Bază ştiinţifică a Academiei Române, un institut de învăţământ superior, un institut de teatru, un institut medico-farmaceutic, teatru dramatic cu secţii în limba română şi limba maghiară. Muzee de istorie şi de artă. Monumente istorice. 164.445 locuitori (1992). Data de 21 dec. 1989 a fost o zi hotărâtoare în decursul evenimentelor revoluţionare din zonă. Dimineţa comandamentele militare din Târgu-Mureş primesc ordin să scoată subunităţi în oraş pentru a bloca coloanele de manifestanţi să ajungă la sediul Comitetului Judeţean. Manifestanţii, muncitori veniţi din diferite întreprinderi, şi-au făcut deja apariţia în centrul oraşului. Miile de oameni adunaţi în faţa sediului Consiliului Judeţean au strigat lozinci anticeauşiste şi şi-au manifestat simpatia faţă de timişoreni. Între timp în jurul orei 15.00 ministrul Apărării Naţionale va aproba scoaterea în stradă a subunităţilor militare. Dispozitivele din zonă erau alcătuite din militari MApN, având asupra lor armamne-

tul de infanterie. În dispozitiv se mai aflau militari din trupele de securitate, cadre de miliție echipate și dotate corespunzător, o subunitate a USLA și pompierii militari.

După amiază au avut loc primele ciocniri între manifestanți și dispozitivele de apărare din Târgu-Mureș. Trupele Ministerului de Interne au intervenit în forță, cu ajutorul tunurilor de apă ale unităților de pompieri pentru dispersarea manifestanților, eliberând zona Comitetului Județean de partid până la ora 19.30. Spre seară spiritele s-au încins, manifestanții devenind mai curajoși și mai agresivi aruncând cu pietre, sticle, bare de fier spre dispozitivele de „ordine" din oraș. În aceste condiții s-au tras primele focuri de avertisment apoi au căzut și primele victime. Majoritatea răniților au fost transportați la spital de către ofițeri. Organele de securitate au făcut zeci de arestări. În seara zilei de 21 dec. 1989, au fost arestați circa 70-80 de oameni dintre manifestanți care au fost transportați la sediul Securității cu mașini ARO, bătuți cu bestialitate și închiși în celule. La spitalul județean din Târgu Mureș au mai fost tratați 18 răniți, numărul răniților fiind însă mult mai mare. În dinineața zilei de 22 dec. 1989, manifestanții și-au făcut iarăși apariția în centrul orșului Târgu-Mureș într-un număr și mai mare. Károly Király a fost solicitat de reprezentanții muncitorilor de la fabrica de piele, de conserve, de la Combintul Azomureș și de la ILEFOR să accepte poziția de lider în acțiunile lor de protest. Király a acceptat chemarea muncitorilor și a început marșul acestora din zona industrială, spre centrul orașului. Lumea scanda în două limbi *„Haideți cu noi, Király e cu noi!", „Gyertek velünk, Király velünk!"*. În drum spre centru, s-au clarificat și primele cerințe ale manifestanților: demisia lui Ceaușescu, desființarea organelor Securității și ale Miliției, dreptate pentru fiecare cetățean, indiferent de naționalitate, grevă totală până la căderea lui Ceaușescu, solidaritate cu Timișoara și crearea a unui forum pentru manifestanți denumit *„Forumul Frăția"*.

În fața Comitetului Județean, păzit de dispozitivele de apărare, Király, înconjurat de un zid viu de oameni, format pentru împiedica o evantuală tentativă de a fi împușcat, a ținut un discurs. După fuga lui Ceușescu și retargerea trupelor, primul secretar al județului Mureș, precum și ceilalți nomenclaturiști au părăsit sediile. Manifestanții au pătruns în sediul comitetului județean de partid, au devastat mobilierul, au aruncat afară și au incendiat cărți, materiale propagandistice și portretele dictatorului.

Un grup de protestatri s-a îndreptat spre sediul Securității, unde i-au eliberat pe cei arestați în seara zilei de 21 dec. 1989. În acest *vid de putere* intervenit după retragerea armatei au început să activeze câțiva lideri din fabrici și instituții, veniți odată cu manifestanții. Între timp au revenit trupele armatei care, colaborând cu grupările muncitorești, au organizat paza și apărarea principalelor clădiri și obiective. În cursul zilei de 22 dec., după amiază, studioul teritorial de radio Târgu-Mureș și-a reluat activitatea și a transmis emisiuni în limba maghiară și română. În perspectiva viitorului politic al județului Mureș s-a format un nucleu în jurul lui Károly Király, care se autolegitimia ca și alesul și trimisul muncitorimii. În jurul lui a început să se formeze noua conducere județeană. Király a dat un comunicat în cele două ziare (*„Cuvântul liber”* în limba română și *„Népújság”* în limba maghiară) în numele Forumului cetățenesc „Frăția.” Frăția a cerut cetățenilor să-și păstreze calmul și liniștea, să colaboreze cu armata și să meargă la lucru și să se abțină de la manifestări violente de ură și de răzbunare, să urmeze și să respecte indicațiile noilor autorități instaurate în capitală. În seara zilei de 22 dec. 1989, noul lider județean, a avut o întâlnire cu reprezentanții armatei, securității și ai miliției unde s-a clarificat, în baza ordinelor din București, ca Miliția și Securitatea să se subordoneze armatei. În dimineața zilei de 23 dec. a avut loc, prima adunare populară liberă, în centrul orașului Târgu-Mureș. Au luat cuvântul: Károly Király care a rugat mulțimea *„să ne apucăm de treabă, să nu tragem la răspundere pe nimeni, să nu permitem distrugerea bunurilor materiale”* și a declarat faptul că toți locuitorii județului primesc zi liberă luni pentru sărbătorirea Crăciunului.

Toți cei care au luat cuvântul au făcut un îndemn la unitate, demnitate la păstrarea calmului și au cerut reluarea activității în uzine și fabrici pentru a începe reconstrucția. Tot în această zi, în locul celor două ziare ale comitetului județean Mureș al PCR, *„Steaua Roșie"* și *„Vörös Zászló"* (Steaua Roșie) au apărut *„Cuvântul liber"* și *„Népújság"* (Ziarul Poporului). La 23 dec. 1989, după amiază, s-a format noul organ de conducere al județului: Consiliul Județean Provizoru al Frontului Salvării Naționale (CJP FSN), care a acceptat necondiționat noua putere din București. După lungi și grele tratative, de multe ori umbrite și de neîncrederea reciprocă între cele două etnii, s-a întocmit prima listă cu reprezentanții noului organ de conducere. Lista lungă a membrilor era alcătută din reprezentanții fabricilor, uzinelor, ai instituțiilor culturale mai importante, reprezentanții aramatei, ai bisericilor istorice și nu lipseau în prima fază nici cei care s-au autodelegat drept membrii noii conduceri. Membrii consiliului județean Mureș al FSN din 23 decembrie erau: Banciu Maria (judecător), Bancu Emilian (chirurg), Báthori István (lăcătuș), Béres András (prof. univ), Bíro Helén (pedagoagă), Blasech Adrian (tehnician), Bota Mihai (maior), Ceușan Alexandru (profesor), Chincișan Ioan (inginer), Cătărig Ioan (inginer), Ceuca Cornel (jurist), Csurkuly Sándor (muncitor), Cojocaru Constantin (comandant), Colceriu Anton (colonel), Csibi János (pompier), Dunca Ioan Ștefan (avocat), Dăneșan Ioan (economist), Dobre Enacu (pompier), Făgăraș Angela (lucrător comercial), Fülöp Dénes (preot reformat), Florian Aurel (pensionar), Farkas Gyula (sudor), Demeter András (student), Fânaru Constantin Adrian (lăcătuș), Fodor Elek (operator), Gudiu Mircea (sculer), Grecu Gheorge (prof. univ), Hajdu István (cercetător științific), Hunyadi András (regizor), Ilyés Kinga (actor), Jakabffy Attila (inginer), Gâlea Valer (inginer), Gampe Árpád (programator), Gheorghe Cornel (inginer), Kiss András (economist), Kádár Tünde Ildikó (silvicultor), Kocsis Sándor (student), Körmöczky Zoltán (inginer), Incze Edmond (electrician), Moldovan Sorin (muncitor), Király Károly (inginer), Man Nistor (profesor), Moldovan Florin (student), Kincses Előd (avocat),

Markó Béla (scriitor), Ballai Sándor (zugrav), Szepessy László (laborant), Szabó György (medic), Șuteu Mirecea (subinginer), Szabó László (pompier), Scrieciu Ioan (general maior), Szász István (muncitor), Sasu Emil (economist), Sin Mihai (scriitor), Sütő András (scriitor), Pol Vasile (muncitor), Rădescu Vlad (actor), Pop Dorel (inginer), Todea Alexandru (preot), Olaru Dana (studentă), Tzala Gerhard (lăcătuș), Pol Mircea (maestru), Oltyán László (scriitor), Teodorescu Adrian (merceolog), Timár Ferencz (tehnician), Mihály József (frezor), Vasluian Ioan (inginer), Vodă Eugen (subinginer), Popa Emanoil (subinginer), Tőkés András (profesor), Pleșa Octavian (medic), Walter Iosif (economist), Jenei Jozsef (lăcătuș), Târnăveanu Emil (inginer), Faluvégi Attila (mecanic), Mal Ionel (muncitor). Sâmbătă, 23 dec. 1989, până la ora prânzului s-a constituit pe lângă *Consiliul județean Pprovizoriu de Salvare Națională, Comitetul pentru aprovizionarea populației*, au fost stabiliți specialiști care să răspundă pentru soarta agriculturii, s-a constituit comitetul pentru sănătate și asistență socială, o comisie de medici care vor distribui ajutoarele și medicamentele venite din Ungaria. Membrii consiliului județean au primit legitimații speciale și aveau liberă intrare oriunde. Lista mebrilor consiliului a ramas însă deschisă. Într-un comunicat dat ziarelor se putea citi: *„Oamenii, membrii fiecărui colectiv de muncă, fiecărei instituții îi cunosc pe cei valoroși, pe specialiștii care și-au făcut datoria chiar și în dauna piedicilor pe care potentații unui partid de tristă amintire le-au pus. Acești oameni trebuie cooptați"*. În ziua de 24 dec. 1989 s-a format și Consiliul municipal al FSN care avea 37 de membri din care, cinci militari. Municipiul Târgu-Mureș a fost declarat **Oraș-martir al Revoluției din decembrie 1989,** *cf. Legii nr. 4/22.02.2000*, publicată în *M. Of. nr. 84/24.02.1994*.

N.C.Z.

TELECEAN ILIE (n. 14 mart. 1972, ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor la CAP Periam.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

TEODORASCMARIUSCRISTIAN (n. 19 dec. 1965, București - m. 23 dec. 1989), București, operator la Oficiul de Calcul.

Împușcat în zona cervicală în apropierea Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

TEODORESCU FLORIN (n. 03 sept. 1962, Cugir, jud. Alba - m. 23 dec. 1989, Cugir, jud. Alba), inginer.

Împușcat în timp ce apăra întreprinderea. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

THATCHER MARGARET (n. 13 oct. 1925), om politic britanic. Lider al Partidului Conservator din 1975. Prim-ministru al Marii Britanii din 1979. Prima femeie din Europa care devine șef al guvernului.

La 22 dec. 1989, îi felicită pe români, pe care îi considerră *„adevărați eroi, pentru curajul de care au dat dovadă"*, apreciază că ei participă la unul din cele mai importante capitole ale istoriei lor și își exprimă speranța că noua conducere a României *„va urma exemplul celorlalte țări și va efectua alegeri libere în țară. Aceasta este o noutate minunată pentru poporul României, pentru noi toți. 1989 s-a dovedit a fi un an istoric, cel mai fantastic dintre toți"*.

Gh. S.

THEODORESCU RĂZVAN EMIL (n. 22 mai 1939, București) istoric, profesor universitar, membru al Academiei Române, om politic.

A lucrat ca cercetător științific la Institutul de Istoria Artei al Academiei Române (1963-1987). Din 1972 și până în 1977 a ocupat funcția de director adjunct științific al Institutului de Istoria Artei. A participat, alături de arhitectul Grigore Ionescu și istoricul Dinu Giurescu, la campania lansată împotriva programului de sistematizare urbană și rurală, printr-o scrisoare trimisă Secției de Presă și Propagandă a CC al PCR, la 14 dec. 1984, cerând oprirea demolărilor. O lună mai târziu, protestul a fost reluat, prin trimiterea aceleași scrisori, de această dată împreună cu noi semnături – arheologii Dionisie Pippidi și Radu Popa, istoricul de artă Vasile Drăguț și arhitectul Aurelian Trișcu. O a treia încercare a venit, tot fără succes, în 22 oct. 1985, purtând și adeziunile lui Vasile Drăguț și Virgil Cândea, ultimul fiind și conducătorul unui cunoscut organism de propagandă în rândul emigrației române – Asociația „România". În 22 dec. 1989 a manifestat, în stradă, împotriva regimului comunist. Din cunoscutul studio 4 al Televiziunii Române a lansat o chemare de apărare a patrimoniului cultural național, care *„a fost spoliat, care trebuie recuperat de noi, pus în muzee, iubit și prețuit, ca un semn de istorie care nu poate să fie niciodată, dar absolut niciodată confiscat"*. Ulterior, a fost invitat să preia conducerea obiectivului *„casa Ceaușescu"* din strada Primăverii, împreună cu un reprezentant al armatei.

T.S S.

TIAN NICULAE FLORIAN (n. 15 febr. 1973, Dor Mărunt, jud. Călărași - m. 23 dec. 1989, București), elev la Liceul Industrial „Arta Aplicată", București.

Rănit, prin împușcare, în zona Televiziunii Române; decedat pe timpul transportului către Spitalul Grivița. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TICU ION ȘTEFAN (n. 13 febr. 1976, ?, jud. Ialomița - m. 24

dec. 1989, Malu/Sfântu Gheorghe, jud. Ialomița), elev.

Strivit de un tanc. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

TIBESCU GHEORGHE (n. ? 1951, ? - m. 23 dec. 1989, Brașov), controlor de bilete.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

TIHTAN TEODORA (n. ? 1968, ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

TIMIȘOARA, municipiu în V României, pe canalul Bega, reședința jud Timiș. Prima mențiune documentară datează din 1212. Distrus de tătari în 1241, orașul este refăcut și devine, începând cu sec. al XIV-lea unul dintre cele mai importante centre economice și militare ale Transilvaniei. Aici a avut loc o bătălie decisivă în 1514 între țăranii conduși de Gheorghe Doja și armata voievodului Transilvaniei. Cucerită de turci în 1552, **T.** este transformată în reședință a pașalâcului cu același nume. În 1716 este cucerită de la turci de armata austriacă comandată de Eugeniu de Savoia, devenind capitala Banatului Timișoarei. În epoca contemporană a devenit unul dintre cele mai importante centre industriale, social-științifice și culturale ale țării. Construcții de mașini și utilaj greu de la excavatoare gigant pentru exploatarea cărbunelui până la turnătorie; motoare Diesel; motoare elec-

trice etc., produse metalice de larg consum, electrotehnice și electrice; chimice, materiale de construcții, prelucrare a lemnului; întreprinderi textile, lână, mătase, filaturi, tricotaje, pielărie, încălțăminte și marochinărie, produse alimentare. O bază științifică a Academiei Române, pstru instituții de învățământ superior. Operă de stat, trei teatre dramatice (român, german, maghiar), teatru de păpuși, Filarmonica de Stat „Banatul", case de cultură, bibliotreci, muzee etc. Monumente: Castelul Huniazilor (sec. XIV-XV, refăcut în 1856), care adăpostește Muzeul Banatului, Casa prințului Eugeniu de Savoia (sec. XVIII), vechea primărie și vechea prefectură (sec. XVIII), Catedrala Ortodoxă (sec. XX), Muzeul de artă medievală, Clădirea Operei. 308.258 locuitori (1984). Începutul revoltei timișorenilor s-a produs în după-amiaza zilei de 16 dec. 1989, în Piața Maria, în apropierea casei pastorului László Tőkés. În jurul orelor 19 s-au oprit tramvaiele și s-a strigat pentru prima dată „Jos Ceaușescu", lozincă incendiară ce a marcat trecerea de la o acțiune de solidarizare cu pastorul Tőkés, expresie a unui civism recunoscut timișorenilor, la o revoltă anticeaușistă, expresie a răbufnirii nemulțumirilor față de un regim agresiv și dictatorial. Atunci s-a aprins scânteia revoltei și tot atunci a încetat rolul jucat de pastorul Tőkés în derularea evenimentelor din Timișoara.

Or, cei care au aprins această scânteie oprind tramvaiele și strigând lozinca cea mai dragă românilor în dec. 1989, nu au fost agenți străini, ci Ion Monoran și Daniel Zăgănescu. Sămânța revoltei a fost aruncată într-un sol fertil, pentru că altfel, chiar dacă toate serviciile secrete din lume și-ar fi dat mâna cu o parte a Securității „trădătoare" pentru a-l înlătura pe Ceaușescu, timișorenii nu-și riscau viața și libertatea doar pentru a fi pe placul unor complotiști străini sau autohtoni. După ora 19, în **Piața Maria** situația era scăpată de sub control, circulația era oprită, numărul demonstranților era în continuă creștere (peste 2000), iar atitudinea lor era fără echivoc potrivnică regimului ceaușist. Fiind confruntate cu o situație fără precedent, autoritățile intervin în forță, fiind trimis un pluton de intervenție și mașini de pompieri. Protestatarii rezistă cu îndârjire, astfel că încercarea forțelor represive de a-i împrăștia și de a restabili ordinea eșuează, în ciuda fap-

tului că Ceaușescu i-a cerut primului-secretar al Comitetului Județean PCR Timiș, Radu Bălan, să rezolve situația într-o oră. Prinzând curaj, o coloană de demonstranți s-a îndreptat spre **Comitetul Județean de Partid**, unde sparg geamurile și încearcă să smulgă însemnele comunismului. Văzând că forțele de care dispunea la acea oră nu făceau față mulțimii, primul secretar solicită Inspectoratului Județean Timiș al Ministerului de Interne să trimită noi forțe. Pentru apărarea sediului și împrăștierea demonstranților este trimis un pluton din subunitatea antiteroristă (USLA) echipați cu salopete, scuturi, bastoane și căști, care folosind inclusiv fiole lacrimogene au reușit să restabilească ordinea. La ora 20.45, primul secretar i-a cerut locotenent-colonelului Constantin Zeca, înlocuitorul comandantului Marii Unități Mecanizate, să scoată trupe și tehnică de luptă pentru a participa, împreună cu organele Ministerului de Interne, la restabilirea ordinii în oraș. În urma ordinului dat de generalul Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale, vor fi scoase în oraș 24 de patrule a câte 10 militari fiecare, înarmați, dar fără muniție. Demonstranții s-au regrupat în **Piața Maria** și de acolo au pornit, peste pod, la Catedrală, după orele 23, la îndemnul lui Sorin Oprea, mecanic la Electrometal Timișoara. În drum spre Catedrală, toate panourile cu lozincile ceaușiste erau spulberate. Ajunși după miezul nopții în fața Catedralei, cei aproape 10000 de manifestanți au cântat *„Hora Unirii"* și *„Deșteaptă-te, române!"* și au scandat, pentru prima dată *„Jos comunismul!"*. De aici, demonstranții au hotărât să se deplaseze spre cartierele dens populate - Circumvalațiunii, Calea Aradului și Calea Lipovei – pentru a face o demonstrație de forță și curaj, a-i chema și pe alți timișoreni să li se alăture și apoi, cu efective sporite să se reîntoarcă la Catedrală. Deoarece coloanele de demonstranți mărșăluiau pe străzile orașului trecând prin cele mai importante zone, în jurul orei 3, Bălan a ordonat *„să se intervină cu toate forțele pentru a-i dispersa pe manifestanți și apoi să fie arestați cei ce vor fi găsiți umblând prin oraș"*. Într-adevăr, în urma intervenției forțelor represive, demonstranții au fost împrăștiați, operându-se până spre dimineață peste 200 de arestări.

La primele ore ale zilei de duminică, Timișoara arăta ca un oraș asediat și devastat. Se înlocuiau geamurile de la vitrinele sparte, iar ti-

mișorenii colindau orașul, ocolind barajele forțelor postate în stradă în diverse locuri, comentând, în grupuri, evenimentele petrecute în ziua precedentă. Liniștea restabilită în dimineața zilei de 17 dec. va fi tulburată de o defilare a subunităților militare, cu fanfară, drapel de luptă și armament fără muniție – ordonată de Ceaușescu –, defilare ce se dorea a fi o demonstrație de forță pentru a descuraja orice acțiune protestatară. În realitate, defilarea a oferit timișorenilor pretextul de a se aduna din nou și a-și exprima protestul față de regim. Pe la orele prânzului, Ceaușescu l-a sunat de mai multe ori pe Bălan pentru a se informa atât de modul în care a decurs defilarea armatei, cât și de comportamentul timișorenilor adunați în **Piața Operei**. Deși l-a informat că totul a decurs normal și situația era sub control, la scurt timp Bălan avea să vadă mii de timișoreni ce se îndreptau spre sediul Județenei de Partid. Oficialitățile locale, nu numai că nu acceptă dialogul cu demonstranții, în marea lor majoritate pașnici, dar și ordonă ca mulțimea să fie împrăștiată cu gaze lacrimogene și jeturi de apă din două autocisterne. În această situație, o parte dintre demonstranți atacă sediul cu pietre și sticle incendiare, pătrund în interior și devastează birourile de la parter. Aflând că sediul județenei de partid a fost devastat, Ceaușescu i-a ordonat să reocupe sediul, să mobilizeze întregul activ de partid și să-l aștepte pe Ion Coman, care va veni cu un grup de 7 generali și 3 colonei de la MApN și MAI, pentru a restabili ordinea. La scurt timp, Milea ordonă, prin telefon, comandanților celor două mari unități din Timișoara să trimită noi efective la cele mai importante obiective din oraș: Județeana de Partid, hotelul „Continental", Poșta, Banca și depozitul de armament al gărzilor patriotice. Pentru că numărul demonstranților era în creștere, Milea revine cu noi ordine cerând ca 7 TAB-uri și 10 tancuri de instrucție să fie trimise la **Comitetul Județean de Partid** și la comandamentul Marii Unități. Apariția tancurilor pe străzile orașului a scos și mai multă lume din casă și i-a determinat pe mulți timișoreni să intervină pentru a opri represiunea. Câteva tancuri au fost blocate, legate cu lanțurile de șinele de tramvai și vizoarele conductorilor acoperite cu vopsea, iar altora li s-au spart butoaiele cu motorină. Pentru a identifica rapid direcțiile de deplasare ale coloanelor de demonstranți vor fi trimise două elicoptere de la UM 01875 Caransebeș, iar în jurul orei 15, comandantul Marii Unități Mecanizate a fost înștiințat că spre Timișoara se îndreaptă efective din UM 01233 Buziaș, 01140 Lugoj și 01380 Arad. Confruntarea demonstranților cu forțele represive a fost

dramatică, numai în centrul orașului, în jurul **Catedralei** și în **Piața Operei**, înregistrându-se 21 de morți și aproape 100 de răniți. La **Catedrală** s-a tras asupra demonstranților după ora 19, când deja se terminaseră acțiunile de devastare a magazinelor situate în zonă și chiar incendiile fuseseră stinse, iar demonstranții începuseră să se retragă. Nici o instituție importantă a regimului nu era atacată și nici un militar al armatei române nu era amenințat și totuși s-a tras. La început au fost focuri de avertisment, fără prea mult efect asupra mulțimii, care căuta să se îmbărbăteze scandând lozinci: *„Nu fugiți!", „Nu fiți lași!", „Jos Ceaușescu!", „Libertate!", „Soldați, nu trageți în frații voștri!", „Și voi sunteți copiii noștri!"*. După câteva minute s-a tras direct asupra mulțimii cu muniție de război. Confruntări similare s-au înregistrat și în alte cartiere ale orașului: Calea Lipovei, Calea Aradului, Piața Traian, Băile Neptun, Calea Girocului și zona Buziașului până spre orele 3. De aceea, ziua de 17 dec. 1989 a fost considerată, cu deplin temei, *„cea mai cumplită zi din istoria orașului Timișoara"*, sau *„ziua celor opt bătălii ale timișorenilor cu dictatura"*. Prețul plătit de timișoreni pentru curajul de a înfrunta regimul lui Ceaușescu a fost înfricoșător și fără precedent în istoria contemporană a României: peste 60 de morți și peste 200 de răniți. În 18 dec. 1989, în jurul orei 9, a început la sediul municipal de partid o ședință de analiză și informare cu directorii și secretarii de partid din întreprinderile și instituțiile orașului, care trebuiau să aducă și situația cu prezența oamenilor la lucru. Vorbitorii, primul secretar al Comitetului Județean de Partid, Radu Bălan și foștii prim secretari Ilie Matei și Cornel Pacoste, au înfierat acțiunile zilei precedente punându-le pe seama unor „huligani" și „derbedei" care au atras de partea lor copii și femei, pe care i-au îmbătat și i-au drogat. După ora 15, grupuri de tineri venind dinspre Spitalul de Copii s-au oprit pe platoul din fața Catedralei. În scurt timp, treptele Catedralei erau pline de tineri cu lumânări aprinse, care au început să strige lozinci anticeaușiste. Atunci s-a tras asupra tinerilor, fiind ucis Sorin Leia, care flutura un drapel cu stema decupată, și încă 2 tineri, iar alți 4 fiind răniți. În jurul orei 23, la sediul Inspectoratului Ministerului de Interne a sosit o autoizotermă de la Autobaza COMTIM. De aici, a fost trimisă la Spitalul Județean, unde 6 ofițeri de miliție au încărcat 40 de cadavre de la morga spitalului. În jurul orei 5, autoizoterma, conform planului stabilit, a plecat spre București, unde cadavrele au fost incinerate la Crematoriul „Cenușa". În dimineața zilei de 19 dec. 1989, muncitorii de la Întreprinderea ELBA refuză să înceapă lucrul

intrând de fapt în grevă generală în ciuda intervențiilor primarului Petru Moț și primului secretar Radu Bălan. Aceștia conștientizează că manifestația muncitorilor avea atât un caracter social, cât și unul evident politic. În 20 dec. 1989, starea de spirit a orașului revoltat s-a schimbat radical prin intrarea în greva generală a muncitorilor de la toate marile întreprinderi timișorene - UMT, AEM, Electrotimiș, ELBA, Solventul, Electromotor etc. Autoritățile comuniste nu se mai confruntă cu „huligani" și „derbedei" vânduți „agenturilor străine", ci cu însăși clasa muncitoare, atunci cu adevărat revoluționară. Zecile de mii de muncitori încolonați și disciplinați, dar hotărâți și mai siguri ca niciodată că nu mai pot da înapoi, paralizează reacția autorităților comuniste și determină fraternizarea multor militari cu demonstranții. Din aceste considerente și pentru a se evita incidente cu consecințe nebănuite, Ștefan Gușă a ordonat retragerea tuturor efectivelor și tehnicii militare aflate în oraș în cazărmi.

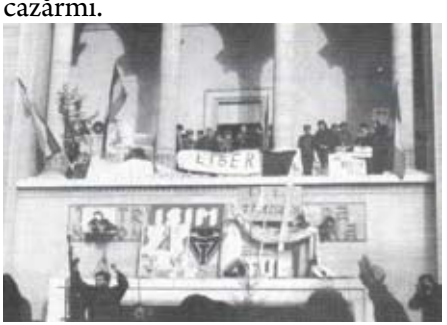

La orele prânzului aproape toată Timișoara era în stradă, în **Piața Operei** sau în fața Județenei de Partid, unde în 20 dec. 1989 se vor constitui cele două nuclee de conducere a revoltei timișorenilor. În jurul orei 13, din inițiativa lui Lorin Fortuna, un grup de revoluționari urcă la balconul Operei, unde iau hotărârea de a constitui un comitet de coordonare și conducere. Comitetul constituit în foaier a formulat un program de revendicări minimale, pe baza căruia să poarte tratative cu reprezentanții puterii comuniste și a ales un birou permanent format din Lorin Fortuna (președinte), Claudiu Iordache (vicepreședinte), Maria Trăistaru (secretară), precum și Ioan Chiș și Nicolae Bădilescu, ca membri. Astfel, în jurul orei 14, Lorin Fortuna anunța în fața a peste 50.000 de demonstranți constituirea primei formațiuni politice libere, Frontul Democrat Român ce-și va schimba în scurt timp denumirea în Frontul Democratic Român. În după-amiaza zilei de 20 dec. 1989, Timișoara devenea primul oraș liber din România, iar liderii Frontului Democratic Român au lansat un apel către toate orașele țării de a urma exemplul Timișoarei. La ora 14,30, sosește la Timișoara, cu un avion special, Constantin Dăscălescu, primul ministru, însoțit de Emil Bobu și de trei miniștri, fiind așteptați la Județeana de Partid de reprezentan-

ții puterii locale, de Ion Coman, dar și de zeci de mii de timișoreni, care scandau lozinci împotriva regimului dictatorial.

La scurt timp după sosire, la presiunea demonstranților, Dăscălescu începe „negocierile" cu o delegație a celor din stradă formată din 13 revoluționari. Aceștia se vor constitui într-un Comitet cetățenesc, ce va reprezenta al doilea nucleu de conducere a revoltei timișorenilor. După schimburi dure de replici între primul ministru și revoluționarii Ioan Savu, Ioan Marcu, Sorin Oprea, Petre Petrișor, Mircea Mureșanu etc., de neimaginat cu doar o săptămână în urmă, se structurează un set de revendicări: abdicarea dictatorului, demisia guvernului, eliberarea arestaților, restituirea morților familiilor pentru a fi îngropați creștinește, alegeri libere etc. Revendicările, transcrise de Ioan Savu, vor fi prezentate mulțimii de către Petre Petrișor și vor fi comunicate, împreună cu numele liderilor, Consulatului iugoslav pentru a fi difuzate în exterior. În jurul orei 18, o delegație a FDR, formată din Lorin Fortuna, Claudiu Iordache, Nicolae Bădilescu, Mihaela Munteanu etc. vine în sediul Județenei de Partid pentru a participa la tratativele cu reprezentanții guvernului. Revendicările lor erau aproape similare cu cele transcrise de Savu, cea mai importantă fiind demiterea lui Ceaușescu. Evident că Dăscălescu nu a avut curajul să-i comunice dictatorului dorința cea mai fierbinte a timișorenilor, astfel că negocierile cu reprezentanții guvernului au eșuat. Singurele revendicări acceptate au fost cele referitoare la eliberarea celor arestați – o parte dintre ei vor veni în cursul serii în Piața Operei – și restituirea morților. În cursul serii, Ceaușescu rostește la Radio și Televiziune o cuvântare prin care înfierează Timișoara, apoi declară Starea de Necesitate pe întreg teritoriul județului Timiș. Erau măsuri disperate și fără efect deoarece în acel moment Timișoara era primul oraș liber din România. Comitetul Frontului Democratic Român, în componența căruia intraseră și reprezentanți din Comitetul cetățenesc, avea deja un proiect politic și reprezentanți din toate marile întreprinderi timișorene care, a doua zi urmau să intre în grevă generală. În aceste condiții, revolta populară intră într-o nouă fază, transformându-se în revoluție. În noaptea de 20/21 dec.

1989 se redactează platforma-program intitulată **Proclamația Frontului Democratic Român** – primul document programatic al revoluției române din decembrie 1989, confirmând trecerea de la revoltă populară la revoluție. Proclamația consfințea existența unei noi forțe politice și propunea Guvernului realizarea unui dialog prin acceptarea unor revendicări: alegeri libere, libertatea cuvântului, presei, radioului și televiziunii, deschiderea granițelor, eliberarea deținuților și dizidenților politici, reforma învățământului, pedepsirea celor care au dat ordin să se tragă în demonstranți, restituirea morților familiilor, recunoașterea noii structuri politice etc. În final, se făcea un apel către toate localitățile țării de a urma exemplul Timișoarei și de a intra în grevă generală începând din 21 dec., până la victoria finală. La ora 9, Lorin Fortuna a citit pentru prima dată Proclamația în fața a peste 100.000 de timișoreni aflați în grevă generală, bucurându-se de o primire entuziastă, cu urale și ovații.

În dimineața zilei de 21 dec., Radu Bălan a chemat mai mulți activiști de partid, comunicându-le că din dispoziția lui Ion Coman urmau să organizeze o contrademonstrație muncitorească în **Piața Operei**. În ciuda încercărilor făcute și a deplasării militarilor în zona întreprinderilor menționate, intenția nu s-a putut finaliza, muncitorii fiind, majoritatea, în **Piața Operei.** Și mai răsunător a fost eșecul acțiunii de „tip mineriadă", prin care unități de gărzi patriotice din județele Mehedinți, Dolj și Olt, echipate cu uniforme specifice, înarmate cu ciomege special confecționate, și dirijate de către securiști au fost trimise cu trenuri speciale la Timișoara, pentru a acționa împotriva unor forțe de invazie ungurești și iugoslave, care încercau să ocupe Banatul și cărora li s-au alăturat „huligani" și „bețivi" din Timișoara. Aflând din timp de sosirea trenurilor speciale, cu ajutorul angajaților centralei telefonice CFR, conducerea FDR a putut să intervină și să zădărnicească aceste acțiuni. Unele trenuri au fost oprite pe parcurs și întoarse spre Oltenia, iar muncitorii ajunși în Timișoara s-au convins rapid că pe străzile orașului nu erau dușmani străini, ci confrați decișși să înlăture regimul lui Ceaușescu. De aceea, vor fraterniza cu timișorenii,

punând capăt ultimei tentative a dictatorului de a prelua controlul asupra orașului răzvrătit.

În dimineața zilei de 22 dec. 1989, peste 150.000 de timișoreni se aflau în Piața Operei, scandând lozinci împotriva regimului ceaușist și aplaudând discursurile celor de la balcon, printre care s-a numărat și maiorul Viorel Oancea, primul ofițer al armatei române care a trecut de partea revoluției. De aceea, vestea că dictatorul a fugit, a produs un entuziasm greu de descris, alinând în parte și durerea acelora care abia își îngropaseră morții sau încă sperau să-i găsească. Orașul Timișoara este declarat **Oraș Martir al Revoluției Române** cf. art. 2 din Decretul-Lege nr. 40/09.01.1990.

D. T.

TIMOFTE LĂCRĂMIOARA (n. ? 1970, ? - m. 21 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiş), muncitoare la IAT.

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

TIMOȘENCO GHEORGHE VANEA - VALENTIN (n. 27 iun. 1962, Berești Bistrița, jud. Bacău - m. 24 dec. București), muncitor.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bacău.*

V.M.

TINACUI VASILE VASILE (n. 27 febr. 1972, Drobeta Turnu-Severin, jud. Mehedinți - m. 23/24 dec. 1989, București), operator chimist.

Împușcat în cap și în gât în zona fostului sediu al CC al PCR. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 37/26.02. 2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 100/07.03.2000 Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Maramureș.*

V.M.

TINCU IOAN IOAN (n. 28 iul. 1957, Cotnari, jud. Iași - m. 23 dec. 1989, Brașov), șofer la ITA-CIAT Brașov.

Împușcat în cap, torace și membrele inferioare, în apropierea viaductului spre Zizin. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

TINERETUL LIBER, cotidian, apare la București în data de 22 decembrie 1989 și se desființează pe 3 aprilie 1997. Subintitulat: *Cotidian independent pentru toți tinerii din România*. În *Ediția Specială* din 22 decembrie 1989, se reproduc trei strofe din imnul *Deșteaptă-te, române!* urmat de apelul *Români, apărați Țara!* Din multitudinea de articole apărute în acele zile de jertfă și de lacrimi ale lui decembrie 1989 distigem câteva, apărute în această publicație: *Țara este a noastră! Să-i apărăm ființa națională! Dictatorul a fost alungat! Armata e cu Noi!* Din articolul program, aflăm că această publicație și-a luat denumirea de *Tineretul Liber*, ca omagiu adus tinerilor care s-au jertfit pentru libertate, după aproximativ 25 de ani de dictatură. Tineretul reprezenta pentru jurnaliștii acestei gazete, forță și puritate, progres și libertate.

S.R.

TISĂIANU TRAIAN NICOLAI (n. 20 oct. 1939, Viperești, jud. Buzău - m. 25 dec. 1989, Buzău), maistru la IJBPS-Mica Industrie din Buzău.

Împușcat în inimă, în incinta întreprinderii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

TÎRNOVEAN DUMITRU DUMITRU (n. 14 febr. 1965, Sibiu - m. 29 dec. 1989, Sibiu), electrician-întreținere la Cooperativa Gheața Sibiu.

Rănit, prin împușcare, în data de 22 dec. 1989, în fața UM 01606 Sibiu, de către ofițerul de serviciu al acestei unități (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

TOADER DAN (n. 18 iul. 1962, Mediaș, jud. Sibiu), inginer.

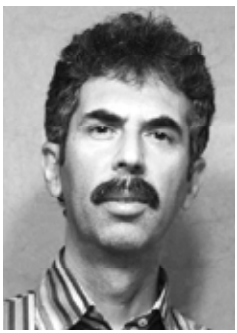

Când a izbucnit Revoluția era student la Sibiu. În decembrie 1989, în timpul asediului clădirii Inspectoratului Județean de Miliție Sibiu, a negociat cu comandantul acestuia, căutând o cale pașnică pentru preluarea controlului de către demonstranți. Înarmat sumar și însoțit de alți tineri, a organizat filtre cetățenești de control, a asigurat paza Spitalului județean, reușind să controleze podurile caselor din împrejurimi și să elimine orice amenințare asupra acestei instituții. A făcut parte din grupul de revoluționari care a ocupat Comitetul Județean al fostului PCR,

inclusiv biroul lui Nicu Ceaușescu, și a deținut timp de câteva zile controlul centrului de putere politică din județul Sibiu.

D. R.

TOADER DUMITRU AUREL-ALEXANDRU (n. 22 aug. 1954, Pogoanele, jud. Buzău - m. 23/24 dec. 1989, Buzău), muncitor.

Împușcat în sediul Comitetului Județean Buzău de către un ofițer de securitate (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

TOADER IULIAN (n. 29 apr. 1969, Bălăbănești, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, Brașov), militar în termen la UM 01090 Predeal.

Împușcat în cap ân apropierea Teatrului Dramatic din Brașov. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

TOBOȘ SILVICĂ (n. 08 apr. 1969, Galați - m. 26 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01026 București.

Împușcat în dispozititivul de apărare a sediului Ministerului Apărării Naționale. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Galați.*

V.M.

TODICĂ MIHAI NICOLAE (n. 25 febr. 1964, Gruiu, Sectorul Agricol Ilfov - m. 23 dec. 1989, București), muncitor.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;

V.M.

TODOROV MILAN MIROSLAV (n. 21 ian. 1964, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), încasator la GIGEL Timișoara.

Împușcat pe str. Vasile Alecsandri; decedat între Spitalul Militar și Spitalul Județean din Timișoara. Focul a fost executat de la etajul unei clădiri din zonă. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

TOKACS LASZLO-SZILARD (n. 22 nov. 1969, Corunca, jud. Mureș - m. 24 dec. 1989, București), ?

Împușcat în ceafă în zona unei unități militare.

V.M.

TÖKÉS LÁSZLÓ (n. 01 apri. 1952, Cluj - Napoca, jud. Cluj), pastor reformat.

A fost capelan la eparhiile reformate Braşov (1975) şi Dej (1977 - 1984), capelan şi pastor la parohia reformată din Timişoara (01 iun. 1986 - 1990). În urma publicării unui articol în care denunţa încălcarea drepturilor omului în România, a fost mutat disciplinar în comuna Sânpetru de Câmpie. A refuzat să se mute la noua parohie. La intervenţia Comisiei de Relaţii Externe a SUA i se aprobă încadrarea, ca preot reformat, la Timişoara. În acest timp, Securitatea „descoperă" că face spionaj în favoarea Ungariei. În 16 dec. 1989, încercarea organelor de Securitate de a-l ridica din casa parohială din strada Timotei Cipariu, din Timişoara, a generat protestul unui grup de enoriaşi maghiari, cărora li s-au alăturat credincioşi baptişti şi alţi timişoreni. În cele din urmă, pastorul acceptă să fie mutat, dar mulţimea continuă să supravegheze casa parohială. Se scandează lozinci. Forţele de ordine intervin. Grupurile de manifestanţi îşi continuă protestele pe străzile Timişoarei. În noaptea de 16/17 dec. 1989, din ordinul lui **N.C.** este evacuat forţat şi transportat cu familia în loc. Mineu din jud. Sălaj. În zilele următoare, revolta cuprinde întreg oraşul, transformându-se în revoluţie. În 22 dec. 1989 este numit în Consiliul Frontului Salvării Naţionale. Este ales episcop al Eparhiei reformate de pe lângă Piatra Craiului.

A. K.

TOMA CĂLIN (n. 27 febr. 1969, Nazna, Jud. Mureş - m. 22 dec. 1989, Turda, jud. Cluj), militar în termen la UM 01980 Cîmpia Turzii.

Împuşcat. A fost declarat erpu martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Mureş.*

V.M.

TOMA G. DAN (n 22 aug. 1967, Bucureşti - m. 22/23 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la întreprinderea Electronica, Bucureşti.

Împuşcat la Sala Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

TOMA MARIN IULIAN (n. 20 iul. 1951, Plenița, jud. Dolj), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia a fost pregătită și realizată reluarea emisiei postului de Radio Timișoara, în data de 22 dec. 1989.

V.M.

TOMAȘESCU TRAIAN BOGDAN -GEORGE (n. 14 febr. 1971, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TOMOZEI NECULAI NECULAI (n. 30 apr. 1955, Tibănești, jud. Iași - m. 23 dec. 1989, Remeți, jud. Bihor), inginer la TCH Remnești.

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Bihor.*

V.M.

TONENCHI NICOLAE MIRCEA (n. 16 apr. 1941, Cârlibaba, jud. Suceava), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia au fost tipărite și multiplicate documentele fundamentale emise și difuzate, în timpul revoluției, la Timișoara.

V.M.

TOPLICEANU IULIAN (n. 28 iul. 1929, Iași), general MApN.

General - maior (20 aug. 1969); general - locotenent (21 aug. 1979); general - colonel (23 aug. 1984); membru supleant (23 nov. 1979 - 23 nov. 1984) și membru al CC al PCR (23 nov. 1984 - 22 dec. 1989); Comandant al Armatei a 4-a (1980 - 1989). La 17 dec. 1989, i se ordonă de către gl. Vasile Milea, ministrul apărării naționale, să ia măsuri pentru ridicare a cpacității de luptă a unităților Armatei a 4 - a , apreciind că *„pot avea oricând acțiuni în zona de frontieră"*, apoi a informat grănicerii despre deplasări de trupe spre frontiera de vest a României. Seara, ministrul apărării naționale revine, solicitându-i asigurarea operativității legăturilor, *„cu fir și radio"* și să intensifice *„cercetarea radio și de radiolocație"*, să verifice și să pregătească îndeosebi *„tancurile, TAB-urile, autoturismele, grupurile electrogene, hărțile"*, să se întărească paza și apărarea *„aeroporturilor și a altor obiective"*. În seara zilei de 18 dec. 1989, gl. Vasile Milea îi ordonă să i-a măsuri pentru creșterea capacității de luptă și pentru afluirea eșaloanelor de luptă către frontieră și să se dea efective pentru protejarea instituțiilor, clădirilor, podurilor care pot fi distruse de diversioniști și teroriști. Repetă faptul că aprobarea pentru scoaterea efectivelor o va da numai el (**V.M.**). Comandantul Armatei a 4 – a raportat că „se caută să se facă abuz în folosirea unităților militare". A doua zi, nu dă curs unei cereri de intervenție militară în cazul unei eventuale manifestații a studenților din oraș, solicitată de primul-secretar al Comitetului Județean de Partid Cluj. În noaptea de 19/20 dec. 1989, el raportează generalului **V.M.** că Armata a 4 – a se află „în faza de finalizare a măsurilor pentru ridicarea capacității de luptă". Spre dimineață, ministrul

apărării naționale revine cu precizarea „să se acționeze la cererile primilor-secretari și a reprezentanților CPEx pentru evitarea distrugerii edificiilor", dar numai cu aprobarea sa. La 21 dec. 1989, trimisul CPEx la Cluj, Nicolae Constantin, cere generalului **I.T.** să acționeze cu tancuri chiar de la porțile întreprinderilor, pe căile de acces spre centrul orașului și la gară. Cererea va fi repetată de mai multe ori. În dimineața zilei de 22 dec. 1989, **I.T.** cere subordonaților săi ca la apărarea obiectivelor să nu se facă uz de armă, armamentul din dotare, urmând a fi folosit doar atunci când era pusă în pericol viața militarilor și când aceștia erau pe cale de a fi dezarmați. Câteva ore mai târziu, primește la Comandamentul Armatei a 4-a, o parte din Comitetul de conducere a revoluționarilor din Cluj-Napoca, în frunte cu Doina Cornea. În dimineața zilei de 24 dec. 1989, participă la o ședință a Consiliului Județean al FSN, condusă de actorul Dorel Vișan, prilej cu care se pu bazele unui sistem unic de pază militară a sediului.

Gh. S.

TOPORAN VASILE CRISTIAN (n. 07 oct. 1967, București - m. 23 dec. 1989, București), muncitor la întreprinderea Energia și sportiv de performanță la Clubul Steaua (rugby).

Împușcat în Piața Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TOTH AGNES (n. ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Decedată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

TOTH ȘANDOR (n. ? 1945, ? Ungaria? - m. 24 dec. 1989, Arad), șofer, membru al Forumului Democrat din Ungaria.

Împușcat în timp ce conducea un convoi de Cruce Roșie cu ajutoare pentru România.

V.M.

TRAȘCĂ ILIE (n. ? - m. 23 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), ?

Împușcat în locuința sa din cartierul Valea Roșie.

V.M.

TRĂISTARU GHEORGHE DANIEL (n. 08 nov. 1968, Râmnicu-Vâlcea, jud. Vâlcea - m. 11 ian. 1990, București), militar în termen la MApN.

Rănit, prin împușcare, în data de 2 ian. 1990, pe timpul executării unei misiuni la depozitul „Aragazul" din București și a decedat la Spitalul de Urgență din București. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

TRĂISTARU MARIA (n. ?), ?, Timișoara.

A făcut parte din primul Birou executiv Comitetului fondator al Frontului Democratic Român

V.M.

Troița de la Catedrala Ortodoxă din Timișoara, a fost ridicată în fața catedralei, pe locul unde în decembrie 1989 au fost uciși de gloanțe cetățeni ai Timișoarei care demonstrau pașnic împotriva dictaturii. A

fost dăruită timișorenilor de către locuitorii comunei maramureșene Săpânța, în semn de omagiu și cinstire a eroilor Revoluției. Troița este realizată din lemn și are înălțimea de peste 5 m.

Fațada este acoperită în totalitate cu sculpturi, redate în mai multe registre, înfățișând scene de masă. Marginile însemnului memorial sunt decorate cu romburi și cruci, împletituri și rozete florale, elemente specifice sculptorilor populari din Maramureș. Între formele sculpturale de pe fațada troiței, două se impun, prin simbolistica lor, atenției: litera **V**, reprezentând Victoria, semn plasat în două locuri pe însemnul memorial; trei hrisoave, pe care sunt săpate, în registre separate, inscripțiile: *„Eroilor martiri, veșnică recunoștință"; „Tribut de sânge tânăr pentru eliberarea poporului"; „A triumfat poporul. A triumfat adevărul"; „Libertate, unitate, frăție, solidaritate"*. În orașul de pe Bega a mai fost ridicată o troiță, pe fațada căreia se află înscris următorul text: *„În memoria martirilor căzuți la Timișoara în timpul revoluției din 16-22 decembrie 1989 pentru o Românie liberă și democratică. Fie jertfa lor unică și supremă o victorie definitivă a democrației române asupra totalitarismului. Tineri și bătrâni, bărbați și femei, opriți-vă o clipă aici și sărutați amintirea eroilor neînvinsă la speranță. Eternă recunoștință!"* Alte troițe dedicate eroilor Revoluției din decembrie 1989 se află în Cimitirul săracilor, pe Calea Lipovei, în fața unui oficiu farmaceutic, și în cazarma unei unități militare.

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008.

Troița de la Popești Leordeni. Nu este dedicată eroilor bucureșteni ai Revoluției din 1989, ci unui mare număr de martiri din Timișoara, uciși în timpul represiunilor din ziua de 17 decembrie 1989 în condiții încă neelucidate pe deplin. Ulterior, pentru a li se pierde urma, din dispozițiile mai marilor puterii dictatoriale, corpurile neînsuflețite a 40 de demonstranți timișoreni au fost transportate hoțește, pe timp de noapte, la București, unde au fost incinerate la Crematoriul uman.

Cenușa rezultată din incinerare a fost aruncată într-un canal din localitatea Popești Leordeni. În anul 1990, în memoria martirilor ale căror corpuri fuseseră transformate în cenușă, s-a așezat o troiță. Ea a fost ridicată din inițiativa și pe cheltuiala unui grup de timișoreni. Pe fațada însemnului memorial, în partea de sus, se află săpat următorul text, un adevărat document înscris în lemn: *„1990. Celor 40 de martiri timișoreni căzuți la 17 decembrie 1989, a căror cenușă a fost aruncată aici".*

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008

Troița de la Prefectura Brașov. Ridicată în fața clădirii Prefecturii, troița a fost realizată din inițiativa și prin grija „Ligii Tineretului Creștin Ortodox Brașov" și a „Asociației Brașov Decembrie 1989".

Însemnul memorial este impunător ca dimensiune (circa 6 m înălțime), cu două acoperișuri și foarte frumos din punct de vedere al decorațiilor sculpturale. În partea de mijloc se află fixată o placă memorială, din marmură albă, pe care este înscris un text referitor la istoricul troiței: *„S-a ridicat această sfântă troiță din mila lui Dumnezeu cel în Treime închinat și mărit, spre pomenirea jertfei de sânge a martirilor din decembrie '89, adormiți întru Hristos și în nădejdea învierii, de către Liga Tineretului Creștin Ortodox Brașov, cu sprijinul material al Filialei Arsenal, Montana SRL Brașov, în colaborare cu Asociația Brașov Decembrie '89. Sculptura a fost realizată de către Deac Ion Popa, din Bogdan Vodă – Maramureș. Sfințită astăzi, 21 decembrie 1993".* La baza troiței, pe un bloc masiv din beton, se află fixată o placă comemorativă pe care este înscris ti-

tlul de înaltă noblețe pe care l-a primit Brașovul după evenimentele istorice din decembrie 1989: *„Brașov, oraș martir"*. În orașul de la poalele Tâmpei s-a mai ridicat o troiță în memoria eroilor din decembrie 1989 în Cimitirul martirilor.

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008

Troița de la Televiziunea Română. Într-un loc special amenajat în curtea Televiziunii Române, instituție de unde avea să fie transmisă în direct – caz unic în istorie – o revoluție, cu momentele ei cele mai dramatice, a fost dezvelită, în 1990, o troiță prin care se perpetuează memoria celor căzuți în acea zonă fierbinte a Revoluției din decembrie 1989: civili, dar și militari din trupele de tancuri, de parașutiști, de geniști, de transmisioniști.

Acest însemn memorial a fost adus din așezarea maramureșeană Bârsana, fiind creația meșterului popular Teodor Bârsan. Realizată din lemn, troița are înălțimea de 4 m și este fixată pe un postament din beton. Pe fațadă sunt sculptate cu măiestrie flori, romburi, frunze de stejar, motive de frânghii răsucite, un colac și alte elemente specifice sculptorilor populari din ținuturile Maramureșului. Pe fața troiței se află inscripția: *Veșnică recunoștință eroilor noștri căzuți între 22-25 decembrie 1989. Veșnică pomenire!"* După câțiva ani de la sfințirea troiței, a fost așezată, în partea sa de jos, pe postament, o lucrare plastică reprezentând o carte deschisă, pe care sunt înscrise cuvintele: *„Revoluția a existat în sufletele noastre. Voi ați înfăptuit-o cu prețul jertfei supreme. Veșnică recunoștință! 22 decembrie 1989"*.

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008

Troița din Budești, Maramureș. Este așezată într-un spațiu viran din apropierea bisericii din localitate. După cum rezultă din inscripția de pe placa de marmură, troița a fost dăruită localității *„din partea liceului industrial Timișoara și a familiei credinciosului Marinică Pătru Lupuț din Budești"*.

Având înălțimea de peste 5 m, acest însemn memorial este realizat din lemn, sculptat în stil specific maramureșean. Întreaga fațadă este decorată cu elemente florale, romburi, răsucituri, frunze de stejar etc. Între elementele sculpturale distincte de pe troiță se impune atenției privitorului un Christ răstignit, plasat la partea sa superioară, sub acoperiș. Pe placa de marmură fixată pe troiță este dăltuită următoarea inscripție: *„În memoria eroilor martiri ai Revoluției. Timișoara – 17 decembrie 1989. București – 22 decembrie 1989".*

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008

Troița din Feleac (jud. Cluj). Se află așezată în centrul localității. A fost ridicată din inițiativa și cu sprijinul material al lui Vasile Șimon și al soției sale, gospodari din comuna clujeană, cu credință în Dumnezeu și cu respect curat față de eroii neamului. Însemnul memorial s-a înălțat pe locul în care, la începutul celui de-al doilea război mondial, străjuia o troiță ridicată în amintirea înfăptuirii Marii Uniri din 1 Decembrie 1918. Ea a fost distrusă cu sălbăticie, după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, de către ocupanții horthyști. Actuala troiță, înaltă de 5 m, este construită din lemn, decorat cu sculpturi inspirate din arta populară maramureșeană. A fost realizată de sculptorul popular Ioan Deac, din localitatea Bogdan Vodă, Maramureș. Pe postamentul pe care se află așezată lucrarea plastică este fixată o placă de marmură care conține această inscripție: *„Glorie eroilor martiri căzuți pentru libertatea și demnitatea poporului român în Revoluția din Decembrie 1989"***.** Însemnul memorial a fost dezvelit în 16 septembrie 1990, în prezența oficialităților locale și a unui mare număr de cetățeni din zonă, și a fost sfințită de un sobor de preoți în frunte cu episcopul Teofil Herineanu.

F.T.

Troița din Piața Unirii, Sibiu. În ziua de 22 decembrie 1989, în acea zonă au curs sânge și lacrimi. Aici au fost doborâți de gloanțe mai mulți fii ai Sibiului care se ridicaseră cu mare curaj – în numele demnității umane,

al libertății și democrației – împotriva dictaturii.

Însemnul memorial le perpetuează amintirea. Troița este realizată din lemn și are înălțimea de peste 5 m. Pe fațada ei se disting două elemente sculpturale cu putere de simbol: în partea superioară, aproape de acoperiș, este sculptat un Christ răstignit; în partea inferioară, lângă postament, este modelată o ghirlandă din frunze de stejar. Troița sibiană este acoperită cu sculpturi ce înfățișează cruci și motive florale, triunghiuri și romburi, împletituri inspirate din arta românească tradițională. Acoperișul însemnului memorial, care imită șindrila, are în terminație o cruce frumos modelată. În partea superioară a troiței, pe o sculptură în formă de hrisov, este dăltuită următoarea inscripție: *„Veșnică recunoștință eroilor căzuți întru biruința slavei lui Dumnezeu și demnitatea neamului. 22 XII 1989"*.

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008

Troița din centrul Reșiței. A fost ridicată în piața principală a orașului, fiind dezvelită în ziua de 21 decembrie 1990. Însemnul memorial, realizat din lemn, creație a unui sculptor popular din satul Rogoz, Maramureș, impresionează atât prin dimensiuni – peste 6 m înălțime – cât și prin bogăția elementelor sculpturale cu care este decorată. Întreaga fațadă este acoperită cu sculpturi, între acestea distingându-se cu claritate un chip de sfânt, în partea superioară a troiței, iar ceva mai jos, un soare, apoi rozete și elemente florale. Meșterul popular a lucrat cu atâta dragoste și migală, încât până și muchiile troiței sunt acoperite cu sculpturi asemănătoare cu cele de pe porțile maramureșene. La partea inferioară, aproape de postament, atrage atenția o carte deschisă, măiestrit sculptată, pe filele căreia au fost înscrise numele militarilor și civililor căzuți, în decembrie 1989, în străvechiul oraș al metalurgiștilor: *„Pentru libertatea și liniștea noastră și-au dat viața, în Revoluția din decembrie 1989: Smaranda Ion – cpt., 30 ani; Poncracz Norbert – slt., 19 ani; Poptelecan Ion – cpt., 28 ani; Rovineantu Remus – slt., 20 ani; Tamaș Radu Simion – cpt., 29 ani; Mortocea-*

nu Florinel – sbl., 21 ani; Mihai Dănuț – slt., 20 ani; Lupea Daniel – slt., 20 ani; Brânză Constantin – slt., 20 ani, Tălpeanu Mircea – 33 ani, Iuan Marius – 31 ani; Birbore Constantin – 65 ani; Adam Livia – 65 ani; Răuț Mihai Ovidiu – 29 ani; Paszmiszca Adam Ion – 40 ani".

F.T.

Troița din Târgu-Mureș. Construită într-un loc viran din centrul orașului, acest nou însemn memorial are menirea să consemneze faptul că în decembrie 1989 românii și maghiarii din orașul de pe Mureș au luptat și s-au jertfit împreună pentru abolirea dictaturii în România, pentru triumful înaltelor idealuri de libertate și democrație. Troița a fost ridicată din inițiativă cetățenească, fiind sfințită în luna februarie 1990.

Ea este realizată din lemn de stejar fasonat și are înălțimea de peste 3 m. Unele elemente ale troiței sunt garnisite cu sculpturi ornamentale. Elementul principal, care îi dă originalitate și individualitate, îl constituie partea sa superioară, care are înfățișarea unei mâini ridicate ce „desenează" semnul **V**, de la Victorie. Este semnul cu putere de simbol, care s-a impus în conștiința tuturor cetățenilor doritori de mai bine, de libertate, democrație și progres din România, odată cu ampla ridicare la luptă din acel sfârșit de decembrie al anului 1989. Lucrarea plastică în formă de V se află fixată pe un postament cu mai multe trepte, realizat în beton. În jurul însemnului memorial au fost așezate ghivece mari de flori. Pe părțile laterale ale troiței sunt înscrise numele eroilor din orașul Târgu Mureș care și-au pierdut viața în timpul evenimentelor din Decembrie 1989.

Caietele Revoluției, nr. 4 (17)/ 2008

Troița eroilor parașutiști de la Televiziunea Română, ansamblu monumental, dispus în curtea Televiziunii Române, compus din trei elemente distincte, cu caracter funerar, protejate de o parașută deschisă.

Elementul principal, un obelisc din granit negru a fost realizat în anul 1994, de Gheorghe Petrache și pe el au fost gravate cele 11 nume ale parașutiștilor din UM 01971 Clinceni, care au murit eroic pentru apărarea Televiziunii Române.

V.M.

TROSCA ALEXANDRU GHEORGHE (n. 25 mart. 1946, București - m. 23/24 dec. 1989, București), ofițer USLA.

Împușcat în fața sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TUDOR ALEXANDRU GEORGE -BOGDAN (n. 25 nov. 1956, București - m. 23 dec. 1989, București), tehnician la IACERD, București.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TUDOR CONSTANTIN GHEORGHE (n. 05 iun. 1956, Padina, jud. Buzău - m. 23 dec. 1989, București), fierar-betonist la o întreprindere din București.

Împușcat în inimă, în zona Televiziunii Române; decedat la Spitalul Militar Central. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

TUDOR DRAGU (n. 22 febr. 1960, Sudiți, jud. Ialomița - m. 23 dec. 1989, București), conducător auto.

Rănit în torace, prin împușcare, pe 22 dec. 1989; decedat la Spitalul Grivița. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Ialomița.*

V.M.

TUDOR NICOLAE NICOLAE (n. 19 dec. 1952, Diosig, jud. Bihor - m. 23 dec. 1989, Blandiana, jud. Alba), ofițer MApN, la UM 01989.

Decedat (calcinat), în elicopterul care îi transporta pe generalii Nuță și Mihalea. Elicopterul s-a prăbușit între loc. Blandiana și un deposit al UM 01033. Înaintat, postmortem, în gradul de locotenent-colonel. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

TUDOR GHEORGHE NICU (n. 19 aug. 1969, Borcea, jud. Călărași - m. 24 dec. 1989, București), electrician.

Împușcat în zona Sălii Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

TUDOR PETRE MARIN (n. 28 ian. 1945, Radu Vodă, jud. Călărași - m. 23 dec. 1989, București), subofițer MI la UM 0800 București.

Împușcat în zona industrială Republica-23 August. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

TULIGĂ DUMITRU (n. 31 aug. 1828, București - m. 23 dec. 1989, București), ofițer în rezervă.

Împușcat în locuința sa din str. 13 Decembrie, sect. 1, București. A fost declarat erou martir (D. nr. 37/26.02.2000).

Bibliografie: M. Of. nr. 100/07.03.2000.

V.M.

TULUS AINUR SAMIR (n.25 iun. 1983, Ovidiu, jud. Constanța - m. 25 ian. 1989, Constanța)

Împușcat în zona toraco-abdominală. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Constanța.*

V.M.

TURDA, municipiu în jud. Cluj, pe r. Arieș. Important centru în Dacia Romană sub numele de Potaisa. Menționat documentar pentru prima dată în 1075. Cetatea de aici, construită în legătură cu exploatarea sării de la Ocna Turzii, s-a dezvoltat, căpătând la începutul sec. al XVI-lea. Caracter urban. Sediul a numeroase adunări ale nobilimii din Transilvania. Exploatări de ghips, marne, calcare. Industrie chimică, materiale de construcție, industrie de roduse alimentare. Fabrici de porțelan, de sticlă, pentru menaj, carton asfaltat și de covoare din policlorură de vinil. Monumente: Palatul Voievodal din sec. XV-XVI, azi muzeu. Populația era de 61.200 locuitori (1992). La 21 dec. 1989, manifestanții s-au adunat în fața sediului Inspectoratului Municipal de Miliție, unde și-au exprimat solidaritatea cu timișorenii și au scandat lozinci antidictatoriale. A doua zi, de dimineață, muncitorii de pe platforma industrială a orașului, întrerup și ei lucrul și se îndreaptă spre zona centrală. O delegație a manifestanților poartă un dialog cu comandantul subunităților militare de pe podul din zona IREC. În urma promisiunii că demonstrația va fi pașnică, militarii au permis deplasarea lor spre centrul orașului. În următoarele ore, subunitățile militare, dispuse în zona podurilor de pe Arieș au fost retrase în cazărmi. La ora 14.00 au fost retrași și restul militarilor aflați în stradă.

Gh. S.

TUTWILLER MARGATER, purtătoarea de cuvânt a Departamentului de Stat al SUA, aprecia, la 18 dec. 1989, că guvernul român „este lipsit de sprijinul poporului și că el comite o mare eroare prin folosirea forțelor de securitate pentru a reprima o serioasă manifestare a nemulțumirii populare.

Gh. S.

TUȚĂ GHEORGHE ROMEO-VASILE (n. 30 ian. 1970, Pitești, jud. Argeș - m. 22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 02372 București.

Împușcat în piept și în gât pe drumul dinspre clădirea Casei Poporului și unitate. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

Ț

ȚÂRDEA MIHAI (n. ? - m. ? dec. 1989, ?), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ȚENEA RADU (n. ? - m. ? dec. 1989, București), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

Bibliografie: Dosarul nr. 134/ SP/II?90.

V.M.

ȚICLETE VASILE MIHAI-CĂLIN (n. 05 oct. 1965, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), inginer electronist.

Împușcat în cap, în zona Pieței Libertății. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Cluj.*

V.M.

ȚIGĂU DORU (n. 27 sept. 1946, Brăila), profesor de filosofie la liceul „Emil Racoviță" din Iași.

În ziua de 22 dec. 1989, în fruntea unui mic grup de revoluționari, pătrunde în clădirea Consiliului Județean Iași, fiind arestat în noaptea de Crăciun de un ofițer care comanda transportoarele blindate, împreună cu militarii săi și ținut sub amenințarea mitralierelor de pe TAB-uri, până spre dimineață, când a fost eliberat de comandantul unității. A fost alea președinte al Consiliului Provizoriu de Restaurare al jud. Iași. La data de 18 ian. 1990 a părăsit Consiliul și s-a întors la catedră. Membru al Colegiului Național al IRRD.

V.M.

ȚINTARU ION TEODOR-OCTAVIAN (n. 13 sept. 1968, Drobeta Turnu-Severin, jud. Mehedinți - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), electrician.

Împușcat în torace pe Podul Decebal. Cadavrul său a fost aruncat în groapa comună din Cimitirul Săracilor din Timișoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

U

UNCU ANTON (n. ? – m. 28 iul. 1998, București), jurnalist, scriitor, dizident român.

La 26 ian. 1989 este arestat și întemnițat la penitenciarul Rahova, pentru pregătirea, împreună cu Petre Mihai Băcanu, Mihai Creangă, Ștefan Niculescu-Maier și Alexandru Chivoiu, a unei publicații ilegale *„România"*, cu articole anticeaușiste. După 22 dec. 1989, își desfășoară activitatea ca editorialist la ziarul *„România liberă"*, primul ziar anticomunist.

V.M.

UNGUREANU ALEXANDRU (n. 13 aug. 1924, Craiova, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, Craiova, jud. Dolj), pensionar.

Împușcat în abdomen, în parcul din spatele clădirii Prefecturii din Craiova. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

UNGUREANU CONSTANTIN SORIN (n. 09 nov. 1969, Frătăuții Noi, jud. Suceava - m. 24 dec. 1989, București), militar în termen la UM 02372 București.

Împușcat în cap, lângă agenția loto, din fața sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Suceava.*

V.M.

UNGUREANU G. ALEXANDRU (n. ? - m. ? dec. 1989, București).

A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993;

V.M.

UNGUREANU NĂSTASE NICOLAE (n. 06 dec. 1969, Bucovăț, jud. Dolj - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Dolj.*

V.M.

Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă (USLA), unitate militară centrală de specialitate, subordonată Ministerului de Interne, constituită la data de 15 dec. 1977, pentru prevenirea și combaterea acțiunilor teroriste pe teritoriul național, în contextul amplificării fenomenului terorist la nivel mondial, având sarcina de a organiza și executa activități de prevenire, descoperire, neutralizare sau lichidare a actelor teroriste pe teritoriul României. **USLA** executa următoarele misiuni: *asigurarea securității pasagerilor și aeronavelor în zbor și la escale de scurtă durată (cursele interne*

și externe în totalitate); controlul antiterorist și antideturnare la aeroporturile Otopeni și Băneasa; paza și apărarea unor ambasade, reprezentanțe străine și domicilii ale membrilor corpului diplomatic acreditat în România; culegerea de informații în domeniul strict limitat al activității de prevenire și combaterea acțiunilor teroriste; executarea controlului tehnic de securitate la imobilele și încăperile destinate cazării unor anumite personalități sau delegați din străinătate, ori în locurile ordonate de conducerea Departamentului Securității Statului; asigurarea pazei și securității familiei prezidențiale, a unor înalte oficialități ori delegații străine care vizitează țara, în colaborare cu Direcția a V-a din DSS; sprijin pentru pregătirea antiteroristă a cadrelor din teritoriu, control și sprijin asupra activității de prevenire a acțiunilor teroriste; intervenția pentru lichidarea acțiunilor teroriste, în situația în care acestea se produc. Începând cu 22 decembrie 1989, întregul efectiv de cadre al unității s-a pus în slujba Revoluției, executând misiuni de profil în cooperare cu forțe aparținând Ministerului Apărării Naționale. La data de 24 dec. 1989, au căzut în apropierea Ministerului Apărării Naționale nouă cadre din unitate, printre care și Șeful de Stat Major, lt. col. *Gheorghe Trosca*. Ei au fost chemați de către *Nicolae Militaru* să apere de teroriști sediul MApN, deși ministerul era apărat de tancuri, iar **USLA** nu avea decat ARO blindate. Militaru nu a dat ordin tancurilor să nu tragă în coloana **USLA** care urma să apară. Crima săvârșită de Militaru se pare ca ar avea la origine deconspirarea lui ca agent al serviciului secret al armatei sovietice, deconspirare in care Gheorghe Trosca ar fi jucat un rol. Numele **USLA** a fost asociat cu numeroase sintagme: *„unitate de teroriști"*, *„unitate de criminali"*, iar luptătorii acesteia au fost etichetați drept *„teroriști"* ori *„criminali"*. La data de 26 dec. 1989, **USLA** a ieșit din subordonarea MI, fiind încorporată în structurile MApN. La 30 dec. 1989, Departamentul Securității Statului este desființat. În baza Decretului CPUN nr. 181 din 26 mart. 1990, este creat Serviciul Român de Informații (SRI), instituție de stat specializată în domeniul culegerii de informații privind siguranța națională. În cadrul acesteia, **USLA** se va transforma la 1 iul. 1990 în Brigada Antiteroristă (BAT). Aceasta își va desfășura activitatea ca structură centrală de profil a SRI. Din anul 1991 și pâna în prezent, activitatea antiteroristă este organizată și se realizează în conformitate cu prevederile Constituției, ale Legii nr. 51/1991 privind Siguranța Națională a României, Legii nr. 14/1992, privind organizarea și funcționarea SRI, Legii nr. 535/2004, precum și ale ce-

lorlalte acte normative aplicabile în domeniul Siguranței Naționale.

V.M.

Uniunea Democratică Maghiară din România (UDMR), organizație ce reprezintă și apără interesele minorității maghiare din țara noastră, constituită la București, în ziua de 25 dec. 1989. În proclamația emisă de Comitetul Executiv Provizoriu se arată că UDMR își însușește și sprijină programul Frontului Salvării Naționale și cheamă la realizarea obiectivelor înscrise în acest document.

Gh.S.

URINDEANU MARCELA (n. ? - m. ? dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

URUCU AUREL ADRIAN-DAN (n. 05 ian. 1968, București - m. 22/23 dec. 1989, București), depanator calculatoare la Întreprinderea de Avioane, București, student (seral) la Facultatea de Aeronave.

Împușcat în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

V

VALENTIN POP (n. ? - m. 21 dec. 1989, Cugir), comandant al miliției Cugir..

Torturat și ucis (șoc combustional și ruptură masivă a organelor interne), de către patru persoane care i-au profanat cadavrul trei zile la rând. Persoanele implicate au fost condamnate de Tribunalul Militar Teritorial București. A fost înaintat post-mortem, la gradul de căpitan.

Bibliografie: Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

VARZĂ GHEORGHE CONSTANTIN (n. 26 iun. 1949, Araci, jud. Covasna - m. 23 dec. 1989), tehnician la ROMAN Brașov.

Împușcat în inimă, în zona centrului istoric. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției*, Lista eroilor din județul Brașov.*

V.M.

VASILACHE GICU LEONARD (n. 16 sept. 1967, Brăila - m. 23 dec. 1989, Brăila), muncitor.

Decedat din cauza unor plăgi multiple, provenite din împușcare, în fața sediului Prefecturii din Brăila. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Brăila.*

V.M.

VASILE FLORICA (n. 03 apr. 1961, București - m. 22 dec. 1989, București), subofițer MI.

Decedată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

VASILE ION ADINA (n. 15 sept. 1974, Giurgiu - m. 23 dec. 1989, Giurgiu), elevă în clasa a IX-a.

Accidentată de o mașină care a intrat în cordonul de manifestanți în fața bisericii din Giurgiu. Vinovatul a fost identificat, judecat și condamnat la 15 ani închisoare. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

VASILIU ANTON FLORENTIN (n. 21 sept. 1952, București - m. 23 dec. 1989 București), subinginer la Romproiect, București.

Împușcat în zona Palatului Telefoanelor. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

VASILIU CONSTANTIN VIRGILIU-CRISTIAN (n. 27 iul.

1953, Tecuci, jud. Galați - m. 25 dec. 1989, București), inginer geolog.

Împușcat pe o str. din apropierea sediului Ministerului Apărării Naționale. A fot declarat erou martir (D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

VASILIU FLORIN (n. ? 1970, ? - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen.

Împușcat în zona Aeroportului Internațional Otopeni.

V.M.

VASILIU ION MITICĂ (n. 07 iun. 1969, Negrești, jud. Vaslui - m. 21/22 dec. 1989, București), militar în termen la UM 01026 București.

Împușcat în spate și lovit la cap, în zona centrală a Municipiului București (la sediul Ministerului Apărării Naționale). Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vaslui.*

V.M.

VASILIU VASILE VASILE (n. 06 aug. 1944, Dobreni, jud. Neamț - m. 22 dec. 1989, Sibiu), subofițer MI, la serviciul evidența operativă și secretariat la Miliția din Sibiu.

Lovit cu rângi de fier, lângă clădirea fostei Policlinici cu plată din Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gra-

dul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

VĂDUVA ANTON GHEORGHE (n. 13 mart. 1947, Măgura, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, Giurgiu), zidar.

Accidentat de o mașină care a intrat în cordonul de manifestanți în fața bisericii din Giurgiu. Vinovatul a fost identificat, judecat și condamnat la 15 ani închisoare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Giurgiu.*

V.M.

VĂDUVA I. FLORIN (n. 20 sept. 1969, București - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat în zona Aeroportului Internațional Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/ 13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

VĂDUVA NICOLAE (n. 10 iul. 1941, Mereni, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), frezor.

Împușcat în zona Cimitirului Tudor Vladimirescu.

Bibliografie: Dosarul nr. 242/ II/1990 al DPM.

V.M.

VĂLEAN T. IOAN (n. 01 mart. 1952, Cluj-Napoca, jud. Cluj - m. 21

dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), maistru.

Împuşcat în cap, pe Calea Moţilor, în zona Fabricii de Bere. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Cluj.*

V.M.

VĂRCUŞ IOAN CLAUDIU-IOAN (n. 08 oct. 1974, Periam, jud. Timiş - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), elev.

Împuşcat în torace, între Catedrală şi Cinema „Capitol" din Timişoara. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

VĂTAVU ILIE OVIDIU - ILIE (n. 09 mart. 1968, Dorohoi, jud. Botoşani - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), millitar în termen la UM 01026 Bucureşti.

Împuşcat în cap în zona fostului sediu al CC al PCR. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Botoşani.*

V.M.

VĂTĂMANU MARIOARA (n. ? 1940, ? - m. ? dec. 1989, ?), învăţătoare într-o localitate din jud. Prahova.

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

VECHIU CONSTANTIN (n. 29 ian. 1961, Românești, jud. Iași - m. 23 dec. 1989, București), muncitor miner.

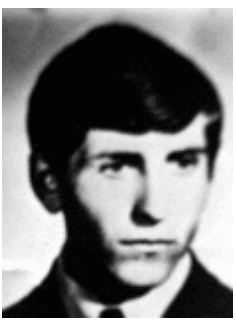

Împușcat. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Iași.*

V.M

VELEȘ RODICA (n. ? 1959, ? - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), ?

Împușcată în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

VELAYATI ALI AKBAR (n. 25 iun. 1945, Shemiran, Iran), ministru de Externe iranian. La 24 dec. 1989, a declarat că Iranul este solidar cu cauza poporului român și că autoritățile iraniene i-au împărtășit lui Nicolae Ceaușescu nemulțumirea în legătură cu evenimentele din România. *„Președintele iranian, Ali Akbar Rafsanjani, și eu personal am protestat împotriva ultimelor evoluții ale situației din România pe lângă fostul președinte român"*. Afirmând că nu există o altă opțiune decât de a accepta vizita oficială în Iran a lui Ceaușescu, Velayati a ținut să precizeze că această călătorie *„pregătită de mult timp"* a fost efectuată ca răspuns la vizita în România, în luna februarie a fostului președinte iranian, Ali Khameney.

Gh.S.

VERDEȚ ILIE (n. 10 mai 1925, Comănești, jud. Bacău - m. 20 mart.

2001, București), lider comunist român, fost ministru în guvernele din perioada (1965 - 1989); prim-ministru (1979-1982).

În seara zilei de 21 dec. 1989, îi propune lui N.C. să dialogheze cu revoluționarii de la baricadă. A doua zi (22 dec. 1989), după plecarea soților Ceaușescu, în sediul CC al PCR, s-a vorbit și despre un guvern condus de **I.V.** În cadrul *„programului"* prezentat, **I.V.** a făcut cunoscut că vrea o *„înnoire"*, dar deocamdată *„trebuie acceptat, vrem - nu vrem, o perioadă de respiro în care organismele existente trebuie să acționeze normal"*. Se pronunța deci, pentru păstrarea vechilor structuri de partid și de stat.

Gh. S.

VERECZKI MIHAI MIHAI (n. 07 mai 1936, Nădlag, jud. Arad - m. 24 dec. 1989, Caransebeș, jud. Caraș-Severin), șofer la ACH Caransebeș.

Împușcat în cap, într-un autovehicul, pe str. Aeroportului din Cransebeș. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Caraș-Severin.*

V.M.

VERGICĂ IOAN (n. 15 mai 1919, Cluj-Napoca, jud. Cluj – m. 21 dec. 1989, Cluj-Napoca, jud. Cluj), ?

Împușcat în cap, torace și abdomen, în Piața Libertății din Cluj-Napoca.

V.M.

VICAS M. TUDOR (n. 30 ian. 1937, Sibiu - m. 24 dec. 1989, Sibiu),

medic, director al Leagănului de Copii din Sibiu.

Împușcat din față cu patru gloanțe, în clădirea Leagănului de Copii. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

VINEREANU SORIN (n. ? 1959, ? - m. 24 dec. 1989, Brașov), ?

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

VINERIAN RĂDOI (n. ? 1970, ? - m. 21 dec. 1989, București), mecanic la ICAB București.

Împușcat în fața Sălii Dalles. Decedat în legătură cu evenimentele.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din Municipiul București.*

V.M.

VINERSAR VICTOR-CORNEL FLORIN-CORNEL (n. 22 mai, 1954, Constanța - d. 23 dec. 1989, Sibiu), prim-distribuitor la IGCL Sibiu.

Împușcat pe o stradă din Sibiu, de către un ofițer de la UM 01512 Sibiu (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

VINTILĂ CONSTANTIN VIOREL (n. 25 dec. 1966, București - m. 23/24 dec. 1989, București), ?

Împușcat la Hotel București. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

VIȘAN DOREL (n. 25 iun. 1937, Tăușeni, jud. Cluj), actor.

Activitate teatrală la Teatrul Național din Cluj-Napoca. A interpretat peste 40 de roluri în cea mai variată gamă, de la Molière la Shakespeare, de la Marivaux la Buchner. A fost distribuit în peste 50 de roluri de film. A fost distins cu Premiul Asociației Cineaștilor din România. În seara zilei de 21 dec. 1989 era programat la Teatrul Național din Cluj un spectacol în care juca împreună cu Victor Rebenciuc. Au găsit un „joc" subtil, dar periculos, Clujul fiind în fierbere, în a-și manifesta solidaritatea pentru cei căzuți la Timișoara, a făcut rost de multe lumânări pe care le-au împărțit oamenilor la ieșirea din sala de spectacole și le-au aprins în fața clădirii Teatrului. În dimineața de 22 decembrie a participat la mitingul din fața Catedralei ortodoxe. Un grup de revoluționari l-a luat pe brațe și l-a dus până la sediul Județenei de partid, unde l-a izolat pe primul secretar Ioachim Moga. De la balcon, împreună cu Victor Rebenciuc, a propus mulțimii adunate în piață constituirea conducerii revoluționare a municipiului și județului. A fost ales președinte FSN de Cluj. A trimis un grup de revoluționari să ocupe sediul Comitetului municipal PCR, alți revoluționari au ocupat sediul Securității. Generalul Iulian Topliceanu a declarat că armata este de partea Revoluției. A format echipe de revoluționari pentru păstrarea ordinii în oraș. Este membru al Colegiului Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989.

V. D.

VÎLCEANU ION CONSTANTIN (n. 27 oct. 1955, Cătunele jud.

Dolj - m. 24 dec. 1989), maistru militar la UM 01864

Împușcat în torace, pe Calea Lipovei. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

VÎLCULESCU MARIN STĂNICĂ (n. 23 dec. 1967, Nicolești, jud. Buzău - m. 22 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic la Întreprinderea 23 August, București.

Împușcat în cap, în zona Televiziunii Române. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

VLAD ALEXANDRU ION (n. 04 oct. 1951, Zărnești, jud. Brașov - m. 23 dec. 1989, București), lăcătuș mecanic la CPADM Bragadiru.

Împușcat în sediul Direcției a V-a, din zona Pieței Palatului. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

VLAD ILIE (n. 04 oct. 1966, Ciolănești, jud. Teleorman - m. 21 dec. 1989, București), silvicultor la Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice București.

Împușcat în zona Săli Dalles. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

VLAD ION CONSTANTIN (n. 26 mai 1933, Blăjani, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), muncitor la Centrale Termice.

Împușcat în inimă, în zona întreprinderii Chimica din Buzău de către un ofițer de la gărzile patriotice (identificat, judecat și condamnat). A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

VLAD IONEL (n. 14 ian. 1951, ? - m. 23 dec. 1989, București), tehnician.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

VLAD IULIAN (n. 23 febr. 1931, Gogoșița, jud. Dolj), învățător și jurist.

A fost ofițer activ în MI (1952-1977), muncind în domeniul învățământuluiȘ general-maior (06 mai 1971); general-locotenent (07 mai 1977); general-colonel (23 aug. 1984); membru al CC al PCR (23 nov. 1984 – 22 dec. 1989); secretar de stat (09 mai 1977) și adjunct al ministrului de interne (13 apr. 1983); ministru secretar de stat la MI și șef al DSS (03 oct. 1987 – 30 dec. 1989).

În seara zilei de 16 dec. 1989, convoacă șefii de direcții din Departamentul Securității Statului și dispune trimiterea la Timișoara a unei grupe operative care să acționeze în problemele specifice Departamentului. Apoi este solicitat de **N.C**. să-l informeze despre situația de la Timișoara. În noaptea de 16/17 dec. 1989, participă, lături de ministrul apărării naționale, în mai multe rânduri, la discuții cu **N.C.** asupra modalităților de soluționare a crizei din orașul de pe Bega. În aceeași noapte, **N.C.** îi reproșează neimplicarea Securității în soluționarea crizei de la Timișoara. În dimineața zilei următoare, **I.V.** ordonă procurarea de informații privind evenimentele de la Timișoara, implicarea spionajului străin, starea de spirit a populației etc. După represiunea de la Timișoara, în dmneața zilei de 18 dec. 1989, participă la o nouă întrevedere cu **N.C.** alături de ministrul apărării naționale și de ministrul de interne. După „spargerea" mitingului de la București, din 21 dec. 1989, **N.C.** se retrage din balconul CC al PCR și îl anunță pe **I.V.**, pe ministrul apărării naționale și pe ministrul de interne că preia direct comanda *„forțelor de ordine"*. Pentru conducerea acestora, **N.C.** constituie un comandament din care fac parte și **I.V.** alături de cei doi miniștri și de șeful de Stat Major al Gărzilor Patriotice, colonelul Corneliu Pârcălăbescu, fapt care este făcut cunoscut la teleconferința de la ora 18.00. La ora 21.00, aceștia sunt chemați din nou de **N.C.** și apostrofați pentru „modul defectuos" în care au acționat pentru reprimarea revoluționarilor de la Intercontinentl. Peste câteva ore, în noaptea de 21/22 dec. 1989, rezistența revoluționarilor bucureșteni din jurul baricadei este înăbușită și **I.V.**, alături de generalul Vasile Milea, îl informează pe **N.C.** despre acest lucru. Revenit în sediul CC, după ce constatase la fața locului urmările represiunii, **I.V.** propune generalului Vsile Milea să facă *„ceva împreună"* în sensul conlucrării celor două structuri de putere- Armata și Securitatea – pentru înlăturarea lui **N.C.** La scurt timp, după sinuciderea generalului Vasile Milea, în dimineața zilei de 22 dec. 1989, când generalul Victor Stănculescu ordonă executarea indicativului *„Rondoul"*, aproape, concomitent, conducerea Securității și Miliției adoptă o poziție asemănătoare și ete transmis ordinul generalului I.V. care prevedea că: *„nu se folosește armamentul din dotare și nici alte forme de violență împotriva muncitorilor care demonstrează"*. Tot acum**,** **I.V.** adoptă o poziție contrară ordinului lui N.C., ca trupele din clădirea CC să reziste presiunii mulțimii, cerând șefului gărzilor să

ia măsuri pentru blocarea uşiilor dar „să fie şi posibilitatea, dacă trebuie deschise, să fie deschise". Mai târziu, când Nicolae şi Elena Ceauşescu se îndreptau spre terasa clădirii pentru a urca în elicopter şi Elena Ceauşescu, precum şi Tudor Postelnicu cereau să se tragă, **I.V.** se departajează de ei şi anulează ordinele de represiune, cerând să nu se folosească armamentul aici *„şi aşa a curs sânge destul"*. Apoi, cînd manifestanţii au forţat uşile, a ordonat din nou: *„Nu folosiţi armamentul!"*. În primele ore ale zilei de 23 dec. 1989, Petre Roman anunţă la Televiziune, că: *„Iulian Vlad este alături de noi, împreună cu generalul Guşă"*. La scurtă vreme, Televiziunea şi Radioul au transmis declaraţiile generalilor, Ştefan Guşă şi Iulian Vlad, prin care aceştia se adresau unităţilor din subordine să se alăture Revoluţiei. Generalul **I.V.** făcea cunoscut că: *„în aceste momente istorice, Ministerul de Interne, toate unităţile sale, împreună cu armata română, luptă cot la cot pentru salvarea fiinţei noastre naţionale, a poporului român. Ministerul de Interne s-a desolidarizat de elementele clanului Ceauşescu"*.

Gh.S.; S. R.

VLAD NICOLAE (n. 17 aug. 1942, ?, Sectorul Agricol Ilfov - m. 22 dec. 1989, Bucureşti), ?

Împuşcat. A fost declarat erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din Municipiul Bucureşti.*

V.M.

VLADU ION CĂTĂLIN - FLORIN (n. 22 oct. 1962, Bucureşti - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), ghid BTT.

Împuşcat în zona fostului sediu al CC al PCR în timp ce acoperea o infirmieră care acorda primul ajutor unor răniţi. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

VLAICU MARIN CĂTĂLIN (n. 29 sept. 1970, Zâmbreasca,

jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, Braşov), militar în termen la UM 01090 Predeal.

Împuşcat în Piaţa Primăverii din Braşov. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Teleorman.*

V.M.

VLASE NICOLAE (n. 18 oct. 1970, Braşov - m. 23 dec. 1989, Braşov), fotograf la Cooperativa Arta Fotografică din Braşov.

Împuşcat în membrele inferioare, la Hotel Capitol. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluţiei*, Lista eroilor din judeţul Braşov.*

V.M.

VLAŞIN C. ALEXANDRINA (n. 27 mai, 1958 - m. 23 dec. 1989, Bucureşti), medic.

Împuşcată în zona întreprinderilor Laromet - Tehnometal. A fost declarată erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

VLĂDEŞAN EMIL (n. 06 ian. 1967, Timişoara), ?, Timişoara.

În dec. 1989, a participat activ la evenimentele care au culminat cu izbucnirea şi declanşarea Revoluţiei

române, aflându-se de fiecare dată, între 16 și 25 dec. 1989, dar și după căderea regimului ceaușist, în primplanul acțiunilor, conducând și organizând Revoluția de la Timișoara, ca membru fondator al Frontului Democrat Român – prima formațiune politică antiregim constituită la 20 dec. 1989, la Timișoara. Membru al Colegiului Național al IRRD.

V.M.

VLĂSCEANU MIRCEA (n. 11 iun. 1946, Călinești, jud. Argeș - m. 24 dec. 1989, Pitești, jud. Argeș), ?

Împușcat în apropierea Spitalului Județean Argeș din Pitești. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Argeș.*

V.M.

VOGEL HANS JOCHEN (03 febr. 1926, Göttingen, RF Germania), pre;edintele PSD din RF Germania.

La 25 dec. 1989, a făcut o declarație, în care se sublinia că social-democrații din Germania occidentală au primit cu o uriașă satisfacție vestea privind răsturnarea de la putere a regimului dictatorial al lui Ceaușescu. Dorința de libertate și democrație a fost mai puternică decât forțele asupririi și violenței.

Gh.S.

VOICA VASILE CONSTANTIN (27 mai 1959, Valea Lungă, jud. Dâmbovița - m. 22/23 dec. 1989, București), subinginer la întreprindertea Laromet, București, ofițer MApN?

Împușcat în zona centrală a Bucureștiului, în apropierea Muzeului de Artă. A fost declarat erou

martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

VOICAN VASILE VASILE (n. 21 ian. 1953, Buhuși, jud. Bacău - m. 24 dec. 1989, Buzău), subofițer MApN la UM 01640 Buzău.

Împușcat în gât, în incinta unității militare. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

VOICILĂ VALENTIN, (n. 23 iun. 1958, Brăila), actor.

În dimineața zilei de 22 dec. 1989, mulțumește militarilor pentru atitudinea de neîndeplinire a ordinului de folosire a gazelor lacrimigene pentru împrăștierea celor aprox. 1.000 de demonstranți din Piața centrală din Arad. După ce manifestanții pătrund în sediul județenei de partid, **V.V.** declară Aradul oraș liber și face apel la calm și ordine. Este ales președinte al Consiliului Frontului Democratic Român, ca nouă putere locală, care solicită sprijinul Armatei pentru apărarea clădirii Consiliului și a principalelor obiective din oraș. Membru al Consiliului Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 (din 2005).

Gh. S.

VOICU MIHAI, (n. 29 mart. 1950, București), actor. La 22 dec. 1989 s-a aflat în fruntea revoluționarilor care au pătruns în curtea Televiziunii Române. În cuvântul său se referă la constituirea unui Comitet cetățenesc, cu o largă reprezentare profesională, la alegeri libere și libertăți cetățenești și propune apoi păstrarea unui moment de reculegere în memoria celor care fuseseră uciși.

Gh. S.

VOICU NICOLAE (n. 19 mai 1969, Sihlea, jud. Vrancea - m. 30

dec. 1989, Agigea, jud. Constanța), militar în termen la UM 02603 Agigea.

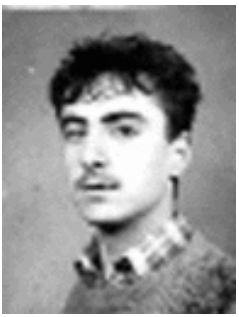

Împușcat în cap în Portul Agigea, pe timpul executării unei misiuni. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Vrancea.*

V.M.

VOICU NICOLAE NICOLAE (n. 02 iul. 1949, Sebeș, jud. Alba - m. 22 dec. 1989, Sibiu), ofițer MI, adjunct al șefului Miliției din Sibiu.

Împușcat lângă gardul UM 01512 Sibiu. Înaintat, post-mortem, în gradul de maior. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

VOICULESCU GELU-VOICAN (n. 08 febr. 1941, în București), geolog.

Înainte de revoluție a lucrat la Schela de extracție Videle (1963) și la Institutul de Cercetări Geologice pentru hidrocarburi, a fost șef al Depozitului republican de carote (1966), corector la „Viața Românească" (1970) și geolog la Institutul de Proiectări Miniere (1973-1989). A fost deținut politic (închis trei luni în 1970, arestat o zi în 1977 și închis un an și jumătate în perioada 1985-1986). În momentul declanșării Revoluției era șef de proiect, coordonator al unui studiu hidrogeologic pentru Mina Șuior (Baia Mare). La 22 dec. 1989, fiind printre primii

revoluționari care au luat cuvântul în Studioul 5 al TVR, după ce își îndreaptă gândul spre *„cei care sunt acum în închisori"* cere amnistierea și revizuirea tuturor situațiilor judiciare ale celor de curând arestați. Atrăgând atenția că în acele momente *„ochii lumii sunt îndreptați asupra noastră"*, cere *„să arătăm că suntem respectabili, că suntem un popor care-și cunoaște ordinea, cunoaște ierarhia și legalitatea"*. Mai solicită constituirea de *„comitete de autoapărare pentru a asigura liniștea și ordinea și disciplina la toate nivelele"*. De acum se alătură lui Ion Iliescu, devenind un factor activ în noua echipă a puterii. Este unul dintre semnatarii Comunicatului Consiliului Frontului Salvării Naționale, al cărui membru a rămas până la 01 febr. 1990. A insistat, încă din seara de 22 dec. 1989, pentru suprimarea imediată a cuplului Ceaușescu, justificându-l ca fiind *„un act justițiar revoluționar"*. Din acest motiv a și fost trimis, în 25 dec. 1989, ca delegat cu împuterniciri speciale, la Târgoviște, unde a asistat, ca reprezentat al Revoluției, la procesul și execuția lui Nicolae și Elena Ceaușescu, pentru ca, peste câteva zile, să organizeze și înhumarea acestora în cimitirul Ghencea Civil. Viceprim-ministru în Guvernul provizoriu revoluționar (28 dec. 1989 - 28 iun. 1990). La 31 dec. 1989, în urma arestării generalului Iulian Vlad, preia conducerea Departamentului Securității Statului, calitate în care participă la dezmembrarea Securității și la reorganizarea activității informative, prin înființarea unor noi structuri: Serviciul de Informații Externe; Direcția de Informații și Contrainformații din Ministerul de Interne. A acordat numeroase interviuri și a publicat articole despre evenimentele revoluționare la care a participat.

C. R.

VOICULESCU ȘTEFAN RADU-MIHAIL (n. 04 aug. 1951, București - m. 28 dec. 1989, București)

Împușcat în zona restaurantului Bulevard. A fost declarat erou martir. (D. nr. 110/13.12.1991).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993;

V.M.

VOINEA ARION CONSTANTIN (n. 01 dec. 1956, Brăiești, jud. Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), matriței la Contactoare Buzău.

Împușcat în torace, ân sediul Comitetului Județean Buzău, de către un ofițer de securitate (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

VOINEA C. DAN (n. 09 iun. 1959, București?), general și magistrat român.

Înainte de revoluție a fost procuror la Slobozia (1977), iar din 1981 la Procuratura Militară. A fost procuror de ședință la procesul soților Ceaușescu din 25 dec. 1989.

Gh. S.

VOINEA GHEORGHE, (n. 06 mart. 1933, Teișani, jud. Prahova - m. 19 iun. 1992, București), general MApN. General - maior (23 aug. 1984); general - locotenent la 28 dec. 1989. A fost membru supleant (23 nov. 1984 - 24 nov. 1989) și membru al CC al PCR (24 nov. - 22 dec. 1989); membru supleant al Comitetului municipal București al PCR (1988); Comandant al Armatei 1, București (01 febr. 1989 - 1990); membru CFSN (22 dec. 1989). La 22 dec. 1989, după fuga cuplului Ceaușescu, în balconul din clădirea CC, alături de revoluționari se va afla și G.V. care, în cuvântul său a ținut să precizeze: *„Fraților! Armata – gata, și-a încheiat misiunea! Acum, voi trebuie să spuneți ce-i de făcut!"*. În seara aceleiași zile este desemnat membru în CFSN.

Gh. S.

VRANITZKY FRANZ (04 oct. 1937, Viena, Austria), cancelar federal al Austriei.

La 20 dec. 1989, anunța planul de restrângere a relațiilor economice ale țării sale cu România, iar la 25 dec.

1989, făcea cunoscut, după o ședință a guvernului, crearea unui fond de ajutor de urgență pentru poporul român. Totodată, s-au luat măsuri de coordonare a acțiunilor organelor de stat și ale persoanelor particulare legate de asigurarea ajutorului pentru România. S-a mai anunțat că forțele armate ale Austriei vor transfera în beneficiul populației române o parte din mijloacele medicale de care dispun. La 27 de. 1989, el declara că Austria recunoaște noul for executiv și este *„dispusă să sprijine România în mod activ, pentru ca noul guvern să-și poată îndeplini sarcinile"*.

S. Gh

VRĂNEANȚU ADAM TRAIAN (n. 01 sept. 1947, Vrani, jud. Caraș - Severin), ?, Timișoara.

A fost membru al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român.

V.M.

W

WALDGRAVE WILLIAM, ministru adjunct la ministerul de externe al Marii Britanii. La 22 dec. 1989, declara la BBC că informarea corectă și convingătoare a cetățenilor români are o importanță imensă și că numai așa românii vor fi convinși că opinia publică mondială urmărește comportamentul regimului de la București ale cărui zile îi sunt numărate.

S.Gh

WALESSA LECH, liderul *„Solidarității"*, declara la 22 dec. 1989, că a intuit căderea lui Nicolae Ceaușescu.

„N-a fost nici o surpriză pentru mine să aud despre răsturnarea lui Ceaușescu", iar la 24 dec. 1989, considera că poporul român merită să fie sprijinit și făcea un apel guvernului polonez să acorde României un ajutor de urgență. A doua zi revenea, impresionat de cele ce se întâmplau în România. Evidențiind faptul că mor români *„de mâna indivizilor din fostul aparat represiv"*, reînoia apelul de solidaritate cu poporul român, care *„merită să fie sprijinit. În calitate de creștin, laureat al Premiului Nobel și președinte al „Solidarității"* – sublinia el – *chem guvernul țării noastre să adreseze în Consiliul de Securitate ONU, apelul de a se acorda României un ajutor de urgență"*.

S. Gh

WITTMAN PETRU PETRU (n. 16 febr. 1965, Timișoara, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), muncitor.

Împușcat în zona Catedralei din Timișoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

WOOLF FRANK (n. 30 ian. 1939) deputat de Virginia.

La data de 20 dec. 1989, aprecia că ceea ce se întâmplă în România, este aabsolut *„o mârșăvie, mai ales acum când vântul libertății se face simțit în întreaga Europă Răsăriteană, unde zidul Berlinului a căzut"*. Crede că este de datoria lumii libere să condamne acțiunile regimului de la București și să asigure că poporul român va beneficia de drepturile fundamentale ale omului.

Gh. S.

WÖRNER MANFRED (n. 24 sept. 1934, Stuttgart-Bad Cannstatt) secretarul general al Alianței nord-Atlantice.

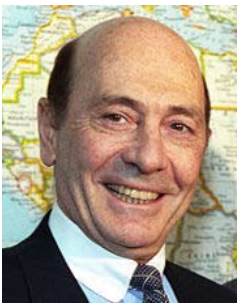

La data de 22 dec. 1989, afirma că NATO a aflat cu bucurie de căderea regimului Ceaușescu și că, din acel moment, se poate spune că *„idealurile de libertate și de democrație prevalează peste tot în Europa Centrală și Răsăriteană"* și își exprima speranța că România va înainta în mod pașnic în direcția *„instaurării unei democrații autentice"*.

Gh. S.

WULTSCHNER MARTIN (n. 11 ian. 1953, Saeș, jud. Mureș - m. 23 dec. 1989, Sighișoara, jud. Mureș), muncitor.

Împușcat. Părinții nu au făcut dosar pentru certificate de erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

WULTSCHNER PAUL (n. 28 iun. 1963, Saeș, jud. Mureș - m. 23 dec. 1989, Sighișoara, jud. Mureș), muncitor.

Împușcat. Părinții nu au făcut dosar pentru certificate de erou martir.

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Mureș.*

V.M.

Z

ZAHARIA MARIN NICOLAE (n. 15 iun. 1968, Buzău - m. 24 dec. 1989, Buzău), muncitor la OJT Buzău.

Împușcat în cap, în sediul Comitetului Județean Buzău, de către un ofițer MApN (identificat). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Buzău.*

V.M.

ZAIKOV LEV, membru al Biroului politic și secretar al CC al PCUS., declara la data de 21 dec. 1989, că evenimentele din România erau de așteptat, deoarece *„poporul acestei țări vede că pretutindeni se desfășoară un proces de democratizare, vede restructurarea din Uniunea Sovietică; dorința lui firească este ca să înceapă și în propria lui țară".*

Gh. S.

ZAMFIR TRAIAN (n. 13 mart. 1968, Tătărești, jud. Teleorman - m. 23 dec. 1989, București), tâmplar la Fabrica de Mobilă Pipera.

Împușcat, în zona Orizont (Drumul Taberei). A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992).

Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Teleorman.*

V.M.

ZAMFIRESCU DINU-GABRIEL (n. 26 iun. 1929, București),

jurist. A fost diriginte de şantier şi coordonator al investiţiilor în unităţi aparţinând MAIA (1950-1975), după care a plecat în exil. Între anii 1980-1989 a fost ziarist la *„BBC", „Europa Liberă", „Vocea Americii"* şi *„France Internaţional"*. În 1985 a înfiinţat, la Paris, Cercul Liberal, împreună cu Radu Câmpeanu şi Ion Vitez; a fost reprezentantul PNL în Europa Occidentală (1989 – mai 1991); preşedinte al Institutului Naţional Memoria Exilului Românesc (începând cu luna iun. 2003).

La 19 dec. 1989, s-a deplasat la Versoix (Elveţia), unde a sugerat fostului rege Mihai I să dea un *„mesaj"* către armata română, ca aceasta să nu tragă în populaţia din Timişoara şi din alte locuri. Regele, pe moment, nu a dat curs acestei sugestii, ulterior, însă, el a fost transmis prin postul *„Europa Liberă"*. La solicitarea redacţiei franceze a postului de radio „Radio Television Luxembourg" (RTL), care emitea din Paris, **D.Z.** a fost invitat să asigure transmiterea în direct pe post a ştirilor, comentariilor şi imaginilor recepţionate la Paris, prin satelit, de la *„Televiziunea Română"* în zilele de 20, 21 dec. 1989. În ziua de 22 dec. 1989, a fost invitat la Milano, de o formaţie politică creştină ca, împreună cu pictorul Camelian Demetrescu, rezident în acest oraş, să anime o manifestaţie a tinerilor italieni, organizată în sprijinul evenimentelor revoluţionare din România. Reîntors la Paris, **D.Z.** a fost solicitat, în zilele de 23-27 dec. 1989, să fie prezent la telejurnalul de la ora 19.00, al postului de televiziune francez – *„France 3"* (FR 3), ca şi la alte posturi de televiziune franceze: *„Antenne 2", „La 5"*, precum şi la posturile de radio *„France Info", „BBC", „Europa Liberă", „Solidarnosc", „Radio Kossuth"* din Budapesta. La 29 dec. 1989, a sosit în ţară şi în zilele următoare, a trecut alături de vechi colegi şi prieteni la reorganizarea Paertidului Naţional Liberal.

Gh.S.

ZAMFIRESCU EMIL RĂZVAN (n. 11 mart. 1969, Târgu-Ocna, jud. Bacău - m. 21/22 dec. 1989, Bucureşti), lucrător comercial.

Împuşcat în zona hotelului Intercontinental. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006.

V.M.

ZĂBAVĂ ION IOAN (n. 04 apr. 1914, Bran, jud. Braşov - m. 23 dec. 1989), preot la Biserica Română.

Rănit prin împuşcare, lângă Scoala Militară de Ofiţeri; decedat la spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Braşov.*

V.M.

ZĂBULICĂ VIRGIL CONSTANTIN (n. 14 nov. 1958, Balş, jud. Dolj - m. 17 dec. 1989, Timişoara, jud. Timiş), muncitor.

Împuşcat în torace, în Piaţa Ştefan Furtună din Timişoara. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre care au fost transportate în secret la Bucureşti şi incinerate la Crematoriul „Cenuşa". A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Timiş.*

V.M.

ZĂGOREANU GHEORGHE (n. 14 mart. 1931, Cosâmbeşti, jud. Ialomiţa – m. 08 nov. 2001, Bucureşti), jurist şi general MI.

General-maior (07 mai 1977; secretar de stat la MI şi adjunct al şefului CIE (29 sept. 1978 – 12 apr. 1982); şef al Centrului de Informare şi Documentare al MI (13 apr. 1982 - 1987); şef al Inspectoratului Judeţean Braşov al MI (18 nov. 1987 – 21 ian. 1990). La 17 dec. 1989, dă asigurări primului secretar că forţele Inspectoratului judeţean de Miliţie sunt capabile să inter-

vină şi să disperseze grupurile de manifestanţi înainte de a ajunge la sediul Comitetului Judeţean de partid. În ziua de 21 dec. 1989, dă ordin ca subunităţile de securitate să fie dislocate la Metrom pentru a interzice afluirea muncitorilor de la I.A. Braşov spre centrul oraşului şi în Parcul Tractorul pentru a interzice deplasarea muncitorilor de la întreprinderile Tractorul şi Rulmentul. La prânz, dispune de trei companii aparţinând trupelor de securitate să intre în dispozitivul de apărare a Comitetului Judeţean de Partid, iar doi ofiţeri criminalişti să efectueze filmări video în zona centrală a municipiului.

Gh. S.

ZĂRNESCU NICOLAE MARIN (n. 14 aug. 1947, Chioara, jud. Ialomiţa - m. 22/23 dec. 1989, Bucureşti), muncitor la întreprinderea Autobuzul din Bucureşti.

Împuşcat în faţa Complexului Orizont din Drumul Taberei. A fost declarat erou martir (D. nr. 110/13.12.1991; D. nr. 1367/12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 40/24.02.1993; M. Of. nr. 1005/18.12.2006.

V.M.

ZBANŢ MIHAI ION (n. 14 sept. 1969, Hăneşti/Săveni, jud Botoşani - m. 23 dec. 1898, Bucureşti), militar în termen la UM 01874 Bucureşti.

Împuşcat în zona Aeroportului Otopeni. Înaintat, post-mortem, în gradul de sublocotenent. A fost declarat erou martir (D. nr. 30 din 20/02/1992).

Bibliografie: M.Of. nr. 40/24.02.1993; Portalul Revoluţiei, *Lista eroilor din judeţul Botoşani.*

V.M.

ZDIRCU NICOLAE IOAN (n. 02 ian. 1932, Slimnic, jud. Sibiu - m. 13 iun. 1990, Sibiu), şef secţie la Cooperativa Timpuri noi din Sibiu.

Rănit în data de 23 dec. 1989, prin împușcare în spate, cu două gloanțe, la intrarea unui bloc de pe str. Rahovei; decedat la Spitalul Județean Sibiu. A fost declarat erou martir (D. nr. 226/30.11.1992; D. nr. 1367/12.12.2006).

*Bibliografie: M. Of. nr. 41/ 24.02.1993; M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006;*Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Sibiu.*

V.M.

ZENG IULIU OCTAVIAN, (n. 30 dec. 1928, Aiud, jud. Alba - m. 24 dec. 1989, Alba-Iulia), pensionar.

Împușcat în ceafă, la intrarea unui bloc din zona Liceului Militar. A decedat în drum spre spital. A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Alba.*

V.M.

ZGUBEA AUREL (n. ? - m. 21 dec. 1989, București), ?.

Împușcat în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989.

V.M.

ZIMBRU GHEORGHE GRIGORE (n. 06 mart. 1969, Gherla Mică, jud. Satu-Mare - m. 23 dec. 1989, București), militar în termen la UM 0865 Câmpina.

Împușcat dintr-un elicopter, în timp ce se afla într-un TAB, în zona Aeroportului Otopeni. A fost declarat erou martir (D. nr. 1367/ 12.12.2006).

Bibliografie: M. Of. nr. 1005/ 18.12.2006; Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Satu-Mare.*

V.M.

ZORNEK OTTO-NICOLAE (n. 13 febr. 1965, ?, jud. Timiș - m. 17 dec. 1989, Timișoara, jud. Timiș), zugrav.

Împușcat. Cadavrul său a făcut parte din lotul de cadavre transportate în secret la București și incinerate la crematoriul „Cenușa". (Familia nu a depus dosar pentru certificat de erou martir).

Bibliografie: Portalul Revoluției, *Lista eroilor din județul Timiș.*

V.M.

ZOTOV ALEXANDRU GRIGORE (n. 02 mart. 1955, Cernăuți), ?, Timișoara.

Colaborator important al Frontului Democratic Român, cu sprijinul căruia au fost tipărite și multiplicate documentele fundamentale emise și difuzate, în timpul revoluției, la Timișoara.

V.M.

Anexa nr. 1

ASOCIAȚII DE REVOLUȚIONARI

ASOCIAȚIA 14 DECEMBRIE 1989-IAȘI, înființată la data de 20 ian. 1992, președinte Ștefanachi Aurel;

ASOCIAȚIA 16-21 DECEMBRIE 1989, înființată la data de 27 mart. 1990, președinte Stan Vasile;

ASOCIAȚIA 16-21 DECEMBRIE 1989 – LUGOJ, înființată la data de 26 iun. 1990, președinte Balint Petrică Dorin;

ASOCIAȚIA 21 DECEMBRIE 1989 REȘIȚA, înființată la data de 15 apr. 1991, președinte Borcean Gheorghe;

ASOCIAȚIA 17 DECEMBRIE – TIMIȘOARA, înființată la data de 26 febr. 1990, președinte Untilă Corina;

ASOCIATIA 21 DECEMBRIE 1989 A RĂNIȚILOR ȘI URMAȘILOR EROILOR MARTIRI AI REVOLUȚIEI – REȘIȚA, înființată la data de 15 apr. 1991, președinte Borcean Gheorghe;

ASOCIAȚIA „21 DECEMBRIE 1989 – ORAȘ MARTIR" TÂRGU MUREȘ, înființată la data de 12 apr. 1990, președinte Csaszar Zoltan;

ASOCIAȚIA 21 DECEMBRIE BUCUREȘTI, înființată la data de 09 febr. 1990, președinte Teodor Mărieș;

ASOCIAȚIA 21 DECEMBRIE 1989 – CUGIR, înființată la data de 21 mart. 1992, președinte Bulzan Liviu;

ASOCIAȚIA 22 DECEMBRIE, înființată la data de: ?, președinte Trăistaru Ionel;

ASOCIAȚIA 22 DECEMBRIE-CĂLĂRAȘI, înființată la data de 24 iul. 1992, președinte Popescu Florin;

ASOCIAȚIA 22 DECEMBRIE1989 - BAIA MARE, înființată la data de: ?, președinte Vintilă Călin;

ASOCIAȚIA 22 DECEMBRIE 1989 – CLUJ, înființată la data de 22 ian. 1990, președinte Cotae Nicolae;

ASOCIAȚIA 22 DECEMBRIE 1989 – IAȘI, înființată la data de 14 oct. 1991, președinte Coțofanu Ștefan;

ASOCIAȚIA 22 DECEMBRIE – TELEORMAN, înființată la data de 04 nov. 1991, președinte Vătafu Alexandru;

ASOCIAȚIA 23 DECEMBRIE METROU – BUCUREȘTI, înființată la data de 10 dec. 1992, președinte George Costin;

ASOCIAȚIA „ALIANȚA POPORULUI"- BUCUREȘTI, înființată la data de 19 febr. 1990, președinte Mușa Marian;

ASOCIAȚIA ALTAR TIMIȘOARA, înființată la data de 29 iul. 1991, președinte Hosu Virgil;

ASOCIAȚIA DE CARITATE „ REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN DECEMBRIE '89"-CLUJ, înființată la data de 07 febr. 1990, președinte Giurgiu Aurel Ionel;

ASOCIAȚIA CLUB 22 – BUZĂU, înființată la data de 11 mart. 1992, președinți; Radu Aurelian, Macsim Marcel;

ASOCIAȚIA"CLUB 22 - RADIO"- BUCUREȘTI, înființată la data de 16 dec. 1992, președinte Ivașcu Gheorghe;

ASOCIAȚIA DREPTATEA – TÂRGU-MUREȘ, înființată la data de 08 febr. 1990, președinte Oană Adrian Ioan;

ASOCIAȚIA FRĂȚIE, EGALITATE, COLABORARE ȘI COOPERARE – TIMIȘOARA, înființată la data de 19 mart. 1990, președinte Tudorin Burlacu;

ASOCIAȚIA JILAVA "89 – RĂNIȚI ȘI REȚINUȚI – BUCUREȘTI, înființată la data de 03 dec. 1990, președinte Gadină Constantin;

ASOCIAȚIA JUDEȚEANĂ A RĂNIȚILOR REVOLUȚIEI ȘI A URMAȘILOR EROILOR MARTIRI DIN DECEMBRIE 1989 HUNEDOARA, înființată la data de 02 mai 1991, președinte Boșorogan Iulian;

ASOCIAȚIA LIGA 22 DECEMBRIE 1989 – CRAIOVA, înființată la data de 27 apr. 1990, președinte Cătălina Ion;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR DIN 22 DECEMBRIE 1989 –TURDA, înființată la data de 29 oct. 1991, președinte Sălăgean Vasile;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR DIN DECEMBRIE 1989 – DÂMBOVIȚA, înființată la data de 22 iun. 1990, președinte Badea Ion;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR ÎN REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989- CARANSEBEȘ, înființată la data de 23 iul. 1992, președinte Drăghița Zaharia;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR ÎN REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989-CARAȘ-SEVERIN, înființată la data de 01 febr. 1991, președinte Dumitru Alexa;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR ÎN REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989, RĂNIȚI, INVALIZI ȘI URMAȘI – BUCUREȘTI, înființată la data de 02 mart. 1990, președinte Maxim Dorin;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR PENTRU VICTORIA REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989- VASLUI, înființată la data de 04 sept. 1992, președinte Munteanu Paul;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR, RĂNIȚILOR ȘI URMAȘILOR EROILOR „BRAȘOV – DECEMBRIE 1989", înființată la data de 06 aug. 1990, președinte Maior Lazăr Dorin;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 – BUCUREȘTI, înființată la data de 17 dec. 1990, președinte Bogdan Tudorița;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 RĂNIȚI, INVALIZI ȘI URMAȘII EROILOR CĂZUȚI - COVASNA-HARGHITA, înființată la data de 02 mart. 1991, președinți: Nițu Smarandache; Vlad Ene;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989, RĂNIȚI, INVALIZI ȘI URMAȘI - IALOMIȚA, înființată la data de 08 febr. 1991, președinte Ciufu Vladimir;

ASOCIAȚIA LUPTĂTORILOR, URMASILOR SI RĂNITILOR DEVA, înființată la data de: ?, președinte Firczack Gheorghe;

ASOCIAȚIA MEMORIALUL REVOLUȚIEI 16 – 22 DECEMBRIE 1989 – TIMIȘOARA, înființat la data de 26 apr. 1990, președinte Traian Orban.

ASOCIAȚIA PENTRU ADEVĂRUL REVOLUȚIEI – CLUJ, înființată la data de 25 mai 1990, președinte Coltor Aurel;

ASOCIAȚIA PENTRU CINSTIREA EROILOR MARTIRI AI REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 DIN BUCUREȘTI, înființată la data de 17 apr. 1990, președinte Anghel Cioran;

ASOCIAȚIA PENTRU CINSTIREA EROILOR MARTIRI AI REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 – SIBIU, înființată la data de 27 dec. 1990, președinte Zdârcu Marius Adrian.

ASOCIAȚIA „RĂNIȚII REVOLUȚIEI DIN 22 DECEMBRIE 1989" – SIBIU, înființată la data de 19 mart. 1990, președinte Risti Mircea-Vasile;

ASOCIAȚIA RĂNIȚILOR ȘI URMAȘILOR CELOR DECEDAȚI ÎN DECEMBRIE 1989 – ARAD, înființată la data de 19 nov. 1990, președinte Popa Romeu;

ASOCIAȚIA REVOLUȚIONARĂ 22 - 25 DECEMBRIE 1989 BOTOȘANI, înființată la data de 20 nov. 1992, președinte Hălășanu Vasile;

ASOCIAȚIA REVOLUȚIONARILOR DIN DECEMBRIE 1989 –CONSTANȚA, înființată la data de 11 iun. 1991, președinte Turcu Gheorghe;

ASOCIAȚIA SIBIU DECEMBRIE 1989, înființată la data de 04 oct. 1990, președinte Bucur Mircea;

ASOCIAȚIA TELECOM DECEMBRIE 1989 - BUCUREȘTI, înființată la data de 21 dec. 1992, președinte George Mihalache;

ASOCIAȚIA TINERETULUI REVOLUȚIONAR – OLT, înființată la data de 02 mart. 1990, președinte Popescu Constantin;

ASOCIAȚIA TINERII EROI AI REVOLUȚIEI 22 DECEMBRIE 1989 - GALAȚI, înființată la data de 23 apr. 1992, președinte Alexa Valentin;

ASOCIAȚIA UMANITARĂ PENTRU PROTEJAREA ȘI SPRIJINIREA RĂNIȚILOR, INVALIZILOR ȘI URMAȘILOR CELOR CĂZUȚI ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 – DOLJ, înființată la data de 30 aug. 1990, președinte Mirea Venus Costinel;

ASOCIAȚIA VICTORIA REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 – BUCUREȘTI, înființată la data de 26 nov. 1992, președinți: Petre-Constantin Boca; Pestreanu Vasile;

ASOCIAȚIA VICTORIA – TIMIȘOARA, înființată la data de 08 mai 1990, președinte Lorin Fortuna;

CLUB 22 – BUCUREȘTI, înființată la data de 13 febr. 1990, președinte Emilian Vasile Cutean;

CLUB TELEVIZIUNEA 22 – BUCUREȘTI, înființată la data de 23 mart. 1990, președinte Dan Cugler;

ECOFORUM - BUCUREȘTI, înființată la data de 14 iun. 1991, președinte Muscalu Gheorghe;

FORUMUL REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 – LIBERTATEA – TIMIȘOARA, înființată la data de 28 sept. 1990, președinte Apetrei Liviu;

FUNDAȚIA JUDEȚEANĂ ARAD A REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989, înființată la data de 03 dec. 1992, președinte Curta Gheorghe;

FUNDAȚIA LIGA NAȚIONALĂ A LUPTĂTORILOR ȘI PARTICIPANȚILOR ÎN REVOLUȚIA ROMÂNĂ – TIMIȘOARA, înființată la data de 23 apr. 1990, președinte Bădilescu Nicolae;

FUNDAȚIA LUPTĂTORILOR ÎN REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989, RĂNIȚI, INVALIZI ȘI URMAȘII CELOR DECEDAȚI DIN ROMÂNIA - ARGEȘ, înființată la data de 17 sept. 1992, președinte Popa Dorin;

FUNDAȚIA NAȚIONALĂ A REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 – TIMIȘOARA, înființată la data de 21 sept. 1990, președinte Alămorean Pompiliu;

FUNDAȚIA REVOLUȚIEI DIN ROMÂNIA – DECEMBRIE 1989 – BUCUREȘTI, înființată la data de 07 iun. 1990, președinte Rădulescu Iordan;

FUNDAȚIA ROMÂNIA TÂNĂRĂ – BUCUREȘTI, înființată la data de 14 nov. 1990, președinte Niculaie Marin;

LIGA LUPTĂTORILOR DIN DECEMBRIE 1989- SATU MARE, înființată la data de 05 nov. 1992, președinți: Golban Petru; Erdos Nicolae;

LIGA LUPTĂTORILOR, RĂNIȚILOR ȘI URMAȘILOR, înființată la data de 10 nov. 1992, președinte Bonțescu Petre;

LIGA NAȚIONALĂ A LUPTĂTORILOR DIN DECEMBRIE 1989 – BUCUREȘTI, înființată la data de 01 febr. 1991, președinte Lefter Cristian;

LIGA NAȚIONALĂ A LUPTĂTORILOR DIN DEC' 89 – GALAȚI, înființată la data de 28 nov. 1991, președinte Vlad Vasiliu;

LIGA NAȚIONALĂ A LUPTĂTORILOR PENTRU VICTORIA REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989 ȘI A CINSTIRII EROILOR MARTIRI – BUCUREȘTI, înființată la data de 29 sept. 1990, președinte Schmutzer Rudolf;

ORGANIZAȚIA LUPTĂTORILOR PENTRU CINSTIREA MEMORIEI EROILOR MARTIRI DIN 16 - 21 DECEMBRIE 1989 - BUCUREȘTI, înființată la data de 16 nov. 1992, președinte Iosef Ionel;

ORGANIZAȚIA REVOLUȚIONARĂ 1989 ARAD, înființată la data de 18 sept. 1990, președinte Țop Petru;

ORGANIZAȚIA JILAVA 21-22 DECEMBRIE 1989 – BUCUREȘTI, înființată la data de: ?, președinte Rizac Mircea;

RADIO LIBERTATEA – BUCUREȘTI, înființată la data de ? , președinte Ciochină Ion;

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE CARITATE CARROM – BUCUREȘTI, înființată la data de 16 iul. 1990, președinte Starcz Iuliana;

Anexa nr. 2

SITUAȚIE STATISTICĂ PRIVIND DECEDAȚII ÎN REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN DECEMBRIE 1989
(pe județe și pe zile)

JUDEȚUL	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
ALBA					3		**3**	9	4		**13**				1			**1**		**17**		**17**
ARAD							-	8	10	1	**19**							-	1	**20**		**20**
ARGEȘ							-		1		**1**							-		**1**		**1**
BACĂU							-		1		**1**							-		**1**		**1**
BIHOR							-	2			**2**							-		**2**		**2**
BISTRIȚA – NĂSĂUD							-				-							-		-	1	**1**
BOTOȘANI							-				-							-		-		-
BRAILA							-	18	12		**30**	1	9			1		**11**	1	**42**		**42**
BRAȘOV	1*				1	1	**3**	45	13		**58**	1	1		1			**3**	6	**70**	6	**76**
BUCUREȘTI (+ SAI)					36	59	**95**	284	117	36	**437**	25	5	9	2	1	1	**43**	46	**621**	22	**643**
BUZĂU						2	**2**	3	18	5	**26**							-		**28**		**28**
CARAȘ-SEVERIN			1		2		**3**	3	11	9	**23**	1	1					**2**	1	**29**	1	**30**
CĂLĂRAȘI						1	**1**				-						1	**1**		**2**		**2**
CLUJ					27	4	**31**	7	3	1	**11**							-	3	**45**		**45**
CONSTANȚA							-	7	11	3	**21**					1	1	**2**	8	**31**	4	**35**
COVASNA					1		**1**		1	1	**2**							-	1	**4**		**4**
DÂMBOVIȚA							-	1	6	2	**9**	2						**2**	1	**12**		**12**
DOLJ							-	6	7	3	**16**		2					**2**		**18**		**18**
GALAȚI							-		1		**1**		1					**1**		**2**	1	**3**
GIURGIU							-	5			**5**							-	3	**8**		**8**
GORJ							-				-							-		-		
HARGHITA						5	**5**				-		1					**1**	1	**7**		**7**

JUDEȚUL	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
HUNEDOARA							-	4	3		**7**				1			**1**		**8**	1	**9**
IALOMIȚA							-		**5**		**5**							-	1	**6**		**6**
IAȘI							-				-	2						**2**		**2**		**2**
MARAMUREȘ							-				-							-		-		-
MEHEDINȚI							-			1	**1**							-		**1**		**1**
MUREȘ					6		**6**	3	2		**5**							-	1	**12**		**12**
NEAMȚ							-				-							-	1	**1**		**1**
OLT							-	1			**1**			1	1			**2**		**3**		**3**
PRAHOVA						1	**1**				-	1						**1**		**2**		**2**
SATU-MARE							-				-							-		-		-
SĂLAJ							-				-							-		-		-
SIBIU					7	53	**60**	11	7	1	**19**	1	1		2		1	**5**	4	**88**	4	**92**
SUCEAVA							-				-							-				-
TELEORMAN								1			**1**									**1**		**1**
TIMIȘ	76	7	3	3	2	1	**92**	7	9	5	**21**	1	2			1		**4**	7	**124**	2	**126**
TULCEA							-		1		**1**							**1**	1	**2**		**2**
VASLUI							-				-							-		-		-
VÂLCEA							-		-		-							-		-		-
VRANCEA							-		2		**2**							-		**2**		**2**
Decedați fără a li se putea stabili județul în care au decedat					1	2	**3**		2		**2**								22	**27**	2	**29**
Cetățeni străini decedați în Revoluția Română								3			**3**	1						**1**	3	**7**		**7**
TOTAL GENERAL	**77**	**7**	**4**	**3**	**86**	**129**	**306**	**428**	**247**	**68**	**743**	**36**	**23**	**10**	**8**	**4**	**4**	**85**	**112**	**1246**	**44**	**1290**

NOTE: 1. Situația a fost întocmită după lucrarea: Gheorghe Sbârnă (coord.) - *Revoluția Română din Decembrie 1989 – Locuri. Date. Fapte – mic dicționar*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009; 2. Cei șapte cetățeni străini sunt: Calderon Jean-Louis (cetățean francez); Huwe Danny (cetățean belgian); Kuzic Boris Mihailocici (cetățean sovietic); Melenciuc Nadejda-Stepanova (cetățean sovietic); Parry Ian-Henry (cetățean englez); Rancati Francesco (cetățean italian); Sacchi Paulo (cetățean italian).

Anexa nr. 3

SITUAȚIE STATISTICĂ PRIVIND CIVILII DECEDAȚII ÎN REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN DECEMBRIE 1989
(pe județe și pe zile)

JUDEȚUL	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
ALBA					1		**1**	4	2		**6**				1			**1**		**8**		**8**
ARAD							-	7	4		**11**							-	1	**12**		**12**
ARGEȘ							-		1		**1**							-		**1**		**1**
BACĂU							-				-							-		-		-
BIHOR							-	2			**2**							-		**2**		**2**
BISTRIȚA – NĂSĂUD							-				-							-		-	1	**1**
BOTOȘANI							-				-							-		-		-
BRAILA							-	16	10		**26**	1	3			1		**5**	1	**32**		**32**
BRAȘOV	1*						**1**	36	10		**46**	1	1					**2**	4	**53**	4	**57**
BUCUREȘTI (+ SAI)					34	38	**72**	179	80	23	**282**	16	5	8	2	1	1	**33**	39	**426**	15	**441**
BUZĂU						2	**2**		12	4	**16**							-		**18**		**18**
CARAȘ-SEVERIN			1		2		**3**	2	7	4	**13**		1					**1**	1	**18**	1	**19**
CĂLĂRAȘI						1	**1**				-						1	**1**		**2**		**2**
CLUJ					27	1	**28**	5			**5**							-	2	**35**		**35**
ONSTANȚA							-	4	4	2	**10**						1	**1**	2	**13**	2	**15**
COVASNA							-		1		**1**							-	1	**2**		**2**
DÂMBOVIȚA							-	1	2	2	**5**							-		**5**		**5**
DOLJ							-	5	5	2	**12**		2					**2**		**14**		**14**
GALAȚI							-		1		**1**							-		**1**	1	**2**
GIURGIU							-	5			**5**							-	2	7		7
GORJ							-				-							-		-		-

JUDEȚUL	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
HARGHITA						1	**1**				-							-	1	**2**		**2**
HUNEDOARA							-	1			**1**							-		**1**		**1**
IALOMIȚA							-		4		**4**							-	1	**5**		**5**
IAȘI							-				-	2						**2**		**2**		**2**
MARAMUREȘ							-				-							-		-		-
MEHEDINȚI							-			1	**1**							-		**1**		**1**
MUREȘ					6		**6**	3			**3**							-	1	**10**		**10**
NEAMȚ							-				-							-	1	**1**		**1**
OLT							-							1				**1**		**1**		**1**
PRAHOVA						1	**1**				-	1						**1**		**2**		**2**
SATU-MARE							-				-							-		-		-
SĂLAJ							-				-							-		-		-
SIBIU					7	28	**35**	11	6	1	**18**		1		2		1	**4**	3	**60**	4	**64**
SUCEAVA							-				-							-				-
TELEORMAN							-				-							-				-
TIMIȘ	76	7	3	3	2		**91**	5	5	3	**13**	1				1		**2**	5	**111**	1	**112**
TULCEA							-		1		**1**							-	1	**2**		**2**
VASLUI							-				-							-		-		-
VÂLCEA							-		-		-							-		-		-
VRANCEA							-		2		**2**							-		**2**		**2**
Decedați fără a li se putea stabili județul în care au decedat					1	2	**3**		1		**1**							-	14	**18**	2	**20**
Cetățeni străini decedați în Revoluția Română								3			**3**	1						**1**	3	**7**		**7**
TOTAL GENERAL	**77**	**7**	**4**	**3**	**80**	**74**	**245**	**289**	**158**	**42**	**489**	**23**	**13**	**9**	**5**	**3**	4	**57**	**83**	**874**	**31**	**905**

NOTE: 1. Situația a fost întocmită după lucrarea: Gheorghe Sbârnă (coord.) - *Revoluția Română din Decembrie 1989 – Locuri. Date. Fapte – mic dicționar*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009; 2. Cei șapte cetățeni străini sunt: Calderon Jean-Louis (cetățean francez); Huwe Danny (cetățean belgian); Kuzic Boris Mihailocici (cetățean sovietic); Melenciuc Nadejda-Stepanova (cetățean sovietic); Parry Ian-Henry (cetățean englez); Rancati Francesco (cetățean italian); Sacchi Paulo (cetățean italian).

Anexa nr. 4

SITUAȚIE STATISTICĂ PRIVIND MILITARII DECEDAȚII ÎN REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN DECEMBRIE 1989
(pe județe și pe zile)

JUDEȚUL	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
ALBA					2		**2**	5	2		**7**							-		**9**		**9**
ARAD							-	1	6	1	**8**							-		**8**		**8**
ARGEȘ							-				-							-		-		-
BACĂU							-		1		**1**							-		**1**		**1**
BIHOR							-				-							-		-		-
BISTRIȚA – NĂSĂUD							-				-							-		-		-
BOTOȘANI							-				-							-		-		-
BRAILA							-	2	2		**4**		6					**6**		**10**		**10**
BRAȘOV					1	1	**2**	9	3		**12**				1			**1**	2	**17**	2	**19**
BUCUREȘTI (+ SAI)					2	21	**23**	105	37	13	**155**	9		1				**10**	7	**195**	7	**202**
BUZĂU							-	3	6	1	**10**							-		**10**		**10**
CARAȘ-SEVERIN							-	1	4	5	**10**	1						**1**		**11**		**11**
CĂLĂRAȘI							-				-							-		-		
CLUJ						3	**3**	2	3	1	**6**							-	1	**10**		**10**
CONSTANȚA							-	3	7	1	**11**					1		**1**	6	**18**	2	**20**
COVASNA					1		**1**			1	**1**							-		**2**		**2**
DÂMBOVIȚA							-		4		**4**	2						**2**	1	**7**		**7**
DOLJ							-	1	2	1	**4**							-		**4**		**4**
GALAȚI							-				-		1					**1**		**1**		**1**
GIURGIU							-				-							-	1	**1**		**1**
GORJ							-				-							-		-		-

JUDEȚUL	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
HARGHITA						4	**4**				-		1					**1**		**5**		**5**
HUNEDOARA							-	3	3		**6**				1			**1**		**7**	1	**8**
IALOMIȚA							-		1		**1**							-		**1**		1
IAȘI							-				-							-		-		-
MARAMUREȘ							-				-							-		-		-
MEHEDINȚI							-				-							-		-		-
MUREȘ									2		**2**							-		**2**		**2**
NEAMȚ							-				-							-		-		-
OLT							-	1			**1**				1			**1**		**2**		**2**
PRAHOVA							-				-							-		-		-
SATU-MARE							-				-							-		-		-
SĂLAJ							-				-							-		-		-
SIBIU						25	**25**		1		**1**	1						**1**	1	**28**		**28**
SUCEAVA							-				-							-				-
TELEORMAN								1			**1**							-		**1**		**1**
TIMIȘ						1	**1**	2	4	2	**8**		2					**2**	2	**13**	1	**14**
TULCEA																						
VASLUI							-				-							-		-		-
VÂLCEA							-		-		-							-		-		-
VRANCEA							-				-							-		-		-
Decedați fără a li se putea stabili județul în care au decedat							-		1		**1**							-	8	**9**		**9**
TOTAL GENERAL	-	-	-	-	**6**	**55**	**61**	**139**	**89**	**26**	**254**	**13**	**10**	**1**	**3**	**1**	-	**28**	**29**	**372**	**13**	**385**

Anexa nr. 5

CENTRALIZATOR PRIVIND VICTIMELE REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989

Categorii	DECEMBRIE (decedați în perioada 17-22)						Total	DECEMBRIE (în perioada 23-25)			Total	DECEMBRIE (decedați în perioada 26-31)						Total	Nu se știe data exactă	TOTAL dec. 1989	După 01.01.1990	TOTAL REVOLUȚIE
	17	18	19	20	21	22		23	24	25		26	27	28	29	30	31					
Civili	**77**	**7**	**4**	**3**	**80**	**74**	**245**	**289**	**158**	**42**	**489**	**23**	**13**	**9**	**5**	**3**	4	**57**	**83**	**874**	**31**	**905**
Militari	-	-	-	-	**6**	**55**	**61**	**139**	**89**	**26**	**254**	**13**	**10**	**1**	**3**	**1**	-	**28**	**29**	**372**	**13**	**385**
TOTAL GENERAL	**77**	**7**	**4**	**3**	**86**	**129**	**306**	**428**	**247**	**68**	**743**	**36**	**23**	**10**	**8**	**4**	**4**	**85**	**112**	**1246**	**44**	**1290**

SITUAȚIE STATISTICĂ PRIVIND CIVILII DECEDAȚI ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989
(pe județe, sex, ocupații, informații privind decesul)

DETALII / JUDEȚUL	Sex		TOTAL	Ocupație								Împușcați							Alte cauze	Nu se cunoaște motivul decesului	Declarat **Erou martir**	OBSERVAȚII
	feminin	masculin	**TOTAL**	Preșcolari	elevi	Studenți	muncitori	Funcționari	intelectuali	Nu se cunoaște	pensionari	În locuință	În spate (ceafă)	În exterior (piață, stradă, etc.)	În incinta întreprinderii	În alte locații	În cap	În față, torace, abdomen				
ALBA	1	7	**8**				4	1	1	1	1	1	1	2	1	1		1	1		**7**	
ARAD		12	**12**		3		6			3			1	4		1	3	2	1		**10**	
ARGEȘ		1	**1**							1				1							**1**	
BACĂU			-																		-	
BIHOR	1	1	**2**				1		1					2							**1**	
BISTRIȚA-NĂSĂUD	1		**1**							1									1		**1**	
BOTOȘANI			-																		-	
BRĂILA	4	28	**32**		4		16	2	1	3	6	6	2	5		5	5	3	5	1	**30**	
BRAȘOV	7	50	**57**		3	3	34	6	5	5	1	1	7	18	1	4	10	12	2	2	**51**	
BUCUREȘTI (+ SAI)	46	395	**441**	1	22	8	227	26	21	116	20	24	12	223	2	52	43	39	38	8	**335**	
BUZĂU	1	17	**18**				12	4	1	1				4	2	4	1	7			**16**	
CARAȘ-SEVERIN	2	17	**19**		1		11	3		3	1	1		4		4	3	5	1	1	**14**	
CĂLĂRAȘI		2	**2**					1		1									1	1	**1**	
CLUJ	4	31	**35**		1	2	23		5	4				6		4	12	11		2	**33**	
CONSTANȚA	1	14	**15**	1	2		8	2		2				3			2	8		2	**11**	

COVASNA		2	**2**				1	1					1	1							**2**	
DÂMBOVIȚA	1	4	**5**				2		2	1			1	1			1	2			**3**	
DOLJ		14	**14**				11			1	2	6		5				2	1		**13**	
GALAȚI		2	**2**				1			1									1	1	**1**	
GIURGIU	1	6	**7**		1		4			1	1								7		**6**	
GORJ			-																		-	
HARGHITA		2	**2**							1	1								2		**1**	
HUNEDOARA		1	**1**				1							1							**1**	
IALOMIȚA		5	**5**		1		2			1	1	1		1		1		1	1		**5**	
IAȘI		2	**2**					2								2					**2**	
MARAMUREȘ			-																		-	
MEHEDINȚI	1		**1**								1							1			-	
MUREȘ		10	**10**				9		1				1	8		1					**7**	
NEAMȚ		1	**1**				1									1						
OLT		1	**1**				1									1					**1**	
PRAHOVA	1	1	**2**		1				1					1					1		**2**	
SATU-MARE			-																		-	
SĂLAJ			-																		-	
SIBIU	4	60	**64**		1	1	44	7	1	4	6	5	6	17	3	7	9	16	1		**58**	
SUCEAVA			-																		-	
TELEORMAN			-																		-	
TIMIȘ	31	81	**112**	1	10	4	62	7	3	19	6	3	1	33	1	15	16	33	7	3	**78**	

TULCEA		2	**2**				1			1							1			1	**2**	
VASLUI			-																		-	
VÂLCEA			-																		-	
VRANCEA		2	**2**		1		1										1	1			**1**	
Localizare nesigură	2	18	**20**				3			17				10			1	1	1	7	**7**	
Cetățeni străini	1	6	**7**						2	5				6						1	-	
TOTAL GENERAL	**110**	**795**	**905**	**3**	**51**	**18**	**486**	**62**	**45**	**193**	**47**	**48**	**33**	**356**	**10**	**103**	**108**	**145**	**72**	**30**	**701**	

NOTĂ: Situația a fost întocmită după lucrarea: Gheorghe Sbârnă (coord.) - *Revoluția Română din Decembrie 1989 – Locuri. Date. Fapte – mic dicționar*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009. Cei șapte cetățeni străini sunt: Calderon Jean-Louis (cetățean francez), împușcat în București; Huwe Danny (cetățean belgian), împușcat în București; Kuzic Boris Mihailocici (cetățean sovietic); Melenciuc Nadejda-Stepanova (cetățean sovietic), ambii împușcați pe raza localității Brădești, jud Olt; Parry Ian-Henry (cetățean englez), împușcat; Rancati Francesco (cetățean italian), împușcat; Sacchi Paulo (cetățean italian), ucis în București.

SITUAȚIE STATISTICĂ PRIVIND MILITARII DECEDAȚI ÎN REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN DECEMBRIE 1989
(pe județe)

DETALII / JUDEȚUL	M. Ap. N.						M.I. + Securitate + Pompieri						TOTAL GENERAL	Din care				Declarați Erou martir	OBSERVAȚII
	Salariați civili	Militari în termen + elevi + studenți	Subofițeri.+ maiștri militari	Ofițeri	Generali	TOTAL M.Ap.N	Salariați civili	Militari în termen + elevi + studenți	Subofițeri.+ maiștri militari	Ofițeri	Generali	TOTAL MI + Sec.		Împușcați în unitate	Împușcați în (disp. misiune)	Împușcați de alți militari	Alte cauze		
ALBA			2	2		**4**			1	2	2	**5**	**9**		1	1	7	**5**	
ARAD		4	1			**5**			1	2		**3**	**8**	1	7			**7**	
ARGEȘ						-						-	-					-	
BACĂU								1				**1**	**1**				1		
BIHOR																			
BISTRIȚA - NĂSĂUD																			
BOTOȘANI																			
BRĂILA		7	1	1		**9**				1		**1**	**10**	4		6		**9**	
BRAȘOV		13	1			**14**			4	1		**5**	**19**	1	18			**14**	
BUCUREȘTI (+ SAI)	9	91	12	28	1	**141**	3	47	13	10		**73**	**214**	11	189	4	10	**187**	din care 3 femei
BUZĂU		3	3	3		**9**				1		**1**	**10**	5	3	2		**9**	
CARAȘ-SEVERIN		7		3		**10**				1		**1**	**11**	2	8		1	**9**	
CĂLĂRAȘI																			
CLUJ		4	3	2		**9**				1		**1**	**10**	2	6		2	**7**	
CONSTANȚA		8	5	5		**18**			1	1		**2**	**20**		14		6	**13**	
COVASNA									1	1		**2**	**2**				2	**1**	
DÂMBOVIȚA		6		1		**7**							**7**	1	5		1	**6**	
DOLJ		2	2			**4**							**4**	2	2			**4**	
GALAȚI				1		**1**							**1**	1				**1**	

GIURGIU				1		**1**							**1**		1			**1**	
GORJ																			
HARGHITA									4	1		**5**	**5**				5	**4**	
HUNEDOARA		3	3	1		**7**		1				**1**	**8**	4	3		1	**8**	
IALOMIȚA										1		**1**	**1**	1				**1**	
IAȘI																			
MARAMUREȘ																			
MEHEDINȚI																			
MUREȘ		2				**2**							**2**		2			**1**	
NEAMȚ																			
OLT		2				**2**							**2**	1	1			**1**	
PRAHOVA																			
SATU-MARE																			
SĂLAJ																			
SIBIU	1	5	2	1		**9**	2		8	12		**22**	**31**	19	5	3	4	**31**	
SUCEAVA																			
TELEORMAN				1		**1**							**1**				1	**1**	
TIMIȘ	1	11	1	1		**14**				1		**1**	**15**	2	11		2	**12**	
TULCEA																			
VASLUI																			
VÂLCEA																			
VRANCEA																			
Decedați fără a li se putea stabili județul în care au decedat		8				**8**			1			**1**	**9**		7		2	**2**	
TOTAL GENERAL	**11**	**176**	**36**	**51**	**1**	**275**	**5**	**49**	**34**	**36**	**2**	**126**	**401**	**57**	**283**	**16**	**45**	**334**	

NOTĂ: Situația a fost întocmită după lucrarea: Gheorghe Sbârnă (coord.) - *Revoluția Română din Decembrie 1989 – Locuri. Date. Fapte – mic dicționar,* Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009.

Anexa nr. 8

CENTRALIZATOR
PRIVIND AUTORII IDENTIFICATI AI VICTIMELOR
REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989

DETALII	CIVILI împușcați de:				Militari din MApN împușcați de:				Militari din MI+ Sec. împușcați de:				**Obs.** civili	**TOTAL**
	MApN	MI	Sec.	G.P.	MApN	MI	Sec.	G.P.	MApN	MI	Sec.	G.P.		
Până la 22 dec. 1989	16	13			2				13				8	52
După 23 dec. 1989	34	3	1	8	11	4			3	3	2		6	75
TOTAL GENERAL	**50**	**16**	**1**	**8**	**13**	**4**			**16**	**3**	**2**		**14**	**127**

Deși au trecut mai bine de douăzeci de ani de la superbul, dar sângerosul an '89, an crucial, cu semnificații majore, atât în Istoria contemporană a României, cât și a Europei Centrale și Răsăritene, constatăm că Revoluția Română din Decembrie 1989, este ușor dezavuată și redusă la o oarecare desuetudine de o întreagă pleiadă de jurnaliști și politicieni. În acest sens, este surprinzătoare nonșalanța cu care se prezintă în mass-media, sau de la amvonul Administrației Prezidențiale, tot felul de date și cifre care, în loc să limpezească apele, mai rău le tulbură.

Nu este datoria istoricului de a ține partea unuia sau altuia, ci de a se apleca „sine ira et studio" asupra fiecarui aspect al vieții trecute și de a încerca să deslușească drumul către adevăr. De aceea dorim, ca în lumina surselor documentare de care dispunem acum la Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 și fără a avea pretenția exhaustivității, să prezentăm, din punct de vedere statistic, situația celor decedați, indiferent dacă au fost declarați „Erou Martir" sau nu și, totodată, să vedem dacă se confirmă cele două „cifre oficiale" - de 1104, respectiv de peste 1400 de decedați ai Revoluției Române.

În demersul nostru, orice ajutor, dezinteresat, pe care îl vom primi pe parcursul cercetării acestui aspect, se va dovedi benefic. Și aceasta, nu numai de a-i identifica pe toți cei al caror zbor s-a frânt atunci în '89, ci și de a găsi o cale spre lumină, reconciliere și adevăr!...

A. Numărul decedaților în Revoluția Română din Decembrie 1989

Cifra de 1104 de morți în Revoluția Română din Decembrie 1989, apare pentru prima dată, ca cifră oficială, într-o statistică a Ministerului Sănătății, dată publicității mai demult, fiind amendată ulterior, în anul 2005 de către Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor, în viziunea căruia, numărul total al celor decedați prin împușcare pe durata Revoluției a fost de 1142, cifră menționată doar în legătură cu victimele care au fost declara-

te, înregistrate și verificate conform *Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989,* nr. 341 din 12 iulie 2004, publicată în Monitorul Oficial nr. 654 din 20 iulie 2004.

În conformitate cu datele de care dispunem în prezent, la Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989, putem considera că această cifră a decedaților în timpul Revoluției este de 1290 de persoane identificate, respectiv, 1283 de români și 7 (șapte) străini.

Situația de detaliu, pe zile și pe județe, este prezentată în Anexele nr. 2, 3 și 4.

După cum se observă situațiile sunt prezentate pe trei perioade, astfel:

- perioada 17-22 decembrie, adică de la intervenția forțelor de represiune la Timișoara, până la fuga dictatorului, perioadă în care s-au produs 306 de victime (74 din rândul civililor, respectiv, 61 din rândul militarilor). În această perioadă, cele mai sângeroase zile ale Revoluției au fost zilele de 22 decembrie 1989 - cu 129 de morți (74 civili și 55 militari); 21 decembrie 1989 - cu 86 de morți (80 civili și 6 militari), respectiv 17 decembrie 1989 cu 76 de morți, la Timișoara, numai din rândul civililor; cel de-al 77-lea decedat, este Corneliu Babeș de la Brașov, care s-a sinucis din cauza regimului, pe pârtia de la Poiana Brașov, înainte de izbucnirea Revoluției Române, dar care a fost introdus în această situație în calitatea care i-a fost acordată de statul român, de Erou martir al Revoluției Române;

- perioada 23-25 decembrie, adică de la fuga dictatorului, până la executarea acestuia, în care s-au produs cele mai multe victime – 743 (489 din rândul civililor, respectiv, 254 din rândul militarilor), cea mai sângeroasă zi a perioadei ca de altfel a întregii Revoluții Române, fiind data de 23 decembrie cu 428 de victime (289 din rândul civililor, respectiv, 139 din rândul militarilor);

- perioada 26 – 31 decembrie 1989, când s-au produs un număr de 85 de victime (57 din rândul civililor, respectiv, 28 din rândul militarilor), cea mai sângeroasă zi fiind ziua de 26 decembrie, cu 36 de victime (23 din rândul civililor, respectiv, 13 din rândul militarilor).

De asemenea, în aceste situații statistice s-au mai introdus cele 112 victime (83 civili și 29 militari), care au decedat în cursul lunii decembrie, dar despre care nu avem date certe privind ziua când s-a produs decesul, precum și o rubrică în care au fost cuprinși cei care au decedat după data de 1 ianuarie 1990, (44 – din care 31 civili și 13 militari), dar care au fost răniți în cursul lunii decembrie 1989 și au decedat în spital.

B. Cauza deceselor

După cum rezultă din Anexa nr. 6, întocmită tot pe județe, din totalul de 905 victime din rândul civililor, 110 au fost femei și 795 au fost bărbați. Din punct de vedere ocupațional, printre victimele Revoluției Române din Decembrie 1989 se numără: 3 (trei) preșcolari; 51 elevi; 18 studenți, 486 muncitori; 62 funcționari; 45 intelectuali; 47 de pensionari și 193 de persoane despre care nu avem datele exacte privind ocupația acestora.

Referitor la cauzele deceselor, majoritatea victimelor au fost împușcate, de exemplu: în locuință – 48; în incinta întreprinderii – 10; în spate (ceafă) – 33; în piețe străzi – 356; în partea din față a corpului – 145; în cap – 108, etc. Detalii sunt redate în Anexa nr. 5, unde sunt cuprinse și alte cauze, respectiv, striviri de către mașini grele ale forțelor de represiune, tancuri, TAB-uri, explozii, sinucideri etc. De asemenea, în această anexă mai sunt incluse și 30 de cazuri despre care nu avem date exacte privind motivul decesului, precum și o rubrică în care se arată că 701 de victime, din totalul de 905, au primit titlul de Erou Martir al Revoluției Române.

În Anexa nr. 7, sunt prezentate, tot pe județe, victimele din rândul Ministerului Apărării Naționale și ale Ministerului de Interne, la care s-au adăugat și efectivele trupelor de securitate și pompieri. Situația a fost întocmită pe categorii de personal, astfel:

- din cadrul MApN, au fost 275 de victime, din care: un general, 51 ofițeri, 36 de maiștri militari și subofițeri, 176 de militari în termen, militari cu termen redus, elevi de școală militară și studenți ai Academiei Tehnice Militare, respectiv, 11 salariați civili;
- din cadrul MI, securitate și pompieri – doi generali, 36 de ofițeri, 34 subofițeri, 49 de militari în termen și cinci salariați civili.

Dacă, din numărul total de 401, excludem salariații civili, care au fost detaliați în anexa nr. 1, rezultă numărul total de 385 de oameni în uniformă. Și din această anexă se observă că numărul celor declarați Erou Martir este mult mai mic (334), decât numărul total, respectiv 401.

În ceea ce privește cauza decesului, constatăm că 57 au fost împușcați în unitate, 283 au fost împușcați în misiune sau în dispozitivul de pază sau apărare, 16 s-au împușcat între ei, iar 45 au decedat din alte cauze, care au fost prezentate mai sus.

C. Autorii identificați ai victimelor

În Anexa 8 este prezentată, numeric, situația privind autorii identificați ai celor 1290 de victime prezentate în Anexa nr. 2.

Din această anexă, rezultă că: până la data de 22 decembrie 1989 a fost identificat un număr de 52 de autori, astfel: 31 de autori din cadrul MApN care au ucis 16 civili, doi militari din cadrul MApN și 13 militari din cadrul MI și ai Securității; 13 autori din cadrul MI și ai Securității care au ucis 13 civili, respectiv opt autori din rândul civililor, care au ucis civili, militari din cadrul MApN și din cadrul MI și Trupelor de Securitate.

După data de 23 decembrie 1989 a fost identificat un număr de 75 de autori, astfel: 48 de autori din cadrul MApN, care au ucis 34 civili, 11 militari din cadrul MApN și 3 militari din cadrul MI și Securității; 10 autori din cadrul MI și Securității care au ucis 3 civili, 4 mișlitari din cadrul MApN și 3 din cadrul MI și Securității; trei autori din cadrul Securității care au ucis un civil și doi militari din cadrul MI; 8 autori din cadrul Gărzilor Patriotice care au ucis 8 civili, respectiv 6 autori din rândul civililor.

Rezultă un total de 127 autori identificați ai victimelor Revoluției Române din Decembrie 1989, asupra cărora s-a pronunțat justiția, fie prin neînceperea urmăririi penale, fie prin pedepse privative de libertate, dar despre care, din păcate, nu avem suficiente date pentru a-i supune judecății istoriei.

BIBLIOGRAFIE

I. Arhive

Arhiva Asociației Luptătorilor în Revoluția din Decembrie 1989. *Caransebeș* (documente nepaginate).

Arhiva Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 (ARHIVA IRRD), Documentele nr. 73, 75.

Arhiva Memorialului Revoluției, Timișoara: Fond documentar; *Procesul de la Timișoara,* vol. I-IV, ediție îngrijită de Miodrag Milin, Fundația Academia Civică, 2004 și Traian Orban, Timișoara, Editura Mirton, 2006.

Arhiva Memorialului Revoluției, Timișoara, Fond documentar, *Declarațiile lui Victor Stămurean, Valentin Standolaru, Ioan Daniel Banda și Gerhard Schlegel*.

Arhiva Memorialului Revoluției Timișoara, Fond documentar, *Raport privind evenimentele care au avut în municipiul Timișoara în perioada 15-18 decembrie 1989*.

Arhiva Serviciului Istoric al Armatei, Fond documentar, *Revoluția Română din Decembrie 1989*.

Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), *Fond CC al PCR - Cancelarie,* Dosar nr. 78, 131, 338/1989.

Arhivele Naționale Istorice Centrale*, Fond CC al PCR - Secția Organizatorică,* Dosar nr. 58/1989.

II. Publicații

„Actualitatea", an. VIII, nr. 3999, 17-23 decembrie 2004.

„Altarul Banatului", Timișoara, an. XIX, nr. 10-12, octombrie-decembrie 2008.

„Banat Expres", Lugoj, an. I, nr. 37 din 15 decembrie 1999.

„Caietele Revoluției", București, 2005-2009.

„Caransebeșul Liber", an. I, nr. 1 din 25 decembrie 1989.

„Clio", București, 2005-2009.

„Háromszék", Nr: 17, 14 ianuarie, 1990.

„Jurnalul Național", cotidian, numerele din: 20 dec. 2004 (ediție de colecție); 20, 26, 27 din ian. 2006.

„Lugoj", an. IV, nr. 51, 17-23 decembrie 1994

Revista *„22"*,

„Nepújság", Nr: 3, 26 decembrie, 1989.

„Scânteia", cotidian, an.LIX (1989), nr. 14.725/21 decembrie.

„Sfera politicii".

Surse electronice:
„Wikipedia"- Enciclopedia liberă.
„Portalul Revoluției Române"
„Blogul lui Marius Mioc"

III. Enciclopedii. Culegeri de studii

* * *, *Accentuarea crizei de regim în țările socialiste europene (1980-1990),* coordonator Lorin Ioan Fortuna, Timișoara, 2009.

* * *, *Armata română în Revoluția din Decembrie 1989. Studiu documentar,* edițiile 1 și 2, coordonator general Costache Codrescu, București, 1994 și 1998.

* * *, *Cartea Albă a Securității,* vol. I, 1997.

* * *, *Ceaușescu la Târgoviște. 22-25 decembrie 1989.* Documentar, în „Caietele Revoluției", an. III(2007), nr. 5 (12), p. 10-54.

* * *, *Comisia Prezidențială pentru analiza Dictaturii comuniste din România. Raport final,* coordonatori: Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrincu, Cristian Vasile, București, 2007.

* * *, *Consiliul Provizoriu de Uniune Națională (februarie – mai 1990),* București, 2002.

* * *, *De la regimul comunist la regimul Iliescu. Virgil Măgureanu în dialog cu Alex Mihai Stoenescu,* București, 2008.

* * *, *De la utopie la istorie. Revoluțiile din 1989 și urmările lor,* coordonatori Sorin Antohi și Vladimir Tismăneanu, București, 2005.

* * *, *Dinu Săraru în dialog cu Victor Atanasie Stănculescu generalul Revoluției cu piciorul în ghips. Interviu-fișe pentru un posibil roman,* București, 2005.

* * *, *Documente privind Revoluția Română din Decembrie 1989. Activitatea Consiliului Provizoriu de Uniune Națională*. 3 volume, coordonatori: Ion Calafeteanu, Gheorghe Neacșu, Teodora, Stănescu-Stanciu, Cluj-Napoca, 2009.

* * *, *Enciclopedia istoriei politice a României. 1859-2002,* coordonator Stelian Neagoe, București, 2003.

* * *, *Enciclopedie de Istorie Universală 2003,* p. 257.

* * *, *E un început în tot sfârșitul. Culegere selectivă din programele radiodifuzate în zilele de 17-25 decembrie 1989,* coordonator Mariana Conovici, București, 1998.

* * *, *Istoria României în date,* coordonator acad. Dinu C. Giurescu, București, 2003.

* * *, *Întrebări cu și fără răspuns. Decembrie 1989,* București, 2001.

* * * *1989 – An decisiv în istoria Europei,* coordonator, Al. Oșca, Cluj-Napoca, 2008, cu o ediție în limba engleză, Pitești, 2008.

* * *, *O enigmă care împlinește șapte ani. Timișoara 1989-1996,* București, 1997.

* * *, *Pledoarie pentru istorie. Ministerul de Interne în decembrie 1989. I. Șase zile care au zguduit România,* coordonator general Ion Pitulescu, București, 1995; *II. Anul Nou se naște în sânge,* coordonator Vladimir Alexandrescu, București, 1998.

* * *, *Proclamația Frontului Democratic Român, Timișoara, 20 decembrie 1989,* în „Clio 1989", an. I (2005), nr. 1-2, p. 194-195.

* * *, *Punct de vedere preliminar al Serviciului Român de Informații privind evenimentele din decembrie 1989,* București, f.a.

* * *, *Raport privind activitatea Grupei Operative din Marele Stat Major, în perioada 21-26 decembrie 1989,* în „Clio 1989", an. II (2006), nr. 1-2, p. 148-156.

** * *, Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în Revoluția din decembrie 1989,* I-IV, material aflat în Biblioteca Senatului României, Inventar nr. 8/373/104, București, 1994-1995; 1996.

** * *, Revoluția din Decembrie 1989 și integrarea europeană a României. Lucrările sesiunii științifice a IRRD din 21 decembrie 2007,* coordonator Ion Calafeteanu, București, 2008.

** * *, Revoluția Română din Decembrie 1989. Locuri. Date. Fapte. Mic dicționar,* (coordonator Gheorghe Sbârnă), Cluj-Napoca, 2009.

** * *, Revoluția Română din Decembrie 1989. Documente,* coordonator Ion Calafeteanu, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009.

** * *, Revoluția Română în Banat,* coordonator Alexandru Oșca, Craiova, 2009.

** * *, Revoluția Română în direct, I,* coordonator Mihai Tatulici, București, 1990.

** * *, România liberă,* cotidian, an. XLIV (1989), nr. 10.034/21 decembrie 1989; serie nouă, nr. din 1 decembrie 2005.

** * * Sfârșitul dictaturii. București, 21-25 decembrie 1989,* coordonator Ioan Scurtu, Craiova, 1990.

** * *, Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de Parchetul Militar în perioada 1990-1994, în cauzele privind evenimentele din decembrie 1989,* manuscris dactilografiat de 327 p, aflat în Arhiva IRRD, București, 1994.

** * *, Stenograma audierii lui Silviu Curticeanu din data de 28 oct. 1993,* în „Clio 1989", an. IV (2008), nr. 1, p. 123-146.

** * *, Teoretizarea revoluțiilor,* coordonator John Foran, Iași, 2004.

** * *, Timpul care a învins teama. Martori ai istoriei. Decembrie 1989 – Decembrie 2007,* ediție alcătuită de Pușa Roth, Iași, 2008.

IV. Lucrări speciale. Studii și articole

Abraham, Florin, *Transformarea României 1989-2006. Rolul factorilor externi*, Institutul National pentru Studiul Totalitarismului, Bucuresti, 2006.

Alexe, Vladimir, *România secretă* Ed. Elit, Bucuresti, 2004.

Andreescu, Mihail, M; Ion Bucur, *Revoluția Română din decembrie 1989 în București (21 decembrie 1989 – 8 februarie 1990),* Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2009.

Antohi, Sorin; Tismaneanu, Vladimir (coord.), *De la utopie la istorie. Revoluțiile din 1989 și urmările lor*, Ed. Curtea Veche, Bucuresti, 2006.

Arachelian, Vartan, *În fața dumnevoastră. Revoluția și personajele*, Ed. Nemira, Bucuresti, 1998.

Ardeleanu, Tana; Savaliuc, Răzvan; Baiu, Ion (colonel), *Procesul Ceaușescu,* București, 1996.

Avram, loan, *Pașaport pentru niciunde. Timișoara 1989,* Ed. Signata, Timișoara, 1990.

Azoiței, Mihaela, *Totalitarism și rezistență în România comunistă. Cazul Goma,* Ed. Paideia, Bucuresti, 2002.

Babitchi, Mihai, *Revoltă în labirint. Decembrie 1989*, Ed. BAB, Alba-Iulia, 1996.

Balaj, Viorica, *Jurnal de Timișoara. 16-22 decembrie* 1989, Ed. Hercules, Timișoara, 1991.

Balint, Costel, *1989. Timișoara în decembrie,* Ed. Helicon, Timișoara, 1992.

Balint, Costel, *Lumină și speranță. Timișoara 1989*, Ed. Mirton, Timișoara, 1994.

Balint, Costel, *1989 - Legiunea Revoluției,* Ed. Brumar, Timișoara, 2005.

Băcescu, Angela, *Decembrie 1989. Din nou în calea năvălirilor barbare,* Ed. Tempus, București, 1995.

Berger, Sonia, *1989. Decembrie. Caransebeș (II),* în „Caraș-Severinul în 7 zile", Caransebeș, 25 decembrie 2008.

Berindei, Dan, *Orașul București, reședință și capitală a Țării Românești (1459-1862),* București, 1963.

Berindei, Mihnea; Combeș, Ariadna; Planche, Anne, *13-15 iunie 1990. Realitatea unei puteri neocomuniste,* Ed. Humanitas, Bucuresti, 2006.

Berindei, Mircea, *Paravanul venețian. Portrere și amintiri,* Ed. Humanitas, Bucuresti, 2004.

Brateș, Teodor, *Explozia unei clipe,* Ed. Scripta, București, 1992.

Brateș, Teodor, *Trilogia Revoluției Române în direct. Câteva zile dintr-o viață*, vol. I, II, III - *22 decembrie în studioul 4 al RTV*, AGER - Ed. Economistul, Bucuresti, 2004.

Brătescu, C., *Presa caransebeșană post-decembristă,* în „Semenicul", serie nouă, nr. 1/2002, Reșița.

Brenciu, Mircea, *Revoluția Luminii*, Editura Societății ziariștilor și Oamenilor de Cultură „Cincinat Pavelescu". Timișoara, 2005.

Brenciu, Mircea, *Martirul,* Ed. Capo-Lavoro, Brasov, 2004.

Brenciu, Mircea, *Brașov. Cimitirul Eroilor Revoluției* în *CLIO*, nr. 1/2008, București.

Brucan, Silviu, *„Democrația în România începe cu democrația în Front"*, în *22*, an. I, 1 iunie 1990.

Brucan, Silviu, *Îndreptar – dicționar de politologie,* București, 1993;

Brucan, Silviu, *Stâlpii noii puteri,* București, 1996

Brucan, Silviu, *Dialectica politicii mondiale,* București, 1997

Brucan, Silviu, *De la capitalism la socialism și retur. O biografie între două revoluții*, Ed. Nemira, Bucuresti, 1998.

Brucan, Silviu, *Generația irosită. Memorii,* București, 2007

Buciu, Grigore, *Cum mi-am petrecut revoluția în Ministerul Apărării Naționale,* București, 2008.

Calafeteanu, Ion (coord.) *Istoria politicii externe românești în date*, Fundația Europeană Titulescu, București, 2003.

Castex, Michael, *Minciuni mass-media,* Ed. Scripta, București, 1992.

Cavalcanti, M., *„Totalitarian State and their Influence on City-Form: The Case of Bucharest"*, în *Journal of Architectural and Planning research* vol. 9, nr. 4, 1992.

Câmpeanu, Pavel, *Ceaușescu, anii numărătorii inverse,* Ed. Polirom, Iași, 2002.

Cernăianu, Constantin, *Diplomația lupilor,* Ed. Nemira, București, 1997.

Cesereanu, Ruxandra, *Decembrie '89. Deconstrucția unei revoluții,* Iași, 2004;

Cesereanu, Ruxandra (coord.), *Comunism și represiune în România. Istoria tematică a unui fraticid național,* Ed. Polirom, Iasi, 2006.

Chiriac, Mihai, *Aniversare însângerată,* Ed. Militară, București, 2003.

Ciodaru, Ioana, *Anul revoluționar 1989 în Europa*, București, 2009.

Ciubotea, Radu, *După Revoluție, târziu...,* Ed. „Almanahul Banatului", Timișoara, 1995.

Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român,* Ed. Univers Enciclopedic, București, 1997.

Cornea, Doina, *Libertate?*, Ed. Humanitas, București, 1992.

Cosma, Neagu, *Cupola. Securitatea văzută din Interior*, 1994.

Cosma, Neagu, *Securitatea, poliția politică, dosare, informatori*, 1998.

Costinaș, Iosif, *M-am întors,* Ed. Marineasa, Timișoara, 2003.

Crăciunoiu, Vasile, *Fața nevăzută a Securității române. Spionaj și contraspionaj*, 1996.

Crisan, Gheorghe, *Piramida Puterii, Oameni politici și de stat, generali și ierarhi din România (23 august 1944 - 22 decembrie 1989)*, vol. I - II, Ed. Pro Historia, București, 2004.

Cristea, Romulus, *Revoluția 1989,* Ed. România pur și simplu, București, 2006.

Cristea Romulus, *Revoluția Română. Mărturii și documente,* București, 2007.

Cristoiu, Ion, *Punct și de la capăt,* București, 1991.

Cristoiu, Ion, *De la o lovitură de stat la alta. Eseuri, note, documente,* Ed. Historia, București 2006.

Curticeanu, Silviu, *Meditații necenzurate,* București, 2007.

Curticeanu, Silviu, *Mărturia unei istorii trăite. Imagini suprapuse,* București, 2008.

Cusa, Nicolae, *Momente ale Revoluției din Decembrie 1989 la Constanța,* Ed. Muntenia, Constanța, 1995.

Dahrendorf, Ralph, *După 1989. Morală, revoluție și societate civilă,* Ed. Humanitas, București, 2001.

Damian, Neculai, *Scânteia vine din văzduh*, Editura Eurostampa, Timișoara, 1999.

Dan, Petre, *Președinții Adunării Deputaților și ai Senatului României 1862-2004*, Mica Enciclopedie Meronia, Bucuresti, 2004.

De Flers, Rene Al., *O istorie încă nescrisă. Radio Europa Liberă și exilul românesc,* Ed. Vestfala, Bucuresti, 2005.

De Waele, Jean-Michel, *Partide politice și democrație în Europa centrală și de est,* Ed. Humanitas, Bucuresti 2003.

Delletant, Dennis, *Ceaușescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989,* București, 1998

Deletant, Dennis, *România sub regimul communist,* Ed. Academia Civică, București 2006.

Dinu, Ștefan, viceamiral (r), *Condamnat la discreție,* București, 2009;

Dobre, Florica (coord.), *Securitatea. Structuri, Cadre, Obiective și metode. 1848-1967* vol. I - II, 1967-1989, Ed. Enciclopedică, București, 2006.

Dobre, Florica; Banu, Florian; Duica, Camelia; Moldovan, B.; Taranu, Silviu, *Trupele de Securitate (1949-1989),* Ed. Nemira, București, 2004.

Domenico, Viorel, *După execuție a nins*, Ed. Militară, București, 1992.

Domenico, Viorel, *Ceaușescu la Târgoviste. 22-25 decembrie 1989,* Ed. „Ion Cristoiu", București, 1999.

Domenico, Viorel, *Note despre represiunea din noaptea de 21/22 decembrie 1989,* în „Caietele Revoluției", an. IV (2008), nr. 6 (19), p. 76-92

Dorin, Mihai, *România de la comunism la mineriade,* Ed. Institutului Cultural Român, București, 2006.

Duplan, Christian; Giret, Vincent, *Viața în roșu. Varșovia, Praga, Budapesta, București. 1968-1989. Nesupușii,* vol. III - IV, Ed. Nemira, București, 2000.

Durac, Nicolae, *Neliniștea generalilor*, Editura M. P. S., Timișoara, 1991.

Duțu, Alesandru, *Revoluția din 1989. Cronologie,* Ed. Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, București, 2006; ediția a II-a, revăzută și adăugită, Craiova, 2010.

Enache, Marian, *Răspunderi juridice și legalitate în Revoluția Română din Decembrie 1989,* în „Clio 1989", an.II (2006), nr. 1-2, p. 176-183.

Eugen, Victor; Lungu, Mihai; Domsa, Tit-Liviu, *„Împuscați-i ca nu-s oameni!",* Fundația Academia Civică, Cluj-Napoca, 2005.

Frunză, V., *Pentru drepturile omului în România*, Ed. V. Frunză, București, 1990.

Gabanyi, Anneli Ute, *Die unvollendete Revolution. Rumänien zwischen Diktatur und Demokratie,* Műnchen, 1990.

Gabanyi, Anneli Ute, *Systemwandel in Rumänien. Von der Revolution zur Transformation,* Műnchen, 1998.

Gabanyi, Anneli Ute, *Revoluția neterminată,* București, 1999.

Gabanyi, Anneli Ute, *The Ceausescu cult,* București, 2000.

Gabanyi, Anneli Ute, *Cultul lui Ceaușescu,* Ed. Polirom, Iași, 2003.

Gallagher, Tom, *„Democrație și naționalism în România. 1989-1998",* Ed. Glob ALL, București, 1999,

Gallagher, Tom, *Furtul unei națiuni. România de la comunism încoace,* Ed. Humanitas, București, 2004.

Galloways, George; Wylie, Bob, *Prabușirea. Ceaușeștii și Revoluția Română,* București, 2004.

Gardels, Nathan, *Schimbarea ordinii globale văzută de marii lideri ai lumii,* ediție samizdat, Filipeștii de Târg, f. a. ;

Gavrilescu, Adrian, *Noii precupeți. Intelectualii publici din România de după 1989,* Ed. Compania, București, 2006.

Gherasim, Vasile; Enache, Emilia, *1989 după 15 ani,* Ed. Press Image, 2004.

Giurescu, Constantin, C., *Istoria Bucureștilor,* ed. a 2-a, București, 1979.

Giurescu, D., *The Razing of Romanian's Past*, Washington D.C., 1989.

Gusă de Dragan, Daniela Veronica, *Condamnat la adevar. Generalul Ștefan Gușă,* Ed. Rao International Publishing Company, București, 2004.

Hentea, Cătălin, *Armata și luptele românilor,* București, 2004;

Hentea, Călin, *Imaginile mișcate ale propagandei,* Ed. Militară, București, 2006.

Huntington, Samuel, P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale,* ediție samizdat, Filipeștii de Târg, f. a.

Iacobescu, Mihai, *Descătușarea (1985-1991). Perstroika. Revoluția din 1989 și Românii din Imperiul Sovietic,* Iași, 2009.

Iancu, Ioan, *Pașaport pentru niciunde. Timișoara, Decembrie 1989*, Ed. Signata, Timișoara, 1990.

Iliescu, Ion, *La Roumanie a l'heure de la verité,* Edition Henry Berger, Paris, 1994.

Iliescu, Ion, *Revoluția trăită. Stenograma convorbirii cu membrii Comisiei Senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989*, București, 1994.

Iliescu, Ion, *Momente de istorie. Documente și mărturii,* I-III, București, 1995-1996;

Iliescu, Ion, *<Revoluția trăită> - adevărul și <adevărurile> despre revoluție,* București, 1999;

Iliescu, Ion, *Revoluția trăită,* Ed. Presa Națională, București, 2001.

Iliescu, Ion; Tismăneanu Vladimir, *Marele șoc. Din finalul unui secol scurt. Ion Iliescu în dialog cu Vladmir Tismăneanu,* Ed. Enciclopedică, București, 2004.

Ilieșu, Petru, *Timișoara, 1989 - No comment,* Ed. Planetarium, Timișoara, 2003.

Ionaș, Florin, *Revoluția română văzută de ziariști americani și englezi,* Ed, Evenimentul Diaspora, Totonto, 1996.

Ionescu, Șerban, N., *Dicționarul panoramic al personalităților din România. Secolul XX,* București, 2006

Iordache, Claudiu, *Isus s-a născut la Timișoara. Decembrie'89,* Ed. Helicon, Timișoara, 1994.

Iordache, Claudiu, *O Românie pierdută,* Ed. Irini, Timișoara, 1995.

Iordache, Claudiu, *Singur între români,* Ed. Irini, Timișoara, 1997.

Iordache, Claudiu, *Polul de putere,* Ed. Irini, Timișoara, 2002.

Iordache, Claudiu, *O Românie de câștigat sau o națiune în descompunere,* Ed. Irini, București, 2006.

Ivanovici, Constantin Bebe, *Cui îi este frică de adevăr? Leacuri împotriva uitării,* Ed. Scripta, București, 2001.

Kali, Adrian; Rif, Alexandru; *Decembrie însângerat*, Timișoara, 2008.

Le Breton, Jean-Marie, *Sfârșitul lui Ceaușescu. Istoria unei revoluții,* București, 1997;

Macovei, Remus, *Erori umane. Victime colaterale. Constanța - Decembrie 1989*, Ed. Confession, Constanța, 2004.

Maliciuc, Ioan, *Prețul libertății la Constanța - file de istorie*, Constanța, f.a.

Marin, Valentin, *Revoluția Română din Decembrie 1989 în date statistice*, București, 2010.

Mazilu, Dumitru, *De la totalitarism la liberate. Revoluția furată (Memoriu pentru țara mea),* I-II, București, 1991;

Mazilu, Dumitru, *Proclamația Revoluției Române,* Ed. Lumina LEX, București, 1999.

Mazilu, Dumitru, *Calvarul Virtuții, (Dumitru Mazilu în dialog cu Vasile Popa)*, Ed. Aura, Timișoara, 2002.

Mazilu, Dumitru, *L'avatar d'une conscience (Dumitru Mazilu en dialogue avec Vasile Popa),* Ed. Aura, Timișoara, 2006.

Mazilu, Dumitru, *Proclamația Revoluției Române. 18 ani de la speranțele din 1989,* ediția a 3-a, București, 2007.

Medeleț, Florin; Ziman, Mihai; *O cronică a Revoluției din Timișoara 16-22 decembrie 1989*, Ed. Muzeul Banatului, Timișoara, 1990.

Milin, Miodrag, *Timișoara 15-21 decembrie 89*, Timișoara, 1990.

Milin, Miodrag, *Timișoara în Revoluție și după*, Ed. Marineasa, Timișoara, 1997.

Milin, Miodrag (coord), *Timișoara în arhivele „Europei Libere" 17-20 Decembrie 1989,* București, 1999.

Mioc, Marius, *Falsificatorii istoriei,* Ed. Almanahul Banatului, Timișoara, 1994.

Mioc, Marius, *Revoluția din Timișoara așa cum a fost*, Ed. Brumar, Timișoara, 1997.

Mioc, Marius, *Revoluția fără mistere. Începutul revoluției române: cazul László Tőkés*, Ed. Almanahul Banatului, Timișoara, 2002.

Mioc, Marius, *Revoluția din 1989 și minciunile din Jurnalul Național,* Ed. Marineasa, Timișoara, 2005.

Mioc, Marius, *Revoluția din 1989, pe scurt,* Ed. Art-Pres, Timișoara, 2006.

Monac, Constantin, *Parlamentul și Securitatea națională,* Ed. Monitorul Oficial, București, 2006.

Moraru, Ion, *Decembrie 1989 în Teleorman. Mărturii și documente,* Ed. „Teleormanul Liber", Alexandria, 1994.

Murgescu, Bogdan, *Alternative istoriografiec cu privire la Revoluția Română din Decembrie 1989,* în „Caietele Revoluției", an. II (2006), nr. 3, p. 49-53.

Mustață, Constantin, *Reporter în Revoluția Română,* Ed. Argonant, 2006.

Neacșu, Costel, *Religiozitatea Revoluției Române din Decembrie 1989,* Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2007.

Nicolaescu, Sergiu, *Revoluția. Începutul adevărului. Un raport personal,* Ed. Topaz, București, 1995

Nicolaescu, Sergiu, *„ Un senator acuză,* București, 1996.

Nicolaescu, Sergiu, *„ Recviem pentru adevăr,* București, 1999.

Nicolaescu, Sergiu, *Cartea Revoluției Române. Decembrie 89,* București, 2000

Nicolaescu, Sergiu, *Lupta pentru putere. Decembrie '89,* Ed. All, București, 2005.

Niculescu-Mizil,Paul, *O istorie trăită,* vol. I – II, Ed. Enciclopedică, București, 2002.

Nisipeanu, Vlădut, *L-am înfruntat pe Ceaușescu,* Ed. Crist, f.a.

Novacovici, Doru, *Căderea tiraniei,* Ed. Adam, București, 2006.

Olteanu, Constantin, *File din istoria Bucureștilor. Însemnările unui primar general,* București, 2004.

Olteanu, Constantin; Duțu, Alesandru,; Antip, Constantin; *România și Tratatul de la Varșovia. Istoric. Mărturii. Documente. Cronologie,* Ed. Prohistoria, București, 2005.

Oprea, Marius, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente. 1949-1989,* Ed. Polirom, Iași, 2002.

Oprea, Marius, *Moștenitorii Securității,* Ed. Humanitas, București, 2003

Pelin, Mihai, *Culisele spionajului românesc. DIE. 1955-1980,* 1997.

Perva, Aurel, *Misterele revoluției române,* Ed. Răscruci de Milenii, București, 1990.

Petcu, Marian, *Tipologia Presei Românești,* Ed. Institutului European, Iași, 2000,

Pleșu, Andrei; Roman, Petre; Ștefoi, Elena, *Transformări, inerții, dezordini. 22 de luni după 22 decembrie 1989,* Ed. Polirom, Iași, 2002.

Pop, Adrian, *Tentația Tranziției. O istorie a prăbușirii comunismului în Europa de Est,* București, 2002

Popa, Vasile, *Procesul de la Timișoara,* Ed. AS Computer Press, Timișoara, 1990.

Posea, Grigore; Ștefănescu, Ioana, *Municipiul București cu Sectorul Agricol Ilfov,* București, 1984.

Preda, Dumitru; Retegan, Mihai, *1989 - Principiul Dominoului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene,* Ed. Fundației Culturale Române, București, 2000.

Rados, Antonia, *Complotul Securității. Revoluția trădată din Romania,* Ed. ?, 1999.

Rațiu, Gheorghe, *Cutia Pandorei. Arhivele Securității, surprize și capcane,* f.a.

Rațiu, Ion, *România de astăzi. Comunism sau independență ?,* București, 1990.

Roman, Petre, *Libertatea ca datorie,* Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994.

Rusan, Romulus (ed.), *O zi de toamna, candva…* Ed. Fundației Academiei Civice, 2004.

Săraru, Dinu, *Generalul Revoluției cu piciorul în ghips (Dinu Săraru în dialog cu Victor Stănculescu),* Ed. Rao International Publishing Company, București, 2005.

Sava, Constantin; Monac, Constantin, *Adevăr despre Decembrie 1989. Conspirație. Diversiune. Revoluție. Documente din Arhivele Armatei,* Ed. Forum, București,1999.

Sava, Constantin; Monac, Constantin, *Revoluția română din decembrie 1989. retrăită prin documente și mărturii,* Ed. Axiom, București, 2001.

Sava, Constantin; Monac, Constantin, *Revoluția din decembrie 1989 percepută prin documentele vremii. Mărturii incendiare din Arhivele Militare,* Ed. Axioma, București, 2002.

Scurtu, Georgiana-Margareta, *Pluripartidismul în România (decembrie 1989 – mai 1990),* în „Clio 1989", an I (2005), nr. 1-2, p. 133-154.

Scurtu, Ioan, *Portrere politice,* Ed. Prut International, Chișinău, 2006.

Scurtu, Ioan, *Revoluția Română din Decembrie 1989 în context internațional,* Ed. Enciclopedică, Ed. IRRD 1989, București, 2006, cu ediții revăzute și adăugite în limbile franceză, București, 2008 și engleză, Pitești. 2009.

Schawartz, George, *Politică și Presă*, Ed. Institutului European, Iași, 2001.

Siani-Davies, Peter, *Revoluția Română din Decembrie 1989,* Ed. Humanitas, București, 2006

Spiridon, Casian Maria, *Iasi, 14 decembrie 1989. Începutul Revoluției Române,* Ed. Timpul, Iași, 1994.

Stănescu-Stanciu, Teodora; Calafeteanu, Ion; Neacșu, Gheorghe, *Activitatea C.P.U.N. Documente,* I-III, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2009.

Stoenescu, Alex. Mihai, *Interviuri despre revoluție,* Ed. RAO, București, 2004.

Stoenescu, Alex. Mihai, *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4 partea II, *„Revoluția din decembrie 1989 - o tragedie românească"*, Ed. RAO, București, 2005.

Stoenescu, Alex. Mihai, *Din culisele luptei pentru putere. 1989-1990 Prima guvernare Petre Roman* Ed. Rao International Publishing Company, București, 2006.

Stoenescu, Alex. Mihai, Cronologia evenimentelor din decembrie 1989, Ed. Rao International Publishing Company, București, 2009.

Stoica, Stan, *Dicționarul partidelor politice din România (1989-2004)*, ediția a 4-a, revizuită și actualizată, București, 2004.

Stoica, Stan, *România. 1989-2005. O istorie cronologică,* București, 2005.

Stroescu, Nicolae, *Pe urmele revoluției,* București, 1992.

Suceavă, Ion, *În numele adevărului – memorii,* București, 1991;

Suciu, Titus, *Reportaj cu sufletul la gură. Timișoara 16-22 decembrie 1989,* Ed. Facla, Timișoara, 1990.

Suciu, Titus, *Lumea bună a balconului*, Editura Helicon, Timișoara, 1996; ediția a II-a, București, 2008.

Șimăndan, Emil, *Întrebatorul din Agora. Zece ani de la Revoluția Română din Decembrie '89 de la Arad,* Ed. Fundația Culturală Ioan Slavici, Arad, 1999.

Șimăndan, Emil, *Întrebătorul din Agora. În amintirea eroilor martiri de la Arad,* Ed. Fundația Culturală Ioan Slavici, Arad, 2003.

Tamas, Corneliu, A treia Revoluție Română. Câteva zile din decembrie 1989 în județul Vâlcea, Ed. Conphys, Râmnicu-Vâlcea, 2006.

Tatulici, Mihai, *Revoluția română în direct. TVR-22 decembrie 1989*, Ed. Meridiane, 1990.

Tănase, Stelian, *Miracolul revoluției. O istorie politică a căderii regimurilor comuniste,* Ed. Humanitas, București, 1999.

Tănase, Stelian, *Revoluția ca esec. Elite și societate,* Ed. Humanitas, Bucuresti,

Teodorescu, Filip, *Un risc asumat,* Ed. Viitorul Românesc, București, 1991.

Tinu, Radu, *Timișoara… no comment*, Ed. Paco, București, 2001.

Tismăneanu, Vladimir, *Arheologia terorii,* 1992.

Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc,* Iași, 2005

Tismăneanu, Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*, Ed. Polirom, Iași, 2005.

Thom, Françoise, *Sfârșiturile comunismului,* Iași, 1996.

Toma, Nicolae, *20 Decembrie 1989. Lugojul. Al doilea oras liber,* Ed. Europa Nova, f. a.

Toma, Nicolae, *Revoluția lugojeană. 19-26 decembrie 1989*, ed. a II-a, Lugoj, 2005.

Tomoni, Dumitru, *Catedrala ortodoxă din Timișoara, loc de speranță și altar de jertfă în decembrie 1989* în „Altarul Banatului", Timișoara, an. XIX, nr. 10-12, octombrie-decembrie 2008,

Vasiliu, Mircea, *Un decembrie uitat,* Editura Istros, Muzeul Brăilei, 2004.

Vlad, Corneliu, *Reconcilierea*, București, 2009.

Zăgrean, Iosif, *Revoluționarii clujeni. Mit sau realitate,* Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2005.

Zărnescu, Constantin, *Revoluția Română din decembrie 1989 (Cluj-Napoca)*, Ed. Euro-Graph, Cluj-Napoca, 2003.

Zub, Alexandru, *Impasul reîntregirii,* ediția a II-a, Ed. Timpul, Iași, 2004.